

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

XXVII Міжнародна науково-практична
конференція молодих вчених і студентів

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ

5 грудня 2019 р.

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

*XXVII Міжнародна науково-практична конференція
молодих вчених і студентів*

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ

Тези доповідей

5 грудня 2019 р.

Електронне видання

Дніпро
2019

Організаційний комітет:

А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор – голова оргкомітету;
С.В. Кузьмінов, доктор економічних наук, професор;
Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент;
А.С. Магдіч, кандидат економічних наук, доцент;
Г.І. М'ясоїд, кандидат педагогічних наук, доцент;
С.І. Мединська, старший викладач;
І.С. Шкура, кандидат економічних наук, доцент;
О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

Є 24 Євроінтеграційний вибір України та проблеми макроекономіки:
XXVII Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених і студентів: тези доповідей, Дніпро, 5 грудня 2019 р. [Електронний ресурс]. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. – 476 с.

ISBN 978-966-434-469-9

Збірник містить тези доповідей учасників XXVII Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів «Євроінтеграційний вибір України та проблеми макроекономіки». Молоді науковці з України, Оману, Польщі та Узбекистану наводять свої оцінки сучасного процесу глобалізації та перспектив світових інтеграційних тенденцій. Досліджуються макроекономічні суперечності та шляхи їх вирішення у різних країнах.

УДК 339.92

Відповідальний за випуск: *А.О. Задоя*, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та економічної теорії.

ЗМІСТ

<i>Adeniji K. Aderemyu</i> Poverty in Africa	12
<i>Adeniji T. Adewunmi</i> Unemployment and economic growth in Nigeria	13
<i>Азатов Н.</i> Перспективы развития промышленного туризма	14
<i>Александрова А.</i> Аналіз змін у структурі ВВП України (за витратами) за період 2014-2018 рр.	16
<i>Алибекова А.</i> Budget subventions as one of the forms of inter-budgetarial relations	21
<i>Алибекова А.</i> Performance audit is the main type of state audit ...	23
<i>Андрухович П.</i> Интернет как фактор глобализация современного мира	26
<i>Антоненко І.</i> Структурні зрушення у доходах державного бюджету України за останні 5 років	28
<i>Арутюняц М.</i> Проблема зростання та збільшення державного боргу України	30
<i>Астатурян К.</i> Глобализация современного мира: перспективы и противоречия	32
<i>Бабенко П.</i> Причини та наслідки безробіття в країнах Північної Африки (Алжир, Єгипет, Туніс)	34
<i>Balaganskyi G.</i> Influence of foreign investments on economic development of Ukraine	38
<i>Basich O.</i> The problem of gambling in Ukraine	40
<i>Безпалова К.</i> Як співвідносяться поняття «економічне зростання» та «економічний розвиток».....	42
<i>Vem A.</i> Działalność innowacyjna oraz nakłady na działalność innowacyjną w województwie Podkarpackim w latach 2010-2017	44
<i>Бендиков А.</i> Анализ динамики ВВП Украины после распада СССР	59
<i>Bielatowicz G., Kaleniuk E., Książek P.</i> Rola przedsiębiorstw biotechnologicznych w rozwoju gospodarki	61
<i>Bilohur S.</i> The development of tourism industry with help of cluster concept	65
<i>Bilyk A.</i> Consequences of the lifting of the moratorium on the sale of agricultural land	70
<i>Бойко А.</i> Роль сфери послуг у сучасній економіці	71

<i>Бондар К.</i> Рівень безробіття в Україні	73
<i>Браславская А.</i> Перспективы экономического роста Украины: возможность применения опыта Польши	74
<i>Булгакова Е.</i> Преимущества и недостатки криптовалюты как средства международных расчетов	77
<i>Булгакова Е.</i> Примеры стагфляции и ее причины	80
<i>Бушмакіу О.</i> Організаційно-операційна діяльність основних процесів лізингу	84
<i>Васильєва Ю.</i> Україна та Польща: основні тенденції економічного розвитку	86
<i>Вергун Є.</i> Соціально-відповідальне підприємництво: суть та проблеми становлення в Україні	88
<i>Винникова Э.</i> Изменения в структуре ВВП Украины по доходам, их причины и макроэкономические последствия	92
<i>Виноградова С.</i> Проблеми розвитку сучасної України та перспективи співпраці з Ізраїлем	94
<i>Власова А.</i> Проблема міграції в Україні	95
<i>Ганіч А.</i> Аналіз бюджетного дефіциту України: загрози та джерела покриття	97
<i>Ганіч А.</i> Перспективи використання різних форм міжнародних розрахунків українськими підприємствами	99
<i>Геращенко С., Жердьова А.</i> Вплив зовнішньоекономічної діяльності на економічне зростання в Україні	100
<i>Голік А.</i> Безробіття в Індії: причини та шляхи вирішення проблеми	104
<i>Головко Є.</i> Значення малих країн для світової економіки в умовах глобалізації	105
<i>Головко Є.</i> Позитивні та негативні сторони безробіття	108
<i>Горб Л.</i> Роль споживчого кредитування у стратегії економічного розвитку України	111
<i>Горлатих А.</i> Аналіз експортного потенціалу підприємств сільськогосподарського виробництва України	113
<i>Горобець Є.</i> Україна і сучасні процеси світової економічної глобалізації	117
<i>Гринчук В.</i> Вихід підприємства на зовнішній ринок: його послідовність, етапи та закономірності становлення	120

<i>Гриньов Г.</i> Проблема перенаселення землі: шляхи вирішення ..	124
<i>Грішина Ю.</i> Переваги глобалізації для бізнесу	126
<i>Гудакова О.</i> Проблема безробіття в Україні	129
<i>Гудзовський М.</i> Вигоди і втрати бізнесу та держави від інтернет-піратства	130
<i>Денисенко К.</i> Потенціал розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС	132
<i>Денисюк Д.</i> Незаконна експлуатація праці людей в Україні	135
<i>Jambawo T.J.</i> The economic crisis in Zimbabwe	137
<i>Дима Ю.</i> Вплив введення податку на нерухомість на сукупний попит	139
<i>Дзундза М.</i> Старіння населення планети: глобальна економічна проблема чи перевага?	141
<i>Dykiel M., Bienia BGórka M., Zawisza R., Ślusarczyk B.</i> Traditional and regional products as an element affecting the balanced development of rural areas	143
<i>Эстерман З.</i> Бартерные сделки на мировом рынке	152
<i>Ермоленко Д.</i> Анализ бюджетного дефицита Украины	153
<i>Ерошенко Т.</i> Торговля объектами интеллектуальной собственности	156
<i>Журко А.</i> Государственная система антиинфляционных мер Украины	158
<i>Задоя О.</i> Соціально-економічна модель України	159
<i>Зайцева Ю.</i> Міжнародні торговельні війни у сучасних економічних відносинах	163
<i>Іванішина А.</i> Безробіття в Іспанії: причини та шляхи вирішення проблеми	167
<i>Казак В.</i> Важность государственного регулирования внешнеэкономической деятельности	169
<i>Kalita O.</i> Alternative resources of energy and oil trade connection.....	172
<i>Калищева О.</i> Аналіз зміни у товарній структурі українського імпорту за останні п'ять років та основні проблеми імпортої діяльності України	174
<i>Карагодин В.</i> Нищета, голод и бедность убивают мировую экономику	178

<i>Касьяненко М.</i> Зміни у податковому законодавстві України та порушення принципу стабільності податкової системи	180
<i>Katsyurova A.</i> The membership of Ukraine in the European Union: advantages and disadvantages	181
<i>Ключник Р.</i> Розвиток туризму в Латвії: економічний вимір	183
<i>Коба М.</i> Торговая война США и Китая: влияние на Украину.....	186
<i>Коваленко І.</i> Динамика реального ВВП України	188
<i>Коваленко Т.</i> Державний борг та його вплив на стан економіки України	190
<i>Koval M.</i> Corruption problem in Ukraine	193
<i>Колбун Ю.</i> Зміни у географічній структурі зовнішньої торгівлі України та можливість переходу на євро як основну валюту міжнародних розрахунків	195
<i>Kolisnyk K.</i> Corruption in Ukraine and Europe	197
<i>Коростелёв В.</i> Анализ причин экономического кризиса в Венесуэле	199
<i>Комляр Д.</i> Как закат нефтяной эпохи отразится на международной экономике	202
<i>Kotliarska N.</i> Foreign economic activity	203
<i>Кочерга Д.</i> Ціни світового ринку: Трансферні ціни та їх недоліки	205
<i>Кошло А.</i> Позитивні та негативні наслідки зростання соціальних гарантій	208
<i>Krasina N.</i> Ukrainian shadow economy: causes and consequences	211
<i>Красно В.</i> Система цінностей українського суспільства в умовах глобалізаційних процесів	213
<i>Кривошеева А.</i> Индекс инклюзивного развития Украины	215
<i>Киз К.</i> Why nations fail?	218
<i>Кулініченко К.</i> Проблема міграції кваліфікованих робітників з України	220
<i>Кулініченко Е.</i> Сравнительный анализ уровня безработицы в Украине, рассчитанного по методологии МОТ и по данным официальной регистрации	222
<i>Куприй Б.</i> Зависит ли уровень развития страны от ее размеров?...	224
<i>Куприй Б.</i> Система социальной защиты безработных в разных странах	227

<i>Куприянова А.</i> Мотивы сбережений	230
<i>Кушнир Е.</i> Сравнительная характеристика специализации Франции, Аргентины и Нигерии	233
<i>Kushchova V.</i> Emigration problem in Ukraine	235
<i>Лазаренко А.</i> Электронные деньги в Украине	237
<i>Lazarenko V.</i> Ecological problems in Ukraine	239
<i>Лакізіна М.</i> Аналіз змін в українському імпорті	241
<i>Лана С.</i> Вплив ЗМІ та лідерів думок на економічний розвиток...	243
<i>Letekh N.</i> Inflation in Ukraine: level and factors	245
<i>Лемешко А.</i> Внешнеэкономическая деятельность: сущность, понятие, содержание	247
<i>Лимонова Е.</i> Аналіз зовнішнього середовища та ринкової кон'юнктури ПАТ «ДТЗ»	248
<i>Lysenko B.</i> Problems and prospects of Ukrainian automotive production	252
<i>Logvin D.</i> Upsides and downsides of the introduction of a single currency	254
<i>Лопатніков Г.</i> Співвідношення понять «економічне зростання» та «економічний розвиток»	256
<i>Луценко К.</i> Оцінка змін у товарній структурі експорту України за останні 5 років	259
<i>Луценко К.</i> Причини безробіття в країнах, що розвиваються, та шляхи його подолання	260
<i>Луаріна J.</i> Demographic disaster in Ukraine	262
<i>Магдич А.</i> Асиметрія інформації: сфери виникнення	265
<i>Макашова Є.</i> Міграційні процеси в Україні	267
<i>Манукян А.</i> Грошово-кредитна політика України	270
<i>Манько М.</i> Життєвий цикл товарів	273
<i>Масенко З.</i> Международные инвестиции в «серебряную» экономику	277
<i>Меланич Е.</i> Анализ возможности использования криптовалюты в международных расчетах	279
<i>Меркулова А.</i> Географическая структура внешней торговли Украины	281
<i>Меркулова А.</i> Экономические союзы и участие в них Украины.....	283

<i>Мещеряков Е.</i> Відносини України та США в контексті російсько-українського конфлікту	285
<i>Мироненко Д.</i> Проблемы военных расходов в мировой экономике	288
<i>Морозова Т.</i> Рентабельность как ключевой показатель успеха бизнеса	290
<i>Мостепанюк А.</i> Актуалізація корпоративної соціальної відповідальності у період глобалізації	291
<i>Мудра Р.</i> Основна проблема в Україні: популізм	295
<i>Назарук А.</i> Трудова міграція в Україні	297
<i>Назарчук М.</i> Великий відсоток на кредит як бар'єр для розвитку малого бізнесу	298
<i>Недокус А.</i> Державний борг України: загрози та наслідки	300
<i>Нехода А.</i> Можливість банків впливати на кількість грошей в обігу	301
<i>Николаева Е.</i> Современные масштабы международной трудовой миграции: роль Украины	303
<i>Николаева Е.</i> Сравнительная характеристика системы социальной защиты безработных в странах мира	305
<i>Ніколенко О.</i> Трудова міграція: головна проблема України	308
<i>Oleynik O.</i> Ways of defining the level of trust: how do semiotics and hermeneutics influence such notions as trust and confidence, belief?	309
<i>Парсенюк В.</i> Особливості функціонування міжнародного ринку похідних цінних паперів	313
<i>Пережуда Д.</i> Валютне регулювання зовнішньоторговельних операцій	317
<i>Piddubnyi D.</i> Problems of the modern labour market in Ukraine ...	320
<i>Pilipenko A.</i> Tourism in Ukraine: problems and prospect	322
<i>Піскунова М.</i> Порівняння системи соціального захисту безробітних у різних країнах	324
<i>Plyska K.</i> The space solutions of economic problems	326
<i>Rovalyaeva S.</i> Global poverty and wealth	328
<i>Понисько Д.</i> Проблеми кінематографічної галузі в Україні	330

<i>Примас А.</i> Можливості використання криптовалют у міжнародних розрахунках: переваги та недоліки	333
<i>Rezik D.</i> Benefits and costs of falling dollar in Ukraine	335
<i>Рогозян Е.</i> Внешнеэкономическая безопасность Украины	337
<i>Родівілін Д.</i> Гіперінфляція у Венесуелі: наслідки для економіки.....	338
<i>Романюк Т.</i> Предпринимательство в условиях глобализации...	340
<i>Роцин О.</i> Вплив переоцінки долара в Україні на макроекономічні показники	343
<i>Руденко Е.</i> Проблема коррупции в Украине	345
<i>Русина А.</i> Социальная защита безработных в развитых странах мира	346
<i>Русс А.</i> Причины стагфляции в США в 70-х годах хх столетия..	349
<i>Samaha A.</i> Issues of ukrainian emerging free market	350
<i>Самсоненко М.</i> Примеры и причины стагфляции	351
<i>Сердюк К.</i> Протекціонізм і фритрейдерство в міжнародній економіці	353
<i>Середенко Л.</i> Місце України в сучасних процесах міжнародної трудової міграції	355
<i>Сидоренко А.</i> Виды внешнеэкономических операций и сделок и место Украины в международной торговле	356
<i>Szelec J., Barwińska-Malajowicz A.</i> Sharing economy i jej znaczenie w przebiegu procesów gospodarczych	359
<i>Simionenko O.</i> The impact of migration processes on economy of Germany	365
<i>Симонова М.</i> Система социальной защиты безработных в разных странах	368
<i>Синиця О.</i> Інформація як ресурс організації науково-дослідного процесу у фінансах	369
<i>Слаута А.</i> Уровень безработицы и система социальной защиты в развитых странах	372
<i>Slonchuk A.</i> Impact of foreign securities on the Ukrainian stock market	375
<i>Slutskovskaya M.</i> Barter versus money	378
<i>Слюсар А.</i> Міжнародні інвестиційні потоки: тенденції та прогнози	380

<i>Слюсар Л.</i> Бизнес в условиях глобализации	384
<i>Слюсар Л.</i> Пределы государственного вмешательства в рыночный процесс	387
<i>Солонська Е.</i> Інвестиційний клімат держави: умови та методи формування й регулювання	390
<i>Солоп Д.</i> Втрати та вигоди від безробіття	395
<i>Сомсіков О.</i> Борьба з корупцією в Україні: нові цілі – краще майбутнє.....	397
<i>Стадник Д.</i> Анализ причин инфляции в Республике Казахстан за 2017 год	398
<i>Starintsev Z.</i> Foreign direct investments in Ukraine	401
<i>Stepanova M.</i> Bioeconomics: problems of the development and their solutions	405
<i>Супрун Ю.</i> Прямі іноземні інвестиції в економіку України	407
<i>Сьоміч І.</i> Інтеграція України в глобальне економічне середовище через участь у зонах вільної торгівлі	410
<i>Терещенко В.</i> Внешнеэкономическая деятельность – важный фактор в устойчивом развитии Украины	412
<i>Терещук А.</i> Анализ политико-правовой среды Украины	414
<i>Ткаченко А.</i> Макроекономічні механізми та структурування національної економіки	417
<i>Трохимчук О., Чижова А.</i> Аналіз фіскальної ефективності непрямого оподаткування в сучасних умовах	422
<i>Туз А.</i> Project Management 4.0 як складова глобалізації сучасного світу	425
<i>Туребеков А.</i> Повышение эффективности цепочками поставок предприятий пищевой промышленности	428
<i>Туребеков А.</i> Мотивация работников на сельскохозяйственном предприятии	431
<i>Туребеков А.</i> Формирование финансовых ресурсов сельскохозяйственных предприятий	434
<i>Turetska V.</i> The impact of the economy on the world oceans ecology	437
<i>Урядіна Х.</i> Реформування вищої освіти в Україні	439
<i>Федоровская Е.</i> Причины и возможные последствия выхода Великобритании из Европейского Союза	441

<i>Фоменко В.</i> Середня схильність до споживання в Україні: фактори динаміки	443
<i>Халілов К.</i> Міграція з України з року в рік. Наскільки проблема масштабна?	446
<i>Ханюкова А.</i> Аналіз динаміки ВВП України за последние 10 лет	448
<i>Холодовська А.</i> Біткойн: аргументи «за» та «проти»	450
<i>Худотеплый М.</i> Экономические проблемы Франции и их причины	452
<i>Чернышева Е.</i> Сущность и основные виды внешнеэкономической деятельности	453
<i>Чолак В.</i> Продовольча проблема країн Африки	455
<i>Chorna O., Al Saadi M., Al Subhi A.</i> Economic sources of preferences for globalization in Egypt	457
<i>Чурпита Н.</i> Организация менеджмента внешнеэкономической деятельности	461
<i>Шаршакова Е.</i> Проблема «Север – Юг»	463
<i>Швець Є.</i> Проблеми розвитку страхової сфери України	464
<i>Шевельок А.</i> Основні проблеми міжнародної торгівлі	467
<i>Шеверёва А.</i> Преимущества международной торговли	471
<i>Шугайло А.</i> Основні недоліки глобалізаційних процесів у світі	473

POVERTY IN AFRICA

Poverty is the dangerous imminence that brings a destructive disease in developing countries. His death rate destroys or kill faster than any diseases since the beginning of man. Despite progress in addressing these problems over the years, it remains disappointing as Africa has the best richest natural resources and is still stagnant in growth and development.

Poverty is a state or condition in which a person or community lacks the financial resources and essentials for a minimum standard of living. Poverty has been linked with poor health, poor education, an unwillingness to work. Regardless of what Poverty is been defined as the authorities suppose that poverty is dangerous to the individuals and the society as a whole.

Causes of poverty in Africa:

- Poor land utilization;
- Bad government;
- The growth in populations;
- Wars and crisis;
- Inadequate agricultural infrastructure;
- Poor education;
- Diseases and illness.

The best way to reduce poverty in Africa:

•Africans must rise up and Unite, Revolutionize the continent, Repel the west and other nations with similar attitude to derail Africa's development agenda;

•France should stop ripping from 14 Africans nations where they did not sow and other European nations still colonizing Africa;

- Invest heavily in agriculture, infrastructure, tourism and climate;
- Free education and health for all;
- Have a free trade deal across the continent;
- We must fight corruption, ethnicity, Lawless or impunity, Nepotism, Tyranny and Greed.

A very good development in Africa can be given a good treatment if poverty is vanished. This is because we cannot abandon the problem, because leaving problems will only tarnish the dreams of sustainable development.

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

UNEMPLOYMENT AND ECONOMIC GROWTH IN NIGERIA

Unemployment is defined as the number of unemployed as a percentage of the workforce. Unemployment is a situation where people who are qualified and always ready to work are unemployed. The labor force comprises people aged 15-64 years. The federal government is committed to creating a Nigeria where small businesses are nurtured and encouraged to thrive and prosper. The unemployment rate was 23.63% and underemployment 16.6%, rising to 33.5% in 2020. Unemployment and youth underemployment are 55.4%, says the National Bureau of Statistics. Years of economic mismanagement and lack of political guidance by successive administrations have pushed the economy to the precipice (*National Bureau of Statistics*).

The most common types of unemployment in Nigeria are as follows:

1) **Seasonal Unemployment:** This type of unemployment occurs due to the seasonal nature of some industries. In some sectors, demand for goods or services fluctuates seasonally. Examples of industries in which demand, production and employment are seasonal include tourism and leisure, agriculture, construction and retail.

2) **Cyclical unemployment:** is the unemployment that results when the general demand for goods and services in an economy cannot sustain full employment. It occurs during periods of slow economic growth.

3) **Structural Unemployment:** This type of unemployment occurs due to a change in the structure of the economy. It occurs when industries do not create enough jobs to absorb layoffs, or because the new industry is in a different area or requires different skills

Unemployment rate (percent of total labor force) of Nigeria increased from 10.57 percent to total labor force in 2012 to 22.56 percent of total labor force in 2018 growing at an average annual rate of 16.02 % (*IMF: World Economic Outlook*)

In addressing the unemployment and economic growth problem in Nigeria, the Nigerian government needs to provide the necessary infrastructure to facilitate investment in the country's industrial climate. This will encourage investment and thus create jobs for unemployed young people. To combat unemployment and economic growth problem in Nigeria, it is necessary to eliminate corruption in Nigeria. It is necessary to examine the underlying causes of corruption in order to address the factors. Government needs to invest more in functional education that enables

young people to become self-sufficient rather than job seekers through skills development and training. Unemployment in Nigeria is steadily rising and constitutes a real danger and a threat to Nigeria's development. Therefore, it is necessary for the government, the international community and other stakeholders to embark on massive job creation to get these young people off the streets.

References

1. National Bureau of Statistics[on line]. Available at: <https://www.nigerianstat.gov.ng/>[Accessed 4 Nov. 2019].

2. IMF: World Economic Outlook (WEO) Database, April 2019 [on line]. Available at: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/01/weodata/index.aspx> [Accessed 4 Nov. 2019].

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

Н. Азатов

*Каракалпакский государственный университет имени
Бердаха, г. Нукус, Узбекистан*

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО ТУРИЗМА

Формирование промышленного туризма как вида отдыха началось еще в XV в. Своей популярности промышленный туризм приобрел во второй половине 60-х годов XX в., тогда же и стал объектом исследования многих научных ученых.

Исследователями рассматриваются различные вопросы развития промышленного туризма, формирование рынка туристических услуг на промышленных территориях, определение классификации объектов промышленного туризма. Однако нередко в научной литературе под определением промышленного туризма употребляется термин «индустриальный туризм». Таким образом, важное значение приобретает вопрос, заключающийся в определении этимологии этих сроков и сущности ключевых понятий [1].

Термин «индустриальный туризм» реже употребляется, используется как синоним термина «промышленный туризм». Индустриальный туризм - это не самостоятельный вид, а лишь другое название «промышленного туризма».

Первый термин - «промышленный туризм». Своему появлению обязан исходному термину «промышленность». Сущностное наполнение его состоит в следующем: добыт, полученный каким-либо промыслом, происходит от глагола «промышлять», который имел

значение «жить, получать хлеб и все нужное, заниматься чем-нибудь как средством жизни. Промышлять земледелием, торговлей.

Сегодня слово «промышленность» зафиксировано нормативными словарями в широком смысле: отрасль народного хозяйства, которая занимается производством средств производства и предметов потребления.

Итак, очевидно, что к ресурсной базе промышленного туризма относят аграрные формы природопользования, аграрные поселения, создаваемые в результате аграрного природопользования культурные ландшафты, промышленные города и поселки, а также отраслевые заводы и фабрики, транспортные объекты и др.

В литературе в последнее время довольно часто стали использовать термин «индустриальный туризм» как альтернативу термина «промышленный туризм». Итак, выясним происхождение термина «индустриальный туризм».

Данный термин происходит от термина «индустрия». Индустрия, которым сначала называли мастерство, трудолюбие, искусство в промыслах, работа ручная ремесленная, фабричная, а потом уже и промышленность; фабрично-заводская промышленность с машинной техникой; сфера деятельности, сектор экономики, включающий в себя производство (промышленность), сбыт товаров какого рода, соответствующие сектора и потребительскую аудиторию. Итак, единственный смысл понятия индустрии составляет промышленность. Таким образом, употребление термина «индустриальный туризм» вместо «промышленный туризм» является целесообразным.

По типу организации отдыха путешествия промышленного туризма могут быть групповые (от 7 до 15 человек), индивидуальные и семейные. По региональному признаку может быть как национальным (путешествия туристов внутри страны), так и международным (путешествия туристов за пределы своей страны). Возрастные категории туристов в промышленном туризме не ограничены. От возраста участников путешествия он может быть детским, молодежным и взрослым [2].

Понятно, что при этом методика реализации программ туров в промышленном туризме может существенно колебаться.

Разница в мотивах людей к участию в турах и предопределяет ориентацию промышленного туризма в следующих направлениях как: познавательный (ознакомление со структурой, генезисом, развитием, экологическим состоянием и других промышленных ландшафтов в научных целях), эстетический (знакомство с древними и современными промышленными объектами), деловой или

професіональний (проведення екскурсій во время роботи спеціалізованих научних форумів), дослідницький (наблюдение за виробничими процесами, промисловими ландшафтами і іншими об'єктами).

Визначення етимології промислового і індустріального туризму підтверджує положення авторів, які вважають, що індустріальний і промисловий туризм - тотожні.

Об'яснюється це однаковою змістом понять «промисловість» і «індустрія». В майбутньому використання терміна «індустріальний туризм» заперечувати неможливо, але необхідно розуміти те, що це не самостійний вид туризму, а лише синонім промислового туризму. Приведена змістовна характеристика по основним класифікаційним ознакам розкриває сутність поняття промислового (індустріального) туризму, по якій промисловий (індустріальний) туризм визначається як «переміщення людей з місця свого постійного проживання в інше місце в вільний час з метою відвідування промислових об'єктів і супутніх їм ландшафтів без виконання оплачуваної роботи в відвідуваному місці; організація групових або індивідуальних турів або екскурсій в промислових об'єктах з урахуванням цілей подорожі, потреб і інтересів туристів».

Список використаних джерел

1. Запарий В.В. Індустріальне спадщина. – М., 2007. – С. 211–212
2. MacCannel D. The Tourist: A New Theory of the Leisure Class. – NY, 1976.

Науковий керівник: Г.Х. Кайназарова, викладачка.

А. Александрова
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

АНАЛІЗ ЗМІН У СТРУКТУРІ ВВП УКРАЇНИ (ЗА ВИТРАТАМИ) ЗА ПЕРІОД 2014–2018 рр.

Валовий внутрішній продукт — макроекономічний показник, що показує ринкову вартість усіх кінцевих товарів та послуг, вироблених за рік у всіх галузях економіки на території держави для споживання, експорту та накопичення, незалежно від національної приналежності використаних факторів виробництва.

ВВП за витратами визначається як сума кінцевих споживчих витрат, валового нагромадження капіталу та сальдо експорту-імпорту товарів та послуг.

За останні 5 років номінальний ВВП України виріс майже в 2,3 рази, що говорить про зміни у показниках, які входять в структуру ВВП (Таб.1). Тож розглянемо зміни у структурі ВВП (за витратами) за останні 5 років. (Таб. 2)

Таблиця 1

Валовий внутрішній продукт України з 2014 по 2019 рр. (млн. грн.)*

Рік	Номінальний ВВП (в фактичних цінах)	Реальний ВВП (в цінах попереднього року)	Різниця (реальний – номінальний)	
2014	1566728	1365123	-201605	-12.9%
2015	1979458	1430290	-549168	-27.7%
2016	2383182	2034430	-348752	-14.6%
2017	2982920	2445587	-537333	-18.0%
2018	3558706	3083409	-475297	-13.4%

*Розраховано за [1]

За показниками таблиці 2 можна зробити висновки, що найбільшу частку ВВП складають кінцеві споживчі витрати. Протягом 2014-2018 рр. спостерігається зменшення частки кінцевих споживчих витрат до 85% в 2016 році і початок зростання до 90% у 2018 році. Розглянемо причини змін показників за роками.

Таблиця 2

Структура ВВП України за кінцевим використанням з 2014 по 2018 рр. (млн. грн.)*

Номінальний ВВП за рік	споживчі витрати		валове нагромадження		сальдо (експорт – імпорт)		
		% ВВП		% ВВП		% ВВП	
2014	1566728	1409772	90.0	220968	14.1	-64012	-4.1
2015	1979458	1715636	86.7	303297	15.3	-39475	-2.0
2016	2383182	2018854	84.7	512830	21.5	-148502	-6.2
2017	2982920	2552525	85.6	618914	20.7	-188519	-6.3
2018	3558706	3196756	89.8	667953	18.8	-306003	-8.6

*Розраховано за [1]

У 2014 році відбулося погіршення показників майже усіх галузей економіки України.

Зниження реальної заробітної плати в умовах погіршення споживчих настроїв населення та високої інфляції спричинило звуження внутрішнього споживчого попиту, внаслідок чого оборот роздрібної торгівлі за рік знизився на 8.6% [1].

За даними 2015 року, падіння споживання домогосподарств сповільнилося до 13.2% протягом року, що відображало поступове зниження темпів падіння реальних заробітних плат населення [2]. Порушення економічних зав'язків під впливом військового конфлікту на Донбасі зумовило істотний спад у промисловості. Іншими чинниками зниження ВВП у 2015 році були падіння цін на світових сировинних ринках, торговельні обмеження з боку Росії, стримані фінансова та монетарна політика, а також зниження купівельної спроможності населення. Все це відобразилося в суттєвому зниженні приватного споживання, інвестицій та експорту, яке частково було компенсоване подальшим падінням імпорту.

Падіння споживання сектору загальнодержавного управління (на 2.2% р/р), що може пояснюватися уповільненням зростання поточних видатків зведеного бюджету, зокрема в умовах їх більш рівномірного розподілу протягом 2016 року порівняно з 2015 роком [1]. Зростання приватного споживання сповільнилося в умовах подорожчання послуг ЖКГ.

Зростання кінцевих споживчих витрат домогосподарств в 2016 році відчутно прискорилося (до 7,8% з 2,1%), підтримане високими темпами зростання реальної заробітної плати, а також підвищенням середнього розміру пенсійних виплат. У 2017 році, споживчі витрати сектору загальнодержавного управління збільшилися на 3,3% після їх зниження у 2016 році на 0,5%, у тому числі через збільшення бюджетних видатків на пільги та житлові субсидії [1].

Кінцеві споживчі витрати домогосподарств у 2018 році зросли на 8,9% у річному вимірі після їх збільшення на 9,5% у 2017 році. Споживання підтримували значні темпи зростання заробітних плат, пенсій та переказів трудових мігрантів в Україну, а також відносно високі споживчі настрої населення. Водночас споживання державного сектору залишилось практично на рівні 2017 року (+0,3% р/р), передусім через більш стриману фінансову політику Уряду у другому півріччі 2018 року [3].

Щодо валового нагромадження, спостерігається різке зростання до 2016 року та спадання протягом 2017-2018 рр.

В 2015 році відновилося зростання валового нагромадження основного капіталу (+8.1% р/р) [2].

Ситуація в сільському господарстві в 2016 році суттєво вплинула на динаміку складових ВВП за категоріями кінцевого використання. Приріст валового нагромадження стрімко прискорився - до 79% р/р. Зокрема, високі врожаї с/г культур зумовили подальше накопичення запасів. Також прискорилося зростання інвестицій в

основний капітал - до 27.1% р/р. За підсумками 2016 року, рішучим відновленням економічного зростання були інвестиції [1].

У 2017 році, валове нагромадження основного капіталу продовжувало збільшуватися високими темпами (18,2% р/р) попри незначне уповільнення порівняно з 2016 роком (20,4% р/р) [1]. На відміну від 2016 року, у 2017 році зростання капітальних інвестицій спостерігалось у більшості видів діяльності. Високій інвестиційній активності сприяло активне фінансування урядом інфраструктурних проєктів.

У 2018 році, валове нагромадження основного капіталу зросло на 14,3% у річному вимірі, зокрема, за рахунок потреби бізнесу в модернізації виробництва та оновленні основних фондів. Незначне уповільнення порівняно з 2017 роком (16,1% р/р) зумовлювалося поступовим вичерпанням ефекту надолуження інвестицій після недоінвестування в кризовий період, а також певним погіршенням ділових очікувань та фінансових результатів підприємств, у тому числі через слабкіші показники експорту [3].

Частка чистого експорту у структурі ВВП залишається від'ємною, простежується спадання в 2015 році і зростання до 2018 року. (Табл. 3) [1].

Таблиця 3
Зовнішньоторговельний баланс України з 2014 по 2018 рр. (млн. грн.)*

	Номінальний ВВП за рік	експорт		імпорт		сальдо	
		товарів та послуг	% ВВП	товарів та послуг	% ВВП	(експорт – імпорт)	% ВВП
2014	1566728	770121	49.2	-834133	-53.2	-64012	-4.1
2015	1979458	1044541	52.8	-1084016	-54.8	-39475	-2.0
2016	2383182	1174625	49.3	-1323127	-55.5	-148502	-6.2
2017	2982920	1430230	47.9	-1618749	-54.3	-188519	-6.3
2018	3558706	1608890	45.2	-1914893	-53.8	-306003	-8.6

*Розраховано за [1]

У 2015 році, падіння експорту в річному вимірі стрімко сповільнилося (до 5.8%) та було значно меншим, ніж зниження імпорту (на 17.3% р/р). У результаті, додатній внесок чистого експорту в зміну реального ВВП суттєво збільшився [2].

Завдяки активному експорту зернових та олій в 2016 році, відбувся злам тривалої тенденції до спаду експорту – експорт зріс у річному вимірі на 9.7%. Проте, прискорилося й зростання імпорту, підтриманого інвестиційним попитом [1].

Щодо 2017 року, обсяги експорту товарів та послуг у реальному вимірі збільшилися на 3,5% р/р на противагу їх скороченню у 2016 році. Однак на зростання експорту (та в цілому реального ВВП)

продовжували негативно впливати ситуація на сході країни та подовження Росією дії торговельних обмежень, запроваджених у попередні роки. Розрив логістичних та виробничих зв'язків з підприємствами на неконтрольованих територіях позначився й на прискоренні зростання імпорту (до 12,2% р/р з 8,7% р/р у 2016 році), зокрема через дефіцит вугілля на внутрішньому ринку. Хоча основний внесок в зростання імпорту мало пожатвлення внутрішнього попиту. У результаті, внесок чистого експорту в зростання реального ВВП залишився від'ємним (5 в.п.), але дещо зменшився порівняно з попереднім роком (5,7 в.п.) [1].

Обсяги експорту товарів та послуг у 2018 році знизилися на 1,6% після зростання на 3,8% у 2017 році [3]. Це було зумовлене погіршенням зовнішніх умов упродовж року, зокрема, через поширення протекціоністських заходів у світовій торгівлі, ескалацією конфлікту в Азовському морі в другому півріччі, ремонтними роботами на кількох великих металургійних підприємств та нижчим врожаєм ранніх зернових.

Попри стійкий внутрішній попит, суттєво уповільнилися також темпи зростання імпорту – з 12,6% у 2017 році до 3,2% у 2018 році, у тому числі через зниження майже на 25% обсягів закупівель природного газу. У результаті, внесок чистого експорту в зростання реального ВВП у 2018 році хоча і залишився від'ємним (-2.6 в.п.), але вдвічі зменшився порівняно з попереднім роком (-5.2 в.п.) [3].

Зростання номінального ВВП протягом 2014–2018 рр. відбувалося більшою мірою через інфляційні процеси в країні.

Покращити ситуацію в Україні треба шляхом зменшення імпорту країни та зростання експорту. Таким чином чистий експорт буде додатнім та показник ВВП України зросте завдяки відсутності від'ємної частки. Однією з проблем також являється спад інвестиції за останні роки. Україні потрібно залучати нові можливості для їх зростання.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистика України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - вільний.
2. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/Regular_products/Economic_Summary/ES_2015_ukr.pdf - вільний.
3. Національний банк України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: : <http://www.bank.gov.ua/> - вільний.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

BUDGET SUBVENTIONS AS ONE OF THE FORMS OF INTER-BUDGETARIAL RELATIONS

Interregional differences in the provision of public services by the population are explained, first of all, by differences in the budgetary provision of the regions. These differences can be explained by two objective reasons - the different revenue potential of the regions and the fact that due to factors not controlled by local authorities, the cost of providing public services to residents of these regions is different.

Non-targeted equalizing transfers are used in order to reduce objective differences (vertical and horizontal imbalances) between regions. With their help recipient regions are able to provide their residents with access to public services of comparable quality, including providing residents with physical and social infrastructure facilities, at comparable tax rates.

By subvention is understood the financial state, which characterizes the financial dependence of the local budget on subventions from the higher budget, arising as a result of a deficit of own revenues to provide state-guaranteed services in accordance with the directions of expenditures.

The volume of transfers provided in the form of subventions from the republican budget to lower budgets is determined by the law on the republican budget for the corresponding financial year, their purpose - by this Procedure.

Subventions come at the disposal of local budgets and can be used at the discretion of the territorial bodies for purposes that correspond to the functions of this link in the budget system.

Budget subventions and budget exemptions relate to general transfers.

Thus, budget subventions are transferred from higher budgets to lower budgets within the amounts approved in the republican or regional budget.

Budgetary exemptions are transferred from lower budgets to higher budgets within the limits approved in the republican or regional budget.

Budget subventions and exemptions are set in absolute terms for a three-year period, disaggregated by year:

between the republican and regional budget, the city of republican significance, the capital budget - the law;

between the regional budget and the budgets of districts (cities of regional significance) - by decision of the regional Maslikhat.

General transfers are aimed at equalizing the level of budgetary provision of the regions and ensuring equal fiscal opportunities for the provision of state-guaranteed services in accordance with the directions of

expenditures assigned by BC to each budget level. In Kazakhstan, 13 out of 16 regions (regions, cities of republican significance, the capital) receive subventions from the republican budget, in which lives more than 85% of the country's population. That is a significant part of the subventions transferred to the IB (as well as funds of targeted transfers) is not the result of the redistribution of accumulated exemptions, but part of the republican budget and funds received from the National Fund in the form of a guaranteed transfer. In addition, often for regions that do not receive subventions from the higher budget (Atyrau and Mangistau regions, Almaty city), the term “donor” is used. In the generally accepted understanding, the region-donor can be attributed to such a region, financial flows from which exceed reverse financial flows.

The volume of official transfers provided as subventions from the republican budget to lower budgets for the implementation of specific programs by functional groups is determined in the Law on the Republican Budget. In local budgets, a working cash reserve is formed from the balance of local budgets at the beginning of the planned financial year, which is used by local executive bodies to manage liquidity during the financial year. The size of the working capital reserve is determined upon approval of the relevant local budgets.

If during the execution of the budget by the central state bodies acts are adopted in accordance with which expenses are increased or budget revenues of regions and cities of republican significance are reduced, or losses are compensated at the expense of the republican budget when their expenses are reduced or incomes are increased, subventions are reduced, and in their absence - relate to mutual settlements.

If in the course of budget execution, local executive bodies adopt normative acts in accordance with which expenses increase or decrease the income of lower budgets, these budgets are reimbursed funds from higher budgets; upon reduction of expenses or increase in income of lower budgets, the corresponding amounts are transferred to the higher budget or a corresponding reduction in the amount of subventions is made. A similar procedure applies in the relations of the republican budget with local budgets. Free budget surpluses received at the beginning of a fiscal year as a result of overfulfillment of revenues or savings in expenses during the past year, as well as overfulfillment of incomes for the past quarter during the execution of the budget of the current year, may be directed by decision of the executive bodies to finance additional expenses incurred in the process of budget execution. Reporting on budget execution, that is, compiling monthly, quarterly and annual reports on income and expenses of the republican budget, is provided by the Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan. The Government, or, on its instructions, the Ministry of Finance, submits an annual report on the implementation of the republican budget for the past financial year to the

Parliament, as well as monthly and quarterly information on the progress of the execution of the republican budget.

Control over the correctness of compilation, approval and effective and targeted use of budget funds by ministries, state committees, departments and organizations, regardless of ownership, is carried out by the Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan and its territorial units.

The counting committee for monitoring the implementation of the republican budget monitors the execution of the republican budget. The control over the formation and execution of local budgets is carried out by the audit commissions of representative bodies of the corresponding level, as well as by the Ministry of Finance and its territorial bodies with the mandatory informing of relevant local executive and representative bodies.

In some countries, in addition to subventions, in this situation, methods of budget regulation are used, such as subsidies and subsidies.

The main difference between a subsidy and a subvention is that the subvention is targeted, while the subsidy can be used at the discretion of the budget to which it is granted (i.e., the money provided is not targeted).

According to the legislation of some countries, a subsidy that is used as a method of budget regulation is budgetary funds provided to a higher subordinate, on the basis of shared financing of targeted expenses. Thus, the subsidy combines with the subvention that both types of cash are targeted, and that they are carried out on an irrevocable and free basis. However, the subsidy expresses the share of the higher budget in financing a particular event or budget program, i.e., part of the expenses will be covered by the higher budget, and part - by the lower. However, it must be borne in mind that under the budget legislation of the Republic of Kazakhstan, a subsidy means gratuitous and non-repayable payments from the budget to commercial organizations and, therefore, are not used as a method of budget regulation.

*Scientific supervision by L. Sembiyeva, Doctor of Science,
Full Professor.*

A. Alikbekova
L.N.Gumilyov Eurasian National University , Nur-Sultan (Astana)

PERFORMANCE AUDIT IS THE MAIN TYPE OF STATE AUDIT

The Institute of State Audit exists in almost all countries of the world and has been developing particularly actively in recent years. The mission of the state audit is to ensure, on behalf of the state and society, an independent objective public control over the activities of authorities in managing the public resources entrusted to them.

The concept of introducing state audit in the Republic of Kazakhstan was developed in accordance with the Message of the President of the Republic of Kazakhstan to the people of Kazakhstan dated December 14, 2012, “Kazakhstan-2050 Strategy: a new political course for a successful state,” which noted: “We need to create an integrated system of state audit for basis of the most advanced world experience.”

The Institute of State Audit in Kazakhstan arose recently - on November 12, 2015, the Law of the Republic of Kazakhstan “On State Audit and Financial Control” was introduced.

The main goal of law is to create an integrated system of state audit, taking into account international experience and law enforcement practice of the system of state financial control, which was in force until the moment of their signing.

The purpose of the state audit is to increase the efficiency of management and use of public funds, state and quasi-public sector assets based on assessment, verification of the activities of government bodies and quasi-public sector entities in the development of the economy or its individual sectors.

In accordance with the Law “On State Audit and Financial Control”, state audit is divided into performance audit, audit of financial statements and compliance audit, while performance audit, which shifts focus during the state audit, is understood as an assessment and analysis of activities object of state audit for efficiency, profitability, productivity and effectiveness.

To date, in developed countries, most public financial control authorities widely use performance audit as one of the most important methods of conducting state budget control. Its most important goal is to determine the socially significant result from the use of available state resources, for example, in the form of improving the health and quality of life of the population, improving the quality of education or reducing crime.

The purpose of the performance audit conducted by the internal audit services is the formation of an independent, competent and objective assessment of the areas of activity of the state audit object and the formation of recommendations for:

- assisting the object of state audit, state bodies, as well as other recipients of budgetary funds who are involved in the management and administration of the activity of this object of state audit and (or) the direction of state audit, in overcoming existing and (or) potential systemic problems, shortcomings and violations ;
- increasing the efficiency, enhancing transparency and accountability of managing and administering the activities of the state audit facility and (or) in the corresponding direction of state audit.
- performance audit indicators - absolute, qualitative, quantitative, relative or dynamic indicators, which are criteria for assessing the

achievement of goals or planned results in terms of efficiency, economy, productivity and effectiveness;

The performance audit is carried out by employees of the internal audit service, the level of professional knowledge, the skills and experience of which together correspond to the nature, scope and complexity of the state audit.

State auditors take into account the main aspects of the significance of the work ahead, including such quantitative and qualitative factors as the purpose, scope, subject and performance audit indicators.

The supreme body of state audit and financial control is the Accounts Committee for Monitoring the Implementation of the Republican Budget.

Audit of the efficiency of spending public funds is one of the most effective mechanisms of state financial control over the use of budget funds. This activity, aimed at analyzing the effectiveness of using public funds, assessing the potential reserves for their growth and the validity of spending, identifying the causes of deviations of the actual parameters from the planned results in order to achieve the most positive public effect; in the Republic of Kazakhstan is in its infancy.

Performance audit is a set of methods for assessing profitability, productivity (economic efficiency) and the effectiveness of activities to achieve goals on time and with a given quality. Currently, in economic science there is no general concept that reveals the theoretical and methodological foundations of the audit of the effectiveness of the use of state budget funds, and its development is only at the initial stage.

This is due, in our opinion, to the fact that the audit of the effectiveness of the use of budget funds is a new concept in the theory and practice of state financial control of the Republic of Kazakhstan. Consequently, both time and sufficient practical experience are needed to conduct an performance audit. It is necessary to create a theoretical and methodological basis for the use of performance audit in Kazakhstan, taking into account national conditions and traditions.

It should be noted that today, when clarifying the contents of the audit of effectiveness, the opinions of scientists differ significantly. They do not give a clear definition of its theoretical foundations and place in state financial control. First of all, in the economic literature there are various interpretations of the concept of performance audit. In them, an audit of effectiveness is endowed with properties that are not inherent in it, eroding its specific essence. The functions of state audit and financial control bodies should be aimed at applying a risk management system, strengthening the analytical component and preventing violations. And the main task of the state audit is to prevent violations and take response measures. The transition of the state financial control system to a state audit will allow the

Можно выделить наиболее важные факторы влияния интернет ресурсов на процесс мировой глобализации, а именно:

1. Мгновенное вступление в контакт с любым из потребителей интернет сети.

Это позволяет общаться, учиться и контактировать с любым человеком на земном шаре. Получение новых знаний посредством интернет-курсов очень популярны (позволяет экономить и правильно распределять время, увеличивается доступ к получению знаний у инклюзивной части населения, позволяет индивидуально выбирать график, форму и содержание обучения и др.). Улучшает внутрефирменную коммуникацию: позволяет проводить конференции, совещания, тренинги и др., экономя ресурсы и время.

2. Доступ к неограниченному количеству информации.

Каждый пользователь может зайти и найти нужную для него информацию. Для 55% населения интернет является главным источником для поиска нужной информации.

3. Осуществление ведения бизнеса.

Одна из самых важных платформ для бизнеса и его развития. Интернет ресурсы дают нам возможность найти обширную информацию о потенциальных рынках сбыта, позиционировать свой товар или услугу, формировать бизнес-план и стратегию выхода на рынок, проводить успешную рекламную кампанию с огромным охватом аудитории с минимальными затратами, отслеживать динамику изменений на рынке и основные тенденции.

Перечень факторов влияния можно продолжать и далее, так как возможности беспроводной связи и доступа к сети с каждым годом становятся все совершенней. Будет правильным сказать, что скорость интеграционных процессов и глобализация в целом как явления напрямую зависят от быстроты передачи данных и возможности коммуницировать различным субъектам по всему миру.

Список использованных источников

1. Digital 2018:Q4 Global Digital Statshot [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://datareportal.com/reports/digital-2018-q4-global-digital-statshot> - свободный. Язык англ.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

СТРУКТУРНІ ЗРУШЕННЯ У ДОХОДАХ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ЗА ОСТАННІ 5 РОКІВ

Державний бюджет- це система грошових відносин, що виникає, з одного боку, між самою державою та фірмами, підприємствами і т.д., а з іншого, його мета – сформувати та використати централізований фонд грошових ресурсів так, щоб були задоволені суспільні потреби.

Державні доходи – це всі податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, залучення яких передбачено законодавством України.

Виділяють наступні складові доходів бюджету:

1. Податкові надходження;
2. Неподаткові надходження;
3. Доходи від операцій з капіталом;
4. Офіційні трансферти;
5. Цільові фонди.

Також залучають кошти від міжнародних організацій (таб.1) [1]

Таблиця 1
Джерела доходів бюджету України 2014-2018 рр., %

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення (2018-2014)
Податкові доходи	78,5	76,6	81,8	79	81,2	2,7
Неподаткові доходи	19,2	22,4	16,8	16,2	17,8	-1,4
Доходи від операцій з капіталом	0,3	0	0	0	0	-0,3
Цільові фонди	0,1	0	0	3,8	0	-0,1
Міжбюджетні трансферти	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8	0,2
Кошти від міжнародних організацій	1,5	0,4	0,7	0,2	0,2	-1,3
Всього	100	100	100	100	100	-0,2

Податкові надходження у структурі доходів державного бюджету займають високе місце. Податок на додану вартість займає більше половини від загальної суми надходжень. Його чинник зростання – це залучення в загальну систему оподаткування сучасних методів в реєстрації податкових накладних, які залучили більшу кількість платників.

Наступний важливий податок – це акцизний податок. Його підвищення відбулося через зростання цін на алкоголь та цигарки, та відбулося підвищення плати на пальне.

Також підвищився податок на доходи фізичних осіб більше, ніж у 6 разів через підняття мінімальної заробітної плати за останні роки.

Загалом, податкові надходження збільшилися через постійну боротьбу з компаніями, які звикли ухилятися від сплати податків, а також завдяки проведенню державою детенізації економіки.

Чіткої тенденції не мали неподаткові доходи. Імовірна причина цього – це те, що вони піддаються впливу економічної кон'юнктури. Коли реальний ВВП підвищується – збільшуються доходи від підприємницької діяльності, надходження від некомерційного продажу та інші неподаткові надходження. А ось, коли трапляється фінансова криза, та реальний ВВП починає скорочуватися – джерела вище перерахованих доходів починають зменшуватися (в абсолютному та відносному вимірах).

Міжбюджетні трансферти також відіграють важливу роль у розвитку місцевих бюджетів. Система трансфертних перерахувань (у налагодженому стані) може дати змогу збалансувати міжбюджетні відносини, якщо виникне дефіцит в бюджетах територіальних громад через їх низьку платоспроможність.

Доходи від операцій з капіталом – це доходи від продажу капітальних активів (основних фондів, державних запасів та резервів). З 2015 року припинили надходити заплановані кошти від відчуження земельних ділянок, на яких розташовувались об'єкти нерухомого військового майна та земельних ділянок, коли відбувалося реформування Збройних сил України

Цільові фонди – це форма перерозподілу та ефективного використання фінансових ресурсів, які залучені для фінансування важливих суспільних потреб. Кількість цільових бюджетних фондів не постійна і різні роки може змінюватися, відповідно з цільовими умовами та їх створення.

В останні роки відбувається невиконання плану доходів бюджетів України, а це вказує на те, що існують ризики. На їх

виникнення впливають такі фактори як: тінізація економіки, процеси пов'язанні з інфляцією, недосконале податкове законодавство та інші.

Список використаних джерел

1. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk> - вільний. Мова укр.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

М. Арутюняц

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРОБЛЕМА ЗРОСТАННЯ ТА ЗБІЛЬШЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день Україна має велику суму та кількість державних боргів. Дані розміщені на сайті Міністерства фінансів України говорять про те, що з 2018 по 2019 рік, борг виріс на цілих 2,5%, і налічує 82,9 мільярда доларів. 70 млрд доларів – це прямим державним боргом, все інше, борг який Україна винна державним та приватним компаніям. Як на мене, причиною таких великих запозичень стала компенсація розриву між доходами і витратами Українського бюджету. Також, для того щоб привести в норму банківську систему, уряду довелося випускати боргові інструменти у великих об'ємах, що привело до залучення до цього МВФ, і запозичення грошей у них.

У 2014 році держборг налічував \$ 69,7 млрд. На нашу думку, це сталося через появу Євромайдану та бойових дій на Донбасі, що значно знизило економічний рівень України. На кінець 2015 року держборг зменшився, та нараховував \$ 65,5 млрд. Основною причиною такого падіння стало те, що частина держборга була реструктуризована та списана. У 2017 році державний та гарантований борг виріс збільшився до \$ 76,31 млрд. У доларовому еквіваленті, це на 7,5% більше. 2019 рік ще не закінчився, але на кінець 2019 року ми маємо \$ 82,95 млрд. державного боргу [1]. Частина грошей була отримана в кредит під гарантії Світового банку. Але головним джерелом, з якого країна отримала гроші, були запозичення на внутрішньому ринку. Якщо так буде продовжуватися і далі, до кінця року борг підскочити до великих розмірів. Таблицю загальних, зовнішніх та внутрішніх боргів, з 2014 по 2019 рік, ми можемо подивитися нижче (табл.1).

Таблиця 1

Таблиця загальних, внутрішніх та зовнішніх боргів України з 2014 по 2019 р.р., млрд. дол. [2]

Рік	Загальний борг	Зовнішній борг	Внутрішній борг
2014	69 794,8	38 792,2	31 002,6
2015	65 505,7	43 445,4	22 060,2
2016	70 970,9	45 604,6	25 366,2
2017	76 305,2	48 989,4	27 315,8
2018	78 323,0	50 462,50	27 860,5
2019	82 953,5	48 160,6	34 792,8

Боргова проблема занадто багатогранна, тому ж єдине рішення цієї проблеми знайти складно. Але все ж таки, як на мене, є декілька варіантів, які зможуть витягнути Україну з великих боргів. По перше, українським інженерам потрібно розвиватися, випустити якісь інноваційний і потрібний продукт, тим самим, створюючи нові ринки, на яких буде в основному українська продукція. Це могло б приносити достатню кількість грошей бюджет, і Україна могла б гасити борги. Так само, одним, хоч і не найкращим варіантом, є виконання зобов'язань МВФ. Україні потрібно погодитися на нову формулу розрахунку тарифів на газ. Таким чином, ми отримаємо транш у \$ 1,9 млрд. Якщо ми приймемо умови МВФ, нам так само вдасться отримати два транші від ЄС, в сумі 1 млрд євро, і \$ 0,8 млрд від Світового банку [3]. Якщо ж Україна не погодиться на умови МВФ, більш імовірно, що настане дефолт. Завдяки цьому, ми також можемо втратити зв'язок з іншими міжнародними партнерами.

У цілому, я можу зробити деякі висновки. Для того щоб погасити борг, Україні знадобитися багато часу і років. Для того щоб досягти цього і оплатити усі держборги, потрібне швидке економічне зростання, співпраця з МВФ, проведення всіх запланованих економічних реформ. І хоч важко повірити в те, що у нас вийде погасити ці борги, а не збільшувати їх, все ж шанс є. І якщо робити все правильно, шанс досить великий.

Список використаних джерел

1. Минфин Медиа — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/finance/debtgov/2018/>, вільний. — Назва з екрану, рус.
2. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk>, вільний. — Назва з екрану, укр.

3. Дробот С. Госдолг Украины — проблема на \$76 млрд. Все ли так плохо, как говорят по ТВ? Первый аналитический эксплейнер — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <https://project.liga.net/projects/gosdolg/>, вільний. — Назва з екрану, рус.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

К. Астатуриян

Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ СОВРЕМЕННОГО МИРА: ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОТИВОРЕЧИЯ

Глобализация – одна из ведущих тенденций развития экономики во всем мире, которая возникла в 1990-х годах. В переводе от английского «globalization» - это процессы, происходящие в масштабах всей планеты. Глобализация в научном представлении менялась с 1950 г. по настоящее время. С 1950-1990 гг. глобализация проявлялась как исторический процесс. С 1990-2000 гг. глобализация стала проявляться в разных сферах общественной жизни. И уже с 2000 года по настоящее время процессы глобализации охватывают как экономику, так и политику, образование, культуру, экологию, туризм, инвестиции, технологии и финансы. Процессы глобализации имеют значительное влияние на движение товаров и услуг, рабочей силы, информации.

Последствия глобализации могут быть как позитивными, так и негативными (Табл. 1).

Таблица 1

Последствия глобализации

Позитивные	Негативные
Технический и научный рост	Деиндустриализация экономики
Рост конкуренции	Влияние ТНК
Расширение рынка	Возникновение конкуренции
Появление международных экономических организаций	Нестабильность экономик
Повышение производительности труда	Социальные и экологические угрозы
Доступная информация	Открытость национальных экономик
Повышение уровня жизни	Расслоение стран
Возможность мобилизовать финансовые ресурсы	Рост безработицы

Позитивные стороны процесса глобализации проявляются в научной и технической сфере. Технический и научный рост дают возможность странам делиться опытом, что позволяет им развиваться. Глобализация приводит к повышению международной конкуренции, что стимулирует производство и приводит к улучшению качества товаров и услуг. Рынок расширяется, повышается качество производительности труда, создаются международные экономические организации. В наше время для людей доступна любая информация, за счет глобализации процесс получения информации намного упрощен. Для субъектов мировой экономики предоставляется возможность мобилизовать финансовые ресурсы, повышается мобильность как трудовых ресурсов, так и капитала. Кроме того, появляется возможность обеспечить более высокий уровень жизни населения, за счет научного и технического прогресса, уменьшения дефицита продукции, снижения преступности и уменьшения безработицы.

К проблемам, которые вызваны глобализацией, можно отнести деиндустриализацию экономики, так как на смену промышленной отрасли приходит сфера услуг и, как результат, людям необходимо менять квалификацию, чтобы подстроиться под глобальные изменения, происходящие в системе. Также одной из угроз является способность ТНК брать контроль над экономикой в свои руки, у них есть возможность ограничить государствам проведение национально ориентированной экономической политики. Влияние ТНК приводит к поглощению ими национального рынка, что плохо сказывается на экономической политике государств. В процессе появления конкуренции происходит расслоение государств и, как результат, бедные страны еще больше беднеют, а богатые, наоборот, богатеют. Глобализация не дает возможности развиваться экономике в развитых странах, потому что странам с развитой экономикой приходится помогать малоразвитым странам, обеспечивая их финансовыми ресурсами. Кроме того, возникают социальные и экологические проблемы, негативной стороной глобализации также является открытость национальных экономик и рост безработицы, из-за низкой квалификации.

Глобализация – это процесс, который приводит к сплочению человечества, помогает ему в развитии, дает возможность получения опыта, как научного, так и технического. Между странами происходит не только обмен товаров и информации, но и обмен знаний и культур. Это сложный процесс, но он ускоряет развитие людей. К нему нужно привыкнуть, ведь помимо положительных сторон, есть и отрицательные аспекты процесса глобализации, так как на пути к

повышению благосостояния всего мира существует много сложностей. Из-за быстрых изменений в жизни общества могут возникнуть негативные последствия, поэтому государства хотят иметь контроль над процессом глобализации.

Глобализация привела к важнейшим изменениям в современном мире, так как меняется роль государства, ценности свободы и демократии. Усиливается экономическая, политическая и финансовая взаимосвязь ведущих стран мира, которая открывает для них новые возможности, с одной стороны, а с другой, возникают серьезные проблемы среди стран, которые отстают в технологическом развитии, поэтому они недостаточно конкурентные на глобальном рынке. Существует много причин для участия в процессах глобализации, одной из них и самой важной является быть конкурентоспособным, так как на мировом рынке остаются только конкурентоспособные компании. Современный глобальный мир трансформируется, теряет предыдущие свойства, становится более динамичным, хаотическим, виртуальным, стремительным и индивидуализированным, требует от человека пересмотра системы собственных установок и мировоззрения. Глобализация обеспечивает интеграцию народов и государств в единое пространство, а это помогает решать им жизненные проблемы эффективным средством, меняет человеческое бытие.

*Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук,
доцент.*

П. Бабенко
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ БЕЗРОБІТТЯ В КРАЇНАХ ПІВНІЧНОЇ АФРИКИ (АЛЖИР, ЄГИПЕТ, ТУНІС)

Високий рівень безробіття в Північній Африці є широко обговорюваною темою на політичній арені та ЗМІ. Дебати часто не в змозі прояснити належне світло на гендерні аспекти безробіття в цій частині світу. В країнах північної Африки (Алжир, Єгипет, Туніс) рівень безробіття залишається високим, незважаючи на розширення доступу населення до освіти. У період з 1980 по 2017 роки ці три північноафриканські країни змогли значно збільшити кількість відвідувачів шкіл, ніж інші країни, що розвиваються. Цей успіх призвів до збільшення кількості випускників університетів після 2010 року. У 1990 році було зараховано менше 15% студентів, тоді як

сьогодні це близько 40%. Жінки сьогодні в цих країнах переважають чоловіків, які навчаються в університетах в Північній Африці. В Алжирі 64% випускників жінки, в Єгипті 54%, в Тунісі 65% [3].

Невідповідність між успішністю в освіті та високим рівнем безробіття пояснюється трансформацією економік та їх впливом на ринок праці. Низька ціна нафти чинила особливий тиск на економіку Алжиру та Єгипту, які сильно покладаються на експорт енергії. Після Арабської весни 2011 року та виникаючих політичних невизначеностей все менше туристів відвідували Єгипет, Марокко та Туніс. Від цього розвитку постраждали доходи від туризму, які складають значну частину експортного сектору. Крім того, державні підприємства раніше були сильними рушіями попиту на робочу силу, особливо на випускників та жінок. Це призвело до зростання безробіття, особливо серед молодих висококваліфікованих шукачів роботи, особливо серед жінок.

Окрім слабого зростання попиту на робітників, ринки праці в регіоні особливо страждають від неформалізації ринку праці. Частка неформальних працівників зросла у всіх країнах, хоча частка самозайнятих та сільськогосподарських працівників зменшилась. Відповідно, традиційні показники, такі як кількість самозайнятих осіб або частка працівників сільського господарства, вже не допомагають оцінювати розмір неформального сектору. Зараз він включає також більші підприємства і навіть деякі державні підприємства. Неформальний характер цих підприємств визначається недостатньою реєстрацією, нерегулярними виплатами податків, невиконанням соціальних та пенсійних внесків або неповним соціальним захистом працівників. За підрахунками Міжнародної організації праці (2018 р.), частка неформальних працівників у загальній чисельності населення за межами сільськогосподарського сектору в Північній Африці становить від 31% до 57%, при цьому сильні коливання між окремими країнами. В Єгипті лише близько 30% працівників внесли свій внесок у план пенсійного страхування в 2017 році, в Алжирі частка становила близько 16% у 2017 році, а в Тунісі - 40% у 2017 році. Експерти на ринку праці оцінюють, що частка неофіційних працівників Алжиру становить близько 45% [3].

Рівень загального безробіття в Єгипті та Тунісі трохи нижче за Алжир (Єгипет – 11,5%, Алжир – 30%, Туніс – 15,1%).

Особливо низькою є участь жіночої робочої сили. На рис. 1 показано розрив між участю жіночої та чоловічої робочої сили.

Очевидно, що проблема неповної зайнятості жінок стосується не лише молодих жінок. У свою чергу участь чоловічої робочої сили

підвищується до нормального рівня після того, як вони закінчили спеціальний курс або професійну підготовку. Без винятку, високий рівень непрацевдатності обумовлений надзвичайно низькими показниками участі жінок. Проблема низької участі жіночої робочої сили стає все більш зрозумілою, коли ми дивимось на статистику. Тут можна з упевненістю припустити, що неповна зайнятість серед молодих чоловіків носить тимчасовий характер. Дослідження, проведені МОП, також підтверджують цей факт.

Тимчасова неповна зайнятість пов'язана з переходом від закінчення навчання або ступеня до початку роботи. Це також може бути пов'язане з дуже сильним бажанням багатьох випускників працювати в державному секторі. Щоб досягти цього, багато випускників приймають період очікування, протягом якого вони або є безробітними - якщо вони можуть собі це дозволити - або отримують лише тимчасові та низькі доходи.

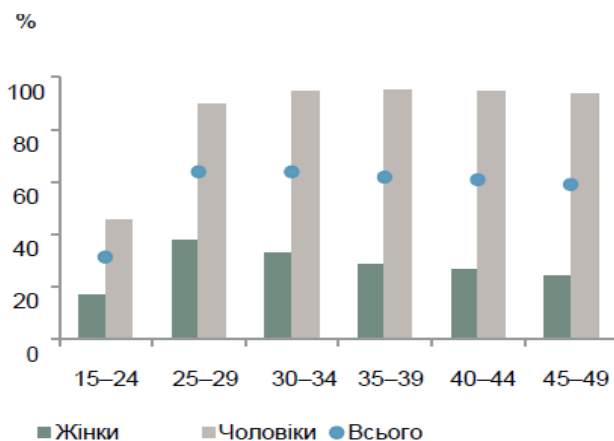

Рис. 1. Участь робочої сили за статтю та віком у 2017 році (формальна та неофіційна) [1]

Працевлаштування в приватному секторі часто асоціюється з погіршенням стабільності та якості трудових відносин. Багато молодих людей добре проходять підготовку в результаті навчання в університеті. Але навички, здобуті в університеті, не отримують належної винагороди або часто не можуть бути застосовані, оскільки робота виконується в секторах з низькою та середньою кваліфікацією. Питання полягає в тому, чи збільшується період очікування і чи це також збільшує рівень неповної зайнятості, особливо щодо сильного зростання пропозиції робочої сили, в тому числі серед чоловіків.

Наразі триває скорочення робочих місць у державному секторі в Єгипті та Тунісі. Завдяки доходу від видобутку природного газу Алжиру вдалося запобігти подальшому скороченню робочих місць у державному секторі, але запаси природного газу також обмежені.

Ще одне дослідження МОП від 2018 року щодо переходу молоді до робочої сили у відібраних країнах також визначило недостатнє забезпечення соціального захисту та послуг для жінок. Сучасна тенденція в Північній Африці - відступ публічного сектору та неформалізація трудового життя - особливо прикро для жінок, особливо матері [2]. Близько 12,1% працюючих жінок Тунісу мають можливість взяти відпустку по матері. Догляд за дітьми доступний лише близько 4,7% працівників в Єгипті та близько 4,4% в Тунісі.

У порівнянні з чоловіками жінки не лише борються з меншою заробітною платою та тимчасовою зайнятістю. Більшість жінок повністю виключені з ринку праці.

Незалежно від віку, на жінок найбільше впливає високий рівень безробіття в Північній Африці. На відміну від поширених припущень, молоді люди в регіоні страждають насамперед від неформальної зайнятості. Відступ держави від економічної діяльності в процесі структурної перебудови залишив прогалину на ринку праці, яку приватний сектор не заповнив. Тоді як робота в державному секторі гарантує хорошу зарплату та стабільні умови зайнятості, робочі місця в приватному секторі платяться менше і часто є неформальними. Неформалізація ринку праці є особливо важкою для жінок та частково відповідає за виведення їх з робочої сили. Дебати з приводу безробіття та зайнятості в Північній Африці повинні більш ретельно вирішити цей гендерний дисбаланс. Для вирішення проблеми зайнятості та безробіття серед чоловіків та жінок рівень масового зростання зайнятості в приватному секторі потребує масового збільшення. Щоб досягти цього, урядам доведеться, зокрема, відмовитися від великих підприємств. Великі підприємства є продуктивними та конкурентоспроможними на міжнародному рівні, але менші та середні підприємства мають найбільший вплив на ринок праці. Тому політикам слід забезпечити усунення перешкод, що заважають зростанню малих та середніх підприємств. Але усунення бар'єрів також має супроводжуватися формалізацією зайнятості. Держава та її установи повинні підтримувати малі та середні підприємства у створенні належних трудових відносин. Це також позитивно вплине на працевлаштування жінок, хоча участь жінок у робочій силі також потребуватиме додаткових заходів.

Список використаних джерел

1. ILO (2017) Youth and Employment in North Africa: A Regional Overview Geneva [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> - вільний. Мова англ.

2. Residents and social processes (2017). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/Sociala/Sociala__ikgad__iedz__iedzskaits/?tablelist=true&rxid=09cbdccf-2334-4466-bdf7-0051bad1dec – вільний. Мова англ.

3. UNESCO (2018) Institute of Statistics – Education, Graduates of Tertiary Education. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.uis.unesco.org/> - вільний. Мова англ.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

G. Balaganskyi
Alfred Nobel University, Dnipro

INFLUENCE OF FOREIGN INVESTMENTS ON ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

As you know, each country needs investing in the economy by foreign investors to ensure the development of the country. Nowadays, Ukrainian economy is going through difficult times due to the deficit of own finances, the only right decision is to attract investments for the development of enterprises and their modernization. But to create a strong economy and use investments funds correctly, you need to choose the right solutions for the implementation of investment projects.

To my mind, there are a lot of reasons for the lack of investment in our country: military conflict in eastern Ukraine, political problems and security threats, which do not allow investments to return to the previous level. After the events on the Maidan and the beginning of the conflict in the Crimea and the Donbas, foreign direct investment in Ukraine fell sharply - from \$ 1.5 billion in 2013 to \$ 300 million in 2014 (State Statistics Service). Obviously, the main reason was the military conflict with Russia and the political and economic crisis in the country.

Negative trends in the volume of foreign investment attraction are due to the following reasons:

- low level of trust in the authorities;
- instability and uncertainty of Ukrainian legislation;
- shadow economy;

- lack of a clear strategy for economic development of the country;
- instability in the field of taxation;
- instability of the political situation in the country;
- corruption;
- stagnation of industry in the eastern region, active fighting in the territory.

The process of foreign investment in Ukraine has certain features. Firstly, despite the fact that, as of August 2019, foreign direct investment in the Ukrainian economy came from 120 countries, the bulk of investments for many years have been in a small number of countries. The largest increase in foreign direct investment in January-June 2019 was recorded from Cyprus - \$ 388.8 million (up to \$ 9.92 billion), the Netherlands - \$ 295.1 million (up to \$ 7.41 billion), Russia - 145.5 million dollars (up to 0.74 billion dollars) and Switzerland - 100.3 million dollars (up to 1.65 billion dollars). Most investments from offshore companies in Ukraine are Ukrainian or Russian capital, the owners of which use companies in Cyprus and other offshore companies to avoid taxation and obtain a specific legal status (Прямые иностранные инвестиции).

Regarding the choice of sectors, foreign investors have different ones: today, foreign direct investment is available in all sectors national economy. At the same time, the majority of investors represented on the Ukrainian market willingly invest in the processing industry, as well as in the wholesale and retail sectors - where new products quickly appear, the assortment changes, costs and low commercial risks quickly pay off. Also popular are industries that do not need long-term investments and technology improvements, such as the financial sector and the real estate sector.

Initially, direct foreign investments should contribute to the balanced development of the national economy and increase its international competitiveness. The priority should be investment in the development of new technologies and high-tech industries that contribute to the expansion of export potential and enhance the competitiveness of Ukrainian goods in world markets.

It is likely that the armed conflict with Russia in the Donbas will further affect investment sentiment in Ukraine. On the one side, the conflict is localized to a small part of Ukraine and its intensity has slightly decreased compared to 2014-2015. However, since Russia acts as the opponent of Ukraine, and the armed actions do not stop, the development of events is difficult to foresee. The political risk of investing in Ukraine is still very high.

Ukraine can be described as a country attracting foreign capital, because it has a wealth of factors that confirm its investment attractiveness,

namely favorable geopolitical location, high level of natural resource base, cheap skilled labor, a fairly accommodating consumer.

References

1.State Statistics Service of Ukraine [on line]. Availableat: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 25 October, 2019)

2. Прямые иностранные инвестиции (ПИИ) в Украину [on line]. Availableat: <https://index.minfin.com.ua/economy/fdi/> (Accessed 25 October, 2019)

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

O. Basich

Alfred Nobel University, Dnipro

THE PROBLEM OF GAMBLING IN UKRAINE

The problem of gambling has always been very complex, controversial and has caused many disputes around the world. Ukraine also faced this problem. Gambling business in this country is completely in the underground economy. The Ukrainian government has never succeeded in finding a successful solution to this problem. It is therefore not surprising that the new government, which was appointed in July 2019, immediately started to work actively in this direction in order to put the end to this problem once and for ever.

Gambling in Ukraine has been banned since 2009. It was then that the Verkhovna Rada of Ukraine adopted the erroneous, populist decision to ban all gambling, except the lottery. It was recorded in the Law of Ukraine "On Prohibition of Gambling Business in Ukraine" (Zakon.rada.gov.ua, 2009). As a result, that kind of business did not disappear anywhere, it still exists, but it is controlled by criminals.

Gambling is an addictive. It is a product that does not bring a person any benefit. Addictive goods cause dependence and, in a consequence, the consumer can no longer reject it. The consumption of these goods is condemned in society. But if addictive goods are banned, they do not disappear, and its circulation begins to be controlled by criminals. Examples from other countries show that the ban on gambling has never brought the expected results. The prohibition worked only in those countries where the religiosity of the population is at a high level and the ban is supported by beliefs. Therefore, most countries decide to legalize addictive goods in order to fully control the circulation of these goods in society. Commonly this decision with well-thought-out legislation is a successful solution to the problem.

For instance, in Georgia, after the permission of the gambling business, casinos appeared on the territory of upscale hotels. Very actively developing resort areas, such as Batumi and Signagi, which began to attract more and more tourists due to the presence of large casinos. Thanks to the legalization of the gambling industry in 2017, it brought an additional \$ 2.33 billion to the country's budget. The government also thought about its citizens, so they launched a self-exclusion system, according to which a player (or his relative), who became addicted to gambling, can add himself to this list for some time. After this, entry to gaming institutions for such a person is temporarily prohibited (Logincasino.com, 2018).

In the Republic of Korea, gambling is mainly focused on tourists. Most casinos operate at luxury hotels such as Lotte, Hilton etc. The authority tried to prevent problems that could appear in this industry. Therefore, 29 out of 30 gambling establishments work only for foreigners; the citizens of the Republic of Korea are not allowed to attend them. Only Kangwon Land is available for them, but it is located in a remote place.

Therefore, the only way to bring the gambling business out of the underground economy in Ukraine is to legalize it. But according to the survey conducted by the sociological group Rating, 60 per cent of citizens are against the legalization of this industry (Ratinggroup.ua, 2019). Therefore, the new government of Ukraine should carefully consider legislation to regulate the gambling industry and monitor the strict observance of all laws. The Ukrainian authorities should pay attention to the experience of other countries and introduce strict rules: casinos and other types of gambling should be located only in upscale hotels; only adults with a high level of income should be allowed to gamble; to participate in gambling, a player must pass a verification and their data must be entered into a single database; entrance to the casino should be prohibited for players who are addicted and many other restrictions.

The problem of gambling in Ukraine can only be solved by legalizing this area of activity so that the state takes control of it, but the government must strictly enforce all the rules and laws for the transparent functioning of the gambling business. Only in this case, the problem of the criminality in the sphere of gambling will finally be solved.

References

1. Zakon.rada.gov.ua. (2009). *Про заборону грального бізнесу в Україні*. [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1334-17/ed20090515> [Accessed 15 Mar. 2009].
2. Logincasino.com. (2018). *Как азартный бизнес регулируют в разных странах – Login Casino*. [online] Available at:

<https://logincasino.com/article/igra-po-pravilam-kak-azartnii-biznes-reguliruetsya-v-raznih-stranah969.html> [Accessed 30 Aug. 2018].

3. Ratinggroup.ua. (2019). *Dynamics of Ukrainians' attitudes towards gambling*. [online] Available at: http://ratinggroup.ua/en/research/ukraine/dinamika_otnosheniya_ukraincev_k_igornomu_biznesu.html [Accessed 4 Oct. 2019].

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

К. Безпалова

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЯК СПІВВІДНОСЯТЬСЯ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ» ТА «ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК»

Поняття економічного зростання пов'язане з поняттям економічного розвитку. Економічне зростання - зростання обсягу виробництва в економіці країни за якийсь період часу (зазвичай - за рік). Існує два види факторів економічного зростання:

- екстенсивний фактор: кількісне збільшення ресурсу (наприклад, числа працівників, витрат капіталу);
- інтенсивний фактор: якісне поліпшення ресурсу (кадрів, технологій виробництва, введення інновацій);

Економічне зростання графічно можна проілюструвати: зміщенням праворуч кривої виробничих можливостей

Виходячи з цих факторів виділяють два типи економічного зростання:

- екстенсивний економічний ріст;
- інтенсивний економічний ріст.

Згідно швидкості економічного зростання, економісти виділяють чотири його види:

- рівномірне зростання (США, Західна Європа);
- чудеса зростання (Південна Корея, Японія);
- трагедія зростання (Центральноафриканські країни);
- відсутність зростання (Зімбабве, Ліберія).

Економічне зростання можна зобразити: через криву реального ВВП (показує довгострокову тенденцію збільшення реального ВВП); через криву виробничих можливостей (демонструє різні комбінації двох товарів або послуг, які можуть бути зроблені в умовах повної зайнятості і повного обсягу виробництва в економіці з постійними запасами ресурсів і незмінною технологією).

Поняття «економічний розвиток» тісно пов'язане з поняттям «економічне зростання». Категорія економічного росту є найважливішою характеристикою суспільного виробництва при будь-яких господарських системах. Економічне зростання визначають як довгострокове збільшення виробничої здатності країни, засноване на технічному прогресі, на інструментальній та ідеологічній пристосованості, необхідній для забезпечення населення зростаючим різноманіттям матеріальних благ. Своє вираження економічний ріст знаходить у збільшенні потенційного і реального валового національного продукту, валового внутрішнього продукту, національного доходу.

Ріст і розвиток в природі - це різні процеси. Зростання означає кількісне збільшення параметрів без істотної якісної зміни системи і є зворотнім процесом в часі. Зростання і спад економічних показників завжди мають граничні порогові параметри, за якими починаються кризові явища. Розвиток пов'язано з протилежними змінами: по одних властивостях система ускладнюється, по іншим вона спрощується. Розвиток пов'язано зі зміною організації системи, тобто з якісними змінами, а зростання відбувається під дією деякої зовнішньої сили (наприклад, зростання попиту) при сталості якісних характеристик системи.

Крім того, слід зазначити, що економічний розвиток і економічне зростання - характеристики, що мають протилежну спрямованість: наприклад, економічний розвиток підприємства призводить до стримування економічного зростання, а нарощування темпів економічного зростання призводить до уповільнення темпів економічного розвитку підприємства (так як джерело забезпечення та економічне зростання, і економічного розвитку одне і теж) .

Отже, економічне зростання може відбуватися з економічним розвитком або навіть при його відсутності. У більшості випадків економічне зростання означає підвищення розмірів або числа об'єктів, а також розширення діяльності. Економічне зростання є лише проявом економічного розвитку, одним з його сценаріїв. Оскільки економічне зростання стає метою державної політики, економісти, вже не сприймають економічний розвиток без економічного зростання. Тим часом в повному своєму значенні економічний розвиток є зміною системи взагалі, перехід від одного якісного стану до іншого. З цієї причини економічне зростання постає моделлю розвитку, її варіантом. Неощадливе зростання зі значними витратами ресурсів може не тільки негативно впливати на розвиток економіки, а й гальмувати його, тобто входить у конфронтаційне протиріччя з фундаментальними цілями економічного розвитку.

Таким чином, якщо ще зовсім недавно, в «індустріальну епоху» економічне зростання було невід'ємним атрибутом розвитку організації, то в «зароджуючому столітті інформатизації» економічне зростання стає фактором, здатним стримувати розвиток організації, яка тепер стоїть перед вибором: зростання або розвиток.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

Anna Bem
Uniwersytet Rzeszowski

DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNA ORAZ NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM W LATACH 2010-2017

Podkarpackie różni się od innych polskich województw. Posiada zróżnicowane warunki przyrodnicze, społeczno-gospodarcze i historyczne. Na przestrzeni lat województwo to odnalazło swoje miejsce w gospodarce Polski. Spełnia trzy podstawowe funkcje gospodarcze: przemysłową, rolniczą i turystyczno-rekreacyjną. Funkcje uzupełniające, czy może towarzyszące to komunikacja, budownictwo i usługi¹.

Najlepiej rozwiniętą częścią województwa podkarpackiego jest jego stolica – miasto Rzeszów, a także powiaty leżące w centralnej i północnej części tego regionu, czyli powiaty rzeszowski, ropczycko-sędziszowski, dębicki, stalowowolski i tarnobrzeski². Na tych terenach zarejestrowana jest znacząca część podmiotów gospodarczych, szczególnie tych działających w branży przemysłowej, budowlanej oraz usługowej. W województwie bardzo dobrze rozwija się przemysł lotniczy, elektromaszynowy i chemiczny. Zdecydowanie gorsze wskaźniki ekonomiczne posiadają obszary, w których dominuje rolnictwo. Są to powiaty lubaczowski, przemyski, strzyżowski, kolbuszowski i leżajski³.

Regionalni przedsiębiorcy coraz więcej środków przeznaczają na badania i rozwój. W podmiotach gospodarczych tworzone są specjalne komórki, a nawet całe działy odpowiedzialne za prowadzenie badań, wspieranie innowacyjności, wdrażanie innowacji, pielęgnowanie

1 G. Ślusarz, *Studium społeczno-ekonomicznych uwarunkowań rozwoju obszarów wiejskich w świetle zagrożenia marginalizacją na przykładzie woj. podkarpackiego*, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2005, s. 179.

2 Tamże, s. 151-152.

3 A. Czudec, M. Cierpień-Wolan (red.), *Strukturalne i przestrzenne uwarunkowania rozwoju podkarpackiego rolnictwa*, Rzeszów 2013, s. 27-28.

kreatywności i pomysłowości. Działania tego typu są również wspomagane przez jednostki otoczenia biznesu, uczelnie wyższe itp.⁴

Istnieje wiele różnych definicji dotyczących innowacji, innowacyjności i konkurencyjności. To pojęcia bardzo modne, ale przede wszystkim szczególnie istotne dla rozwoju poszczególnych przedsiębiorstw, sektorów, regionów i całych państw. Trudno jednoznacznie i krótko scharakteryzować złożoność tej problematyki⁵.

Joseph A. Schumpeter wprowadził do literatury ekonomicznej pojęcie *innowacja* już w 1911 roku. Uznał on, że podstawową siłą napędową rozwoju poszczególnych branż są zasoby wewnętrzne danej organizacji, a zwłaszcza działalność innowacyjna. Stworzone przez niego pojęcie innowacji funkcjonuje do dzisiaj, choć w nieco innej formie⁶. Definicje dotyczące innowacji, czy innowacyjności, które powstają współcześnie najczęściej dotyczą jednego z przypadków sformułowanych przez Schumpetera i albo go rozwijają, albo precyzują⁷.

Ewa Okoń-Horodyńska stworzyła zwięzłe określenie innowacji, w którym zawarła jego podstawowe cechy: ciągłość, nowość i konieczności zastosowania, brzmi ono: *innowacja jest procesem polegającym na przekształceniu istniejących możliwości w nowe idee i wprowadzeniu ich do praktycznego zastosowania*⁸. Piotr Niedzielski i Joanna Markiewicz za innowację uznali⁹:

1. wprowadzenie do produkcji wyrobów nowych lub też udoskonalenie dotychczas istniejących, wprowadzenie nowej lub udoskalonej metody produkcji;
2. otwarcie nowego rynku;
3. wprowadzenie nowego sposobu sprzedaży lub zakupu;
4. wykorzystanie nowych surowców albo półfabrykatów, zastosowanie nowej organizacji produkcji.

4 Tamże, s. 36-41.

5 E. Okoń-Horodyńska, *Instytucjonalne struktury na rzecz innowacyjności w Polsce*, [w:] *Innowacyjność a rozwój gospodarki Polski – siły motoryczne i bariery*, red. E. Okoń-Horodyńska, Zeszyty Naukowe AE im. Karola Adamieckiego „Studia Ekonomiczne” nr 28, Wydawnictwo AE, Katowice 2003, s. 32-35.

6 E. Maślak, *J. A. Schumpeter pół wieku później współczesna recepcja teorii*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, nr 54, 2002, z. 2., s. 225.

7 A. Sekuła, *Budowa przewagi konkurencyjnej regionu na przykładzie regionalnej strategii innowacji dla województwa pomorskiego, Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. R. Brol, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 3 (1203)*, Uniwersytet Ekonomiczny, Wrocław 2008, s. 92-102

8 E. Okoń-Horodyńska, *Instytucjonalne ...*, s. 32-41.

9 P. Niedzielski, J. Markiewicz, *Innowacyjność w działalności przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2007, s. 9.

Inna próba interpretacji pojęć związanych z innowacjami głosi, że innowacyjność przedsiębiorstwa to *zdolność i motywacja do ustawicznego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce wyników badań naukowych i prac badawczo rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów i wynalazków*¹⁰. Wyróżnia się innowacje ciągłe i nieciągłe, innowacje pionierskie i naśladowcze, radykalne i stopniowe¹¹.

Przedsiębiorcy chcą, aby ich firma posiadała w swojej ofercie produkty innowacyjne, aby rozwijała działalność o charakterze innowacyjnym, ponieważ w ten sposób można osiągnąć odpowiednią przewagę konkurencyjną na rynku¹². Działalność tego typu wymaga zastosowania różnych pomysłów, technik organizacji i zarządzania przedsiębiorstwem. Należy odpowiednio kształtować kanały dystrybucji¹³, budować właściwe relacje z klientami, warto analizować przebieg elementów związanych z logistyką m.in. kształtowanie łańcucha dostaw, kreowanie systemów logistycznej obsługi klienta. Warto również odpowiednio zarządzać kadrami, procesem marketingu¹⁴.

Przedsiębiorstwo jest konkurencyjne, jeżeli posiada zdolność do przeciwstawienia się konkurencji, czyli do *projektowania, wytwarzania i sprzedawania towarów, których cena, jakość oraz inne walory są bardziej atrakcyjne od odpowiednich cech towarów oferowanych przez konkurentów*¹⁵. Szczególne miejsce wśród czynników warunkujących konkurencyjność przedsiębiorstw zajmują innowacje¹⁶.

Michael Porter dostrzegał źródła przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstwa w innowacyjności. Porter uważał, że podstawowym warunkiem osiągnięcia przewagi konkurencyjnej jest zdolność innowacyjna przedsiębiorstwa, która podnosi jego efektywność¹⁷. Autor ten definiuje

10 M. Cisek, B. Domańska-Szaruga, *Innowacyjność przedsiębiorstw – wybrane aspekty*, Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce 2007, s. 15.

11 P. Niedzielski, K. Łobacz, *Istota współczesnych innowacji – specyfika, kierunki, trendy*, [w:] J. Perenc, J. Hołub-Iwan (red. nauk.), *Innowacje w rozwijaniu konkurencyjności firm. Znaczenie, wsparcie, przykłady zastosowań*, C.H. Beck, Warszawa 2011, s. 44.

12 W. M. Grudzewski, I. K. Hejduk, *Metody projektowania systemów zarządzania*, Difin, Warszawa 2004, s. 35-36.

13 W. Świtalski, *Innowacje i konkurencyjność*, Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2005, s. 166.

14 B. Plawgo, J. Kornecki, *Wyszkolenie pracowników a pozycja konkurencyjna przedsiębiorstw*, PARP, Warszawa 2010, s. 106.

15 H. Adamkiewicz- Drwiłło, *Konkurencyjność przedsiębiorstw w świetle uwarunkowań współczesnej gospodarki*, Wydawnictwo Dom Organizatora, Toruń, 2010, s. 122.

16 W. Janasz, K. Kozioł, *Determinanty działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2007, s. 18-19.

17 M.E. Porter, *Strategia konkurencji. Metody analizy sektorów i konkurentów*, Wyd. MTBiznes, Warszawa 2006, s. 63.

zdolność innowacyjną jako zdolność do wprowadzania nowej techniki i nowych sposobów postępowania¹⁸.

Szczególnie istotne są również kontakty jakie przedsiębiorstwo wyrabia na przestrzeni swojej działalności gospodarczej, ich charakter, powiązanie. Obecnie istotną rolę odgrywa współpraca ze sferą nauki, w tym uczelniami wyższymi. Placówki tego typu prowadzą działalność w zakresie badań i rozwoju, szkolą pracowników itp. Wszystkie wyżej wymienione elementy składają się na zdolność organizacji do innowacji, a także jej skłonność do podejmowania działań tego typu. To natomiast przekłada się na liczbę i jakość innowacji. Skłonność do innowacji przejawia się tym, że przedsiębiorstwo jest zainteresowane zmianami w swojej organizacji i pojmuje istotę i konieczność zmian¹⁹.

Istotą silnej i nowoczesnej gospodarki nie jest podejmowanie działań innowacyjnych tylko i wyłącznie na szczeblu państwowym. O wiele istotniejsze wydają się zabiegi prowadzone na szczeblu regionalnym²⁰. Konkurencyjność, w tym konkurencyjność regionów to zagadnienie bardzo złożone. Należy analizować je w sposób kompleksowy, uwzględniając poszczególne czynniki, które kształtują poziom konkurencyjności na danym obszarze, a także ich przełożenie na atrakcyjność inwestycyjną regionu²¹.

Istnieją dwie kategorie czynników, o których mowa powyżej. Wyróżniamy czynniki, niezbędne do zachowania zdolności konkurowania, a także te kreujące przewagę konkurencyjną powstającą poprzez pojawienie się określonych cech dodatkowych, trudnych do skopiowania i naśladowania, które przyciągają inwestorów²². Poszczególne regiony Polski posiadają wszystkie z przedstawionych czynników. Ich wachlarz jest jednak różny, różni się potencjałem i jakością cech, które się na niego składają. Dlatego występują dysproporcje między poszczególnymi częściami Polski²³.

Konkurencyjność regionów to proces wynikający z faktu podnoszenia konkurencyjności gospodarki. Proces ten postrzegany jest jako *zdolność do*

18 M. Żelichowska, *Innowacyjność jako determinanta konkurencyjności przedsiębiorstw*, http://www.humanitas.edu.pl/resources/upload/dokumenty/Wydawnictwo/Zarzadzanie_zeszyt/Zarz%201_2009%20podzielone/zelichowska.pdf, s. 52. (dostęp: 3 września 2019).

19 Tamże, s. 19.

20 J. Baruk, *Istota innowacji. Podatność społeczeństw na innowacje*, „Marketing i Rynek”, nr 3, 2009, s. 12-18.

21 B. Filipiak, M. Kogut, A. Szewczuk, M. Ziolo, *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse procedury*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005, s. 264.

22 Tamże, s. 264.

23 T. Markowski, D. Stawasz *Ekonomiczne i środowiskowe aspekty zarządzania rozwojem miast i regionów*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2001, s. 61.

produkcji oraz oferowania dóbr i usług o takich parametrach techniczno-użytkowych, cenach, jakości oraz warunkach sprzedaży, które znajdują nabywców na rynku krajowym oraz rynkach zagranicznych²⁴, a także umiejętność przyciągania środków finansowych i zdolność do utrzymania na terenie regionu posiadanych czynników produkcji. Za region konkurencyjny uznaje się taki obszar, na którym możliwe jest osiągnięcie wysokiego wskaźnika zatrudnienia, wysokiej stopy życiowej i odpowiedni poziom pozostałych wskaźników ekonomicznych²⁵.

Za region konkurencyjny uważa się takie terytorium, w którym *poziom wiedzy ludzkiej, rozumiany jako zdolność do wyprzedzania potrzeb i odkrywania nowej kombinacji i zastosowania istniejących lub nowych zasobów rzeczowych pozwala na wytworzenie strukturalnej przewagi i skomercjalizowanie wytworów regionu*²⁶. Rolę regionów w zwiększaniu wzrostu gospodarczego i podnoszeniu jakości życia ich mieszkańców dostrzegają również państwa członkowskie Unii Europejskiej prowadząc w tym celu strategię inwestycyjną określaną mianem polityki regionalnej²⁷.

Podstawowymi czynnikami, które niejako zmuszają przedsiębiorców do wdrażania innowacji są presja konkurencyjna i chęć utrzymania się na rynku. Stale rośnie zainteresowanie działalnością innowacyjną, ekspansją na nowe rynki zbytu, poszerzaniem i pogłębianiem asortymentu produkcji, poszukiwaniem rozwiązań niszowych. Przedsiębiorstwo powinno odpowiednio zarządzać swoim potencjałem, zasobami, kadrami. Musi dostrzegać istotę innowacyjności, jej potrzebą, a także znać pozytywne i negatywne aspekty konkurencyjności²⁸.

Działalność innowacyjna to wszelkie działania o charakterze naukowym, technicznym, organizacyjnym, finansowym lub komercyjnym, których podstawowym celem jest wprowadzenie innowacji albo też przygotowanie do jej wprowadzenia. Wiele z tych działań ma charakter innowacyjny, czyli jest nowością, inne natomiast nie są wprowadzane po raz pierwszy, ale również są konieczne do wdrożenia innowacji. W skład

24 T. Markowski, *Zarządzanie rozwojem miast*, PWN, Warszawa 1999, s. 42-44.

25 D. Czyżewska, *Istota konkurencyjności regionów*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, nr 74, 2012, z. 4, s. 203-205.

26 A. Bałtomiuk, *Regiony peryferyjne w perspektywie polityki strukturalnej UE*, Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2003, s. 77.

27 *Polityka regionalna. Zrozumieć politykę Unii Europejskiej*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg 2014, s. 3-6.

28 M. J. Stankiewicz, *Konkurencyjność przedsiębiorstwa. Budowanie konkurencyjności przedsiębiorstwa w warunkach globalizacji*, Dom Organizatora, Toruń 2005, s. 18.

działalności innowacyjnej wchodzi również działalność badawczo-rozwojowa (B+R)²⁹.

Nakładem na działalność innowacyjną określa się wszelkie środki przeznaczone na prace badawcze i rozwojowe (B+R), które zostały wykonane przez własne zaplecze badawcze przedsiębiorstw, za nakład tego typu uznaje się także zakup wiedzy pochodzącej ze źródeł zewnętrznych, nabycie oprogramowania, nakłady poniesione na pozyskanie środków trwałych, które są konieczne do wprowadzenia innowacji o charakterze produktowym i procesowym. Nakładem na działalność innowacyjną jest również: *szkolenie kadr związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe nakłady poniesione na wprowadzenie innowacji produktowych i procesowych*³⁰.

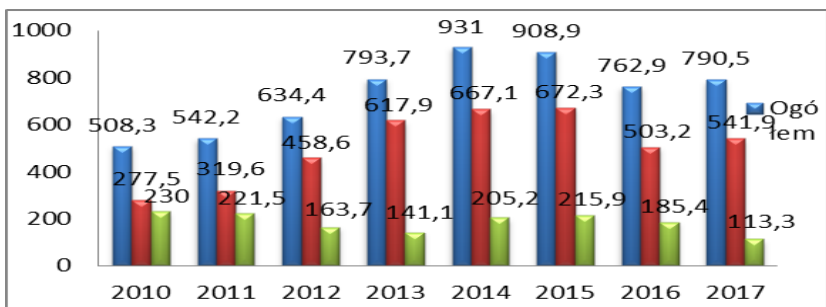
Jedną z przesłanek możliwości innowacyjnych przedsiębiorstwa jest wielkość nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność badawczo-rozwojową. Im większa ilość środków zostanie przeznaczona na działania innowacyjne, tym wyraźniej wzrasta szansa, że innowacja zostanie wprowadzona³¹.

W województwie podkarpackim w latach 2010-2017 nastąpił znaczący wzrost ilości funduszy przeznaczanych na działalność badawczą i rozwojową. W latach 2010-2011 nakłady wewnętrzne na działalność B+R wynosiły od 508,3 mln zł do 542,2 mln zł, z czego aż 227,5 mln zł w 2010 roku i 319,6 mln zł w 2011 wyłożyły na ten cel podmioty gospodarcze. Pozostała część pochodziła z kieszeni uczelni wyższych. W następnych latach wartość funduszy przeznaczanych na ten cel stale rosła i w 2014 roku osiągnęła 931 mln zł, z czego 667,1 mln zł przeznaczyły na to zadanie podmioty gospodarcze. Kolejne lata przyniosły spadek nakładów na B+R. W 2017 roku ilość pieniędzy przeznaczonych na ten cel wróciła do poziomu z 2013 roku i wyniosła 790,5 mln zł. W latach 2010-2017 zdecydowanie wzrosła ilość pieniędzy przeznaczanych na działalność badawczą i rozwojową przez podmioty gospodarcze. W 2010 roku było to jak wspomniano wcześniej 277,5 mln zł, następnie wartości te wzrastały, w 2013 roku osiągnęły wartość 617,9 mln zł, a w 2015 roku 672,3 mln zł. Od 2016 roku możemy zaobserwować ich spadek do 503,2 mln zł. W analizowanym okresie spadła natomiast wartość nakładów na B+R. Ich wartość wahała się od 230 mln zł w 2010 roku do 113,3 mln zł w 2017 roku.

29 *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2015*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2015, s. 262.

30 Tamże, s. 262.

31A. Lech, *Definicje i miary międzynarodowej konkurencyjności gospodarki*, "Gospodarka w Praktyce i Teorii", 2001 nr 2 (9), s. 77-86.

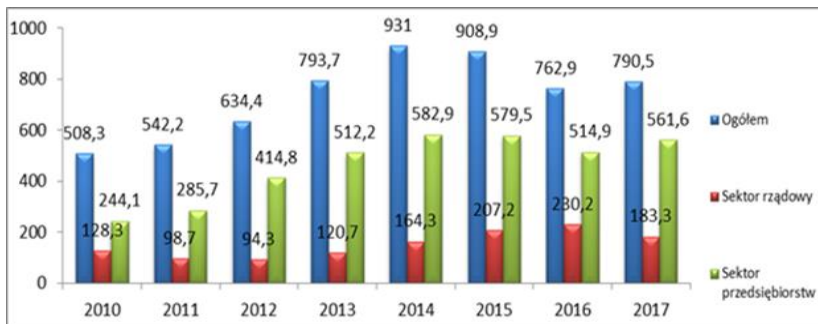
Wykres 1. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) w mln zł w województwie podkarpackim w latach 2010-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2010*, s. 257; *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2013*, s. 277; *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2015*, s. 266, Urząd Statystyczny w Rzeszowie. *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2018*, s. 269.

Jak łatwo zauważyć nastąpił stosunkowo duży wzrost nakładów na działalność badawczą i rozwojową. Spory udział mają w tym sami przedsiębiorcy, którzy mają świadomość, że bez szukania innowacyjnych rozwiązań ich czas funkcjonowania na rynku może być ograniczony. Tylko odpowiednia przewaga konkurencyjna, której elementem składowym jest innowacyjność może pozwolić im zyskać nowych klientów, nowe rynki zbytu, rozszerzyć asortyment.

W zrozumieniu tego typu przesłanek pomóc może analiza danych statystycznych dotyczących nakładów na działalność B+R według źródeł finansowania w województwie podkarpackim (zob. wyk. 2). Okazuje się, że sektor przedsiębiorstw prywatnych wyłożył zdecydowanie więcej pieniędzy na działania w zakresie B+R. Nakłady ogółem w latach 2010-2014 rosły stosunkowo szybko. Suma funduszy przeznaczonych na ten cel w 2014 roku była aż o 83% wyższa niż w roku 2010. Nakłady na B+R sektora przedsiębiorstw rosną w podobnym tempie. W 2010 roku przedsiębiorcy prywatni wydali na te zadania 244,1 mln zł, a w 2014 roku już 582,9 mln zł, jest to kwota ponad dwukrotnie wyższa. Wydatki sektora rządowego również wzrosły, ale ich dynamika jest w tym przypadku zdecydowanie niższa. W 2010 roku sektor rządowy wydał na działania w zakresie B+R 128,3 mln zł. W następnych latach kwoty te były nieco niższe, ale w 2014 roku osiągnęły wartość 164,3 mln zł (zob. wyk. 2). W latach 2015-2017 nakłady na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania zaczęły spadać w odniesieniu do roku 2014, dotyczy to zarówno sektora rządowego i sektora przedsiębiorstw. Ogółem wydano

wówczas na ten cel 790,5 mln zł, z czego 561,6 mln zł wyłożyły podmioty gospodarcze, a 183,3 mln zł sektor rządowy. Nie zmienia to jednak faktu, że nakłady na B+R ponad dwukrotnie na przestrzeni lat 2010-2017 wzrosły w sektorze przedsiębiorstw prywatnych, sektor rządowy przeznaczył na ten cel zdecydowanie mniej, bo w analizowanym okresie było to łącznie 1 227 mln zł. Sektor przedsiębiorstw prywatnych 3 695,7 mln zł, czyli trzykrotnie więcej.

Wykres 2. Nakłady^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące) w mln zł w województwie podkarpackim w latach 2010-2017

a - Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2013*, s. 278; *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2015*, s. 267, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2018*, s. 265, Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

Z analizy poniższych danych łatwo zorientować się, że wydatki na działania w zakresie badań i rozwoju rosną stosunkowo szybko. Zdecydowaną rolę odgrywają w tym jednak przedsiębiorcy prywatni.

Oprócz wartości nakładów przeznaczonych na działalność badawczo-rozwojową niezwykle istotna jest ilość jednostek, która prowadzi tego typu praktyki oraz liczba osób w nich zatrudnionych (tabela 1.).

W latach 2010-2014 wzrosła liczba jednostek prowadzących działalność w tym zakresie. W 2010 roku było ich 67, w 2014 roku aż 158, a w 2017 roku . Szczególnie istotne są również ekwiwalenty pełnego czasu pracy. W 2010 roku zatrudnienie wynosiło 4079,3 osobolat, po to by w 2014 roku osiągnąć 5925,7, a w 5361,4 pełnych ekwiwalentów czasu pracy. Bardzo wyraźna jest tendencja, wyrażająca się tym, że uczelnie wyższe poświęcają mniej czasu na pracę badawczo-rozwojową, należy jednak pamiętać, że pracownicy naukowcy oprócz działań w tym zakresie zajmują się również dydaktyką.

Tabela 1

Jednostki oraz zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej (B+R) w województwie podkarpackim w latach 2010-2017

JEDNOSTKI								
Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ogółem:	67	83	111	137	158	314	346	305
ZATRUDNIENI ^a								
Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ogółem:	4079, 3	2851, 3	3832, 0	4329, 8	5925, 7	5441, 3	5708, 4	5361, 4

a - w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy. Jednostki przeliczeniowe służące do ustalania faktycznego zatrudnienia w działalności B+R. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy (w skrócie EPC) oznacza jeden osobo-rok poświęcony wyłącznie na działalność B+R.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2010*, s. 256; *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2013*, s. 275; *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2015*, s. 264, Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

Największa część środków finansowych przeznaczana jest na nauki przyrodnicze oraz inżynieryjne i techniczne (zob. tab. 2). W tych ostatnich nakłady rosną w tempie nieporównywalnym do innych dziedzin nauki. W 2010 roku wydano na ich rozwój 354,9 mln zł, w 2014 roku ponad 724 mln zł - nakłady wzrosły zatem ponad dwukrotnie.

Tabela 2

Nakłady ^a na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin nauki (ceny bieżące) w mln zł w województwie podkarpackim w latach 2010-2017

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ogółem w tym:	508,3	542,2	634,4	793,7	931,0	908,9	762,9	790,5
Przyrodniczych	68,1	78,1	91,0	54,9	47,3	63,5	57,7	51,5
Inżynieryjnych i technicznych	354,9	427,3	499,9	673,4	724,1	632,2	572,9	662,4
Społecznych	18,0	#	9,8	#	17,5	50,8	40,7	22,7
Humanistycznych	#	#	6,4	6,6	#	27,5	29,3	10,7

a - Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

Znak # – oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2013*, s. 277; *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2015*, s. 266, Urząd Statystyczny w Rzeszowie. *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2017*, s. 270.

W latach 2015-2017 ilość środków przeznaczonych na te dziedziny nauki spadła do 662,4 mln zł w roku 2017, ale i tak dysproporcja w stosunku do pozostałych dziedzin wiedzy jest zasadnicza. Zdecydowanie mniej funduszy przeznaczane jest na nauki społeczne i humanistyczne. Być może wynika to z faktu, że te działy nauki kierują się zupełnie innymi uwarunkowaniami. Ich rozwój jest tańszy, posługują się one zupełnie inną charakterystyką pracy, stosują inną metodologię, różnią się sposobem wykonywania czynności w szeroko rozumianych pracach badawczych.

Nakłady poniesione na działalność B+R oraz inne wydatki przeznaczone na szeroko rozumianą innowacyjność często przekładają się na przychody ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych (tabela 3.). Po raz kolejny łatwo zaobserwować, że największy udział w tym zakresie ma sektor publiczny, gdzie aż 12,2% ogółu produktów wprowadzonych na rynek w latach 2012-2014 miało charakter innowacyjny, sektor prywatny pozostał w tyle z 7,8% produktów o takim charakterze. Za szczególnie innowacyjne uznać należy przedsiębiorstwa przemysłowe.

W latach 2015-2017 udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w województwie podkarpackim wyniósł 8,5%. Podobnie, jak w latach 2012-2014 największy udział ma sektor publiczny, gdzie aż 28,6 % ogółu produktów wprowadzonych na rynek w przedstawionym okresie miało charakter innowacyjny – jest to zatem wzrost znaczący. Sektor prywatny niemal nie zwiększył swojego udziału w porównaniu z latami 2012-2014. Za szczególnie innowacyjne uznać należy przedsiębiorstwa przemysłowe.

Poruszając się w kategoriach innowacyjności podkarpackich przedsiębiorstw, a także konkurencyjności całego regionu nie sposób nie wspomnieć o wynalazkach i wzorach użytkowych jakie powstały na tym terytorium (zob. tab. 4). Okazuje się że ilość zgłoszonych do opatentowania wynalazków i wzorów użytkowych nie przekłada się nadzielone patenty i udzielone prawa chronione. W latach 2010-2017 w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej zgłoszono w sumie 1151 wynalazków, które powstały na Podkarpaciu. Udzielono jednak tylko 543 patentów, z czego najwięcej, bo aż 94 w 2017 roku.

Tabela 3

Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w województwie podkarpackim w 2014 r. i 2017 r.

Wyszczególnienie	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2012-2014			
	ogółem	Z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone		W tym eksport ogółem
		Dla rynku	Tylko dla przedsiębiorstwa	
Ogółem	7,9	5,0	3,0	5,0
Sektor publiczny	12,2	11,9	0,2	1,2
Sektor prywatny	7,8	4,7	3,0	5,2
W tym przetwórstwo przemysłowe	11,4	7,2	4,2	7,2

Wyszczególnienie	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2015-2017			
	ogółem	Z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone		W tym eksport ogółem
		Dla rynku	Tylko dla przedsiębiorstwa	
Ogółem	8,5	5,2	3,3	5,5
Sektor publiczny	28,6	27,5	1,1	0,3
Sektor prywatny	7,7	4,3	3,4	5,7
W tym przetwórstwo przemysłowe	11,8	7,2	4,6	7,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2015*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2015, s. 268; *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2018*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, s. 267.

W analizowanym okresie na terenie województwa podkarpackiego udzielono również 207 praw chronionych, podczas gdy starano się o to w 294 przypadkach. Należy jednak mieć na uwadze, że nie wszystkie wynalazki albo wzory użytkowe są automatycznie zgłaszane w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej. Często jest tak, że przedsiębiorcy posiadają w swoich zasobach innowacyjny produkt, ale nie zgłaszają go do opatentowania. Dzieje się tak z prostej przyczyny. Czasami łatwiej jest utrzymać w tajemnicy wynalazek lub wzór, który nie został opatentowany. Innowacje o charakterze imitacyjnym są bowiem niezwykle częste.

Analizując odsetek przedsiębiorstw przemysłowych działających na terenie województwa podkarpackiego, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe (w % ogółu przedsiębiorstw) warto zwrócić uwagę ma nowe lub istotnie ulepszone produkty oraz nowe lub istotnie ulepszone procesy (zob. tab. 5.). Zdecydowaną przewagę w obu tych kategoriach mają przedsiębiorstwa

działające w ramach sektora prywatnego. Ich dominacja jest zdecydowana i wzrosła dodatkowo na przestrzeni lat 2014-2016.

Tabela 4

Wynalazki i wzory użytkowe krajowe ^a w województwie podkarpackim w latach 2010-2017

a - Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wynalazki								
Zgłoszone	82	120	103	113	110	193	232	198
Udzielone patenty	32	53	49	78	76	69	92	94
Wzory użytkowe:								
Zgłoszone	49	46	37	33	32	24	34	39
Udzielone prawa chronione	19	22	39	33	24	25	24	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2010*, s. 263; *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2013*, s. 284; *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2015*, *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2018*, s. 276, Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

Przedsiębiorstwa z przewagą kapitału prywatnego mają lepsze wyniki w zakresie wprowadzania innowacji o charakterze produktowym i procesowym. Sektor publiczny analizowanym okresie, stracił na znaczeniu. Widoczne jest to zwłaszcza w przypadku nowych lub istotnie ulepszonych produktów. W przypadku nowych lub istotnie ulepszonych procesów w latach 2012-2014 można dostrzec wzrost z 29,2% do 37,2%, i spadek z 37,2 % do 28,2% w latach 2014-2016. W latach 2014-2016 sektor prywatny osiągnął w tym zestawieniu 40,1%.

Tabela 5

Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle^a według rodzajów wprowadzonych innowacji w województwie podkarpackim w latach 2010–2017

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw			
	Ogółem	Nowe lub istotnie ulepszone produkty		Nowe lub istotnie ulepszone procesy
		Razem	W tym nowe dla rynku	
W latach 2010-2012				
Ogółem:	39,8	30,9	18,3	31,8
Sektor publiczny	37,5	22,9	14,6	29,2
Sektor prywatny	40,1	31,9	18,8	32,1

W latach 2012-2014				
Ogółem:	40,7	28,5	17,1	33,4
Sektor publiczny	37,2	9,3	4,7	37,2
Sektor prywatny	41,0	30,6	18,4	33,0
W latach 2014-2016				
Ogółem:	44,5	32,3	20,9	39,3
Sektor publiczny	35,9	15,4	7,7	28,2
Sektor prywatny	45,4	33,9	22,2	40,1
W latach 2015-2017				
Ogółem:	42,0	29,9	18,0	37,8
Sektor publiczny	34,1	12,2	7,3	29,3
Sektor prywatny	42,8	31,6	19,1	38,6

a - W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2013*, s. 280; *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2015*, s. 269, *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2017*, s. 269, *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2018*, s. 268, Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

Przedsiębiorcy prywatni pracują na własny rachunek. Są bardziej zdeterminowani, ich dzień pracy nie trwa 8 godzin, a często dwa razy tyle. Ich przewaga konkurencyjna nad przedsiębiorstwami publicznymi wynika przede wszystkim z posiadanych zasobów materialnych, efektywności zarządzania, ilości i charakteru powiązań biznesowych, a także szeregu działań i procesów jakie mają miejsce w określonej firmie³². Nakłady na działalność innowacyjną są w tym wypadku szczególnie ważne.

W latach 2010-2017 w województwie podkarpackim na działalność innowacyjną w przemyśle wydano łącznie 9 786 280 tys. zł, najwięcej, bo aż 1 471 647 tys. zł wydano na ten cel w 2016 roku. Fundusze przeznaczono na działalność B+R, zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych, zakup oprogramowania, inwestycje na maszyny i urządzenia techniczne i narzędzia i środki transportu, a także na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów. Szczegółową analizę nakładów przedstawiono w tabeli 6.

32A. Mitek, I. Miciuła, *Współczesne determinanty rozwoju przedsiębiorstw prywatnych*, „Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania”, nr 28, 2012, s. 60, http://wneiz.pl/nauka_wneiz/sip/sip28-2012/SiP-28-53.pdf (dostęp: 2 kwietnia 2016).

Tabela 6

Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle^a (ceny bieżące) w województwie podkarpackim w latach 2010-2017

Rok	Ogółem	W tym nakłady					
		na działalność badawczą i rozwojową ^b	na zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych	na zakup oprogramowania	inwestycyjne na maszyny i urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów
		W tys. zł					
2010	871402	203604	24470	28939	485931	6743	18402
2011	1089532	259399	7622	16734	634683	3915	38860
2012	1127489	414255	5117	#	452184	2755	19334
2013	1069119	439587	8022	34120	364210	2605	10379
2014	1443821	551969	4051	14392	621559	4569	30085
2015	1415467	379000	1783	11316	750327	3867	13866
2016	1471647	708705	6317	11566	606207	6798	12603
2017	1297803	555745	17977	12808	592444	#	6793

a - W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. **b** - Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. **c** - Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2013*, s. 281; *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2015*, s. 270, *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2017*, s. 274, Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

Innowacyjność jest nieodzowną cechą nowoczesnej i prężnie rozwijającej się gospodarki pojedynczego podmiotu gospodarczego, regionu i kraju. Kreatywność stanowi punkt wyjścia dla wszelkiego rodzaju działań, które mają miejsce od pomysłu do jego realizacji. Innowacyjność stanowi jeden z czynników wpływających na konkurencyjność regionu. Każdy z sektorów gospodarki wymaga nowych, kreatywnych rozwiązań, które zapewniają ich twórcom odpowiednią pozycję konkurencyjną i wpływają na kształtowanie przewagi konkurencyjnej.

Przedsiębiorcy powinni mieć świadomość, że dbałość o ciągły rozwój firmy, wprowadzania produktów i usług o charakterze innowacyjnym, transfer nowoczesnych technologii są podstawą funkcjonowania i utrzymania się danego przedsiębiorstwa na rynku przez długi czas. Wprowadzenia innowacyjnych produktów wymaga jednak sporych nakładów finansowych. Niestety, nie każda firma jest w stanie sobie na nie pozwolić.

Literatura

1. Adamkiewicz- Drwiłło H., *Konkurencyjność przedsiębiorstw w świetle uwarunkowań współczesnej gospodarki*, Wydawnictwo Dom Organizatora, Toruń, 2010.

2. Bałtromiuk A., *Regiony peryferyjne w perspektywie polityki strukturalnej UE*, Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2003.
3. Baruk J., *Istota innowacji. Podatność społeczeństw na innowacje*, „Marketing i Rynek”, nr 3, 2009, s. 12-18.
4. Cisek M., Domańska-Szaruga B., *Innowacyjność przedsiębiorstw – wybrane aspekty*, Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce 2007.
5. Czudec A., Cierpiął-Wolan M. (red.), *Strukturalne i przestrzenne uwarunkowania rozwoju podkarpackiego rolnictwa*, Rzeszów 2013.
6. Czyżewska D., *Istota konkurencyjności regionów*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, nr 74, 2012, z. 4, s. 203-205.
7. Filipiak B., Kogut M., Szewczuk A., Ziolo M., *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse procedury*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005.
8. Grudzewski W. M., Hejduk I. K., *Metody projektowania systemów zarządzania*, Difin, Warszawa 2004.
9. Janasz W., Kozioł K., *Determinanty działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2007.
10. Lech A., *Definicje i miary międzynarodowej konkurencyjności gospodarki*, „Gospodarka w Praktyce i Teorii”, 2001 nr 2 (9), s. 77-86.
11. Markowski T., Stawasz D., *Ekonomiczne i środowiskowe aspekty zarządzania rozwojem miast i regionów*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2001.
12. Markowski T., *Zarządzanie rozwojem miast*, PWN, Warszawa 1999.
13. Maślak E., *J. A. Schumpeter pół wieku później współczesna recepcja teorii*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny”, nr 54, 2002, z. 2., s. 225.
14. Niedzielski P., Łobacz K., *Istota współczesnych innowacji – specyfika, kierunki, trendy*, [w:] J. Perenc, J. Hołub-Iwan (red. nauk.), *Innowacje w rozwijaniu konkurencyjności firm. Znaczenie, wsparcie, przykłady zastosowań*, C.H. Beck, Warszawa 2011.
15. Niedzielski P., Markiewicz J., *Innowacyjność w działalności przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2007.
16. Okoń-Horodyńska E., *Instytucjonalne struktury na rzecz innowacyjności w Polsce*, [w:] *Innowacyjność a rozwój gospodarki Polski – siły motoryczne i bariery*, red. E. Okoń- Horodyńska, Zeszyty Naukowe AE im. Karola Adamieckiego „Studia Ekonomiczne” nr 28, Wydawnictwo AE, Katowice 2003.
17. Pławgo B., Kornecki J., *Wykształcenie pracowników a pozycja konkurencyjna przedsiębiorstw*, PARP, Warszawa 2010.

18. *Polityka regionalna. Zrozumieć politykę Unii Europejskiej*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg 2014.

19. Porter M.E., *Strategia konkurencji. Metody analizy sektorów i konkurentów*, Wyd. MTBiznes, Warszawa 2006.

20. *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie – wybrane wydania.

21. Sekuła A., *Budowa przewagi konkurencyjnej regionu na przykładzie regionalnej strategii innowacji dla województwa pomorskiego, Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. R. Broł, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 3 (1203)*, Uniwersytet Ekonomiczny, Wrocław 2008.

22. Stankiewicz M. J., *Konkurencyjność przedsiębiorstwa. Budowanie konkurencyjności przedsiębiorstwa w warunkach globalizacji*, Dom Organizatora, Toruń 2005.

23. Ślusarz G., *Studium społeczno-ekonomicznych uwarunkowań rozwoju obszarów wiejskich w świetle zagrożenia marginalizacją na przykładzie woj. podkarpackiego*, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2005.

24. Świtalski W., *Innowacje i konkurencyjność*, Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2005.

25. Żelichowska M., *Innowacyjność jako determinanta konkurencyjności przedsiębiorstw*, http://www.humanitas.edu.pl/resources/upload/dokumenty/Wydawnictwo/Zarzadzanie_zeszyt/Zarz%201_2009%20podzielone/zelichowska.pdf, s. 52. (dostęp: 3 września 2019).

Scientific supervision by: Bogusław Ślusarczyk, Doctor of Science, Full Professor.

А. Бендиков

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

АНАЛИЗ ДИНАМИКИ ВВП УКРАИНЫ ПОСЛЕ РАСПАДА СССР

Украина – это страна, которая образовалась при распаде Советского Союза и получила свою независимость. Начиная с 1992 года, экономика этой страны начала переходить к свободному экономическому рынку. Это повлекло за собой рост долгов Украины во всех сферах: закупка новых технологий, строительства новых заводов, инфраструктуры, починка стратегических объектов, строительство приграничных контрольных пропускных пунктов и т.д.

В период 1992-1999 гг., хотя Украина получала кредиты от международных банков, динамика ВВП имела отрицательные показатели (табл. 1).

Таблица 1

Динамика ВВП Украины 1992-2018 г. [1]

Год	Рост	Год	Рост	Год	Рост	Год	Рост
1992	-9,9%	2000	5,9%	2008	2,2%	2016	2,4%
1993	-14,2%	2001	8,8%	2009	-15,1%	2017	2,5%
1994	-22,9%	2002	5,3%	2010	4,1%	2018	3,5%
1995	-12,2%	2003	9,5%	2011	5,4%		
1996	-10,0%	2004	11,8%	2012	0,2%		
1997	-3,0%	2005	3,1%	2013	0,0%		
1998	-1,9%	2006	7,6%	2014	-6,6%		
1999	-0,2%	2007	8,2%	2015	-9,8%		

В 2000-2008 гг. Украина начала период реабилитации и постепенного восстановления экономики в плоть до международного экономического кризиса в 2008 году. С 2000 по 2007 г. Украина имела средний показатель роста ВВП в 7,4%. Этот вызван несколькими факторами: ориентация на потребление, изменение в структурах экономики, финансовое развитие и привлечение иностранных инвесторов, ростом экспорта товаров почти на 50% благодаря своей дешевой рабочей силе и высоким ценам на экспортные товары. Украина пострадала сильнее всего от экономического кризиса в 2008 году, в следствии чего в Украине началась “засуха” в потоках капитала. Произошла девальвация украинской гривны к доллару с 5:1 до 8:1. В 2008 году Украина занимала 45-е место в мире по ВВП 2008 года (номинально), с общим номинальным ВВП 188 миллиардов долларов США и номинальным ВВП на душу населения в 3900 долларов США. Во второй половине 2008 года безработица составляла 3%. Восстановилась экономика Украина в начале 2010 года благодаря восстановлению мировой экономики и повышению цен на металлы. Реальный рост ВВП в этом же году составил 4,3%, а ППС на душу населения 6700 долларов США, в тоже время украинские экономисты подсчитали что 40% экономики является “теневой экономикой”. Следующим событием в Украине стали события после Евромайдана в 2014 году. Украина потеряла крупнейшего торгового партнера Россию, из-за аннексии Крыма в марте 2014 года и усугублению войны на Донбассе, которая началась в апреле 2014 года. За 2 года по статистике Всемирного банка рост ВВП был отрицательным и составил 16,4% что являлось рекордным для Украины. В 2014 и 2015 годах гривна потеряла 70% своей стоимости по отношению к доллару США. В 2015 году Международный Валютный фонд согласился на 4 года кредитной программы на сумму около \$17,5млрд. долларов в восьми траншах в

2015 и 2016 годах, с учетом условий, в которых в Украине проводились экономические реформы. В конце июля 2016 года Государственная служба статистики Украины сообщила, что в сравнении с июнем 2015 года реальная заработная плата увеличилась на 17,3%. По данным ГССУ, инфляция в 2016 достигла до 13,9%; в то время как в 2015 году он составил 43,3%, а в 2014 году – 24,9%. Экономика Украины преодолела серьезный кризис, вызванный вооруженным конфликтом на востоке страны. 200%-ная девальвация гривны украинской гривны в 14-15 годах сделала украинские товары более дешевыми и конкурентоспособными. В 2016 году, экономика Украины впервые выросла с 2012 года более чем на 2%. Примерно с 2015 года все больше украинцев работают в Европейском Союзе. Глава Совета национальной безопасности и обороны Украины подсчитал, что до 9 миллионов украинцев работают за границей в течении некоторого времени, а 3,2 на постоянной основе. Всемирный банк показывает, что денежные переводы обратно в Украину с 2015 по 2018 год удвоились, составив около 4% ВВП. В 2017 году инфляция замедлилась на 12,2%. Это связано с увеличением продуктивности в аграрном секторе и увеличение продаж в странах-партнёрах Украины. Хотя 2018 год показывает результаты выше ожиданий, По оценкам НБУ, основным сдерживающими факторами роста ВВП являлась жесткая монетарная политика, которая носила характер сдерживания инфляции на уровне 5%, и взвешенная фискальная политика на которую влияли выплаты по государственному долгу.

Список использованных источников

1. Официальный сайт НБУ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-onoviv-makroekonomichni-prognozi-na-2017-2019-roki>

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

**Gabriela Bielatowicz, Edyta Kaleniuk, Paulina Książek
Uniwersytet Rzeszowski**

ROLA PRZEDSIĘBIORSTW BIOTECHNOLOGICZNYCH W ROZWOJU GOSPODARKI

Wstęp

Przedsiębiorstwa w dziedzinie biotechnologii nazywane są przedsiębiorstwami biotechnologicznymi (BF *ang. Biotechnology Firms*), kiedy zaangażowane są w biotechnologię poprzez stosowanie co najmniej

jednej z technik biotechnologii, aby produkować wyroby i usługi i/lub prowadzić działalność B+R. Wśród nich wyróżnia się wyspecjalizowane w działalności biotechnologicznej (DBF, ang. *Dedicated Biotechnology Firms*), w których dominująca aktywność skupiona jest na wykorzystaniu przynajmniej jednej techniki biotechnologicznej do produkcji dóbr i usług lub/i działalności B+R i które przeznaczają 75% i więcej swoich nakładów ogółem na działalność, oraz przedsiębiorstwa prowadzące działalność badawczo rozwojową B+R i wykazujące nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową w dziedzinie biotechnologii (BRDF, ang. *Biotechnology Research & Development Firms*)³³.

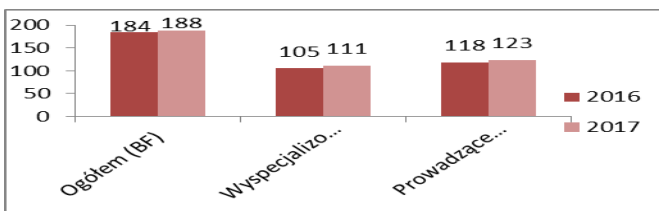
Porównanie przedsiębiorstw biotechnologicznych w polsce w latach 2016 i 2017

W 2016 r. działalność w dziedzinie biotechnologii w Polsce prowadziły 184 przedsiębiorstwa (BF). Wśród nich 105 (57,1% ogólnej liczby) to przedsiębiorstwa, w których dominowała działalność oparta na wykorzystywaniu technik biotechnologicznych (DBF). Przedsiębiorstwa prowadzące działalność B+R w dziedzinie biotechnologii (BRDF) obejmowały 118 (64,1%) przedsiębiorstw, prowadząc badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie biotechnologii. Wśród nich 73 przedsiębiorstwa zajmowały się tylko działalnością B+R w dziedzinie biotechnologii, a 45 łączyło działalność badawczą rozwojową z produkcją biotechnologiczną. Kolejne 66 (35,9%) przedsiębiorstw zajmowało się tylko produkcją biotechnologiczną.

Natomiast w 2017 roku, ilość przedsiębiorstw biotechnologicznych (BF) w Polsce zwiększyła się do 188, wśród nich 111 (59,0%) to DBF, 123 (65,4%) to BRDF, z czego niemal 70% prowadziło tylko działalność B+R w dziedzinie biotechnologii. Pod względem klas wielkości w 2016 roku dominowały tzw. przedsiębiorstwa małe (<49 osób) — 109 (59,2%). Przedsiębiorstwa średnie (50-249 osób) stanowiły 47 (25,5%) przedsiębiorstw i duże (>250 osób) — 28 (15,2%). W 2017: małe przedsiębiorstwa — 60,1% ogólnej liczby przedsiębiorstw biotechnologicznych; przedsiębiorstwa średnie — 23,4% i duże — 16,5%.³⁴

33. <https://www.enterpoland.com/biotechnologia-w-polsce-podstawowe-dane-wskazniki-i-trendy/?fbclid=IwAR2OODJUpElwEAvKJDtHK2y9edUlh-b5Hwa2NwaRZH2tlz-kUgaczVtCY2I>

34 A. Adamik, D. Trzmielak (red.) 2013, „Źródła powodzenia małych i średnich przedsiębiorstw w branży biotechnologicznej” Innowacje i komercjalizacja w biotechnologii, Centrum Badań DNA.S.A. Poznań, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Poznań- Łódź, s.105-137, ISBN: 978-83-922375-5-6

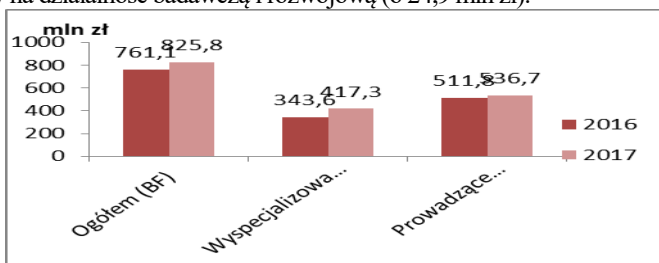

Wykres 1. Przedsiębiorstwa biotechnologiczne prowadzące działalność w dziedzinie biotechnologii w Polsce w latach 2016-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Nakłady wewnętrzne przeznaczone na działalność w dziedzinie biotechnologii

W 2016 r. nakłady wewnętrzne na działalność w dziedzinie biotechnologii wyniosły 761,1 mln zł, zaś w 2017 r. — 825,8 mln zł. Porównując rok 2017 do 2016, wśród przedsiębiorstw biotechnologicznych odnotowano wzrost nakładów wewnętrznych na produkcję biotechnologiczną — 73,7 mln zł. Wzrosły również nakłady na działalność badawczą i rozwojową (o 24,9 mln zł).³⁵

Wykres 2. Nakłady wewnętrzne przedsiębiorstw w dziedzinie biotechnologii

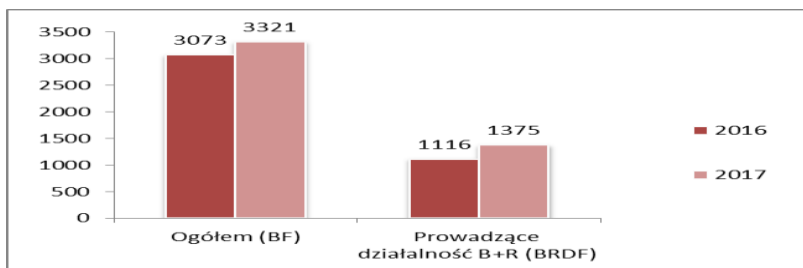
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Agencji Informacyjnej ISB news

ZATRUDNIENIE W PRZEDSIĘBIORSTWACH BIOTECHNOLOGICZNYCH

W 2016 r. w działalność biotechnologiczną zaangażowanych było 8875 osób, wśród nich 3073 osoby pracowało w przedsiębiorstwach. Natomiast w 2017 r. zatrudnionych było 9493 osoby (tj. o 7,0 % więcej niż w poprzednim roku), z czego 3321 osób w przedsiębiorstwach biotechnologicznych.

35. http://www.isbnews.pl/?fbclid=IwAR0ebpVKNb_UVxLxjLVo0Eg74H0HQ0dDa1OZPIPNIImmckf0WJLA8e6p4RbY; https://www.money.pl/gielda/wiadomosci/artukul/gus-naklady-wewnetrzne-firrna,230,0,2391526.html?fbclid=IwAR3EVYVAFIsDVtHeO-5dmlfc19agiQTLvgbnWKXrvYGDFNOe3FSnM5aEE_Q

W zakresie działalności badawczo rozwojowej w 2016 r. pracowało 1116 osób, zaś w 2017 r. — 1375 osób (tj. o 19% więcej). Brak danych na temat sektora DBF.³⁶

Wykres 3. Personel w dziedzinie biotechnologii w przedsiębiorstwach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Działalność badawcza i rozwojowa w dziedzinie biotechnologii

W Polsce w 2016 r. działalność badawczą i rozwojową w dziedzinie biotechnologii prowadziło 238 podmiotów biotechnologicznych, wśród nich 58,4 % stanowił sektor przedsiębiorstw, natomiast same przedsiębiorstwa — 49,6 %.

W 2017 r. przedstawiało się to następująco: 243 podmioty prowadziły działalność badawczą i rozwojową w dziedzinie biotechnologii, z czego 59,3 % należało do sektora przedsiębiorstw, natomiast same przedsiębiorstwa — 50% (Tabela 1).

Tabela 1

Działalność badawcza i rozwojowa; porównanie danych z lat 2016, 2017 w zakresie podmiotów, nakładów i ilości zatrudnionego personelu

Wyszczególnienie	Podmioty		Nakłady w tys. zł		Personel	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Ogółem	238	243	652288,9	911956,1	6968	7547
sektor przedsiębiorstw	139	144	300263,3	490637,1	1963	2188
w tym przedsiębiorstwa	118	123	231915,2	420825,6	1166	1375

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

36. „Biotechnologia i nanotechnologia w Polsce w 2016 roku” Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie; „Biotechnologia i nanotechnologia w Polsce w 2017 roku” Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Podsumowanie

Podsumowując, w 2016 r. działalność w dziedzinie biotechnologii prowadziło 184 przedsiębiorstwa i nastąpił wzrost ich liczby do 188 w 2017 r. W 2017 r. nakłady wewnętrzne poniesione przez przedsiębiorstwa na działalność biotechnologiczną wzrosły w porównaniu do 2016 r. o 8,5%. W przedsiębiorstwach biotechnologicznych w 2016r. pracowało 3073 osoby i w 2017 r. nastąpił wzrost liczby osób zatrudnionych o 7%. Nakłady wewnętrzne poniesione na działalność badawczą i rozwojową (B+R) w dziedzinie biotechnologii wyniosły 911,9 mln zł i były o 39,8% wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim.

Bibliografia

1. A. Adamik, D. Trzmielak, (red.) 2013 „Źródła powodzenia małych i średnich przedsiębiorstw w branży biotechnologicznej” Innowacje i komercjalizacja w biotechnologii, Centrum Badań DNA.S.A. Poznań, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Poznań- Łódź, s.105-137, ISBN: 978-83-922375-5-6

2. „Biotechnologia i nanotechnologia w Polsce w 2017 roku” Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie

3. „Biotechnologia i nanotechnologia w Polsce w 2016 roku” Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie

4. <https://www.enterpoland.com/biotechnologia-w-polsce-podstawowe-dane-wskazniki-i-trendy/?fbclid=IwAR2OODJUPElWEAvKJDtHK2y9edUlh-b5Hwa2NwaRZH2tlz-kUgazcVtCY2I>

5. https://www.money.pl/gielda/wiadomosci/artikul/gus-naklady-wewnetrzne-firma,230,0,2391526.html?fbclid=IwAR3EVYVAFIsDVtHeO-5dmlfc19agiQTLvgbnWKXrvYGDFNOe3FSnM5aEE_Q

6. http://www.isbnews.pl/?fbclid=IwAR0ebpVKNb_UVxLxjLVo0Eg74H0HQ0dDa1OZPIPNIImmckf0WJLA8e6p4RbY

Opiekun naukowy: dr inż. Małgorzata Lechwar.

S. Bilohur

Alfred Nobel University, Dnipro

THE DEVELOPMENT OF TOURISM INDUSTRY WITH HELP OF CLUSTER CONCEPT

One economic growth indicator of the region and the country as a whole is the level of tourism. It is difficult to overestimate the role of tourism because, as experts say, it plays an important role in shaping the

economy of the country as a whole. Although not sufficiently researched in economic science, the renewed interest in the cluster approach in tourism encourages its further analysis. So far, the concept of "tourist cluster", unfortunately, does not have a clear definition in Ukraine at the legal level. Also in economics there is no more or less sustainable understanding of the essence of this phenomenon. Therefore, the study of clustering processes is important for the development of tourism and the economy of Ukraine as a whole.

In our opinion, the issue is to study clustering process and possibility to apply a cluster approach to the organization of creating a competitive product in the national tourism industry. The purpose of our research is to develop the institutions of cluster associations in field of tourism, to identify necessary conditions for successful formation and functioning of tourism clusters that contribute to the growth of tourism, both Ukrainians and foreign visitors. Innovative activity in field of tourism is focused on introduction of a new or a change in the existing product, the modernization of logistics, namely transport, hotel and other services, the acquisition of new markets, the introduction of advanced information and telecommunications technologies and modern forms of organizational and management activities. Some authors are devoted to directions of innovative development in tourist industry of Ukraine: M. Porter, L. Hontarzhevskaya, I. Dehtyarova, E. Mantaeva, E. Kurkudynova, L. Tomanevych and others.

To tell the truth, cluster is far more complex than simply joining firms to work together, and involves deep technological cooperation. Businesses not only cooperate within the cluster, but also continue to compete selectively in individual areas. This is driving force behind continuous product and technological innovation, the introduction of which aims to increase the productivity of all factors of production, ensures the rapid and widespread dissemination of innovations.

The main advantages of cluster tourism business model of organization in the region are:

- use of a scale effect at which economic efficiency of joint enterprise activity integrated into the tourism cluster is higher than isolated activity. At the same time, there is an opportunity to form the "critical mass" necessary to solve various organizational and managerial issues;
- increasing access to innovation, which is achieved through the cross-flow of corporate ideas and information flows;
- formation of a local sectoral labor market that allows for the exchange of employees, their internships, advanced training;
- reducing the cost of services through the sharing of tourism resources and tourism infrastructure, expanding the range of suppliers and consumers

of competing tourism services, the development of cooperation, contractual specialization.

The peculiarity of the tourism industry is that manufacturers and consumers differently understand the essence of the concept of "tourist product". For the consumer, the tourist product is a comprehensive set of services - a set of services that is implemented in a single package, and for the enterprise of the tourism industry is a specific type of services provided and included in the package. Thus, tourists perceive the tourism product to be much broader and more complex than manufacturers.

Tourist clusters are formed and operate on the basis of the following basic principles:

- 1) territorial concentration of economic units;
- 2) deep technological cooperation of cluster elements based on participation of value chains;
- 3) the combination of cooperation and competition;
- 4) innovation;
- 5) public-private partnership.

An economic cluster can be formed either naturally - as a result of the historical development of any activity in a particular territory, or by targeted method - as a result of efforts to create such cluster. Particularly, conductor and liberal models of tourist clusters are distinguished on the basis of this feature. Within the conductor model, active state policy on cluster development plays a major role, while the liberal model views the cluster as a market organism, where the role of central government is to remove barriers to its natural development. It is worth noting that in either model the cluster does not associate with specific economic zones, nor does it require the presence of public-private partnerships. The various forms of support, both in the conducting and in the liberal model, do not imply the creation of any organizational governing structure. The views of different authors on the composition of the tourist cluster are presented in Table 1.

Should be noted that the approaches to determining the composition of the tourist cluster in the presented authors are quite similar, the main difference is related to the degree of individual detail groups of tourist cluster elements. At the same time, a group of approaches (S. Nordin, M. Monford, I. Miloslavsky) should be distinguished, which explicitly refers to the inclusion in the cluster of political conditions (I. Miloslavsky), agencies that organize and implement the cluster concept; government bodies that regulate and coordinate structures that influence cluster education (S. Nordin), institutional policy (M. Monford).

Table 1

Approaches determining the composition of the tourist cluster

Author	Elements of tourism cluster
Y. Karpova	Business processes (basic and ancillary) that arise in the process providing tourist services
O. Kol	Attractors that ensure high competitiveness of tourist destination; suppliers of travel services required quality; natural resources
M. Monford	A set of tourist services; consumer satisfaction with tourist services; interaction of enterprises and industries; transport and communication infrastructure
N. Nicolaeva	Organizations specializing in activities of a certain profile; suppliers of products or services; service organizations; research institutes and educational institutions; entities of innovative entrepreneurship infrastructure
S. Nordin	A set of tourist resources; concentration of travel companies; areas which are aimed at supporting tourism; institutions that provide training, information and financial support; Agencies that develop and implement a cluster concept; state agencies that regulate and monitor its formation
I.Miloslavsky	Traveling resources and companies; food, accommodation and transport, engineering and financial infrastructure; medical institutions
I.Shepelev, Y.Markov	Infrastructure and tourism related infrastructure; core and additional objects; natural, economic and socio-political conditions

Researching the development of the tourism industry in the Ukrainian regions, the experts identify four main types of clusters according to the level of tourist attractiveness.

The first type is a cluster comprising regions of medium tourist attraction (3 regions). These are regions in which the hotel sector is dominated by the specialized sector, and the tourist load and the proportion of foreign tourists are on average. This cluster includes such areas as Zaporizhzhya, Dnipro and Poltava, in which the share of collective hotel accommodation facilities is 100%. Foreign citizens visit them more for business purposes than for tourist purposes.

The most visited among the regions of the first cluster today is the Zaporizhzhya region, which is included in the tourist route due to Sich. The share of foreign nationals among tourists who visited it is 12%. At the same time, hotel services in the region are probably worth expanding: the share of the hotel sector is 48% with an average value of 73% for the cluster.

The second type of cluster also includes 3 regions (Zhytomyr, Cherkasy and Vinnytsia regions). This type is characterized by the fact that the share of the hotel sector is below the national average. At the same time, the regions of this cluster have the potential for the development of health-improving, sports and similar types of tourism. The tourist load on the population is below the average in Ukraine. Foreign tourists are on average in the regions.

The regions of Ukraine of the *third type* of clusters are distinguished by significant attractiveness for foreign tourists and high tourist load on the population. The third cluster also includes 3 regions (Ivano-Frankivsk, Kyiv, Rivne). All of them are characterized by high tourist load: from 19 tourists per 100 thousand people in Ivano-Frankivsk and Kyiv regions to 26 in Rivne. Thus, the third cluster regions can be described as inbound tourism regions.

The fourth cluster distinguishes the highest tourist load on the population and the dominant development of specialized accommodation facilities. It is formed by four regions (Lviv, Transcarpathian, Carpathian and Odessa). The share of foreign tourists in these regions is at an average level. For example, the Odessa region occupies a leading position in terms of tourist load on the population: 31 tourists, placed in collective accommodation facilities, per 100 thousand people of the region's population; a high proportion of specialized placement, which is 69%. The regions of this cluster specialize mainly in domestic tourism.

Thus, successful implementation of the cluster approach in development of the touristic sector requires the activation of the state role, uniting authorities efforts, institutes of education and science, tourist organizations. It is the thoughtful and competent policy of state and regional authorities that creates the necessary conditions for capital inflow into the tourist and recreational complex. And this, in turn, contributes to the increase in number of participants in the complex, increase in tourist and cash flows, employment increase.

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Economics, Professor.

CONSEQUENCES OF THE LIFTING OF THE MORATORIUM ON THE SALE OF AGRICULTURAL LAND

Ukraine has unique land resources and it is a leader among European countries in terms of agricultural land area and per capita black soil volumes. At the same time, the current legislative mechanism which has been regulating “land use issues” does not provide the rationality and efficiency of land use, which in turn does not contribute to the strategic development of the state's economy. In addition to this, uncontrolled land use can lead to environmental degradation and even to loss of such a unique resource as land.

Because of that, the issue of approval and implementation of land reform acquired special significance, the main object of which is the inclusion of land in commodity-money relations by lifting the moratorium on the sale of agricultural land. That is, **the purpose** is to cover the possible positive and negative consequences of the lifting of the moratorium on the sale of agricultural land.

After the research, it is possible to distinguish the main positive and negative economic consequences that are presented in the table 1.

Table 1
The main positive and negative economic consequences of the moratorium on the sale of agricultural land

Positive economic consequences:	Negative economic consequences:
• Investment income,	• Concentration of production and strengthening of market power of agricultural holdings,
• Increased productivity,	• The risk of significant concentration of land ownership due to the imperfection of legislation
• Capitalization of shareholders' business and income,	• Uncontrolled redistribution of the land market
• Development of rural infrastructure and cooperation,	• The decline of farming,
• Increasing soil fertility due to more careful treatment and investment to prevent soil degradation,	• The possibility of chaos in land relations and the spread of raiding,
• The growth of the middle class and the spread of modern values,	• Sale of land for the price below their fair value,
• Reducing corruption by eliminating shadow schemes	• Depletion of land for short profit

To all of these positive and negative consequences, it should be added that the existence of a moratorium is a violation of the European Convention for the Protection of Human Rights, which negatively affects the reputation of Ukraine before the world. It is also worth noting that we can overcome all possible negative consequences due to the gradual and balanced process of formation of the land market. Nevertheless, this requires a complete change of the land legislation, creation of the land cadaster and reform of the constitutional legal base to increase the protection and reliability of the system.

So, despite the complexity of the issue of “lifting the moratorium on land sales”, the projected positive effect, it is really worth it. However, such innovation should be consistent and balanced, with prior analysis of unacceptable risks and taking preventive measures to maximize the positive impact.

Scientific supervision by S.V. Kuzminov, Doctor of Science, Full Professor.

А. Бойко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

РОЛЬ СФЕРИ ПОСЛУГ У СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

За останні роки сфера послуг стала однією з найбільш перспективних галузей економіки. Нині розвинені країни та країни, що розвиваються ставлять перед собою завдання – прискорити розвиток сфери послуг для впливу на економічне зростання. Як нам відомо, послуга – це одна із форм задоволення потреб людини.

Ринок послуг ніяк не схожий на інші ринки бо послуги мають специфічні відмінності: нездатність послуг до зберігання; невідчутність; невидимість; нерозривність виробництва і споживання; неоднорідність і мінливість якості.

На відміну від товарів послуги споживаються та виробляються в основному одночасно і не підлягають зберігання. Тому за кордоном необхідна присутність безпосередніх виробників послуг або іноземних споживачів в країні виробництва послуг. Послуги не підлягають митному контролю.

Послуги бувають капіталомісткими і наукомісткими. Вони можуть мати промисловий характер і вимагати висококваліфікованих виконавців, а можуть бути некваліфікованими та задовольняти особисті потреби людей. В більшій мірі сфера послуг знаходиться під державним захистом від іноземної конкуренції, ніж матеріальне

виробництво. Все більш важливими стають науково-технічні, структурні та якісні зміни в самих галузях послуг, що підвищують їх внесок в розвиток суспільства та створюють необхідні умови для процвітання.

Існує велика кількість різноманітних послуг, до них можна віднести: медичні послуги; торгівля; комунікації; страхування; освіта; транспорт; реклама; юридичні послуги; банківські послуги.

За темпами зростання на даний час у багатьох країнах лідируючими вважаються ділові послуги (служби маркетингу і реклами, науково-дослідні роботи, кредитно-фінансові послуги, страхові послуги).

Участь країни у світовій торгівлі послугами можна визначити за допомогою розрахунку її долі у світовій торгівлі. У розвинених країнах вона має більше значення, ніж у тих, що розвиваються. Рівень економічного розвитку країни також впливає на її спеціалізацію в тих чи інших видах послуг. Промислові розвинені країни спеціалізуються на фінансових, ділових, інформаційних та телекомунаційних послугах. США, Франція, Швейцарія, Великобританія, Німеччина є експортерами послуг охорони здоров'я та освіти. Розвиваючі країни спеціалізуються на транспортних, туристичних та офшорних послугах. Наприклад, Єгипет отримує частину доходів завдяки різним перевезенням по Суецькому каналу. США поставляє на світовий ринок комп'ютерні послуги.

Як все раніше було сказано, зараз сфери послуг розвиваються більш прискореними темпами, ніж виробнича сфера. Сфера послуг достатньо швидко реагує на потреби ринку. Відкриваються нові торгові центри, підприємства громадського харчування, готелі, розширюються послуги освітніх організацій, пропонується великий вибір в індустрії розваг. Науково-технічний прогрес зумовив появу на ринку нову послугу: оплата за товари через мобільний телефон (paypass). Всі ці послуги сприяють економічному росту в країні, завдяки чому поліпшують якість життя населення. Потрібно досконале вивчення як самих послуг, так і їх вплив на розвиток держави в цілому. Тому в області регулювання торгівлі послугами доцільно проводити узгоджену політику, щоб не порушувати економічну рівновагу.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

У сучасному світі безробіття є однією з найбільш значущих проблем, не лише в країнах, що розвиваються, а й навіть у розвинених державах. Безробіття призводить до зниження заробітної плати та масових злиднів, стає загрозою для економічної та політичної стабільності країн. А отже безробіття має негативні політичні, соціальні та психологічні наслідки, такі як зменшення ВВП країни та рівня життя, посилення соціальної напруги, мітинги та протести, особистий психологічний стрес для людини.

Так рівень безробіття є важливим показником економічного розвитку держави. Рівень безробіття – це економічний показник, один з основних індикаторів на ринку праці. Він відображає процентне відношення кількості безробітних до кількості економічно активного населення. Але необхідно розуміти, що кількість людей, що отримали офіційний статус безробітних не дають нам бачення повної картини безробіття на ринку праці, оскільки існує ще ряд факторів, що впливають на точність показника безробітного населення. Тому, щоб наблизитись до більш точних даних, Міжнародна організація праці (МОП) впровадила відбіркові опитування населення для визначення рівня безробіття. Так, у цій роботі проведено порівняльний аналіз рівня безробіття в Україні за 2014 - 2019 рр., розрахований за методологією МОП та за даними офіційної реєстрації. Показники, розраховані за цими методиками наведені у табл. 1.

З наведених даних ми бачимо велику різницю між показниками рівня безробіття. Чому? Що стосується рівня офіційно зареєстрованого безробіття, то ця методика, на нашу думку, є неточною, оскільки тут відбувається значне заниження реальної кількості безробітних. Це відбувається тому, що не всі, хто шукає роботу звертається до служби зайнятості або не мають можливості й часу для проходження процедури, щодо отримання статусу безробітного. Також дворазова відмова від запропонованої роботи є підставою для зняття з реєстрації в центрі зайнятості та позбавлення статусу безробітного. Так на другий квартал 2019 року кількість зареєстрованих безробітних складає 287 тисяч, а зальна кількість безробітних майже 1528 тисяч осіб [1]. Тож, ми вважаємо, що методика МОП, де в розрахунки береться загальна кількість безробітних у віці від 15 років і старше до робочої сили зазначеного

віку або відповідної соціально-демографічної групи, є більш раціональною для визначення рівня безробіття.

Таблиця 1

**Показники рівня безробіття в Україні, % на кінець року.
(Без урахування окупованих територій
(Криму, Севастополя, частини Донбасу))***

Рік	Рівень безробіття за методологією МОП	Рівень офіційно зареєстрованого безробіття
2014	9,7%	2,4%
2015	9,5%	2,7%
2016	9,7%	2,4%
2017	9,9%	2,1%
2018	9,1%	2%
2019	8,8%	1,7%

*Розраховано за даними [1]

Виходячи з результатів досліджень, які здійснюються за методологією Міжнародної організації праці (МОП) та за даними офіційної реєстрації, на ринку праці України зараз спостерігаються позитивні тенденції щодо скорочення рівня безробіття. Варто зазначити, що рівень безробіття є одним з найважливіших макроекономічних показників, а отже методики розрахунків рівня безробіття повинні постійно бути на увазі в економістів.

Список використаних джерел

1. «Рівень безробіття в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/> -вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

**А. Браславская
Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро**

**ПЕРСПЕКТИВЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА УКРАИНЫ:
ВОЗМОЖНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ ОПЫТА ПОЛЬШИ**

Вишеградская четверка привлекает своей категоричностью и многообразием собственных возможностей. Каждая страна, которая является ее членом со стратегической и экономической точки зрения выгодна для партнерства с Украиной. В данной работе мы рассмотрим

успех Польши, а также выясним почему Украине следует принять ее тактику.

Польша привлекает своей мощной концепцией развития, ведь за свою историю ее множество раз делили, завоёвывали, в частности 1 сентября 1939 года ее экономика испытала шок, когда с началом Второй мировой войны произошла оккупация территории Польши Третьим рейхом с одной стороны и СССР – с другой.

2004 г. – год, когда посткоммунистическая страна стала членом ЕС, для этого ей пришлось провести ряд масштабных экономических реформ. Присоединение к ЕС по-разному сказалось на экономике данной страны, стоит выделить, как и положительные, так и отрицательные стороны данного воссоединения. С одной стороны, это привело к большим инвестициям в страну, с другой – значительная часть польской молодежи уехала в страны западной Европы за более высокой заработной платой. Несмотря на эти невзгоды на данный момент Польша считается мощнейшей развитой страной, которую год назад агентство FTSE Russell формально приняло в топ-25 самых развитых стран мира. Польша – это именно то самое государство ЕС, которое имеет избыток мигрантов из стран бывшего СССР, где они имеют практически равные права с коренным населением [1].

Экономическое положение Польши признано настоящим мировым феноменом, ведь это крупный производитель и экспортер фруктов, а также здесь развиты машиностроение, добыча угля и черных металлов, текстильная и химическая отрасли. В стране активно производятся нефтепродукты, развито автомобилестроение и судостроение (крупнейшие центры расположены в Щецине и в Гданьске).

Проведя исследование стран по благоприятности условий ведения бизнеса, которое ранжируется от 1 до 190 места, выяснилось, что Польша находится на 33 месте и это означает, что нормативно-правовые условия страны считаются благоприятными для функционирования и создания фирмы, ведения экономической деятельности. Такие факторы, как низкие кредитные ставки от 2% в год, отсутствие коррупции, упрощенный порядок регистрации новых предприятий, все это сделало Польшу идеальным местом для прихода иностранных компаний. Для более детального ознакомления предложен следующий рейтинг (Рис.1).

Что касается Украины, то исследовательский центр Atlantic Council в Вашингтоне отмечает, что для украинской экономики настало время для стремительного роста и нам возможно удастся повторить экономическое чудо Польши. Во втором квартале 2019 года Украина показала рост ВВП 4,6%, это один из лучших результатов

среди стран Европы. Украина с таким показателем обошла даже Польшу с ее 4,1%. Особенно активно в Украине в этот период развивалось сельское хозяйство.

Страна	Рейтинг легкость ведения бизнеса	Регистрация предприятий	Получение разрешений на строительство	Подключение к системе электроснабже...	Регистрация собственности	Получение кредитов
Греция	72	44	39	79	153	99
Индонезия	73	134	112	33	100	44
Российская Федерация 🇷🇺	31	32	48	12	12	22
Польша	33	121	40	58	41	32

Рис. 1. Рейтинг стран по благоприятному введению бизнеса. Польша [2]

Стоит отметить, что Украина находится на 71 из 190 мест в рейтинге по ведению бизнеса. Этот показатель улучшается каждый год. Из этого следует, что в нашей стране становится легче создать свой бизнес и по этому показателю мы опережаем некоторые страны Восточной Европы, но сильно отстаем западноевропейских государств (рис. 2).

Страна	Рейтинг легкость ведения бизнеса	Регистрация предприятий	Получение разрешений на строительство	Подключение к системе электроснабже...	Регистрация собственности	Получение кредитов
Чешская Республика	35	115	156	10	33	44
Нидерланды	36	22	84	56	31	112
Италия	51	67	104	37	23	112
Мексика	54	94	93	99	103	8
Украина	71	56	30	135	63	32
Босния и Герцеговина	89	183	167	130	99	60

Рис. 2. Рейтинг стран по благоприятному введению бизнеса [2]

Ранее Всемирный банк предупреждал, что без активных изменений в экономике, Украине понадобится полвека, чтобы догнать Польшу, успех которой эксперты подають, как пример для подражания. Если новая власть Украины введет рынок земли, проведет приватизацию, добьётся честных и прозрачных правил игры для отечественного бизнеса и привлечет крупные инвестиции, то действительно возможен импульс для роста украинской экономики.

Список использованных источников

1. Укринформ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.ukrinform.ru/rubric-economy/2586031-v-blagorodnom-obstestve-polsa-v-sage-ot-stran-pervogo-mira.html> - свободный. Язык рус.

2. Данные Всемирного банка [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.vsemirnyjbank.org/> - свободный. Язык рус.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

Е. Булгакова

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ КРИПТОВАЛЮТЫ КАК СРЕДСТВА МЕЖДУНАРОДНЫХ РАСЧЕТОВ

Криптовалюта— это разновидность цифровых денег, так называемая виртуальная валюта, главной особенностью которой является то, что в отличие от другой любой валюты, она не имеет физического выражения, а существует только в электронном виде [1]. Единицей такой валюты является «coin»-монета. Каждая монета добывается, обращается и хранится исключительно в сети. Приставка «крипто» обозначает технологию шифрования, благодаря которой подделать или украсть монету практически невозможно, в ней зашифрованы данные, не подлежащие дублированию. Криптовалюта хранится в абсолютной безопасности, она защищена от других манипуляций, удаления, вмешательства, и каких-либо других попыток изменить систему [2].

Преимуществом данной валюты является то, что она позволяет убрать из цепочки движения ваших денег посредника, позволяют распоряжаться вашими деньгами напрямую, без банков, платежной системы и т.д.

Стоимость криптовалюты не фиксирована (например, в 2011 году самая распространённая криптовалюта биткоин стоила 1 доллар, в 2013- 100 долларов, а в 2017 уже 3000 долларов), она задается на

бирже рыночными механизмами и зависит только от спроса и предложения.

Одними из причин роста и падения криптовалют являются: рост числа продавцов и покупателей, принимающих криптовалюту к расчетам; планы и действия государств по легализации или запрету глобальных криптовалют и готовность инвесторов вкладывать в них деньги [3].

Также, не мало важным фактором, влияющим на стоимость, является сложность добычи монет в сети (майнинг). Если в начале своего существования биткоин можно было «добывать» с помощью обычного домашнего компьютера, то теперь для этого необходимо огромное количество энергии и хорошее оборудование [3].

Помимо Bitcoin существуют и множество других криптовалют, одними из самых распространённых являются Ethereum, Ripple, Dash, Нем и др.

Многие страны уже признали различные криптовалюты официальной платёжной системой и всячески стимулируют их обращение. Например, в Австралии все криптовалюты приравниваются к полноценным деньгам, и 1 июля 2017 года был принят закон об их легализации. В Швейцарии в свободной форме можно оплачивать или принимать криптовалюту не имея дополнительной лицензии. В Нидерландах даже существует город под названием «Bitcoincity», где везде предусмотрена оплата криптовалютой за любые товары и услуги. А США лидирует по количеству криптовалютных автоматов, где можно приобрести данную валюту, и именно там биткоину дали такое определение - «это многофункциональное платежное средство для сохранения своего капитала». Также законодательство США отметило, что появление криптовалюты стало значительным событием для экономики, и в целом для финансовой составляющей страны. Похожая практика введения криптовалюты есть и в других странах таких как Германия, Великобритания, Япония и др. Однако существуют страны, в которых не так лояльно относятся к данной валюте, а где-то она и вовсе под запретом (Таиланд, Вьетнам, Эквадор).

Таким образом, очевидно, что через несколько лет криптовалюту вполне можно внедрить в систему международных расчетов. Основное требование - страны должны адаптировать свое законодательство для регулирования виртуальной валюты, что позволит поэтапно приспособить криптовалюту к современным реалиям.

Можно выделить ряд факторов для успешного функционирования криптовалюты:

1. Внедрение передовых информационных технологий при участии государства, крупных корпораций.

2. Предоставление официального правового статуса криптовалюте и создание легальной торговой площадки для ее обращения.

3. Разработка правил обращения к криптовалюте, что позволит сделать ее конкурентоспособным платежным средством;

4. Осуществление информационной поддержки по увеличению доверия населения к виртуальной валюте.

Естественно, криптовалюта не является идеальным платежным средством, поэтому имеет ряд преимуществ и недостатков. Из плюсов можно выделить следующие:

- Надежность и защищенность. Криптовалюту нельзя скопировать, взломать, подделать или осуществить другие подобные манипуляции.

- Криптовалюта не подвержена инфляции, она выпускается в ограниченном объеме, что привлекает повышенное внимание со стороны инвесторов и исключает риски инфляции. По сути она является дефляционной валютой.

- Анонимность. В отличие от обычных электронных денег, операции с которыми легко отслеживаются, получить информацию о хозяине криптовалютного кошелька не получится. Доступен только номер бумажника и ограниченные данные по сумме на счету.

- Доступность в любое время.

- Отсутствие контроля за транзакциями и платежами.

- Отсутствует комиссия за осуществление перевода денежных средств между странами.

- Открытость кода. Благодаря этой особенности каждый желающий может добывать виртуальные монеты [2].

К недостаткам относятся:

- Высокая изменчивость криптовалюты, так как она является непредсказуемой и зависит текущего спроса, который, в свою очередь, может меняться в результате изменений в законодательстве и из-за прочих факторов.

- Потеря пароля к электронному криптокошельку. «Ключом» доступа к электронным деньгам является специальный пароль. Если его потерять, находящиеся в кошельке криптовалюты становятся недоступны.

- Отсутствует возможности отозвать платёж.

- Сложность контролирования переводов. Банки и прочие органы надзора и наблюдения не имеют возможности контролировать операции по выпуску и движению криптовалюты [2].

Таким образом, можно сделать вывод, что криптовалюта становится все более важной частью в экономике и международных расчетах. Количество людей, которые используют криптовалюту, растет и приближается к населению небольшой страны - от 2,9 до 5,8 миллиона человек. Многие страны уже внедрили криптовалюту в повседневную жизнь, где она является официальным платежным средством.

Список использованных источников

1. Что такое криптовалюта? [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://prostocoin.com/blog/what-is-cryptocurrency> - свободный. Язык рус.

2.Преимущества и недостатки криптовалюты. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.audit-it.ru/terms/accounting/kriptoalyuta.html> - свободный. Язык рус.

3.Как работает криптовалюта. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://investory.pro/kriptoalyuta> - свободный. Язык рус.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

Е. Булгакова

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

ПРИМЕРЫ СТАГФЛЯЦИИ И ЕЕ ПРИЧИНЫ

Стагфляция – это состояние экономики, когда происходит одновременно застой, спад производства, существует непрерывный рост цен и увеличивается безработица. Данное понятие совмещает в себе два термина – инфляция (понижение общего уровня цен) и стагнация (долговременный застой в экономике) [1].

Главными признаками стагфляции является значительный рост цен, резкое повышение показателей безработицы в стране, падение курса валют на мировом рынке и маленький спрос на рабочую силу.

По моему мнению, одной из главных причин данного явления является неверная экономическая политика государства. В государстве существует множество структурных несовершенств, поэтому для экономики очень важно правильное регулирование цены и спроса. Например, предпринимателю становится не выгодно работать (по

причине отсутствия заказов, или происходят ограничения по товарам народного потребления), из-за чего сокращается количество рабочих мест, компании закрываются, а изготовители товаров повышают цены на свой продукт.

Стагфляция обусловлена политикой монополий и их властью над рынком. Кривая спроса на товар и кривая спроса фирмы-монополиста совпадают. Таким образом, объем товара, который может быть реализован, растет по мере снижения цены и чаще всего монополисту выгоднее продавать дороже и производить меньше.

Еще одной причиной является резкое изменение стоимости сырья важного для экономики, например, нефти. Происходит падение или рост стоимости сырья, скачки цен на энергоносители, и из-за этого энергетический рынок становится нестабильным [2].

Явление стагфляции начало зарождаться в 60-е годы. Тогда инфляция в экономике развитых стран начала одновременно проявляться с низкими темпами роста. Однако самым первым примером стагфляции можно назвать события 70-х годов в США, когда и темп роста цен, и безработица достигли достаточно высоких показателей по сравнению с прошлыми годами – 5,5% (Рис.1) и 6% (до середины 1960-х годов инфляция не превышала 1–1,5 % (Рис.1), а безработица — 2–2,5 %) [5].

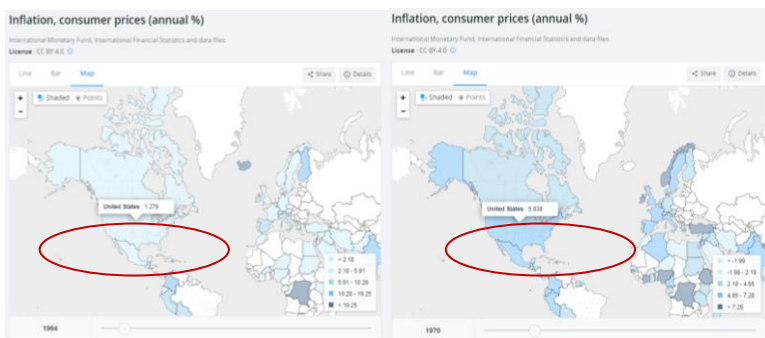

Рис. 1. Показатели инфляции по данным Всемирного банка за 1964 и 1970 в США [5]

Второй всплеск стагфляции произошел в 1974–1976 годах (Рис.2), когда инфляция в США составила более 10 %, а безработица достигла 7,6 %.

Рис. 2. Показатели инфляции по данным Всемирного банка за 1974 в США [5]

Похожая ситуация наблюдалась не только в США, но и в других развитых странах. Существуют разные причины данного явления в то время. В первую очередь это реформы президента Ричарда Никсона в США: отказ от золотого стандарта и контроль зарплат и цен. Эти события привели к экономическому шоку по всему миру. Одновременно возникли проблемы с кормом для скота, из-за чего поднялись цены на мясо на 40%. Завершающей причиной стагфляции 70-х годов послужил нефтяной кризис, когда арабские страны отказались поставлять нефтепродукты странам, которые поддерживали Израиль. Это привело к ограничению предложения и повышению цен на нефть в 4 раза. В итоге предприятиям по всему миру пришлось сокращать рабочие места и закрывать производства, произошло подорожание различных видов сырья. Это привело к росту цен на конечную продукцию [2].

Также ситуация ухудшилась благодаря ошибкам национальных Центробанков. Они пытались возобновить и улучшить экономический рост, пытаясь ввести в оборот больше денег. В результате номинальные зарплаты росли, но цены росли еще быстрее, а рост все не восстанавливался.

Следующий экономический спад случился в 1981–1982 года и опять началась похожая ситуация. Стагфляция охватила такие развитые страны как Франция, Великобритания, Италия, Нидерланды, Канада и т. д. (Табл.1) Позже, начиная с 1983–1984 годов, уровень инфляции во всех этих странах резко понизился, и стагфляция в явной форме исчезла [4].

Таблица 1

Сравнение по данным Всемирного банка за 1981 и 1984 по показателю инфляции, % [5]

Стран/год	1981	1984
Франция	13.314	7.674
Канада	12.472	4.305
Великобритания	11.877	4.961

В 1990-е годы также наблюдалось явление стагфляции в переходных экономиках бывших республик СССР.

Например, в Украине из-за развала СССР и введения собственных платёжных средств, заменяющих валюту (купона-карбованцев) также существовала стагфляция.

По мнению многих экономистов, в Украине, если оценивать цифры инфляции (Рис. 3) и падения производства, то и сейчас наблюдаются стагфляционные процессы.

Рис.3 Показатели инфляции по данным Всемирного банка за 2013 и 2015 в Украине [5]

В 2014 году многие международные экспертные организации прогнозировали, что отсутствие реформ и другие риски вовлекут украинскую экономику в многолетнюю стагфляционную спираль. Это, собственно говоря, и происходило в течение 2014–2017 гг., а также продолжится и в среднесрочной перспективе. Если, например, в 70-е годы на Западе стагфляция была вызвана падением цен на нефть, то в случае с Украиной - войной [3].

Таким образом, стагфляция - это одновременный рост цен на потребительских и промышленных рынках и существенное падение ВВП и объемов производства, снижение занятости. Самым ярким примером стагфляции являются события 70-х,80-х годов в различных развитых странах, таких как Канада, Италия Великобритания, США и др. Главный признак — это активный рост инфляции, что вызывает рост безработицы в стране.

Список использованных источников

1. Что такое стагфляция? [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%B3%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D0%B8%D1%8F> – свободный. Язык рус.
2. Причины стагфляции [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.banki.ru/wikibank/stagflyatsiya/> - свободный. Язык рус.
3. Стагфляция в Украине [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://vybor.ua/article/economika/v-ukraine-prodol-ayut-raskruchivat-stagflyacionnuyu-spiral.html> - свободный. Язык рус.
4. Примеры стагфляции в различных странах [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/410672> - свободный. Язык рус.
5. Показатели инфляции по данным Всемирного банка [Электронный ресурс]. - Режим доступа: https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?name_desc=false&type=shaded&view=map&year=1984 – свободный. Язык рус.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

О. Бушмакіу
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОПЕРАЦІЙНА ДІЛЬНІСТЬ ОСНОВНИХ ПРОЦЕСІВ ЛІЗИНГУ

Лізинг – це досить важливий процес та джерело середньострокового та довгострокового фінансування підприємств країни, де особливу роль він відіграє в якості ефективного засобу збільшення активів лізингових тримачів, а здебільшого малих, середніх та особливо новостворених підприємств, які відіграють ключову роль в питаннях забезпечення зайнятості, впровадження інновацій та розвитку конкуренції в країні [1].

Питання, щодо актуальності даної теми досить очевидне, зважаючи на те, що на сьогоднішній день в розвинутих країнах на лізинг припадає близько 30-35% усіх інвестицій, можна констатувати той факт, що для України, застосування даного методу, позитивним чином вплине на розвиток та підвищення економічного становища як в окремих організаціях, так і в країні в цілому.

На даний момент в господарській практиці провідних країн світу, використовують декілька основних видів лізингу, кожен з яких

характеризується власною специфікою функціонування. До них відносять: оперативний (сервісний) лізинг; фінансовий (капітальний) лізинг; зворотний лізинг; пайовий лізинг (з участю третьої сторони); міжнародний лізинг.

По відношенню до орендованого майна (чи по об'єму обслуговування) лізинг ділиться на такі типи:

1) Повний, коли лізингодавець приймає на себе всі витрати по обслуговуванню майна. Його використовують, як правило, самі виготовлювачі обладнання.

2) Частковий (з частковим набором послуг), коли на лізингодавця кладуться лише окремі функції по обслуговуванню майна.

За типом фінансування лізинг ділиться на:

1) Терміновий, коли має місце одноразова оренда майна.

2) Поновлювальний, при якому після закінчення першого договору лізингу, продовжується на наступний період. При цьому об'єкти лізингу, через певний час, у залежності від зносу та бажання лізингового утримувача, замінюються на більш досконалі аналогічні зразки.

Якщо розібратись в питанні основних учасників лізингових угод, можна виділити декілька ключових суб'єктів:

1) Лізингодавець – це суб'єкт підприємницької діяльності, в тому числі різні фінансові установи, які передають в користування об'єкти за договором лізингу.

2) Лізинговий утримувач – представляє собою суб'єкт підприємницької діяльності, котрий одержує в користування об'єкти за договором лізингу.

3) Продавець лізингового майна - це суб'єкт, що виготовляє майно, яке є об'єктом лізингу.

Щодо оформлення лізингових операцій, то тут виділяють два основних етапи: перший, при якому оформлення всіх документів з юридичної точки зору, засвідчує про створення необхідних умов для укладення лізингового договору; другий, коли оформлення та укладення лізингового договору та документів, дають змогу здійснити процес закріплення лізингової угоди у двосторонніх або тресторонніх договорах [2].

Провівши певний аналіз, щодо загальної операційної діяльності лізингу, не менш важливим питанням постає саме розрахунок платежів, котрий ґрунтуються на теорії зміни вартості грошей у часі. Цей процес зумовлений тим, що лізингова компанія має враховувати розрив у часі між сплатою грошових коштів постачальнику та

отриманням грошей від лізингового утримувача. Тобто, при розрахунках лізингових платежів потрібно враховувати особливості залучення компанією ресурсів для фінансування лізингових договорів. Основною вимогою яких є рівність сукупної вартості платежів на даний момент та вартості майна, яке пропонується у лізинг.

Підводячи підсумки, досить чітко можна констатувати те, що питання лізингу в останні роки постає досить гостро, та набуває з часом все більшого попиту серед провідних країн світу. А тому досить очевидним буде розвиток даного методу фінансування, який позитивно вплине на загальне становище нашої країни.

Список використаних джерел

1. Кабатова Е. В. Лизинг: понятие, правовое регулирование, международная унификация [Текст] : науч. изд. / Е. В. Кабатова ; под ред. М. М. Богуславского. - М. : Наука, 1991. - 132 с..

2. Лізинг на ринках, що розвиваються. Вашингтон: Світовий банк і Міжнародна фінансова корпорація / 1996. – С. 113-119.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

Ю. Васильєва

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

УКРАЇНА ТА ПОЛЬЩА: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Сьогодні економічний стан держави відіграє важливу роль в її розвитку, процвітанні та прогресі. Тому для України це одна із найважливіших проблем, яку вона зараз намагається всіма силами й можливостями вирішити. Якщо порівнювати економіки України та Польщі на сьогодні, то вони значно відрізняються, хоча після розпаду СРСР економічний рівень цих двох держав був майже однаковий. Але поляки за роки незалежності змогли реформувати й перетворити країну на заможну з гарними економічними перспективами, поки українці навпаки погіршили своє становище [1].

Якщо порівняти ВВП цих двох країн на душу населення, то можна побачити, як сильно вони відрізняються один від одного (рис. 1).

Для того, щоб Україна підвищила свій рівень ВВП, приріст якого 2-3%, коли норма 8-10%, їй потрібно реформувати політику у декількох сферах [2]:

- Держава повинна менше втручатися в економіку підприємств для зростання продуктивності виробництва товарів [1].

- Необхідно змінити політику експорту. Тобто, щоб Україна виготовляла вже готові товари (а не сировину як це виконується зараз) й експортувала їх до інших держав, бо готова продукція коштує дорожче на ринку [2].

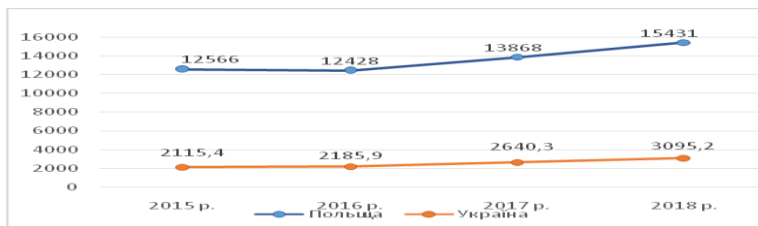

Рис. 1. ВВП на душу населення, дол. США [3, 4]

- Нині питання екології у світі дуже важливе. І тому потрібно розвивати такі галузі як еко туризм, «зелена енергетика», енергоефективність, транспортна інфраструктура. Такі сфери можуть зацікавити інвесторів з більш розвинених країн [2].

- Туризм також один із головних напрямків зростання економіки держави. Тому Україні потрібно створити всі можливі умови для залучення туристів.

Це, звичайно, не всі питання, які потрібно вирішити Україні. Розвиток науки, міжнародні відносини, довіра інвесторів, налагодження торгівлі, завершення війни — не менш важливі проблеми сьогодення.

Незалежно від того, що економіки країн-сусідів набагато відмінні, то це ще не означає, що слід ставити «кріпку» на розвитку України, бо існує безліч способів виправити ситуацію.

Список використаних джерел

1. Діденко С. Економіка України та Польщі: скільки потрібно щоб наздогнати / С. Діденко. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ua.news/ua/ekonomika-ukrayini-ta-polshhi-skilky-potribno-shhob-nazdognaty/>, вільний — Назва з екрану, укр.

2. Ященко Л. Економічне диво України — як вийти з кризи / Л. Ященко. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www/google.com/amp/s/fakty.com.ua/ua/ukraine/20180920-ekonomichne-dyvo-ukrainy-yak-vyjty-z-kryzy/amp/>, вільний — Назва з екрану, укр.

3. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні / [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/>, вільний — Назва з екрану, рус.

4. ВВП на душу населення / [Електронний ресурс] — Режим доступу:

<https://www.google.com/amp/knoema.ru/atlas/%25D0%259F%25D0%25BЕ%25D0%25BB%25D1%258C%25D1%2588%25D0%25B0/%25D0%2592%25D0%259F-%25D0%25BD%25D0%25B0-%25D0%25B4%25D1%2583%25D1%2588%25D1%2583-%25D0%25BD%25D0%25B0%25D1%2581%25D0%25B5%25D0%25BB%25D0%25B5%25D0%25BD%25D0%25B8%25D1%258F%3fmode=amp> — вільний.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

Є. Вергун
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: СУТЬ ТА ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Тема соціально-відповідального підприємництва усе частіше присутня у щоденних перемовинах, тому що зв'язок між економічним та суспільним життям стає тіснішим щодня. Як суспільне явище, воно з'явилося у західноєвропейських країнах у другій половині XVIII ст. Проте його легалізація як соціального інституту відбулась лише приблизно у кінці XIX століття. Сьогодні динамічно розвиваючись у європейських країнах, соціально-відповідальне підприємництво вирішує проблеми безробіття, соціального захисту, громадського залучення [3].

Ідея соціально-відповідального підприємництва ґрунтується на встановленні балансу між цілями компанії щодо максимізації прибутку, задоволення потреб споживачів та інтересів суспільства в цілому. Якщо раніше розглядалися відносини тільки між виробником і споживачем, то для соціально-відповідального підприємництва важливим є врахування інтересів усього соціуму. Все більше стає зрозумілим, що завдавати шкоди навколишньому середовищу своїм виробництвом або обмежувати права своїх співробітників — усе це може привести до певних тактичних зисків. Стратегічно компанія може багато втрачати: як окремих

споживачів, так і цілі ринки. У сформованому бізнес-середовищі компаніям стає складніше поводитись безвідповідально. Усе більше обсяги продажів та ризики втрати споживачів залежать від того, наскільки соціально-безвідповідальними є способи ведення бізнесу.

Поширення концепції соціальної відповідальності у сучасному бізнесі розширює його цільові пріоритети та місії за межі головної мети – отримання прибутку. Під соціально-відповідальним підприємництвом розуміється такий підхід, коли компанія поряд зорієнтацією на потреби реальних та потенційних покупців, усвідомлює свою відповідальність перед суспільством, розуміє суспільні інтереси і намагається їх задовольнити. Долучення будь-якої компанії до принципів соціальної відповідальності може сприяти підвищенню її конкурентоспроможності на національному та світовому ринках. Адже конкурентні переваги отримує компанія, пропозиція якої найкращім чином відповідає потребам, існуючим у покупця, при цьому усвоїв діяльності компанія враховує інтереси суспільства та задовольняє їх [4].

Орієнтація України на соціально-відповідальне управління бізнесом, без якого є неможливою успішна інтеграція України у світову економічну систему, ставить перед вітчизняними компаніями нові завдання, важливість яких пов'язана саме із соціальною відповідальністю, тобто, на державному рівні – відповідальність перед суспільством і окремо перед кожним громадянином, та на підприємницькому рівні – відповідальність перед самою державою, своїм колективом та споживачами [1].

У цілому в Україні соціально-відповідальне підприємництво розглядається як концепція поєднання та узгодження інтересів підприємництва, споживачів та суспільства загалом. Соціально-відповідальне підприємництво стало обов'язковим елементом бізнес-стратегій багатьох впливових компаній, завдяки перевагам, які отримує організація, а саме:

- покращення фінансових показників;
- оптимізація та скорочення операційних процесів, витрат;
- поліпшення менеджменту;
- удосконалення іміджу та репутації бренду;
- підвищення продажів і лояльність споживачів.

Одним з прикладів колаборації з суспільно-відповідальними підприємствами є діяльність PR-агенції PRoector в м. Дніпрі, яка на сьогоднішній день систематично організовує акції та заходи. Ними була проведена перша екоакція з обміну сміття на

подарунки Chystodyaka у колаборації з dnipro.design. На 13 локаціях Дніпра 117 людей взяли участь у проекті з захисту навколишнього середовища, щоб потім результат обміняти на винагороду (річ або послуга). Або інший приклад: впровадження днів австрійської кухні для покращення акустики і захисту музикантів від протягів у Дніпровській філармонії. Акція пройшла у колаборації з десятима найкращими ресторанами міста: DoubleDeckerCake&Coffee, Ресторан Coast, Winovnik та інші.

В Одесі діє громадська організація «Дорога до дому», в рамках діяльності якої видається газета для бідних, а також працюють цехи з пошиття одягу. Яскравим прикладом українського соціально-відповідального підприємства є асоціація «Мир, краса, культура» у Херсоні, яка запровадила «Творче практичне заняття», щоб виготовляти і продавати ексклюзивний одяг для дітей і молоді, використовуючи натуральні тканини, оздоблені традиційним українським орнаментом у сучасному стилі. Прибуток використовуються для піднесення української культури, мистецтва за допомогою театру, шкіл, навчаючи молодь навичкам, які б забезпечили їх сталими робочими місцями у майбутньому [2].

Нажаль, діяльність соціально-відповідальних підприємств не є високо-розвинутою та поширеною на території всієї України. Їх розвиток залежить від декількох чинників, по-перше зовнішніх: інформування загального населення про соціальне підприємництво, спрощення системи оподаткування, грантова підтримка, пільгове кредитування, підтримка з боку влади, створення мережі соціально-відповідальних підприємств, по-друге – внутрішніх: підвищення кваліфікації персоналу та залучення компетентних фахівців; розширення матеріально-технічної бази, наявність партнерів та волонтерів.

«Соціальна відповідальність — це ефективний інструмент саморозвитку компанії, а також розвиток місцевих спільнот та побудови конструктивного діалогу з різними секторами суспільства», - каже Вікторія Нагіряк, керівник відділу корпоративної соціальної відповідальності агрохолдингу МХП (Миронівський хлібопродукт). За її словами, реалізація проектів соціально-відповідальних підприємств підвищує інвестиційну привабливість компанії та зміцнює її репутацію, сприяє найму та утриманню висококваліфікованих співробітників і підвищенню продуктивності, підтримує успішність та впізнаваність бренду, довіру цільової аудиторії та формує позитивну думку про продукти компанії.

Таким чином, діяльність соціально-відповідальних підприємств в Україні набуває комплексного характеру, але досить повільно. Українські підприємці повинні виявляти потреби, інтереси та бажання цільового ринку більш результативно, ніж конкуренти, задовольняти їх, сприяючи підвищенню добробуту споживачів. Саме тому, розвиток соціально-відповідального підприємництва в Україні потребує реалізації таких заходів:

- розробити та прийняти положення про соціально-відповідальне підприємництво та закріпити їх в законодавстві України;

- створити єдину комунікаційну мережу, в яку входили б реєстр всіх соціально-відповідальних підприємств, інформація про їх діяльність, опис продукції, про зміни, які сталися у суспільстві завдяки їх праці. Це сприятиме поширенню інформації про успішні соціальні бізнес-проекти і дозволить підприємцям взаємодіяти більш ефективно один з одним [3];

- залучення іноземних інвестицій, які могли б допомогти впровадженню сучасних технологій у виробництво;

- запроваджувати навчальні курси по соціально-відповідальному підприємництву, які розкриватимуть справжні, правдиві цілі напрямку діяльності;

- слідкувати за тим, щоб статутні цілі соціальних підприємств повинні передбачати виробництво товарів або надання послуг суспільного характеру.

Список використаних джерел

1. Волошковець Н.Ю. Корпоративна соціальна відповідальність підприємств як основ інноваційного розвитку сучасної економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nmetau.edu.ua/>

2. Добрава Н.В. Соціальне підприємництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/>

3. Толстова А.В., Сергієнко С. Розвиток соціального підприємництва в Україні: проблеми та можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://btie.kart.edu.ua/>

4. Шегда М.В. Соціальна відповідальність підприємства як конкурентна перевага [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/>

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

ИЗМЕНЕНИЯ В СТРУКТУРЕ ВВП УКРАИНЫ ПО ДОХОДАМ, ИХ ПРИЧИНЫ И МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ

Валовый внутренний продукт является одним из самых важных макроэкономических показателей, который оценивает состояние развития национальной экономики.

ВВП можно представить как сумму факторных доходов, т.е. определить как сумму вознаграждений владельцев факторов производства. При этом, так как речь идет именно о валовом внутреннем продукте, в него включаются доходы всех субъектов, осуществляющих свою деятельность в географических рамках данной страны, как резидентов, так и нерезидентов.

В показатель ВВП, рассчитываемый по источникам дохода, также включаются косвенные и прямые налоги на предприятия, амортизация, доходы от собственности и нераспределенная часть прибыли.

В табл. 1 представлены данные о структуре валового внутреннего продукта Украины по источникам дохода.

Из приведенной таблицы очевидно, что после экономического кризиса 2014 года стала резко сокращаться доля оплаты труда, расти доля валовой прибыли и чистых налогов. Как правило, после таких кризисов доход государства не уменьшается. В 2015 году благодаря налогам за исключением субсидий на производство и импорт Украина смогла не только компенсировать потери от падения объемов производства, а так же увеличить свой реальный доход за счет этих налогов.

Таблица 1

Структура ВВП по источникам дохода (в %)*

Показатель/год	2014	2015	2016	2017	2018
Темпы роста ВВП	93,4	90,2	102,4	102,5	103,2
Удельный вес:					
оплата труда наемных работников	46,3	39,1	36,6	39,2	41,5
налогов за исключением субсидий на производство и импорт	12,9	15,9	15,5	15,7	15,4
валовой доход	40,8	45,0	47,9	45,1	43,1

*Рассчитано по [1]

Можно также отметить, что удельный вес валового дохода достиг своего максимального значения в 2016 году, за весь исследуемый период, несмотря на падение объемов производства на протяжении трех лет.

В структуре ВВП, рассчитанного по доходам, очень важной является доля оплаты труда, так как от оплаты труда наемных работников зависит конечное потребление, а, следовательно, развитие отраслей национальной экономики и экономический рост. Поэтому основной задачей экономических реформ является увеличение доли оплаты труда в структуре ВВП по доходам.

Начиная с 2016 года, доля оплаты труда росла, доля валовой прибыли снижалась, а доля чистых налогов на производство и импорт держалась на относительно постоянном уровне.

На данный момент задача увеличения доли оплаты труда достигнута. Перераспределение ВВП в интересах домашних хозяйств в настоящее время слабое. Причина этого – недостаточный рост промышленной продукции с высокой долей добавленной стоимости (оплаты труда в ней). В структуре оплаты труда по отраслям экономики сохраняется значительная дифференциация. Высокую заработную плату имеют только работники перерабатывающей промышленности, оптовой и розничной торговли; ремонта автотранспортных средств и мотоциклов государственного управления и обороны; обязательного социального страхования. Самая низкая заработная плата в водоснабжении; канализации, обращении с отходами и временном размещении и организации питания.

Так же можно заметить, что с 2016 до 2018 годов объем реального ВВП имел постоянную тенденцию роста, кроме того, индекс физического объема за последние 3 года ниже 100% не опускался. Это значит, что объем реального ВВП каждый следующий год был равен или превышал объем номинального ВВП предыдущего года. Такая позитивная динамика указывает на незначительный, но все-таки рост экономики Украины.

Исходя из анализа, можем сделать вывод, что, несмотря на экономический рост нашего государства, темпы увеличения ВВП Украины являются достаточно низкими в следствии кризиса в 2014 году. Чтобы вернуться в прошлый статус нашей страны относительно ведущих экономик мира, нужно, в первую очередь, проводить эффективные реформы, которые позволили бы восстановить экономику Украины быстрыми темпами.

Список использованных источников

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - свободный. Язык укр.

Научний керівитель: А.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

С. Виноградова

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ З ІЗРАЇЛЕМ

На сьогоднішній день розвивається багато країн, але питання в тому, як швидко і в якій геометричній прогресії відбувається цей розвиток. Погодьтеся, що багато факторів впливає на розвиток будь-якої сучасної країни. Ізраїль – це країна, яка збудувала потужну економіку в дуже скрутних умовах, ситуація цієї країни була не менш складною за ситуацію, яка існує на сьогодні в Україні. Як вони досягли таких шалених результатів в умовах бідності, війни та технологічної відсталості цікавить багатьох дослідників.

Наразі розгляну проблеми України, які перешкоджають становленню сучасної і високорозвиненої країни. До основних негативних чинників, які гальмують розвиток сучасної України можна віднести:

1) корупція – це явище, яке негативно впливає на різні сторони суспільного життя, зокрема на економіку та міжнародну діяльність. В 2018 році в Індексі сприйняття корупції Україна зайняла 120-те місце зі 180 країн, що досліджувались [1]. Тоді як Ізраїль посів 34 місце. Втім, правильно говорять, що «корупція породжує неефективність».

2) олігархія, актуальна проблема сучасної України. Унаслідок незаконного збагачення, апарат державної влади потрапляє до людей, які найчастіше ігнорують суспільні інтереси. Цей процес призводить до тіньової економіки в цілому та суспільно-політичної кризи.

3) неефективна структура економіки та застарілість державного апарату. Немає чіткого прозорого знаходження фінансових потоків в місцеві органи самоврядування, як наслідок низьких рівень життя.

4) зіпсований імідж України, який заважає зарекомендувати нашу державу, як сучасну, гостину, з багатим історичним минулим та великим майбутнім країну.

5) найголовніше на що ми маємо звернути увагу – це мислення і застаріле уявлення про норми суспільного життя і відносини між

людьми. Найголовніше зміните наше особисте ставлення до багатьох речей, які оточують нас кожен день, кожен з нас має освідомити ставлення один до одного змінити ставлення до людей. Тоді і тільки тоді ми зможемо бодай щось змінити в нашому житті в Україні.

Серед основних заходів, які б зменшили масштаби існуючих проблем, можна віднести:

1) налагодити дипломатичні стосунки з Ізраїлем та почати плідну співпрацю між державами. Є перспективи налагодити зону вільної торгівлі між двома країнами. Зростаючий вплив Ізраїлю завдяки економічним реформам використанню новітніх технологій та всупереч тривалому військовому конфлікту є чудовим прикладом успіху для України, досвід якого варто перейняти. Значний торговельно-економічний, гуманітарний, культурний потенціал обох країн світу створює для цього сприятливу перспективу.

2) удосконалити роль державних служб, які контролюють поширення тіншової політики, та незаконно відмивання державного майна.

3) ввести досконали закон, які б передбачали кримінальну відповідальність за корумповані дії певних соціальних меншин, ці закону мають працювати і застосовуватись, а не просто бути прописаними.

4) нам також треба навчитися жити всупереч принципу «моя хата скраю, нічого не знаю», почнімо змінювати нашу країну.

Отже, ми маємо значні перспективи в питанні налагодження дипломатичних стосунків між Ізраїлем та Україною, ця співпраця допоможе нашій країні вирішити низьку економічних та соціальних проблем. А головне покращити імідж нашої країни.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>, вільний, назва з екрану, укр.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

А. Власова

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРОБЛЕМА МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Міграційне питання в Україні надзвичайно актуальне. Кількість українського населення зменшується з кожним роком з шаленою прогресією. Справа не в великому показнику смертності

в державі, а в постійному виїзду українців закордон у пошуках кращого життя. Думка про те, що виною цьому стало впровадження можливості виїзду з допомогою безвізового режиму, не зовсім правдива. Показники міграції досягають достатньо високого рівня і до цієї можливості, безвізовий режим лише підштовхнув українців до міграції і надав їм впевненості. Але виїжджає частина українців не назавжди, вони працюють деякий час і повертаються, потім знову їдуть.

Рис. 1. Динаміка виїзду громадян України, млн осіб [1]

Впливає на міграцію українського населення два основних чинника:

- Українці втомилися слухати обіцянки верхівок влади щодо покращення економічного стану в Україні та сприймають інші країни більш стабільними економічно;
- Дуже серйозна боротьба за українських професійних спеціалістів серед членів урядів країн Європейського Союзу.

Щоб повернути мігрантів назад до Батьківщини та знизити рівень міграції наступних поколінь, державі потрібно багато та посилено працювати за цим напрямом, проводити відповідні економічні реформи, збільшувати кількість робочих місць та попит на робочу силу з адекватною зарплатою, яка б задовольняла суспільство.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>, вільний.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

АНАЛІЗ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ УКРАЇНИ: ЗАГРОЗИ ТА ДЖЕРЕЛА ПОКРИТТЯ

У сучасному світі немає держави, яка у своїй історії не зіткнулася б з бюджетним дефіцитом. Не стала винятком і наша держава.

Майже весь час існування незалежної України має місце перевищення видатків державного бюджету над його доходами. Країна відчуває постійний брак коштів внаслідок дефіциту бюджету вже довгий проміжок часу. Наприклад, у 2015 р. в порівнянні з 2014 р. дефіцит знизився на 58%, але у 2016 р. він зріс на 43,5%. У 2017 році він знизився – склав 56 652 млн. грн., що на 25,7% більше ніж у попередній рік. Аналізуючи динаміку дефіциту державного бюджету за 2014-2019рр., можемо спостерігати постійні коливання обсягу бюджетного дефіциту. Піком дефіциту Державного бюджету виявився 2014 рік з фактичним обсягом у 73 133,5 млн грн., що був зумовлений дуже складною політичною та економічною ситуацією в країні. Проте у 2015 році дефіцит державного бюджету значно скоротився, а саме на 30916 млн. грн. Піком з найменшим обсягом бюджетного дефіциту за 2014- 2019 роки був 2015 р. з дефіцитом 42216,5 млн. грн. [1]

Щоб уникнути розбіжностей надходжень і видатків у бюджеті, кожна країна мусить з'ясовувати причини їх виникнення та методи подолання. Нераціональний розподіл отриманих коштів, економічна нестабільність, проведення військових дій на території країни, наявність певних вад у законодавчій базі - ось головні причини утворення дефіциту для нашої країни.

Щоб знизити існуючий дисбаланс, Україна має можливість залучати кошти до бюджету від приватизації державного майна, повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу цінних паперів. Однак цих грошей не вистачає бюджетові для виконання своїх функцій, тому Україна змушена звертатися до міжнародних кредиторів – так на сьогоднішній день 64% державного боргу складають гроші іноземних кредиторів [2].

Залучення й використання кредиту призводять до формування державного боргу в Україні. А наявність державного боргу спричиняє збільшення бюджетних видатків на погашення процентів за його користування. Як наслідок, бюджетний дефіцит через державний борг утворює ще більш значний за обсягом бюджетний дефіцит. Лише у 2014 році 120,8 млрд. грн. або 37% коштів з джерел фінансування

державного бюджету було затрачено на виплату боргових зобов'язань. Державний борг України у 2017 р. у відсотках до ВВП склав 82,9%, а це на 47,9% перевищило безпечний рівень державного і гарантованого державою боргу України. Тому розмір державного боргу України на сьогоднішній день є загрозовим для економіки [2]. Наслідками такого положення є погіршення економічного становища країни, перерозподіл доходів між різними верствами населення та відтік національного капіталу за кордон.

Можна зробити висновок, що насправді не обсяг дефіциту є небезпечним для економічної стабільності, а саме вплив наявності дефіциту на державний борг та витрати на його обслуговування. Тому важливо контролювати межу бюджетного дефіциту, яка може стати критичною та довести країну до дефолту.

Слід підкреслити той факт, що у світі існують країни, економіці яких не завдає шкоди тривалий дефіцит. Потрібно тільки спостерігати, щоб дефіцит незбільшувався і не призвів до економічного краху держави.

Тому Україні для налагодження бюджетної політики та зменшення державних заборгованостей потрібно запроваджувати більш різноманітні заходи з метою подолання цієї проблеми. Необхідно переглянути і удосконалити законодавчу базу, адаптувати приклади інших держав у регулюванні надходжень і витрат грошових коштів з бюджету, розвивати фінансовий ринок країни та створити привабливий інвестиційний сектор, вдосконалити систему оподаткування, розвивати виробництво і експортувати товарів більше, ніж імпортувати.

Регулювання бюджетного дефіциту та зменшення державного боргу України є вкрай важливим питанням для нашої країни. Його раціональне та своєчасне вирішення є запорукою фінансової стійкості держави, яка суттєво залежить від збалансованості бюджетного дефіциту та рівня життя громадян.

Список використаних джерел

1. Міністерство фінансів України. Бюджетна політика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk/budget-policy> - вільний. Мова укр.
2. Міністерство фінансів України. Боргова політика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk/borgova-politika> - вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ФОРМ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ УКРАЇНСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Як відомо, у діяльності українських підприємств використовуються як документарні, так і недокументарні форми міжнародних розрахунків. Вибір конкретної форми зазначається угодою сторін-партнерів з врахуванням економічної позиції контрагентів, політичної ситуації, системи оподаткування тощо. Банки імпортерів й експортери вступають у додаткові відносини стосовно обробки документів. А інтереси партнерів не завжди збігаються: експортер намагається якомога швидше одержати платежі, у той час як імпортер зацікавлений відстрочити платіж до отримання товару або до його реалізації.

У зв'язку з малорозвиненою технічною базою для виконання операцій із чеками цей вид розрахунків серед українського підприємництва не зміг набути вживання. Векселі також не є часто використовуваною формою розрахунків. Щодо розрахунків за відкритим рахунком, то вони використовуються лише під час ведення діяльності між іноземними компаніями та їх представництвами в Україні.

Для проведення безготівкових розрахунків використовується перевідний вексель. Але умови використання векселів в Україні лише починають формуватися і це гальмує розвиток вексельного обігу, а іноді й веде до застосування векселя для незаконних операцій.

Проблемами у використанні документарних форм розрахунків є те, що ці форми передбачають співпрацю іноземних і українських банків. В той час коли іноземні банки висловлюють недовіру до українських, встановлені західними банками умови обслуговування акредитивів і гарантій є часто неприйнятними для українських банків.

Включення будь-якої країни в міжнародні розрахунки можливе за умови конвертованої валюти. Нажаль, українська гривня не є вільно конвертованою валютою, тому більшість міжнародних розрахунків українськими підприємствами відбуваються у доларах та євро.

Щодо історичних перспектив використання різних форм міжнародних розрахунків, то є надія на спрощення електронних комунікацій через інтернет між учасниками угоди. Документарні операції – доволі специфічний вид банківської діяльності, який вимагає безпосереднього спілкування з клієнтом і опрацювання багатьох деталей. Тому до останнього часу банкірам було складно

навіть теоретично уявити проведення документарних операцій в електронному вигляді. Однак у зв'язку з тим, що в 2011 р. в Україні вступила в дію нова редакція закону цілком можливо, що вже в найближчому майбутньому стан справ зміниться.

Будь-яка форма міжнародних розрахунків пов'язана з ризиком для партнерів. Тому кожен учасник угоди прагне відстояти ту форму міжнародних розрахунків, яка найменш пов'язана з ризиком.

Для кращого існування на світовому ринку українському підприємництву необхідно вдосконалювати систему міжнародних розрахунків, що будуть відповідати сучасним тенденціям, та максимально поліпшувати імідж компаній, банків та держави у цілому. Допоможе в цьому формування єдиної інформаційної бази про надійність українських компаній та банків. Сучасний український ринок надто відкритий для недоброякісної імпоротної продукції, тому що досі ще не розроблена концепція захисту вітчизняного підприємництва. Як наслідок - міжнародні розрахунки виступають інструментом незаконного вивезення капіталу з країни.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

С. Герашенко, А. Жердьова
*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»,
м. Дніпро*

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ

Для обчислення ВВП за методом кінцевого використання сумують кінцеві споживчі витрати, валове нагромадження капіталу, державні витрати та чистий експорт. Всі ці чинники впливають на зростання ВВП. Оскільки внутрішні споживчі витрати українського населення є не досить великими, внаслідок невисоких доходів населення в цілому; держава також відчуває відповідні фінансові труднощі, що позначається в недостатньому рівні фінансування економіки; внутрішні, як і зовнішні інвестори досить стримано інвестують кошти в національну економіку; то, на нашу думку, для України на сьогоднішньому етапі важливою є саме складова чистого експорту. Проаналізуємо детально цей показник, як чинник зростання ВВП.

У 2018 році Україна уклала 16 угод про зону вільної торгівлі. Так, на сьогодні, серед торгових партнерів України 28 країн-членів ЄС та Канада. Відмітимо, що скасування імпорتنних мит у межах даних угод

дозволяє вітчизняним виробникам харчової, легкої, хімічної, нафтохімічної і машинобудівної промисловості отримувати певні переваги на світових ринках. Слід зазначити, що Україна увійшла в ТОП-5 експортерів сільськогосподарської продукції до країн ЄС. За 2018-2019 рр. сільське господарство вже стало одним із факторів зростання ВВП, але цей рівень не є достатнім. На думку експертів українцям потрібно експортувати не сировину, а вже готову продукцію з цієї сировини, підвищуючи таким чином ВВП за рахунок доданої вартості. Також будуть створюватися додаткові робочі місця для населення. Дані таблиці 1 свідчать, що разом із зростанням обсягів експортних операцій, імпорт в Україну в останні роки хронічно випереджає експорт, а їх різниця іноді сягає до 8.6% ВВП [1].

Розглянемо товарну структуру зовнішньої торгівлі України 2019 року[2]. Як бачимо з таблиці 2, Україна втратила свої ринки збуту металургії. Експорт машин в 2 рази менший за імпорт, а експорт транспорту майже в 16 разів менший за імпорт.

Таблиця 1

Зовнішньоторговельний баланс України

Зовнішньоторговельний баланс України з 2005 по 2018 (млн. грн.)						
Номінальний ВВП за рік	експорт товарів та послуг		імпорт товарів та послуг		сальдо	
		% ВВП		% ВВП		% ВВП
2005 441452	227252	51.5	-223555	-50.6	3697	0.8
2006 544153	253707	46.6	-269200	-49.5	-15493	-2.8
2007 720731	323205	44.8	-364373	-50.6	-41168	-5.7
2008 948056	444859	46.9	-520588	-54.9	-75729	-8.0
2009 913345	423564	46.4	-438860	-48.0	-15296	-1.7
2010 1082569	549365	50.7	-580944	-53.7	-31579	-2.9
2011 1316600	707953	53.8	-779028	-59.2	-71075	-5.4
2012 1408889	717347	50.9	-835394	-59.3	-118047	-8.4
2013 1454931	681899	46.9	-805662	-55.4	-123763	-8.5
2014 1566728	770121	49.2	-834133	-53.2	-64012	-4.1
2015 1979458	1044541	52.8	-1084016	-54.8	-39475	-2.0
2016 2383182	1174625	49.3	-1323127	-55.5	-148502	-6.2
2017 2982920	1430230	47.9	-1618749	-54.3	-188519	-6.3
2018 3558706	1608890	45.2	-1914893	-53.8	-306003	-8.6

Після здобуття незалежності Україна успадкувала від колишнього СРСР потужний гірничо-металургійний комплекс, який за своїми масштабами становив понад 35% колишнього загальносоюзного гірничо-металургійного комплексу. Україна довго залишалася передовою в експорті металу, але через зменшення обсягів інвестицій в металургію, ігнорування модернізації обладнання, використання застарілих технологій виплавки, іноземні металургійні підприємства стали значно випереджати своїх українських конкурентів. Зараз Китай займає чи не найбільшу частку в світовому постачанні металопродукції. На даний момент перспективи української металургії є непередбачуваними.

Аналіз табл. 2 свідчить, що товарна структура експорту не є привабливою та перспективною для України, бо носить в значній мірі сировинний характер. Звертає на себе увагу значна доля продуктів рослинного походження, деревини, металів та виробів з них.

Український бізнес зберігає позитивні очікування відносно рівня ділової активності у 2019 році. Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців становить 117,2%. Найоптимістичніші прогнози у підприємств переробної промисловості. Високі темпи зростання економічної активності зберігаються в основному завдяки поліпшенню прогнозів щодо загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва, а також інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар. [4]

Таблиця 2

Товарна структура зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС у I півріччі 2019 року

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Експорт			Імпорт		
	тис.дол. США	у % до I півріччя 2018	у % до загального обсягу	тис.дол. США	у % до I півріччя 2018	у % до загального обсягу
Усього	10284296,9	105,0	100,0	11804542,6	109,1	100,0
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	175726,6	90,4	1,7	229089,6	117,7	1,9
II. Продукти рослинного походження	1890500,1	142,2	18,4	335866,2	117,0	2,8
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	267228,5	85,5	2,6	2259198,3	109,3	19,1
IX. Деревина і вироби з деревини	540452,4	100,6	5,3	69542,7	95,3	0,6
XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби	357103,7	103,4	3,5	369115,1	100,2	3,1

XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу	111975,4	117,6	1,1	142264,8	98,7	1,2
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	2002882,3	83,9	19,5	606767,4	105,2	5,1
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	1426186,4	96,0	13,9	2444901,0	101,9	20,7
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	104414,1	117,3	1,0	1653196,5	155,6	14,0

Таким чином, на сьогодні, вітчизняна економіка характеризується відсутністю вагомих здобутків у сфері зовнішньої торгівлі. Тому Україні задля підвищення її конкурентоспроможності потрібно в першу чергу переглянути та доповнити іншими перспективними напрямками обраний вектор аграрно-сировинного розвитку, оскільки цілком можливим стає факт того, що зовнішньо економічна ситуація найближчим часом може погіршитися, головним чином, через неспроможність та небажання уряду виявляти політичну волю до впровадження змін. Особливо актуальним завданням для української зовнішньої торгівлі, поряд з відбиттям російської торговельної агресії, стоїть адекватна і своєчасна реакція на велику міжнародну торговельну війну, яка в останні роки починає потихеньку набирати оберти. Тому для продовження нарощування темпів зростання економічної співпраці з партнерами з ЄС та іншими державами світу Україні необхідно якомога скоріше закінчити розпочаті реформи всередині країни, зокрема поліпшити інвестиційний клімат, зменшити рівень корупції, зміцнити демократію та посилити самоврядування, а дії в сфері зовнішньої торгівлі України, повинні бути спрямовані на зміцнення економіки країни, а саме: нарощування в прискорених темпах обсягів експорту українських товарів і послуг, особливо тих, що мають відносно вищу частку доданої вартості в цінах продажу; проведення ефективної політики імпортозаміщення з метою поліпшення торговельного балансу й забезпечення національної безпеки України; здобуття всебічного державного сприяння оптимізації структури та обсягів імпорту товарів і послуг для покращення збалансованості української зовнішньої торгівлі; формування державних фінансових резервів для підтримки українського експорту і, безперечно, набуття навичок в мінімізації економічних ризиків ймовірних подій, а не тільки їх наслідків.

Список використаних джерел

1. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/eximp/>

2. <https://ukrstat.org>
3. https://dt.ua/promyshliennost/metalurgiya-ukrayini-306344_.html
4. <https://bank.gov.ua>

А. Голік
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

БЕЗРОБІТТЯ В ІНДІЇ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

На сьогодні питання безробіття займає велику сходинку у проблемах світу. Кожна країна зіткнулася з цим питанням і Індія не є винятком. Індійські економісти та Міністерство Праці стурбовані рівнем безробіття в Індії. Згідно зі статистикою станом на жовтень 2019 року рівень безробіття сягає 8.45%, що є піковим з серпня 2016 року. Ця ситуація негативно впливає на економічний рівень та рівень життя в Індії. Міністерством Праці були опубліковані офіційні дані, в яких стверджується, що рівень безробіття збільшується на 0,5% щороку [1].

Це можна характеризувати тим, що існують несприятливі умови для розвитку іноземного бізнесу. У зв'язку з тим, що багато підприємств заганні в тіньову економіку, це негативно впливає на статистику і це є причиною збільшення рівня безробіття на наступні роки.

Найбільший рівень безробіття сягає серед молоді, що становить майже 35% - це 37,9% від числа населення міста. Це характеризується малим рівнем висококваліфікованих спеціалістів.

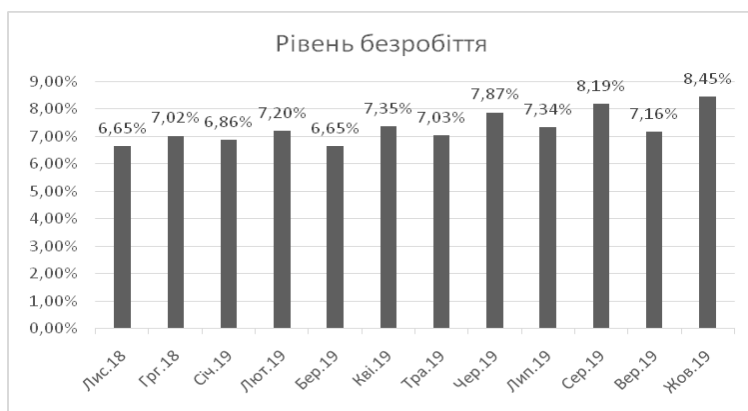

Рис.1. Рівень безробіття в Індії [1]

Основні причини, які тримають високий рівень безробіття це:

- Нерозвинена інфраструктура.
 - Низький рівень сільського господарства.
 - Корумпованість в країні
 - Залежність від імпорту нафти
 - Витрачання великих коштів на соціальну підтримку малозабезпечених верств населення
 - Гендерна нерівність
 - Велике населення країни
 - Низький рівень освіти населення, застарілі методи навчання
- [2].

На теперішній час влада не приймає нових заходів, щодо поліпшення ситуація безробіття в країні. Тому, користуються заходами, які були розпочаті в 2015 році: заохочення шукачів роботи з дітьми. Це схема, яка допомагає шукачам роботи з родинами, повернутися до роботи, включаючи самозайнятість; стимулювання бізнесу та роботодавців (грошова підтримка за кожну прийняту особу на роботу); орієнтація на молодь (гарантоване навчання); вступ до Хартії роботодавців (проведення заходів та семінарів для шукачів роботи); підвищення рівня освіти та кваліфікації; створення структури “Intre” для надання послуг з працевлаштування, та обслуговування роботодавців; створення програми “JobPath” (участь кращих учасників торгів).

Список використаних джерел

1.Офіційний сайт СМІЕ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unemploymentinindia.cmie.com/>, вільний

2.Новосний сайт Drishti/UnemploymentinIndia. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.drishtiiias.com/to-the-points/paper3/unemployment-in-india>, вільний

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

Є. Головка

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЗНАЧЕННЯ МАЛИХ КРАЇН ДЛЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність дослідження даної теми полягає в тому, що глобалізація залучає до процесу переплетення і зрощування економік усіх без винятку країн світу. Крім цього, треба підкреслити, що

маленькі економіки стали трендом останніх десятиліть. Збільшення числа країн йде паралельно з ростом глобалізації (яка визначалася як світова торгівля в відсотках від світового ВВП), ці процеси пов'язані один з одним.

Велика кількість дослідників вивчають питання життєздатності малих країн в епоху, оскільки число малих держав в світі лише збільшується. На думку Р.Кірта, мала за розмірами країна в добу глобалізації залишається надзвичайно життєздатною. В обґрунтування цієї тези Р. Кірт наводить два аргументи:

- минулий досвід міжнародного співтовариства держав свідчить, що великі держави не завжди більш ефективно справляються зі складними завданнями і викликом часу, ніж малі країни;
- можна спостерігати, що вже зараз вимальовується протилежна тенденція, спрямована проти універсалізму абстрактної єдиної цивілізації.

Як відомо, глобалізація сприяє інтеграції ринків, економік і суспільств, а це призводить до того, що кордони не мають такого великого значення, як раніше. Іншими словами, економічна інтеграція регіонів через глобалізацію знижує витрати в торгівлі між цими регіонами краще, ніж політична інтеграція цих регіонів в одну державу без внутрішніх кордонів. Треба додати, що такі зовнішні чинники розвитку, як торгівля, закордонні інвестиції для малої країни є важливішими, аніж для великої. І хоча глобалізація усюдисуща, такі макроекономічні показники, як ВВП, ЧД, зовнішньоторгівельний оборот різко відрізняються у країнах [1].

Якщо проаналізувати економічні результати 58 країн за період з 2000 до 2017 років, можна дійти висновку, що розмір країни негативно корелює з показником ВВП на душу населення. Коефіцієнт кореляції між зведеним індексом, що враховує чисельність населення і розмір території країни, дорівнює - 0,52. Простіше кажучи, чим більше країна за населенням і площею, тим бідніше її громадяни. Чим у країні менше людей і простору - тим багатше. Застереження про те, що важливі і площа, і населення - слушне. Якщо зіставити просто площу з подушним ВВП, то будь-якої залежності не виявиться (коефіцієнт кореляції між цими двома параметрами, за розрахунками Slon, 0,09). Крім того, на нашу думку, великим країнам притаманна інерція розвитку, яка, в свою чергу, пов'язана з розміром і складом господарства, а також з соціокультурним типом гіганта.

Країни- гіганти бояться маневрувати, пропускаючи важливу стадію (цикл) розвитку або зріваючи цей шлях, проходячи його за прискороною і усиченою програмою.

Але поряд з плюсами існують також мінуси. По – перше, малі держави не можуть впливати на глобальну економіку (наприклад, внутрішні заходи грошової політики ФРС США мають величезний вплив на всю світову економіку). В той же час, плюсом великої країни є монополізація великого внутрішнього ринку, а це сприяє розвитку стартапів в сфері високих технологій.

Також хотілось б підкреслити, що економічне зростання малих країн є більш волатильним, тобто схильним до більш сильних коливань. Це можна пояснити тим, що у кризові часи великі країни можуть залучити більше ресурсів для порятунку проблемних секторів. Наприклад, США змогли направити величезні кошти в банківську і автомобільну галузь у період світової фінансової кризи 2008 році. Також 86% топ-500 компаній за ринковою капіталізацією знаходяться у великих країнах. Питання тільки в тому, що це дає самим жителям великих країн.

Таким чином, значення малих країн для світової економіки в умовах глобалізації можна звести до функцій:

- ◆ постачальників специфічної продукції, як правило, сировини, але нерідко високотехнологічних товарів і спеціалізованих послуг (фінансових, дослідницьких);

- ◆ експериментаторів, змушених заради економічного успіху йти на ризик розробки нових товарів, технологій або способів організації виробництва;

- ◆ ринків збуту, які вносять значний вклад в сукупний обсяг світового ринку;

- ◆ постачальників дешевої робочої сили і «зручним бізнес-середовищем» (податковим, екологічним), підвищуючи конкурентоспроможність ТНК [2].

Список використаних джерел

1. Кірт Р. Малі держави в епоху глобалізації // Інтернет ресурс: http://vasilievaa.narod.ru/ptpu/7_5_99.htm.

2. Піліпенко І.В. Проблеми світогосподарчої типології малих країн світу // Вісник Московського Університету. Серія 5. Географія. 2015. № 4. С. 33-38.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ СТОРОНИ БЕЗРОБІТТЯ

Зазвичай безробіття має негативні наслідки для суспільства. Дійсно негативом безробіття є те, що воно призводить до неповного використання економічного потенціалу суспільства[3]. Втрати від безробіття спричинені наступними факторами економічної нестабільності:

- зниженні попиту споживачів;
- зниження заощаджень;
- зниження попиту на інвестиції;
- зменшення обсягів виробництва.

Але, в той же час, безробіття не може розглядатися тільки односторонньо, коли очевидні його негативні наслідки для соціально-економічного стану в країні. Залежно від характеру безробіття, причин його виникнення, що склалися при цьому обставин і рівня безробіття - воно може мати і негативні, і позитивні сторони. Але, незважаючи на весь негатив від безробіття, треба підкреслити й позитив, що дає безробіття суспільству. У наш час на цю ситуацію з безробіттям можна поглянути з боку оптимізму. На думку багатьох вчених, дане явище є складовою безперервного функціонування економіки будь-якої країни. При цьому, завдяки безробіттю може створюватися резерв людського капіталу. Ще одним позитивом є той факт, що завдяки безробіттю відбувається перерозподіл кадрів. Отже, наведемо основні позитивні сторони безробіття [3].

До позитивних сторін безробіття треба віднести наступне:

1) Безробітних можна віднести до деякого резервуару зберігання робочої сили. У будь-яких ситуаціях, що змінюються, роботодавець може швидко скористатися цим сховищем, наприклад, при сезонних роботах. Якби рівень зайнятості працездатних людей був наближений до 100%, виникла б проблема заміщення робочих місць.

2) Конкуренція на ринку праці призводить до зниження рівня оплати праці, як було зазначено вище, а це приводить до розвитку підприємницької діяльності.

3) За допомогою центрів зайнятості особа в процесі пошуку роботи може пройти профорієнтацію, професійну підготовку або перепідготовку.

4) Конкуренція між працівниками за робочі місця стимулює зростання продуктивності праці.

У табл. 1 наведено основні позитивні та негативні сторони безробіття.

Таким чином, соціально-економічні наслідки безробіття мають діалектичну природу. Безсумнівно, саме безробіття є результатом негативних явищ внутрішньої політики держави. Людина постійно повинна чогось вчитися. Якщо когось звільнили з роботи через те, що з'явилися нові пристрої, які замінять кілька робочих рук, це означає, що ти повинен пристосуватися до наукового прориву і вивчити щось нове. Наприклад, в країнах третього світу в автобусах немає турнікетів для самостійної оплати проїзду, а до сих пір працюють кондуктори. З одного боку, люди забезпечені роботою, з іншого ж боку, якби в автобуси поставили турнікети, з'явилися б фабрики з виробництва цих турнікетів, знайшлися б люди, які ремонтують і вдосконалюють їх, з'явилися б фахівці з вищою кваліфікацією [2].

Таблиця 1

Позитивні та негативні сторони безробіття*

Позитивні риси	Негативні риси
Рівень безробіття зазвичай не перевищує 5% від загальної кількості працездатного населення	Знижує економічний потенціал суспільства (зниження ВВП, скорочення заощаджень, спад пропозиції, спад виробництва)
Безробіття може розглядатися з боку резерву вільної робочої сили, який можна задіяти в економіці. Характерно при структурних змінах економічної системи або сезонних коливаннях попиту на робочу силу.	Погіршує психологічний стан суспільства
З психологічної точки зору, помірний рівень безробіття підвищує дисципліну праці, так як на людей діє негативний стимул у вигляді ризику втратити роботу.	Високий рівень безробіття приводить до соціально-економічних катаклізм
Помірне безробіття сприяє підвищенню підприємницької активності, оскільки охолоджує запал найманих працівників, які висувають непомірно завищені вимоги з оплати праці.	Зниження кваліфікації працездатного населення

*Складено автором

Безробіття провокує страхи. У багатьох статтях пишуть, що страх безробіття сильно варіюється в залежності від статі і віку. Чим вище рівень освіти, тим слабкіше страхи. Будь-які реформи пов'язані з тим, що люди втрачають роботу і з перших робочих місць переходять на інші. Якщо люди цього бояться, то страх людей починає бути страхом політиків: мовляв, дивіться, як бояться люди, вони нас не зрозуміють і не підтримають. Сильний страх закриває вікно для реформ. Для того, щоб люди сприйняли реформи, необхідно системне покращення підприємницького клімату, яке призведе до створення нових робочих місць. Тільки наявність гарних робочих місць може переконати людей в тому, що нема причин для страху і що втрата роботи не рівносильна кінцю світу, більш того, що перед ними можуть відкритися нові перспективи. До того ж, в сучасному світі існує страхування, пов'язане з втратою роботи, яке є обов'язковим згідно із законом в більшості західноєвропейських країн. У Данії, Швеції і Фінляндії існує добровільно-факультативне страхування, засноване на угоді між роботодавцями і профспілками [1].

Таким чином, треба сказати, що існують дві точки зору щодо безробіття:

1) Повинна проводитися політика держави щодо зниження рівня безробіття, соціальна підтримка безробітних, потрібно більше інформувати про вакансії і т.д.

2) В будь-якому випадку, справедлива думка, що людина сама вирішує, як їй жити, і то, буде вона працювати чи ні, також багато в чому залежить від неї самої.

Список використаних джерел

1. Близнюк В. Проблеми управління ринком праці і зайнятості населення в контексті соціальної політики Європейського Союзу / В. Близнюк, В. Покришук // Україна: аспекти праці. — 2014. — № 7. — С. 3—6.

2. Буда Т.Й. Регулювання зайнятості і молоді: європейський досвід / Т.Й. Буда // Проблемы и перспективы сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ: сб. науч. трудов. — Донецк: Дон НУ, 2015. — Т. 2. — С. 814—818.

3. Волкова О.В. Ринок праці: навч. посібник / О.В. Волкова. — К.: Центр учбової літератури, 2014— 624 с.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

РОЛЬ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ У СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Споживчий кредит - грошові кошти, що надаються споживачу (позичальникові) на придбання товарів (робіт, послуг) для задоволення потреб, не пов'язаних з підприємницькою, незалежною професійною діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника [1].

Як свідчить досвід країн Європейського простору, споживче кредитування відіграє важливу роль у забезпеченні соціальних потреб населення, формуванні платоспроможного попиту, який, у свою чергу, впливає на розвиток економіки країни, стимулюючи розширення обсягів виробництва та полегшуючи процес реалізації продукції, прискорюючи отримання прибутку і доходів Державного бюджету. Незважаючи на погіршення макроекономічних показників та фінансово-економічну нестабільність України, його роль в розвитку нашої економіки суттєво збільшується.

У даній роботі пропонується до розгляду динаміка споживчих кредитів, які отримали в користування домогосподарства в період з 2005 по 2019 рік. Це необхідно, і в певній мірі допоможе, проаналізувати тенденції спаду і розвитку споживчого кредитування, а також встановити взаємозв'язки між його обсягом і процентною ставкою, обліковою ставкою НБУ, та традиційними економічними чинниками.

Протягом 2005-2008 рр. зростання процентних ставок було поступовим і незначним. Більш помітні зміни відбулись після кризи, з кінця 2008 року процентні ставки по споживчих кредитах в цілому демонструють зростання. Таким чином, процентна ставка протягом 2008-2010 року виросла на 6.5%. В той же час обсяги кредитів з 165 369 млн. грн. у 2008 році стрімко впали, до 45 520 млн. грн. у 2009 році. З 2010 по 2018 роки споживче кредитування в Україні розвивалося нерівномірно. У 2011-2013 роках ринок споживчого кредитування фізичних осіб почав поступово відновлюватися. Про це свідчить активізація обсягів кредитування фізичних осіб в майже 1,4 рази, а саме з 98 205 млн. грн. у 2011 році до 134 274 млн. грн. у 2013 році. Проте у 2013-2016 роках, спостерігалось падіння рівня споживчого кредитування домогосподарств в 1,7 рази, а саме з 134 274 млн. грн. у 2013 році до 77 869 млн. грн. у 2016 році. 2017 та 2018 роки

характеризуються зростанням на ринку споживчого кредитування порівняно з 2016 роком; в 1,5 рази станом на 2017 рік та в 2,3 рази в 2018 році. Відсоткова ставка за весь період мала тенденцію до зростання, загалом майже 200% порівняно з поточним 2005 роком. Провівши порівняння між відсотковою ставкою та обліковою ставкою НБУ, ми можемо спостерігати постійну закономірність між їхнім співвідношенням, яка полягає в тому, що відсоткова ставка майже завжди перевищує облікову ставку НБУ майже в 2 рази. Особливо звертає на себе увагу той факт, що в 2015 році при різкому підвищенні облікової ставки в 2 рази, а саме з 12,0% до 23,75%, відсоткова ставка підвищилася лише на 1.3%, та послідує зниження облікової ставки до 17,3% в 2016 році ніяк не вплинуло на відсоткову ставку [2;3].

Тому, стає зрозумілим, що споживчий кредит має велике соціально-економічне значення для розвитку країни. Так як облікова ставка є базовим індикатором для оцінки вартості грошових коштів, то розглянувши її динаміку, ми можемо побачити, що вона знижується та підвищується залежно від економічних, політичних та соціальних процесів[3]. Тобто, значний вплив на показники облікової ставки мають рівень інфляції, та кризові явища загалом. В свою чергу, ми можемо помітити залежність зростання відсоткової ставки за споживчими кредитами та рівнем інфляції в Україні. Таким чином стає зрозуміло, що на відсоткову ставку в Україні досить значною мірою впливає рівень інфляції, оскільки облікова ставка НБУ знижується, а відсоткова зростає.

Останні роки в Україні, незважаючи на високі відсоткові ставки, обсяги споживчого кредитування мають тенденцію до збільшення. Вірогідно цьому сприяють зростання доходів та покращення політичної ситуації, а також спрощення умов видачі кредитів.

Отже, ми можемо зробити висновок, що зростання обсягів споживчого кредиту в Україні стало важливим чинником розвитку економіки, але водночас значне зростання відсоткової ставки може привести до зuboжіння позичальників та збільшення заборгованості населення.

Список використаних джерел

1. Pro spozhyvche kredytuvannia: Zakon Ukrainy vid 15.11.2016 № 1734 VIII 4640. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1734-19> (data zvernennia: 8.02.2018 г.);
2. Процентні ставки за кредитами та депозитами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua> > files > 4-Financial_markets;

3. Облікова ставка НБУ [2019] Ставка рефінансування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/nbu/refinance>

Науковий керівник: С.О. Геращенко, кандидат економічних наук, доцент.

А. Горлатих
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

АНАЛІЗ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ

Сільськогосподарське виробництво визнається важливою стратегічною галуззю господарського комплексу, яка забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність нашої держави, формує 16-17 % валового внутрішнього продукту та близько 60 % фонду споживання населення, займає друге місце серед секторів економіки у товарній структурі експорту і залишається практично єдиною галуззю, яка забезпечує позитивне зовнішньоторговельне сальдо. Саме цей сектор економіки, протягом останніх років, все більше стає предметом підвищеної активності, демонструючи високий експортний потенціал.

Експортний потенціал сільськогосподарського підприємства (чи сукупності підприємств галузі) виступає складовою комплексної оцінки ресурсно-технологічного потенціалу, маркетингових та інших компетенцій безпосередньо господарства, а також території його розміщення і функціонування. Через призму оцінки експортного потенціалу визначаються сильні та слабкі сторони організації виробництва і реалізації продукції підприємства, рівень його конкурентоспроможності, підтверджується чи спростовується відповідність експортоорієнтованої стратегії розвитку підприємства існуючим виробничим, інфраструктурним та конкурентним умовам, в яких відбувається його господарська діяльність.

При розгляді експортного потенціалу наголос робиться на спроможності підприємства виробити продукцію, здатну конкурувати з аналогами на закордонних ринках. Серед основних завдань більшості існуючих досліджень експортного потенціалу зазначається відшукання вузьких місць, резервів для збільшення обсягів експорту сільськогосподарської продукції.

Для оцінки поточного становища українського сільськогосподарського виробництва та моделювання стратегії

розвитку експортного потенціалу національних сільськогосподарських підприємств, проаналізуємо на основі SWOT-аналізу сильні, слабкі сторони, а також можливості та загрози підприємств галузі та країни в цілому.

Сильні сторони:

1) Вигідне географічне розташування, що дає змогу експортувати сільськогосподарську продукцію як в західні країни, так і країни Сходу;

2) Родючі чорноземи, які дають змогу розвивати рослинництво;

3) Низька вартість робочої сили в селах, що дає переваги агробізнесу при плануванні прибутків.

Слабкі сторони:

1) Відсутність ринку землі, що не лише відштовхує іноземних інвесторів, а й не дає можливості розвиватися вітчизняному малому та середньому агробізнесу;

2) Своєрідні «ножиці цін», які формують значний розрив між сільськогосподарською та промисловою продукцією, значно знижуючи можливість розвитку малого та середнього агробізнесу, який орієнтований на внутрішній ринок;

3) Низький розвиток тваринництва;

4) Відсутність державної підтримки сільськогосподарської галузі у вигляді доступних кредитів та дотацій;

5) Відтік робочої сили із сіл внаслідок розриву в оплаті праці між селами та містами;

6) Висока роль невеликої кількості агрохолдингів за низької ролі малого та середнього агробізнесу;

7) Відсутність виробничих потужностей та інвестицій в галузь задля підвищення ступеню переробки агропродукції.

Можливості:

1) Розвиток тваринництва;

2) Розвиток рослинництва щодо рідкісних або маловідомих продуктів, зменшуючи роль зернових, тим самим зменшуючи ризики від цінових коливань на зернові на світовому ринку;

3) Стимулювання переїзду молоді до сільської місцевості, надаючи дотації, кредити, та земельні наділи для ведення власного господарства для домашніх або бізнес-потреб;

4) Стимулювання науковців до розробки стартапів в галузі АПК;

5) Збільшення експорту товарів АПК на ринок Азії;

6) Створення виробничих агрокластерів в окремих областях України;

7) Стимулювання за допомогою податків ведення тепличного

господарства;

8) Стимулювання розвитку альтернативної енергетики, що базується на відходах сільського господарства (на кшталт «зелених» тарифів у випадку вітряної та сонячної енергетики);

Загрози:

1) Відсутність реформ, що знизить конкурентоспроможність галузі в довгостроковій перспективі;

2) Подальше погіршення екології через недотримання екологічних норм та стандартів вітчизняною промисловістю;

3) Мала кількість агрохолдингів на національному ринку, що провокує його монополізацію, ціновий диктат, та внаслідок низької конкуренції деградації галузі;

4) Різке зменшення обсягів прісної води з кожним роком, що провокує погіршення стану землі та зниження її родючості;

5) Відсутність програм по опрісненню морської води задля збільшення обсягів іригації;

6) Низька додана вартість експорту товарів АПК в довгостроковій перспективі, що означатиме статус «сировинного приладку» країни як і у випадку нафтодобувних країн;

7) Низький розвиток агрономічної освіти, що означає застій в галузі та зниження конкурентоздатності внаслідок застосування традиційних методів.

Практика показує, що серед суб'єктів ЗЕД, які здійснюють експорт сільськогосподарської продукції, лише незначну частину складають сільськогосподарські підприємства – безпосередні виробники продукції. Сільськогосподарські підприємства перебувають на першому, найнижчому етапі технологічного ланцюжка, який завершується експортом сільськогосподарської продукції. Для сільськогосподарських підприємств організація та забезпечення зовнішньоекономічних (експортних) операцій виявляється складним завданням, розв'язок якого передбачає вихід за межі матеріально-ресурсної, фінансової чи маркетингової складових економічного потенціалу суб'єкта господарювання. Зокрема, функція організації експортної операції може виконуватися за межами господарств.

Таким чином, організація та здійснення експортних операцій з продукцією сільськогосподарського виробництва стає можливою за умови участі значної кількості господарюючих суб'єктів, спеціалізованих на різних видах діяльності. Кінцевий експорт відображає результати зусиль не тільки сільськогосподарських виробників, але й переробних підприємств та інших допоміжних виробництв. Додатково необхідно зауважити, що заходи

стимулювання експорту, такі як повернення ПДВ експортерам, зумовлюють включення до складу суб'єктів експорту також і держави.

Експортний потенціал аграрних підприємств можна розглядати як функцію, що залежить від таких аргументів, як економічний потенціал підприємства (E_v), потенціал внутрішнього споживання (E_c) та потенціал експортних логістичних можливостей (E_m):

$$E_e = f(E_v, E_c, E_m) \quad (1)$$

$$E_e = E_v, \text{ якщо } E_v < E_m; \quad (2)$$

$$E_e = E_m, \text{ якщо } E_v > E_m \quad (3)$$

$$E_e = E_v - E_c, E_m > E_v \quad (4)$$

Дослідження значення експорту в цілому та окремих товарів для економічного розвитку країни свідчить, що експортний потенціал у більшості випадків оцінюється за допомогою цілого комплексу показників, найрозповсюдженішими з яких є наступні:

- відношення експорту всіх товарів або основних товарів (товарних груп) до ВВП та його динаміка за ряд років;

- відношення експорту товарів певної галузі (виду економічної діяльності) до обсягу виробництва цієї галузі (виду економічної діяльності);

- відношення експорту певного виду продукції до світового експорту цієї продукції (рівень спеціалізації країни);

- вартість експорту на душу населення країни;

- експортна квота країни;

- відношення експортної квоти до чисельності населення.

Експортний потенціал сільськогосподарських галузей має свої особливості, адже формується під впливом таких особливих умов, як природно-кліматичні, біологічні, які в Україні є сприятливими для сільськогосподарського виробництва.

За останні роки спостерігаються вагомі зміни в сільськогосподарському виробництві, яке все більше рухається в напрямку інтенсифікації та інноваційного розвитку. Сільськогосподарські підприємства поступово оновлюють технічний парк, закупаючи більш продуктивну та енергозберігаючу техніку, застосовують сучасні засоби захисту рослин та різноманітні стимулятори росту, використовують більш продуктивні та стійкі до кліматичних умов сорти та гібриди сільськогосподарських культур.

Збільшення експортного потенціалу зерна також можливе за рахунок освоєння нових ринків збуту, що спостерігається останніми роками. Українські зернові завойовують все більше азійських та африканських ринків, з'являються нові перспективи на тлі більш жорстких вимог до якості продукції на європейському ринку.

Процес формування та розвитку експортного потенціалу зернової галузі, як однієї з важливих для України, потребує постійного моніторингу як з боку виробників, так і з боку держави.

*Науковий керівник: П.І Сокурєнко, кандидат економічних наук,
доцент.*

Є. Горобець

*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»,
м. Дніпро*

УКРАЇНА І СУЧАСНІ ПРОЦЕСИ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація є визначальним чинником розвитку суспільства та найвпливовішою силою. Вона охоплює всі галузі громадського життя, такі як: економіка, політика, соціальна сфера, культура, екологія, безпека; також впливає на використання робочої сили, виробництво товарів і послуг, технологій та інвестицій. Вчені характеризують процес глобалізації як перетворення людства на єдину структурно-функціональну систему.

Досліджуючи економічні площини глобалізації, варто звернути увагу не тільки на її переваги, а й на недоліки. Глобалізація, з одного боку, створює широкі можливості для освоєння нових технологій, розвитку економіки, створення нових робочих місць, підвищення якості життя, збагачення культур народів світу, одержання інформації, вільного руху товарів, людей, капіталів та ідей, співпраці народів і країн, а з іншого боку, зменшує економічний суверенітет. В умовах глобалізації економіки держава не може ефективно використовувати традиційні інструменти макроекономічного регулювання, такі як: імпорتنі бар'єри та експортні субсидії, курс національної валюти та ставка рефінансування Центрального банку. Серед негативних наслідків глобалізації найбільш загрозливими є: забруднення навколишнього природного середовища внаслідок зростання антропогенного тиску; техногенні катастрофи, що можуть спричинити незворотні зміни в середовищі існування людей; збільшення різниці між країнами за рівнем доходів, що загрожує дестабілізацією світу і несе загрози та виклики національно-державним структурам.

Ступінь взаємозв'язку економіки країни зі світовою економікою характеризує вплив глобалізації на рівні окремої країни. До основних форм прояву глобалізації входять:

- взаємозалежність фінансово-економічних систем країн світу;

- поглиблення інтернаціоналізації виробництва, формування міжнародних виробничих комплексів поза національними кордонами;
- збільшення руху та зростання масштабів міжнародної трудової міграції;
- пожвавлення регіональних інтеграційних процесів;
- формування глобального механізму;
- зведення до єдиної форми стандартів, цінностей, принципів функціонування економічних систем різних рівнів;
- створення закладів міждержавного, міжнародного регулювання глобальних проблем;
- послаблення можливостей національних держав щодо формування незалежної економічної політики.

Найважливішим аспектом глобалізації є вищий рівень конкуренції між суб'єктами господарювання. Пріоритетним шляхом розвитку є створення конкурентоспроможності національної економіки. Створення глобального ринку значно підвищилось в кінці XX ст., а сучасний етап його об'єднання характеризується розвитком економічних регіональних співтовариств, на які припадає близько 80 % світового ВВП і 85 % світового експорту.

Глобалізація суттєво впливає на економіку України, яка цілком усвідомлено, активно і цілеспрямовано рухається в напрямку інтеграції в міжнародну економіку. На сьогодні Україна посідає одне з останніх місць серед країн світу за рівнем конкурентоздатності. За даними Світового банку ВВП на душу населення в Україні є одним з найнижчих у світі, країна на 136 місці. Досить низький ВВП свідчить про те, що виробничо-промисловий комплекс не здатний адаптуватися до попиту на світовому ринку.

Галузі, які могли б переробляти сировину, занепадають через неконкурентоздатність. А деякі дійові галузі не повністю використовують свої виробничі потужності. Ще й досі країні немає навіть загальноновизнаних лідерів, усвідомлених теорією та практикою ринкових відносин за умов жорсткої конкуренції. Такі лідери повинні володіти умінням ведення бізнесу, знанням відповідних правил та процесів бізнес-комунікації, та розуміти суть глобалізації.

Вплив глобалізації на національну економіку досить складний та суперечливий. Наявні як позитивні, так і негативні сторони. Позитивні сторони безсумнівні: по-перше, відбудеться скорочення витрат на зовнішньоекономічні операції, що дуже важливо, бо найактуальніше питання сьогодення – це підвищення цінової конкурентоспроможності українських виробників; по-друге, це можливість брати активну участь в обмірковуванні режимів регулювання міжнародних економічних

відносин. Цим самим наша країна отримає можливість захисту інтересів України та її підприємств, що мінімально залежать від коливання політичних відносин з тією чи іншою країною.

Однією із позитивних сторінок є забезпечення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів завдяки приєднанню країни до загальноприйнятих у світі регулятивних норм. Негативно впливає на розвиток виробничої промисловості те, що іноземні інвестори не довіряють політичній та економічній нестабільності в державі тому забирають свої капіталовкладення. Заохочування структурних реформ усередині країни, спрямованих на забезпечення конкурентоздатності відкритому ринковому середовищі має стати стратегічно важливою метою для України.

На жаль, Україна недостатньо залучена до цих процесів, оскільки вона:

- перебуває лише на початку формування власних транснаціональних корпорацій, конкурентоспроможних на глобальному рівні й здатних до здійснення глобальної стратегії розвитку;

- значно відстає від першорядних держав світу в галузі інформатизації та розвитку інформаційних технологій;

- не приділяє належної уваги координації своєї зовнішньоекономічної політики з іншими постсоціалістичними й пострадянськими країнами, що розвиваються;

- непослідовно запроваджує економічну лібералізацію.

Сьогодні Україна не використовує всі свої конкурентні переваги (достатня ресурсозабезпеченість, дешева робоча сила, вигідне гео економічне розташування тощо), оскільки офіційний сектор економіки нечинний. Конкуренти України навпаки широко застосовують високі й запатентовані технології, стимулюють виробництво унікальних товарів, всеосяжно залучають наукову еліту. Отримані результати дозволяють країнам-конкурентам знижувати собівартість виробництва й опанувати новими ринками збуту.

Завдяки застосуванню ефективної інноваційної та зовнішньоекономічної політикиможливо покращити становище України на світовому ринку. Головними завданнями інноваційної політики держави має стати забезпечення взаємодії наукового, технічного і виробничого потенціалів, вдосконалення механізму активізації новаторської діяльності суб'єктів підприємства, поширення інновацій по всіх сферах економіки.

Таким чином, ми виявили, що нині Україна неповністю готова до міжнародної конкуренції та глобальної інтеграції. Подальший

економічний розвиток країни, результативність підприємницької діяльності та місце України в системі світового господарствазалежить від перетворення зовнішнього сектора економіки. Держава з таким потенціалом не може залишатися в стороні, тому нашим пріоритетним завданням є наближення української економіки до рівня провідних країн світу. Для досягнення позитивних результатів необхідно покращити інвестиційний клімат, підвищити стимул до праці, активізувати інноваційний процес та підтримувати підприємництва. Україні важливо створювати власні транснаціональні структури, щоб стати повноцінним суб'єктом глобальної економічної діяльності.

Науковий керівник: Т.М. Черкавська, кандидат економічних наук, доцент.

В. Гринчук

Горохівський коледж Львівського національного аграрного університету

ВИХІД ПІДПРИЄМСТВА НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК: ЙОГО ПОСЛІДОВНІСТЬ, ЕТАПИ ТА ЗАКОНОМІРНІСТІ СТАНОВЛЕННЯ

Важливим етапом сучасного періоду міжнародного економічного розвитку є широке залучення країн у міжнародні взаємозв'язки. Це пов'язане з тим, що сучасне виробництво за своїми масштабами переросло національні межі. У даному випадку не лише товари, а й капітал та робоча сила переміщуються як фактори виробництва. При цьому поза увагою не залишається і сфера обігу, і сфера виробництва. На сучасному етапі економічного розвитку для нормальної підтримки і розвитку національного виробництва стає актуальною та необхідною взаємодія з іншими країнами, участь у міжнародному поділі праці та обміні. Це дає можливість посилити інтернаціоналізацію виробництва й усього господарського життя, що стало основою формування світового господарства.

Вихід підприємства на зовнішній ринок, можливий лише за умови використання сучасних методів управління, насамперед маркетингу. Оскільки на світовому ринку панує жорстка міжнародна конкуренція. Виходячи із класичного розуміння поняття «маркетинг» – це підприємницька діяльність, пов'язана із просуванням товарів і послуг від виробника до споживача. З точки зору сучасних спеціалістів у сфері економіки розглядають маркетинг набагато ширше – як

філософію бізнесу, що визначає стратегію і тактику підприємства в умовах конкуренції.

Якщо порівнювати функціонування маркетингу зовнішнього та внутрішнього ринків, то суттєвих відмінностей при цьому не спостерігається. В обох варіантах як маркетингові дії використовуються різноманітні методи, засоби, прийоми та принципи маркетингової діяльності.

Міжнародний маркетинг передбачає систематичну, планомірну та активну обробку інформації про міжнародні ринки на різних етапах руху товарів від продавця до покупця, який має враховувати особливості окремих зарубіжних ринків.

Міжнародний ринок за своєю будовою є надзвичайно складним утворенням. Його характерними ознаками є значна місткість ринку, яка створює значні перспективи для підприємств, але одночасно виставляє додаткові вимоги до маркетингових дій. Підприємство для успішного виходу на міжнародний ринок має забезпечити відповідність якості товару, упаковки, дизайну, реклами міжнародним стандартам, а виробничого комплексу – сучасному науково-технічному рівню. Персонал підприємства повинен вміти налагоджувати тісні взаємозв'язки із закордонними представниками та організовувати на високому професійному рівні міжнародні торги, виставки, ярмарки, конференції тощо. Експортно-імпортна політика підприємства вимагає специфічного підходу до підтримання конкурентоспроможності товарів щодо кількісних і якісних параметрів, стараннішого дотримання принципів і методів маркетингу.

При виході на міжнародний ринок насамперед необхідно виявити попит на товар, рівень купівельної спроможності споживачів, вимоги покупців до товару, модель купівельної поведінки та перспективи зміни потреб в товарі, виражені життєвим циклом товару.

Важливо оцінити показник ємності ринку, який оцінюється на основі даних статистики ринку. Якщо ринок не насичений, то при визначенні ємності ринку важливе значення має визначення чисельності потенційних покупців.

При аналізі попиту необхідно враховувати те, що покупець самостійно визначає чи задовольняє наявний на ринку товар його потреби. У зв'язку з цим необхідно детально вивчати вимоги споживача до товарів наявних на ринку.

Маркетингове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства здійснюється в такій послідовності: детальне вивчення зовнішніх ринків, їх динаміки, тенденцій розвитку та пріоритетів; дослідження суб'єктів ринку, особливостей їх поведінки і мотивації;

вивчення елементів міжнародного маркетингового середовища; розробка стратегії виходу на ринок та дослідження потенційного зарубіжного ринку; виявлення проблем та специфіки зовнішньоекономічної діяльності на конкретних зовнішніх ринках.

Основна мета, яку ставить перед собою підприємство, виходячи на зовнішні ринки – збільшення прибутку за рахунок використання ефекту масштабу. Досягнення цієї мети не остаточно використовує всі елементи механізму мотивації, який складається із конкретних потенційних мотивів. Розглянемо деякі з них:

- обмеженість та відносно низькі можливості розширення внутрішнього ринку;

- рівень розвитку внутрішнього ринку, за якого вигідно розміщувати капітали за кордоном: насичення ринку товарами;

- посилення тиску конкурентів; зростання залежності від посередницької торгівлі;

- зростання зборів, що пов'язані із захистом довкілля;

- труднощі у дотриманні соціального законодавства;

- подолання залежності від внутрішнього ринку, сезонних коливань попиту та розсіювання ризиків шляхом завоювання закордонних ринків;

- скорочення витрат виробництва за рахунок кращого використання виробничих потужностей, зменшення податкових платежів, у тому числі шляхом виробництва продукції за кордоном;

- продовження життєвого циклу товару;

- використання державних програм сприяння, які діють у своїй країні чи за кордоном;

- підвищення ефективності збутової діяльності шляхом посилення ринкових позицій на основі створення відділень, філій, дочірніх підприємств, розширення мережі сервісних пунктів тощо;

- компенсація коливань валютного курсу шляхом організації паралельного виробництва і збуту у відповідних країнах;

- подолання тарифних та нетарифних бар'єрів шляхом організації закордонного виробництва;

- підвищення престижу підприємства на національному ринку як суб'єкта міжнародних економічних відносин [1].

Не слід залишати поза увагою й інші фактори, які ставлять під сумнів доцільність виходу підприємства на зовнішній ринок. Ось деякі з них:

- рівень прибутку від зовнішньоекономічної діяльності може виявитись насправді значно нижчим, ніж планувалось, через нестабільність економічної або політичної ситуації за кордоном;

- модифікація товару для відповідності його вимогам закордонного ринку може виявитись надто витратною;
- проникнення і закріплення на закордонному ринку буде вимагати значних коштів;
- застосування урядом країни-імпортера нетарифних бар'єрів на шляху експортованого товару поставить під загрозу бізнес на цьому ринку.

Вихід підприємства на зовнішні ринки зазвичай є тривалим еволюційним процесом. Досвід показує, що систематичне, поступове набуття досвіду в зовнішньоекономічній діяльності – найкращий, а в багатьох випадках і єдиний шлях до стабільного успіху. Для отримання доступу на закордонні ринки підприємство повинне пройти декілька етапів, кожен з яких має свої особливості:

- етап пробного експорту характеризується односторонніми спробами підприємства продати закордонному покупцю стандартну вітчизняну продукцію. Успішні продажі на окремому зарубіжному ринку підприємство намагається повторити і на інших ринках. Як наслідок – багатообіцяючі окремі продажі без повторних замовлень, невеликі доходи при досить значних витратах;

- етап екстенсивного експорту, на якому відбувається охоплення незначної кількості ринків без їх сегментації. Експортний асортимент представлений традиційним для даного підприємства набором товарів;

- етап інтенсивного експорту на якому відбувається обмеження асортименту найбільш вигідною продукцією по кожному ринку з використанням всіх методів активного маркетингу. Закордонна торговельна мережа експортера отримує значний розвиток, зовнішньоекономічні зв'язки стали більш глибокими й ефективними, але все ще залишаються додатком внутрішньоекономічних відносин;

- етап експортного маркетингу (продукція все більш пристосовується до вимог зовнішнього ринку). Підприємство розвиває двосторонні відносини із зовнішніми ринками, збираючи й обробляючи відповідну інформацію. Маркетингові комунікації набувають міжнародних ознак;

- етап міжнародного маркетингу (закордонні ринки починають грати домінуючу роль у формуванні маркетингової концепції даного підприємства);

- етап глобального маркетингу (підприємство більш не орієнтується на внутрішній ринок, а переймається задоволенням потреб, характерних для споживачів усього світу) [2].

Інтернаціоналізація виробництва створює таку ситуацію, коли країнам вже невигідно мати виключно все «своє виробництво». Інтегруючись у світове господарство, країни прагнуть знайти і знаходять там свою комірку. Дослідження закономірностей формування міждержавних зв'язків, їх розвитку дає змогу зробити висновок про те, що прагнення до створення єдиного планетарного ринку капіталів, товарів та послуг.

Провідною тенденцією міжнародного розвитку є поступовий перехід багатьох країн до економіки відкритого типу, який передбачає ліквідацію державної монополії зовнішньої торгівлі, використання різних форм спільного підприємництва, організацію зон вільного підприємництва. Одним з найважливіших критеріїв цього переходу є сприятливий інвестиційний клімат країн, що стимулює приплив капіталовкладень, технологій, товарів. Він вимагає активного державного регулювання структури експорту та імпорту, руху капіталу, митної, валютної, податкової, кредитної та інвестиційної політики тощо, щоб не допустити одностороннього переважання економічно розвиненіших країн.

Зовнішній ринок є складною комплексною системою з досить чіткими межами, якісними і кількісними параметрами. Він характеризується міжнародним переміщенням товару, міжнародною торгівлею, поєднує усі основні параметри світового ринку і доповнює його новими суттєвими рисами.

Список використаних джерел

1. Алексеева Т.І. Міжнародна торгівля: навч. посібник/Харківський національний економічний ун-т. - Х. : ХНЕУ, 2007. - 160с.

2. Моисеева Н. К. Международный маркетинг: учебное пособие. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1998. – с. 383

Науковий керівник: Н.В. Рибка, викладач.

Г. Гриньов

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРОБЛЕМА ПЕРЕНАСЕЛЕННЯ ЗЕМЛІ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Станом на жовтень 2018 року населення Землі становило більш ніж 7 млрд людей. Чим більше населення нашої планети, тим більше ресурсів потребує суспільство, яких навіть зараз не достатньо. Проблема перенаселення Землі рано чи пізно призведе до нестачі їжі, води та інших ресурсів. Вирубуються ліси, забруднюються ріки,

атмосфера нагрівається, а населення збільшується. За інформацією Організації Об'єднаних Націй 2100 року населення Землі буде нараховувати 11 млрд. Демографи сходяться на думці, що приріст населення досягне піку до середини ХХІ ст., потім ж почнеться зворотній процес. Населення окремих країн навпаки зменшується, а з плином часу таких країн стане більше. До 250 роки зменшення населення буде спостерігатись навіть у таких країнах, де вона традиційно висока: Китай, Індія, Індонезія, Бразилія тощо. До того ж через 30 років ми будемо жити в суспільстві з великої кількістю людей похилого віку. Тоді не буде існувати проблем з роботою, але великі податки на медицину і пенсії будуть забирати значну частину заробітку. Вплив низької народжуваності відчувається навіть зараз, кількість шкіл зменшується. У минулому кількість населення встановлювалася епідеміями та голодом. Тепер з цією проблемою майже покінчено, люди самі вирішують, коли не бажають мати більше однієї дитини або ж взагалі не мати дітей (табл.1)

Таблиця 1

Темпи щорічного росту населення (у відсотках) [1]

Роки	Весь світ	Розвинені країни
1960-1965	20	25
1975-1980	7	20
2000	15	18
2025(прогноз)	9	11

Рішенням проблеми перенаселення може бути жорстка демографічна політика (заходи, зроблені державою для вирішення демографічних проблем) Прикладом є Китайська Народна Республіка, уряд якої використовує від адміністративних заходів (стерилізація) до економічних з метою зменшення кількості населення.

У КНР ріст рівня народжуваності виник на фоні скорочення числа жінок дитино народжуваного віку майже на п'ять мільйонів людей. Правило «одна сім'я - одна дитина» діяло 35 років. Влада КНР пояснила необхідність зменшення народжуваності боротьбою за підвищення добробуту населення та захистом від перенаселення. Ціль скоротити ріст населення була досягнута: якщо у 1990-2000 роках він становив 1.07%, то з 2000-го по 2010-й-0.57%. 2013го року заборону мати лише одну дитину частково відмінили: було дозволено мати двох дітей, у сім'ях, де подай один з батьків був одною дитиною у родині. У 2015 році правило «одна родина-одна дитина» відмінили для усіх сімейних пар. Тепер всі родини мають право мати двох дітей. Зменшити заходи обмеження народжуваності, КНР була змушена

через загрозу скорочення населення працездатного віку на фоні росту людей пенсійного віку.

Список використаних джерел

1. Головний діловий портал [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://delo.ua/business/v-kitae-otmechen-pika-rozhdaemosti-bolee-18-mln-chelovek-za-2016-327353/>, вільний. – Назва з екрану, укр.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

Ю. Грішина
*Дніпровський національний університет імені
Олеся Гончара, м. Дніпро*

ПЕРЕВАГИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ БІЗНЕСУ

Є багато різних способів досліджувати, як глобалізація поліпшила бізнес, рівень життя і ефективність всієї економіки. Міжнародна торгівля поступово стала глобальною. У перші десятиліття після Другої світової війни торгівля в основному зводилася до обміну між розвиненими країнами або, на практиці, між країнами Європи та Північної Америки. Деякі країни, такі як Японія, приєдналися до рушійної сили міжнародної торгівлі в кінці 1970-х років, але реальне географічне вирівнювання торгівлі відбулося за тридцять років, які визначили період глобалізації.

Зростаючий торговельний сектор означає, що велика частина робочої сили сьогодні має робочі місця, які залежать від експорту. Наприклад, дослідження Європейської комісії показує, що число робочих місць, що залежать від експорту в країни за межами ЄС, зросла з 18,5 млн. у 1995 році до 31 млн. в 2017 році. Це зростання на 67 відсотків, і особливо збільшилася кількість висококваліфікованих робочих місць. Проте, велика частина робочої сили в ЄС працює на робочих місцях, які займаються експортом в інші країни ЄС, що не включене в наведені вище цифри. У Швеції, наприклад, число робочих місць, що залежать від експорту товарів в інші країни ЄС, в 2018 році оцінювався приблизно в 1 мільйон, що становить понад 20 відсотків від пропозиції робочої сили в країні.

В якості експерименту спробуйте уявити, як компанія розвивалася б без глобалізації. І одна відмінність очевидна: якщо компанія має доступ до ринку тільки для жителів своєї країни (наприклад в разі компанії Ericsson, десять мільйонів шведів), їй потрібно побудувати інший тип бізнесу, ніж якби вона мала

доступ до глобального ринку. Більш того, розмір ринку має особливе значення для тих компаній, які виробляють товари та послуги, які є інноваційними і мають високу інтенсивність НДДКР або капітальні витрати. Якщо їх потенційна клієнтська база невелика, це означає, що кожна одиниця продажів повинна окупати велику частку інвестицій, вкладених фірмою в розробку і виробництво продукту. Зворотний бік медалі, однак, полягає в тому, що зростання числа клієнтів за кордоном допомагає цим фірмам розподілити витрати на розробку і виробництво на набагато більшу одиницю продажів.

Економісти називають це масштабною вигодою глобалізації. Це також стало однією з відчутних переваг для корпоративного сектора: глобалізація дозволила їм розвинути бізнес, який залежить від продажів багатьох підрозділів і безлічі різних клієнтів. Якби ринок мобільних технологій Ericsson був обмежений Швецією, було б неможливо створити базову технологію GSM або розробити базове устаткування для зв'язку 3G і 4G. Та ж логіка застосовна до багатьох інших секторів, які вимагають значних витрат на розробку і виробництво: автомобілі, хімікати, комп'ютери, електроніка, фармацевтика і багато іншого. Тому не дивно, що розширення світової торгівлі в епоху глобалізації в значній мірі відбулося саме в цих секторах.

Інша відмінність між фактичним розвитком і уявним сценарієм неглобального світу полягає в тому, що глобалізація створила можливості для більш швидкої спеціалізації виробництв і фірм. Спеціалізація створює можливості для бізнесу, тому що легше вийти на нові ринки, коли немає необхідності бути великим підприємством з сильним контролем над кінцевими споживачами. Спеціалізовані ринки зазвичай мають більше місця для нових компаній, і вони, безумовно, дозволяють конкурувати на основі нових технологій і хорошої пропозиції. Компанія, яка є досвідченим виробником компонентів автомобільних двигунів, не треба виробляти цілий автомобіль і конкурувати з більш великими фірмами, такими як Volkswagen і Toyota, на ринку кінцевих споживачів. Вони можуть швидше розподілити всі свої ресурси, щоб стати ще більш конкурентоспроможними виробниками компонентів двигуна. Це означає, серед іншого, що їх ресурси (наприклад, інвестиції в персонал і технології) можуть бути і стають більш спеціалізованими. Саме з цієї причини епоха глобалізації переживала зростання світової торгівлі, що функціонально відображало розпад великих транснаціональних

корпорацій на фрагментовані ланцюжки поставок і створення вартості. Ні в одній великій компанії немає достатньо ресурсів, щоб стати спеціалізованими виробниками всіх частин і компонентів, які необхідні їй для виробництва товару або послуги.

Якби компанії були змушені покладатися тільки на внутрішні ринки для своїх продажів і ресурсів, вони не змогли б впроваджувати інновації і розробляти продукти так, як вони це робили за останні 30 років. Це було б занадто дорого, і, швидше за все, вони повинні були б робити таким чином, щоб в порівнянні з сьогоdnішнім днем її якість продукції була б істотно нижче. Часто забувають, на кількох ринках в епоху до глобалізації домінували дорогі продукти з низькою якістю. І це не відбулося випадково; це було скоріше наслідком вузьких можливостей для бізнесу в тому, як вони могли конкурувати і розвивати свої пропозиції.

Глобалізація полягає в розширенні ролі торгівлі, прямих іноземних інвестицій та інших форм транскордонного обміну в національних економіках, і для більшості суспільств це означає, що глобалізація є одним з факторів, що визначають, який тип продукції виробляється в країні. В цьому контексті епоха глобалізації є надзвичайно позитивною для розвинених економік і дає безпрецедентні економічні та соціальні поліпшення.

Глобалізація створила для компаній нові можливості для розробки бізнес-моделей і пропозицій, які мають більш високу інтенсивність НДДКР, інновацій та капіталу. Багато товари та послуги, що з'явилися на ринку в останні десятиліття, мають саме такі характеристики, і без глобалізації фірми були б змушені продовжувати використовувати бізнес-моделі, які працюють з меншим обсягом продажів. Фірми змогли спеціалізуватися більше, ніж раніше, і, як наслідок, людський капітал і частка кваліфікованих робочих місць в економіці значно зросли. Сьогодні країни з розвинутою економікою мають велику частку високооплачуваних і більш кваліфікованих робочих місць, ніж будь-коли раніше.

Проте, торгівля та інвестиції більше не ростуть швидкими темпами, і є багато свідчень того, що зниження темпів зростання торгівлі та інвестицій є одним з пояснень слабкої динаміки західних економік. Однак всім країнам потрібно докладати зусиль до того, щоб світова економіка повернулася до високих рівнів зростання торгівлі.

*Науковий керівник: Н.О. Краснікова, кандидат економічних наук,
доцент.*

ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Проблема пошуку роботи є актуальним питанням сучасної економіки в усьому світі та насамперед в Україні. Треба зауважити, що в нашій країні відбуваються процеси зниження характеристик трудових ресурсів, зростає різниця між попитом та пропозицією робочої сили на ринку праці. Але ж саме стійкість і збалансованість ринку праці України забезпечує конкурентоспроможність економіки та соціальну стабільність у державі.

Безробіття, зокрема, це тяжкий психологічний та соціальний тягар як для безробітного, так і для країни в цілому. Активну участь в аналізі та вивченні безробіття приймає Державна служба статистики України. Однак треба зазначити, що служба приймає дані від центрів зайнятості, де, на жаль, на обліку не всі безробітні, адже люди не хочуть ставати на облік, через те, що вважають, що гарну роботу їм не запропонують. Тому деякі науковці стверджують, що фактичний рівень безробіття удва рази перевищує статистичний. Через безробіття виникають багато інших серйозних проблем, таких як недовиробництво ВВП, трудова міграція. Також важливим наслідком безробіття є те, що дохід людини зменшується, або, навіть, стає нульовим, а в наслідок цього з'являються проблеми з об'ємом та якістю споживання. Безробіття призведе до втрати кваліфікації, і приносить вагомі психологічні проблеми, збільшує кількість серцевих захворювань, трагічних випадків. Втрата робочого місця в розвинутих країнах за своїм психологічним впливом рівнозначна смерті близького родича [1].

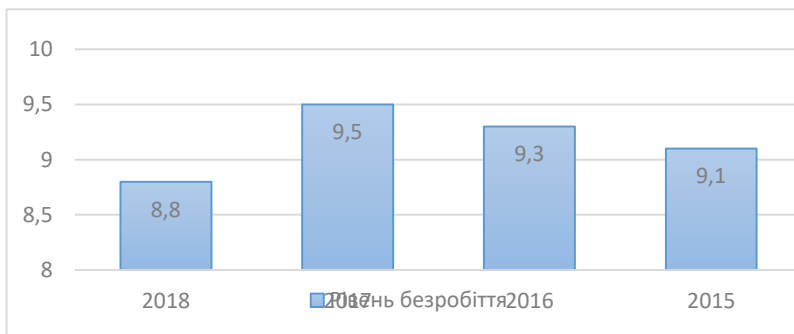

Рис. 1. Рівень безробіття в Україні 2015 – 2018 рр.[2]

Державна служба статистики надає наступні данні. Як наведено на рис. 1, за період 2015 – 2017 рр., показник рівня безробіття збільшився на 0,4 і становив 9,5 % та майже досяг докризового рівня. Але у 2018 році показник перебував у межах 8,8% та має тенденцію зменшення.

Щоб зменшити рівень безробіття, головною метою держави повинно бути регулювання зайнятості людей. Також треба відмітити, що головним важелем у розв'язанні цієї проблеми можуть стати такі дії влади:

- захист національного ринку праці;
- підтримка середнього та малого бізнесу;
- перепрофілювання та навчання громадян, які втратили роботу;
- заохочення роботодавців, які зберігали наявні та створили нові робочі місця;
- допомога у працевлаштуванні громадян, які мають труднощі в пошуку роботи (інваліди, громадяни віком від 18 до 20 років, які шукають роботу вперше).

Таким чином, комплексний підхід до системи зайнятості дозволить пом'якшити соціальну напруженість у сфері трудових відносин.

Список використаних джерел

1. Башнянин Г.І. Політична економія / Г.І. Башнянин, П.Ю. Лазур, В.С. Медведєв. – Київ: Ніка-Центр Ельга, 2017. – 561 с.
2. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>, вільний

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

М. Гудзовський
НВК-лицей № 100, м. Дніпро

ВИГОДИ І ВТРАТИ БІЗНЕСУ ТА ДЕРЖАВИ ВІД ІНТЕРНЕТ-ПРАТСТВА

Разом з появою інтернету як джерела інформації виникло ряд проблем, що стосуються ефективного захисту й охорони прав інтелектуальної власності.

Після перенесення зростаючої донині кількості літературних творів, комп'ютерних програм, фільмів в цифрову середу, з'явилася реальна загроза зміни і фальсифікації цих власностей, створення копій тощо.

Основні види інтернет піратства є:

1. Відео піратство – поширення відео матеріалів шляхом копіювання в інтернет мережах;
2. Аудіо піратство – поширення аудіо матеріалів у вигляді копій будь-яких музичних творів;
3. Піратство комп'ютерних ігор – нелегальне копіювання та розповсюдження комп'ютерних ігор в інтернеті;
4. Піратство програмного забезпечення – нелегальне розповсюдження копій програмних продуктів через Інтернет мережі та на різних носіїв даних (диск, флешка тощо)

Прибутки від інтернет-піратства може отримувати тільки користувач, тому що це є економією грошей на придбанні матеріалів в інтернеті. Головною перевагою є те, що піратське забезпечення можна знайти дуже просто. Для цього потрібно просто зайти в інтернет або просто отримати файл від знайомого.

Для бізнесу і держави інтернет піратство це одна велика проблема.

У разі ведення бізнесу, на використанні «піратських» копій, наприклад, програмного забезпечення можна непогано заощадити, але велика ймовірність, що це буде помічено співробітниками спеціальних органів і компанії доведеться сплачувати великий штраф.

Для держави ця проблема несе найбільш серйозний характер.

Середній рівень піратства у світі складає 42%, що тільки за 2010 рік принесло збитків на 60 млрд. доларів.

В Україні рівень піратства становить 86%, що тягне за собою величезні неприємності для держави. Так, в 2001 році, потрапивши в список «Special 301», Україні довелося виплачувати штрафні санкції щорічно у розмірі 75 млн доларів. Цей список створюється торговим представництвом США, у який потрапляють держави з найбільшим відсотком піратства. До 2018 року Україна змогла знизити рівень піратства до 80%, але це всеодно тягне за собою величезні штрафи. Для порівняння середній рівень піратства в Китаї становить – 66%, в Росії – 62%, в Канаді – 22%, а в США – 15%.

У 2019 році кіберполіція разом з правоохоронними органами вдалося заблокувати більше 100 піратських інтернет кінотеатрів.

Кіберполіція України восени почала операцію «Пірати», згідно з якою протягом місяця правоохоронні органи посилять методи боротьби з порушенням авторських прав.

Інтернет піратство є проблемою глобального масштабу. Усунути її тільки в одній країні неможливо. Але зусиллями «антипіратських асоціацій» різних країн можна розробити діючу систему захисту

авторського права в мережі Інтернет. Наприклад, Україна системно ніколи не вела боротьбу з піратством, а просто вибірково блокувала деякі піратські сайти. Щоб збільшити ефективність боротьби з порушенням авторського права, кіберполіції варто спрямувати зусилля не тільки на виявлення правопорушень і блокування незаконних ресурсів, а й на заклик громадян до використання легальних джерел матеріалів.

На сьогодні інтернет піратство є величезною проблемою як для держави, так і для бізнесу, і на жаль, дій лише правоохоронних органів катастрофічно мало. Тільки законодавче регулювання, відповідальне ставлення автора до поширення свого контенту, і шанобливе ставлення користувачів до чужої власності може призвести до вирішення проблеми інтернет-піратства і зниження його рівня до мінімального.

*Наукові керівники: Г.Ф. Біла, вчитель економіки,
Т.Г. Ніколаєв, вчитель інформатики.*

К. Денисенко

*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»,
м. Дніпро*

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС

З 1991 року Україна активно розвиває зовнішньоекономічні стосунки з країнами-членами ЄС, які динамічно розвивались та стимулювали активний розвиток зовнішньоторгівельних зв'язків. З набуттям чинності Угоди про асоціацію (2016 р.) було прийнято рішення скасувати більшість ввізних мит впродовж проміжного періоду: для ЄС – протягом семи років (до 2023 р.), а для України – протягом десяти (2026 р.) По закінченні перехідного періоду ЄС скасує для українських виробників мита для 95,8% товарних груп. Українською стороною в підсумку буде скасовано мита для 96,5% товарних груп.

Однак, процес взаємного відкриття ринків відбувався не однаково. ЄС негайно скасувало мито для 94,7% тарифних ліній промисловості, а також 82,2% тарифних ліній продукції сільськогосподарства. Україна ж запровадила пільги лише для 49,2% продукції усього асортименту товарів. Також змінилася середньоарифметична ставка ввізного мита на товари з Європи в Україні зменшилась з 4,95% до 2,42%, а зі сторони Європейського Союзу – з 7,6% до 0,5%. Після завершення перехідного періоду рівень

ввізних мит збережеться на рівні 8,7% сільгосппродукції, що приведе до вищого рівня тарифного захисту [1].

Динаміка товарної структури двосторонньої торгівлі з країнами ЄС відносно промислових товарів показує як негативні, так і позитивні тенденції.

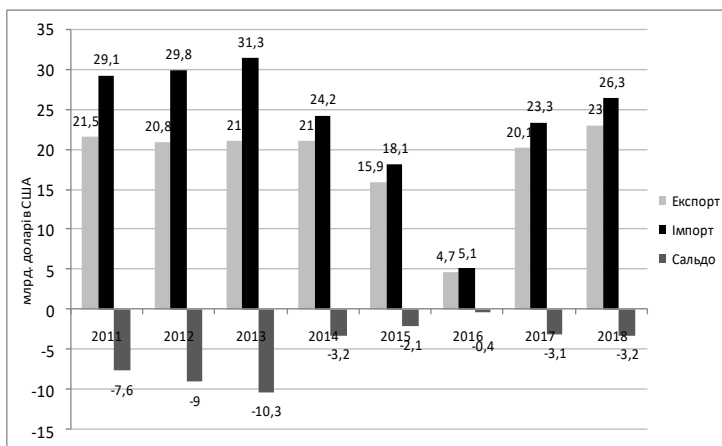

Рис.1. Динаміка зовнішньої торгівлі України з ЄС з 2011 по 2018 рр. [1]

Основна тенденція перевищення імпорту над експортом зберігалася майже завжди (Рис.1.). Однак, починаючи з 2014 року, від'ємне сальдо почало помірно зменшуватися, а у окремих роках було мінімально збитковим (сальдо складало -0,4 млрд. доларів на 2016 р.). У свою чергу реальна динаміка зовнішньої торгівлі з ЄС за останні декілька років й особливо темпи зростання продажів до країн Євросоюзу показує про діаметрально протилежне. Експорт до ЄС досяг рекордних за всі роки існування України обсягів уже у 2017-му, перевищивши €15,5 млрд. І далі продовжує інтенсивно зростати: за вісім місяців 2018 року, заданими ДФС, він зріс на 18,6%. А його частка в загальному українському експорті — із 40% до 42,1%.

Водночас збільшення потенціалу економічного зростання сторін та розвиток зовнішньоекономічних відносин України з країнами ЄС цін не відбувається за рахунок деяких перешкод. Зокрема, існує цілий перелік тарифних і нетарифних обмежень в торгівлі між Україною та ЄС. Наприклад, зі сторони ЄС діють тарифні квоти на 36 груп сільськогосподарських сировинних товарів, ставки ввізних мит поза якими залишаються на початковому рівні.

Проте більшою перешкодою для виходу вітчизняних виробників на європейський ринок становлять технічні бар'єри у торгівлі (ТБТ) та

санітарні і фіто-санітарні заходи (СФЗ). Пристосування до вимог якості і безпечності продукції є складним, тривалим і витратним процесом, який обмежує вихід на європейські ринки більшості потенційних українських постачальників. Як наслідок, не зважаючи на надані безмитні тарифні квоти європейський ринок молочних продуктів та м'яса все ще залишається закритим для українських виробників. Починаючи з квітня 2014 року експорт за даними товарами так і не розпочався, не зважаючи на дію цих квот протягом 3,5 років.

Не менш важливою проблемою у розвитку торговельних відносин України з Євросоюзу залишається складність митних процедур у вітчизняній практиці. Реалізація експортно-імпортних операцій викликає велику кількість гострих питань, а сучасна практика їх організації дуже далека від досвіду розвинутих країн. За результатами "Doing Business 2017", тривалість експортних операцій в Україні складає 122 годин, а вартість оформлення документів на експорт 367 доларів США. З імпортом ситуація ще складніша – вони тривають близько 240 годин, а сума за оформлення – 312 дол. США. Для порівняння, тривалість зовнішньоторговельних операцій в більшості країн ЄС не перевищує 1 години, а надлишкові витрати взагалі відсутні.^[1]

Значно ускладнюють вихід українських виробників на європейські ринки перешкоди тарифного характеру, а також обмежений доступ до фінансових ресурсів. Відсотки за експортними кредитами та вартість страхування експорту в Україні є значно вищими, ніж в країнах ЄС. Це робить вітчизняних виробників неконкурентноспроможними у порівнянні з європейськими. Також, в країнах ЄС діють Експортно-кредитні агентства (ЕКА) – вони забезпечують пільгові умови одержання експортних кредитів, страхування і гарантування експорту. Це, зокрема, Euler Hermes у Німеччині, COFACE у Франції, ECGD – у Великобританії.

Отже, Україна є потенційно сильною економічною державою, та якщо проблеми з обтяжливістю митних процедур та виконанням умов Угоди про асоціацію будуть вирішені до кінця 10-річного проміжного періоду, то вільна торгівля з країнами ЄС буде працювати повною мірою і це сприятиме розвитку експорту українських виробників. Також, важливо за максимально короткий термін пристосувати український товар до вимог якості і безпечності продукції. Це стимулюватиме збільшення спектру товарів та виробників на ринку країн ЄС.

Список використаних джерел

1. Зовнішньоекономічні відносини України з ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forumkyiv.org/uk/analytics/zovnishnoekonomichni-vidnosini-ukrayini-z-yes> - вільний.

Науковий керівник: С.О. Геращенко, кандидат економічних наук, доцент.

Д. Денисюк
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

НЕЗАКОННА ЕКСПЛУАТАЦІЯ ПРАЦІ ЛЮДЕЙ В УКРАЇНІ

Понад 230 тисяч жителів України стали жертвами торгівлі людьми з моменту отримання незалежності. Незаконна експлуатація людей, містить в собі такі явища як трудова та сексуальна експлуатація, примусове жебракування, торгівля органами та сурогатне материнство. З кожним роком торговці людьми вигадують все більше і більше нових схем експлуатації громадян. Майже завжди людям обіцяють високооплачувану роботу, гарні умови проживання, та вивозять за кордон або в іншу область і насильно там утримують. Як правило у постраждалих вилучають паспорти, тим самим люди не мають можливості покинути роботу та врятуватися.

В останні п'ять років найбільш популярною стала саме трудова експлуатація. Достатньо часто жителі України стають рабами в Туреччині, Польщі, Чехії, Росії, Об'єднаних Арабських Еміратах та країнах Азії. Стикнувшись з нелегальною експлуатацією праці можна і всередині нашої країни не покидаючи її кордони. В Україні діють групи злочинців які купують людей та змушують до тяжких робіт. За останні декілька років від незаконної експлуатації праці постраждало більше чоловіків, ніж жінок та дітей. В основному сучасних рабів використовують на заводах, підпільних фабриках, полях, будівництвах.

Зараз також достатньо розповсюдженою формою експлуатації, на якій заробляють злочинці є примусове жебракування. В основному жертвами стають нещасні люди: сироти, діти, люди без визначного місця проживання та люди з інвалідністю. Довести випадки работоргівлі дуже важко, оскільки люди бояться осуду з боку інших, тому дуже рідко розповідають про те що стали рабами. Заробіток від торгівлі людьми в Україні є меншим, ніж від торгівлі наркотиками, але все одно займає третє місце в рейтингу. У зоні ризику знаходиться

21% українців, це кожен п'ятий громадянин України [1]. Статистику кількості постраждалих українців від торгівлі людьми за період 2000-2019 рр., ви можете подивитися нижче (рис.1) [2, 3].

Рис. 1 Діаграма кількості постраждалих від торгівлі людьми за 2000–2019 рр.

Для того щоб не натрапити на злочинців варто дуже уважно обирати роботодавців особливо якщо мова йде про працевлаштування за кордоном. Зі слів працівників поліції відомо, що злочинці діють як фірми-посередники з працевлаштування за кордоном це можуть бути туристичні та модельні агенції тощо. Завжди на переговори бажано брати з собою юриста або близьку людину. Необхідно перевіряти наявність ліцензії на надання тих чи інших послуг. Перед виїздом варто залишити рідним ксерокопію власного паспорта громадянина України, закордонного паспорта, візи, контракту про працевлаштування, свідоцтва про народження, нещодавно зроблені фотографії, номери телефонів та координати роботодавця.

Кількість випадків торгівлі людьми з кожним роком зростає. За останні декілька років у 23 областях України були затримані люди які були організаторами торгівлі дітьми під прикриттям послуг сурогатного материнства. У тому році в Одеській області правоохоронці виявили 94 чоловік ,які працювали на плантації абсолютно безкоштовно. Також було зафіксовано 5 кримінальних проваджень з продажу людських органів [4].

Організація Global Slavery Index визначила рейтинг рабства у світі згідно з яким Україна займає 49 місце з 167 та 286 тисяч українців є сучасними рабами. У Міжнародній організації з міграції країну вже назвали "експортером" живого товару [5].

Найголовнішою причиною трудової експлуатації є погіршення економічної ситуації в Україні та воєнні дії на заході України. В

останні роки торгівля людьми в Україні вважається масштабним звищем і є великою проблемою для нашого суспільства.

Список використаних джерел

1. Статистика жертв торгівлі людьми в Україні: хто попадає в зону ризику – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://kiev.informator.ua/2018/12/02/statistika-zhertv-torgovli-lyudmi-v-ukraine-kto-popadaet-v-zonu-riska/>, вільний. – Назва з екрану, рус.

2. Почти полтысячи украинцев стали жертвами торговли людьми в 2016 году – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mediaport.ua/pochti-poltysyachi-ukraincev-stali-zhertvami-torgovli-lyudmi-v-2016-godu>, вільний. – Назва з екрану, рус.

3. В Украине 2019 год бьет статистику по количеству пострадавших от торговли людьми – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://comments.ua/news/society/developments/636957-v-ukraine-2019-god-b-et-statistiku-po-kolichestvu-postradavshih-ot-torgovli-lyudmi.html>, вільний. – Назва з екрану, рус.

4. За пів року поліція виявила майже 200 фактів торгівлі людьми – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://mvs.gov.ua/ua/news/14812_Artem_Krishchenko_Za_pivrok_u_policiya_viyavila_mayzhe_200_faktiv_torgivli_lyudmi_z_nih_108__se_seksualna_ekspluatsiya_FOTO_.htm, вільний. – Назва з екрану, укр.

5. От торговли людьми в Украине пострадали более 200 тысяч человек – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://www.dw.com/ru>, вільний. – Назва з екрану, рус.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

T.J. Jambawo
Alfred Nobel University, Dnipro

THE ECONOMIC CRISIS IN ZIMBABWE

The economy of Zimbabwe has been shrinking for the past decade generally because of mismanagement of resources, poor monetary policies and failure of fiscal policies to control budget deficit. This has led to widespread poverty, high unemployment rate, inflation and Zimbabwe falling straight into hyperinflation. Zimbabwe has suffered one of the most serious hyperinflation from 2005. This situation forced Zimbabwe to abandon its own currency the Zimbabwean Dollar and adopt the US dollar and South African Rand as official currencies. The hyperinflation only reduced after the adoption of the US Dollar in 2009. The negative economic

situation in the country also led to quite a number of entrepreneurs going completely bankrupt between 2012 and 2014.

The attempt Zimbabwe made to curb inflation with enforced price reductions and making inflation illegal, forcing price freeze only drove trade on to the black market thereby worsening the situation. As a last-resort measure to establish liquidity, the Zimbabwean government injected “bond notes” in 2016 (Samaita, 2019). These were hypothetically financed by hard currency but have rapidly decline its value within the past years influencing further rise in inflation. In August 2019 Zimbabwe’s official inflation rate was estimated to have surged to 300%.

Currently Zimbabwe is number two with the highest inflation rate in the world after Venezuela. Recently Zimbabwe has been trying to restore the confidence in the local currency which turns out to be impossible if there is no shift in the political climate. In 2019 Zimbabwe introduced the Real Time Gross Settlement (RTGS) dollar which is being described as the new currency. The government had said it has the same value as the US dollar but days and months after it came out the RTGS rate has been fluctuating leaving it worthless.

The Zimbabwean market does not accept it, you can hardly pay for anything with the RTGS as people are still requesting for the US dollar when paying for goods, the customers always suffer from price changes every day, it is very hard to survive for people that hardly have access to US dollar. While everyone from businesses to anyone that talks about the RTGS says we have a new currency, the Government itself never says this and why is that. A currency is form of money accepted as a medium of exchange and yet the majority of people and markets in Zimbabwe do not accept it.

The corruption level in Zimbabwe has led to so many services not functioning properly including the Zimbabwe Electricity Supply Authority Service (ZESA) (Muronzi, 2019). Local residents are suffering from power cuts every single day of up to 10 hours, the few factories left are not even running properly because there is no power to operate machinery. Butchery businesses are having so many losses due to no power for the refrigerators and the meat goes bad, this issue alone has led to a lot losing their jobs and some going out of business. South Africa has been supplying the country with power but not anymore due to the debt they have not been able to cover of about USD 20 million. Water supply has also been a problem, the government can not even get water to many residents because either the water is not clean or not available at all, so many people are suffering from cholera because of this particular problem and only a few are treated reason

being not everyone can afford to get treated and government hospitals are not fully functional.

The Zimbabwe Labor Market has not been offering any competitive opportunities for graduates and many youths are either underemployed or unemployed, the number of youths graduating is more than the opportunities available in the labor market. This has led to early marriages for young girls because due to poverty mentality some girls do not see reason to educate themselves anymore. Some young men have resorted to violence and criminal activities; others have emigrated to developed countries e.g UK, USA and our neighboring country, South Africa for greener pastures.

Therefore without international support Zimbabwe macroeconomic problems will continue, the fluctuation of exchange rates between the RTGS and US dollar will be playing a part to pressures of inflation. Although in general dollarization has kept the country going, Zimbabwe still needs to dump corruption and stop implementing damaging policies. The notes introduced to tackle shortages of money have done worse, there is much more to introducing a feasible currency than printing worthless papers to replace money. All Zimbabwe needs is the correct economic conditions and political willingness to lessen the unemployment problems and its economic problems as a whole.

References

1. Muronzi, C. (2019). IMF: Zimbabwe has the highest inflation rate in the world. [online] Aljazeera.com. Available at: <https://www.aljazeera.com/ajimpact/imf-zimbabwe-highest-inflation-rate-world-190927004536305.html> [Accessed 13 Nov. 2019].
2. Samaita, K. (2019). Zimbabwe begs ESKOM for power after partly servicing debt. [online] Spotlight Zimbabwe. Available at: <http://spotlight-z.com/news/zimbabwe-begs-eskom-power-partly-servicing-debt/> [Accessed 13 Nov. 2019].

Scientific supervision by A. Mahdich, PhD in Economics, Professor.

Ю. Дима

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ВПЛИВ ВВЕДЕННЯ ПОДАТКУ НА НЕРУХОМІСТЬ НА СУКУПНИЙ ПОПИТ

Сукупний попит (AD) – це економічна модель, яка показує залежність між рівнем цін і об’ємом кінцевих товарів і послуг, які готові купити покупці за визначений період часу. В економіці сукупний попит залежить від доходу і цін.

Спадаючу траєкторію кривої сукупного попиту можна пояснити трьома ефектами: 1) ефектом процентної ставки; 2) ефектом багатства; 3) ефектом імпортних закупок [1].

Крім рівня цін, на сукупний попит впливають і інші чинники, вони називаються неціновими факторами сукупного попиту. Ці фактори спричиняють пересування кривої сукупного попиту на графіку праворуч (у випадку збільшення) або ліворуч (у випадку зменшення). Існують такі нецінові фактори : 1) фактори споживчих витрат домашніх господарств(очікування покупців, зміни процентної ставки, податків, накопиченого багатства, доходів населення); 2) фактори інвестиційних витрат (процентна ставка, зміна податків, вартість накопиченого багатства, очікувана прибутковість інвестиційних проєктів, наявність вільних потужностей, величина кредиту заборгованості); 3) фактори державних закупок товарів і послуг(структура використання державного бюджету); 4) фактори чистого експорту (державна політика, валютний курс).

Взагалі податки впливають на два основних компонента сукупного попиту: 1)споживчі витрати; 2) інвестиційні витрати [2]. Якщо податки зростають, то сукупний попит зменшується, на графіку крива AD зміщується вліво. Якщо податки зменшуються, то навпаки, сукупний попит зростає і на графіку крива AD зміщується праворуч.

Зазвичай держава вводить податки для збільшення бюджету, але не завжди це буває так. Можливі різні варіанти розвитку подій, все залежить від того як держава буде розпоряджатися грошима з податків. Якщо держава не буде за рахунок грошей вилучених з податків збільшувати соціальні виплати, то з введенням податків на нерухомість сукупний попит може зменшитися. Так як ціни будуть рости і покупці можуть бути не в змозі платити податки. Ця ситуація є не дуже доброю, як для держави, підприємців так і для споживачів. Підприємці, які займаються продажем нерухомості можуть збанкрутувати, за рахунок того, що купувати квартири люди будуть менше. А може сукупний попит не змінитися, якщо держава з вилучених грошей за рахунок податків буде піднімати соціальні виплати. Тоді ціни теж будуть підійматися, але і збільшаться доходи покупців і у них не буде потреби скорочувати своє споживання. Але якщо говорити про підприємців, то для них у будь-якому випадку сукупний попит не зменшиться. Наприклад, якимсь підприємством уже багато років існує на українському ринку. І раптом ввели податок на нерухомість. Підприємство не буде закриватися, тільки через те, що прийдеться платити податки. Хоч їх прибуток і зменшиться, вони все одно будуть сплачувати податки.

В будь-якому випадку введення податку на нерухомість змінить сукупний попит. Так як податок – це обов’язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку. А це означає, що прибуток людей зменшиться на відповідний відсоток. Тому і зміниться сукупний попит, так як він залежить від доходу.

Список використаних джерел

1. Сукупний попит. Крива сукупного попиту. Фактори, які визначають сукупний попит [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5392785/page:8/>

2. Воздействиеналогов на совокупныйспрос и совокупноепредложение. КриваяЛаффера[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studopedia.su/4_22613_vozdeystvie-nalogov-na-sovokupniy-spros-i-sovokupnoe-predlozhenie-krivaya-laffera.html

*Науковий керівник: О.А. Задоля, кандидат економічних наук,
доцент.*

М. Дзундза
НВК-лицей № 100, м. Дніпро

СТАРІННЯ НАСЕЛЕННЯ ПЛАНЕТИ: ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА ЧИ ПЕРЕВАГА?

Одним з найважливіших чинників у розвитку економіки у всьому світі є демографічний. Взагалі-то, демографія досліджує населення у таких напрямках: кількість, віково-статтєва структура, приріст (або скорочення) й міграцію (фізичне переміщення населення). Демографія розглядає такі задачі: аналіз статистичних даних про рівні народжуваності і смертності, шлюбів і розлучень, тривалості життя; прогнозує стан динаміки руху населення, короткочасно й довгостроково.

Старіння населення звичайно може сповільнювати розвиток економіки декількома способами. По-перше, кількість нових працівників для збільшення виробництва продукції стає менше. Робоча сила у приблизно 40 країнах вже скоротилася через демографічні зміни. По-друге, збільшення кількості людей похилого віку може призвести до нехтування урядом державними інвестиціями, спрямованими на стимуляцію зростання, на розвиток освіти та інфраструктури на користь витрат на пенсії та охорону здоров’я. Працівники, які мають підтримувати більше пенсіонерів, змушені сплачувати вищі податки. Однак саме послаблення продуктивності завдає найбільшого удару по економіці держави. Як приклад, у 2016

році в економіці США був «сповільнений період». Американські економісти дослідили явище, та виявили, що зростання на 10% частки населення країни, що перевищує 60 років, здатне скоротити темпи зростання виробництва на одну людину приблизно на 0,5 %, при цьому, близько 2/3 цього спаду зумовило слабше зростання продуктивності.

Є такі причини, за якими старіючу економіку можна вважати менш ефективною. Але це не пов'язане зі старіючими працівниками. Не зважаючи на те, що деякі, особливо фізичні, можливості мають здатність погіршуватися з віком, загального ефекту від цього вчені майже не помічають. Дослідження виробничого сектору Німеччини 2016 року не виявило зниження продуктивності праці працівників до 60 років. Компанії можуть змінювати види діяльності працівників, які стають старшими, більше використовуючи усі їхні переваги – такі як великий досвід та професійні зв'язки. Крім того, моделювання праці відображало то, як старі працівники зумовлюють сповільнення зростання продуктивності. У заробітної плати існує тенденція, схожа на зростання на старті кар'єри та спадання на фініші її. Проте, так не завжди трапляється. Економісти з Moody's Analytics дослідили явище, що у компаніях, маючих велику кількість працівників старшого віку, заробітна плата нижча для всіх працівників цих об'єднань. Схоже, що саме вплив на оточуючих співробітників з боку працівників з більшим віком, а не падіння продуктивності цієї групи старіших працівників неодмінно може стримувати економіку. Також дослідники з Moody's Analytics вважають, що компанії з більш старшими працівниками менше готові впроваджувати нові технології

Можливо, що найліпшим метод - збільшення трудової імміграції. Проблеми, пов'язані з пригніченням зростання з боку старіючого населення може вирішити явище припливу молодих працівників з інших країн. Окрім збільшення кількості робочої сили та створення нових платників податків процес імміграції започаткував б появлення на ринку немалої кількості молодих, більш відкритих до нових технологій, компаній. Якщо в суспільстві велика кількість працюючих людей похилого віку, це свідчить про велику кількість більш старших учасників виборчих процесів. Молоді виборці більш схильні до підтримки уряду спрямованого на зріст імміграційних процесу, на відміну від старших, більш консервативних. Населення усіх віків виграє, завдяки політиці, спрямованої на підвищення продуктивності та зростання. Але, якщо перед країнами, які мають старіюче населення, залишити питання: "яке суспільство обрати - статичне чи динамічне?" - вони виберуть перше.

Для технології немає нічого неможливого: вона здатна до подолання негативних ефектів старіння суспільства. Американці Дарон Ацемогл (Массачусетський технологічний інститут) й Паскуаль Рестрепо (Бостонський університет), провівши нове демографічне дослідження змогли виявити таку особливість: за дефіцитом молодих працівників, інвестиції виробників починають йти в автоматизацію підприємств, що досить помітно збільшує продуктивність праці, та гнучкість промисловості у різних її сферах.

Таким чином, старіння працюючого (та не тільки) населення веде до сповільнення економіки у світі, але існує чимало шляхів розв'язку цієї проблеми та виходу з подібної тяжкої ситуації, які ще й дадуть економіці вірний напрямок та прискорять темп розвитку.

*Наукові керівники: Г.Ф. Біла, вчитель економіки,
Т.Г. Ніколаєв, вчитель інформатики.*

**Magdalena Dykiel, Bernadetta Bienia, Małgorzata Górka,
Krzysztof Zawisza
State Higher Vocational School in Krosno, Poland
Bogusław Ślusarczyk
University of Rzeszów, Poland**

TRADITIONAL AND REGIONAL PRODUCTS AS AN ELEMENT AFFECTING THE BALANCED DEVELOPMENT OF RURAL AREAS

Introduction

The Community policy on the promotion of high-quality agricultural and food products was developed at the beginning of the 1990s as a part of the reform of the Common Agricultural Policy whose aim it was to support a less generative agricultural model which is adjusted to the consumers' needs in the field of food, the authenticity of origin, and food manufacturing methods (Kapała 2017).

The quality of agricultural products is to be the competitive advantage over European agri-food products which is meeting “the customers' expectations,” and “high-quality products” are those “which offer the consumer something more than just meeting basic food safety requirements, whether it's due to its special characteristics, such as taste, origin etc. or due to its way of production” (Zielona Księga 2008). These characteristics are the result of running the agricultural production in certain specific locations or by a certain method that gives the product additional unique value which the consumers care about while making a choice (Germanò 2009; Kapała

2017). Diversifying the agricultural production and advocating for producing high-quality products are among the most important elements of the development of rural areas. The consumer who has access to a higher-quality product gets to know the manufacturer and the natural and cultural environment which the product was made in.

In Poland as well as in other EU countries, there's been a growth in the consumers' and manufacturers' interest in regional and traditional food which is characterized by exceptional quality. The food market is dominated by mass-produced goods, whereas regional and traditional food is a small segment of the market (Gulbicka 2014). The demand for products that have characteristic features associated with the geographical origin and traditional production methods is growing.

In this work, the analysis of consumer preferences has been presented, which – as is clear from the studies – not only fit into the general trend of caring for your health, but they also are connected with the consumer ethnocentrism that shows itself in buying local products and supporting local farmers.

The studies' aim was to find out more about the motifs, the decision-making process, and the perception of local manufacturers by the inhabitants of the Subcarpathian Voivodeship, as well as to examine the influence of the consumers' place of residence on perceiving those products.

Material and methods

For the analysis of consumer interest in local food, quantitative studies in the form of direct interviews with a questionnaire were carried out at points of sale of traditional and regional products, at fairs, at schools, and at universities between October and December 2018. 100 chosen inhabitants of the Subcarpathian Voivodeship took part in the interviews. The research was carried out on adults making decisions about buying food.

The demographic and economic structure of the surveyed consumers of meat products, regional and traditional was shown in Table 1.

Table 1

Socio-demographic structure of the responders [%]

Socio-demographic features	Category	In total (%)
Sex	female	40
	male	60
Place of residence	village	39
	city	61
Level of education	primary	7
	secondary	62

	higher	7
Age	24 years old or less	24
	25-35 years old	24
	36-55 years old	36
	55-65 years old	12
	more than 65 years old	4
Lifestyle	unemployed	4
	employed	61
	student	27
	pensioner	8
Net income per person in the family	up to 1000 PLN	22
	1000-2000 PLN	55
	2000-3000 PLN	22
	more than 3000 PLN	1

Source: own elaboration

The obtained questionnaire survey results were expressed as percentages of the structure or indications of the response. The analysis of the collected empirical material was done with the use of Microsoft Excel from Office.

Survey results

The first and seemingly key question is this survey concerned the respondents' declarations of purchase of traditional and regional products (Table 2). The majority (as much as 85%) of respondents declared that they purchase traditional and regional products. Only 15% of respondents do not buy such products. The majority of respondents (85%) declared that they buy traditional and regional food, which may indicate a positive emotional attitude towards this type of food.

Table 2

Respondents' declarations concerning purchasing traditional and regional products

Specification	In total		Female		Male	
	n	[%]	n	[%]	n	[%]
<i>Do you buy traditional and regional products?</i>						
yes	85	85,00	50	58,82	35	41,18
no	15	15,00	10	66,67	5	33,33
<i>Why do you not buy traditional and regional products?</i>						
it's too expensive	8	53,33	5	62,50	3	37,50
I don't know where to buy it	4	26,67	3	75,00	1	25,00
I have other preferences	3	20,00	2	66,67	1	33,33
other	-	-	-	-	-	-

Source: own research

The results of the survey confirm that purchasing traditional and

regional food is more than a volatile trend, however, respondents indicated a number of reasons why they cannot be its consumers. The basic barrier is the price barrier, which was indicated by 53.33% of respondents (Table 2). Consumers who took part in the survey are those who appreciate the quality of regional and traditional products but are limited by their income, whose raise, for the time being, they can't count on. Another barrier is the lack of information about where to buy it (26.67%). On the basis of these results, it can be concluded that if this food were promoted and advertised in a better way, many people in this group would be its purchasers. The question why respondents don't buy this type of food was answered "I have other preferences" by 20% of respondents. It's also a potential group of buyers of regional and traditional food, provided that the information about it is more accessible. This information is an indication for manufacturers that the promotion of this food leaves much to be desired.

Another analyzed area was the purchase frequency of traditional and regional food. Respondents could choose from 4 answers – every day, at least once a week, at least once a month, occasionally. The distribution of answers is illustrated in Figure 1. The popularity of local food is represented by the fact that as many as 35% of respondents buy them at least once a week and 9% buy them every day. Once a month, 30% of respondents buy local products, occasionally – 26%.

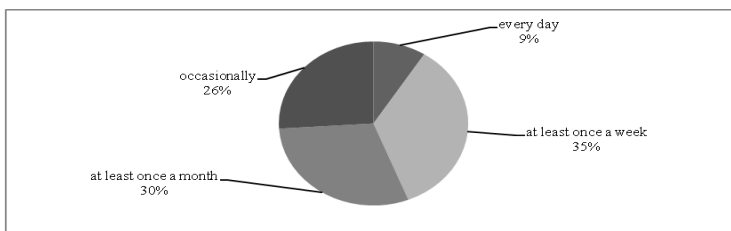

Fig. 1. Purchase frequency of traditional and regional food

Source: own research

The next question concerned the places where the respondents make their purchases. The largest number of respondents (32%) declared that they buy traditional and regional food directly from the manufacturer (Figure 2). One can only guess that the reason justifying such a purchase is a high probability of the product's freshness because it's not transported to other places, including stores. A large group of respondents indicated that they buy at fairs and markets (20%), where the food is presented by its manufacturers, and at bazaars (19%). 16% of respondents shop in supermarkets und hypermarkets. The smallest number of respondents declare that they shop in organic food stores (3%) and on the Internet (1%).

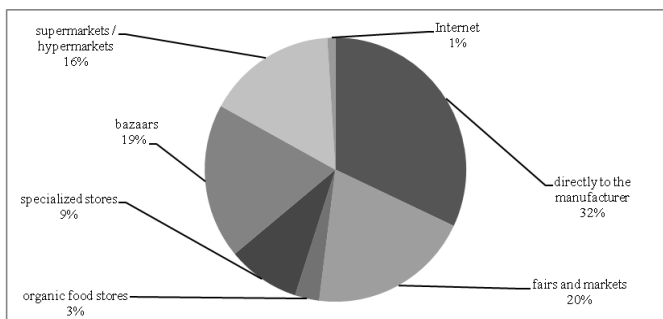

Fig. 2. Place of purchase of traditional and regional food

Source: own research

The market of Polish regional products is constantly developing, it's still a niche market. Only a few years ago, regional and traditional products were sold mainly directly, especially at local markets, e.g. at private farms, agritourism farms, restaurants, as well as on the occasion of local events – fairs and markets, where you can try and buy products (Sieczko 2009). The research conducted by Grzybek (2017) shows that in the Subcarpathian region, regional and traditional products are most frequently purchased in food retail outlets, both small and large ones, offering this type of products. More than one fourth of the respondents purchased them in the manufacturers' company shops, one in seven respondents bought them in organic food stores and at fair and markets directly from the manufacturers.

In the next question, the respondents were to choose the most important, in their opinion, feature of regional food that encourage them to buy it. The hierarchy of factors determining the purchase of traditional food is presented in Figure 3. The research shows that local products are mainly associated with freshness and tastiness (31%). Nutritional values and good influence on health are less important; 23% of respondents stated that this food is better for your health, 15% indicated nutritional values, 15% declared their willingness to try products characteristic for their region, 8% are guided by the culinary customs of their family, and for 7% regional food is an enrichment of the menu. A relatively small percentage of responders, only 6%, said that it preserves traditions. The declared hierarchy of characteristics attributed to traditional and regional food produced in the Subcarpathian Voivodeship indicated a positive attitude of consumers towards this food category, and consumers, describing this type of food, referred primarily to the quality of this food and, in their opinion, its beneficial

impact on health, and to its taste.

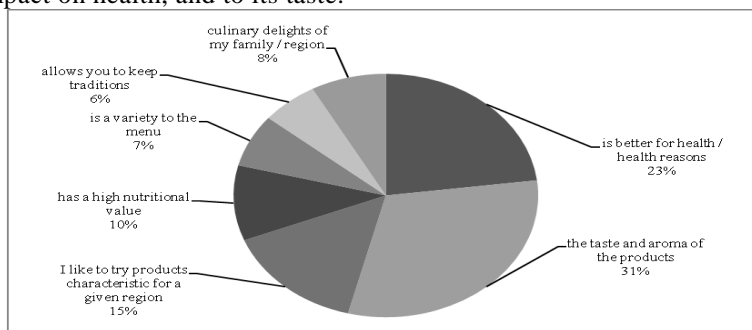

Fig. 3. Determinants of purchase of traditional and regional food

Source: own research

When asked about the most frequently purchased traditional and regional food products, respondents indicated in the following order: purchasing meat products produced in the Subcarpathian region (21%), bakery and confectionery products (20%), dairy products (18%), honey (16%), fruits and vegetables (11%), ready meals and beverages (5% each), oils and fats (3%) (Figure 4). Fishery products were the least frequently purchased (1%). It's not surprising that local meat products were purchased most frequently as Subcarpathia is famous for them, and the inhabitants who value local products support local production at the same time.

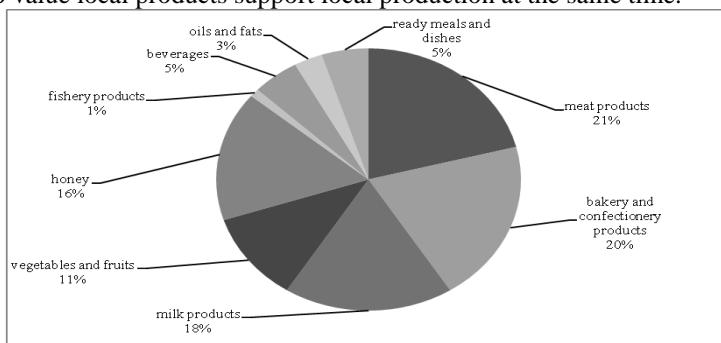

Fig. 4. Traditional and regional product groups purchased most frequently

Source: own research

When asked about the price of traditional and regional products, the vast majority of respondents found it high, which translated into barriers limiting their purchase (64%). Other respondents described it as high or appropriate (Figure 5). These are consumers who are aware of the outlays that their manufacturer has to incur in order to produce such food, so the price, however high, does not surprise them (high but appropriate).

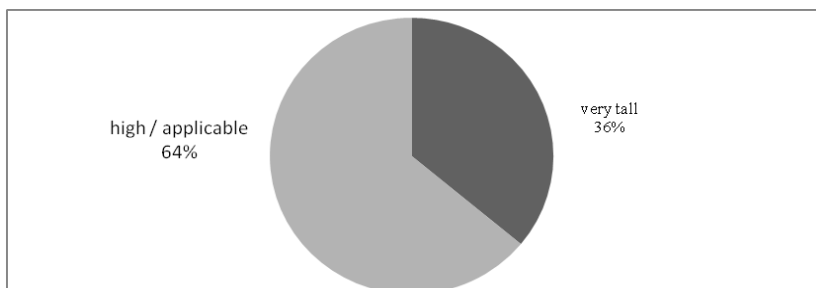

Fig. 5. Evaluation of prices of traditional and local food

Source: own research

The demand for traditional products is limited by high prices (Szlachciuk 2017). Already in 2009, when analyzing the market of regional and traditional products, Sieczko noticed a great chance for its development not only on the local, but also on the domestic and even the international market due to numerous migrations of the Polish society, and thus the imitation of the inhabitants of the countries which Poles emigrated to. The following years have shown that this thesis was extremely correct (Borowska 2015). Gertig (2011) notes that traditional food is also a determinant not only of culture and history, but also of the way of life.

Surveys show that the limiting factor in the frequency of purchase of traditional and regional food is the level of its prices, which the vast majority (33%) of respondents considered to be “high” and “very high” (Figure 6), and therefore, if these prices were lower, more people could buy them. The respondents also noted that access to products in their place of residence is unsatisfactory (33%), which also results from the answer to the question why consumers don’t buy regional products (I don’t know where to buy them – 33% of respondents – Table 2). For 15% of respondents, the range of food offered is unsatisfactory and 10% said they do not have sufficient information about this food. It can be obtained from the manufacturer (where 33% of respondents buy it) or at fairs and markets (Figure 2). Some respondents (6%) had objections about the healthiness of traditional products, claiming that its increase would result in an increased interest and more frequent purchases. The factor that could cause an increased interest in such food would be manufacturers getting certified, however, the respondents did not specify whether they wanted them to obtain EU or national markings (e.g. Tradition and Quality, pol. *Tradycja i Jakość*) or to be entered on the List of Traditional Products maintained by the Minister of Agriculture.

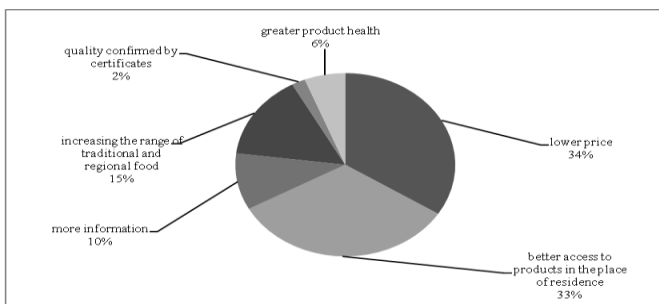

Fig. 6. Factors that could prompt to buy traditional and regional food
Source: own research

When asked if traditional and regional food is sufficiently promoted, respondents stated that it is not (75%) (Figure 7). This means that sources of information on regional and traditional food are insufficient, and actions and promotions as well as TV advertising have only a temporary effect, which doesn't translate into an increased number of purchases. For 9% of respondents, the food promotion is sufficient, and 16% do not have any opinion on this issue (most likely, they didn't look for any information on regional and traditional food at all due to occasional purchases).

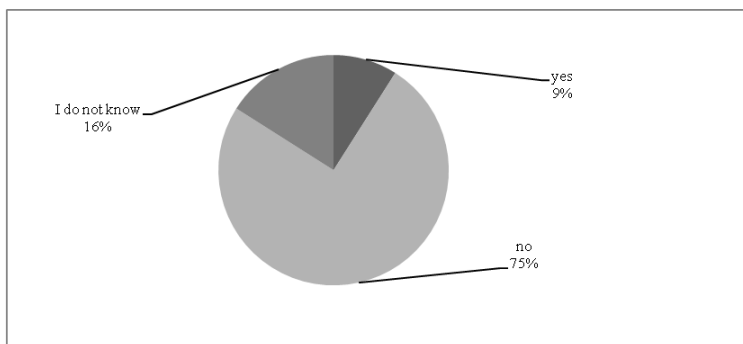

Fig. 7. Consumers' opinion regarding the number of sources of promotion of traditional and regional products
Source: own research

Conclusions

The following conclusions can be drawn from the carried out studies:

- The surveyed inhabitants of Subcarpathian Voivodeship willingly buy traditional and regional food. The main barriers limiting the purchase of this food, most often mentioned by the respondents, were: too high a price level and not knowing where to buy this food. The level of price that

consumers have to spend on buying traditional and regional products was considered “high” by the majority of respondents.

– The frequency of consumption of regional products varies. A significant percentage of respondents declare that they consume these products frequently (daily 9%, at least once a week 35%, at least once a month 30%) but equally many respondents buy them occasionally (26%).

– Traditional and regional food is most often purchased by respondents directly from the manufacturer and at fairs, markets, and bazaars.

– The most important factors determining the purchase of traditional and regional food by respondents is its taste and smell as well as the health-promoting aspects of the purchased product.

– The respondents are conscious consumers, they also have more and more knowledge about the consumed products and more and more often pay attention not only to the price but also the quality, attachment to the tradition of their consumption, and the health-promoting aspects of the purchased product.

The obtained results confirm the need for close cooperation of manufacturers, traders, and local authorities when it comes to its promotion and information activities because a greater interest of consumers in traditional and regional products may translate into an increase in manufacturers’ income but also into the development of the local labor market and culinary tourism in the region.

References

1. Borowska A. 2015. Outdoor markets as a regional food distribution channel in Poland between 2004 and 2013, “Annals of Marketing Management & Economics”, 1 (2), 5-14.
2. Germanò A. 2009. Le politiche europee della qualità alimentare, *Rivista di Diritto Alimentare* n. 3.
3. Gertig H., Stelmach-Mardas M. 2011. O bezpieczeństwie żywności tradycyjnej. *Problemy Higieny i Epidemiologii*. 92 (3).
4. Grzybek M, Szopiński W. 2017. Zachowania konsumentów na rynku produktów regionalnych i tradycyjnych. *Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie Problemy Rolnictwa Światowego*, 17 (XXXII), 1, 43-52..
5. Gulbicka B. 2014. *Żywność tradycyjna i regionalna w Polsce*. Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa ss.140.

6. Kapała A. 2017. Prawne determinanty polityki jakości produktów rolnych i środków spożywczych. *Studia Iuridica Lublinensia* vol. XXVI, 1 (data dostępu 31.10.2019).

7. Sieczko A. 2009. Dziedzictwo kulinarne a oferta gospodarstw agroturystycznych, [w]: Dolatowski Zbigniew, Kołożyn-Krajewska Danuta (red.), *Rozwój turystyczny regionów a tradycyjna żywność*, Wyd. Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Turystyki, Częstochowa, 176-184.

8. Szlachciuk J., Boboła A., Ozimek I., Czyż E. 2017. Znajomość polskich produktów regionalnych i tradycyjnych wśród młodych konsumentów. *EPT 3/2017 (39)*, 77-88.

З. Эстерман

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

БАРТЕРНЫЕ СДЕЛКИ НА МИРОВОМ РЫНКЕ

Бартерные сделки – торговля, при которой товары или услуги обмениваются без использования наличных. Обычно в периоды высокой инфляции или нехватки денег бартер является распространенной формой торговли такими сделками, как предложения о покупке излишков товаров в обмен на рекламное пространство или время.

Появление Интернета трансформировало бартер из в основном межличностного в преимущественно деловые обмены, когда товары, варьирующиеся от производственных мощностей до стали и бумаги, ежедневно обмениваются через международные границы.

Например, Ассоциация адвокатов Северной Каролины одобрила участие адвокатов в организованных бартерных обменах, что позволило им, например, обменять юридические услуги на кредиты для "расходования" на широкий спектр услуг, начиная с вычислений и заканчивая веб-дизайном, ремонтом автомобилей и рекламой. Сейчас на бартерных биржах по всему миру специалисты от врачей до электриков обменивают свои услуги на товары, услуги или "торговые кредиты", которые затем могут быть использованы для оплаты деловых расходов, будь то печать, реклама или путешествия.

В то же время процветают корпоративные бартерные фирмы - посредники в бартерных сделках, помогающие компаниям создавать стоимость за счет активов, которые, возможно, больше не соответствуют их стратегии, могут не работать на полную мощность или больше не нужны. Клиентские фирмы обмениваются тем, что они

не хотят или нуждаются в чем-то, что они делают, часто медиа-услуги. В дополнение к обмену товарами и услугами для СМИ, компании могут использовать торговые кредиты, которые они получают от бартерного посредника для обмена на фрахт, поездки, утилизацию отходов и оборудование.

Хонда, Киа и Субару продают подержанные автомобили для получения медиа-кредитов. Компания *Naumarket Exhibitions* осуществила частичную оплату за рекламу с использованием билетов на свои выставки. Ведущие фирмы, занимающиеся электроникой, обменяли акции на медиа и торговые кредиты на размещение в ведущих отелях, что позволило привлечь потенциального нового клиента в группу отелей. Производители продуктов питания обменяли излишки запасов на медиа-кредиты или торговые сертификаты, позволяющие им приобретать другие услуги, такие как уборка и гостеприимство. *Lufthansa* сдала в аренду недвижимость для получения медиа-кредитов и авиационного топлива.

Бартерный маркетинг набирает огромную популярность в корпоративном мире, в основном из-за отсутствия участия денег во всем процессе. Компании используют умные бартерные решения для получения экспертных маркетинговых услуг в обмен на свои товары и услуги. Бартерная биржа позволяет компаниям не только перемещать свои товарно-материальные запасы и повышать покупательную способность, но и сохранять наличность и превосходить своих конкурентов.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

Д. Ермоленко
Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепр

АНАЛИЗ БЮДЖЕТНОГО ДЕФИЦИТА УКРАИНЫ

Государственный бюджет – это форма образования и расходования фонда денежных средств предназначенных для финансового обеспечения функций государства и местного самоуправления. Основными источниками наполнения являются, налоговые неналоговые поступления. Рассмотрим таблицу выполнения государственного бюджета Украины 2008-2019 гг. (Рис.1)

Бюджетный дефицит – это превышение расходной части бюджета над доходной частью. За 2018 год государственный бюджет Украины был выполнен с отрицательным сальдо в 59,2 млрд грн при утвержденном на законодательном уровне дефиците в 94,1 млрд грн. По данным Государственной казначейской службы, общий фонд государственного бюджета за 2018 год был сведен с дефицитом в 45,1 млрд грн при планировании 58 млрд грн. Приватизация принесла 268,7 млн грн при утвержденным парламентом законе о госбюджете с плановыми поступлениями в размере 18,8 млрд грн, тем временем как финансирование по долговым операциям составило 52 млрд грн, а так же по общему фонду - 43 млрд грн. В прошлом году заимствования составили 286,4 млрд грн при плане в 308,3 млрд грн, из которых внутренние составили 174,2 млрд грн. У нас в стране существует свободный бюджет, который в 2018 году был сведен с дефицитом 67,7 млрд грн, но профицит общего фонда составил 22,6 млрд грн. (Рис.2)

Выполнение государственного бюджета Украины с 2008 по 2019 гг. (млн. грн.)

	Доходы		Расходы		Кредитование		Сальдо	
	млн. грн.	% ВВП	млн. грн.	% ВВП	млн. грн.	% ВВП	(дефицит бюджета)	% ВВП
2008	231686,3	24.44	241454,5	25.47	2732,5	0.29	-12500,7	-1.32%
2009	209700,3	22.96	242437,2	26.54	2780,3	0.30	-35517,2	-3.89%
2010	240615,2	22.23	303588,7	28.04	1292,0	0.12	-64265,5	-5.94%
2011	314616,9	23.90	333459,5	25.33	4715,0	0.36	-23557,6	-1.79%
2012	346054,0	24.56	395681,5	28.08	3817,7	0.27	-53445,2	-3.79%
2013	339180,3	23.31	403403,2	27.73	484,7	0.03	-64707,6	-4.45%
2014	357084,2	22.79	430217,8	27.46	4919,3	0.31	-78052,8	-4.98%
2015	534694,8	27.01	576911,4	29.14	2950,9	0.15	-45167,5	-2.28%
2016	616274,8	25.86	684743,4	28.73	1661,6	0.07	-70130,2	-2.94%
2017	793265,0	26.59	839243,7	28.13	1870,9	0.06	-47849,6	-1.60%
2018	928108,3	26.08	985842,0	27.70	1514,3	0.04	-59247,9	-1.66%

Рис. 1. Выполнение государственного бюджета Украины с 2008 по 2019 гг. (млн грн) [1]

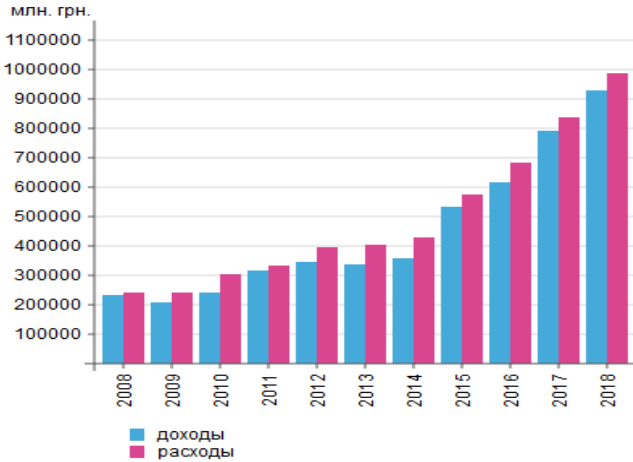

Рис. 2. Соотношение доходной и расходной части бюджета Украины 2008-2018 гг., млн грн [2]

На наш взгляд, уровень бюджетного дефицита является угрожающим, но удастся найти возможные варианты для существования и покрытия долгов путем кредитования.

По нашему мнению, основной источник финансирования бюджетного дефицита – это государственные заимствования. При этом сформировалась такая структура: внутренние заимствования правительства составляют 53%, тогда как внешние - 47%. Из общего объема государственных заимствований средства направляются на погашение государственного долга в текущем году. То есть, вполне очевидным является рефинансирование государственного долга и развертывания в Украине долговой спирали.

Список использованных источников

1. МинФин [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://minfin.com.ua> – свободный. Язык рус.
2. Міністерство фінансів України [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://mof.gov.ua/uk> - свободный. Язык укр.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

ТОРГОВЛЯ ОБЪЕКТАМИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ

Усложнение общественных отношений, непрерывное развитие производственной и социальной сфер общественной жизни обуславливает необходимость изобретения новых форм деятельности человека, и, соответственно, вызывает возникновение новых результатов такой деятельности, которые постепенно вовлекаются в сферу правового регулирования. Изменение технологических укладов, ориентир на переход к информационному обществу, повышение значения личности человека как такового приумножают значение интеллектуальной деятельности, ее развитие как в содержательном, так и в формальном смысле [1].

Изменения общественной жизни непременно вызывают появление новых объектов как интеллектуальной деятельности, так и правового регулирования [1]. Причем осложнения сфер жизнедеятельности человека, содержания его деятельности вызывает возникновение сложных и комплексных результатов интеллектуальной деятельности. Характер последних, безусловно, привносит особенности в реализации правомочий использования и распоряжения, влияет на их способность к участию в хозяйственном или гражданском обороте в целом.

Соответственно, интеллектуальная деятельность это умственная деятельность человека во всевозможных сферах и областях. Это понятие не совпадает с понятием «творческая деятельность». Итогом считается выраженный в объективной форме продукт интеллектуальной деятельности, называемый в связи его характера производением науки, литературы, открытием либо индустриальным примером.

Исходя из этого, мы понимаем, что интеллектуальной собственностью является результат интеллектуальной деятельности и приравненные к ним средства индивидуализации юридических лиц, продуктов, трудов, услуг, компаний, которым предоставляется законная защита. Объектами интеллектуальной собственности являются авторское право и промышленная собственность.

Главной чертой является то, что лишь владелец, и в первую очередь автор, обладает исключительными правами на её использование, а так же то, что никакое лицо не может как-либо использовать интеллектуальную собственность без его разрешения.

Объекты, в свою очередь, делятся на следующие виды: литературные, художественные произведения и научные труды; исполнительская деятельность артистов, фонограммы и радиопередачи; изобретения во всех областях человеческой деятельности; научные открытия; промышленные образцы; товарные знаки, знаки обслуживания и коммерческие наименования и обозначения; пресечение недобросовестной конкуренции.

Интеллектуальная собственность содержит в себе: авторское право, патентное право, средства индивидуализации, «нетрадиционные» объекты, в число которых входит коммерческая тайна, секреты производства (ноу-хау), топологии интегральных микросхем, селекционные достижения.

Торговля объектами интеллектуальной собственности осуществляется в форме обмена лицензиями. Если говорить за временную передачу прав на использование и распоряжением объекта, то это является торговля услугами, всеми известные франшизы и аналогичные права, прочие роялти и лицензионные платежи. Что касается полной окончательной передачи прав на использование и распоряжение, то идет движение капитала, после чего приобретение/передача производственных нефинансовых активов.

Говоря подробно, распоряжения имущественными правами интеллектуальной собственности осуществляется на основании таких договоров: лицензия на использование объекта права интеллектуальной собственности; лицензионный договор; договор о создании по заказу и использование объекта права интеллектуальной собственности; договор о передаче исключительных имущественных прав интеллектуальной собственности; иной договор о распоряжении имущественными правами интеллектуальной собственности [2].

Список использованных источников

1. Складний результат інтелектуальної діяльності та особливості прав на нього/Право України 2011 №3. – С.127-138

2. Интеллектуальная собственность [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ippro.ru/intellektualnaja-sobstv/> - свободный. Язык рус.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

ГОСУДАРСТВЕННАЯ СИСТЕМА АНТИИНФЛЯЦИОННЫХ МЕР УКРАИНЫ

Высокая инфляция — чересчур небезопасное явление для благосостояния населения страны. Обуздание этой проблемы немедленно нуждается в четких и верных действиях ветвей и органов государственной власти, всех несущих ответственность.

Одной из причин, на данный момент, ценовой активности является необдуманная правительственная политика повышения денежных доходов населения и недостаточно активные ограничительные меры со стороны НБУ.

Главная цель антиинфляционной политики - сделать инфляцию максимально управляемой, а ее уровень - умеренным. Для этого применяют денежно-кредитные, бюджетные, налоговые методы, действия в области политики доходов, не исключаются и различные программы регулирования, в том числе проведение конструктивных денежных реформ. Государственные органы Украины, в компетенции которых находится регулирование инфляции, используют следующие инструменты:

- Повышение эффективности производства;
- Предотвращение необоснованного роста цен (тарифов) в краткосрочном периоде на отдельные товары и услуги;
- Устранение недобросовестной конкуренции и злоупотребление монополией;
- Уменьшение энергозатратности отечественной экономики и ее зависимости от конъюнктуры мирового энергорынка;
- Формирование экономических инструментов фондового рынка для временного перераспределения независимых активов с целью активизации инвестирования и модернизации экономики;
- Монетарные и фискальные меры;
- Поддержание дефицита бюджета на уровне 1,2-1,5% к ВВП;
- Контроль государственных бюджетных расходов на уровне не более запланированных в 26,1% к ВВП;
- Политика инфляционного таргетирования.

Какие могут быть сложности для НБУ, для правительства, и для экономики в целом при использовании стратегии инфляционного таргетирования? Во-первых, экономика со значительной степенью

"долларизации" не может достичь тех же успешных результатов, как экономики с мощной национальной валютой. Во-вторых, огромные трудности кроются в возможном движении цен на импортные товары и услуги, которые могут ослабить ценообразование на местном уровне, особенно в отношении потребительских товаров. В-третьих, особое перемещение инфляции значимо угрожает местной банковской системе и местному бизнесу — при обязательном свободном курсообразовании, все стороны в местной экономике становятся крайне уязвимыми к внешним рискам.

Стоит отметить, что в июне 2019 года в Украине на 0,5% снизился уровень инфляции. В годовом эквиваленте потребительская инфляция в июне составила 9,0% (в мае – 9,6%). Базовая инфляция в июне зафиксировалась на уровне 7,4% в годовом измерении. Жесткая монетарная политика сыграла основную роль и сдерживала базовое влияние на цены, в частности через канал обменного курса. Так, благодаря укреплению гривны в течение первого полугодия 2019 года как к доллару США, так и к корзине валют стран-торговых партнеров Украины, продолжалось замедление роста цен на непродовольственные товары (до 2,0% г/г). Можно сделать вывод, что антиинфляционная политика, которую выбрали государственные органы власти, понемногу, но работает и инфляция в стране медленно, но уверенно снижается. Конечно, быстро этот процесс не происходит, но начало положено.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

О. Задоя,
кандидат економічних наук, доцент
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ УКРАЇНИ

На даному етапі розвитку Україна за роки незалежності в силу невизначеності у зовнішній політиці, агресивних зовнішніх чинників і неефективного внутрішнього господарювання так і не змогла остаточно завершити трансформацію національної економіки і повністю перейти в розряд країн, що розвиваються, зберігаючи деякі ознаки країни з перехідною економікою. Однією з головних причин такого становища є відсутність чіткої стратегії по реалізації реформ і побудови відповідної соціально-економічної моделі. Мета цієї роботи

провести аналіз показників, які допоможуть визначити модель економічного розвитку України.

Соціально-економічні моделі можна класифікувати за багатьма ознаками. Елементами економічної системи виступають наступні фактори: товарна структура виробництва і структура послуг, частка споживання та інвестицій у ВВП, справедливість перерозподілу багатства, галузева структура, частка витрат держави у ВВП, ступінь інтеграції в світове господарство. Також варто відзначити, що можливі різні форми власності і господарські механізми.

У 1991 році, після розпаду Радянського Союзу, Україна задекларувала перехід від адміністративно-командної системи до сучасної ринкової економіки. Однак, нашій країні до цих пір не вдалося повністю реалізувати це прагнення. Елементи, властиві сучасній ринковій економіці, такі як різноманіття форм власності (ТНК, малий і середній бізнес, кооперативна форма власності та ін.), виділення значних ресурсів на розвиток людського капіталу, значні витрати на НДДКР не зуміли повністю реалізуватися в Україні. Більш того в руках держави залишилася велика частина власності і через корупційну складову управляється неефективно.

Для визначення галузевої структури національної економіки і її ступеня інтеграції в світове господарство, необхідно проаналізувати стан зовнішньоторговельного обороту країни. Основні частки експорту в 2018 році займали: продукти тваринного і рослинного походження, жири - 33% (2007 р -8,5%), недорогоцінні метали - 24,6% (2007 року - 42%), машинобудування, наземний транспорт - 11,2% (2007 року - 16,8), мінеральні продукти - 9,2% (2007 року - 8,7%) [1]. Очевидно, що в національній економіці України відбувається процес деіндустріалізації, що призводить до переорієнтування від індустріально-аграрної галузевої структури до аграрно-індустріальною. Разом з цим варто відзначити, що наша країна продовжує активну інтеграцію в світове господарство: частка експорту у ВВП - 45%, частка імпорту в ВВП - 54% (дані 2018 г.) [2]. Побоювання викликає більш швидка динаміка зростання імпорту в порівнянні з динамікою зростання експорту. Збільшення негативно сальдо зовнішньоторговельного обороту призводить до збільшення показника імпортової залежності (2018 г. - 53% [2]) і негативно впливає на структуру споживання, знижує конкурентоспроможність вітчизняних виробників, чинить тиск на курс національної валюти.

Держава як суб'єкт національної економіки своїми діями може характеризувати економічну систему в залежності здатності економіки до саморегулювання, а також треба брати до уваги соціальну спрямованість внутрішньої політики. Важливим індикатором виступає частка державних споживчих витрат у ВВП. Якщо розглянути приклади інших країн, то стане очевидним, що більш ліберальним економікам відповідає нижчий показник (США -14%, Словенія - 17,7%, Польща - 17%). З іншого боку, високе значення цього показника може говорити про соціальну спрямованість національної економіки країни (Нідерланди - 24%, Швеція - 26%, Кувейт - 25%), але також може сигналізувати про нездатність економіки до саморегулювання і великої ролі держави в досягненні економічної рівноваги (Мозамбік - 29%, Південний Судан - 38%, Намібія - 23%). Для України цей показник в 2018 році склав 20,8% [2]. Ця величина говорить скоріше не про соціальну спрямованість економічної моделі, а про слабкі можливості вбудованих інструментів саморегулювання ринку і необхідності постійного втручання з боку держави.

Важливу роль у формуванні соціально-економічної моделі грають категорії «споживання» та «інвестиції». Від співвідношення цих показників з обсягом ВВП буде залежати не тільки динаміка розвитку економіки, а й здатність переносити глобальні економічні кризи. Так, більш динамічно розвивається економіка з інвестиційною орієнтацією, проте економічний світовий спад краще перенесе споживацьки орієнтована країна [3]. Раніше ми розглянули державні споживчі витрати. Більш узагальнюючий показник кінцевих споживчих витрат для України становить в 2018 році 89,9% від ВВП, а показник валових інвестицій - 18,8% від ВВП. Для порівняння, в Угорщині ці показники рівні відповідно 68,2% і 27,1%, в Чехії - 67,4% і 26,2%, в Польщі - 75,9% і 20,7%. Не складно визначити, що економіки Угорщини і Чехії більш інвестиційно орієнтовані, а економіки Польщі та України - споживацьки орієнтовані. Але ситуація в Україні ще не так давно була протилежною: в 2007 році показник валових інвестицій становив 32,8% (найвищий серед наведених країн для порівняння). І саме в той період національна економіка показувала швидкий динамічний ріст (7,6%) [2].

Показник розподілу доходів (індекс Джині) - загальноприйнятий у всьому світі і входить в розрахунок індексу інклюзивного економічного розвитку. Але, з огляду на велику частку тіньового сектора в українській економіці (за підрахунками деяких аналітиків близько 50%), цей індикатор не відображає реальної ситуації в нашій економіці. За даними, опублікованими в звіті Всесвітнього

економічного форуму (м. Давос) «Індекс інклюзивного розвитку 2018», індекс Джині для України 26,3 і є одним з найнижчих в світі (чим нижче значення, тим рівномірніше розподіляються доходи). Наприклад, такі соціально орієнтовані національні економіки, як в Швеції і Норвегії відповідно мають 25,7 і 24,9, і це підтверджує некоректність цього показника для України. А ось показник розподілу багатства в нашій країні один з найвищих (90,1) і нашими «сусідами» в цьому списку є Намібія (91), Єгипет (91,7), Казахстан (92,6) [4]. В даному випадку розшарування суспільства коректно відображено індексом.

Підводячи підсумки, ми можемо на підставі проведеного аналізу окреслити основні характеристики соціально-економічної моделі України: національна економіка нашої країни фрагментарно перейшла від адміністративно-командної до ринкової системи управління, в процесі становлення як незалежна держава через деіндустріалізацію трансформувалася в аграрно-індустріальну з сировинним ухилом, але не дивлячись на це процес інтеграції в світове господарство проходить успішно і динамічно, роль держави досить істотна і не дозволяє говорити про високу ступінь лібералізації економічних процесів, в структурі витрат істотно переважає споживання зі зростаючою динамікою, на відміну від інвестицій, величина яких скорочується, низький рівень справедливості розподілу багатства. Тепер ми можемо сформулювати визначення моделі економіки України: країна з перехідною, аграрно-індустріальною, інтегрованою економікою, з істотною роллю державного регулювання, споживацьки орієнтована, з низьким рівнем соціальної справедливості.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - вільний. Мова укр.
2. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator> - вільний. Мова англ.
3. Задоя А.А. Экономические модели стран Европейского Союза: возможности использования в Украине / А.А. Задоя // Європейський вектор економічного розвитку. – 2019. - №1(26). – С.84-93.
4. The Inclusive Development Index 2018 Summary and Data Highlights [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2018.pdf - вільний. Мова англ.

МІЖНАРОДНІ ТОРГОВЕЛЬНІ ВІЙНИ У СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

Торговельна війна трапляється, коли існує високий ступінь напруги у відносинах між країнами, пов'язаний з використанням інтенсивних заборонних заходів торгової політики, наприклад, підвищення тарифів або встановлення інших обмежень на імпорт протилежної країни.

Найчастіше провокує виникнення торговельних конфліктів, суперечок та війн протекціонізм. Торговельні війни є побічним ефектом протекціонізму, що є діями та політикою уряду, які обмежують міжнародну торгівлю. Як правило, країна здійснюватиме протекціоністські дії з метою захистити вітчизняний бізнес та робочі місця від іноземної конкуренції. Торговельні війни можуть розпочатися, якщо одна країна вбачає конкурентну націю у недобросовісній торговій політиці [1].

Об'єктом міжнародного торговельного конфлікту є певний аспект торговельних стосунків, відносно якого інтереси сторін є несумісними, і ситуація, що складається при цьому, не може одночасно задовольняти торговельних партнерів. Суб'єкти міжнародного торговельної суперечки – це її учасники (фірми, країни, групи країн, міжнародні організації).

Ступінь гостроти міжнародної торгової суперечки залежить від рівня інтенсивності захисних (дискримінаційних) інструментів, що застосовують країни-супротивники одна проти одної, та, відповідно, ступеня нанесення шкоди учасникам.

Способи ведення торговельних війн бувають різні, такі як визначення групи «чутливих» товарів та введення стосовно них заборонних або надмірно високих митних ставок або уведення економічних (торговельних) санкцій стосовно певної країни у вигляді заборони ввезення певних товарів. Також використовується ведення ліцензованого імпорту певних груп товарів, експортних субсидій для пріоритетних галузей та підприємств або квот на імпорт [2].

Торговельні війни - не винахід сучасного суспільства. Такі битви тривають з тих пір, коли нації вели торги один з одним. Колоніальні держави боролися один з одним за виняткові права торгувати із заморськими колоніями в 17-м столітті.

Британська імперія має довгу історію подібних торгових боїв. Приклад можна побачити в опіумних війнах 19-го століття з Китаєм. Британці відправляли опіум індійського виробництва в Китай протягом багатьох років, поки китайський імператор оголосив його незаконним. Спроби врегулювати конфлікт зазнали невдачі, і зрештою імператор направив війська для конфіскації наркотиків.

У 1930 році США прийняли Закон про тарифи Смута-Хоулі (the Smoot-Hawley Tariff Act), підвищивши тарифи для захисту американських фермерів від європейської сільськогосподарської продукції. Цей закон збільшив і без того високі імпортні мита майже до 40%. У відповідь кілька країн вжили відповідні дії проти США, запровадивши свої вищі тарифи, і світова торгівля скоротилася в усьому світі. Коли в Америці почалася Велика депресія, президент Рузвельт почав приймати акти щодо зменшення торгових бар'єрів, включаючи Північноамериканську угоду про вільну торгівлю (НАФТА) [1].

У сучасному світі торговельні війни продовжуються. Починаючи з січня 2018 року президент Дональд Трамп почав запроваджувати низку тарифів на все, від сталі та алюмінію до сонячних панелей та пральних машин. Ці мита вплинули на товари Європейського Союзу (ЄС) та Канади, а також Китаю та Мексики. У відповідь Канада ввела низку тимчасових мит на американську сталь та інші товари. ЄС також встановив тарифи на американський імпорту сільського господарства та іншу продукцію, включаючи мотоцикли Harley Davidson.

Американські мита вплинули на економіку Китаю, завдавши шкоди виробникам і спричинивши уповільнення економічного зростання країни (Рис.1).

До травня 2019 року тарифи на китайський імпорту вплинули на майже 200 мільярдів доларів США. Як і у всіх торговельних війнах, Китай помстився і наклав жорсткі мита на американський імпорту. Дослідження Міжнародного валютного фонду (МВФ) показує, що американські імпортери товарів в основному брали на себе вартість введених тарифів на китайські товари. Багато хто вважає, що ці витрати, у свою чергу, будуть передані американському споживачеві у вигляді підвищення цін на продукцію. Ця війна триває і досі, а її наслідки відчутні всьому світу.

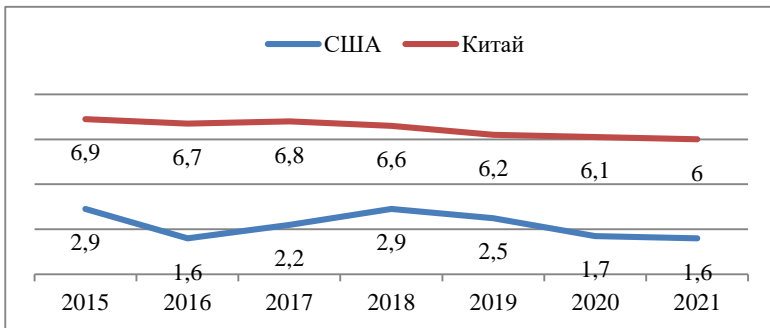

Рис. 1. Реальний ВВП* (відсоткові зміни від попереднього року)[3]

* Сукупні темпи зростання, розраховані в перерахунку на долари США по постійному курсу 2010 року.

Через слабке економічне зростання, торгової напруженості у відносинах зі Сполученими Штатами, а також зниження обсягів виробництва зменшилися торговельні потоки Китаю (Рис. 2).

На думку експертів економічний конфлікт між США і КНР може вилитися в нову світову економічну кризу. Європейський Союз також не міг залишитися осторонь. Спочатку ЄС намагався обмежитися погрозами про підвищення податків для американських компаній. Потім - демонструвати виняткову миролюбність. Але в червні ЄС таки вирішив вплутатися в торгову війну. Зокрема, з 22 червня ввів 25% мито на товари з США. Не тільки на продукцію зі сталі та алюмінію, але і на багато іншого. На мотоцикли, одяг, спиртне і сигарети, продукти харчування та інші товари. Обсяг санкцій оцінений приблизно в 3 млрд євро.

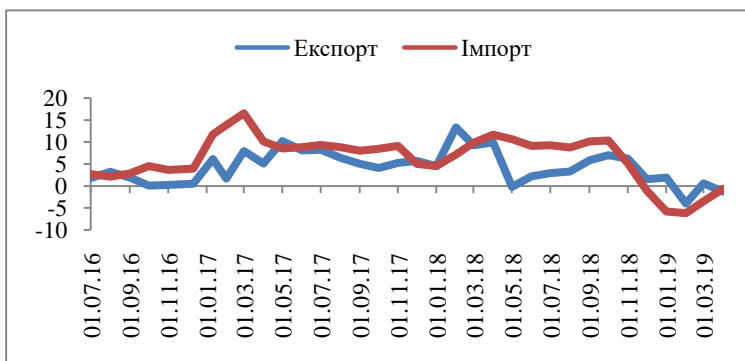

Рис. 2. Зростання експорту та імпорту Китаю (відсоток, в річному обчисленні) [4]

Через стальта алюміній США посварилася не тільки з Китаєм і ЄС, а й з іншими країнами. У тому числі з партнерами по Північноамериканській зоні вільної торгівлі (NAFTA) - Мексикою і Канадою.

З одного боку, Україна може з вигодою використовувати ситуацію, що склалася, замінивши азіатський товар на американському ринку. З іншого боку, існує ймовірність того, що в разі посилення торгової війни, Китай збільшить експорт продукції в Європу, зокрема, в Україну, яка і так страждає від її надлишку. У той же час, можна припустити, що США так само непривітно поставляться до імпорту з України, з огляду на гасла американського президента про підтримку власного виробника.

За зовні стабільними темпами зростання глобальної економіки ховаються серйозні ризики. І головна загроза для світової економіки на даний момент - це торгові війни, що спалахнули після введення Сполученими Штатами тарифів на імпорт з Китаю та інших країн.

Інші важливі ризики, які можна відзначити, це можливість різкого посилення світових фінансових умов, тому що йде процес нормалізації кредитно-грошової політики, як з боку Федеральної резервної системи США, так і з боку Європейського центрального банку. І тут, особливо в Сполучених Штатах, є певна ступінь ризику, пов'язана з тим, що процес коригування може бути потенційним фактором ускладнення умов глобальної ліквідності. На тлі проциклічного зростання бюджетних витрат, зростання саме в той час, коли економіка на підйомі, і підвищення тарифів на імпорт, що може підстебнути інфляцію, Федеральна резервна система може прискорити темп підвищення процентних ставок, і в підсумку може статися шок, який вплине на банківський сектор. Ці процентні ставки вплинуть на умови запозичення з боку країн, що розвиваються [5].

Торгова війна в найближчому майбутньому може покращити дефіцит торгівлі країни, але у перспективі торговельні війни сповільнюють економічне зростання, підвищують рівень безробіття, сприяють зростанню інфляції. З часом торговельні війни послаблюють вітчизняну промисловість. Без зовнішньої конкуренції компаніям у галузі не потрібно здійснювати інновації. Врешті-решт, місцевий продукт погіршиться у порівнянні з товарами іноземного виробництва.

Вибудовування перешкод для вільного переміщення товарів і капіталу призводять до витрат для всіх сторін. Це не раз було доведено в історії. Навіть затятий прихильник протекціонізму 25-й президент США Вільям Мак-Кінлі в кінці кінців визнав, що «торговельні війни не приносять прибутку» і уникнути протистояння допоможуть

доброзичливість і дружні торговельні відносини. Через понад 100 років його порада залишається актуальною і до нього варто прислухатися.

Список використаних джерел

1. TradeWarDefinition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.investopedia.com/terms/t/trade-war.asp> - вільний. Мова англ.
2. Стаття «Міжнародні торговельні суперечки у сучасній регулятивній парадигмі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ierjournal.com/journals/19/2013_5_Gordeeva.pdf – вільний. Мова укр.
3. WorldBankGroup [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/> - вільний.ю Мова англ.
4. Global Economic Prospects [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects> – вільний. Мова англ.
5. Article «Trade wars and their effect on the economy and you» [Електроннийресурс]. – Режимдоступу: <https://www.thebalance.com/trade-wars-definition-how-it-affects-you-4159973> – вільний. Мова англ.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

А. Іванішина
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

БЕЗРОБІТТЯ В ІСПАНІЇ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах динамічний розвиток світової економіки вимагає постійного аналізу ситуації на міжнародному ринку праці. Одним з основних показників, що характеризує стан ринку праці, виступають рівень безробіття, на величину якого значний вплив здійснюють стан життєвого рівня населення, впровадження результатів передових технологій, зміна розміру допомоги по безробіттю, реалізації інших соціальних програм, зростання конкуренції на ринку праці тощо. Безробіття в Іспанії — це традиційно одна з найгостріших проблем економіки країни. У її межах воно має яскраво виражену географічну складову (на півночі вона нижче ніж на півдні), його загальний рівень все одно є одним з найвищих в Європейському союзі, не опускаючись нижче 8-10%.

Іспанські економісти стурбовані проблемою безробіття в країні не лише серед представників похилого віку, а й серед молоді. Згідно статистики (рис.1) [1], на кінець липня 2019 р. зафіксовано 13,92% безробітного населення від кількості працездатних громадян. Хоча це на 4,82% менше ніж нас кінець січня 2017 р., така статистика негативно відображається на економіці Іспанії в цілому, тому вимагає заходів для поліпшення ситуації.

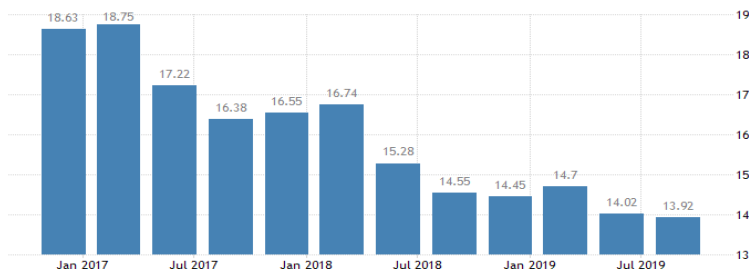

Рис. 1. Кількість безробітних в Іспанії (%)

На сьогоднішній день виділяють наступні причини безробіття в Іспанії:

- навчальна програма в учбових закладах не відповідає нормам, які висувають роботодавці. Таким чином роботи не має майже половина молодих людей;
- виплати по безробіттю в деяких випадках можуть дорівнювати (або навіть перевищувати) нові доходи працівників. Це пов'язано з тим, що сума виплат розрахована в цінах 2006 року і не переглядалася з того часу;
- багато працівників втягнуті у сферу нелегального заробітку;
- зміни у трудовому кодексі країні;
- збільшення кількості іммігрантів із колишніх іспанських колоній [2];
- деякі риси національного менталітету іспанців.

Одразу потрібно відмітити заходи, які приймають правлячі кола Іспанії. По-перше, створення Єдиного порталу зайнятості, який буде включати у себе всі можливі вакансії. По-друге, збільшення числа робочих місць у будівництві, а також — у сільському господарстві. По-третє, третій квартал традиційно стає одним з найсильніших періодів завдяки сфері послуг, що створює високий попит на тимчасових працівників в готелях, барах і ресторанах. Завдяки цим діям, економіка країни поступово почала відновлюватися після кризи 2008–2015 рр.

Що ще можна зробити для того, щоб ситуація у країні поліпилася? Диференціювати рівень допомоги по безробіттю залежно від наявності у сім'ї безробітного дітей і утриманців; відкрити нові інфраструктурні проекти, які передбачатимуть будівництво нових доріг, ремонт та інновацію будівель, інвестиції у виробництво, які ні тільки сприятимуть створенню нових робочих місць, а й допоможуть економіці розвиватися; зниження податкового тягаря на малий бізнес, а також гарантія їм доступу до кредитів, що повинно стимулювати створення нових робочих місць; індивідуальний підхід до кожного зайнятого у фірмі, надання можливостей підвищення кваліфікації на робочому місці за індивідуальним планом [3, с. 226-231].

На сьогодні в Іспанії проживає близько 6,5 мільйона осіб, котрі не мають роботи. Це не є нормальним, оскільки влада повинна бути гарантом соціального захисту населення. Отже, необхідно розв'язати проблеми законодавчо-правового, економічного та організаційного характеру. Тільки такими діями держава зможе істотно знизити рівень безробіття у країні.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт National Statistics Institute (INE) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ine.es/en/welcome.shtml> , вільний.
2. Понеделко Г. Зрушення на ринку праці Іспанії / Г. Понеделко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.demoscope.ru/weekly/2008/0337/analit06.php - вільний.
3. Гончаренко Н. А. Соціальний капітал: концептуальна невизначеність в соціально-філософському дискурсі / Н. А. Гончаренко – Філософські проблеми гуманітарних наук : зб. наук. праць. – К., 2009. – 500 с.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

В. Казак

Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ВАЖНОСТЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В современных условиях внешнеэкономическая деятельность является важной составляющей национальной экономики. Особое значение отводится государственному регулированию внешнеэкономической деятельности как совокупности мер,

способствующих осуществлению внешнеэкономической политики страны.

Глобализация экономической жизни, расширение двусторонних связей между странами и зависимость друг от друга, быстрота решения глобальных экономических проблем все это превратило целесообразное регулирование внешнеэкономической деятельности в объективную задачу. Прежде всего, взаимные торговые и экономические связи между странами являются основными аспектами ВЭД. Внешнеторговая деятельность является основным фактором повышения социально-экономического процветания в каждом обществе, но она также может быть вызвана кризисом. Позитивное отражение внешнеторговой деятельности на национальной экономике зависит от профессионального регулирования этих связей и их стимулирования.

На первом этапе должен быть повышен уровень экспорта, то есть гораздо больше внимания развитию месторождений, связанных с экспортом. Уделять больше внимания предприятиям, производящим различные виды продукции, экологически безопасным для здоровья человека, а не для нанесения ущерба. В целом, государство несет большую ответственность в направлении экономической безопасности страны и отвечает за защиту общегосударственных интересов в условиях рыночной экономики. Практически государственный опыт регулирования внешнеторговой деятельности существует во всех странах мира. Но его масштабы и методы отличаются друг от друга в связи с целями и задачами, поставленными перед государством, а также государственное регулирование внешней торговли определяется правилами пространства страны в современной мировой экономике и внутренней внешней политике государства.

Важность государственного регулирования внешнеторговой деятельности понимается как основная часть экономических отношений, складывающихся на институциональных структурах. Почему это так важно, международные отношения организованы не только ради экономической эффективности. Основным вопросом, стоящим за пределами внешнеэкономических связей, является достижение процветания на научных технологиях. Таким образом, научные технологии не только обосновались в одной стране, но и интегрированы в мировую экономическую систему через определенное время. Это дает гораздо больше возможностей для экономики стран взаимодействовать друг с другом для установления новых внешнеэкономических связей. Внешнеторговая деятельность основана на полных нормативных актах. Известно, что

внешнеторговая деятельность осуществляется на основе международных юридических норм. Другие факторы также отражаются во внешнеторговой деятельности, такие как участие страны в глобальной системе, структура правительства, рабочая сила, финансовые и природные ресурсы являются разумными факторами для повышения внешнеэкономических отношениях. Основные цели регулирования ВЭД:

- Подготовка норм, определяющих юридические основы внешнеэкономической деятельности, и их регулирование.
- Определение статусов органов для регулирования внешнеэкономической деятельности.
- Определить государственное регулирование внешнеэкономической деятельности, принятие нормативных актов по созданию новых совместных предприятий в стране.
- Определение режима экспорта, экспортной лицензии, определение правил ввоза и вывоза товаров.
- Реализация валютных и таможенных правил.
- Принятие мер по защите интересов государства для участия во внешнеторговой деятельности.

Известно, что внешнеторговая деятельность как часть национального производства. Все проведенные в стране экономические реформы показывают, что они являются основными частями внешней политики, осуществляемой страной в области торговой деятельности. Если государство стремится к формированию внешнеторговых отношений в макроэкономическом масштабе и решает глобальные экономические связи. Только когда все методы и принципы будут приняты в отношении экономических реформ, проведенных в стране, будет достигнута высокая эффективность в отношении внешнеторговой деятельности. Тогда экономические реформы должны быть отнесены и к глобальной экономической интеграции. Это помогает расширить основные возможности страны для интеграции в мировую экономическую систему. Также следует отметить, что экономические реформы, проведенные для формирования внешнеэкономической деятельности, отражают преимущества и недостатки переходного периода. Государственный суверенитет и политика в отношении внешнеэкономической деятельности рассматриваются с преимуществами следующих случаев; Экономика страны должна отвечать за открытую политику. Первым этапом внешней торговли может быть нацеливание на экономические отношения. Внешнеторговая деятельность должна быть организована на

принципах местной ресурсной экономики, то есть в экспорте продукции должно быть большое количество готовой продукции. В правилах внешнеэкономической деятельности будут улучшены некоторые основные параметры: юридически нормальные основы торговой политики и ограничения для выравнивания целей (импорт новых технологий). Правила участия при сотрудничестве с зарубежными странами, финансовые проблемы, таможенные тарифы и налоговая система постепенно улучшаются. Импорт-экспорт и лица, участвующие в гражданстве, должны быть улучшены. Передача законов о внешней торговле в местную систему в условиях международной юридической системы.

Государственное регулирование внешнеторговой деятельности отличается в основном от многоформатных источников. В современных условиях свободного маркетинга правила внешней торговли анализируются по следующим направлениям:

- Внешняя торговля;
- Международные производственные союзы;
- Научно-техническое сотрудничество и совместное предпринимательство;
- Трудовые ресурсы международные миграции;
- Международный поток капитала;
- Международные интеграционные союзы;
- Сотрудничество в рамках международных организаций.

Формы внешней торговли зависят от мирового экономического развития и ситуации.

Как свидетельствует мировой опыт, воздействие государства на внешнеэкономическую деятельность носит, по преимуществу, характер регулирования, а не управления.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

O. Kalita
Alfred Nobel University, Dnipro

ALTERNATIVE RESOURCES OF ENERGY AND OIL TRADE CONNECTION

The ecological situation all over the planet is critical, ecosystems are seriously damaged. It is caused by consumption of natural resources such as oil, gas, ores, and other ones and by large amount of pollutions from their processing. All this is caused by the needs of sources of energy. This problem finds its solution in alternative sources of energy,

but they did not replaced "traditional" ones, and the problem of finding the solution transformed into another one, the problem of using the remedy.

The reason of that discrepancy is laid in the financial factor. And the liability lays on the enterprises, their owners, actually, dealing with oil production and trade, as well as other natural resources. In accordance with IBISWorld (Investopedia, 2019), oil and gas sector makes up between 2% and 3% of worlds global economy, which is large number. Such enterprises also affect state economy a lot, and in some cases, for example Venezuela (Investopedia, 2019), are crucial for the country. But the problem is that the planet cant stand this enormous consumption of the resources and the pollutions, so there is need to transfer the energy production from limited ones into renewable, and some countries are working on this issue. In Ukraine, for instance, the alternative sources of energy are less outspread but they are becoming more and more common since Ukraine has a great potential of those (Sae.gov.ua, 2019). There are some statistics of using alternative resources of energy and the projections about Ukrainian ones in particular (Fig. 1, Fig. 2).

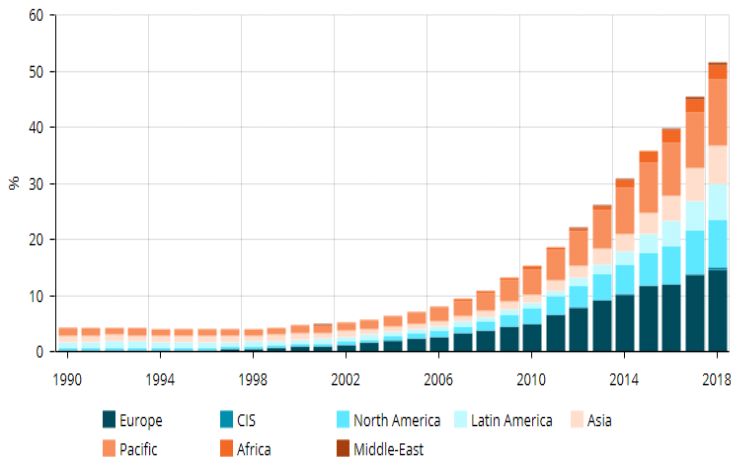

Fig. 1. Demand on alternative resources of energy in some countries (picture: Yearbook.enerdata.net, 2019).

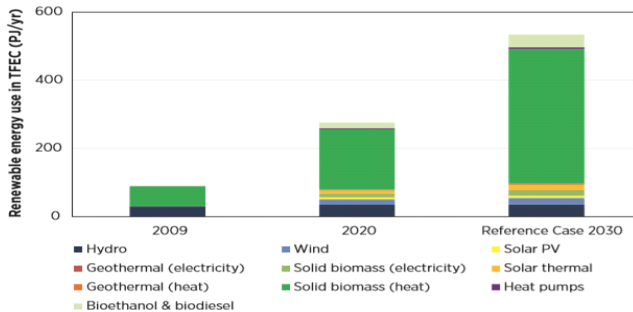

Fig. 2. The projections of using the alternative sources of energy in Ukraine in some years (picture: Sae.gov.ua, 2019)

To conclude with, the Earth wellbeing and ecology sustainability depends on peoples ability to switch their activity tendency from destructive to creative one, and to overcome all of the obstacles on the way. Despite the established oil and gas trade and all the economic relations and conveniences enterprises and states have to fulfill the transition to alternative sources of energy not only because they are renewable and almost everlasting and don't harm the environment but also because there almost no limited resources left.

References

Investopedia. (2019). Investopedia. [online] Available at: <https://www.investopedia.com> .

Yearbook.enerdata.net. (2019). Wind & Solar Share in Electricity Production Data | Enerdata. [online] Available at: <https://yearbook.enerdata.net/renewables/wind-solar-share-electricity-production.html> .

Sae.gov.ua. (2019). Welcome to Держенергоефективності України [online]. Available at: <https://sae.gov.ua/> .

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

О. Каліцева

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

АНАЛІЗ ЗМІНИ У ТОВАРНІЙ СТРУКТУРІ УКРАЇНСЬКОГО ІМПОРТУ ЗА ОСТАННІ П'ЯТЬ РОКІВ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

У сучасних умовах у широкомасштабній світовій глобалізації, яка безпосередньо впливає на зовнішню економіку, актуалізує перед Україною вагомий сектор завдань, що підштовхує країну на пошук

нових партнерів та джерел конкурентоспроможності, що могло би покращити прискорення модернізації національної економіки. Насамперед, можна додати, що за часи своєї незалежності Україна змогла стати учасником процесу глобалізації та розбудувати стратегічні відносини з іншими країнами, що має велике значення для укріплення розвитку національної економіки. Зокрема, зовнішня торгівля має велике значення для національної економіки, що безпосередньо впливає на міжнародні економічні відносини. Стан сучасної зовнішньої торгівлі України та напрям, який реалізується, прямолінійно залежить від зовнішньоекономічної політики, за яких умов вона проводиться в країні та від соціального і економічного стану національної економіки. Одним з вагових факторів зовнішнього середовища займає політична ситуація в країні, тобто, в першу чергу потрібно дослідити загальний економічний стан країни та розглянути перспективи цих напрямів у подальшому розвитку.

Проаналізуємо динаміку показників розвитку економіки України за даними, які наведені в табл. 1 за 2014-2018 рр., які показують повільне, але зростання економіки України. За аналітичними підсумками у 2018 року показник ВВП у порівнянні з 2017 роком зріс на 575 786 млн. грн. За офіційними даними Державної служби статистики України у II кварталі 2019 року з порівнянням попереднього кварталу ВВП збільшився на 1,6%, а у порівнянні з II кварталом 2018 року – на 4,6%.

Таблиця 1

**Динаміка показників розвитку економіки України за
2014 – 2018 рр. [1]**

Показники	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
ВВП, млн. грн.	1566728	1979458	2383182	2982920	3558706
Експорт товарів і послуг, %	85,7	73,0	96,4	116,6	108,6
Імпорт товарів і послуг, %	72,9	70,7	103,7	123,6	114,3

Згідно наведених аналітичних даних, можна сказати, що ті країни, які не виробляють самостійно, а імпортують товари, а для того щоб заробити прибуток, наразі експортують товари власного виробництва. Якщо поглянути на розвинуті країни, можна спостерігати, що експорт перевищує імпорт, що говорить нам про самостійне виробництво більшості товарів в цих країнах, які необхідні для того, щоб забезпечити потреби населення. Якщо поглянути на показники статистики України за останні п'ять років, то спостерігаємо те, що в Україні в більшій мірі імпорт перевищує експорт. При цьому, країна

має негативне зовнішньоторгівельне сальдо балансу, яке за останні кілька років збільшилося, що на світовій практиці вважається негативною тенденцією, бо це сприяє перенасичення ринку імпортними товарами в країні, що витісняє інтереси вітчизняних виробників. З огляду на це, можна сказати, що українське населення продовжує купувати товари більше за кордоном, ніж продавати та при цьому, користуючись кредитними коштами, що також здебільш призводить до погіршення матеріального стану.

За аналогічними висновками, переглянемо наступну динаміку обсягу імпорту України, яка наведена у табл. 2 за 2014 – 2018 рр. та проаналізуємо.

Таблиця 2

Динаміка обсягу імпорту України за 2014 – 2018 рр. (млрд. дол.) [1]

Показники	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Імпорт	60,8	43	44,6	55,1	62,9

Отже, спостерігаємо за даними в табл. 2, що активізація зовнішньої торгівлі в Україні почалась з 2017 року та продовжилась у 2018 році, у порівнянні з 2015 – 2016 роками, де на показники вплинули такі фактори, як анексія Криму, Луганської області та частини Донецької. За досліджуваний період 2016 рік став показуючим до залучення прямих інвестицій, результатом цього стало неринкове підвищення цін, відсутність стабільності гривні, зниження рівня тіньової економіки та призвело до поповнення золотовалютних резервів. Зокрема, в наступний період, Україна почала використовувати квоти на основних групах торгівлі товарами з ЄС. В цей період, основними партнерами України стали: Росія, США, Китай, Польща, Італія, Німеччина, Туреччина, Швейцарія, Угорщина, Білорусь. Але, за останній час партнером для України став Євросоюз. Аналіз даних, дозволив виявити, що все ж таки більша частина імпортованої продукції йде з Росії, а саме: нафта, нафтопродукти, вугілля, ядерне паливо та добрива мінеральні. Згідно цього, можна зазначити, що визначаються та регулюються торгівельні відносини документами СОТ (світової організації торгівлі), де у 2008 році Україна стала членом СОТ. Здатність до реформування своєї торгівельної політики, Україна відповідно до правил СОТ, намагається зменшити список економічної діяльності, що потребують спеціального дозволу, також зменшити втручання державою до підприємницької діяльності та удосконалити функції контролюючих органів.

Згідно цього документа, проаналізуємо наступні показники, які наведені у табл. 3.

Отже, за останні роки можемо спостерігати зростання імпорту над експортом товарів. Відповідно до цього, зростає абсолютна від'ємна величина сальдового торгівельного балансу країни. Як можна спостерігати останнім часом, зі збільшенням доходів українського населення, підвищується попит саме на імпортні товари. Наступне, зростання цін на нафту, що тягне за собою зростання витрат України на імпорт нафти та природний газ. Щодо тієї продукції, що надходять в Росії, а Україна скуповує цю продукцію звідти, то ймовірно кращим рішенням буде обмежити поставки цих товарів на українську територію. На даний час, потрібно зменшити залежність від Росії та ввіз з цієї країни імпортних товарів та пробувати виробляти такі ж самі телевізори, електроніку, схожі товари на вітчизняному ринку та почати розробку плану, щодо доцільного використання аграрно-сировинного сектору в Україні.

З огляду на все вище сказане, можна зробити наступні підсумки, що для України в якості конкурентоспроможності, в першу чергу потрібно, переглянути та розробити перспективний напрямок аграрно-сировинного сектору, бо зовнішньоекономічна ситуація вкрай нестабільна і може призвести до небажання політичної влади до впровадження змін або порядок з відбиттям російської торгівельної агресії, для того, що не почалась торгівельна війна.

Таблиця 3

Товарна структура імпорту за 2017 – 2018 роки, % [1]

Показники	Роки	
	2017	2018
Полімерні матеріали, пластмаси	6,5	6,2
Засоби наземного транспорту	8,4	8
Продукція хімічної промисловості	13,2	12,3
Мінеральні продукти	25,2	24,8
Продукція машинобудування	20	20,9
Недорогоцінні метали та вироби з них	6,1	6,3
Та інші товари	20,6	21,5

Для того, щоб найкраще налаштувати темп росту співпраці з ЄС та іншими державами, необхідно скоріше закінчити недороблені реформи в країні, у тому числі, зменшити рівень корупції, зміцнити економіку країну усередині, поліпшити діловий бізнес, нарощувати виробництво експортів товарів на зміцнення економіки, ефективне

проведення політики імпортозаміщення з метою забезпечення національної безпеки України та також формування фінансових резервів в країні на підтримку українського експорту.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоля, кандидат економічних наук,
доцент.*

В. Карагодін

Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро

НИЩЕТА, ГОЛОД И БЕДНОСТЬ УБИВАЮТ МИРОВУЮ ЭКОНОМИКУ

Миллиарды людей на планете на протяжении многих веков страдают от бедности и нищеты. Эти проблемы не теряют свою актуальность и в нашем веке. Согласно статистики, более 700 миллионов людей живут в нищете, из них 5 миллионов новорожденных, не дожив даже до пяти лет. Социальное неравенство в современном мире только нарастает, несмотря на невероятный научно-технический прогресс. Более того, усугубляется социальная дифференциация во всех странах мира, включая и развитые государства. Пока перед многими мультимиллиардерами стоит вопрос: «куда инвестировать лишние средства?», миллиарды жителей планеты на грани выживания.

ООН провела исследование проблем бедности в 2018 году, которое охватывало 105 стран и 5,7 миллиарда человек, в результате этого исследования в мире (табл. 1):

- 23,5 процента живут за гранью бедности.
- 46 процентов — в «исключительной бедности» без возможности медицины и образования.
- 852 млн. людей голодают [1].

Исходя из данных табл. 1, можно сделать вывод, что за гранью бедности живет большой процент населения, что пагубно влияет на развитие страны и показывает её низкий уровень обеспеченности. Лидируют по количеству нищего населения Нигерия, а так же Афганистан, который ещё со времен войны, не смог стабилизировать этот показатель.

Таблица 1

Статистика населения за чертой бедности [2]

Город	Население за чертой бедности	Год
Канада	9,4%	2008
Нигерия	70,0%	2010
Испания	21,1%	2012
Италия	29,9%	2012
Чили	14,4%	2013
Демократическая Республика Конго	63,0%	2014
Греция	36,0%	2014
Франция	14,2%	2015
Германия	16,7%	2015
Украина	3,8%	2016
Болгария	23,4%	2016
Афганистан	54,4%	2017
Аргентина	25,7%	2017

Нищетой, или крайней бедностью, Всемирный банк называет жизнь на 1,9 долларов в день. Для того что бы исправить данную проблему существует множество решений. Одно из них - это помощь со стороны государства. Оно уменьшит проблему, но не решит ее. Так же очень важным фактором является экономический рост каждой страны, поскольку он ведет к увеличению валового национального дохода. Повышение заработной платы, микрофинансирование, может повысить благополучие многих людей.

Список использованных источников

1. Field Listing :: Population below poverty line – The World Factbook – Central Intelligence Agency [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/fields/221.html> - свободный. Язык англ.

2. Нищета уничтожает мировую экономику [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://lenta.ru/articles/2019/10/15/nobel_economy/ - свободный. Язык рус.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

ЗМІНИ У ПОДАТКОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ПОРУШЕННЯ ПРИНЦИПУ СТАБІЛЬНОСТІ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Податки є необхідною ланкою економічних відносин в суспільстві з моменту виникнення держави. Розвиток і зміна форм державного устрою завжди супроводжуються вдосконаленням системи податків, адже вони є платою суспільства за виконання державою її функцій.

Як неприємно але факт залишається фактом, не тільки за 2 роки, а й за останні 2 десятиліття дуже багато вносилося змін та поправок до законодавства України щодо оподаткування у всіх сферах господарської діяльності України. Але держава Україна знаходиться позаду всіх розвинутих держав, а доход на душу населення найгірший серед європейських держав.

22 жовтня 2019 року набрав чинності наказ Міністерства фінансів України від 16.07.2019 № 308 «Про затвердження форм заяви про застосування спрощеної системи оподаткування, розрахунку доходу за попередній календарний рік, запиту про отримання витягу з реєстру платників єдиного податку та витягу з реєстру платників єдиного податку».

Вважаю, що вище зазначений закон є одним з тих законів, які направленні на розвиток малого та середнього бізнесу, які збільшать свій відсоток у загальному державному валовому доході і принесе максимальний прибуток для держави.

Як приклад, за останні 2 роки по всім телеканалам України розповідали, що купівля вугілля для електростанцій за формулою Роттердам + принесла державі збиток в розмірі перевищуючі десятки мільярдів гривень.

Але зараз, виявляється, що після проведення декількох експертних перевірок було встановлено, що купівля вугілля за схемою Роттердам + проходила у повній відповідності з законодавством України і Міжнародних Договорів, та сплата податку від цього договору принесла прибуток державі Україна.

Існують норми законодавства України, щодо оподаткування, які змінює Верховна Рада України, тому що вони протирічать одне одному, що призводить до мінімізації оподаткування доходів, виведення коштів в офшорні зони та інше.

Очевидним є те, що внесення великої кількості поправок та змін у Верховній Раді України, щодо оподаткування, є доказом недосконалої законодавства України та намагання його покращити.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

A. Katsyrova
Alfred Nobel University, Dnipro

THE MEMBERSHIP OF UKRAINE IN THE EUROPEAN UNION: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

Nowadays the idea of Ukraine joining the European Union is widely disseminating to the population and scientific literature, for instance, in the articles of authors like Kolodiychuk V. Kolodiychuk I. Bidenko I., Shevtsov A. and others (Колодійчук, В.А., 2014; Шевцов, А.Л., 2016; Биденко, Ю., 2012). A large number of people see in that a way of all-round development of the country, however this course is fraught with many difficulties. In most cases, these are economic barriers, which could obstruct the achievement of the goal. Precisely these problems will be discussed in the work.

In the foreseeable future Ukraine will not become a full-fledged member of the European Union. Our production is at the quite low level of development. Ukraine used to be a part of the USSR and only 28 years ago the country became independent, but indeed little has changed. Only a few recently formed Ukrainian enterprises comply with European norms and requirements of manufacturing. Generally, Ukraine is still keeping up old soviet technologies being created about 40-50 years ago. Our goods are uncompetitive on the European market now, because our facilities' old technics and equipment are not able to proper quality that is why they are inferior to European ones, though our natural resources and labor are very profitable at the costly labor market in Europe and the USA. However, Ukrainian products are much more reclaimed for former members of the USSR for instance Russia and Belarus that use the same senile standards. Therefore, the Ukrainian market is closely linked with the East one. The development of production does not move on, because it requires many capital investments. Ukraine has already supplied its goods to Asia.

There is one more unpleasant consequence of the EU membership for Ukraine. Currently, the agriculture is one of the most important sectors of the Ukrainian economy because of favorable climate, fertile land and some other factors. There are one-thirds of all Europe's arable land in Ukraine, and the country is one of the world's leaders in the export of agriculture

produce. Unfortunately, the direction of development only of the agriculture industry leads to a decline in other economic sectors. Being a member of the USSR Ukraine was mainly agriculture province. Most of labor was in agriculture in order to feed the population of the USSR. Ukraine was only a territory the foodstuff was grown on. Years later Ukraine continues to develop its major industry – agriculture. Ukraine is also an exporter of food, forest and light industries for Europe, that's why when the country joins the European Union Ukraine is likely to become a supplier of raw materials for the Union.

Also, Ukraine has an industry with mostly obsolete technologies of production from the USSR. There was a lot of enterprises on its territory, but the country didn't focus on their development. Nowadays, there are a large number of industries whose product quality doesn't satisfy international and European customers. Besides, Ukraine doesn't get proper income from sales of these products that are why the country bets on the agriculture industry. Based on these facts national market will be full of products of the European industry after the Euro integration. The population will prefer to buy European products than Ukrainian ones. Many enterprises will suffer from such high level of competition because Ukrainian products don't give in quality to European ones because of the retarded industry. An exception will be an enterprise that was recently established (5-10 years ago) and originally aimed strictly to European entrepreneurs.

One more challenge for Ukraine is an issue being related to verification and standardization of documents. Our sanitary, ecological and even legislative standards don't comply with European institutes' ones. Present documentation, on which standards and quality depend, in most cases doesn't change since the 70-80s of the last century while the 2015-2018 sample certificates are issued nowadays. Of course, they are not verified by the European Union. Countries being a member of the Union has created the common standard for all members and grouped the complex workflow into an accessible electronic window. It is impossible for Ukraine to just fit all documents into this European template, because it demonstrates production compliance with European standards. The country will be obliged to first resort to the development of its enterprises before applying for verification of documents at the level of European entrepreneurs.

The desire of Ukraine to produce quality products of European level and become a member of the European Union is certainly only right going into the future. Nevertheless, it is necessary to remember that Europe not only dictates rules of joining the Union but also will regulate both products and its production in Ukraine.

That's why it is quite difficult to unequivocally answer the question "Is the joining the European Union profitable for Ukraine?" But despite all problems and difficulties, the solution will be found. Although not at once after a while Ukraine could reach the European standards and population's level of living. These are possible perspectives, however many efforts need to be made to attain the desired.

References

1. Колодійчук, В.А., Колодійчук, І.А. (2014). Актуальні проблеми Євроінтеграції зерновиробників України. *Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С. З. Гжицького*, [online] 16(№ 2 (59) Частина 5), pp.97-103. Availableat: <https://cyberleninka.ru/article/v/aktualnye-problemy-evrointegratsii-zernoproizvoditeley-ukrainy> [Accessed 8 Nov. 2019].

2. Шевцов, А.Л., Демьянчук, В.А., Ворона, А.А., Астапова, А.А. (2016). Украина и Европейский союз: проблемы интеграции. *International Journal of Humanities and Natural Sciences*, [online] 1(Part 6), pp.121-124. Availableat: <https://cyberleninka.ru/article/v/ukraina-i-evropeyskiy-soyuz-problemy-integratsii> [Accessed 8 Nov. 2019].

3. Биденко, Ю. (2012). Западное постсоветское пограничье: концептуальные определения, траектории интеграции и полюса притяжения. *Materialele Conferinței științifice internaționale anuale a doctoranzilor și tinerilor cercetători*, [online] 3(6), pp.29-47. Availableat: https://www.researchgate.net/profile/Yuliya_Bidenko/publication/311767848_Frontierele_post-sovietice_de_vest_definitii_conceptuale_traiectorii_de_integrare_si_centre_de_atractie_Zapadnye_granicy_postsovetskogo_prostranstvakonceptualnye_opredelenia_traektorii_integracii_i_po/links/5859a19208ae3852d2559b7c/Frontierele-post-sovietice-de-vest-definitii-conceptuale-traiectorii-de-integrare-si-centre-de-atractie-Zapadnye-granicy-postsovetskogo-prostranstvakonceptualnye-opredelenia-traektorii-integracii-i.pdf#page=30 [Accessed 8 Nov. 2019].

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

Р. Ключник,

кандидат політичних наук, доцент

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В ЛАТВІЇ: ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР

Туризм як багатовимірне й багатофункціональне явище характеризується високим ступенем залежності від природних (екологічних), загальноекономічних, соціальних і політичних змін у

будь-якій країні, яку розглядають як потенційну дестинацію. Разом з тим, зазначає Т.І. Ткаченко, з початку ХХІ століття і до сьогодні прогнозування розвитку туризму ускладнюється у зв'язку з невизначеністю зовнішнього середовища [1, с. 41]. Ринок туристичних послуг являє собою відкриту систему, яка багатьма каналами (фінансовими, інформаційними, ресурсними, кадровими тощо) пов'язана з ринками вищого порядку, як-от зі світовим ринком послуг, зокрема, туристичних.

В контексті цього цікавим є вивчення досвіду розвитку міжнародного туризму в країнах Балтії, зокрема, в Латвії. Для нашої країни цей досвід є особливо корисним, оскільки Україна: а) є постсоціалістичною країною; б) тільки намагається вийти на світовий туристичний ринок (на відміну від найвідвідуванішої у світі Франції).

Латвія посідає 54 місце серед 136 країн світу в рейтингу конкурентоздатності туризму та подорожей Всесвітнього економічного форуму. У столиці – місті Рига – нараховується вісім п'ятизіркових готелів. Якщо у 2012 р. в Ризі зупинилися 845 тис. іноземних туристів, то у 2016 р. – вже понад 1,2 млн. Туристичний бренд міста – «LiveRiga» – є досить впізнаваним у Європі [2].

У 1993 р. було створено Асоціацію готелів та ресторанів Латвії (LVRA), яка є громадською організацією, що об'єднує готелі, хостели, мотелі й ресторани з метою інтенсифікації професійного співробітництва. Метою цього проекту є підтримка належного рівня обслуговування клієнтів, упорядкування ринку готельного бізнесу в Латвії, а також представлення сфери готельного і ресторанного бізнесу Латвії на міжнародному ринку. Так, з 1995 р. LVRA є членом Міжнародної асоціації готелів і ресторанів (IHRA). LVRA уклала договір про співпрацю з Латвійською асоціацією туристичних агентів (ALTA) [3, с. 160].

Латвійське агентство інвестицій та розвитку (LIAA) – це державне агентство, створене з метою сприяння розвитку підприємницької діяльності в Латвії. Серед іншого, LIAA реалізує маркетингові проекти в Латвії та за кордоном з метою позиціонування держави як нового туристичного напрямку, розвиває державно-громадське співробітництво з метою поліпшення функціонування туристичної галузі країни, працює на залучення інвестицій з метою розвитку туризму. Значна частина готелів та туристичних фірм Латвії заснована іноземними підприємствами.

Латвійці дбають і про безпеку гостей. У 2009 р. в Ризі створили туристичну поліцію з метою дотримання туристами громадського порядку, а також для допомоги гостям міста в разі виникнення

проблем. Слід зазначити, що рівень злочинності в Латвії є досить низьким, а безпека – одна з ключових цінностей сьогодення, особливо для жителів країн, які зіштовхнулися із загрозою тероризму та масових заворушень.

Незвичайним, але дієвим способом звернути увагу на роботу міської влади та «оживити» імідж міста в цілому є рішення мера Риги Ніла Ушакова поселити в Ризькій думі двох котів, які часто з'являлися на фото в соціальних мережах. Міський голова Риги, будучи економістом за фахом, протягом 10 років роботи (2009-2019) приділяв багато уваги іміджу латвійської столиці.

Девіз Латвії як туристичної країни – *Best enjoyed slowly*. Відповідно, для його повнішої імплементації було враховано нові тенденції у запитках споживачів, з урахуванням зростання життєвих стандартів. Латвія рекламується як місце, де час уповільнюється, де можна розслабитися і відпочити в гармонії з природою. Латвійські туристичні продукти базуються на якості, стабільності, індивідуальному підході, залученні (*involvement*) самих туристів та наданні їм нового досвіду [4]. У 2017 р. доходи від туризму становили 4.2% від ВВП Латвії. При цьому число туристичних компаній у країні скоротилося від 332 у 2013 р. до 121 у 2016 р. Латвійська дослідниця Т. Одінокова зазначає, що кожні 30 туристів створюють одне робоче місце [5, с. 5-6]. Серед країн, громадяни яких відвідують Латвію найбільше, – Російська Федерація (13,3%), Німеччина (11,9%), Литва (10,1%), Естонія (9,2%), Фінляндія (6,4%) [5, с.7]. Втім, латвійські автори Л. Мецеле та М. Руціньш вважають, що туризм все ще є недооціненою галуззю економіки, і на це слід звернути увагу політикам та чиновникам [6, с. 265]. Адже для розвитку будь-якої економічної галузі необхідні політичні рішення, причому на рівні парламенту.

Таким чином, Латвія є країною, яка досить успішно реалізувала свій потенціал на користь розвитку туристичної галузі. Поєднання природних ресурсів, історичних пам'яток та високого рівня надання послуг зумовили розвиток туризму, який, як ми переконалися, є важливим чинником розвитку економіки. Приклад Латвії є важливим для України, яка лише знаходиться на шляху розширення туристичних потоків з інших країн.

Список використаних джерел

1. Ткаченко Т.І. Сталій розвиток туризму: від теорії до реалій / Т.І. Ткаченко // Туризм: реалії та перспективи сталого розвитку. [Електронне видання] : матеріали доп. міжнар. наук.-практ. конф.

(Київ, 23–24 жовт. 2014 р.) / голова редкол. С.В. Мельниченко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – С. 41-43.

2. Экономический профиль города Риги (2018). [Электронный ресурс]. – Режим доступа:<http://www.investeriga.lv/wp-content/uploads/2018/01/R%C4%ABgas-ekonomikas-profils-2018-RUS-Web.pdf>

3. Корсак Р.В. Історія розвитку туризму у країнах Балтії (Естонія, Латвія, Литва) / Р.В. Корсак, В.В. Фуртій // Гілея: науковий вісник. – 2017. – Вип. 118. – С. 159-162.

4. Regional survey of tourism development in Latvia. – Access mode: https://www.interregeurope.eu/fileadmin/user_upload/tx_tevprojects/library/file_1508254284.pdf

5. Odínokova T. Tourism cluster as a form of innovation activity / T. Odínokova // Economics. Ecology. Socium. – 2019. – Vol. 3, No. 2. – P. 1-11.

6. Mecele L. Development of tourism in Latvia: issues and potentialities / L. Mecele, M. Ruciņš // Sociālozinātņūžurnāls. – 2012. – No. 1(4). – P. 251-268.

М. Коба

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

ТОРГОВАЯ ВОЙНА США И КИТАЯ: ВЛИЯНИЕ НА УКРАИНУ

Уже довольно продолжительное время (около 1,5 года) США и Китай имеют напряженные отношения и находятся в состоянии торговой войны. Причиной этого противостояния можно назвать претензии американского лидера по поводу товарного дефицита США и Китая, а так же краже интеллектуальной собственности. Товарный дефицит – это превышение импорта товаров над экспортом и в 2017 году он достиг рекордной отметки в 375 миллиардов. Китай поставил США за год товаров на 505 миллиардов долларов, а США Китаю – только на 130 миллиардов. С этого и началась торговая война, которая, безусловно, имеет влияние на всю мировую экономику и, конечно же, на экономику Украины. [1]

В конце июля 2019 года учетная ставка ФРС США уменьшилась на 25 пунктов и Китай в ответ девальвировал свою валюту до рекордно низкой отметки за последние 11 лет -7 юаней за доллар. Поскольку Китай – один из крупнейших мировых экспортеров это действие смогло заметно простимулировать китайскую экономику, которая заметно пострадала от американских пошлин. Так Китай предполагает ещё и усилить конкурентоспособность своих товаров. Дональд Трамп

назвал эти действия валютными манипуляциями и предложил идею для ФРС о продолжении снижения учетной ставки, однако конкретных действий в эту сторону пока предпринято не было.

С сентября США повысили пошлины на китайские товары на 15%. На вторую товарную группу объемом 250 млрд долларов с 1 октября пошлины составляют 30%. В ответ Китай ввел 10% сбора с продукции США на 75 млрд долларов, а следующая часть пошлин в размере 5% должна вступить в силу с 15 декабря.[2]

Данная ситуация имеет своё влияние и на нашу страну. Положительным для нас является дешевый доллар, который может помочь облегчить макроэкономическую ситуацию в Украине, привлечь новые инвестиции и рефинансировать внешние долги по сниженным процентам. Многие эксперты уверены, что из-за удешевления доллара может возрасти активность большинства ведущих экономик, что в свою очередь увеличит спрос на традиционные сырьевые позиции украинского экспорта, такие как зерно, руда, металл, химия.

Так же есть и минусы. Например, отдельные отрасли украинской экономики могут не выдержать конкурентного напора китайских компаний. Посмотрим хотя бы на ту же металлургию, которая традиционно конкурирует с Китаем как с крупнейшим оператором профильного рынка.

Что касается сырьевых рынков, могут сложиться и такие обстоятельства, при которых разгорающаяся валютная война окажется невыгодной для отечественных экспортеров. Девальвация юаня к доллару может привести к росту цен в самом Китае на товары и на закупаемое для них сырье. И поскольку расчеты с большинством партнеров китайцы проводят в долларах, то результатом войны валют может стать рост себестоимости китайских товаров, которые производятся из зарубежного сырья, и цен на эти товары.

Как Украина «отреагирует» на обесценивание юаня мы увидим уже в скором времени. По мнению экспертов, если курс нашей валюты к доллару будет расти, то стоимость китайских товаров в нашей стране останется на таком же уровне.

Подводя итог, хочется ещё раз отметить, что любая торговая война затрагивает не только экономики «воюющих» стран, но и весь мир, что может отражаться как в позитивном, так и в негативном ключе.

Список использованных источников

1. Взаимная вражда [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://lenta.ru/articles/2019/08/19/china_vs_us/ - свободный. Язык рус.

2. Меж двух огней [Электронный ресурс]. – Режим доступа: zavarnik.biz/greciya-igra-v-poddavki – свободный. Язык рус.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

І. Коваленко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ДИНАМИКА РЕАЛЬНОГО ВВП УКРАЇНИ

Забезпечення економічного зростання є найважливішою умовою зростання рівня життя. Економічний розвиток країни належить до основних понять, що характеризують національну економіку. Для вимірювання економічного розвитку використовують різні показники, проаналізувавши які можна оцінити тенденції економічного розвитку, а також чинники, що на нього впливають. На макрорівні основним показником розвитку економіки країни є валовий внутрішній продукт (ВВП). Тобто ВВП – це узагальнений економічний показник, розрахований у системі національних рахунків, який оцінює остаточні результати поточного виробництва на території країни за певний проміжок часу. Чим більше значення показника, тим вище рівень розвитку країни.

Однак номінальний ВВП не завжди вірно відображає тенденцію розвитку економіки та зростання добробуту населення з огляду на можливі зміни цін на товари та послуги. Для усунення впливу чинника зміни цін та визначення справжнього росту виробництва за певну кількість років потрібно вирахувати реальний ВВП у цінах одного базового року, для чого застосовується дефлятор ВВП (індекс цін):

$$I_p = \frac{\sum P_{\text{тек}} Q_{\text{тек}}}{\sum P_{\text{баз}} Q_{\text{баз}}};$$

$$\text{Реальный ВВП} = \frac{\text{Номинальный ВВП}}{\text{Дефлятор ВВП}}.$$

Проаналізуємо динаміку реального ВВП України за останні декілька років (Рис.1)

Валовий внутрішній продукт України з 2012 по 2019 рр. (млн. грн.)

	Номінальний ВВП (в фактичних цінах)	Реальний ВВП (в цінах попереднього року)	Різниця (реальний – номінальний)	
2012	1408889	1304064	-104825	-7.4%
2013	1454931	1410609	-44322	-3.0%
2014	1566728	1365123	-201605	-12.9%
2015	1979458	1430290	-549168	-27.7%
2016	2383182	2034430	-348752	-14.6%
2017	2982920	2445587	-537333	-18.0%
2018	3558706	3083409	-475297	-13.4%

Рис. 1. Валовий внутрішній продукт України з 2012 по 2018 рр (млн. грн.) [1]

При розрахунку реального ВВП використовувався дефлятор (індекс ВВП) (Рис. 2)

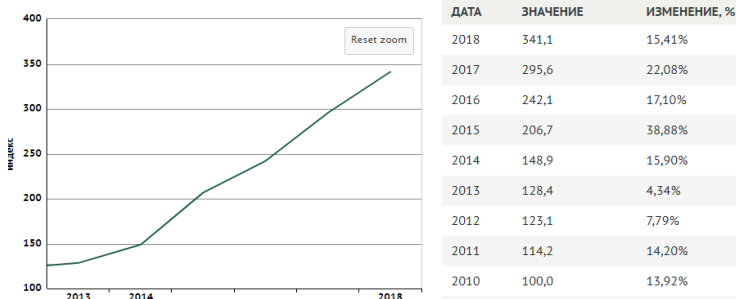

Рис. 2. Дефлятор ВВП (індекс ВВП) для України, 2013-2018 рр. [2]

Впродовж до 2013 року реальний ВВП мав тенденцію до щорічного зростання. Така динаміка вказувала на незначне, проте все ж таки покращення економіки України загалом. Але у 2014 р. зростання обсягу номінального ВВП порівняно з 2013 р. сягнуло 111 797 млн. грн., або 108%, водночас обсяг реального ВВП у 2014 р. впав на 45 486 млн. грн., або до 97%. Такі значні коливання, коли номінальний ВВП зростає, а реальний падає, відбуваються під час інфляції у зв'язку зі збільшенням цін на товари та послуги з одночасним зменшенням обсягів виробництва, споживанням цих товарів. Наразі з 2015 року реальний ВВП України має тенденцію до зростання. ВВП України за 2017 р. виріс з 2034430 млн. (2016 р.) до 2445587 млн. Таким чином, приріст ВВП за 2017 рік склав більше 20% (це один із найвищих показників серед інших країн у світі). А приріст за минулий рік склав 637822 млн. грн. [1].

Аналізуючи динаміку ВВП сьогодні, вважаємо дуже актуальними питання стабілізації ВВП. Економіка України протягом усього досліджуваного періоду мала тенденцію до зростання за показниками реального та номінального ВВП. Однак це зростання час від часу переходить у падіння. Загалом, зростання рівня реального ВВП порівняно з країнами Європи є незначним, оскільки на показник впливає високий рівень корупції, події на Сході, зростання інфляції, зростання зовнішнього боргу тощо. На нашу думку, для поліпшення рівня реального ВВП є необхідним створення правильної стратегії економічного розвитку держави, проведення державної політики, яка повинна супроводжуватися новими економічними реформами.

Список використаних джерел

1. Валовий внутрішній продукт України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> - вільний.

2. Украина – дефлятор ВВП (индекс) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knoema.ru/atlas/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D0%B0/topics/%D0%AD%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%B0/%D0%98%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%B8-%D0%A6%D0%B5%D0%BD%D1%8B/%D0%94%D0%B5%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%82%D0%BE%D1%80-%D0%92%D0%92%D0%9F-%D0%B8%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81> – вільний.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

Т. Коваленко

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СТАН ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Державний борг — сума боргових зобов'язань держави, отриманих та непогашених на певну дату кредитів (позик), якіотримує країна внаслідок державного запозичення [1, с 1.]. Граничний обсяг державного боргу визначається за Бюджетним кодексом України, в якому говориться, про те, що сума боргу не маєперевищувати 60% фактичного річного ВВП країни. Але, на жаль, в Україні цей показник доходив і до 81 % від ВВП у 2016 році (Табл.1) [2]. Для подолання

критичної величини граничної величини боргу Кабінет Міністрів України повинен знайти шляхи для зниження суми державного боргу до рівня 60% та нижче.

За валютним залученням держборг може бути у національній та іноземній валюті.

Запозичення коштів у зарубіжних країн, міжнародних фінансово-кредитних організацій та іноземних банків веде до державного боргу в іноземній валюті. Загальні обсяги зовнішнього боргу оцінюються в доларах США, а внутрішній — переважно в національній валюті. Для прилучення коштів випускаються цінні папери, які оцінюються в гривнях, і містяться на внутрішньому фондовому ринку.

Під час процесу інтегрування української держави до ЄС виявилось багато проблем, одна з яких – військовий конфлікт на сході України. У 2014 році випробуванням для України стала фінансова, економічна та банківська кризи. Одним із найвпливовіших чинників, який сильно призупиняє розвиток нашої країни, є черезмірне залучення коштів на недостатньо належних умовах, такі як висока процентна ставка та короткі терміни погашення кредитів.

Таблиця 1

Динаміка сукупного державного боргу і ВВП України з 2013 по 2019 рр. (млн. грн.)

Сума державного боргу			Валовий внутрішній продукт (ВВП)			Відношення державного боргу до ВВП
на 31.12.2013	584 114	+13,3%	За 2013	1 454 931	+3,3%	40,1 %
на 31.12.2014	1 100 564	+88,4	За 2014	1 566 728	+7,7%	70,2 %
на 31.12.2015	1 572 180	+42,9%	За 2015	1 979 458	+26,3%	79,4 %
на 31.12.2016	1 929 759	+22,7	За 2016	2 383 182	+20,4%	81,0 %
на 31.12.2017	2 141 674	+11,0%	За 2017	2 982 920	+25,2%	71,8 %
на 31.12.2018	2 168 627	+1,3%	За 2018	3 558 706	+19,3%	60,9 %
на 30.09.2019	1 997 752	-7,9%	За 2019			

Багато причин спричинили зростання державного боргу у 2014 році, а саме:

- війна на сході України, що триває з 2014 року та стає причиною важкої політичної кризи;
- економічний застій, пов'язаний із втратою Автономної Республіки Крим, частини Донецької та Луганської областей, відходом від економічної співпраці з Росією
- зобов'язання держави, обов'язкові для виконання незважаючи на економічну нестабільність; такі як: енергозабезпечення населення (природний газ, електроенергія та опалення), виплати трансфертів тощо;
- потреба в додаткових грошових ресурсів для реалізації структурного реформування та стабілізації економічної ситуації;
- фінансування за рахунок державних позик вагомої частини дефіциту держбюджету, створеного під впливом збільшення витратів на оборону (на 84,4 %) та на обслуговування боргу (на 51,5 %);
- потреба у фінансовій підтримці державних підприємств та банків шляхом збільшення їх статутних капіталів.

Значне знецінення гривні на початку економічної кризи у 2014 р. призвело до зростання курсу з 8 до 23-24 грн за долар США, що стало підґрунтям до різкого збільшення показників державних кредиту. Саме з такої причини, державний та гарантований державою зовнішнього борг зріс на 49% – з 300,3 млрд.грн. (37,6 млрд. дол. США) в 2013 році до 612,97 млрд.грн. (38,8 млрд.дол. США) в 2014 році. За даними на кінець 2018 зовнішній державний борг становив 64,4 % у відспільної суми боргу та складав 1 397 217,8 млн. грн. Станом на 30.09.2019 зовнішній державний борг України відповідав 1 159 842,8 млн.грн. – 58,05% загальної суми боргу. Таким чином, стає зрозумілим, що сума зовнішнього державно боргу знизилася на 6,35% при зниженні загального боргу на 7,9%. За даними на I кв. 2019 р. абсолютна сума державного і гарантованого державою боргу, у гривнях, зменшилася на 22 млрд. грн, а в доларах США – збільшилася на 0,5 млрд. дол. Відносно ВВП рівень боргу знизився з 60,9% до 60,3%.

На наш погляд, державний борг для України є достатньо дорогим в обслуговуванні. Необхідність зменшення бюджетного дефіциту без доступу до дешевих фінансових ресурсів, спонукала кредитуватися під досить високі відсотки. Тому за 2013-2014 роки вартість обслуговування державного боргу помітно зросла. У 2013 році відношення платежів з обслуговування держборгу до обсягу доходів державного бюджету становило 9,3 %, а вже у 2014 році ця величина піднялася до 13,4 %. На І квартал 2019 року ця величина складала 13,5%. Найбільшим цей показник був у 2015 році – 15%.

Потреба збільшення видатків на обслуговування державного боргу суттєво зменшила ефективність видаткової частини державного бюджету загалом.

Проаналізувавши дані державного боргу, можна підсумувати, що в останні роки ми спостерігаємо позитивні зміни для нашої країни: відсоток державного боргу відносно ВВП знижується, обслуговування державного боргу також йде на спад. Тож, на нашу думку, Україна рухається у правильному напрямку, намагаючись знайти шляхи зниження державного боргу України.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Державний борг України» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://rada.gov.ua> – вільний. Мова укр.
2. Державний борг України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua> – вільний. Мова укр.
3. Статистика зовнішнього сектору [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/> - вільний. Мова укр.

Науковий керівник: С.О. Геращенко, кандидат економічних наук, доцент.

M. Koval
Alfred Nobel University, Dnipro

CORRUPTION PROBLEM IN UKRAINE

Today, the topic of resistance to corruption is one of the first places of public attention. Corruption holds back not only the socio-economic development of Ukraine, but also prevents the implementation of national projects, worsens the image of Ukraine beyond its borders. Corruption seriously affects the slowdown in economic growth, violation of human rights, has a negative effect on the system. Therefore, corruption should not be seen as a separate fact of bribing officials, but as a system that is a threat to the country's economic security.

The main reason for corruption is the country's mistake in the formation of the economy, in particular at the stage of capital accumulation. The authorities did not take the necessary number of effective methods to activate the material production sector. The state, in contrast, created all the conditions for corruption, abuse of power by officials and businessmen. The situation is complicated by the fact that it becomes clear the desire of illegal elements to take a leading position in the formation of the economy

of Ukraine, with the subsequent goal of settling in politics. In addition, corruption puts pressure on almost all segments of the Ukrainian population, restrains political and social rights, and engenders in society disbelief in the possibility of creating a democratic state. The most corrupt structures are the medical sector, law enforcement agencies, courts, and executive authorities. The complexity of the fight against corruption lies in the fact that corrupt structures with power and authority impede attempts to penetrate the sphere of their criminal activity, the unpreparedness of law enforcement agencies to uncompromising fight against corruption, as well as the unwillingness of citizens to identify and report on corrupt activities. Unconditionally, only state reforms without the support of citizens will be ineffective.

According to the "report on the state of anti-corruption for 9 months of 2019" of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the amount of material damage for corruption offenses was established in the amount of 513,300,373,633 hryvnias, 246,116,092 hryvnias were reimbursed, property was seized in the amount of 559,114,846 hryvnias. (1.)

From the moment when corruption began to slow down the development of not only Ukraine, but the entire world economy, they began to develop ways to solve this problem. At the same time, the tasks that they wanted to achieve were different - accelerating economic growth was one of them. Among the ways to fight corruption are often highlighted legislative reforms that tighten penalties, as well as tax cuts or a minimum number of checks.

Experience in the fight against corruption in foreign countries shows that the distinguishing method of struggle is the confiscation of property and the removal of privileges, from which the person is being followed. There are many ways, but today there are no one hundred percent methods of fighting corruption. Therefore, it is important to understand the seriousness of the corruption problem. Billions of hryvnias annually receive less than the state budget due to corruption crimes. If no measures are taken, then corruption will not only continue, but every year will cause greater damage to the country's economy and state budget.

References

1. Report on the state of counteraction to corruption for the 9 months of 2019 in the form # 1 – QOR.

10.22.2019 https://mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm

Scientific supervision by S. Kuzminov, Doctor of Science, Professor.

ЗМІНИ У ГЕОГРАФІЧНІЙ СТРУКТУРІ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ТА МОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕХОДУ НА ЄВРО ЯК ОСНОВНУ ВАЛЮТУ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ

Географічна структура зовнішньої торгівлі України значно змінювалась за останні 5 років.

Основні торговельні партнери України з експорту: Польща, Російська Федерація, Китай, Туреччина, Італія, Єгипет, Німеччина, Індія, Нідерланди, Угорщина, Білорусь, Іспанія, США, Румунія, Чехія.

Основні торговельні партнери України з імпорту: Китай, Російська Федерація, Німеччина, Польща, Білорусь, США, Туреччина, Італія, Франція, Угорщина, Швейцарія, Литва, Чехія, Японія, Велика Британія.

Металургія, сільське господарство, машинобудівна та хімічна промисловості дають понад 80% українського експорту.

Україна за останні два роки уклала дві угоди про вільну торгівлю з Канадою та Ізраїлем, що істотно розширило можливості торгівлі для українських експортерів.

Динаміка змін у географічній структурі зовнішньої торгівлі товарами України представлена у табл. 1.

Таблиця 1
Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами,
млн. дол. США [1]

	Усьог о	Країни СНД	Інші країни світу	Європа	Країни ЄС	Азія	Африк а	Америк а	Австралі я Океанія
Експорт									
2014	53901,7	14882,3	39019,4	17122,1	17002,9	15350,9	5098,2	1372,2	23,5
2015	38127,1	7806,1	30321,0	13248,3	13015,2	12378,9	3803,3	785,6	13,6
2016	36361,7	6031,5	30330,2	13790,1	13496,3	11796,3	3865,1	735,2	18,3
2017	43264,7	6916,4	36348,3	17901,9	17533,4	12967,3	4047,7	1207,9	71,9
2018	47335,0	7025,2	40309,8	20606,0	20157,0	13754,1	4127,0	1620,0	48,6
Імпорт									
2014	54428,7	17276,9	37151,8	22383,0	21069,1	10848,3	679,9	3021,5	182,2
2015	37516,4	10485,5	27030,9	16665,3	15330,2	7235,8	601,7	2336,6	169,6
2016	39249,8	8565,4	30684,4	18470,2	17140,8	8920,5	553,9	2594,8	120,6
2017	49607,2	11477,9	38129,3	22922,4	20799,4	10679,4	719,0	3615,6	151,4
2018	57187,6	13209,1	43978,5	25370,8	23216,5	13617,3	757,9	4110,6	69,3

Аналізуючи табл. 1, можемо побачити що у 2014 експорт складав 53901,7 млн. дол. США і поступово зменшувався до 2016 р., а у 2017 р. почав зростати. Суттєво зменшився експорт країн СНД, це відбулось за рахунок зменшення товаропотоку з Російською Федерацією. Використання Росією торговельно-економічного тиску зумовило

суттєве скорочення торгівлі України з цією країною за всіма напрямками (суттєво зменшився експорт машинобудування, а експорт продовольчих товарів знизився майже до нуля). Через торговельні та транзитні обмеження РФ відчутно скоротилися й обсяги торгівлі з іншими країнами СНД.

В СНД Україна експортувала за I квартал 2019 товарів на 1,5 млрд дол, що на 6% нижче ніж за I квартал 2018 року.

Суттєво збільшився експорт в Австралію у 2017 р., а у 2018 р. зменшився на 23.3. млн. дол. США, а за перше півріччя 2019 року загальний товарообіг між Україною та Австралією склав 43,8 млн. дол. США, що у понад два рази більше ніж за відповідний період 2018 року.

В I кварталі 2019 року у країні Євросоюзу Україна експортувала товарів на 5,7 млрд. доларів, що на 5% більше, ніж у аналогічний період 2018 року. [2]

Найбільш відчутно скоротився експорт із Індією (17%), Італією (9,6%) та Туреччиною (7%).

Значні обсяги експорту українських товарів та сировини надходили до Польщі. Удвічі зріс експорт до Китаю й у грошовому вираженні дорівнює 1 млрд 287 млн дол.

Експорт товарів до країн ЄС за 12 місяців 2018 року зріс на 15% до 20,153 млрд доларів, що є рекордним показником.

Всього за I квартал 2019 українські компанії експортували товарів на 12,3 млрд. доларів, що на 7% більше, ніж за I квартал 2018 року. [2]

Також аналізуючи таблицю 1, ми можемо сказати, що імпорт за останні 5 років збільшився і у 2018 р. складає 57187,6 млн. дол. США.

Імпорт у країни СНД також зменшився, але менш суттєво у порівнянні з експортом. У його структурі залишилися окремі товари, які складно замінити (ТВЕли, вугілля). Через залежність від імпорту енергоносіїв обсяги імпорту з країн СНД знизилися менше ніж з інших регіонів.

Також ми бачимо, що імпорт з Австралії має тенденцію до зменшення.

Друге місце у 2019 р. за кількістю імпорту посідає Російська Федерація, звідки Україна закуповує здебільшого нафту та газ.

Експорт України у 2019 р. зріс на 7% у порівнянні з аналогічним періодом 2018 року, а імпорт збільшився на 9,3%.

Незважаючи на стійкі темпи зростання експорту, розширення дефіциту торгівлі товарами обумовлено істотним прискоренням зростання імпорту, значною мірою під впливом тимчасових чинників.

На нашу думку, використання єдиної валюти євро, може мати як переваги так і недоліки для країн-членів. Одна з переваг введення євро — це зменшення ризиків, пов'язаних з курсами обміну валют, що дозволяє полегшити інвестування між країнами. Це є досить важливо для країн, національні валюти котрих традиційно були піддані коливанню курсу.

Зі створенням Європейського валютного союзу євро став важливою складовою міжнародної валютної системи.

Також можливо, що євроінтеграція може посилити експортний потенціал України і привести до зміцнення гривні. Нині експорт та імпорт в країни ЄС зростає, тому перехід до євро як основної валюти міжнародних контрактів, може мати на це підстави.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ukrstat.org> - вільний. Мова укр.

2. Минфин [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://minfin.com.ua> - вільний. Мова рос.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

К. Kolisnyk

Alfred Nobel University, Dnipro

CORRUPTION IN UKRAINE AND EUROPE

Corruption is a complex economic, cultural and social phenomenon. It is characteristic of any people, but nevertheless is a serious threat to the national security of the country. Theft, bribery, corrupt practices, manipulation of regulation, nepotism, misappropriation and enrichment are all components of corruption. It adversely affects the stability of the state and harms its development. Threatens sovereignty and security, leads to tangible losses in socio-economic and political development. It undermines the authority of state bodies, reduces the effectiveness of their activities, and forces officials to abuse their position for personal gain. Top-level corruption violates the constitutional rights of citizens (Begovic, B., 2005; Houston, D.A., 2007;).

As a result of corruption, the growth of social inequality, the shadow economy, tax losses, the alienation of power from society, the decline in the country's prestige.

In Ukraine, in comparison with the developed countries of the world, corruption has become widespread. It affects all government bodies,

education, medicine, the public sector. In other countries, it does not apply to the budget sphere, since it has an independent judiciary, a comfortable business climate, and an anti-corruption policy that excludes double standards in matters of justice. In Ukraine, a conflict of interest in public procurement varies from all kinds of ministries to small organizations. The judicial system needs reformed anti-corruption laws.

The corruption perception index is based on several independent surveys in which international financial and human rights experts participate. The index is an assessment from zero - the maximum level of corruption and up to a hundred- the absence of corruption.

Transparency International has presented an annual report on global corruption this year. The first place in the world ranking is occupied by Denmark with 88 points, the second - New Zealand with 87 points, the third - Finland with 85 points. Syria, South Sudan and Somalia were at the end of the ranking - 14, 12 and 9 points, respectively. The region with the best indicators is Western Europe, where the average state score was 66 points. The worst situation is in sub-Saharan Africa (average score - 32) and countries of Eastern Europe and Central Asia (average score - 34).

Ukraine has raised 12 positions in this ranking: out of 178 countries, it is at 134th place, although it was at 146th in the last year list. According to TI, only the Russian Federation is worse than Ukraine in Europe (154th place), and among the CIS countries - Tajikistan and Uzbekistan (172nd). The three outsiders are Iraq, Afghanistan and Somalia. An analysis of the studies showed that the openness of government policy, the removal of administrative barrier, the transparency of officials' behavior, and the absence of pressure on business are effective in the fight against corruption, and they bring results (TransparencyInternational ..., 2018).

An analysis of the studies showed that the openness of government policy, the removal of administrative barriers, the transparency of officials' behavior, and the absence of pressure on business are effective in the fight against corruption.

The key role of the political crisis in Ukraine was played by total corruption of the authorities. Not fighting corruption means supporting it, given all the devastating consequences. In this regard, it is important to study the causes of corruption, identifying the causes; it is possible to eliminate all the factors that influence the formation of corruption.

Unfortunately, today the main emphasis is still on combating the consequences of corruption, while the reasons remain almost unaddressed. Therefore, targeted efforts are needed not only from the state, but also from civil society as a whole. All of the above actions will help minimize corruption.

References

1. Begovic, B. (2005). Corruption_Concepts_types_causes_and_consequences [online]. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/265364211> [Accessed 9 Nov. 2019].
2. Houston, D.A.(2007) CAN CORRUPTION EVER IMPROVE ANECONOMY [online]. Available at: https://www.academia.edu/34056312/_by_Douglas_A._Houston [Accessed 9 Nov. 2019].
3. Transparency International: Беларусь на 11 позиций улучшила место в Индексе восприятия коррупции [online] (2018). Available at: <https://thinktanks.by/publication/2018/02/22/transparency-international-belarus-na-11-pozitsiy-uluchshila-mesto-v-indexe-vospriyatiya-korruptsii.html> [Accessed 9 Nov. 2019].

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

В. Коростелёв

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

АНАЛИЗ ПРИЧИН ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА В ВЕНЕСУЭЛЕ

По данным библиотеки Центрального Разведывательного Управления, в 2017 году, страной с наибольшим темпом инфляции оказалась Венесуэла, где инфляция составила 1087,5%, а это уже не просто инфляция, а гиперинфляция [1].

На начало 2000-х, Венесуэла считалась одной из наиболее развитых стран Латинской Америки островком благополучия. Так, как с общим ростом цен на нефть, в стране рос уровень жизни, появлялись различные выгодные социальные программы, медицина и образование являлись бесплатными. Но, это всё изобилие было временным и основывалось лишь на одном факторе. Этим самым фактором являлась цена на нефть.

Когда, в 2014 году началось падение цен на нефть, Венесуэла попала в трудную ситуацию и в стране началась рецессия. Для экономики страны, где не было даже Резервного фонда, который смог бы хоть как-то покрыть дыры в бюджете, резкое снижение цен на нефть от 110 до 26 долларов за баррель, оказалось слишком крутым. Так же, Венесуэла, страна в которой главная отрасль экономики – это нефтедобыча, совсем не инвестировала туда средства и поэтому была вынуждена постепенно снижать добычу.

Руководство страны не смогло объективно оценить все риски и последствия, в случае дестабилизации цен на нефть. Видимо, государственный аппарат переоценил свое значение на мировом рынке по торговле нефтью. Хотя, Венесуэла до сих пор имеет большие запасы нефти и остаётся лидером по добычи этого ресурса на душу населения, но с другой стороны – эта страна существенно обделена иными природными ресурсами.

Из-за жесткого контролирования государственными органами Венесуэлы цены на товары, привело к тому, что возник колоссальный дефицит товаров, а вместе с ним и черная экономика, и её рынок. Не государственным компаниям стало просто невыгодно изготавливать продукцию, себестоимость которой намного выше обязательной цены, установленной государством.

Ещё в 2007 году, можно было заметить непонятные действия со стороны руководства Венесуэлы. Так, власть жестко наказывало тех, кто был не согласен продавать продукцию по установленным властями ценам. Но от наказаний, товаров не прибавилось на полках магазинов, их просто не было кому производить. А попытки национализации экономики так же не увенчались успехом, ибо в стране не оказалось достаточного количества людей с нужной квалификацией и управленческими способностями.

К тому же, Венесуэла находилась под давлением санкций, которые только усугубляли и так не наилучшее положение страны. А руководство страны не признавало своих ошибок, а всю вину за неудачи перекладывало на «внешних врагов»

Недооценивание потребительского сектора в пользу принципиальным планам – это ошибка, которая привела страну к отсутствию необходимой страховки экономики. Одновременно с этим Венесуэла динамично вооружалась и старалась влиять на политические движения стран-соседей, но в итоге, избиратели остались с пустыми магазинами, которые гораздо сильнее злили их нежели какие-либо внешнеполитические провалы властей.

Попытки вливания в экономику страны денег, которые ничем не были подкреплены, обернулись для страны гиперинфляцией и очередными революциями.

Все ошибки руководства Венесуэлы, которые были перечислены выше, привели не только к гиперинфляции, но и к общему ухудшению других макроэкономических показателей. В составленной ниже таблице можно проследить изменения показателей с 2012 года по 2017 (Таб. 1.).

Подводя итог, сложившуюся ситуацию в Венесуэле можно сравнить с ситуацией, когда люди выигрывают джекпот, но спустя время, они часто оказываются в бедности, так и умираю в нищете. В случае Венесуэлы, нефтяной джекпот стал проклятием страны. Руководство слепо, как ребёнок, надеясь на счастливое будущее, но не развивало никакие сектора экономики в настоящем. Так, дойдя до пропасти, руководство страны начало осознавать свои ошибки. Но потребуется еще немало времени и усилий, чтобы перешагнуть эту пропасть и двигаться дальше.

Таблица 1

**Основные макроэкономические показатели Венесуэлы,
2012-2017 гг. [2]**

Показатель/Год	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ВВП реальный, % к пред. году	5,6	1,3	-3,9	-6,2	-10,0	-4,5
ВВП номинальный, млрд долл.	331,5	228,0	215,3	260,1	333,7	314,1
ВВП на душу населения по ППС, тыс. долл.	18,3	18,6	17,9	16,8	15,1	14,5
Норма накопления, % ВВП	26,6	27,3	24,8	42,1	24,5	24,1
Среднегодовая инфляция, %	21,1	40,6	62,2	121,7	475,8	1660
Импорт (товары и услуги), прирост, %	24,4	-9,7	-18,5	-23,1	-31,7	-13,1
Экспорт (товары и услуги), прирост, %	1,6	-6,2	-4,7	-0,9	0,9	-6,1
Безработица, % рабочей силы	7,8	7,5	6,7	7,4	18,1	21,4
Население, млн чел.	29,4	29,8	30,2	30,6	31,0	31,4
Дефицит бюджета, % ВВП	-15,6	-14,3	-16,8	-23,1	-25,7	-26,1
Госдолг, % ВВП	58,1	73,7	63,5	41,5	32,8	28,2
Счет текущих операций, % ВВП	0,8	2,0	1,7	-7,8	-3,4	-0,9

Список использованных источников

1. Central intelligence agency [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/fields/229rank.html> - свободный. Язык англ.

2. В фокусе: кризис в Венесуэле [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ac.gov.ru/files/publication/a/11970.pdf> - свободный. Язык рус.

*Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук,
доцент.*

КАК ЗАКАТ НЕФТЯНОЙ ЭПОХИ ОТРАЗИТСЯ НА МЕЖДУНАРОДНОЙ ЭКОНОМИКЕ

С каждым годом мировое потребление нефти расширяется, что отрицательно влияет на экологию нашей планеты. Нефть – главный источник топлива для автотранспорта, авиатранспорта, в сфере судоходства. Но как природный ресурс, нефть не является лишь источником топлива, она, также, используется в переработке в пластик и полиэтилен, из которых создаются уже конечные потребительские товары, но в сравнении со сферой транспорта, все вместе взятые отрасли потребляют меньшее количество данного ресурса (рис. 1) [1].

Рис. 1. Отраслевое потребление нефти за 2018 г.

На данный этап времени человечество задумывается об замене для данного ресурса, всё активнее продвигая альтернативные источники энергии. В частности, заметно увеличивается количество сторонников солнечной энергии, которая, также зависит от нефти, ведь в производстве солнечных панелей необходим данный компонент. Наибольший спад заметен в области автотранспорта, где поддерживается тренд электрификации, в результате которого электрические двигатели вытесняют двигатели внутреннего сгорания. Для примера, рассмотрим компанию «Tesla», которая вошла в автомобильный сегмент со своими электрическими автомобилями в 2015 году, продавая по 15000 автомобилей в квартал, а сейчас – 80000 в такой же квартал. Соответственно смотрят и другие автопроизводители на тренд электрификации: BMW, Ford, Wolkswagen, KIA. По большей части новые автомобили либо же гибридные, или вовсе отказались от двигателя внутреннего сгорания.

Так, повлияет ли это явление на снижение прибыли для компаний-поставщиков бензина? Не совсем, доля потребления нефти в транспортной отрасли значительно не снизится, ведь аккумуляторных мощностей до сих пор не достаточно, для использования в сфере авиатехники и судоходства.

Анализ популярного интернет ресурса докладывает, что на первом месте в переработке нефти на данный момент времени расположена корпорация «China Petroleum & Chemical Corporation (Sinopet)», достигшая выручки в \$ 426 млрд. На последующих местах, расположены корпорации, находящиеся в США, Странах Европейского Союза, а также Россия [2]. Все эти страны заинтересованы в нефти и для некоторых из них нефть имеет большую долю в ВВП, поэтому отказываться от неё им не целесообразно по многочисленным причинам. Абстрагируясь от экономической выгоды, нефть не перестанет быть в центре внимания также по причине того, что ей попросту нет альтернатив в многих промышленных и неэнергетических отраслях [3].

Список использованных источников

1. Key World Energy Statistics [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.iea.org>
2. Offshore-technology's analysis [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.offshore-technology.com/features/largest-oil-and-gas-companies-in-2018/>
3. «Всё о нефти» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://vseonefti.ru/downstream/produkty-iz-nefti.html>

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

N. Kotliarska
Alfred Nobel University, Dnipro

FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

Nowadays, almost every enterprise is focused on the use of imported raw materials for production or seeks to manufacture goods for export. But foreign economic activity includes not only import and export, but also investment, cooperation between industries, foreign exchange transactions. This issue is very important for any country, as each state seeks to develop its economy and cooperate with other countries. Ukraine is a very rich country for minerals and fertile lands, but our country has not yet learned how to use resources at full capacity with the greatest benefit for itself.

Ukraine is a fairly large exporter of agricultural products, metals and minerals. For example: sunflower oil, corn, wheat, cast iron, rapeseed, ferroalloys. It is worth noting that Ukrainian manufacturers export their products to other countries, because the export VAT rate is 0%, respectively, an excess of VAT is surplus (after all, the cost of purchased raw materials and materials with VAT). Accordingly, the company can conduct a shadow business and use the VAT received, or accumulate it. That is why manufacturers are taking such measures, despite the fact that it is extremely difficult to obtain all the necessary certification confirmations of product quality and customs clearance of goods.

According to the State Statistical Service, for the first 8 months of 2019 (from January to August), Ukraine exported a total of \$ 33,030.4 million, which is 6.9% more than in 2018, while it imported 38,873.1 million dollars, which is 8.2% more than 2018. The negative balance of foreign economic activity amounted to \$ 5,842.7 million (*State Statistic Service of Ukraine*).

The main exporters of Ukraine are China, which bought goods in the amount of \$ 2,353.3 million, Poland for \$ 2,257.1 million and Russia in the amount of \$ 2,174.5 million. The main importers of Ukraine are China, which imported goods worth \$ 5,710.9 million, Germany worth \$ 4,013.3 million and Belarus worth \$ 2,323.5 million. (*Україна більше ...*)

Countries such as the Czech Republic and Vietnam increased their exports over 7-10 years. The leading role in these countries was played by investors. Their goal was to fully integrate into local enterprises in order to serve foreign and domestic (mainly import) markets.

So that enterprises in Ukraine to become intermediate, and in an impeccable version, and final links in the global chain, we need stability in politics, incorruptible legislation, highly efficient work of logisticians and easy and high-quality tariff and customs regulation. In my opinion, the government needs to seriously think about ways to address these issues. And sooner or later, our country will show high growth trends in high-quality exports and a significant decrease in imported products, which we can independently produce in Ukraine.

The main problem of import is that China is the main supplier of imported goods. And the main problem is not that Chinese products have flooded all the counters and shops without exception, but that these products are not always of good quality. Also in our time, a very big problem was the negative difference in export-import operations, which causes irreparable harm to the country's economy. And all this happens because not all manufacturers conscientiously carry out their work and monitor the quality of manufactured goods. Indeed, many countries refuse to buy Ukrainian

goods only because of the low and uncompetitive quality of their products. Unfortunately, at the moment there is no such controlling body or committee that carefully and uncompromisingly monitors the quality of products, raw materials used, safety and labor protection, staff qualifications, etc. There are still dishonest business schemes. If you reduce taxes and make them a percentage of the input of money, and not the presence of costs (on the principle of a single tax) remove VAT and income tax, look for ways to hide taxes would not make sense, it would simply be no longer necessary. After all, if we take, for example, Germany, everything is honest and lawful there and no one even has the idea of hiding something from the state (tax evasion) because it threatens with imprisonment.

Summing up the above, we can say that at this stage the foreign economic activity of Ukraine leaves much to be desired. But as soon as we put in order taxation and legislation under the scheme of foreign countries and the result will not be long in coming. Our country will become competitive in the global market, and we will increasingly begin to use domestic resources and raw materials of the proper quality, and accordingly we will be able to balance the balance of import and export operations.

References

1. State Statistic Service of Ukraine [on line]. Available at: <http://ukrstat.gov.ua> (Accessed 9 Nov. 2019).

2. Україна більше імпортує товарів, ніж продає за кордон [online]. Available at: <https://tsn.ua/ru/groschi/ukraina-bolshe-importiruet-tovarov-chem-prodaet-za-rubezh-1427040.html> (Accessed 9 Nov. 2019).

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

Д. Кочерга

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЦІНИ СВІТОВОГО РИНКУ: ТРАНСФЕРНІ ЦІНИ ТА ЇХ НЕДОЛІКИ

Сучасне суспільство характеризується високою розвиненістю торгівельних процесів, будь то звичайний обмін по системі consumer-to-consumer, що характеризується передачею або перепродажем товару чи послуг одним споживачем іншому; business-to-consumer, що передбачає собою традиційну лінію збуту підприємством чітко визначеного товару чи послуги для своєї цільової аудиторії – споживачів специфічної сфери [1]. Але найбільшу роль у житті кожної людини грає положення держави, у якій індивідуум проживає, на

світовому ринку. Світовий ринок – це арена, на якій приймають участь міжнародні виробники та цілі держави. Такі виробники займаються імпортом певного виду товарів у різні країни, та можуть закупувати матеріали, сировину, послуги з інших країн.

Основним важелем міжнародної економіки слід вважати рівень цін на той чи інший товар, дефіцит або профіцит цього товару на ринку та його загальну конкурентоспроможність. Загальний міжнародний рівень цін показує забезпеченість та стійкість світових структур. Коливання світових показників може привести до світової кризи, що негативно впливає на економіку в цілому, як для світу так і для окремих країн у тому числі [2].

Основною специфікою функціонування світового ринку є таке явище, як розвиненість продуктивних сил і світова ціна. Світова ж ціна у свою чергу може відрізнятись від локального визначення ціни товару. При торгівлі між певними державами рівень цін може досягти певної рівноваги, але якщо для однієї країни це буде вважатись позитивним явищем, адже ціна могла знизитись, то для іншої навпаки – підвищення ціни імпортного товару вплине на більші затрати з боку цієї держави на (не обов'язково) дефіцитний товар. Це зумовлюється тим, що світова економічна система являє собою механізм задоволення потреб споживачів на рівні міжнародних відносин але також можна сказати, що у більшості випадків попит на товар, що займає своє місце на світовому ринку в більшості випадків не еластичний [3].

Зробивши певні дослідження, можна визначити, що світовий ринок сам по собі набагато складніше явище, яке містить у собі гостру конкурентну боротьбу і специфічні форми державного втручання, не притаманні для національної економіки. Виходячи з того, що у кожній окремій країні діють різні закони, які по-різному впливають на ефект ведення економіки. У цьому випадку потрібно враховувати витрати, які будуть понесені на вивчення кон'юнктури світового ринку певного товару та його заміників, просування певного товару на ринок.

При визначенні ціни на певний товар, необхідно орієнтуватися на біржові ціни, що визначаються на міжнародних хабах, на яких закупається певний вид ресурсів, які поставляються імпортерами на різні ринки, і відповідно на ціни, на які орієнтуються постачальники під час продажу товарів, що виробляються на внутрішньому ринку [4].

На ринку світового призначення також має місце бути трансферна ціна. Явище трансферної ціни несе у собі визначення ціни, яка встановлюється на продукти чи послуги, що вироблені всередині транснаціональних компаній, або між залежними підприємствами.

Ціноутворення такої ціни – об’єктивне явище, що посіло своє місце унаслідок децентралізації, що представляє собою торгівлю між структурними підрозділами підприємства [5].

Це означає, що якщо компанія, яка виходить на світовий ринок, хоче мати певний ціновий орієнтир, вона ні в якому разі не повинна орієнтуватися на трансферні ціни. Ці ціни існують і мають місце лише для обміну у транснаціональних корпораціях для обміну тим чи іншим видом товарів або послуг виключно у рамках своїх підрозділів, а значить не впливає на світове ціноутворення. Підрозділи компанії самі визначають рівень цін один для одного, а значить такі ціни не можна вважати об’єктивними, при визначенні ціни, з якою компанія хотіла би вийти на міжнародний рух товарів та послуг.

Список використаних джерел

1. Міжнародна ціна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://stud.com.ua/40651/ekonomika/mizhnarodna_tsina - вільний. Мова укр.

2. Система цін світового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/18860427/ekonomika/sistema_tsin_svitovogo_rink_u - вільний. Мова укр.

3. Яковенко Р. Ціна світового ринку [Електронний ресурс] / Роман Яковенко. – 2018. – Режим доступу: <https://tusovka.kr.ua/news/2018/11/06/tsina-svitovogo-rinku> - вільний. Мова укр.

4. Мінекономрозвитку рекомендує використовувати формульне ціноутворення для державних закупівель природного газу [Електронний ресурс] // Прес-служба Мінекономрозвитку. – 2018. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=2f928952-95e0-4def-8865-d377c4a927b3&title=MinekonomrozvitkuRekomenduVikoristovuvatiFormulneTsinoutvorenniaDliaDerzhavnikhZakupivelPrirodnogoGazu> – вільний. Мова укр.

5. Трансферні ціни і методи їх визначення [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: https://stud.com.ua/53065/marketing/transferni_tsini_metodi_viznachennya - вільний. Мова укр.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ЗРОСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ

Соціальні гарантії – це соціально-економічні нормативи, що гарантують населенню забезпечення мінімального стандарту рівня життя відповідно до можливостей економіки. Потреба в соціальному забезпеченні з'явилася одночасно з виникненням людського суспільства. У будь-якому суспільстві незалежно від його економічного і політичного устрою завжди є люди, які в силу природних, що не залежать від них причин, не можуть власними зусиллями здобувати джерело коштів свого існування. До числа таких людей відносяться, перш за все, діти і люди похилого віку, люди, які втратили здатність працювати тимчасово або постійно в зв'язку з розладом здоров'я [1]. У міру розвитку суспільства і ускладнення соціальних зв'язків, формами організації праці, рівнем розвитку продуктивних сил, потреби людини в соціальній допомозі зросли. Елементи системи соціального захисту як державного механізму в тій чи іншій мірі присутні в будь-якій державі в будь-який історичний період часу. У доіндустріальний період розвитку складався переважно сімейний тип соціальних гарантій - за рахунок ресурсів самої сім'ї. Процес індустріалізації вніс кардинальні зміни в соціальну структуру суспільства, в сферу трудового життя і продиктував необхідність розвитку, вдосконалення і зростання соціальних гарантій.

Для основної частини населення наймана праця є головним джерелом засобів існування. Соціальна політика найтіснішим чином пов'язана з типом і рівнем економічного розвитку суспільства. Результати економічної діяльності суспільства проявляються і оцінюються в соціальній сфері, тому відносно працездатного населення соціальні гарантії повинні забезпечувати умови праці та ділової активності, захист прав і свобод найманого працівника. Як приклад, в більшості країн встановлюється мінімальна оплата праці. Для того, щоб людина могла працювати і гідно заробляти, утримувати себе і свою сім'ю на якісному для сучасної людини рівні, соціальні гарантії неодмінно повинні рости. Працююча людина не повинна бути бідною.

У соціальній сфері знаходить відображення і прояв ступеня гуманності політики держав. Держава повинна гарантувати підвищення доходів окремих верств населення (інваліди, люди

похилого віку, матері які доглядають за малолітніми дітьми), які не можуть забезпечити життєвий рівень для себе і своєї сім'ї на рівні мінімальних соціальних стандартів незалежно від їх участі в процесі виробництва. Для цих верств соціальні гарантії також повинні зростати.

У кожній державі програми соціального захисту істотно відрізняються за обсягом соціальних виплат і можуть змінюватися в одній і тій самій державі в різні періоди її розвитку.

Незважаючи на те, що в Європі склалися різні системи соціального захисту, вони цілком відповідають рівню розвитку кожної з країн.

Є країни, де право на таку допомогу мають тільки непрацездатні особи, але є і держави, які своїм законодавством передбачають виплату соціальних допомог різного виду від ступеня потреби. У таких країнах, як Ірландія, Великобританія, Скандинавські країни, Португалія, застосовується універсальний підхід, при якому системи соціального захисту включають всі форми соціальних виплат і послуг населенню, як то: соціальне страхування у всіх його видах, програми по забезпеченню мінімального доходу, які забезпечують задоволення мінімальних потреб найбідніших верств населення [2].

Системи соціального захисту в країнах ЄС мають довгу історію і формувалися в необхідності їх пристосування до потреб суспільства. На нинішньому етапі, соціальні гарантії спрямовані на захист від нових ризиків, що виникають на ринку праці, пов'язаних із соціальним інтеграцією і зайнятістю. Майже у всіх країнах надаються соціальні допомоги по бідності, які зазвичай об'єднує загальна назва "програми по забезпеченню мінімального доходу". Наприклад, в Німеччині Закон про соціальну допомогу передбачає два її види: допомога на життя і допомога з соціальних мотивів [3].

Позитивним результатом є забезпечення умов для підвищення добробуту, рівня життя членів суспільства, створення соціальних гарантій у формуванні економічних стимулів для участі в суспільному виробництві, створення умов для розкриття економічного потенціалу сильних членів суспільства. Соціальні гарантії принципово змінюють спосіб життя людей. Вони служать свого роду заслоном перед життєвими труднощами і негараздами. Ступінь розвиненості системи соціального забезпечення є одним з найважливіших показників рівня соціально-економічного розвитку країни та зрілості її суспільних інститутів. Японія одна з найбільш благополучних в цьому відношенні країн. Вона має розвинену систему соціального забезпечення, що гарантує громадянам країни соціальний захист і матеріальну підтримку упродовж усього життя, у тому числі, і в різного роду

складних ситуаціях. В той же час, систему соціальної підтримки можна розглядати як антистимул до трудової активності. Люди розуміють, що їх майбутнє мало залежить від об'ємів і якості їх сьогоденної праці, що негативно позначається на трудових мотиваціях. Соціальні гарантії повинні вирішувати деякі економічні питання, а не знижувати бажання людей самостійно вирішувати свої економічні проблеми. Наприклад, у Фінляндії більше 200 тисяч безробітних. Але вони непогано живуть за рахунок платників податків, подорожують і безкоштовно розважаються. При цьому багато хто з них не збирається шукати роботу: їм вигідніше відпочивати, ніж працювати. "У Фінляндії вигідно бути дармоїдом. Адже держава оплачує усі твої витрати. Допомога по безробіттю в Суомі складає близько 700-1000 євро. При цьому медичне обслуговування, освіта і дозвілля є для безробітних безкоштовними. Плюс діють істотні знижки на комунальну плату за житло, на проїзд в громадському транспорті і на придбання ліків в аптеках" [4].

На нашу думку, з усього вищевикладеного можна зробити висновок, що надаючи людині соціальні гарантії, держава не повинна перетворюватися на такого собі "доброго дядю", що спонукає соціальне утриманство. Навпаки, воно всіляко повинне заохочувати і підтримувати вільне використання кожним своїх здібностей для трудової, підприємницької економічної діяльності, прагнути до того щоб вирішувати проблеми соціального забезпечення з найменшим збитком для економічної активності. Зростання соціальних гарантії держави має бути спрямоване на те, щоб працездатні громадяни власними зусиллями забезпечували матеріальний достаток для себе і своєї сім'ї, а на соціальний захист розраховували лише ті категорії громадян, які визнані соціально уразливими.

Список використаних джерел

1. Студопедия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studopedia.su/5_5094_kontseptsii-formi-ta-sistemi-sotsialnogo-zahistu-zarubizhnyi-dosvid.html - вільний. Мова рос.
2. Проза.ру [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.proza.ru/2014/03/05/2178> - вільний. Мова рос.
3. TextBook [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://textbook.com.ua/finansii/1473453756/s-10> - вільний. Мова укр.
4. ЕКОНОМІКА для майбутнього економіста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ekonomika-student.com/bednost-v-ssha-v-2018-godu.html> - вільний. Мова рос.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

UKRAINIAN SHADOW ECONOMY: CAUSES AND CONSEQUENCES

Today, the shadow economy is a pressing problem for Ukraine. Combined with organized crime and corruption, the shadow economy poses a threat to the economic and national security of the state. On the one hand, it is a mean of survival for most citizens and it improves their living conditions, but on the other hand, it contributes to the prosperity of corruption in its various manifestations, destructively affects the social and economic development of Ukraine. A significant problem that complicates the study of the shadow economy in Ukraine is the complete lack of information and statistics.

So, what is the shadow economy? It is also known as the informal, hidden or underground economy, and although existing studies provide a wide range of definitions of the shadow economy, most of them are similar. The shadow economy is a way of economic relations, which includes not only illegal business, such as arms and drugs trafficking, smuggling, etc., but also other types of activity that are not regulated by the state, for example, concealing the true income of the population. Consequently, it includes all types of economic activity that are hidden from official authorities. There are many factors that contribute to the prosperity of the shadow economy in Ukraine, and they can be divided into socio-economic, political, legal and ethical groups.

Low income, high taxes, the financial system crisis and the impact of its consequences on the economy, social injustice and unequal incomes, unstable economic condition of the country and imperfection of the privatization process – all these factors are the part of the socio-economic causes of the underground economy. They encourage people to hide their true income and turn to illegal activities. The low standard of living and high unemployment contributes to the development of hidden economic activities and orient the population to receive income in any way.

Political factors include political instability in the country, which causes a concealment of income. Corruption, which is widespread in all spheres of government, turned into a destructive force of the shadow economy, in which government officials are involved. In addition, excessive regulation of economic activities and bureaucracy also provokes the flow of bribes and the transition to shadow activities. The example of this statement can be the fines for traffic violations, when drivers are much easier to bribe, than to understand all the rules and pay a fine.

What about legal reasons, they include gaps in the tax law and state mechanism to combat crime, as well as insufficient activity of law enforcement agencies. This gives people the opportunity to carry out the illegal and informal activities, as well as to minimize risks to the implementation of underground activities.

Ethical factors may include people's perception of shadow activity: while in countries with developed democracies society condemns illegal activities, but in our country, unfortunately, it has become commonplace to engage in illegal activities. So, the problem of the shadow economy in Ukraine requires an immediate solution.

To the previously listed consequences and problems of the shadow economy in Ukraine, a reduction in the tax base should be added, as a result of which the tax burden on the legal part of the economy increases, which, in turn, reduces the competitiveness of the legal economy. This leads to the fact that another large part of the economic structure is fading into the background. In addition, corruption intensifies, which contributes to widening the gap between different segments of the population.

To overcome the shadow economy, it is necessary to take the following measures:

1. To improve tax legislation.
2. To create conditions for development of businesses.
3. To increase wages.
4. To improve the standard of living of the population.
5. To take measures to combat corruption.

To make it easier to overcome the shadow economy, it is a must to understand what we are dealing with. It is necessary to conduct research and find out how the indicator of the shadow economy has changed in 2019 compared to the previous years, and what things caused these changes. It is also important to find out how the shadow economy has affected the socio-economic status in the country. It will help the state to avoid mistakes in the future.

As you can see, the shadow economy in Ukraine is a national problem, which affects the economic condition of the country and must be solved. Key factors in high-level illegal activities are the inefficiency of the state mechanism to combat crime and poor conditions of doing business. The government should make efforts to develop the economy and solve the problems caused by the shadow economy, to improve the socio-economic situation in Ukraine.

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Найважливішою рисою сучасної епохи є глобалізація – об’єктивний процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції. Одним з основних наслідків цього процесу є зближення і злиття цінностей і культур різних країн в єдину систему. В результаті глобалізації світ стає більш взаємопов’язаним і більш залежним від усіх його суб’єктів. Для України питання культурно-ціннісної уніфікації набуло особливої актуальності у зв’язку з реалізацією євроінтеграційної політики. Відповідно до цього, у українській державі і суспільства виникла необхідність в формуванні європейської ідентичності – єдиного культурного простору, а значить і спільних ціннісних установок, що сприяють інтеграції до Європейського Союзу і досягненню загальноєвропейських цілей. Система цінностей є одним із факторів, що сприяють об’єднанню людей не тільки на політичному та економічному рівнях, а й на рівні свідомості: громадяни різних держав-членів Євросоюзу повинні сприймати себе як єдине ціле, як представники однієї території з загальними культурними цінностями з метою досягнення взаєморозуміння і співпраці між народами Європи. Однак які існують плюси та мінуси впливу подібних глобалізаційних процесів на національні особливості української держави?

Незважаючи на те, що єдиного загальновизнаного списку європейських цінностей не існує і кожен має право вкладати власне бачення в інтерпретацію даного поняття, стаття 2 Договору про Євросоюз говорить: «Цінностями, на яких заснований Союз, є повага людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства закону і поваги прав людини, включаючи права осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для сукупності держав-членів, яка характеризується плюралізмом, недискримінацією, терпимістю, справедливістю, солідарністю і рівністю між жінками і чоловіками» [1].

Зокрема, сьогодні країни ЄС ініціюють, реалізують і підтримують безліч загальноєвропейських програм і заходів, спрямованих на зміцнення культурних зв’язків України з європейською спільнотою [2]. Перевагає те, що подібні кроки надають українцям можливість обміну досвідом, навчання та запозичення новітніх технологій з можливістю подальшого

привнесення інновацій, побачених за кордоном, на територію української держави. Тобто, культура – це також джерело економічного зростання, оскільки вона впливає на такі сфери, як туризм і бізнес. Крім цього, позитивні наслідки для нас може мати реалізація таких цінностей, властивих європейському народу, як: підвищення в суспільстві соціальної відповідальності та обізнаності (дотримання законів, слідування загальноприйнятим правилам, розвиток екологічної культури), встановлення рівноправності у відносинах з владою (громадяни справно платять податки, а влада, в свою чергу, забезпечує гарантію соціальної безпеки і комфортні умови життя населенню, а не реалізує власні інтереси), толерантність і повага до чужого вибору (вміння приймати і не звертати уваги на те, що відрізняється від усіх – яскраве, незвичайне, нестандартне і нешаблонне). Безумовно, ці цінності вже завойовують уми пересічних українців, формуючи відповідну суспільну свідомість, подібну європейській.

Однак навіть при наявності сприятливого впливу глобалізаційних та євроінтеграційних процесів на ціннісні орієнтації українського народу, також існують певні протиріччя. Наприклад, глобалізація, крім простого обміну досвідом, викликає посилення змішання народів і культур, втрату зв'язку із самобутніми цінностями, національною традицією та етнічною групою. «Корінні» культурні цінності розмиваються, а нова культура стає еклектичною і космополітичною. В певній мірі відбувається експансія одних країн щодо інших за допомогою подібного культурного знеособлення. Щодо України, то копіювання чужорідних цінностей може згубно позначитися на самоідентифікації і згуртованості громадян української держави, викликаючи зниження патріотизму, прагнення до еміграції і все, що це за собою тягне (демографічні та інші проблеми). У найгіршому випадку, національні держави можуть опинитися на межі зникнення в результаті прийняття нав'язаних цінностей і повного розчинення в них. Більш того, окремі консервативні соціальні групи, які не бажають асимілюватися із західними цінностями і культурою, можуть формувати відчуття загальної дисгармонії, протистояння, нерозуміння, і породжувати не єдині загальнолюдські, а класові, опозиційні цінності, приводячи в результаті до міжкультурних революцій та війн.

Таким чином, сучасний світ, що знаходиться в умовах безперервних глобалізаційних процесів, стоїть на порозі якісних змін в суспільній свідомості і людському світогляді, а саме – відбувається

створення єдиної системи космополітичних цінностей, що об'єднує у собі безліч культурних традицій, які раніше були властиві окремим державам. Що стосується України, то, на мою думку, в сьогоденних реаліях політики інтеграції до Європейського Союзу нам необхідно зберігати баланс, що не виключає вбирання корисного досвіду та перенесення його до політичної, економічної і соціальної сфер, однак де серед європейських цінностей також буде місце та можливість збереження традиційних українських особливостей.

Список використаних джерел

1. Штратеншульте, Е. Европейский Союз – просто и понятно. Факты и связи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=5113922d-9170-cdaf-ee9c-edc4202dc997&groupId=252038 – вільний.

2. Узнайте о возможностях программ ЕС в Украине [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://openeurope.in.ua/ru/subjects/uznayte-o-vozmozhnostyakh-programm-es-v-ukraine-11> - вільний.

*Науковий керівник: С.І. Кальцева, кандидат політичних наук,
доцент.*

А. Кривошеєва

Онлайн-школа англійського мови SkyEng, г. Київ

ИНДЕКС ИНКЛЮЗИВНОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

В современной мировой экономической системе основным производственным ресурсом является человеческий капитал. Его качественные и количественные характеристики определяют конечный объем валового внутреннего продукта. По мере роста населения возникает проблема эффективного распределения экономических ресурсов с целью развития человеческого капитала как основного двигателя современной экономики. Поэтому сейчас, как никогда ранее, необходимы эффективные концепции экономического роста, ориентированные, прежде всего, на решение демографических, социальных и культурных проблем. Одну из таких концепций предопределяет индекс инклюзивного развития.

Индекс инклюзивного развития – это ежегодная оценка экономических показателей 74 стран, направленная на информирование и обеспечение устойчивого и всестороннего

экономического прогресса посредством сотрудничества между государствами и частными секторами. Суть индекса состоит в равномерном распределении выгод от экономического роста между различными участниками экономической деятельности, а также в создании возможностей для включения в процесс как можно большего числа заинтересованных лиц.

Согласно ежегодному отчету Всемирного экономического форума [1], Верхние строчки рейтинга развитых стран занимают небольшие европейские страны. При этом Норвегия признана самой инклюзивной страной с развитой экономикой. Австралия - единственная неевропейская страна, которая входит в десятку лучших, занимая 9-е место. Германия занимает самое высокое место в рейтинге среди стран G7, располагаясь на 12-й строчке. За ней следуют Канада (17-е место), Франция (18-е), Великобритания (21-е), США (23-е), Япония (24-е) и Италия (27-е).

Украина – страна с огромным потенциалом и возможностями роста в особенности показателей, касающихся человеческого капитала. Однако по уровню инклюзивного развития страна занимает 49 место в 2018 году, что на два пункта ниже, чем в 2017 году. Индекс рассчитывался на основе различных факторов, формирующих три категории: рост и развитие, инклюзия, справедливость к будущим поколениям и устойчивое развитие.

Согласно данным отчета, показатели выше нормы у Украины по таким индикаторам как (Рис.1):

1. чистая прибыль (26.3 по индексу Джини)
2. уровень бедности (0.5 %)
3. средний доход (102 \$)
4. коэффициент зависимости (45,8\$)

Зоны роста обнаружили по следующим категориям:

1. ВВП на душу населения (2906 \$)
2. Производительность труда (15845 \$)
3. Ожидаемая продолжительность здоровой жизни (64.1 года)
4. Трудоустройство (53.9 %)
5. Чистые сбережения (1%)

Показатели значительно ниже нормы:

1. Общее благосостояние (90.1 по индексу Джини)
2. Интенсивность выброса углерода (347 кТ)
3. Государственный долг (81.2 %)

Emerging Economies (cont'd)

	GROWTH & DEVELOPMENT				INCLUSION				INTERGENERATIONAL EQUITY & SUSTAINABILITY			
	GDP PER CAPITA, \$	LABOR PRODUCTIVITY, \$	HEALTHY LIFE EXPECTANCY, yrs	EMPLOYMENT, %	NET INCOME SH, %	PRIORITY RATE, %	HEALTH SH, %	MEDIA REACH, %	ADJUSTED NET SAVING, %	CARBON INTENSITY, kg CO2e per \$ of GDP	PUBLIC DEBT, %	DEFICIT RATIO, %
	Bottom 20%	Bottom 20%	Bottom 20%	Bottom 20%	Bottom 20%	Bottom 20%	Bottom 20%	Bottom 20%	Bottom 20%	Bottom 20%	Bottom 20%	Bottom 20%
Bolivia	2408	13801	62.5	70.5	43.5	12.9	74.2	9.3	-0.6	137.1	42.1	42.9
Mongolia	3895	27020	62.1	58.5	37.8	3.2	57.0	8.9	-5.7	100.1	N/A	49.8
Serbia	5852	29524	67.7	42.9	34.0	3.4	56.2	11.3	-2.5	235.2	74.1	50.1
Guatemala	3100	19154	62.2	60.2	44.5	25.3	N/A	5.8	2.2	43.3	25.3	67.4
Armenia	3925	18877	66.9	52.9	36.0	13.5	58.5	5.7	3.7	89.3	51.8	44.9
Honduras	2138	11498	64.9	61.6	46.3	34.8	N/A	4.8	19.6	101.6	45.4	58.3
Pakistan	1182	14473	57.8	50.9	36.2	39.7	53.6	2.7	16.3	126.4	68.9	65.0
Turkmenia	867	8034	54.2	76.3	42.2	79.0	35.2	1.9	16.6	41.0	39.0	60.0
Ukraine	2906	15845	64.1	53.9	39.3	6.2	90.1	10.2	1.0	347.0	81.2	45.8

Рис. 1. Уровни национальных ключевых показателей эффективности [1]

В целом, эксперты ВЭФ констатируют, что на 1.4% сократился уровень ВВП на душу населения – до 2906\$, продуктивность труда снизилась на 3.2%, чистый доход и чистые сбережения украинцев сократились на 0.6% и 0.7% соответственно. При этом значительный рост отмечается в категории выброса углерода и размера государственного долга.

Данные показатели указывают на слабые и сильные экономические стороны Украины. Исходя из данных индекса инклюзивного развития, в первую очередь необходимо предпринять меры по уменьшению государственного долга, сокращению интенсивности выброса углерода и усилению общего благосостояния страны. Таким образом, демографические показатели и социально-экономические индексы будут улучшаться, что повлияет на ускорение темпа развития Украины на мировом рынке.

Список использованных источников

1. The Inclusive Development Index 2018 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.weforum.org/reports/the-inclusive-development-index-2018> - свободный. Язык англ.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

WHY NATIONS FAIL?

Poverty is a global problem despite the progress we see around. Many people still live below the international poverty line and struggle to satisfy their basic needs. There are the roots of poverty and an enormous gap between the wealthy and the poor in living standards along with the reasons why poor people are trapped with a little chance to escape. What goes without saying, poverty is a result of poor governing and inadequate institutions.

My theses are based on researches of James A. Robinson, a political scientist at Harvard University and Daron Acemoglu, Turkish-born Professor of Economics at the Massachusetts Institute of Technology and the evidence that the economic success of nations depends on functional economic and political institutions (Acemoglu D., Robinson J.A., 2013).

There are some factors determining whether the country will be rich or poor. The first factor is institutions. As a rule, prosperous countries have strong inclusive political and economic institutions that support sustainable development.

The role of economic institutions is to protect property rights of people, to harness entrepreneurship and talents, to boost creativity. All different people from different societies and backgrounds, including farmers, artists, educated, non-educated, professionals, elite would be guaranteed equal rights and provided opportunities and incentives. Inclusive institutions encourage people to choose the career they like, to be educated and to develop the skills, to invest and to prosper.

Conversely, the organization of system in poor countries block people's incentives. Developing poor countries are characterized by extractive institutions which discourage people from initiatives and don't give them big opportunities. This organizational system is designed to expropriate or extract resources from the nation and to give them to just a few.

Economic success is based on political institutions that are also to be inclusive. It means that they are pluralistic and capable to distribute their power broadly. These institutions are not linked to a single individual or a narrow group of people. Political power is distributed equally, spread across the society to provide basic public services.

When power rests with small limited number of people, the oligarchic-pattern system appears. Contrary to the inclusive, extractive political

institutions are used to enrich the elite. Money of a few creates and supports the system which means “success to successful “. Usually bad institutions strengthen bad leaders and they keep those bad leaders at place. People are naturally driven by power and wealth, that is why it is not sensible just to trust the elites, thinking that they would do right things for the society just because of goodness of their hearts. They need to be controlled and restricted by strong state institutions.

The poorest countries are the most corrupt countries. When countries are corrupt, they cannot collect taxes to have good institutions they need to escape the “poverty trap”. Half of the wealth of poor countries are accumulated on offshore accounts. The amounts are exorbitant, according to statistics, could be equal to about 10-20 billion dollars. It means that people are deprived of reforming and investing into police, education, medicine and transport services (Acemoglu D., Robinson J.A., 2013).

Moreover, poor countries are “clan-based thinking” countries. When the leaders only choose people from their team, a family or a tribe. In general, it causes a problem of a lack of intelligent, skilled, qualified human resources. It is becoming inevitable that an access to the whole nation intellectual property is rejected.

To conclude, prosperity is not possible without building an inclusive, democratic system that could guarantee accountability and transparency and provide capacities to use national wealth for the benefit of society. Unfortunately, that is an enormous challenge for many global societies, including Ukraine.

Ukraine is a country that has strong Human Resources, including skilled specialists, advanced researchers. Moreover, its geographic position and availability of natural resources allow it, potentially, to rank among the developed European countries. The major factor that holds the country behind is its extractive institutions interwoven with oligarchy clans. Unless businesses collude with people who are corrupt to cheat people off their wealth, prosperity, independence and security of Ukraine are mere brags of politicians.

References

1. Acemoglu D., Robinson J.A. (2013) *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*, Currency; Reprint edition (September 17), 544 p.
2. Acemoglu, D. and Robinson, J. (2019). *What you need to know about uprooting Ukraine's corruption*. [online] MarketWatch. Available at: <https://www.marketwatch.com/story/what-you-need-to-know-about-rooting-out-ukraines-corruption-2019-10-14> [Accessed 6 Nov. 2019].

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

ПРОБЛЕМА МІГРАЦІЇ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ З УКРАЇНИ

«Витік мізків» – глобальна еміграція, коли кваліфіковані робітники або вчені залишають свою країну. До того ж держави з цим явищем мають дуже великі економічні, культурні, а іноді й політичні збитки. І навпаки, держави, які беруть і забезпечують фахівців-іммігрантів, набувають величезний, а найголовніше дешевий інтелектуальний капітал.

Якщо розділити цей процес на періоди, то перша хвиля інтелектуальної міграції в сучасній історії нашої країни припала на початок дев'яностих років минулого століття, друга — на кінець XX-го століття, третя припала на 2005 рік й остання, четверта — з 2014 року, яка триває і по сьогоднішній день.

Аналізуючи причини трудової міграції кваліфікованої робочої сили, потрібно виділити наступні:

- недостатнє фінансування науки, матеріально-технічного забезпечення дослідницького процесу, повільне впровадження результатів наукових досліджень у виробництво, низька матеріальна та моральна оцінка праці вчених;

- низький рівень науково-інформаційного забезпечення теоретичних досліджень і розробок, відсутність сучасного наукового обладнання;

- незахищеність прав власності на інтелектуальну працю;

- матеріальні, інформаційні та інші обмеження, щодо спілкування із зарубіжними колегами;

- політичні причини (криза, політична нестабільність, порушення прав людини, загострення міжнаціональних відносин).

Для країни-донора такого різновиду мігрантів це явище призводить до збитків не тільки матеріальних, але й культурних. Слід зазначити такі прямі та непрямі втрати для національної економіки та суспільства в цілому:

- скорочення навчальних закладів;

- перешкоджання науковим розробкам та їх впровадженню;

- зниження інвестицій в науку;

- у економічній політиці країни немає стійкості в науково-технічній сфері та перспективи;

- зменшення зацікавленості науковою діяльністю в суспільній свідомості, особливо молоді;
- відсутність зацікавленості закордонних інвесторів у владанні коштів в українську науку.

Вчені та фахівці залишають власну країну на користь іншої, якщо знаходять більш високу матеріальну винагороду, необмежені можливості для творчості й саморозвитку, краще лабораторне обладнання, більш комфортні побутові умови, більше цивільних прав і демократичних свобод.

За еміграції фахівців та вчених країна-донор втрачає власні кошти, вкладені в підготовку цих кадрів. Український ринок втрачає найкращу робочу силу, творчий потенціал якої служив основою розвитку вітчизняної економіки. Отже, країна-донор погіршує своє становище та втрачає можливість майбутнього розвитку. Відповідно, всі втрати країни-донора обертаються вигрешем для іншої країни.

Для виправлення ситуації нашої країні потрібно застосовувати зважену міграційну політику, використовуючи мотиваційні та економічні інструменти, а саме:

- потрібно будувати країну з сильною економікою, з якої людям не хотілося б їхати;
- потрібно розвивати регіони, щоб гідний рівень життя був не тільки в Києві і містах-мільйонниках, але і в провінції;
- потрібно створювати робочі місця, спрощувати умови ведення бізнесу, щоб активні молоді люди не боялися створювати власну справу;
- потрібно створювати умови для вчених, сучасні наукові центри, в яких працювали б не тільки вітчизняні фахівці, а й приїжджали б кращі уми людства, щоб реалізовувати свої плани та ідеї.

Відсутність реальної стратегії відновлення і довгострокового формування національної економіки фактично виштовхує талановитих, часто молодих фахівців з власної держави. У цих умовах Україні потрібна принципово нова економічна політика, спрямована на модернізацію та інноваційний розвиток країни. Тільки тоді вона зможе нарощувати й гідно використовувати свій інтелектуальний потенціал.

Іншими словами, це довга і важка робота. І поки вона не буде зроблена, ми і далі будемо програвати технологічні перегони західним країнам, які найчастіше і стають метою мігрантів з вищою освітою.

***Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.***

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УРОВНЯ БЕЗРАБОТИЦЫ В УКРАИНЕ, РАССЧИТАННОГО ПО МЕТОДОЛОГИИ МОТ И ПО ДАННЫМ ОФИЦИАЛЬНОЙ РЕГИСТРАЦИИ

Уровень безработицы — это количественное значение, которое выражается в процентах и находится как соотношение количества безработного населения к общей численности экономически активного трудоспособного населения страны.

Состав "экономически активного", "занятого" и "безработного" населения, а кроме того и общая численность официально зарегистрированных безработных рассматриваются за определенный промежуток времени (с начала года по конец квартала или года).

Трудовой рынок представляет собой состоятельную часть экономической системы государства, соответственно он отображает большинство политических и социально-экономических процессов, происходящих в стране. Нынешний вид трудового рынка формируется под влиянием политико-экономической ситуации, характеризующейся продолжающимся падением уровня промышленного производства, финансовой разбалансированностью, неэффективным реформированием хозяйственного механизма, увеличением объемов внутренней миграции в условиях военного конфликта на востоке страны и временной оккупации Автономной Республики Крым. Основные характеристики состояния рынка труда отображены в табл. 1.

Таблица 1
**Уровень безработицы в Украине с 2005 по 2019 гг. по данным
МОТ [1] (кол-во населения в тыс.)**

Год	Всего населения	Экономически активное население	Безработное население	Уровень безработицы
2005	46929,5	20481,7	1595,2	7,8%
2006	46646,0	20545,9	1513,7	7,4%
2007	46372,7	20606,2	1416,7	6,9%
2008	46143,7	20675,7	1424,0	6,9%
2009	45962,9	20321,6	1956,6	9,6%
2010	45778,5	20220,7	1784,2	8,9%
2011	45633,6	20247,9	1731,7	8,7%

2012	45553,0	20393,5	1656,6	8,2%
2013	45426,2	20478,2	1576,4	7,8%
2014	42928,9	19035,2	1847,1	9,7%
2015	42760,5	17396,0	1654,0	9,5%
2016	42584,5	17303,6	1677,5	9,7%
2017	42386,4	17193,2	1697,3	9,9%
2018	42153,2	17296,2	1577,6	9,1%
2019 I кв.	42079,5	17216,0	1645,1	9,6%

Международная организация труда использует следующую методологию:

- для расчета уровня безработицы берется отношение численности безработного населения, рассчитанного по методологии МОТ, и экономически активного трудоспособного населения.
- величина не трудоустроенного населения. Исходя из данной методологии, индивидуум считается безработным, если на протяжении четырех недель человек ищет, не имеет работы, но уже готов к ней приступить.

Стоит отметить, что уровень официально зарегистрированной безработицы по данным государственной службы занятости сильно искажает действительное состояние на рынке труда (Табл. 2).

Государственная служба занятости для расчета уровня безработицы пользуется нижеприведенными данными:

- количество людей, которые не трудоустроены, находятся на учете в службах занятости. Не относятся те, кто ищут альтернативную или дополнительную работу, а также студенты на дневной форме обучения;
- количество нетрудоустроенных, которые получают пособие.

Таблица 2
Уровень безработицы по данным государственной службы занятости Украины [2]

2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
2,5%	2,7%	2,8%	2,3%	2,1%	2%

Такой большой разрыв между официальными показателями и данными МОТ вызван целым комплексом факторов: слабая информированность безработных о режиме деятельности служб занятости; сложности регистрации связаны с бюрократией; удалённое

расположение служб занятости; МОТ считает безработными людей, занимающихся домашним хозяйством, людей, которым нет необходимости работать, неоформленных занятых, теневых работников, трудовых иммигрантов и т.д.; государственная служба занятости, в отличие от МОТ, считает только тех, кто встал на учет в центр занятости по безработице.

Список использованных источников

1. Минфин. Уровень безработицы в Украине [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://index.minfin.com.ua/labour/unemploy/> - свободный.

2. РБК-Украина. Госстат назвал число безработных в Украине [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.rbc.ua/rus/news/gosstat-nazval-chislo-bezrabotnyh-mezhdunarodnoy-1561388051.html> - свободный. Язык рус.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

Б. Куприй

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

ЗАВИСИТ ЛИ УРОВЕНЬ РАЗВИТИЯ СТРАНЫ ОТ ЕЕ РАЗМЕРОВ?

Зависит ли уровень развитости экономики в стране от ее размера? Давайте сперва определим, какие же критерии и показатели развития вообще считаются общепринятыми. Важнейшим будет валовый внутренний продукт (ВВП) и все из него vyplывающие: валовый национальный продукт (ВНП), реальный ВНП на душу населения и конечно темпы роста этих показателей. Если рассматривать более конкретно, то к показателям экономического развития относятся также средний уровень доходов, продолжительность жизни, физическое и психологическое здоровье граждан, уровень образования и безработицы, состояние окружающей среды и некоторые другие критерии. Как вы могли заметить такого фактора как масштаб или размер нет.

Существует географический показатель: географическое положение, климатические условия, характер воспроизводства населения и тому подобное, но опять же, в нем ни слова нет о размере стран.

Обратимся к одному из главных инструментов любого экономического анализа: статистике. Если провести сравнительный

анализ стран с самыми высокими показателями ВВП на душу населения и самыми территориально крупными государствами, то совпадения по этим критериям есть лишь у Соединенных Штатов, Канады и Австралии. Остальные же государства, такие как Люксембург (самые высокие показатели ВВП на душу населения в 2018 году), Швейцария, Норвегия, Катар и Исландия занимают 167, 132, 67, 157 и 105 места соответственно. А ведь это лидеры данной категории сегодня.

Рассмотрим на конкретном примере. Возьмем Великобританию, одну из ведущих стран мира, и Гвинею, экономически слабо развитую страну. Достаточно отдаленные друг от друга страны и единственное, что их может связывать так это площадь территории - 244 820 км² [1]. Но экономическое развитие совершенно на разных уровнях (Таб. 1). Сфера деятельности Британии - это сфера услуг, машиностроение и электрооборудование. В свою очередь Гвинея - это аграрная страна, богатая на природные ресурсы, но которая совершенно неумело этим пользуется.

Давайте посмотрим на вопрос под другим углом. Возьмем Японию, одну из самых развитых стран, которая занимает четвертое место в мире по размеру ВВП после Китая, США и Индии. Ее территория небольшая - 377 835 км² [1]. Япония это страна высоких технологий, автомобилестроения и транспортного машиностроения. Соответственно, для заводов необходима территория. А у Японии ее не так уж и много. Если мы посмотрим на плотность населения страны, то четко видно, что как минимум процентов 40% это незаселенные территории. (Рис.1).

Таблица 1

Сравнение экономических показателей Великобритании и Гвинеи, 2018 г. [2]

	Гвинея	Великобритания
Темп прироста ВВП (%) в 2018	5,8	1,4
ВВП (млрд. дол.)	11,74	2828,64
ВВП на душу населения (дол.)	883	42 558
Уровень безработицы (%)	3,6	4,1
Уровень бедности (%)	35,3	0,2

Это проблема не только Японии. Если жители страны восходящего солнца страдают от переизбытка вулканов, то Канада - от тундр и холода, а Австралия, в свой черед, от пустынь. Но даже это не мешает им занимать лидирующие позиции в топе самых развитых стран мира. Значит ли это, что масштаб все же никак не влияет на развитость стран? Возможно, через пару лет недостаток земельных ресурсов сегодняшних авторитетов станет решающим фактором, но точно не в ближайшие пару веков.

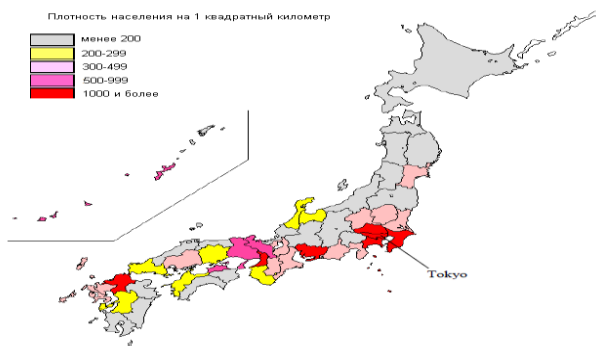

Рис. 1. Плотность населения Японии [3].

Более того, иногда большие территории затрудняют развитие. Сложность построения современной инфраструктуры, неблагоприятные климатические условия, проблема перенаселения замедляют экономическое развитие. Ярким примером может служить Индия (3 287 263 км²), Россия (самая большая страна мира) [1]. Разве они развиты? Нет. Развиваются? Возможно.

Сегодня масштаб страны играет последнюю роль в уровне развития державы. США и Канада входят в пятерку крупнейших стран мира и являются высокоразвитыми странами, в свою очередь Великобритания и Германия сравнительно небольшие по площади, но также могут похвастаться своей развитостью. В первую очередь уровень экономического развития зависит от подхода правительства к своему государству, ведь это они должны предоставлять все условия для развития людей, а граждане уже будут способствовать развитию национальной экономики.

Но давайте заглянем в завтрашний день. Такие страны как Китай, Россия или Бразилия с их огромными территориями имеют неоспоримое преимущество. Ресурсы, которые они добывают, поля и плантации, которые могут засеять и засадить растениями. Немаловажное значение имеет возможность выхода к морям или

океанам. Говоря о больших территориях, также стоит упомянуть количество населения, благодаря которому трудовая сила страны будет в разы больше по сравнению с маленькой державой. Поэтому в будущем размер территории и количество населения может сыграть важную роль в борьбе за мировое лидерство.

Список использованных источников

1. Википедия [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org> – свободный. Язык рус.

2. Мировой Атлас Данных Кноема. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://knoema.ru/atlas> - свободный. Язык рус.

3. Google фото [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.google.com/intl/ru/photos/about/> - свободный.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

Б. Куприй

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

СИСТЕМА СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ БЕЗРАБОТНЫХ В РАЗНЫХ СТРАНАХ

Вопрос о социальной защите среди экспертов по всему миру не находит однозначного ответа и является дискуссионным. С одной стороны - это необходимая поддержка сбоку государства для своих граждан, но с другой - это также прекрасный билет в мир безделья. Украина не исключение: несмотря на низкий уровень жизни в нашей стране есть тот небольшой процент людей, которые сознательно какое-то время живут лишь на пособие по безработице без желания что-либо менять. Хорошо это или плохо судить сложно, так как это осознанное решение каждого. Для того, чтобы понять мотивы, причины и следствия такого явления, необходимо проанализировать, что именно входит в социальные пакеты защиты и помощи, и как сильно они отличаются в разных странах мира?

Люди очень любят рассуждать на тему того, что: "У всех все хорошо, кроме меня" и некоторые с завистью рассказывают о состоятельных безработных из Соединенных Штатов. Так ли это на самом деле? То, что их ежемесячные выплаты могут достигать до отметки 2500 долларов и выше - это правда, но перед этим нужно соблюсти ряд обязательных правил и норм. К примеру, человек должен проработать от 6 до 12 месяцев, причем с полной занятостью, а уволен должен быть по инициативе работодателя во время

сокращения, но никак не за нарушение рабочего режима или невыполнение поставленной задачи [1].

Но беззаботно жить и ничего не делать вряд ли получится, так как не менее чем раз в неделю необходимо оповещать о своих попытках найти работу. Максимальный срок по выплате пособия - это шесть с половиной месяцев и, если за это время не трудоустроиться, государство попросту прекратит выплачивать пособие. А вот соседка США Канада, напротив совершенно не ограничивает своих безработных во времени на поиск работы.

Что же касается Западной Европы, то здесь все неоднозначно, ведь в некоторых странах Евросоюза выплаты относительно малы по сравнению с уровнем жизни, и, в то же время, в других странах могут достигать до 150 евро в день. Да и сами принципы обеспечения людей без работы очень сильно разнятся.

Например, во Франции выплата пособий происходит от членских взносов - 6,5% (2,5% из которых вносит наниматель, а вот остальные 4% сам работник), сумма составляет примерно 57% от средней заработной платы, которую получил гражданин перед увольнением [1].

В Германии на пособия могут рассчитывать те, кто на протяжении одного года из двух производил 3% отчисления. Им выплачивается 60% от средней заработной платы. Но что интересно, даже в разных частях, казалось бы, одной страны люди могут получать совсем разные выплаты. Таким образом, в Западной Германии максимальная сумма составляет 2215 евро, а в Восточной — 1940 евро [1]. Также стоит отметить, что безработица для немцев вещь сама по себе необычная, так как найти постоянную высокооплачиваемую работу тут не составит труда.

В Италии же совершенно другие условия и сумма получаемых выплат будет зависеть напрямую от получаемой ранее заработной платы. Так сумма выплат для тех, кто получал до 2000 евро в месяц, составит порядка 931 евро. У кого заработная плата была выше этой суммы, пособие составит 1119 евро.

Для тех, кто хочет получать деньги из воздуха просто за свое существование очень бы понравились следующие страны. Австрийские пособия могут достигать 4020 евро в месяц. Это притом, что в отдельных случаях безработный может получать такую материальную помощь до девяти лет. Не забываем про Нидерланды, здесь в день некоторые безработные могут получать около 150 евро, и такие выплаты осуществляются от 3 месяцев до 3 лет. Швейцария, хоть и не состоит в Европейском Союзе, но здесь максимальные

выплаты достигают 7 тысяч евро. А период выплат пособий может расцениваться по-разному, от 200 до 520 дней [2].

В России же в корне отличается сама ситуация безработицы. Мало того, что здешние пособия довольно низкие по сравнению с теми же странами Евросоюза, так еще и по статистике вакансий в два раза больше, чем безработных. Рабочих настолько не хватает, что РФ приходится привлекать иностранцев на работу. Но, несмотря на высокие пособия, страны ЕС ставят перед получателем ряд условий и ограничение во времени, в России, чтоб получить подобную помощь государства, подобных требований нет. Поэтому многие нагло пользуются уступками правительства, попросту встав на учет в центре занятости. Сложность только одна: нужно постоянно доказывать в центре, что вы не можете найти работу и получаете отказы.

В Японии особое отношение к труду, к коллективу и к должностным обязанностям, которые мотивирует жителей страны до последнего держаться за место. Для японца потерять работу равносильно трагедии, но безработные там все-таки есть и это 2% населения. В основном это одинокие жители старше шестидесяти, которые уже не в состоянии найти работу. Именно из-за такого отношения к своей карьере в Японии существует своя особая схема по выплате пособия, основанная на разнице между реально располагаемым доходом и минимально необходимыми расходами. Также интересно, что на выплаты не могут претендовать люди, имеющие трудоспособных родственников.

Рассмотрим ситуацию в Украине. Минимальная сумма пособия по безработице в 2019 году составляет 610 грн, а получать его смогут лица трудоспособного возраста до назначения пенсии, лица моложе 16 лет, которые работали и были освобождены в связи с прекращением или репрофилированием предприятий, сокращением численности штата, а также инвалиды, которые не достигли пенсионного возраста и получают пенсию по инвалидности. Для получения социальной помощи необходимо стать на учет в Центре занятости и получить официальный статус безработного. Согласно украинскому законодательству, общая продолжительность выплаты пособия по безработице не может превышать 360 календарных дней в течение двух лет, но существует ряд нюансов, поэтому эта цифра может меняться от 180 до 720 дней для разных категорий населения [3].

Если анализировать уровень безработицы в странах постсоветского пространства, то можно отметить влияние демографического и гендерного факторов (Рис.1).

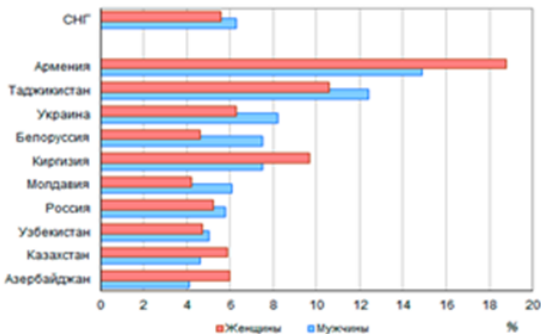

Рис. 1. Уровень безработицы в постсоветских странах в 2017 г. [2]

Исходя из проведенного нами анализа, будет верным утверждать, что на уровень безработицы и, соответственно, модель социальной защиты, влияют очень многие факторы: демографические, территориальные, религиозные, уровень экономического развития страны, менталитет, традиции и др. Но несмотря на это можно выделить общую черту: чем более развита экономика страны, тем выше социальная защита и более ответственный подход безработной части населения.

Список использованных источников

1. BBC. News. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.bbc.com/>
2. VisaSam. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://visasam.ru/>
3. Юридический портал Украины. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.lawportal.com.ua/>

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

А. Куприянова

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

МОТИВЫ СБЕРЕЖЕНИЙ

В наше время у населения постоянно возникает вопрос о сбережение собственных средств, это происходит из-за политической и социально-экономической обстановки в стране. Люди неуверенные в завтрашнем дне. Существует масса мотивов и индивидуальных потребностей человека, по которым он может откладывать деньги, например, покупка машины или жилья [1]. Так же это может быть

инвестиция в будущее дело. Все это замедляет оборот денег в стране, уменьшает рост продаж на рынке.

Одним из первых, кто обратил внимание на эту проблему стал Дж. М. Кейнс, который выделил такие факторы: независимость, стремление к лучшему, предусмотрительность, осторожность, расчетливость, гордость и скупость. Дж. Кейнс замечает, что обычно мотивы потребления, связанные с побуждением к удовлетворению неотложных личных и семейных нужд, оказываются сильнее, чем мотивы сбережения денег [2].

Классификация мотивов, влияющих на формирование сбережений домашних хозяйств, представлена на рис. 1 [3].

В условиях инфляции, когда стоимости на товары стремительно растут и покупательная способность средств заметно понижается, мотивы сбережений и их психологическое значение размываются, и субъекты более склонны к немедленному потреблению. Сбережения уже не внушают доверие, не служат фактором независимости и стабильности. Возникает явление, известное как «бегство от денег» — общественность стремится приобретать все, что может хоть как-то понадобиться, пока стоимость не выросла ещё больше.

Рис. 1. Классификация мотивов, влияющих на формирование сбережений домашних хозяйств

По данным опроса можно увидеть, что лишь 10% украинцев имеют сбережения, из них у 2% собственных средств хватило на жизнь на год, еще у 20% на месяц или два. Все остальные опрошенные не имеют денег про запас [4]. Весомое количество из этих людей сказали, что получают достаточный доход, но не откладывают деньги.

Готовность создавать сбережения находится в зависимости от значения прибылей. По сведениям Госстата, среди украинцев с доходами 4440-4800 гривен откладывают средства 10% опрошенных. С доходом больше 5160 гривен – 18,3%. Украинцам задали вопрос, куда бы вы израсходовали средства, в случае если бы ваш заработок существенно возрос. В первую очередь, средства бы израсходовали на развлечения (57%), лишь только затем на лечение (51%), дальше идет недвижимость (43,2%), и лишь только после приобретения одежды и домашней техники появляется желание сберечь (27,9%) [5].

В заключении, стоит отметить важность не только самих сбережений, но и возможность их использования в качестве источника для инвестиций. Для этого необходимо повышать доверие у экономических субъектов к финансовым институтам, повышать финансовую грамотность, формировать социально ответственное потребление, разрабатывать инструменты защиты денежных вкладов на законодательном уровне.

Список использованных источников

1. Мотивы сбережений населения [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://studepedia.org/index.php?vol=1&post=109680> – свободный.

2. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж.М. Кейнс. М.: Эксмо, 2007. — 960 с.

3. Маратканова И.В. мотивы, влияющие на формирование сбережений домашних хозяйств // Экономика и современный менеджмент: теория и практика: сб. ст. по матер. XLII междунар. науч.-практ. конф. № 10(42). – Новосибирск: СибАК, 2014.

4. Живем сегодняшним днем: меньше 10% украинцев откладывают деньги [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.segodnya.ua/economics/enews/zhivem-segodnyashnim-dnem-menshe-10-ukraincev-otkladyvayut-dengi-1325026.html> - свободный.

5. Державна служба статистики України [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - свободный.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СПЕЦИАЛИЗАЦИИ ФРАНЦИИ, АРГЕНТИНЫ И НИГЕРИИ

Специализация экономики страны обусловлена ее участием в процессе международного разделения труда. Изначально тот или иной уклон в отраслевой структуре определялся в первую очередь географическим положением, климатическими условиями, сложившимися традициями и наличием разнообразных ресурсов. Однако, в наши дни решающую роль уже играют технологии, капиталонасыщенность, политическая стабильность и наличие обширного рынка сбыта. Рассмотрим, в качестве примера, специализацию трех государств, представляющих Европу, Америку и Африку.

Франция – развитое европейское государство, входящее в Европейский Союз и еврозону. Имеет глубокие культурные традиции и характеризуется как страна высокого духа и развития.

Франция занимает одно из лидирующих мест в мире по объёму экспорта (6-е место), а также по объёму импорта (5-е место) [1]. Лидирующие отрасли: сельское хозяйство (крупнейший экспортер в ЕС), промышленность и сектор услуг. Франция показательная, технологически развитая страна. Например, при недостатке нефтяных ресурсов, она старается компенсировать это, развивая другие отрасли энергетики.

На наш взгляд, Франция одна из немногих стран, которая смогла четко организовать и поделить свое экономическое пространство на секторы производства, изготавливая большое разнообразие продукции и занимаясь добычей полезных ископаемых. Это один из факторов, который дает возможность занять передовые позиции в мире в различных отраслях, в частности в атомной энергетике, в некоторых видах транспортного машиностроения, в пищевой и химической отраслях, производстве косметики, модной одежды, ювелирных украшений.

Французские компании, предоставляющие банковские, страховые, торговые услуги также занимают должное место в мире. Лидирует также французская фармацевтика, которая является 4-й в мире по объёму производства и 5-й – по объёму экспорта. Франция третий в мире крупнейший экспортер автомобилей, а французский

«Алкатель» занимает 4-е место по производству телекоммуникационного оборудования [2].

Стоит отдельно отметить высокоразвитую туристическую отрасли Франции. Об этом свидетельствует 3-е место в мире по доходам, получаемых от туристов [2].

Аргентина переживает периодические экономические кризисы, которые приводят даже к объявлению дефолта. Несмотря на постоянное сотрудничество с международными финансовыми организациями (МВФ, Всемирный банк и др.), национальная экономика Аргентины перманентно находится в состоянии спада.

Аргентина выступает преимущественно как аграрная страна, являясь одним из крупных поставщиков сельскохозяйственных продуктов на мировой рынок. Специализируется на товарном производстве зерна и мяса. Страна обладает естественно-природной средой, которая способствует развитию именно этих отраслей хозяйства. Животноводство - ведущая отрасль в сельском хозяйстве страны, активно разведение крупного рогатого скота, преимущественно мясного направления. При этом уровень доходности сельского хозяйства низкий, что мешает еще большее развивать производство в этой отрасли [2].

Аргентина имеет запасы урановых руд, но экспорт этого ресурса незначительный.

Также присутствует растениеводство, а именно зерновые и масличные культуры. Основные зерновые культуры – пшеница, подсолнечника, соя. Развито садоводство, овощеводство, виноградарство. Аргентина является экспортером соевого масла и шрота. Выступает третьим по величине поставщиком соевых бобов в мире, при этом импорт в Аргентине превышает экспорт.

Нигерия – страна с колониальным прошлым и нестабильной политической ситуацией в настоящем. Экономика этой страны развивается быстрыми темпами и имеет огромный потенциал, который обусловлен большими запасами природных ресурсов. Однако отсутствие технологий не позволяет Нигерии преодолеть барьер аграрной специализации с сырьевым уклоном и перейти к индустриальной организации хозяйствования.

Нигерия — аграрная страна. Славится нефтедобывающей и некоторыми отраслями обрабатывающей промышленности. Занимает одно из ведущих мест по производству продуктов масличной пальмы, какао-бобов, арахиса, натурального каучука, земляного ореха, хлопко-сырца, кожа и шкуры.

Нигерия активно изготавливает какао-продукты и также активно экспортирует их. Большую часть экспорта занимает нефтедобывающая отрасль, Нигерия занимает 8 место в мире по экспорту нефти и нефтепродуктов [2]. Экономика Нигерии очень зависит от экспорта нефти, поскольку она составляет более 90% внешней торговли, что говорит о возможных кризисах, связанных с динамикой цен на нефть.

В Нигерии постепенно развивается товарооборот, но очевидна нехватка иностранных инвестиций. Значимым иностранным инвестором Нигерии является Россия, которая в силу ограниченности собственного капитала не способна поддерживать инвестиционный поток на необходимом для динамичного развития уровне. Сотрудничество затрагивает такие сферы, как нефтегазовый, агропромышленный сектора, а также сталелитейная промышленность и черная металлургия.

Подводя итог, можно сделать вывод, что основными факторами, определяющими специализацию экономики страны, выступают: минерально-сырьевая база, производственная база, климатические условия территории, уровень технического развития той или иной отрасли, историко-культурные традиции.

Список использованных источников

1. The World Bank [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://data.worldbank.org/indicator> - свободный. Язык англ.
2. World Trade Organization. World Trade Statistics Review 2019 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2019_e/wts19_toc_e.htm - свободный. Язык англ.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

V. Kushchova
Alfred Nobel University, Dnipro

EMIGRATION PROBLEM IN UKRAINE

In the modern world, the problem of migration is quite widespread. According to official data, there were around 244 million international migrants in the world in 2015, which equates to 3.3 per cent of the global population [1]. It seems that this is not so much, but the main number of migrants is concentrated in developed countries. Due to the growing number of migrants, these countries have economic, social and political changes that are not always positive.

The problem of migration exists in all countries. It does not matter whether the country is developed or not. Since in most cases people migrate from less developed to more, thus affecting the economy of all countries.

Ukraine has this problem as well. Ukraine is famous for its emigrants. Looking for better living conditions and higher wages, Ukrainians are increasingly moving abroad and supplying such a resource as cheap labor. More than 5 million Ukrainians, and this is almost a quarter of all economically active population of the country working abroad. This is, of course, due to low wages.

The average monthly salary in Ukraine is about 300 euros, while in neighboring Poland it is more than 4 times higher. According to the UN data, in 2050, the population of Ukraine will be reduced to 36 million people, one of the main factors of such a sharp decline is the labor migration of the population. The most popular destinations for Ukrainians are Russia, Poland, Canada, the USA, Italy and Germany.

At the end of 2017, the State Statistics Agency published an examination of the labor migration of Ukrainians. Thus, in 2015-2017, 1.3 million people or 4.5% of the population migrated from Ukraine. Of these, 43% came back, while 49% were temporary migrant workers. Most Ukrainians migrated to Poland, Russia, Italy and to the Czech Republic [2].

We conducted our own survey and have a conclusion - most people agree to move from Ukraine. Table 1 shows respondents' answers to the question "If you were offered a job abroad, would you agree?". The most attractive countries for moving were: USA, China, Germany, Australia and Israel.

Table 1

Results of survey

Answers	% of interviewed
Yes, if the employer offers good conditions and wages	33
It depends on the company and the work	19
Only if migration is possible with the family	18
Yes, but only to developed country	16
Yes, if an employer solves the problem of accommodation	14

Moreover, according to statistics, a typical Ukrainian emigrant is a young, educated person who knows several foreign languages. So, Ukrainians accelerate the process of brain drain. Students, young people, specialists in a catastrophic quantity for our country, go abroad and improve the economic situation of other countries.

It is impossible to accurately calculate the exact number of students studying abroad, but some sources say that it is about 80 thousand people. In 2015-2016 this number was less than 67 thousand. Taking into account

there is an aging population in our country, so these 80,000 are simply shocking and demanding an immediate solution of the problem.

It is difficult to overcome emigration, but possible to. First of all, the country must have a stable economic situation. Ukraine has to create all the conditions so that citizens won't be forced to leave homeland in searching of better living.

Increasing salaries, improving living conditions, stabilizing the political situation and many other factors will be able to stop emigration. Of course, it is easy to say but difficult to do. But, there is one problem that requires an immediate solution- brain drain. Ukraine needs to motivate young people to stay in the country. These may be various state support, funds, educational grants and many other things. Moreover, through the introduction of motivational programs and projects, Ukraine will be able to regulate and control the so-called brain drain, turn it into brain circulation and maximize the use of knowledge of the diaspora (brain gain).

One more solution to the problem may be attracting of migrants to Ukraine. In this case, our country need to learn how to shape the demand for immigrants from developed countries. When developing immigration policies, it is important to take into account the issues of national security, the risk of an increase in crime among immigrants or at their address. So, it is better to encourage Ukrainians to stay in their home country.

References

1. International organization for migration [online] Available at: <https://www.iom.int/wmr/chapter-3> [Accessed 5 Nov. 2019].

2. Державна служба статистики України [online] Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> [Accessed 1 Nov. 2019].

*Scientific supervision by A. Zadoia, PhD in Economics.
Language consultancy by G. Miasoid, PhD in Pedagogy.*

А. Лазаренко

Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ЭЛЕКТРОННЫЕ ДЕНЬГИ В УКРАИНЕ

Совсем недавно электронные деньги были для нас чем-то новым и необычным, использовались единицами людей, а сейчас практически каждый магазин, интернет-магазин, кафе или же сервисный центр принимает оплату безналичным расчётом. Соответственно, количество их обладателей растёт. Так как такой способ является наиболее быстрым, простым и доступным почти во всех странах мира. Цель электронных денег, главным образом, состоит в повышении

экономической эффективности их использования как платежного средства с помощью Интернета.

С первых лет своей жизни деньги много раз менялись физической формой, но в любом виде сохраняли выполнение функций средства платежа. Высокие технологии не стоят на месте, поэтому форма торговли товарами и услугами изменилась тоже. Со временем ввели «виртуальные продукты» - электронные книги, программное обеспечение, музыка, игры. В таком случае наличный расчёт бесполезный. Взамен этому приходят электронные деньги.

Электронные деньги - это единица стоимости, которая сберегается на электронном устройстве, служит как средство платежа, и является денежным обязательством, которое выполняется в наличной или безналичной форме. Их выпуск может осуществлять банк, который берёт на себя ответственность. Регулирование обращения электронных денег осуществляется с помощью специального нормативного акта: «Положение об электронных деньгах в Украине», принятое постановлением НБУ №481 от 4 ноября 2010 г. Так же эту тему затрагивают некоторые пункты Закона о платежных системах и переводе денег (Закон №2346-14), принятый 5 апреля 2001 г. и претерпевавший с тех пор многочисленные почти ежегодные поправки [1].

В Украине отмечается расширение сферы применения электронных денег. Об этом сообщает Национальный банк. В первом полугодии 2019 г. объем выпущенных электронных денег вырос практически вдвое – до 85 400 000 грн. Объемы процедур с электронными деньгами выросли на 60% до 4 900 000 000 грн., а объем электронных кошельков вырос более чем на 20% - до 67 900 000 грн. [2].

Электронные деньги обладают рядом преимуществ:

- процедуру платежа можно комфортно осуществлять не выходя из дома;
- они не имеют срок действия и не сгорают;
- сервис гарантирует защиту информации, если соблюдать правила безопасности использования электронного кошелька;
- онлайн-кошелёк обслуживается безвозмездно;
- большинство платежей проходят быстро;
- все транзакции зафиксированы.

Вместе с тем, существуют и недостатки электронных денег:

- большинство сервисов запрашивает копии документов, подтверждающих личность;

- не все поставщики и продавцы принимают оплату безналичным расчётом;
- высокая стоимость комиссии для некоторых операций;
- в случае утери данных для входа тяжело восстановить электронный кошелёк.

И так, электронные деньги не совсем ординарная валюта. Преимуществ электронных денег много, как и недостатков. Производится такая операция мгновенно, не зависимо от местоположения получателя и отправителя. Но электронные деньги не могут заменить все различные формы расчетов. Использование электронных денег будет нарастать с каждым днём, потому что такая тенденция наблюдается на рынках развитых зарубежных стран, а также в Украине.

Список использованных источников

1. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=125412&cat_id=22918283 – вільний.

2. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/files/operatsiyi-bankiv-ukrayini-z-elektronimi-groshima-za-i-pivrichchya-2019-roku?fbclid=IwAR0sPqEP9pGBu4co2HIXMFTXd-68FH86s5F80R40ItIHV3FtgYclpTNXHJ0> – вільний.

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

V. Lazarenko
Alfred Nobel University, Dnipro

ECOLOGICAL PROBLEMS IN UKRAINE

Nowadays ecological problems are one of the most important and most discussed topic in the world in general and in Ukraine particular. There are a number of questions which are connected with the changing climate and environmental deterioration.

Experts say that Ukraine belongs to countries with adverse environmental condition and where in majority of regions condition is critical. This a significant problem appeared due to technological disaster and a big quantity of harmful emissions.

A number of such pollution into the atmosphere has increased by 7,7% during the last year(Экологические проблемы, 2019). For instance, non-ferrous metal industries and iron and steel industry enterprises are the major source of air pollution. There are a lot of nitrogen oxide, sulfurdioxide in the atmosphere due to enterprises functioning. Air and soil become affected so much.

Environment is a nature and people need to protect it and care about it. Unfortunately, different plant and animal species are disappearing today due to ecological problems. The main reason of it is deforestation and chemical pollution of environment.

People should try avoiding such negative consequences and save the nature. There are some methods of protection animal population and plant species:

- 1) Building nature reserves;
- 2) Including in red book;
- 3) Creating laws to protect them.

Among the most important ecological problems in Ukraine it is necessary to allocate the following issues:

1. Surface water pollution;
2. Consequences of the Chernobyl nuclear power station accident;
3. Air pollution in industrial areas;
4. Pollution of the Black sea and others.

Humanity should take measures to avoid unfortunate consequences about ecology.

The most popular ways of decision the environmental pollution in Ukraine:

- 1) Using solar energy, nature gas and wind powers (waiver of nuclear power);
- 2) Using biofuel;
- 3) Reforestation and forest conservation;
- 4) Using electric motors (nowadays this way is very popular in Ukraine).

It is necessary to have complex approaches of solving ecological problems. For example, using a biofuel let reduce a concentration of hazardous substances in exhaust fumes. Also using of solar energy, wind powers and nature gas provide purity of atmosphere. There is the biggest amount of toxic emissions due to using gas, petrol and others. Therefore national Government pays attention to refusal of using internal combustion engine and to transition to electric motors. It is difficult not to notice, that a number of Ukrainians already have electric car. All the necessary conditions to use such cars are created: there are lots of special gas stations throughout

the country and making a decision to have discount system thanks to which price of electric cars will be cheaper. Ecology agitation can change person's view on the ecological problems. In a result people will have careful attitude to environment.

Ecology is especially connected to economy. Economic potential is emerging by environmental condition. Ecology and climate are very important and impact on world economy too much. Economic problems are a result of ecological crisis for all countries. Everyone has to protect environment and save the nature resources. It is a significant fact is not only to address consequences of pollution, but also to use harmless technologies. Despite severe damages to nature, humanity has opportunities to back like it used to be.

References

1. *Екологіческие проблемы: "Как вылечить экологию Украины"*(2019). [online] Available at: <http://insider.zt.ua/blogs/1856-ekologicheskije-problemy-kak-vylechit-ekologiyu-ukrainy.html> [Accessed 8 Nov. 2019].

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

М. Лакізіна

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

АНАЛІЗ ЗМІН В УКРАЇНСЬКОМУ ІМПОРТІ

Зовнішня торгівля відіграє дуже важливу роль в економіці України. У нашій країні імпорт за статистикою частіше переважає експорт. Відмовити собі у задоволенні потреб досить складно, тому населення, як і уряд, часто користується кредитами. Але погана звичка витратити більше, ніж заробляти призводить тільки до погіршення фінансового стану.

Всі країни імпортують товари, які не виробляють самостійно, а щоб заробити на них гроші, експортують продукцію власного виробництва. У країн з добре розвинутою економікою експорт завжди переважає над імпортом. Більшість товарів, необхідних для забезпечення потреб населення, вони виробляють самі.

Україна торгує приблизно з 215 країнами. Найбільшим нашим торговим партнером за останні 2 роки став Євросоюз: 42-44% відсотки товарів та послуг Україна продає на експорт в Європу.

Основны джерела імпорту України: Росія (7,74 дол.), Китай (5,6 млрд дол.), Німеччина (5,53 млрд. дол.), Польща (4 млрд. дол.) та Білорусь (3,39 млрд дол.) [1].

Статистика показує, що складові імпорту істотно не змінились за останні 4 роки. Україна імпортує не тільки продукти, які не вирощує, чи не виробляє. Постійно відбувається міжнародний обмін товарами та послугами. Це дуже добре впливає на економіку в цілому, тому що сприяє здоровій конкуренції. Основний товар, який ми імпортуємо – енергоносії. З Європи ми завозимо автомобілі, мінеральні добрива, медикаменти та побутову техніку. Товарну структуру основних імпортованих товарів наведено в таблиці 1 [2].

Імпорт, як і експорт, після кризових 2012-2014 років також демонстрував спад. Утім, починаючи з 2016 року, спостерігається нарощення імпортованих закупів Україною.

У 2017 році Україна імпортувала \$ 51,7 млрд., що робить її 49-м найбільшим імпортером у світі. За останні п'ять років імпорт України зменшився за річною ставкою -10%, з \$ 87,4 млрд у 2012 році до \$ 51,7 млрд у 2017 році. Найбільша частка припадає на нафтовий газ, який становить 8,16% від загального імпорту України, далі - рафінована нафта, на частку якої припадає 8,01%.

Таблиця 1
Товарна структура імпорту в Україну, 2018 р., доля в загальному імпорті, %

Назва	Доля в імпорті товарів, %
Мінерали (в тому числі паливо)	24.1
Текстиль, одяг, взуття	4
Недорогоцінні метали та вироби з них	6.3
Машини, обладнання	20.3
Хімічна та фармацевтична промисловість	13.4
Транспортні засоби	8

Україна останні роки має стабільно від'ємне сальдо торгового балансу. Це негативно впливає на курс національної валюти, а також вимагає додаткового фінансування за рахунок зовнішніх запозичень. Щоб покращити ситуацію необхідно розвивати вітчизняне виробництво, використовувати енергозберігаючі технології, переходити на альтернативні енергетичні джерела. Але це можливо лише за наявності коштів на реформування промислового сектору. Тому однією з найважливіших проблем, яка потребує вирішення, виступає залучення інвестицій.

Список використаних джерел

1. The Observatory of Economic Complexity by Alexander Simoes [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://oec.world/en/> - вільний. Мова англ..
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоля, кандидат економічних наук,
доцент.*

С. Лапа
НВК-лицей № 100, м. Дніпро

ВПЛИВ ЗМІ ТА ЛІДЕРІВ ДУМОК НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Думаю, ця неписана істина – той, хто володіє інформацією – володіє світом, знайома всім. Світом керують ті, хто може грамотно та швидко використовувати інформацію в своїх цілях. І хоча вплив ЗМІ (як традиційних, так і нових) на економіку не так широко обговорюється, все ж, завдяки його вивченню, ми можемо по-новому поглянути на найрізноманітніші події, що відбуваються у світі.

Функції ЗМІ (інформаційна, пропагандистська, критики та контролю, освітня, соціалізація, мобілізаційна, інноваційна, оперативна, формування громадської думки) використовуються ними і як фактори впливу на економіку, яких в даному випадку, можна виділити два: вплив за допомогою реклами і прямий вплив на економічну ситуацію.

Згідно зі статистикою 20-річної давності, увагу жителів України найбільше привертала реклама, показана по телебаченню (63%).

Середній вік населення, що дивиться ТБ, неминуче збільшується, а його купівельна спроможність знижується. 84% опитаних глядачів зізнаються, що завжди хочуть якомога швидше пропустити рекламу на ТБ, і 60% опитаних глядачів спробували б знайти і завантажити ТБ-шоу, щоб уникнути реклами. Ефективність телереклами вже менш значна (в порівнянні з рекламою в Інтернеті), але і вона все ж «робить» продажі.

Ось вплив ЗМІ на економіку, а не його залученість в процес купівлі-продажу, справді заслуговує на увагу. Елементарно, фінансові новини (дані з бірж, новини про те, що відбувається в різних

компаніях, інформація про результати угод, і про ситуацію на світовому ринку) впливають на світ фінансів.

Найпростішим прикладом є тривожна політична новина, передана по каналах ЗМІ, яка у свою чергу може викликати коливання й обвали ринків як в регіональному, так і в глобальному масштабі.

Новини є каталізатором біржових ринків, вони особливо впливають на біржових гравців різних категорій. У 2009 р. видання «The Independent» друкує статтю про те, що країни Перської затоки, Японія, Китай, Франція і Росія хочуть відмовитися від долара при розрахунку цін на нафту і тому почали ведення таємні переговори. Новина блискавично розлітається по всьому світу, стаючи самим найбільш обговорюваною темою. У підсумку: ціни на акції та нафту виростили, а котирування золота побили попередні рекорди, долар сильно впав в ціні.

ЗМІ здатні привернути увагу населення до певної несуттєвої динаміки цін. Зростання цін на нижчі товари (товари Гіффена), призведе до збільшення попиту на них. Прикладом буде так звана «гречана» криза в Росії.

Яскравим показником є позитивний тон в новинах економіки в США в середині 2008 року, коли реальну ситуацію ще можна було називати нестабільною і несприятливою.

Вплив ЗМІ на соціальнонеоточення і політичну ситуацію не може бути переоціненим. Новини про нестабільність або несприятливих регіону точно принесуть йому збитки. Позитивні новини про перспективність території спровокують шквал інвестицій.

Виходячи з усього вищесказаного, можна зробити висновок: вплив ЗМІ на економіку велике і відбивається не тільки у виборі споживача, але і інших аспектах життя суспільства, в тому числі такому важливому, як формування його соціальних настроїв.

Ми слухаємо чужу думку, і складаємо свою. Тепер інфлюенсер (так само, як і класичні ЗМІ) може впливати на погляди людей.

Ера лідерів думок повністю змінила рекламу і наші відносини з брендами. Інфлюенсери разом зі своїм контентом, яким би він не був, постачають нам приклад-картинку життя мрії, аспекти якого можна купити.

Економіка більшості розвинених країн ґрунтується на третинному секторі. Сфера послуг (ресторани, готелі, салони), туризм - про все це запитують поради у лідерів думок. Тепер при виборі послуг думка інфлюенсера виходить на той же рівень важливості, що і якість, а попит збільшується завдяки їх згадкам.

Інфлюенсерамі створюються і більш глобальні речі, ніж просто збільшення продажів будь-якого найменування. І тренди, які змінюють економіку глибше, завдяки яким з'являються безліч нових компаній, як, наприклад, тренд на екологічність, і активне зростання сфери б'юті відбуваються завдяки їм.

Крім зміни продажів, лідери думок змінюють і політичну ситуацію. Так, протести в Росії, ніколи не висвітлювалися традиційними ЗМІ, стали активно обговорюватися інфлюенсерами. Вони висловлювали свою політичну небайдужість, і маси стали активніше брати участь в таких справах, а це не могло не привести до політичних, а, відповідно, і економічних змін у всій країні.

У 21 столітті, «столітті інформації», ЗМІ та лідери думок мають велику владу над економічним розвитком, маніпулюючи умами людей. Не важливо, реклама це чи вплив на політичні погляди, але економіка буде змінюватися в залежності від того, яким джерелам ми довіряємо, а пост-права тепер буде замінювати реальну правду.

*Наукові керівники: Г.Ф. Біла, вчитель економіки,
Т.Г. Ніколаєв, вчитель інформатики.*

N. Lemekh

Alfred Nobel University, Dnipro

INFLATION IN UKRAINE: LEVEL AND FACTORS

The feature that accompanies the development of any economic system is the presence of inflation. At certain values, inflation can stimulate economic growth but at values that exceed the permissible limits, it negatively affects the development of economic processes. Inflation should be different from a price jump, as soon it is a long, steady process. With inflation of the same amount of money after a certain period of time, it will be possible to buy less goods, works and services than before.

The inflation rate in Ukraine is one of the highest in the world. In 2009 the economic crisis caused inflation to increase to 12,3%, and in 2011 the percentage of inflation dropped to 4,4% (Figure 1).

The figure shows that the peak of the inflation process was in 2015. At that time the inflation rate was 43,3% [1].

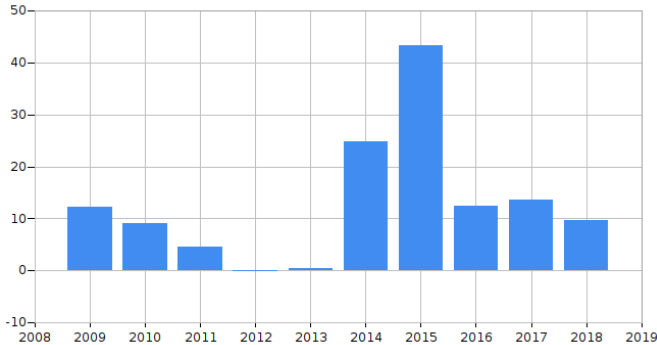

Figure 1. Inflation rate in Ukraine over the last 10 years,%. [1].

Such a sharp increase in inflation was caused by the following factors:

- National currency devaluation. Such a surge in inflation was not a surprise. A noticeable fluctuation in the exchange rate of the currency pair UAN/USD provoked panic in the consumer market. The population has tried to spend hryvna savings on durable goods.
- Increase in prices for imported goods.
- Military actions in Ukraine. The unstable situation in the country, the war in the eastern Ukraine provoked unforeseen military expenses that led to capital outflows.
- Corruption that is tend to grow.
- High percentage of the loan rate and high taxes.
- State budget's deficit.

Inflation in 2016-2018 was caused the rebound in consumer demand and pension payments. According to the forecasts of the National Bank of Ukraine for 2019, prices for services and goods will increase, but inflation rate will be lower than in previous years and will be about 6,3%.

The decisive moment in inflation, according to many economists, is the activity of the state. The government controls the money circulation in the country and has the ability to regulate the amount of money in circulation.

References

1. Finance of Ukraine. Electronic resource. Access mode :https://fin-plus.ru/info/inflation_index/ukraine
2. Dissertation Library. Electronic resource. Access mode :<https://www.dissercat.com/content/inflyatsiya-i-antiinflyatsionnaya-politika-gosudarstva>

*Scientific supervision by E.N. Limonova, PhD in Economics,
Associate Professor.*

*Language consultancy by N.E. Polishko, PhD in Philology,
Associate Professor.*

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ: СУЩНОСТЬ, ПОНЯТИЕ, СОДЕРЖАНИЕ

Внешнеэкономическая деятельность – это деятельность не только субъектов хозяйственной деятельности Украины, а также иностранных субъектов хозяйственной деятельности, которая была построена на взаимоотношениях между ними [1].

Внешнеэкономическая деятельность представляет собой многомерную целостную систему хозяйствования. Она включает в себя две основные подсистемы:

- внешнеэкономическую деятельность;
- международную производственно-инвестиционную деятельность.

Внешнеэкономическая деятельность осуществляет выход торговых связей за пределы национальных границ— это так называемый конъюнктурный уровень. Присоединение к системе хозяйственных связей на уровне товарного движения капитала и обслуживающих его валютно-кредитных отношений делает любую страну полностью зависимой от конъюнктуры мирового рынка как системы одиночных рынков.

Внешнеэкономическая деятельность торговой направленности осуществляется в традиционной форме на международном стыке преимущественно общего или частичного раздела труда.

Международная производственно-инвестиционная деятельность – это стратегический уровень, потому что внешнеэкономическая деятельность в этом случае воплощает главную тенденцию социально динамического процесса, влияет на характер развития национальных экономик и на функционирование международной экономики, а также стандарты качества и критерий эффективности производства [1].

Среди процессов, которые определяют особенности развития современного мира, главным является процесс интернационализации хозяйственной жизни. Суть этого процесса заключается в том, что национальные экономические системы могут эффективно развиваться только при условии их международной взаимосвязи и переплетения. Поэтому сейчас мне тяжело назвать страну, которая не была бы субъектом международных экономических связей и не поддавалась бы влиянию внешней (международной) среды [2,с.6].

Основные причины, которые стимулируют развитие внешнеэкономических связей: неравномерность экономического развития разных стран мира; различие в сырьевых ресурсах; различие в человеческих ресурсах; неравномерность размещения финансовых ресурсов; характер политических отношений; разный уровень научно-технического развития; специфика географического расположения, природных и климатических условий.

Например, одной из закономерностей развития экономических международных связей является функционирование мирового инвестиционного рынка. В 90-х годах в мире произошло значительное повышение уровня прямых иностранных инвестиций, которые достигли примерно 300 млрд дол США ежегодного инвестиционного потока [2, с. 7].

В заключении можно сказать, что необходимость существования внешнеэкономических связей обуславливается тем, что разные страны имеют разные производственные условия. Исходя из этого, страны специализируются на производстве такой продукции, которая значительно дешевле зарубежных аналогов, что в конечном итоге приносит прибыль каждой стране-участнице, удовлетворяет потребности потребителей продукции лучшего качества.

Список использованных источников

1. Козак Ю.Г. Внешнеэкономическая деятельность предприятий: Научное пособие / Козак Ю.Г. / - Киев: Центр научной литературы, 2006. – 792 с.

2. Гребельник О.П. Основы внешнеэкономической деятельности / Гребельник О.П. / Раздел 1 / Внешнеэкономическая деятельность и её роль в развитии национальной экономики / 1.1 Характеристика причин и предпосылок развития внешнеэкономической деятельности / Киев, «Центр учебной литературы», 2008. – 6-10 с.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

Е. Лимонова,
кандидат економічних наук, доцент
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА РИНКОВОЇ КОН'ЮНКТУРИ ПАТ «ДТЗ»

ПАТ «ДТЗ» – одне з найстаріших українських підприємств промислового комплексу чорної металургії України. На його діяльність значний вплив має загальна макроекономічна ситуація в

Україні та тенденції розвитку галузі. Оцінка загальної макроекономічної ситуації була проведена за допомогою PESTLE-аналізу, який є маркетинговим інструментом, призначеним для визначення впливу політичних (Political), економічних (Economic), соціальних (Social), технологічних (Technological), правових (Legal) і екологічних (Environmental) чинників зовнішнього середовища на бізнес компанії. Результати представлені в табл. 1.

Таблиця 1

PESTLE-аналіз роботи компанії ПАТ «ДТЗ»

Політичні чинники	Економічні чинники
<ol style="list-style-type: none"> 1. Підписання асоціації з ЄС 2. «Торгові війни» з РФ 3. Інтеграція України в світову спільноту 4. Політична нестабільність та воєнні дії на Сході України <p>Введення воєнного стану на частині території України</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кризові явища в економіці 2. Підвищення вартості енергоресурсів 3. Стабілізація рівня інфляції 4. Зміни в податковому законодавстві 5. Девальвація національної валюти та нестабільність валютних курсів 6. Зростання мінімального рівня оплати праці
Технологічні інновації	Соціокультурні тенденції
<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток технологій виробництва та зменшення ресурсомісткості 2. Розвиток технологій енергозбереження 3. Механізація, автоматизація та роботизація праці 4. Розвиток інформаційних технологій 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зниження соціальної захищеності населення 2. Погіршення структури доходів споживачів 3. Високе значення іміджу компанії 4. Прагнення підвищення якості життя
Екологічні чинники	Правові чинники
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вимоги до екологізації роботи підприємств та зниження навантаження на навколишнє середовище 2. Активізація рухів в захист навколишнього середовища і збереження ресурсів планети 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вимоги до стандартизації та сертифікації продукції 2. Державна підтримка інвестиційних проектів у пріоритетних галузях економіки 3. Антимонопольне регулювання 4. Посилення держконтролю за діяльністю бізнес-суб'єктів і штрафні санкції при недотриманні законодавства 5. Законодавчо прописаний захист навколишнього середовища

Як свідчить проведене дослідження впливу факторів зовнішнього середовища, на роботу ПАТ «ДТЗ» найбільше впливають економічні фактори (інфляція, кризові процеси, нестабільність валютних курсів, підвищення вартості енергоресурсів), а також політичні фактори (воєнні дії на Сході України, торговельні війни з РФ), що обумовлює розірвання сталих торгово-економічних зв'язків, необхідність оновлення асортименту продукції ПАТ «ДТЗ» з орієнтацією на європейські та інші ринки.

ПАТ «ДТЗ» входить в ТОП-10 найбільших виробників трубопрокату України. Основними конкурентами підприємства як на вітчизняному, так і на експортних ринках виступають компанії «Інтерпайп», завод «Сентравіс», ТОВ «Комінмет» (раніше - Дніпропетровський металургійний завод ім.Комінтерна), Харцизький трубний завод, заводи «Трубосталь», «Славсант» та інші підприємства.

Розглядаючи динамку галузі, слід зазначити, що виробництво трубопрокату протягом 2011-2017 рр. в Україні знизилося. Істотне зниження виробництва трубопрокату відбулося протягом 2012-2015 рр. (майже на 45% в порівнянні з рівнем 2012 р.). Причиною такої ситуації, як вже було зазначено вище під час дослідження факторів макросередовища, стала трансформація ринкової кон'юнктури і зміна основних ринків збуту. До 2014 р. основним споживачем вітчизняних труб були країни Митного союзу. Більш того, компанія «Інтерпайп» В. Пінчука (прямий конкурент ПАТ «ДТЗ») мала пільгові умови відвантаження в Росію, Казахстан і Білорусь - а саме квоту на безмитне ввезення широкого асортименту своєї продукції. Однак в результаті охолодження відносин між країнами, ця квота в 2013 р. була анульована. Ліквідація квот змусила «Інтерпайп» шукати нові ринки збуту, що призвело до посилення конкуренції між українськими виробництвами на внутрішньому та міжнародних ринках трубопрокату.

Другим фактор, що обумовило зниження обсягів виробництва, стали події на Донбасі. Ряд підприємств середнього розміру залишилися на окупованій території і вимушено зупинили виробництво. Це, наприклад, Луганський трубний завод, завод «Металіст» (Макіївка). Є складнощі у єдиного в Україні виробника труб великого діаметра для магістральних трубопроводів - Харцизького трубного заводу (контролюється групою «Метінвест»). А ось компанія «Славсант», за даними учасників ринку, змогла вивезти частину обладнання з Антрацита (Луганська область) на свою другу виробничу площадку в Павлоград (Дніпропетровська область).

Загалом, за результатами 2017 р. обсяг виробництва трубопрокату в Україні досяг рівня 2013 р. і становив 1057 тис. т труб (на 20,1% більше, ніж у попередньому році) [1].

Україна зацікавлена в розширенні своєї присутності на європейських ринках, щоб зменшити свою велику залежність від азійських ринків. Однак, окрім перелічених проблем, виробництво і торгівля трубопрокатом в Україні мають значні недоліки, серед яких технічна відсталість галузі та низька продуктивність праці.

Можна виділити наступні короткострокові перспективи експортної торгівлі українських підприємств трубопрокатом [2] :

1. Україна залишатиметься нетто-експортером у торгівлі трубопрокатом з ЄС;

2. Частка сталених заготовок відіграватиме важливу роль в обсягах експорту України;

3. ЄС зберігатиме антидемпінгові мита проти українських труб.

Конкуренція на ринку ЄС буде загострюватися, оскільки європейські виробники мають технологічні переваги, доступ до великих покупців на ринку та докладатимуть ще більших зусиль для забезпечення рівних умов діяльності.

Важливим для роботи ПАТ «ДТЗ» з урахуванням орієнтації на європейські та світові ринки є вплив технологічних інновацій, що потребує постійного оновлення обладнання та технологічних процесів відповідно до досягнень науки і техніки (як у процесах виробництва трубопрокату, так і врахування змін потреб споживачів – промислових підприємств України та світу).

Крім того, варто звернути увагу на комплексність впливу факторів макросередовища та їх посилення один одного. Зокрема, зростання вартості енергоносіїв (економічний фактор макросередовища) обумовлює розвиток технологій енергозбереження та необхідність їх впровадження в роботу ПАТ «ДТЗ». Дестабілізація політичної ситуації та воєнні дії на Сході України стали причиною істотної девальвації національної валюти протягом 2014-2016 рр., частина контрагентів з виробничого ланцюга ПАТ «ДТЗ» залишилася на території ЛДНР і підприємству довелося переорієнтуватися на нові торговельно-економічні зв'язки (як в сфері постачання, так і в сфері реалізації продукції).

Таким чином, проведений аналіз впливу факторів макросередовища на ПАТ «ДТЗ» свідчить про високу нестабільність. Важливою загрозою для функціонування ПАТ «ДТЗ» є подорожчання енергетичних ресурсів, яке негативно відіб'ється на стані економіки усієї країни. Наслідком збільшення вартості енергетичних ресурсів стане збільшення собівартості продукції і загальна інфляція в Україні.

Список використаних джерел

1. Річна фінансова звітність емітента ПАТ «ДТЗ» за 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/115512/165/templ,вільний>. — Назва з екрану, укр

2. 11.11.2016. Почему производство труб в Украине сокращается. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://delo.ua/business/pochemu-proizvodstvo-trub-v-ukraine-sokraschaetsja-324841/>, вільний. — Назва з екрану, рус

B. Lysenko

Alfred Nobel University, Dnipro

PROBLEMS AND PROSPECTS OF UKRAINIAN AUTOMOTIVE PRODUCTION

Automotive industry can rightfully claim to be one of the most profitable economic activities, having produced approximately 96 million vehicles throughout the world in 2018. It creates a lot of job opportunities and stimulates metallurgical, electronic and other industries. Ukrainian manufacturers are able to produce all types of vehicles, however, the actual industry is now stagnating because of many economic and political factors.

Historically, Ukraine was the only country of the Soviet Union, capable of producing city and tour buses, coaches, multi-purpose vehicles, loading transporters and passenger cars of Category 1. Ukrainian Soviet Socialist Republic had 4 major manufactures at its disposal: Zaporozhia and Lutsk automobile factories, which specialized in the production of passenger cars, Kremenchuk Automobile Plant and Lviv Automobile Plant that produced trucks and buses, respectively.

The volumes of vehicles production were increasing in every sphere, but at the same time, local manufactures depended on the supplies of vehicle spare parts from different republics of the Soviet Union. This led to total absence of economic independence, which resulted as sharp reduction of production volumes and the decline of the entire industry. For instance, Ukraine produced 31,2 thousand vehicles in 2000, which is 84,08% less than in 1990. After the collapse of the USSR, Ukraine had to replace the old material base of the production with the modern one which required huge investment and proper credit policy (Yevtushenko, 2012).

However, the whole industry had been progressing gradually, increasing the volumes of production to 215,76 thousand vehicles in 2005, having reached a peak in 2008 with 400 thousand vehicles produced. At the same time, the national car market was at maximum, having sold 623 thousand new passenger cars of which 2/3 were manufactured in Ukraine.

Nevertheless, the Financial crisis of 2008 undermined the progress of previous 8 years and had a great impact on Ukrainian economy, having led to the reduction of the loans to individuals, which significantly decreased a purchasing power of the population.

Moreover, Ukraine joined World Trade Organization and substantially reduced duties on imported cars from 25 to 10%. It became a reason of the decrease in domestic automotive production and assembly, as the majority of imported cars had reasonable price, higher reliability, and better complete set and remained liquid on the market.

Dynamics of the volume of subsequent automotive production in Ukraine is presented below (Fig. 1).

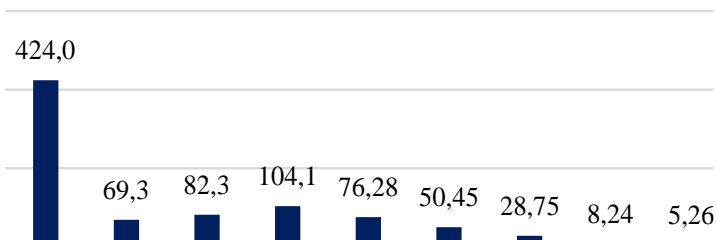

Fig. 1. Volume of automotive production in Ukraine, 2008-2018 (Ukrstat.gov.ua, 2019)

The graph shows that the volume of vehicle production has decreased markedly, with only 6.62 thousand units produced in 2018, which is 98,44% less than in 2008. The share of production of the domestic manufacturer, including “ZAZ”, “Bohdan”, “KrAZ”, accounted for 11% in 2018 that is 4.5 times less than ten years before. No least, this happened because of the narrow specialization that consists in large-unit assembly for foreign companies.

Another core issue lies in the fact that the unemployment in vehicle manufacturing industry was growing rapidly due to inability of Ukrainian manufacturers to extend competitive manufacturing capabilities and to implement most of the new technologies and methods, which could reduce the costs of production, allowing the funds saved to be spent on the increase in salaries.

On the top of that, Ukraine has one of the highest levels of corruption, which deters foreign investors. A business-friendly climate and entry are both in poor condition as well, consequently, no international alliances can be forged until Ukrainian legislative and judicial systems are completely reformed.

Special economic zones of priority development with tax incentives should be established. Furthermore, the implementation of liberal lending policies and conditions for access of global credit resources are necessary.

To conclude, the automotive production is one of the key economic activities in the entire world, therefore the strategy of attracting investors

and experts to Ukraine should become the top priority. The adoption of new economic strategies and laws will provide a basis for the future progress in vehicle production.

References

1. Yevtushenko, S. and Vakht, V. (2012). *Automotive industry overview*. [online] Ukrexport.gov.ua. Available at: http://www.ukrexport.gov.ua/i/imgsupload/file/Automotive-Sector_20092012_FIN.pdf [Accessed 14 Nov. 2019].

2. Ukrstat.gov.ua. (2019). *State Statistics Service of Ukraine*. [online] Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> [Accessed 15 Nov. 2019].

Scientific supervision by: A. Mahdich, PhD in Economics, Professor.

D. Logvin

Alfred Nobel University, Dnipro

UPSIDES AND DOWNSIDES OF THE INTRODUCTION OF A SINGLE CURRENCY

Globalization is one of the most important notions in the economies of the contemporary world. An introduction of a single currency to the economies of a number of countries is a part of globalization.

The benefits of the introduction of a single currency include:

- No transfer fees in banks;
- No currency speculation;
- No risk losing money in currency exchange;
- No need for exchanging currencies in single currency market;
- Strengthening of international relations;
- Flexibility and stability in financial markets;
- Simplified system for investing between countries;
- Creation of a single cultural area;

The disadvantages of the introduction of a single currency include:

- In the times of economic crisis single currency does not provide the possibility to support economy by the means of other currencies. Because even when countries have domestic systems in place, their weight in the international market will be extremely low compared to other currencies.

- Weakening of governmental monetary regulations. An example can be given on the dollar, although it is not considered a single currency for the countries, in case of its collapse there will be a crisis of the world scale, because it is the most used currency in the world.

- The single currency implies the same level of prices for goods and services in all the countries where this currency is introduced. But the income in the countries will be different, and even with the highly developed economy in all countries where the single currency is introduced, there will still be a division into those who, with the single currency will continue to live in prosperity, start to live in prosperity and impoverish.

- States have different social programs, political priorities and laws. The algorithm of internal development can lead to an economic crisis because of the single currency.

Among modern projects on introduction of regional international currency it is possible to learn only about the decision of creation of the African currency. A common African central bank is planned to be established by 2043, at which time an African single currency will be introduced. The implementation of this rather complex and single currency would be much easier to introduce in the territory of other continents, or by uniting countries by regional criterion.

First, in order to prepare countries for the introduction of a single currency, African countries need to reach a certain economic and financial level, which is linked to growth rates, inflation, external reserves and fiscal deficits. African cooperation and joint action are needed to meet the challenges of rapidly developing countries. And for Africa, which is characterized by the development of only 10 countries out of 54, this step is quite difficult to implement. Also, given the difficult economic situation for African countries in the creation of a single currency, its value at the international level will be extremely unstable and low for the next few decades. That is, before the introduction of the single currency, all African countries should become developing countries with high GDP per capita, and for this level it is necessary to fight against inflation (African countries with the highest inflation rates), to raise the GDP per capita (Burundi with the lowest per capita GDP in the world), etc. [1].

In other words, this project is difficult to implement even in the long run and is unlikely to be implemented.

References

РБК. (2019). Глава ЦБ Египта назвал дату создания единой африканской валюты. [online] Available at: <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5b6cba7e9a7947fae6ea5141> [Accessed 30 Oct. 2019].

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ» ТА «ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК»

Стаття присвячена проблемі уточнення категорій «економічне зростання», «економічний розвиток», «розвиток економіки», «суспільний розвиток». Розглянемо розуміння суті і розмежування понять «економічне зростання» і «економічний розвиток». Насамперед, спробуємо довести, як співвідносяться поняття економічне «зростання» і «розвиток». Зростання – це збільшення параметрів на виході системи при збереженні або зміні (збільшенні чи зменшенні) ресурсів, що споживаються на вході системи. Розвиток – це ускладнення структури системи виробництва з метою скорочення або зменшення ресурсів на початку виробництва для отримання одиниці продукції чи послуг кінцевого результату на виході системи.

Під економічним зростанням слід розуміти кількісне збільшення параметрів економічної системи, тобто збільшення кількості продукції і послуг, що були вироблені у економічній системі за певний період часу за рахунок пропорційного збільшення використаних факторів виробничих ресурсів. Збільшені обсяги суспільного розвитку та виробництва задовольняють зростаючі потреби населення у благах, якими вони користуються. Економічне зростання — це постійне розширення діяльності всіх суб'єктів господарювання, підприємств та організацій, яке виявляється у збільшенні показників та розмірів валового внутрішнього продукту, валового національного продукту та національного доходу в цілому і на кожного жителя країни (на душу населення).

Виділяють натурні типи економічного зростання: екстенсивний та інтенсивний. Екстенсивний тип здійснюється завдяки зросту обсягів залучених до процесу виробництва ресурсів. В той же час в економічній системі будь-якої країни діє перехід від кількісних до якісних змін. Сприяє такому переходу технічний прогрес та нові комп'ютерні технології, які зумовлюють технічні, програмні, технологічні, організаційні, інтелектуальні і кадрові удосконалення процесу виробництва та викликають покращення всіх економічних показників: підвищення продуктивності праці, зниження матеріало і фондоемності, зниження собівартості виробництва, підвищення якості продукції. На цьому етапі має місце інтенсивне економічне зростання. Воно здійснюється шляхом

якісного використання ресурсів на основі програмного та науково-технічного прогресу, коли вводяться в дію найкращі форми організації виробництва. Збільшення виробництва досягають шляхом не кількісного збільшення обсягів ресурсів, а ефективнішого їх використання у виробництві товарів. Технологічні та організаційні зміни зумовлюють зміни у способі поєднання компонентів системи продуктивних сил, людини і засобів виробництва, тобто технологічного способу виробництва. Ці зміни підвищують якість економічної системи, а тому можна говорити про економічний розвиток. Тому необхідною умовою економічного розвитку є удосконалення продуктивних сил.

В економіці існують три групи макроекономічних факторів економічного зростання. Це фактори пропозиції, попиту та розподілу.

Економічні фактори пропозиції - це кількість і якість природних ресурсів країни; кількість і якість трудового населення країни; кількість основного капіталу, основних фондів та технологій і програмного забезпечення.

Всі ці економічні фактори дають право на спроможність до економічного зростання. Також потрібно розрізняти саму здатність до зростання і зростання по суті, для чого важливим є два наступних макроекономічних фактори.

Другий фактор - це попит, де кількість товару, яку споживачі бажають і можуть придбати за різними цінами, в різних місцях протягом певного періоду часу. Для реалізації росту промислового та виробничого потенціалу в економіці треба забезпечити збільшення обсягів всіх природних ресурсів. А це призведе до збільшення кількості сукупних витрат та в результаті підвищення сукупного попиту.

Останній фактор розподілу: це стадія відтворення сукупного суспільного продукту, що зв'язує виробництво і споживання; розподіл засобів виробництва і продуктів споживання між класами суспільства й робочої сили за сферами діяльності. Важливим є також розподіл кількості ресурсів для отримання більш якісної та корисної продукції.

Важливу роль в процесі економічного зростання відіграє рівень безробіття. Слід зауважити, що безробіття завжди знижує і уповільнює зростання капіталу, а також зменшує кількість коштів які виділяються на дослідження. А також навпаки, низькі темпи введення нових технологій, інвестицій та програм в технологічні процеси та процеси виробництва можуть бути головною причиною безробіття.

У економіці показниками економічного зростання вважають зміну величини валового внутрішнього продукту та валового продукту на душу населення за якийсь певний період.

Далі розглянемо поняття «економічний розвиток». Під економічним розвитком розраховують збільшення обсягів суспільного виробництва за рахунок удосконалення продуктивних сил і способу їх поєднання. На наступному етапі зміна викликана науково-технічним прогресом, змінює виробничі відносини, тобто стосунки між людьми у процесі господарської діяльності. Процес становлення нової економічної системи пов'язаний зі зміною виробничих процесів. При цьому відбувається удосконалення складу і структури економічної системи з метою зниження сумарної затратної частини до одиниці кінцевого результату функціонування системи, що є розвитком системи або розвитком всієї економіки. Концепція вдосконалення виробництва продукту або товару може бути доступна для споживача, якщо підвищується ефективність виробництва.

Економічний розвиток країни — це перехід від одного етапу розвитку економіки до іншого, більш ефективного, при якому в новому періоді виробництва збільшується виробництво тих самих товарів і послуг, які вироблялися раніше, а також має місце й виробництво нових товарів і послуг з використанням нових технологій і нових програмних сервісів і програм, які порівнюють з попереднім періодом.

Під «розвитком економіки» будемо розуміти закономірну, спрямовану і якісну зміну всіх напрямків економічної підсистеми суспільства у результаті змінення структури всієї системи з метою скорочення ресурсів для отримання одиниці кінцевого результату на виході системи.

Таким чином, ми обґрунтували що немає загальноприйнятого визначення економічного розвитку, проте його пов'язують із економічним зростанням, заснованим на збільшенні виробничого потенціалу. Співвідношення економічного зростання, економічного розвитку і розвитку економіки зв'язані між собою, вони завжди змінюються в одному напрямі тільки змінюється період порівняння.

***Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.***

ОЦІНКА ЗМІН У ТОВАРНІЙ СТРУКТУРІ ЕКСПОРТУ УКРАЇНИ ЗА ОСТАННІ 5 РОКІВ

Тема експорту має для України дуже важливе значення тому, що саме зовнішня торгівля відіграє важливу роль для економічного розвитку нашої країни.

Слід зазначити, що кошти від експортної виручки виступають одним з найважливіших джерел надходження валюти до країни. І чим більше українських товарів буде відправлятися закордон, тим динамічніший буде розвиватися українська економіка та більш стабільною буде національна валюта.

Можна відзначити деякі моменти, які є цікавими для української економіки, стосовно експорту, наприклад: український експорт у 2016 році продовжив своє падіння, але значно уповільнив його темп; експортний виторг від реалізації українських товарів скорочувався протягом чотирьох років. Але вже у 2017 році спостерігалось зростання експорту агропромислової продукції. За 2017 рік загальний експорт продукції склав 43,3 млрд дол. США, що на 19% більше ніж за 2016 рік. А за результатами 2018 року загальний експорт продукції з України становив 47,3 млрд дол. США, що на 9,2% більше у порівнянні з 2017 роком [1].

За п'ять років Україна досягла успіху здебільшого у постачанні до Європи харчових товарів, у тому числі – готової продукції. Також великим проривом стало отримання дозволу та сертифікатів якості необхідних для постачання до країн ЄС молочної продукції. В Україні є значні перспективи експорту червоного м'яса. «Був великий прорив, коли Україна отримала дозвіл на експорт молочної продукції. Це правда був фантастичний успіх уряду, оскільки, коли оцінювали прогнози, все говорили, що Хорватія чекала п'ять років від початку роботи, отримання ратифікації ЄС до постачання. Україна пройшла цей шлях за рік», - заявив виконавчий директор Фонду Блейзера Олег Устенко [2].

У 2019 році робота по стимулюванню експорту проведена в наступних напрямках:

1) Китай затвердив перелік українських виробників замороженої яловичини, які зможуть експортувати цю продукцію на ринок країни. До речі, саме до Китаю зріс експорт удвічі й у грошовому вираженні дорівнює 1 млрд 287 млн дол.;

2) Рекордні обсяги експорту зерна і накопиченого у сховищах газу;

3) Україна за січень-серпень 2019 року експортувала пшениці на 1,87 млрд дол.;

4) За сім місяців 2019 року валове виробництво сільськогосподарської продукції в Україні зросло на 12% у порівнянні з аналогічним періодом торік. При цьому експорт вітчизняної аграрної продукції збільшився на 21% [1].

В період з 2014 по 2015 роки український експорт був достатньо нестабільним та хитким, були як спади, так і підйоми. Але українська економіка так і залишається достатньо відкритою й експортноорієнтованою.

Що до проблематики експорту, то існує декілька фундаментальних питань, які потребують швидкого вирішення. Основна перешкода – це політичне минуле країни, неправильна побудова роботи на системному рівні. Однак Україна має безліч переваг на міжнародному рівні. Тому, розумне використання можливостей ринку, а також сполучена робота держави й бізнес-асоціацій над коригуванням законодавства і розробкою моделі експорту, можуть змінити плачевні наслідки давніх помилок в побудові міжнародних економічних відносин.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - вільний.

2. Україна увійшла до топ-5 експортерів агропродукції до ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.5.ua/ekonomika/ukraina-uviiishla-do-top5-eksporteriv-ahroproduksii-do-yes-184552.html> – вільний.

Науковий керівник: О.А. Задоля, кандидат економічних наук, доцент.

К. Луценко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРИЧИНИ БЕЗРОБІТТЯ В КРАЇНАХ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ, ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Проблема безробіття є однією з фундаментальних у розвитку і функціонуванні людського суспільства.

Безробіття вважається, з одного боку важливим стимулом активності працюючого населення, а з іншого – великою суспільною

проблемою, що здійснює найбільш прямий емоційний вплив на кожну людину. Втрата роботи та заробітку для більшості людей означає зниження рівня життя, а з психологічної точки зору, може нанести психологічну травму та зробити людину невпевненою у своїх силах.

Безробіття, як відомо – це таке положення в економіці, коли частина робочої сили (економічно активного населення) не має роботи та заробітку.

Торкнулося безробіття і країн, що розвиваються в числі яких є й Україна.

Група цих країн охоплює 4/5 усіх країн світу. У них мешкає біль ніж 80% населення планети. Це дуже різні країни, кожна зі своїми традиціями, мовами, розмірами територій, кількістю населення, рівнем індустріалізації та соціально економічними процесами, але усіх об'єднує одне – це суцільне безробіття населення.

І не дивлячись на зростання економіки у світі, рівень безробіття все ж залишається рекордно високим.

Рівень безробіття дуже відрізняється між країнами. Якщо, наприклад, у Китаї, Індії згідно з даним Міжнародної організації праці він нижче 5%, то в Італії безробіття становить 11-12%, в Африці – 25.2%, а в Іспанії -26.8% [1].

У 2016 році внаслідок економічної кризи підвищився ріст числа безробітних. Під удар потрапили саме країни, що розвиваються. Минуло 2 роки й ситуація трохи стабілізувалася, але деякі дослідження підтверджують, що проблеми в цій галузі не вирішені, а процес змінюється з природних причин.

Які причини того, що в країнах, що розвиваються такий високий рівень безробіття не дивлячись на високий рівень розвитку країн?

По-перше, перенаселення. Перенаселення – це загальновідома проблема країн, що розвиваються. Темпи зростання населення все ще залишаються рекордно високими, тому є економічна конкуренція на ринку праці.

По-друге, впали темпи росту реального рівня оплати праці й збільшилася економічна нерівність.

По-третє, науково-технічний прогрес та процеси глобалізації не сприяють створенню нових робочих місць. «Світова економіка не виробляє більше робочих місць» - зауважив генеральний директор Міжнародної організації труда Гай Райдер [2].

По-четверте, сезонні зміни в рівні виробництва в окремих галузях економіки.

Безробіття торкається багатьох країн світу і вони прикладають максимум зусиль для того, щоб подолати це явище, але жодній країні ще не вдалося ліквідувати його повністю.

Проблема безробіття – це проблема, яка потребує негайного вирішення і глибокого наукового аналізу.

Для того, щоб знизити рівень безробіття необхідно наполегливо попрацювати, стимулювати та підтримувати малий й середній бізнес, шляхом зменшення податкового навантаження. З появою нових підприємств з'являться і нові робочі місця. Виникає також потреба зробити аналіз ринку праці щодо актуальності різних спеціальностей та здійснення перекваліфікації працівників відповідно до неї.

Тому, насамперед, необхідно ставити завдання, вирішення яких буде спрямоване на ліквідацію циклічного безробіття та зменшення кількості структурних безробітних за рахунок підвищення їх кваліфікації, а інколи і за рахунок здобуття нових компетенції та професії.

Список використаних джерел

1. International Labor Organization [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> - вільний. Мова англ.

2. Uncertain global economic and jobs outlook calls for renewed labour policies, institutions [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/statements-and-speeches/WCMS_724797/lang--en/index.htm - вільний. Мова англ.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

J. Lyapina

Alfred Nobel University, Dnipro

DEMOGRAPHIC DISASTER IN UKRAINE

The demographic factor is one of the determining factors for ensuring stable and safe development of the state, and the problems of optimal demographic development should be considered as the primary interests of the state and as a result of its functioning. The development of labor potential and as a result the value of total national income depends on the demographic characteristics of the able-bodied population and indicators of demographic development.

Demographic crisis is one of the most serious and dangerous problem in our country. The population of Ukraine according to the state statistics as

of January 1, 2019, amounted to 42 153 200 people, compared with the previous year, it decreased by 233.2 thousand people (Unian.net, 2019). The reduction in the population of Ukraine threatens not only national security, but also the very existence of the Ukrainian nation. The Secretary of the National Investment Council claims that if radical reforms are not carried out in Ukraine, then already in 2030 the state expects a “demographic default” (Unian.net, 2019). After 11 years, there will be 5-6 unemployed citizens per employee. In fact, these numbers are enough to realize the scale of the problem. It needs to be started to be solved right now, while there is still an opportunity to minimize risks.

In fact, the causes of the demographic crisis in Ukraine are mainly associated with the welfare and standard of living of the population. The first and most important reason is the high mortality rate over the low birth rate. So, in 2018, 335 thousand babies were born in Ukraine, and 587 thousand people died (Unian.net, 2019). This year, Ukraine was in the top five countries in the world with the lowest birth rate. And this black trend is only getting worse every year. The reason for the decline in the country's population is a low standard of living. Fertility in Ukraine fell by 7% compared to last year, and "the number of terminated pregnancies in official medical institutions alone is more than 10 thousand annually (Unian.net, 2019).

Only every 10th family plans to have a baby. The reasons for this are obvious: people are afraid that they won't be able to support the family after the birth of the child. Also consider that now in Ukraine not the most favourable social conditions for the birth of children. Creating conditions for the full existence and protection of the family, family values, support and raising children is one of the main priorities of a responsible country, which, unfortunately, is far from the first place in our country.

It should also be noted that the demographic pit is deepened by mass labour migration. The reason for the flight is both economic and political. Firstly, in Ukraine there is no job for young people, as, indeed, for everyone else. Secondly, Ukraine has turned in a political sense into a hopeless state, and many simply do not see their future in. As a rule, young people leave Ukraine, because they need not only a higher salary, but also stability, social guarantees, an attractive banking system, and quality medicine. Today it is what our state cannot give. Due to migration, labor and intellectual resources are being washed out of the country 3.2 million Ukrainians are already constantly working outside Ukraine and most of them do not plan to return to their homeland (Korrespondent.net, 2019).

Another very important fact is the poor environmental situation. Radioactive, chemical, bacteriological pollution of the environment of

Ukrainians is the reason for the deterioration of the reproductive health of the nation.

One more reason of demographic crisis is health status. The level of health of the people of Ukraine is characterized by high mortality, especially among the able-bodied population, significant indicators of disability, morbidity and a decrease in average life expectancy, which is lower by an average of 10 years compared with other EU countries. About 10 thousand suicides are observed in Ukraine; more than 100 thousand Ukrainians annually undergo a physical examination with severe mental disorders caused by the use of alcohol and drugs (Unian.net, 2019).

It is not too late to ensure a normal demographic situation in the country. Solving the problems of constant migration, the Ukrainian authorities need to carry out serious reforms that would give people tools in the form of long-term incentives. Introduce a funded pension system, insurance medicine; solve the problem of citizens' protection within the country. People can only be returned to a stable, more or less prosperous country. In a global sense, it is necessary to stop the war, deal with territorial integrity, and begin to raise and revive the economy. We need long-term and high-quality support for families in which children appear.

In a word, raising the standard of living and, as a consequence, fertility is one of the factors that improve the demographic situation. At the moment, unfortunately, Ukraine is suffering from a demographic crisis. There is a low birth rate; the level of health of the population is characterized by high mortality. The situation is also aggravated due to mass labour migration. The reason for the decline in the country's population is a low standard of living. The situation can still be corrected with the help of state reforms targeted at the enhancing medical care, the level of education in the country and an increasing the number of institution for children. Also, it is necessary to improve the economic system in the country. As a result, we can get a prosperous state and a satisfied population.

References

Unian.net. (2019). Население Украины существенно сократится к 2030 году. [online] Available at: <https://www.unian.net/society/10434822-naselenie-ukrainy-sushchestvenno-sokratitsya-k-2030-godu.html> [Accessed 11 Nov. 2019].

Korrespondent.net. (2019). Глава СНБО заявил о миграционных цунами из Украины. [online] Available at: <https://korrespondent.net/ukraine/4070826-hlava-snbo-zaiavyl-omyhratsyonnykh-tsunamy-yz-ukrayny> [Accessed 11 Nov. 2019].

Scientific supervision by: A. Mahdich, PhD in Economics, Professor.

А. Магдич,
кандидат економічних наук, доцент
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

АСИМЕТРИЯ ІНФОРМАЦІЇ: СФЕРИ ВИНИКНЕННЯ

Інформація сьогодні – найважливіший актив, тому баланс між вартістю та користю пошуку інформації є вирішальним аспектом розвитку будь-якого бізнесу. Проте, пошук ефективної та якісної ясної інформації часто є причиною виникнення асиметрії інформації, яка представляє собою дисбаланс у якості чи кількості інформації, якою володіють дві або більше агенти. Оскільки для отримання інформації, як і для виготовлення будь-якого товару, використовуються різні, часто дефіцитні ресурси та виникають додаткові витрати, жодний агент не знає всього, і кожен агент не знає про щось, що спричиняє можливість несприятливого вибору, моральний ризик та проблеми у взаємовідносинах принципал-агент. Отже, важливо розуміти в яких сферах і яким чином асиметрія інформації може спричиняти вплив. На сьогоднішній день асиметрія інформації знаходить своє проявлення у гендерному аспекті корпоративного управління на фондового ринку, корпоративного управління в цілому, якості рекламних прогнозів, у банківській сфері, сфері охорони здоров'я, освіти, ринку цінних паперів, торгівлі, інвестиційній діяльності, сфері корпоративного фінансування, а також у сфері нерухомості, будівництва, транспорту, макроекономічної політики, міжнародних потоків капіталу. Інформація не однаково доступна для всіх економічних агентів, наслідком чого виникла так звана теорія асиметрії інформації (АІ).

Найбільш широкий вплив АІ спостерігається на фінансових ринках, зокрема, фондовому ринку. Ціни на акції багато в чому базуються на інформації покупців і продавців про продуктивність і прибутковість компанії. Ті агенти, які володіють якіснішою інформацією, як правило, успішніші у купівлі цінних паперів по низьким цінам та продажу по високим цінам. На фінансових ринках АІ виникає під впливом ряду факторів, зокрема, а саме: обсягу торгів, волатильності прибутковості акцій, торгівлі інсайдерів та курси акцій.

Обсяг торгів. Взаємозв'язок попиту та пропозиції на фінансовому ринку дозволяє визначити ціну кожної акції. Насправді цінними паперами торгують за готівку, оскільки покупці повинні мати доступні гроші, а продавці цінні папери. Дійсно, результат трансакції, оплата та доставка цінних паперів відбувається відразу після проведення переговорів. Таким чином, АІ виникає саме під час визначення об'ємів

торгівлі, який має тенденцію зменшуватися, коли доходи оголошуються.

Волатильність прибутковості акцій. Оскільки волатильність прибутковості акцій відображає деяку невизначеність щодо цінності компанії, то АІ зростає. В цьому контексті важливим є визначення максимуму факторів невизначеності, особливо ти, що впливають як на інсайдерів, так і аутсайдерів. Такими факторам, наприклад, є як ставки, встановлені Федеральною Резервною Системою. Якщо обсяги трансакцій інсайдерів надзвичайно великі, надлишкові розкриття інформації повністю в цьому випадку не усуває інформаційну перевагу лідерів. Таким чином, це зумовлює тісний зв'язок між доходами та АІ.

Торгівля інсайдерів. Інсайдерами виступають менеджери фінансових ринків, які мають пріоритетний доступ до приватної інформації, пов'язаної з ліквідаційною цінністю активів. Вони володіють внутрішню інформацію, яку можна було б використати на власну користь. Таким чином, менеджери потенційно здатні передбачити дохідність цінних паперів. Інсайдер отримує дохід, оптимально використовуючи свій монопольний вплив в динамічному середовищі фінансового ринку. Часто характер та обсяги торгівлі інсайдерами використовують як предиктор АІ між менеджерами та інвесторами. Коли, наприклад, менеджери планують свої курсові трансакції, вони, як правило, застосовують стратегію, яка дозволяє приховувати інформацію від інвесторів, що знижує ефективність розподілу інформації. Якщо менеджери використовують їх вплив на ціни фінансових активів, встановлена рівновага цін в цьому випадку неповна.

Курс акцій. Вважається, що курс акцій пояснює значну частину АІ. Обсяг торгівлі на фінансовому ринку та ризики впливають на вартість утримання маркетингових компаній, а курс акцій часто використовують як проксі для неспостережуваної мінімальної вартості акції. Спред негативно асоціюється з обсягом торгів, тоді як курс акцій позитивно пов'язаний з волатильністю доходів від акцій. Таким чином, саме курс акцій є одним з важливих факторів, що зумовлює АІ.

На фінансовому ринку можна виокремити наступні приклади змін цінності фінансових активів під впливом АІ:

- у зростаючих або/та нових галузях економіки, таких як ІТ. Акціонери можуть стати жертвами несприятливого вибору об'єктів вкладень, оскільки більшість фірм можуть виявитися однаковими в очах недостатньо інформованого інвестора, тоді як деякі інсайдери можуть володіти більш якісною інформацією про майбутню прибутковість фірм. Як результат, фірми з меншою середньою

прибутковістю, таким чином, будуть переоцінені фондовим ринком, де інвестори також торгують, а цінність фірм з вищою середньою прибутковістю, з іншого боку, буде занижена. Таким чином, фірми з низькою майбутньою прибутковістю, як правило, зростають швидше, ніж високоприбуткові фірми. Коли в остаточному підсумку це виявляють необізнані інвестори, ціни на акції падають;

- у випадку, коли фірми вирішують розподіляти дивіденди своїм акціонерам, навіть якщо на дивіденди нараховується більш високі податки (через подвійне оподаткування), ніж на приріст капіталу, як це відбувається у багатьох країнах. В умовах АІ дивіденди можуть виступати надійним сигналом розвитку та прибутковості компанії з високою рентабельністю на фондовому ринку. Фірми з позитивною інсайдерською оцінкою виплачують дивіденди своїм акціонерам, однак цей сигнал є надто дорогим для фірм, які мають нижчий рейтинг згідно інсайдерської оцінки. Таким чином, фондовий ринок інтерпретує високі дивіденди як надійний сигнал для сприятливих перспектив і тому акції компаній з високими дивідендами мають високу ціну. За певних умов ціна акцій підвищується достатньо, щоб компенсувати акціонерам додатковий податок, який вони повинні сплатити за дивіденди.

В цілому можна сказати, що вплив АІ на фінансові показники полягає в тому, що вона призводить до збільшення вартості капіталу. Зниження АІ знижує вартість капіталу за рахунок зниження спредів, а також збільшення обсягу торгів та зменшення волатильності фондового прибутку та збільшення ліквідності на ринку. Беручи до уваги, що перелічені фактори значно впливають на основну частину трансакційних витрат, зниження АІ є надзвичайно важливим.

Є. Макашова

*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»,
м. Дніпро*

МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

Економічна статистика свідчить, що в останні 3-5 років міграційні процеси в Україні значно посилились внаслідок зростання попиту на робочу силу в Європі, а через кілька десятків років, на нашу думку, нестача кадрів в Україні може загрожувати економічній безпеці держави.

На українських мігрантів найбільше зростає попит в Словаччині й Польщі. За даними Союзу підприємців і роботодавців Польщі, задля

підтримки розвитку й зростання економіки країни, необхідно залучити 5 млн емігрантів, а загальна кількість запрошень на роботу в 2018 році для українців складає близько 2 млн [1].

У зв'язку з будівництвом нових заводів, модернізацією та розширенням виробництва чинних підприємств у Словаччині прогнозується неабияка нестача робочої сили на рівні 70-100 тис. осіб, що зумовлює собою зростання попиту, а саме чергову хвилю еміграції, зокрема, з України.

Проаналізуємо *масштаби міграції українських кадрів з України*. Згідно з інформацією від Держстату за 2015-2017 роки, чисельність трудових емігрантів склала 1,303 млн. чоловік, що у відсотках становить - 4,5% від загальної кількості населення. Якщо порівняти з 2010-2012 роками цей показник збільшився на майже на 10%. Ці шокуючі цифри призводять до кадрового дефіциту в країні. Окрім того, що підприємства не можуть знайти співробітників, так вони ще й не можуть їх утримати. Саме в Україні найвищий показник плинності кадрів в Європі - за рік кожен п'ятий робітник звільняється і через це компанії вимушені знову шукати нових фахівців. Саме тому українські підприємства вже зараз сміливо називають дефіцит кадрів критичним.

Трудова еміграція в Україні обумовлюється поєднанням зовнішніх чинників з боку інших країн та внутрішніх показників соціально-економічного розвитку країни.

До зовнішніх чинників трудової міграції українських заробітчан, можна віднести привабливий і місткий ринок праці в більш розвинутих країн, з вищим, ніж в середньому по Україні, рівнем оплати праці.

Серед внутрішніх причин трудової міграції українських заробітчан є насамперед низький рівень заробітної плати на національному ринку праці та досить часто відсутність повної, доступної інформації про наявність вакантних місць на ринку робочої сили в Україні.

Розглянемо на прикладі випускника вищого навчального закладу, внутрішні причини міграції з України. На ринку праці в Україні йому пропонують мінімальний заробіток 4173 грн. [2], тоді як у тій же Польщі 2250 злотих [3], що у гривнях складає 14 616,53. Попрацювавши декілька років у розвинутій Польщі, українець повертається з певним кваліфікаційним досвідом і вже в Україні він буде отримувати не мінімальну заробітну плату, а середню або навіть високу, що буде складати 10687 грн. Але виникає питання, як повертати цих робітників назад в Україну.

Для порівняння рівня мінімальної заробітної плати побудуємо діаграму, в якій порівняємо чотири країни: Україну, Польщу, Чехію та Литву (Рис.1.).

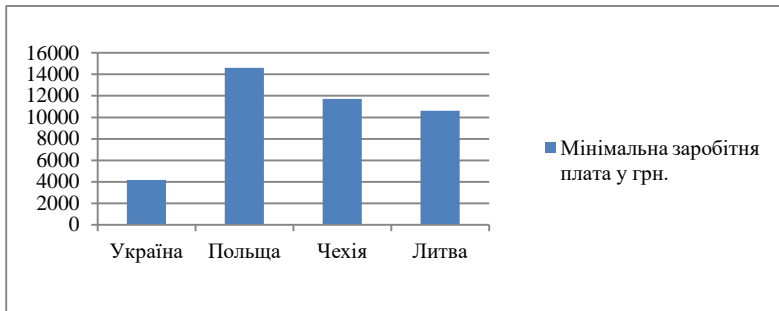

Рис. 1. Мінімальна заробітна плата в країнах

Дані діаграми демонструють значну перевагу в рівнях мінімальної заробітної плати в таких країнах, як Польща, Чехія і Литва. Такі переваги іноді сягають від 2,5 до 3,5 разів.

Наслідками еміграції робочої сили з України є, як економічні так і соціальні. Вони мають як негативні, так і певною мірою позитивні аспекти.

До негативних показників можна віднести загрозу втрати трудових ресурсів держави, яка безумовно пов'язана з втратою робочої сили взагалі й кваліфікованих співробітників, зокрема. Також суттєвим недоліком, можна вважати недостатній або навіть відсутній соціальний та правовий захист, також існують ризики щодо страхового (пенсійного) забезпечення українських заробітчан.

Одним з кроків покращення ситуації з нестачею кадрів є повернення трудових мігрантів назад до України. Задля цього потрібно насамперед провести з боку українських державотворців реформи з перетворення України на дійсно динамічну, сучасну економіку з високим попитом на робочу силу з адекватною заробітною платою та перспективною для молодих спеціалістів.

Однак існують і позитивні наслідки. По-перше, працевлаштування незайнятого населення та отримання трудових навичок в інших країнах. По-друге, можливість отримання високих трудових доходів, що поліпшить матеріальне статус українських сімей. По-третє, Україна отримує величезний розмір грошових переказів з-за кордону від українських заробітчан, що склало у 2018 р. 10,88 мільярда доларів, що у відсотках становить 8,3% від валового внутрішнього продукту України, а це позитивно впливає на економіку країни.

Список використаних джерел

1. <https://hromadske.ua/posts/minsocpolitiki-u-polshi-pracyuye-2-mln-ukrayinciv-lishe-polovina-legalno>
2. <https://index.minfin.com.ua/labour/salary/average/>
3. <https://www.rupoland.com/finances/76-mid-salary-poland>
4. <https://hromadske.ua/posts/polsha-rosiya-ta-ssha-u-nacbanku-povidomili-zvidki-zarobitchani-perekazali-83-vvp-ukrayini>
5. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

*Науковий керівник С.О. Геращенко, кандидат економічних наук,
доцент.*

А. Манукян

*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»,
м. Дніпро*

ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

В сучасних умовах питання щодо побудови ефективної грошово-кредитної політики України є надзвичайно актуальним, адже вона впливає на такі важливі макроекономічні показники, як рівень інфляції, обсяг грошової маси, ставку рефінансування, динаміку ВВП, що в кінцевому підсумку чинить вплив на фінансовий стан держави, окремих суб'єктів та в цілому на соціально-економічне становище в країні.

Грошово-кредитна політика – це комплекс заходів у сфері грошового обігу та кредиту, спрямованих на забезпечення стабільності грошової одиниці України шляхом використання визначених Законом «Про Національний банк України» засобів і методів[1]. Основними об'єктами грошово-кредитної політики виступають грошова маса, валютний курс, швидкість обігу грошей, процентні ставки. А базовими інструментами, згідно чинного законодавства, є: норма обов'язкових резервів для банків; процентна політика; рефінансування банків; управління золотовалютними резервами; операції з цінними паперами на відкритому ринку; регулювання імпорту та експорту капіталу.

Сучасні кризові стани свідчать про те, що в сучасній практиці центральні банки мають дбати не лише про досягнення загального рівня стабільності фінансової системи в рамках реалізації загальної фінансової політики держави. На нашу думку, в грошово-кредитній політиці акценти повинні бути зміщені з одностороннього розгляду цінності грошей, як їх купівельної спроможності до комплексної

оцінки з урахуванням цінності грошей як капіталу [2].

Аналізуючи табл.1 , можна сказати, що НБУ робить акцент на використанні зміни облікової процентної ставки, а всі інші інструменти є допоміжними. В табл. 1 наведені значення облікової ставки НБУ за період з 2012 по 2019 роки. Як покаже її аналіз, за вищевказаний проміжок часу її максимальне значення становило 30% (з 04.03.2015 року по 28.08.2015 року). Потім НБУ почав проводити політику зі зниження її значення. І з 19.07.2019 вона становить 17%. У планах НБУ подальше зниження облікової ставки НБУ з метою зниження вартості кредитних ресурсів та активізація процесу кредитування. На нашу думку, ми рухаємося у правильному напрямку, бо зниження значення облікової ставки, позитивно впливатиме на економіку України. Як свідчить досвід розвинутих країн, величина облікової ставки коливається від 3% до 5%.

Крім регулювання економіки обліковою ставкою, НБУ, реалізуючи грошово-кредитну політику, включає в себе системні і скоординовані заходи усіх інститутів з такими цілями:

- кількісний контроль за динамікою грошової маси;
- встановлення рівня купівельної спроможності національної валюти, за допомогою якою відбувається збалансування інтересів держави і інших суб'єктів господарської діяльності;
- розширення системи інституційних інвесторів та фінансових ринків;
- мотивація процесів накопичення обсягів вкладів населення до банківської системи;
- кредитування через інтенсифікацію кредитної активності банків;
- робота над забезпеченням стійкості банківського сектору за рахунок підтримання ліквідності банків за допомогою системи рефінансування;
- встановлення зовнішньої платоспроможності держави [3].

Таблиця 1
Значення облікової ставки НБУ за період з 2012 по 2019 рр.

ІК	ЕРІОД	П	%	ІК	ЕРІОД	П	%	ІК	ЕРІОД	П	%
		З	Р			З	Р			З	Р
		ЧНИХ	І			ЧНИХ	І			ЧНИХ	І
012	23.03	З	7		27.05	З	1	018	26.01	З	1
		.5				8.0				6.0	
013	10.06	З	7		24.06	З	1		02.03	З	1
		.0				6.5				7.0	
	13.08	З	6		29.07	З	1		12.04	З	1
		.5				5.5				7.0	

014	15.04	3	.5	9		16.09	3	5.0	1		24.05	3	7.0	1
	17.07	3	2.5	1		28.10	3	4.0	1		13.07	3	7.5	1
	13.11	3	4.0	1		09.12	3	4.0	1		07.09	3	8.0	1
015	16.02	3	9.5	1	017	27.01	3	4.0	1		25.10	3	8.0	1
	04.03	3	0.0	3		03.03	3	4.0	1		13.12	3	8.0	1
	28.08	3	7.0	2		14.04	3	3.0	1	019	01.02	3	8.0	1
	25.09	3	2.0	2		26.05	3	2.5	1		15.03	3	8.0	1
	30.10	3	2.0	2		07.07	3	2.5	1		26.04	3	7.5	1
	18.12	3	2.0	2		03.08	3	2.5	1		07.06	3	7.5	1
016	29.01	3	2.0	2		14.09	3	2.5	1		19.07	3	7.0	1
	04.03	3	2.0	2		27.10	3	3.5	1					
	22.04	3	9.0	1		15.12	3	4.5	1					

Джерело: [4]

Таким чином, можна зробити висновок, що грошово-кредитна політика України є важливим інструментом регулювання економіки. Враховуючи труднощі економічної ситуації, НБУ проводить грошово-кредитну політику, основним завданням якої є стабілізація грошового та кредитного ринків, підвищення конкурентоспроможності банків та використання їхнього стабілізуючого впливу на реальний сектор економіки. Підвищення її дієвості, ефективності спричинить позитивний вплив на соціально-економічне становище країни в цілому і дозволить досягти тих стратегічних цілей і завдань, які ставить перед собою держава.

Список використаних джерел

1. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV// Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14.
2. Міщенко С. Удосконалення монетарної політики та регулювання фінансових систем / С. Міщенко/ Вісник Національного банку України. — 2011. — № 5. — С. 21 — 27.
3. Люзьяк М.Е. Інструменти грошово-кредитної політики НБУ та їх вплив на депозитний і кредитний ринки / М.Е. Люзьяк, О.М. Бартош / Електронне наукове фаховий видання "Ефективна економіка". — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=838>
4. https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53647

*Науковий керівник: С.О. Геращенко, кандидат економічних наук,
доцент.*

М. Манько
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ТОВАРІВ

Життєвий цикл товару — час, упродовж якого товар життєздатний на ринку і забезпечує досягнення цілей продавця. Від життєвого циклу товару залежить рівень прибутку на кожній із його стадій (Рис.1).

Життєвий цикл товару - одна з теорій, широко використовуваних в маркетингу, суть якої полягає в тому, що період випуску і продажу товару розбивається на кілька етапів, на кожному з яких товар треба по-різному рекламувати, продавати і міняти на нього ціну. Суть життєвого циклу товару виходить з того, що будь-який товар рано чи пізно витісняється з ринку іншим, більш досконалим або дешевим товаром. Можуть бути товари-довгожителі, але вічного товару немає.

Розглянемо безпосередньо життєві цикли товару.

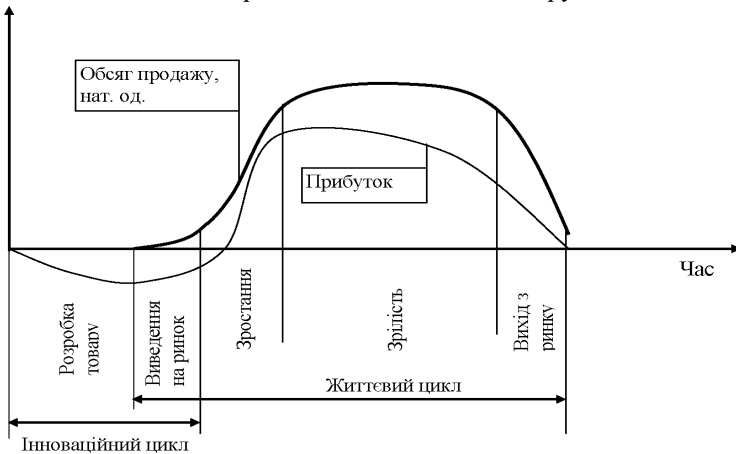

Рис.1. Життєвий цикл товару

Перший етап— це розробка нового товару, для якого характерні повільне зростання продажів і відсутність прибутку. Мета даного етапу – зібрати ідеї, з яких в майбутньому може відродитися товар, який буде виведений на повномасштабний ринок.

Другий етап– збільшення обсягів збуту. Характеризується швидким ростом обсягів продажів, простежується постійне зниження витрат виробництва, у встановленні цін проявляється тенденція їх зниження. Саме на цьому етапі з'являється прибуток, що є основною метою роботи.

Третій етап– зрілість. Даний етап, як правило, характеризується досягненням стабільного обсягу продажів. Це найтриваліша стадія життєвого циклу товару. Підвищення обсягу продажів на цій стадії можна домогтися шляхом удосконалення товарів, підвищення їх привабливості, зниженням цін.

Четвертий етап– вихід з ринку. Товар йде з ринку через появу нових, більш ефективних у споживанні товарів, які масштабніше враховують потреби споживачів, які з часом можуть змінюватися, що тягне за собою необхідність в нових товарах.

Роблячи висновок можемо сказати, що в життєвому циклі приймають участь чотири етапи, кожен з яких неминучий. Виробники можуть лише невеликим чином змінити тривалість етапу, це як правило ефективна маркетингова стратегія, але все одно вихід товару із ринка неминучий.

Визначившись з концепцією життєвого циклу товару у цілому, можна перейти до опису життєвого циклу товарів на прикладі телефонів та автомобілів.

Почнемо з телефонів. Неможливо не помітити блискавичне старіння електронних пристроїв попередніх поколінь. Гонка технологічних озброєнь, розв'язана провідними виробниками мобільних товарів, нещадна до любителів мобільних новинок, скорочує життєвий цикл їх оновок до мінімальних величин. Сьогодні життєвий цикл мобільних пристроїв може складати навіть менше ніж 12-18 місяців, незважаючи на те, що зовсім недавно цей часовий відрізок становив 2-3 роки. Зокрема, це стосується мобільних телефонів, оскільки це найбільш затребуваний і найбільш часто оновлюваний вид мобільних пристроїв.

Повернемося до життєвого циклу телефонів та виділимо декілька фаз, які і формують строк життя пристрою.

На першому етапі відбувається формування образу майбутнього продукту. Виробник прагне виявити ті сильні риси, які допоможуть моделі завоювати успіх на ринку. В ідеальному випадку продукт може зайняти порожню нішу на ринку або створити абсолютно новий напрямок у розвитку того чи іншого сегмента мобільних пристроїв. Насправді, це відбувається досить рідко.

Після того як образ продукту сформований, необхідно приступити до його функціонального оснащення і визначенню програмного комплексу, який буде використаний в даному товарі. Хоча потрібно врахувати, що останнім часом виробники все частіше вдаються до застосування одного програмного комплексу, з якого виходить маса остаточних продуктів, які відрізняються лише деякими пунктами тактико-технічних характеристик і яскравою оболонкою.

Наступним кроком є остаточне прийняття рішення по дизайну майбутньої моделі, варіантів корпусу, комплекту поставки, також готуються інженерні зразки, за якими модель буде запущена в серію.

Ще одним основним етапом життєвого циклу продукту стає остаточний запуск, виведення новинки на ринок. Якщо продукт почав користуватися великим попитом, далі йде зростання продажів. Після цього настає етап своєрідною зрілості, яка формує основний часовий відрізок в життєвому циклі пристрою, і, нарешті, період спаду інтересу, виведення моделі з виробництва, скорочення продажів і зникнення продукту з ринку. Як правило, одночасно з цим запускається наступне покоління пристроїв.

Отже, підсумуємо вищесказане. Сучасні мобільні пристрої залишаються на ринку не більше 1-1,5 років, що призводить до неприємних для користувачів наслідків. Прагнучи скоротити витрати на виробництво, виробники йдуть на використання в ряді моделей не самого якісного пластику, висувають менш строгі технологічні обмеження на якість збірки і т.д. Як наслідок, користувачі залишаються з апаратами, які можуть прослужити кілька років, але в якому стані вони будуть вже через 1 рік, сказати складно. Природно, непривабливий зовнішній вигляд, а також поступово застаріваюча функціональна начинка будуть тільки стимулювати користувачів змінити апарат.

Тепер розглянемо життєвий цикл автотранспортного засобу (АТЗ).

Фази розробки та виробництва характеризуються закладанням на цих стадіях конструктивних та технологічних властивостей АТЗ, які при експлуатації будуть впливати на його технічний стан.

Фаза експлуатації є завершальною стадією життя АТЗ і, як правило, займає найбільший часовий інтервал.

На етапі виведення АТЗ на ринок в основному розв'язуються задачі маркетингу, максимальне залучення уваги покупців до нового товару, посилена реклама, що концентрує зусилля по просуванню товару.

З моменту придбання АТЗ починається етап його володіння, тобто знаходження АТЗ у власності суб'єкта. У період володіння на його технічний стан впливає велика кількість чинників: конструктивні, технологічні і експлуатаційні фактори.

У процесі виконання роботи (старіння) АТЗ відбувається зміна показників більшості властивостей, що визначають його якість, наприклад, економічність, продуктивність, комфортабельність і ряд інших властивостей.

Термін служби АТЗ залежить від його конструкції і технології виробництва, умов експлуатації, а також співвідношення між потребою в транспортній роботі і обсягом виробництва. Для продовження терміну служби автомобіля необхідно точно дотримуватися вимог інструкції заводу-виробника, систематично контролювати роботу агрегатів, вузлів і механізмів автомобіля, негайно усувати несправності. На продовження терміну служби автомобіля великий вплив мають і прийоми водіння.

Роблячи висновок, можна сказати, що життєвий цикл автомобіля є у рази довший ніж у телефона, але набагато складніший, адже якість и строк роботи дуже сильно залежить від користувача. Якщо телефон ми просто у вечері поклали заряджатися, то за авто повинен бути постійний догляд.

Слід зауважити, що дуже часто трапляється синхронізація фаз життєвого циклу різних товарів. На нашу думку, це відбувається тому, що незважаючи на вид та класифікацію товару, усі життєві цикли проходять по певному так названому «шаблону» і тому у деяких випадках вони синхронізуються. У деяких випадках це залежить від виробника, тобто як він підтримує свій товар, яка у нього стратегія маркетингу і в деяких товарах ці стратегії схожі і тому схожі їх життєві цикли. Важливу роль відіграє науково-технічний прогрес, який вимушує виробників переглядати актуальність вже наявних продуктів і модернізувати їх, тим самим запускаючи новий цикл для нових товарів. Також слід враховувати, що деякі товари виступають комплементарним один до одного, а отже і їх життєві цикли будуть пов'язані.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ В «СЕРЕБРЯНУЮ» ЭКОНОМИКУ

Прогресс увеличил продолжительность жизни людей и расширил возможности пожилого населения на активную деятельность в современном мире, примером может быть Япония и Западная Европа.

Согласно отчету ООН, к 2030 г. количество людей старше 60 лет превысит количество детей, из-за низкой рождаемости, снижения смертности, развития медицины и изменения в образе жизни и диете. Согласно последнему исследованию, в 2018 г. на развивающиеся страны приходится около двух третей мирового населения старше 60 лет, а к 2050 г. их доля вырастет до 80% [1].

Нынешние пенсионеры больше не сидят дома, предаваясь ностальгии, а стремятся увеличить свои доходы, внедрением своего жизненного опыта и оставаться финансово независимыми, приобретать товары и получать услуги высокого качества, путешествовать.

Раньше придерживались мнения, что старение населения – это проблема экономики, сейчас все изменилось, и привело к росту тех секторов бизнеса, которые предоставляют товары и услуги для покупателей в возрасте 60+, ведь пожилые потребители формируют рынок.

Серебряная экономика - это экономические возможности, связанные с общественными и потребительскими расходами, обусловленные старением населения и конкретными потребностями людей старше 60 лет [2].

Продолжительность жизни людей увеличилась – это означает, что пора повысить ее качество, с помощью международных инвестиций. Что бы международным инвесторам было проще, выделяют пять основных сегментов:

- Финансовое планирование и страхование. Долгожительство приводит к нехватке государственных пенсий, известно, что собственные накопления пожилых людей, в среднем обеспечивают около 30% их старости. Решение самостоятельно откладывать на старость становится все популярнее. Пожилому населению более доступны персональные инвестиции и обучение в этой сфере растет. Для стран, чья экономика быстро растет (например - Китай и Индия) необходимо дать доступ к страховым компаниям, которые предлагают услуги по сохранению и защите капитала клиента.

- Потребительские товары. По оценкам ОЭСР, покупательная способность пенсионеров по всему миру должна вырасти с \$8 трлн до \$22 трлн в 2025 г., что связано с ростом реальных доходов. Актуальным товаром для пожилого населения является косметика против старения, глобальный рынок косметических товаров должен вырасти с \$510 млрд в 2015 г. до \$716,6 млрд в 2025 г. [1]. Современным инвесторам есть смысл вкладывать инвестиции в косметологическую промышленность уже сейчас.

- Здравоохранение. По данным Всемирной организации здравоохранения, мировые расходы на здравоохранение к 2022 г. достигнут \$10 трлн, и 75% от этой суммы будут связаны с лечением людей старшего поколения [1]. Основные заболевания, приводящие к смертности: сердечнососудистые, онкологические заболевания, болезни дыхательных путей, болезнь Альцгеймера, артрит и диабет. Инвестиции должны быть направлены в медицинские учреждения.

- Уход за пожилыми людьми. Основные направления инвестиций: проживание с уходом, услуги питания и гигиенические услуги, например в Японии продается больше подгузников для взрослых, чем для детей, а их потребление в Китае и Индии вскоре вырастет.

- Досуг. Пожилым населению хочется расширять свой кругозор и проводить время интересно и с пользой, на это и могут быть направлены вложения инвесторов. Примером может быть разработка «внуки по-вызову», мобильного приложения JoinPara, которое соединяет студентов колледжа с людьми старше 60 лет, которые нуждаются в дружеском общении и поддержке.

Инвестиционная политика в «серебряную» экономику принесет прибыль в ближайшем будущем. Улучшить качество жизни старшего поколения очень просто - сделайте его для себя, но с поправкой на возрастные ограничения и потребности.

Список использованных источников

1. Международные экономические новости. Газета Ведомости. [Электронный ресурс] // Режим доступа: <https://www.vedomosti.ru/economics/blogs/2019/05/14/801316-vozmozhnosti-investitsii-starenie-naseleniya>

2. Экономические новости. Свободные новости плюс. [Электронный ресурс] // Режим доступа: <https://www.sn-plus.com/ru/page/economics/8102/>

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

АНАЛИЗ ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КРИПТОВАЛЮТЫ В МЕЖДУНАРОДНЫХ РАСЧЕТАХ

Для того чтобы перейти к детальному анализу, нам следует понимать как регулируются использование криптовалюты в разных странах мира. Для этого возьмем на рассмотрение экономическое и политическое объединение стран Европейский союз, Великобританию, Японию, США, Россию и Украину.

Европейский Союз до сих пор не принял каких-либо правил регулирования. Налогообложение и прочие операции с криптовалютой осуществляются в соответствии с национальным законодательством ЕС и, при этом, она рассматривается не как валюта или деньги, а как нематериальный актив. Что касается Великобритании, то регулятор страны заявил, что операции с биткоинами (самая популярная криптовалюта) расцениваются как нерегулируемая активность и сама криптовалюта относится к категории “частных денег”. Обмен биткоинов на материальные валюты не облагаются НДС. Налог взимается только при сделках купли/продажи товаров и услуг, осуществляемых в криптовалюте. Таким образом, Великобритания является одной из самых удобных стран для ведения деятельности с использованием криптовалюты. Регулирование в Соединённых штатах криптовалюты имеет свои сложности, поскольку там существует не только федеративное право, но и права каждого из штатов, что подразумевает отсутствие единого правового статуса цифровых денег. И, благодаря этому, криптовалюта одновременно является и деньгами и собственностью. На территории США уже существуют компании, которые занимаются регуляцией данного вопроса. А вот на территории Японии криптовалюта уже в 2017 году была признана законным средством платежа. Криптовалюта на этой территории разграничена с понятием электронных денег, она признается оборотоспособным активом, который перманентно используется в качестве платежного средства. После того как Bitcoin и Ethereum были признаны законными средствами платежа, рост спроса на цифровые деньги увеличился со стороны инвесторов и они активно начали использоваться при оплате товара в розничных магазинах. После чего были законодательно проведены операции противодействия отмыванию доходов и финансированию терроризма и КУС, применимые к организациям, осуществляющим операции с

криптовалютой. В России понятие цифровых денег в законодательстве не закреплено, но в тоже время нет и запрета на проведение процедур с криптовалютой. В Украине на сегодняшний день сложилась следующая ситуация: Национальный банк Украины утверждает, что использование криптовалюты ведет к огромным рискам из-за анонимности и оверлейности, поскольку биткойны - лучшее средство для незаконных действий, в частности речь идет об отмывание денег и финансировании терроризма. По сей день в Украине действует только одна законная валюта - гривна.

Таким образом, мы можем сделать вывод, что криптовалюты являются экспериментом, который ломает парадигму валютной эмиссии и, в разных странах, в качестве нового экономического явления постоянно меняется и корректируется. Каждый центральный банк имеет свой индивидуальный подход к этому вопросу: от формального разрешения или же использования общих принципов регулирования до полного запрета такой деятельности. Мы можем выявить некоторые закономерности: в странах с высоким ВВП, высоким уровнем проникновения банковских счетов и качественным государственным управлением создано благоприятное регулирование криптовалют. Запрет на цифровые деньги вводят в первую очередь страны с нестабильной экономической ситуацией, что часто сопровождается проблемами внутреннего рынка. Данные страны хотят упростить контроль фидуциарных средств.

Учитывая вышеизложенное, мы можем подвести итоги о достоинствах и недостатках использования криптовалют:

- К плюсам относятся:
 1. Низкие транзакционные издержки
 2. Конфиденциальность
 3. Надежная защита данных. Система блокчейн.
- Недостатки:
 1. Высокая волатильность - может быть как преимуществом так и недостатком (курс криптовалют крайне изменчив).
 2. Риск взлома. Ваш кошелек может стать целью киберпреступника и, с учетом того, что данные являются полностью конфиденциальными вы не можете застраховать свои средства.
 3. Преступное использование - то, чего боятся большинство стран, а именно «отмывание денег», финансирование терроризма и др.

Если мы углубимся в изучение всех доступных нам данных, то придём к логическому выводу: до тех пор пока волатильность криптовалюты не стабилизируется, страны не смогут использовать ее

на международных площадках. Хорошо иллюстрирует эту точку зрения событие, которое, уже на официальном уровне считается историческим: Пицца и Ласло. Это первая в мире сделка совершенная с помощью криптовалюты. Еще в далеком 2010, Ласло заплатил 10 000 биткоинов за 2 горячие пиццы, стоимость которых, на тот момент, составляла около 30 долларов. И уже в 2017 году это количество биткоинов стоило свыше 30 000 000 долларов США.

А теперь, имея представление о том, какое развитие событий может произойти, вернемся к современным реалиям: курс биткоина непредсказуем. Допустим, одна страна решает закупить у второй какой-то товар и оплатить его цифровой валютой. Возьмем поставку природных ресурсов. Нам нужно заплатить за газ 10 000 биткоинов, которые, на момент сделки, будут составлять 81 666 800 долларов. Мы оплачиваем товар, товар отгружен и находится в пути. Буквально на следующий день, цена биткоина падает на 23%. Соответственно, стоимость газа, которая приобрела газ, ликует, а импортер проигрывает 23% от общей суммы. Конечно, возможно и диаметрально противоположное развитие событий, но рано или поздно кто-то проигрывает, и довольно существенно. Эти риски невозможно просчитать и вряд ли какая-то страховая компания возьмется их страховать.

Очевидно, что криптовалюта, определенно займет свое место на международном уровне, однако перед этим, она должна обрести менее амплитудную волатильность и быть признана большинством государств как платежное средство.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

А. Меркулова
Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ УКРАИНЫ

Международной торговлей можно назвать обмен товарами и услугами между государственно-национальными хозяйствами. Это одна из развитых форм внешних экономических отношений. Давно доказано, что когда страна участвует в международной торговле, то это хорошо сказывается на благосостоянии граждан и ее экономическом росте. И так получилось, что природные ресурсы в разном количестве распределены по государствам, поэтому

международная торговля так важна. Торговлей занимаются даже те страны, которые могут сами же это и производить. Несмотря на то, что США является крупным производителем автомобилей и телевизоров, ввозит эти товары-производства Японии. Статистика показывает, что на импорт США приходится около 21% автомобилей, а на экспорт примерно 11% [1].

Экспорт - вывоз товаров и услуг из страны или государства.

Импорт - это когда одно какое-то государство покупает товары и услуги в других странах.

Абсолютное преимущество - это когда страна производит большее количество продукта, используя одинаковое определенное количество ресурсов.

К примеру, возьмем какие-то две страны, у одной лучше урожай картошки, а у другой кукурузы. Обе эти страны выиграют из-за того, что специализируются на своих продуктах и могут обмениваться ими. Такую ситуацию можно назвать принципом абсолютного превосходства.

Украинская экономика характеризуется интегрированностью в мировую экономику и зависимостью украинских производителей от торговли на иностранных рынках. Анализ показал, что в 2018 году импортные поставки в Украину увеличились значительно, чем экспорт из Украины, который составил 39 миллиардов, повысившись всего на 10% в сравнении с 2017 годом. При этом импорт вырос до 17%, достигая 47 миллиардов. Россия продолжает быть одним из основных торговым партнером Украины: экспорт составил примерно 8%, а импорт-14,2% [2].

Опасностью для украинского экспорта являются политический аспект и сырьевая направленность - нестабильность цен на сырье, поэтому неустойчивой становится и экономика страны, которая зависима от экспорта сырья. Это ведет к необходимости перепрофилирования. Более стабильными можно считать цены на товары с наибольшей добавленной себестоимостью. Сложность прогнозирования доходов и цен экспорта зависят от внешних факторов, погодных условий и политической обстановки в других странах. Они могут упасть или резко подняться. Индия стала выгодным партнером для Украины, она купила значительно больше, чем ей продали. Напротив, украинский экспорт в некоторые страны Западной Европы существенно снизился. Так в Австрию он уменьшился на 2,8%, Голландию - на 6,8%, Швецию - на 11%, Испанию - на 15%, а вот в Швейцарию - на 53,55%. Также, экспорт снизился и в Туркменистан, Казахстан, Кыргызстан, Азербайджан и

Китайскую республику. За 2018 год импорт китайских товаров в Украину вырос на 30% [2]. Следовательно, потеря позиций экспорта в западные страны и на рынки стран СНГ, привели к необходимости завоевания украинскими товарами рынков стран третьего мира. Ко всему этому, Украина вынуждена импортировать продукцию машиностроения и химической промышленности, необходимые для ее сельского хозяйства, хотя еще недавно она могла производить это самостоятельно.

Исходя из вышесказанного, следует, что в нашем государстве непрерывно совершается процесс экспортозамещения - который несет опасность экономике страны. Потому, что при полной зависимости от экспорта трудно что-то говорить о настоящей независимости, несмотря на наличие ее атрибутов.

Список использованных источников

1. World Trade Organization [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.wto.org/> - свободный. Язык англ.
2. Державна служба статистики України [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - свободный. Язык укр.

*Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук,
доцент.*

А. Меркулова
Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ СОЮЗЫ И УЧАСТИЕ В НИХ УКРАИНЫ

Экономическим союзом можно назвать международное соглашение между двумя и более странами, которое позволяет свободное обращение капитала, рабочей силы, товаров и услуг. Оно основывается на территориальной целостности, уважении суверенитета, равенстве прав, добровольности участия и в составлении договора. Страны, которые находятся в рамках экономического союза, следуют следующим принципам:

- 1) Существование соглашений о свободе передвижения факторов производства (человеческого и финансового капитала);
- 2) Невмешательство в дела друг друга, осуществление обоюдных консультаций с целью координации позиций и принятие решений в случае экономической агрессии со стороны других стран.

Также существуют общие цели для стран-участниц: создать равные возможности для всех, общее экономическое пространство на базе рыночных отношений, решение экологических проблем и совместное осуществление экономических проектов.

Государства, являясь членами межгосударственного интеграционного объединения, закрепляют принципы создания системы и структуры органов в учредительном международном договоре или системе международных договоров, устанавливающих основы функционирования такого объединения.

Важно ли для государства быть в экономическом союзе с другими странами?

В настоящее время когда мировая глобальная архитектура резко меняется, даже крупные государства, такие как США, понимают, что нуждаются в партнерах. Украина не является исключением, она входит в несколько десятков международных организаций. Многие из них со времен СССР.

В 1945 году наша страна стала одной из первых из 51 страны, которая подписала Устав Организации Объединенных Наций. Эта организация оказала гуманитарную помощь, помогла стабилизировать миростроительство, обеспечила верховенство права, укрепление социальной стабильности и демократического управления.

Уже после распада СССР и провозглашении независимости, в 1991 году Украина подписала Соглашения о создании Содружества Независимых Государств. Оно нацелено на обеспечение мира, сотрудничество в экономической, политической, социальной, культурной и других областях, так же, на сотрудничество в области оборонной политики и охраны внешних границ.

Однако, в 2014 году, когда власть в Украине сменилась и действия Росси перестали совпадать с задекларированными в соглашении принципами, Киев практически не принимал участие в деятельности СНГ.

Также, наше государство является активным участником организации ЧЭС. Данная группировка направлена на сотворение дружественной, экономически стабильной и мирной зоны и в нее входя страны черноморского региона. Преимущества географического положения Украины можно использовать как реальные политико-экономические рычаги воздействия. Но через свою внешнюю неуверенность и неопределенность позиций государство теряет возможность занять видное место в регионе и рискует быть изъятым из этого процесса.

В 1997 году Украина стала одним из инициаторов создания организации ГУАМ, выступающей за демократию и экономическое развитие. Эта организация, в которую входят Украина, Грузия, Армения и Молдова, несколько раз приостанавливала свою жизнедеятельность, но на сегодняшний день Украина снова хочет возобновить ГУАМ.

ВТО является всемирной торговой организацией, в которую в 2008 году вступила Украина. Благодаря этому мы смогли решить много проблем и вопросов, которые касались снижения или отмены таможенных пошлин, а это сначала очень радовало украинцев в плане удешевления импорта. Но вскоре это привело к обесцениванию национальной валюты. В 2011 году наша страна присоединилась к Европейскому энергетическому сообществу, что расценивалось как возможность привлечения к сотрудничеству энергокомпаний стран ЕС и стремление Киева ослабить газовую зависимость от России. В наши дни такое сотрудничество остается выгодным для Украины, так как позволяет отстаивать свои интересы преимущественно в противостоянии с РФ совместно с другими странами.

Наша страна в своей внешней политике исходит из геополитических и национальных экономических интересов, стремится создать многовекторную систему сотрудничества ориентированную на Запад, которая за счет расширения международных контактов гарантировала бы экономическую, политическую и энергетическую безопасность.

*Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук,
доцент.*

Е. Мещеряков
Запорізький національний університет

ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА США В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО КОНФЛІКТУ

Відносини між Україною та США нині однозначно займають не останнє місце в новинах світових ЗМІ. Дана актуальність спричинена як не стандартною поведінкою американського Президента Дональда Трампа, так і необережними заявами українського Президента Володимира Зеленського через відсутність дипломатичного досвіду.

Останні п'ять років українсько-американські відносини будуються на ґрунті однакового бачення та оцінки «гібридної війни» Росії проти України. Одним з головних задокументованих проявів

підтримки України стало оприлюднення Державним департаментом США «Кримської декларації» про невизнання анексії Криму РФ. Побудова такого виду відносин розпочалася на початку 2015 року коли Київ та Вашингтон намагалися знайти способи деескалації збройного конфлікту. У США обговорювалися декілька варіантів надання допомоги Україні, але вибрали лише економічні санкції, метою яких є стримування агресії РФ на території України. Під час одного з запеклих боїв (т.з. «Дебальцевський котел») Вашингтоном розглядалася можливість надання Україні летального озброєння, але тоді цей намір так і не був реалізований. Таку непослідовність США можна пояснити хіба що погрозами бойовиків посилити наступ. Розуміння того, що ситуація загострюється, та того, що учасниками її є не тільки Україна та Росія, а і США, спонукало провідні країни Європи замислитися над станом власної безпеки. Франція та ФРН вирішили реалізувати новий формат вирішення конфлікту.

Після підписання Другої Мінської угоди США закликали РФ до виконання підписаних домовленостей. Україна намагалася продемонструвати спроможність виконання підписаної угоди. Взагалі США зайняла арбітражну позицію у спробі запустити політичну частину мирного врегулювання на сході України відповідно до підписаних угод. США як світовий лідер почали демонструвати намір бути лідером і у вирішенні російсько-українського конфлікту, не дуже рахуючись з інтересами України. Про це свідчить хоча б проведення переговорів за американсько-російським форматом «Нуланд–Карасін». Метою цих переговорів була: імплементація Мінських угод без прямого залучення України; розробка «плану Мореля» згідно з яким повинні були бути проведені вибори в ОРДЛО; подальше проведення реформ в Україні. Такі дипломатичні перемовини США та Росії є свідченням того, що «холодна війна» триває, і саме завдяки цьому конфлікту США може в якості захисника України продовжити з'ясовувати стосунки з РФ. Однак, втрата суб'єктності України не відповідає інтересам нашої країни як суверенної держави з геостратегічними амбіціями.

Звичайно, Україна потребує допомоги зі сторони інших країн, оскільки ворог набагато сильніше за нашу державу. Але якщо захисник нехтує правами того, кого захищає, то тоді така ситуація перетворюється на пастку. Такою пасткою є не тільки економічна залежність (транші на реформування системи) але і політична (перехід до зовнішнього управління). Необхідно зазначити, що допомога направлена на посилення безпеки України у 2019 році склала 250 млн дол.

Як бачимо, погляди на розв'язання однієї й тієї ж проблеми в Україні та США різні, як і пріоритетність вирішення тих чи інших питань. Але не дивлячись на це експерти вважають стосунки між США та Україною достатньо гарними [1, с.240-267].

Комісія стратегічного партнерства Україна – США розробила Спільну заяву згідно з якою розміщення повноцінних сил міжнародної безпеки під мандатом ООН на підконтрольних Росії територіях Донбасу, включно з українсько-російським кордоном, створить необхідні безпекові умови для повної імплементації Мінських домовленостей.

Заслуговує на увагу і позиція США щодо побудови газогону «Північний потік – 2». Палата представників конгресу США проголосувала проти будівництва цього газогону. Українська сторона може трактувати цю дію як підтримку України в складній енергетичній ситуації, хоча треба також враховувати інтереси США, оскільки нині саме ця країна є реалізатором на енергетичному ринку Європи свого зрідженого газу, який є заміником російського газу, і відповідно змінює газові орієнтири для країн Європи. Тому можна допустити, що США діють в даному випадку більше у власних інтересах чим в інтересах нашої країни [2, с. 48-52].

Дані дії свідчать що Україна сьогодні повинна пристосовуватися до ситуації, до умов, які диктують більш вагомі суб'єкти міжнародних відносин.

Можна стверджувати, що «гібридна війна» Росії проти України визначає особливості сучасної зовнішня політика України. Шукаючи союзників Україні не варто забувати про власні інтереси – вони повинні бути важливішими за інтереси союзників. Це має пам'ятати і нинішнє керівництво країни та добиватися того, щоб зовнішня політика була більш зваженою, продуманою та рішучою.

Навіть після політичного скандалу в США, який в інформаційному просторі шириться під назвою «Українагейт», експерти МЗС П. Клімкін вважає, що від США багато що залежить в нашій війні з Росією, це і економічні реформи, і багато іншого» [3]. Україна ще п'ять років тому свідомо обрала такого союзника як США. Для США Росія – країна-агресор, є одним з головних світових опонентів, а тому його послаблення та нейтралізація на світовій арені, відповідає інтересам як України, так і США.

Таким чином, стосунки України та її союзника США не можна назвати безпроблемними. Однією з проблем є усвідомлення українцями нездатності самостійно вирішити не тільки питання безпеки, але і економічні, енергетичні питання. Це позначається на

настроях українців. Нині найбільш нагальним завданням для України є збереження суверенітету держави. Виконавши це завдання потрібно добиватися більшої незалежності в проведенні внутрішньої та зовнішньої політики нашої держави.

Список використаних джерел

1. Зовнішня політика України – 2013: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / за ред. Г. М. Перепелиці. К.: ВД «Стилос», 2014. 352 с.

2. Українська призма: Зовнішня політика 2018. Аналітичне дослідження. ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. Київ, 2019. 258 с.

3. Корнієвич Л., Токарюк О. Трампу хочуть оголосити імпічмент. Які шанси і до чого тут Зеленський? URL: <https://hromadske.ua/posts/trampu-hochut-ogolositi-impichment-yaki-shansi-i-do-chogo-tut-zelenskiy>

Науковий керівник: О.М. Кіндратець, доктор політичних наук, професор.

Д. Мироненко

Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ПРОБЛЕМЫ ВОЕННЫХ РАСХОДОВ В МИРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ

Одним из важнейших показателей экономического обеспечения военного строительства и измерителем военной мощи являются военные расходы государств. В текущем десятилетии мировые военные расходы превысили все адекватные цифры. Согласно данным Стокгольмского международного института исследования проблем мира в 2017 г. мировые военные расходы достигли 1739 млрд. долл. В таких странах как Китай и США военные расходы превышают все определенные нормы. Например, в 2017 г. военные расходы Китая вновь увеличились, сохраняя тенденцию к росту. В России военных расходы упали впервые в 1998 г., что не сказать о США, в которой военные расходы остаются неизменными второй год подряд [1].

Высокий уровень мировых военных расходов заставляет серьезно задуматься о их влиянии на возможные способы разрешения конфликтов. Ведь замечено, чем более вооружены страны, тем у государств меньше возможностей для поиска мирного урегулирования конфликтов во всем мире.

С другой стороны, как правило, страны, которые тратят крупные суммы из бюджета на вооружение, имеют достаточно благоприятную экономическую ситуацию. Ведь между уровнем расходов на вооружение и экономическим ростом существует прямая и обратная связь. Страна, имеющая значительный экономический потенциал, соответственно имеет возможность (даже в мирных условиях) выделять значительные суммы на вооружение и поддержание своей армии в высокой боевой готовности. Но одновременно финансирование вооружения может служить толчком для развития экономики (срабатывает инвестиционный мультипликатор, ускоряющий темпы экономического роста). Ведь не случайно в 2019 году больше всего рост мировых военных расходов был в таких странах как США, Россия, Китай и Индия, входящих в десятку самых крупных стран мира[2].

Вместе с тем, не смотря на возможный положительный эффект для экономического роста от расходов на вооружение, потери человечества от вооруженных конфликтов не соизмеримы с этим эффектом. Опыт Украины, которая уже шестой год страдает от вооруженной агрессии, является убедительным тому подтверждением. Поэтому единственно приемлемыми способами разрешения противоречий должны быть дипломатические пути. Мировая общественность должна всячески способствовать сокращению гонки вооружений и введению различных ограничений по дальнейшему наращиванию военных расходов. Ведь существует множество других способов использования имеющихся средств, способных положительно воздействовать на мировое экономическое развитие.

Среди возможных способов международного воздействия на сокращение расходов на вооружение, на наш взгляд, действенными могли бы быть следующие:

1. Подписание всемирного соглашения (под эгидой ООН) о введении специального международного налога на оружие под условным названием «STOPSHOOTING». Собранные в результате действия этого соглашения средства будут использованы на мирное разрешение возможных противоречий и на финансирование миротворческих миссий ООН. Вместе с тем, к странам, нарушающим договор или не подписавшим его, будут применены санкции в виде исключения из мировых организаций и отказ от торговли с этими странами.

2. Активизировать работу не просто по ограничению ядерного вооружения, а по постепенной его ликвидации и полному запрещению. С этой целью целесообразно создать международную

систему утилизации ядерного вооружения (возможно за счет средств, собранных от международного налога на оружие).

3. Сформировать новую концепцию армии, где обучают не только тому, как постоять за себя, но главное тому, как мирным путем разрешать конфликты.

Конечно, практическая реализация высказанных предложений потребует значительных усилий, и нет основания полагать, что результаты будут достигнуты очень быстро. Но важно объединить усилия, убедить большинство в перспективности дипломатических способов решения проблем и утвердить идеологию нулевой толерантности к применению оружия как способу доказать свою правоту.

Список использованных источников

1. 2017 год: Мировые военные расходы – \$1739 млрд [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.moderator.az/ru/news/114571.html> - свободный.

2. Гонка вооружений продолжается: мировые военные державы наращивают мощь [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://kursiv.kz/news/tendencii-i-issledovaniya/2018-05/gonka-vooruzheniy-prodolzhaetsya-mirovye-voennye-derzhavy?page=3>

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

Т. Морозова

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ КАК КЛЮЧЕВОЙ ПОКАЗАТЕЛЬ УСПЕХА БИЗНЕСА

Рентабельность – это способность компании использовать свои ресурсы для получения доходов сверх своих расходов. Другими словами, это способность компании получать прибыль от своей деятельности.

Двумя основными аспектами прибыльности являются доходы и расходы. Доходы это сумма денег, заработанная с продажи товаров или оказание услуг. Однако получение дохода не является бесплатным. Предприятия должны использовать свои ресурсы для производства этих продуктов и предоставления этих услуг. Ресурсы, в том числе и денежные средства, используются для оплаты расходов, таких как заработная плата сотрудников, аренда, коммунальные услуги и другие предметы первой необходимости в производственном

процессе. Рентабельность выглядит как взаимосвязь между доходами и расходами, чтобы увидеть, насколько хорошо компания работает, и ее потенциальный рост в будущем.

Существует три основных ситуации, которые могут описать финансовое положение бизнеса. Это может быть выгодно, это может быть безубыточным, или это может работать с убытком. В большинстве случаев целью организации является получение прибыли.

Может быть целый ряд сторон, заинтересованных в прибыльности конкретного предприятия. Например, заинтересованными лицами являются владельцы предприятий, но они не являются операторами и не управляют бизнесом, что дает им повод интересоваться финансовым состоянием и направлением деятельности предприятия. Заинтересованные стороны, которые вложили деньги (акционеры, пайщики), также, вероятно, будут сильно обеспокоены прибыльностью бизнеса. Сотрудники, особенно те, которые находятся на управленческом уровне, должны также заботиться о прибыльности предприятия, потому что несоответствие фактической прибыли и запланированной ставит под угрозу дальнейшую работу и может нанести ущерб профессиональной репутации человека.

Существует много отчетов, которые можно использовать при измерении прибыльности компании, но внешние пользователи обычно используют данные, указанные в отчете о прибылях и убытках. На основании этих документов можно не только спрогнозировать экономическое будущее предприятия, но сделать определенные выводы о стратегии для оценки конкурентоспособности бизнеса. Это позволяет ориентироваться в правильно выборе направления потока капитала, а это в свою очередь ложится в основу котировок на фондовых площадках.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

А. Мостепанюк,
кандидат економічних наук, докторант
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Київ

АКТУАЛІЗАЦІЯ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ПЕРІОД ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Як відомо, глобалізаційні процеси впливають на умови функціонування ринків, на розподіл доходів серед населення, на

економічний розвиток найбідніших та найбагатших держав, на розміщення продуктивних сил та виробництва, на конкуренцію та умови оплати праці тощо. За таких умов, ролі держави та приватного сектору трансформуються та підлаштовуються під потреби та очікування суспільства, що постійно змінюються.

Щодо впливу глобалізаційних перетворень на роль державного сектору слід зазначити, що нині відбувається підвищення соціального та фінансового тиску на державний апарат, що зумовлено старінням населення та міграційними процесами. У результаті чого, втрачається економічна раціональність певних соціальних виплат, так як кошти направлені на виплату пенсій не приносять очікуваної віддачі. Міграційні процеси також посилюють навантаження на державний бюджет через обов'язковість надання певних соціальних послуг мігрантам, якщо це передбачено чинним законодавством. За умов, коли виплати на соціальне забезпечення зростають, а податкові надходження зменшуються, відбувається скорочення інвестицій у фізичний капітал, що у довгостроковій перспективі призведе до втрати конкурентоспроможності країни, втрати інноваційного та технологічного потенціалів тощо.

Саме у такій ситуації держава прагне передати частину своїх функцій громадянам, бізнесу та іншим недержавним організаціям, що можуть бути реалізовані у формі приватного страхування та недержавних пенсійних фондів тощо. У результаті чого, нині спостерігається тенденція до формування сервісної держави, що покликана надати рівні освітні, медичні та інші соціальні послуги населенню, тобто інвестувати у соціальний та людський капітал, що має економічний та соціальний вплив на економіку та конкурентоспроможність держави в майбутньому [1].

Крім того, у період глобалізації та відносно вільного переміщення капіталів та робочої сили, до відповідальності держави було додано наступні складові: забезпечення екологічної безпеки, заохочення конкуренції та розвитку особистості, розвиток соціального партнерства, сприяння активній взаємодії з інститутами громадянського суспільства, що впливають на ефективність та продуктивність усього суспільства, а не лише певних індивідів [2].

Разом з тим, слід зазначити, що нині Європейські країни мають постійно зростаючі фінансові навантаження на державний бюджет для забезпечення соціального захисту населення, крім того, у результаті надлишкової міграції кваліфікованих працівників з менш розвинених країн, спостерігається підвищення безробіття та відповідного збільшення соціальних виплат для захисту працівників, що втратили

роботу та зниження надходжень до бюджету в цілому. Крім того, відбувається значне розшарування населення та нерівномірний розподіл доходів, звуження середнього класу у суспільстві [1; 3].

Саме за таких умов актуалізується необхідність залучення приватного сектору до надання певних соціальних послуг та вирішення соціально важливих проблем у формі корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), яка визначається як добровільна участь бізнесу та виділення необхідних ресурсів на реалізацію заходів, що сприяють підвищенню добробуту населення [4].

У цьому контексті варто зауважити, що у відповідь на потребу вирішення соціальних та екологічних проблем, спричинених глобалізацією, у 2000 році було створено ініціативу Організації Об'єднаних Націй «Глобальний договір ООН» (United Nations Global Compact), спрямовану на сприяння вирішення бізнесом глобальних проблем та забезпечення стабільності, розвитку економіки в цілому. Серед таких проблем основними є: захист прав людини, забезпечення рівних прав найманих працівників, збереження довкілля та боротьба з корупцією [5]. Наступним кроком організаційного формування принципів КСВ стала розробка у 2001 році та остаточна публікація Міжнародного стандарту із соціальної відповідальності ISO 26000 у 2010 році, яка містить основні принципи соціальної відповідальності бізнесу та визначає ключові сфери впливу, серед яких специфічними є: участь у розвитку суспільства, налагодження зв'язків зі споживачами, слідування етичних та добросовісних практик ведення бізнесу [6].

Разом з тим, основні принципи КСВ орієнтовані на запобігання та мінімізацію негативного впливу глобалізації на добробут та соціальний захист населення, крім того, сприяють пом'якшенню фінансового тиску на державний бюджет, а саме:

1) захист прав людини працівника, споживача та постачальника, тобто надання певних соціальних функцій приватним сектором, що позитивно впливає на перерозподіл державних видатків на користь інвестицій у фізичний капітал тощо;

2) соціальний та екологічний захист місцевої громади. Зазвичай соціальні проблеми пов'язані з недосконалістю ринкової економіки та проявляються у соціальній незахищеності та неспроможності найбільш вразливих верств населення задовольнити свої базові потреби. Як відомо, у період глобалізаційних перетворень спостерігається відносно вільний рух робочої сили, що сприяє підвищенню конкуренції та погіршенню добробуту найбільш вразливих громадян. Крім того, економічно ефективним для великого бізнесу є розташування виробничих потужностей за кордоном, як правило, у країнах з ринками, що

розвиваються. Відтак таке розміщення виробництва негативно впливає на екологічну ситуацію країни-реципієнта, а також на місцеву громаду, яка страждає від можливих негативних наслідків для довкілля. За таких умов, компанії, що наслідують принципи КСВ, переходять на екологічні технології та альтернативні джерела енергії, сприяють переробці та вторинному використанню відходів, приймають участь у організації та фінансуванні освітніх та спортивних заходів для місцевої громади;

3) нагромадження соціального капіталу шляхом побудови довірчих відносин завдяки етичному веденню бізнесу у відношенні до споживачів, працівників, партнерів та довкілля, наданню правдивої інформації щодо характеристик продукту, звітуванню щодо соціальної активності тощо. Таке зростання рівня довіри між громадянами, громадян до бізнесу та держави сприяє підвищенню продуктивності праці та зниженню трансакційних витрат, що так само позитивно впливає на економіку країни та на рівень її конкурентоспроможності в цілому.

Відтак за умови добросовісного слідування бізнесом принципів КСВ соціальний вплив глобалізації на добробут населення буде пом'якшено, так як приватний сектор візьме на себе певні державні соціальні функції, що знизить фінансове навантаження на бюджет та, за умови підвищення прибутковості бізнесу, підвищить надходження до бюджету; сприятиме нагромадженню соціального та фізичного капіталу, підвищенню конкурентоспроможності та технологічному прогресу країни у довгостроковій перспективі та сформує довірчі відносини між трьома агентами ринку: державою, бізнесом та суспільством.

Список використаних джерел

1. Головащенко О. С. Соціальна держава та виклики глобалізації / О. С. Головащенко // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2016. – Вип. 32. – С. 3-11.

2. Хома Н. Соціальна держава третього тисячоліття: модернізована модель / Н. Хома // Наукові записки. – 2014. – Вип. 71. – С. 205–215.

3. Геєць В. Яке майбутнє у соціальної держави? / В. М. Геєць // Економіка України. – 2013. – 7 (620). – С. 4 – 20.

4. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства; [пер. з англ.] / Ф. Котлер, Л. Ненсі. – К. : Стандарт, 2005. – 302 с.

5. United Nations Global Compact. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.unglobalcompact.org/>

6. Practical overview of the linkages between ISO 26000:2010, Guidance on social responsibility and OECD Guidelines for Multinational Enterprises. – 2011. [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://iso26000.info/wp-content/uploads/2017/02/ISO-26000_and_OECD_Guidelines_MNE_PPO_v1.pdf

Р. Мудра

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ОСНОВНА ПРОБЛЕМА В УКРАЇНІ: ПОПУЛІЗМ

Тенденція популізму в Україні на сьогодні досягає високих показників. Де тільки популісти не використовують свої ідеї для того, щоб долучити до себе більшість, і головне – це їм вдається. Річ у тому, що до популізму не привернено так багато уваги, як потрібно було б, але ж насправді це дуже велика проблема у нашому суспільстві, яка не абияк погано впливає на економіку нашої держави. Для того, щоб краще розуміти цю проблему, треба розібратись у тому, що характерно для цієї ідеології. Саме слово «популізм» походить від латинського слова «populus», яке перекладається як «народ». І це насправді здається чистою і бажаною для людей ідеєю, яка принесе справедливість у життя народу країни. Де багаті будуть сплачувати більші податки, аніж бідні, де підвищується мінімальна заробітна плата для всіх громадян, де знижуються ціни на необхідні продукти суспільству, де модернізують фабрики і можна продовжувати безкінечно довго цей гігантський перелік обіцянок, які дають зазвичай популісти. Нажаль, всі вони будуть виконані не в повній мірі, а ті, що й будуть виконані – лише на дуже невеликий час.

Потрібно також зазначити, що популісти завжди починають активно діяти, навіть масово, коли настає скрутний час в країні: погана економічна ситуація, глибока економічна криза, високий рівень нерівності в суспільстві. Це можна побачити на прикладі України у 2014 році, коли державі був необхідний новий курс та новий лідер. Чим більше пообіцяє популіст – тим більше людей за ним піде, і кожен з них дійсно буде в це вірити, так чисто, і так по-дитячому. Не можна сказати, що це повністю провина суспільства, але, так чи інакше, треба зазначити таку проблему людей, як необізнаність в економічній сфері. Всі пропозиції популістів, насамперед, є абсурдними, тому що не несуть ніякої серйозності за собою, оскільки їх варіанти вирішення важливих проблем держави є поверхневими, без урахування всіх важливих аспектів, що в подальшому несе за собою знову ж таки

невдачу [1]. Для того, щоб більше людей підтримували популістів, вони використовують референдум, як надання права вибору народу. Це можна побачити на прикладі референдуму у Нідерландах: популісти були за те, щоб відбувся референдум щодо підписання угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Проте це не більше ніж крок популістів, який наблизить їх до більшої кількості прихильників серед народу [2].

В справі економіки будь-якої країни не може бути все ідеально для кожного класу суспільства: завжди знайдуться люди, інтереси яких не будуть враховані державою. До речі, потрібно сказати, що проблема суспільства – сподівання на владу, як на рятівників, що прийдуть на поміч після чергової невдалої спроби ідеалізувати економічне положення кожного громадянина країни, що у свою чергу є абсолютно неможливим.. Згідно з дослідженням, яке було проведено по Україні, серед 2000 громадян 84% підтримують політику популізму, а з них 52% досі вважають її реалістичною. За результатами дослідження, найбільш схильні підтримувати таку політику економічно вразливі верстви населення та, меншою мірою, люди, які не проявляють критичного мислення у повсякденному житті. Разом з тим, відмінності щодо підтримки популізму залежно від віку чи регіону – несуттєві [3].

Одним із прикладів розв'язання проблеми інфляції, яке є найбільш легендарним – це політика так званого «тетчеризму». Саме Маргарет Тетчер змогла вивести Великобританію з того занепаду, в якому вона була наприкінці 1970-х років. Головним її завданням було приборкання інфляції, і це ну було лише на словах, британці й самі не повністю розуміли: що саме потрібно робити в такій ситуації. Тетчер, повністю контролюючи державні витрати, скорочуючи соціальні пільги і програми, приватизуючи торговельні марки (тим самим зменшуючи вплив держави на економічний розвиток), зменшуючи вплив профспілок, змогла побороти інфляцію і «освіжити» Великобританію. Це прояв обізнаності в економічній сфері, який допоміг Маргарет Тетчер прийти саме до таких методів подолання економічної кризи. Авжеж, люди і сама влада упиралась цим змінам, однак це був той поштовх, можливо в деяких моментах не дуже приємний, проте всі обіцянки були виконані. Це також своєрідний приклад боротьби з популізмом, бо все починається з лідера, який несе свою ідею, програму щодо покращення рівня життя у своїй країні.

Список використаних джерел

1. Шкіль Л. 84% українців підтримують популістів – виновата бідність и отсутствие критического мышления / Л. Шкіль. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mc.today/84-ukraintsev->

podderzhivayut-populistov-issledovanie-pochemu-eto-opasno-dlya-ekonomiki/

2. Давиденко Б., Шкарпова О. Михайло Мінаков: Перемога популістів у 2019-му прирікає Україну на період безвиході / Б. Давиденко, О. Шкарпова [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://voxukraine.org/uk/mihajlo-minakov-peremoga-populistiv-u-2019-mu-pririkaye-ukrayinu-na-period-bezvihodi/>

3. Михайлишина Д., Яблоновський Д. Як зробити українців менш вразливими до популізму / Д. Михайлишина, Д. Яблоновський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ces.org.ua/populism-paper/>

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

А. Назарук

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ

Проблема трудової міграції – найбільша соціально-економічна проблема нашого часу. Що ж таке трудова міграція? Відповідно до Закону України «Про зовнішню трудову міграцію», трудова міграція - це переміщення громадян України, пов'язане з перетинанням державного кордону, з метою здійснення оплачуваної діяльності в державі перебування. Раніше за кордон виїжджали учені, інженери та люди які мали вищу освіту, щоб реалізуватися та створити свою справу за кордоном, тому що, це на багато реальніше чим в нашій державі. Але нажаль, зараз виїжджають громадяни різних професій в пошуках «кращого життя» [1].

Серед країн ЄС головними напрямками трудової міграції із України являються: Польща, Італія, Чехія і Росія. Кількість трудових мігрантів Держстат оцінює в 1,3 млн., а експерти наводять оцінки від 2 до 4 млн. Точну цифру назвати не можна, так як половина людей працює за кордоном нелегально [1].

Одним із основних факторів міграції є низький рівень заробітної плати. Так, протягом 2017 року середня зарплата в Польщі зросла на 3,4% - до 4271 злотого (трохи більше 1 тис євро або 32 тис грн). У той же час в минулому році показник склав 4516 злотих (1075 євро). Такі дані наводить Головне статистичне управління Польщі. Середня зарплата в Україні за 2017 рік становить 8777 грн. А це - 266 євро за

поточним курсом. Тобто українська середня зарплата в чотири рази менше від польської [2].

Отже, українську міграцію можливо подолати за допомогою таких заходів:

- Підвищення заробітної плати;
- Підвищення безпеки в країні;
- Створення умов для професійної реалізації;
- Створення нових служб зайнятості (бюро по працевлаштуванню);
- Розвиток прогресивних технологій, що можуть забезпечити підвищення якості праці та створення більшої кількості робочих місць по регіонах;

Підбиваючи підсумки, треба сказати що, державі потрібно розв'язати економічні та організаційні проблеми та прийняти будь-які методи боротьби з цією проблемою.

Список використаних джерел

1. Віннічук Ю. Що означає трудова міграція /Ю.Віннічук.[Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://biz.censor.net.ua/resonance/3089154/scho_oznacha_trudov_a_mgratsya_ukrantsv - вільний.

2. Офіційний сайт ТСН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tsn.ua/ru/groshi/srednyaya-zarplata-v-polshe-v-chetyre-raza-prevysila-pokazatel-v-ukraine-1110192.html> - вільний.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

М. Назарчук

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ВЕЛИКИЙ ВІДСОТОК НА КРЕДИТ ЯК БАР'ЄР ДЛЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Малий бізнес – це головний елемент ринкової системи, гармонійний розвиток економіки без якого неможливий. Про це свідчить те, що більшість розвинених країн отримали свій розвиток завдяки інвестуванню у малі підприємства. Це найбільш впливовий підрозділ економіки, що становить основу дрібнотоварного виробництва, визначення швидкості економічного прогресу, будову і якісну характеристику ВВП, рівень демократизації суспільства;реалізуючи структурне перетворення економіки, швидку окупність витрат, втілення в життя інновацій, додаткові робочі місця.

Для формування стабільної, конкурентоспроможної економіки в Україні необхідно, щоб розвивались підприємства, тому цю проблему не можна ігнорувати. Вирішуючи проблеми підприємства, держава автоматично вирішує багато проблем самої держави. Оскільки саме малий і середній бізнес забезпечує зростання української економіки, держава повинна надавати підприємцям допомогу і підтримку. На жаль, протягом останніх років функціонувати малому бізнесу в Україні дуже важко. Існує багато проблем, однієї із самих важливих серед яких є занадто великий відсоток на кредит для розвитку малого бізнесу.

Наприклад, якщо підприємець хоче взяти кредит у банку на 500 000 гривень на рік, то середній відсоток становитиме 22,57%[1]. Це дуже високий відсоток. Адже у цьому випадку доходність малого бізнесу повинна бути десь на рівні 50%, щоб мати можливість відшкодувати відсотки та втрати від інфляції, а також отримати нормальний прибуток. А таких інвестиційних проєктів для малого бізнесу дуже мало. Як наслідок – значно поступається іншим країнам світу у рівні економічного розвитку, хоча й має належний потенціал. Так, за даними Всесвітнього банку у 2018 р. світовий об'єм ВВП, розрахований за паритетом купівельної спроможності (ППС) склав \$136,48 трлн. Більше 40% світового ВВП створюють азійські країни, у тому числі і Росія. США і Китай генерують третину світового ВВП. Частка України у глобальній економіці - лише 0,29%[2]. Одна з причин такого стану – недостатність розвитку малого бізнесу.

Малий бізнес в Україні приносить 16 % валового внутрішнього продукту в економіку країни[3]. У той час, як в Німеччині його частка становить більше половини ВВП[4]. У США цей показник сягає 60%[5]. І одна з головних причин цього – надто високий відсоток за банківськими кредитами, які стають недоступними для малого бізнесу.

Шляхи вирішення цієї проблеми, на наш погляд, можуть бути наступні:

- забезпечення малим підприємцям доступ до кредитів. Доступні кредити-це кредити з нормальним відсотком, щоб підприємці змогли без проблем їх сплачувати;

- започаткування спеціальної державної програми для допомоги у створенні та розвитку малого бізнесу в Україні. Її завданням повинне стати навчання українців фінансовій грамотності, правильності ведення свого бізнесу. Також держава має фінансово підтримати початківців у бізнесі, давала кошти для розвитку ідей, використовуючи добре відому у світі практику мікрокредитування;

- залучати гроші із-за кордону через грантову систему.

Розвиток малого бізнесу в Україні є необхідним. Якщо забезпечити доступні кредити підприємцям, створити програми для початківців малого бізнесу, давати стартап для підприємців, то зросте кількість малого бізнесу в Україні, отже виросте українська економіка, відсоток малого бізнесу у створенні значно зросте. Тобто українська економіка стане стабільнішою, а життя українців кращим. Але дуже важливо подолати проблему з кредитом, яка заважає українській економіці зростати.

Список використаних джерел

1. Великі можливості для малого та середнього бізнесу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bankchart.com.ua/business/credit> - вільний.

2. Лига и финансы [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://finance.liga.net/ekonomika/infografica/kakaya-dolya-ukrainy-v-ekonomike-mira-spyoler-malenkaya-infografika> - вільний.

3. Газета «Сьогодні» про фінанси [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.segodnya.ua/economics/business/stalo-izvestno-skolko-ukraine-prinosit-malyu-biznes-1289504.html> - вільний.

4. Geizer.ru [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://geizer.ru/statii/malyj-biznes-v-germanii.html> - вільний.

5. ВВП в США в 2019 году [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://visasam.ru/emigration/canadausa/vvp-usa.html> - вільний.

Науковий керівник: А.О.Задоя, доктор економічних наук, професор.

А. Недокус

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: ЗАГРОЗИ ТА НАСЛІДКИ

Державний борг — це сукупні боргові державні зобов'язання перед усіма кредиторами (юридичними та фізичними особами, іншими державами, організаціями міжнародної класифікації, тощо).

Загальний державний борг України на 30.09.2019 становить 82953,5 млн. дол. США. Зовнішній борг становить 48160,6 млн. дол. США, а внутрішній становить 34792,8 млн. дол. [1].

На мою думку, щорічне зростання дефіциту державного бюджету України є основна причина швидкого приросту величини прямого державного боргу України. Збільшення державного боргу країни через зростання витрат на його обслуговування спричиняє приріст дефіциту державного бюджету. Така «боргова спіраль» супроводжується

збільшенням темпів зростання боргу держави та дефіцит державного бюджету, погіршує економічну ситуацію України та може спричинити виникнення боргової кризи.

Поступове збільшення гривневої частки боргу, яка значно зменшилася у 2015 році, — це дуже важливий момент для бюджету, оскільки дозволяє чіткіше й глибше планувати виплати за державним боргом, а також зменшує ризик, що в разі ослаблення гривні у бюджеті не вистачить грошей на виплати.

Весь борг України, включаючи позики, гарантовані нею, за останні 5 років у перерахунку на іноземну валюту постійно збільшувався. Те ж саме відбувалося і з гривневим еквівалентом, оскільки гривня з кожним роком втрачала свої позиції, а 70% боргу було саме у валюті, та й нові позики були переважно валютні. Це був основний шлях поповнити валютні рахунки для боргових виплат.

Цілком зрозуміло, що подальше нарощування державного та гарантованого державою боргу може суттєво сповільнити темпи зростання економіки України, зробити її більш залежною від кредиторів та понизити рівень національної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg> - вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

А. Нехода

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

МОЖЛИВІСТЬ БАНКІВ ВПЛИВАТИ НА КІЛЬКІСТЬ ГРОШЕЙ В ОБІГУ

Грошова емісія – це випуск в обіг додаткової кількості грошових знаків і платіжних засобів. Внаслідок грошової емісії збільшується грошова маса в країні. Емісійні операції, а саме випуск в обіг коштів, а також вилучення їх з обігу, є основною метою діяльності центрального банку. Таким чином, усе що робить центральний банк, так або інакше пов'язано з цими операціями. В той час, коли центральний банк здійснює емісійні операції, він намагається забезпечити таку кількість грошей в обігу, яка суттєво необхідна для обслуговування процесу обміну товарами та послугами в сучасній економіці країни. В

інакшому випадку, гроші починають знецінюватись, що призводить до інфляції, яка негативно впливає на економічний стан країни.

В теперішніх умовах емісія безготівкових грошей являється первинною, тому що спочатку кошти повинні відобразитися у вигляді записів на рахунках комерційних банків, а вже після цього – з'являтися в обігу у вигляді готівки. Таким чином, нові гроші з'являються в обігу після того, як здійсниться банківська кредитна операція. Як результат, головним принципом організації грошової системи є кредитний характер грошової емісії.

Метою емісії безготівкових грошей є задоволення потреби підприємств в оборотних засобах та інвестиціях. Вона здійснюється завдяки зарахуванню додатково випущених грошей на кореспондентські рахунки в комерційних банках у вигляді кредитів центрального банку. Наприклад, коли виробництво зростає, або збільшуються ціни на товари та послуги, економіка та населення потребують додаткових грошей, які повинні задовольняти ці потреби.

Як відомо, сучасна банківська система має два рівні. Нижній рівень – це комерційні банки, а верхній рівень – центральний банк. В Україні в ролі центрального банку виступає Національний банк України. Це державна структура, яка займається регулюванням національної економіки.

Можна сказати, що центральний банк є єдиним емісійним центром готівкових грошей. В той час, коли комерційні банки здатні створювати, іншими словами мультиплікувати, кредитні гроші, центральний банк має можливість обмежувати, чи навпаки, більше розширювати цю можливість [1]

Банківський мультиплікатор – це процес збільшення грошових коштів на депозитних рахунках комерційних банків у період їхнього руху від одного комерційного банку до іншого. Наприклад, коли центральний банк купує цінні папери, що перебувають у володінні комерційних банків, він таким чином здійснює додаткову грошову емісію. При цьому, в зв'язку зі зростанням резервів, збільшується кредитний потенціал комерційних банків.

Процес грошово-кредитної мультиплікації відіграє важливу роль у забезпеченні пропозиції грошей відповідно до потреб економічного обігу.

Таким чином, можемо зробити висновки, що більшість грошей в обороті створюються не «друкарським верстатом» Національного банку України, а комерційними банками шляхом кредитування економічних агентів або придбання активів.

Відповідно до практики, яка склалася в розвинутих країнах світу, прийнято виділяти наступні грошові агрегати: M0, M1, M2, M3 [2, с. 256]. Формування грошових агрегатів здійснюється за ступенем ліквідності платіжних засобів, яка визначається тим, за який час та з якими витратами ці засоби можуть бути використані для придбання деяких товарів та послуг.

Ми вважаємо, що грошова готівкова емісія суттєво вплине на об'єм коштів в обігу (агрегат M0), що вплине на інші агрегати, а саме на поточні рахунки, строкові депозити та ощадні вклади, депозитні сертифікати і деякі інші зобов'язання (агрегати M1, M2, M3). Комерційні банки за допомогою мультиплікатора можуть вплинути лише на об'єм електронних коштів, тобто на агрегат M1 та M2.

Список використаних джерел

1. Емісія грошей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=81200 – вільний.

2. Задоя А.О., Петруня Ю.С. Макроекономіка / А.О. Задоя. – К.: Знання, 2008. – 381 с.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

Е. Николаева

Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

СОВРЕМЕННЫЕ МАСШТАБЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ ТРУДОВОЙ МИГРАЦИИ: РОЛЬ УКРАИНЫ

Международная миграция рабочей силы приобретает глобальный характер и стала частью международных экономических отношений, а именно: участвует в процессе извлечения для себя определенной пользы. В настоящее время она охватывает все больше стран мира. Большое перемещение трудовых ресурсов происходит между государствами Европы, Северной и Южной Америки, Африки.

Последние 20 лет свыше одного миллиона человек ежегодно переезжают из одной европейской страны в другую в поисках работы. Много европейцев навсегда переезжают на постоянное проживание в США, Канаду, Австралию, Италию, Польшу.

Международная миграция рабочей силы охватила как развитые, так и отсталые страны, в которой охвачены не только безработные, но и часть работающего населения. В этом случае причиной миграции является поиск лучших условий труда, и рабочая сила перемещается из

стран с низким уровнем жизни и зарплаты в страны с более высокими этими показателями.

Международные рынки труда развиваются благодаря потоку рабочей силы, которая и привела к их формированию. Миграция ведет к серьезным экономическим, социальным и политическим изменениям в каждой стране.

Главная причина миграции - экономическая, что является важной составляющей международной миграции рабочей силы, когда есть желание заработать больше, чем у себя на родине и найти лучшее применение своей квалификации.

Число украинских мигрантов в мире продолжает расти. Украина занимает восьмое место в мире по количеству эмигрантов и четвертое по количеству мигрантов. С 2015 по 2019 годы число международных мигрантов в Украине возросло на двести тысяч человек. Согласно статистике на первое июля этого года число украинских мигрантов за пределами нашей страны составило 5,9 млн человек, которые ищут работу и большую оплату труда за пределами страны [1].

Основные страны назначения трудовых мигрантов с Украины представлены на рис.1.

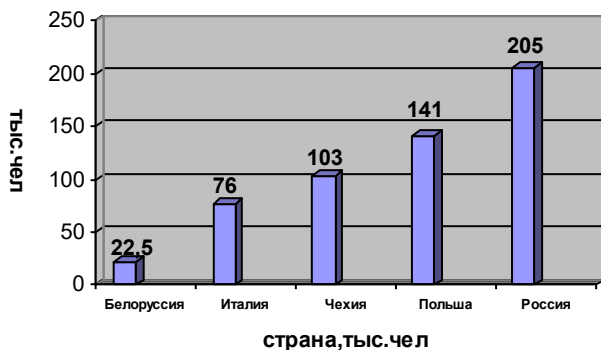

Рис. 1. Основные страны назначения трудовых мигрантов с Украины на 2018 год, тыс. чел. (Рассчитано автором по [1])

Внешняя трудовая миграция дает благоприятное влияние на развитие рынка труда в Украине, т.к. большая часть заработанных средств возвращается в Украину и поддерживает курс национальной валюты.

Основными причинами, которые вынуждают к трудовой миграции являются неблагоприятная экономическая ситуация в

Украине, нехватка рабочих мест на рынке труда, политическая нестабильность, высокая безработица, низкий уровень охраны здоровья.

У стран, принимающих мигрантов есть потребность в дополнительной квалифицированной и дешевой рабочей силе.

В чем же суть миграции населения? В первую очередь - это реализовать желание работников удовлетворить личную потребность социального, квалификационного и духовного характера.

Международные миграционные процессы имеют последствия для стран поставщиков рабочей силы, а именно:

а) из-за оттока квалифицированных специалистов уменьшается возможность развития собственной страны;

б) возможность мигрантов скрывать доходы и уклоняться от налогов;

в) уменьшается поступление в бюджет, т.е. сокращается количество плательщиков налогов.

Зная причины и подходы по устранению миграционных процессов, ознакомившись с методами социальной защиты безработицы, следует вывод, что самым надежным методом есть создание рабочих мест и повышение качества жизни в стране.

Список использованных источников

1. International organization of migration [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.iom.int/> - свободный. Язык англ.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

Е. Николаева

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ БЕЗРАБОТНЫХ В СТРАНАХ МИРА

Безработица- это явление, при котором рождаются негативные социально-экономические последствия. Социальная сущность в том, что вынужденно неработающие люди, которые существуют на помощь, а не на заработанные деньги, не находят самоутверждение и теряют профессионализм, производственные навыки, теряют веру и могут деградировать как личность.

Главным государственно-правовым способом социальной защиты населения считается система соцобеспечения - т.е. система

материального обеспечения граждан в случае потери трудоспособности, безработицы, старости.

Социальная помощь по безработице очень распространена во многих странах. Существует блок экономической политики в отрасли организации рынка труда, а это-создание новых рабочих мест, содействие малому и среднему бизнесу, подготовка и переподготовка кадров, миграционная политика и общественные работы.

Поскольку безработица- это альтернатива занятости, каждая страна разрабатывает свои методы борьбы с ней. Это предусматривается международными нормами. Европейские страны накопили опыт в борьбе с безработицей и способы смягчения ее последствий.

Американский подход строится на помощи, начисляя субсидии и направленный сберечь желание человека на самореализацию с минимальной ответственностью общества за человека. Поэтому помощь по безработице при этом жестком подходе платится не больше полугода, что вынуждает человека искать работу. Те, кто не находят работу за это время, переходят в группу бедных граждан, которые живут за счёт государственной помощи.

Шведский подход к государственному регулированию занятости отдает преимущество активным методам. Безработных переучивают новым профессиям, создают новые рабочие места, поддерживают самозанятость, малое предпринимательство и находят другие методы по увеличению сферы деятельности, координируют миграцию населения и рабочей силы путем выдачи субсидий.

Согласно программе, разработанной в Дании, работники имеют право на получение полностью или частично оплаченного отпуска сроком до одного года для получения дополнительного образования или по присмотру за ребенком. Освобожденные рабочие места временно занимают безработные.

Согласно японской модели, каждый человек может найти себе работу, даже если она не очень интересная и полезная. В этом и есть причина низкой безработицы в Японии и экономии средств на социальные выплаты.

Мы проанализировали опыт зарубежных стран по социальной защите населения, борьбе с безработицей.

Безработица наблюдается во всех странах рыночной экономики во все времена. Уровень безработицы в некоторых странах Европы в 2018 году представлен на рис. 1.

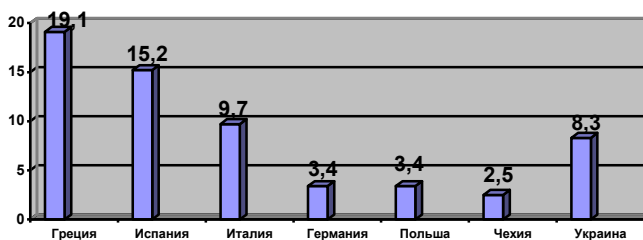

Рис. 1. Уровень безработицы в некоторых странах Европы в 2018 году, % (Рассчитано автором по [1])

Несмотря на рост экономики в мире, уровень безработицы остается высоким.

Динамика изменения количества социально зарегистрированных безработных в Украине за последние 5 лет остаётся неизменной. С уменьшением потребности работодателей на замещение свободных мест возникает постоянная конкуренция. В среднем количество безработных в 8 раз превышает потребность работодателей. Выбирая свой путь, свою социальную политику, Украина не должна слепо копировать зарубежные модели, но и игнорировать опыт организации социальной политики тоже не следует.

Безработица- это явление, которое свидетельствует о нарушении определенных экономических колебаний и наблюдается во всех странах рыночной экономики в разное время. Ее можно считать своеобразной нормой, потому что определенный процент безработицы существовал всегда.

Опыт промышленно развитых стран говорит о том, что при выплате помощи безработным нужно придерживаться двух принципов:

- 1) помощь должна быть связана с поиском работы;
- 2) не допускать возможности постоянного проживания за счет государственной помощи.

Список использованных источников

1. International Labour Organization [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> - свободный. Язык англ.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ: ГОЛОВНА ПРОБЛЕМА УКРАЇНИ

Кожний з нас, хто хоча б один раз замислювався про проблеми України, напевно згадував почуте по телевізору, в інтернеті або на вулиці словосполучення "трудова міграція". Але багато хто не знає правильного значення цього поняття. Трудова міграція – пересування людей з метою заповнення незайнятих робочих місць між країнами або всередині країни. Вона є у всіх країнах, і сама по собі не є чимось поганим, але у випадку з Україною не все так просто, і на те є свої причини:

1. За останні 12 років, згідно Держстату, в Україні спостерігається міграційний приріст населення на 230 тис. ос. (Таб. 1).

І здавалося б, статистика позитивна, все добре, але є 2 проблеми: Насправді Держстат відображає лише реєстрацію в державній міграційній службі, а не зміну місця проживання. Знаття з реєстрації оформлює дуже мала частина емігрантів – в основному ті, хто отримую громадянство іншої країни і одночасно вирішує припинити українське громадянство. Натомість Українці, що проживають за кордоном (постійно або тимчасово) та не знімаються з реєстрації в Міграційної служби, в показниках міграційного руху не враховані. Ось і виходить, що з реальною ситуацією цифри Держстату мають дуже мало спільного

2. Виїжджають з країни не тільки робітничий клас, але так само велика кількість інтелігенції, розумної молоді, та взагалі все, у кого є можливість, що призводить до нестачі робочих рук у всіх сферах діяльності. І це не дивує, люди їдуть не тільки для заробітку, а й за освітою, за кращими умовами життя. Так само цьому факту сприяє той факт, що наші сусіди (Чехія, Польща, Угорщина та Країни Балтії) спрощують для українців працевлаштування.

Таблиця 1

Кількість випадків прибуття і вибуття (тис. чол.) [1]

	Кількість випадків прибуття	Кількість випадків вибуття	Міграційний приріст, скорочення	Рік
Україна	629276	610687	18598	2018
Україна	442287	430290	11997	2017

Україна	271119	252653	18466	2016
Україна	563937	540454	23483	2015
Україна	542506	519914	22592	2014
Україна	672942	644029	31913	2013
Україна	726226	664382	61844	2012
Україна	683449	667316	16133	2010
Україна	642819	629372	13447	2009
Україна	710748	695869	14879	2008
Україна	758292	741454	16838	2007

У кінці хотілося б сказати, що міграція є головна проблема України, тому що на даний момент для неї створені всі умови. І поки в нашій країні не буде гідно оплачуватися праця, поки медицина і освіта не будуть знаходитися на належному рівні, поки закони не будуть рівні для всіх, міграцію зупинити неможливо.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт статистики України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - вільний. Мова укр.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

O. Oleynik

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

WAYS OF DEFINING THE LEVEL OF TRUST: HOW DO SEMIOTICS AND HERMENEUTICS INFLUENCE SUCH NOTIONS AS TRUST AND CONFIDENCE, BELIEF?

Though many scientists have studied the institute of trust (among them: FukuyamaF., KupreychenkoV.A., ObosovN.N. and many others) we see this issue not studied enough by many reasons and one of them is absence of simple and precise way of calculating it.

Along with this, it is worth noting that, it is trust, as marketing and financial instrument, that is the most commonly used by companies to attract their customers and when this idea is widely exploit by maximum, first of all, by such institutions as banks, producers of security systems and all the rest. Even trade companies, any, that have social interaction.

Rational approach is based on the proofs, calculations, statistical data and the results of them are to be considered as an evidence of the basis for

conducting this research, and language, used for describing the received data, but the thing is that the digital data can be the result of used language.

And that is why while our study we are going to apply such science as hermeneutics as well. Digits are also a representation of text and thus is a subject to different kinds of interpretation.

The more interpretations can be done the more is the percentage of distrust and uncertainty. The narrower is the interpretation of a text the more trust it raises.

When it goes about money, it is a very weighable factor, that is to be considered above all, as here is the secret how to save or spend the resources wisely.

As an additional evidence to the above said, the fact of developed inner terms and specially used definitions of those terms in different companies, that we call corporate language can serve. It is a common knowledge, that INDA are used in large companies and, from one point of view, they can be perceived as distrust, but only until an NDA is signed by an employee. After having been signed, it serves as a proof of trust. As by signing it an employee with this act shows, that he or she is ready to follow the rules and takes the responsibility to keep the secrets of the company with which the contract has been signed. The act "of signing an NDA" shows the good will of an employee.

Trust or confidence, to our opinion, is something that cannot be touched or seen, but can be literally felt through the freedom and the way of communication.

It actually manifests through the communication; the way it is conducted.

There should be another way of assessment trust except for polls. A mathematical way of expressing units of trust through a formula and digits, except for that, we get after polls.

Assessment of results validity is justified as a preventive measure or a precaution, it is used for calculating risks when giving loans by a bank or insuring life or whatever by an insurance company.

Trust, according to some scientists, is manifested through agreements and being sure that those agreements will be successfully achieved. According to Ushakov D.N. "trust is a confidence in somebodies' decency and honesty" [1]. Within the frames of resource approach Illyasov F. offers the following definition of trust: "Trust is a set of representations and moods of an individual; a) that reflect his or her expectation, that an object will be performing or implementing some functions, contributing to increasing or enlarging the resources of the subject; b) manifesting through readiness of a subject to

delegate to the object realization of these functions.”[2]Speaking in simpler language, it is the feeling of being confident, that the word given to somebody, would be kept.

We cannot count water, but we can count liters. There is a unit of measure for it.Trust is as vitally important for society as aspiration for a person, so we offer to call this units of measure“asp” (as an abbreviation for words: aspiration and to aspire.

Positive and negative experience towards somebody or something adds or deducts points of asps respectively. Let's take for an example banking sphere which is very sensitive in relation of trust and see the dynamics of changing equity of one of the biggest banks in Ukraine.(Fig 1).

To have more relevant data let's take into account (Fig. 2) that shows how quantity of affiliatesraised or reduced during the period from 2016 – 2019.

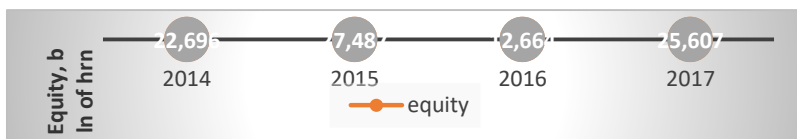

Fig. 1. Equity (owncapital) of PrivatBank (The closed joint-stock company the commercial bank «PrivatBank») [3]

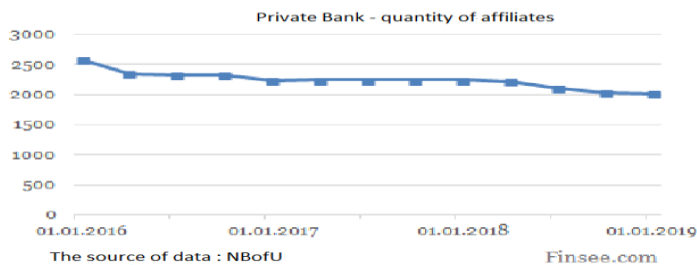

Fig. 2. Number of affiliates of PrivatBank during 2016-2019 (The closed joint-stock company the commercial bank «PrivatBank») [4]

Within thediagram shown in Fig 2, we can observe an exponential reducing of the number of the affiliates which could have been caused by plenty of reasons direct and indirect. Among them we can make an emphasis on the most prominent to our opinion such as: contemporary not calm and not as stable political and economy situation in the country as we

all wished it to be; the fact that the bank has changed the owner and became a state enterprise has manifested greatly in Fig 1 through dramatic drop in the equity of the bank; acts of hacker attacks.

It is very likely, that many scientists could agree that a perfect language to render an idea is the code of Morse or a dot and dash code, as all the rest can be subject of interpretation, which in its turn can serve to incorrect actions from the side of an agent who takes part in an interaction. The combination of factors could give a fuller picture of an event and provide us deeper understanding of it, to make our way towards the right way on how we can improve the situation.

Surely, this issue is to be studied and it is just first steps to understanding and elaborating the way of calculation trust of people, still every contribution is one more piece in the puzzle of our deeper understanding of the term “trust” and the ways how it can be counted except for polls.

References

1. *Grand definition dictionary of Russian language by D.N. Ushakov*[on line]. Available at: <https://ushakovdictionary.ru/word.php?wordid=12890>(Accessed 30 Oct. 2019).
2. Altman Y. and Kubiniy N.Yu. (2016), *Vidyoveriyaiikhotsenka*[Types of trust and methods of assessment], Uzhgorod University Scientific Bulletin, Series economy, issue № 2 Chapter 4 “Economy of enterprises and industries, PP. 148-152 [on line]. Available at: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/15466/1/%D0%92%D0%98%D0%94%D0%AB%20%D0%94%D0%9E%D0%92%D0%95%D0%A0%D0%98%D0%AF%20%D0%98%20%D0%98%D0%A5%20%D0%9E%D0%A6%D0%95%D0%9D%D0%9A%D0%90.pdf>(Accessed 30 Oct. 2019).
3. Wikipedia. *PeivatBank* [on line]. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%91%D0%B0%D0%BD%D0%BA#%D0%9A%D0%B%D1%96%D1%94%D0%BD%D1%82%D0%B8>(Accessed 30 Oct. 2019).
4. *Finsee* [on line]. Available at: <https://finsee.com/%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA/>(Accessed 30 Oct. 2019).

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Sciences, Full Professor.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПОХІДНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Сьогодні ринок похідних фінансових інструментів (деривативів) є сегментом, який активно розвивається й займає домінуючу частину фондового ринку [1].

Загалом, історія розвитку ринку починається із глобалізації та лібералізації світової фінансової системи і переходом до плаваючих валютних курсів. При цьому, поряд із позитивними факторами відкритості ринків, посилилася й нестабільність, що спричинило створення інструментів, які б використовувалися як механізм для боротьби з різноманітними ринковими ризиками.

Наразі, у зв'язку із бурхливим розширенням ринку деривативів, з'являється необхідність у створенні все більшої кількості нових похідних інструментів фондового ринку, що чинить значний вплив на стан світового фінансового ринку. Саме тому, можна сказати, що особливості функціонування деривативів та їх майбутні тенденції розвитку є надзвичайно важливими і актуальними питаннями.

У науці різні аспекти функціонування ринку деривативів висвітлені у навчальному посібнику М.В. Жуковської «Ринок похідних цінних паперів». Окрім цього, такі діячі як І. Б. Хома, О. Г. Угринюк, В. М. Шелудько, В. В. Вірченко та Т. К. Блохінабагато уваги приділяли вивченню теоретичних основ сучасного стану, тенденцій та перспектив розвитку ринку похідних фінансових інструментів. Автори зазначених тем досліджували ринок деривативів у світі зокрема в Україні та всі особливості його функціонування. Крім цього, вони визначали як він впливає на різноманітні економічні коефіцієнти країни та світові тренди розвитку. Варто згадати й О. В. Корову, що піддала аналізу роль похідних цінних паперів у різнобічних аспектах розвитку сучасної економічної системи.

Слід зазначити, що активна вживаність деривативів полягає у значній кількості переваг, якими вони володіють: відносно низька ціна залучення капіталу, яка робить похідний фінансовий інструмент найбільш привабливим для здійснення арбітражних операцій або спекуляцій (отримання прибутку від різниці продажу та купівлі), можливість здійснення розрахунків у майбутньому та хеджування

ризиків(створення інфраструктури для зниження загального обсягу ризику через його перерозподіл) [2].

Важливо відокремити, що здійснення арбітражних операцій за нормальних умов виступає стимулятором стабілізаційних процесів ринку, в результаті чого згладжуються та нівелюються перепади цін, в реальному секторі економіки знижуються кризові процеси, а ліквідність ринку зростає.

Тим не менш, незважаючи на велику кількість позитивних факторів від використання деривативів, інструмент також має значну низку вкрай небезпечних недоліків.

По-перше, первісно похідні фінансові інструменти безпосередньо засновувалися на вартості основного базисного активу та повністю залежали від нього. Наразі ж, деривативи випускаються за такими базисними активами як розрахункові показники, наприклад, фондові індекси, які не підкріплюються реальними товарами та відповідно вже не залежать від них.

Таким чином, обіг похідних інструментів вийшов за межі бірж та національних економік й почав розвиватися як самостійний сегмент фондового ринку. Окрім цього, він отримав можливість випуску та обігу деривативів у необмеженій кількості, оскільки ці інструменти вже не беруть участь у формуванні внутрішнього капіталу країн, де виробляються товари, що лежать в основі базисних активів.

По-друге, у зв'язку із широко поширеним застосуванням Інтернету та електронних систем у всіх областях людського життя, ринок деривативів стає все більш віртуальним, поступово втрачаючи свою основну функцію – хеджування та розвиваючи іншу – спекулятивну. Це дозволяє йому розвиватися за власними законами, не пов'язаними із реальною економікою, адже похідні інструменти вже не можуть повноцінно служити додатковою підтримкою або підстраховувати бізнес із реальним рухом товарів або капіталів.

Тож, у зв'язку із переорієнтацією функцій деривативів, сформувався величезний розрив між спекулятивними гравцями і компаніями, які реально хеджують ризики своєї основної діяльності.

По-третє, кількість укладених угод з кожним роком все збільшується й ринок продовжує зростати більш швидкими темпами порівняно з іншими фінансовими інструментами й навіть базисними активами, на яких вони засновані. Все це спричиняє появу істотних обсягів віртуальних капіталів. Саме завдяки цим процесам й з'являється висока волатильність на фондових майданчиках, що здійснює протилежну функцію, яку повинен виконувати дериватив - підвищує ризики біржових операцій.

У такий спосіб, більш високі ризики обігу похідних інструментів, через відсутність їх реальної оцінки на всіх етапах проведення операцій, призводять до реальних фінансових втрат багатьох учасників фондового ринку, що негативно впливає на амплітуду його розвитку.

По-четверте, через майже повну некерованість системи обігу деривативів, можна говорити про збільшувану тенденцію до безконтрольного (незарєєстрованого) і непрозорого випуску нових форм похідних фінансових інструментів. Внаслідок цього й спостерігається напрямок розвитку ринку деривативів у значному відриві від реальної економіки. Окрім цього, у зв'язку із акумуляцією значного обсягу ризиків, профіль яких залишається незрозумілим для більшості учасників угоди, відбувається перерозподіл кредитного ризику у всій світовій фінансовій системі. Незважаючи на це, найбільші банки світу залишаються задіяними у здійсненні спекулятивних операцій.

Однак, слід зауважити, що не всі деривативи є причиною криз та волатильності ринку. Наприклад, опціони та ф'ючерси, що функціонують на біржову сегменті, є більш стійкими у відношенні до кризових явищ, оскільки працюють в умовах стандартних контрактів і постійного контролю з боку біржі.

Таким чином, обсяг залученого капіталу у зростаючу кількість укладених угод за деривативами потребує пильної уваги міжнародних організацій та втручання систему обігу похідних фінансових інструментів через їх екстрене регулювання.

На думку вчених, заходи з регулювання ринку деривативів можуть розвиватися через посилення законодавства основних країн-учасниць ринку похідних фінансових інструментів або, у разі відсутності позитивного ефекту, через обнуління ринку, тобто відмову від основних валют, що забезпечують розрахунки за деривативними операціями.

У вересні 2013 р. на саміті G20 країни «великої двадцятки» домовилися про посилення правил регулювання ринку деривативів. У Декларації саміту вказано на необхідність встановлення загальних мінімальних маржинальних вимог для торгівлі інструментами та формування системи централізованого клірингу операцій на основі міжнародного консенсусу.

За рекомендаціями G20 регулятори фінансового ринку повинні прямувати до проведення торгівлі високо ризиковими активами строго за посередництва клірингових центрів та бірж. Відповідно, емісія похідних фінансових інструментів також повинна бути обмежена.

При цьому необхідно враховувати, що пряма заборона деривативів як фінансового інструменту не буде мати позитивний ефект, оскільки їх переважна кількість знаходиться на позабіржовому ринку. Саме тому, перш за все, регулюванню повинен підлягати позабіржовий оберт. Це передбачає переведення всіх угод у біржову систему обігу, тобто здійснення торгівлі буде відбуватися лише на біржах, що має усунути більшість ризиків.

Незважаючи на ряд прийнятих рекомендацій, наразі не всі країни запровадили їх у свою практику, що не може повністю обмежити негативний вплив на світову фінансову систему.

Насамперед реформування стосується взаємовідносин між банками та їх клієнтами, які здійснюють операції з деривативами, бо угодамиють здійснюватися тільки за участю третьої незалежної сторони — біржі або клірингового центру для забезпечення гарантії виконання зобов'язань.

Важливо підкреслити, що найбільше збільшується ризик саме для банків через відсутність єдиної методики обліку деривативів на балансах кредитних установ. У такий спосіб, зарахунок хитрощівуведення бухгалтерського обліку похідних інструментів, банки мають можливість не повністю відображати ризики і можливі збитки, пов'язані з їх обігом (первинний борг). Таким чином, висвітлена проблема потребує врегулювання шляхом введення єдиних стандартних правил обліку похідних цінних паперів як необхідної умови вдосконалення обороту деривативів.

Окрім цього, для подальшого систематизованого обліку ринку похідних інструментів необхідно створити аналог центрального депозитарію, діяльність якого може не тільки значно полегшити і впорядкувати операції з усіма видами інструментів, а також підвищити роль саморегулюючих організацій на ринку деривативів [3].

Підсумовуючи, можна сказати, що незважаючи на велику кількість позитивних аспектів використання ринку похідних фінансових інструментів, він може серйозно загрожувати стабільності фінансової системи внаслідок свого неконтрольованого росту. Для контролю за ринком деривативів міжнародні організації розробляють поради щодо його реформування, як-то: введення єдиних стандартів обліку, створення аналогу центрального депозитарія для обліку деривативів, обмеження емісії похідних фінансових інструментів, переведення всіх угод у біржову систему обігу та підвищення ролі саморегулюючих організацій.

Список використаних джерел

1. Котова О. В., Ершова К. А., Ешану Ю. В., Зеленин А. О., Крашенинников М. В. Рынок производных финансовых инструментов

всеюдня и его роль в развитии современной экономической системы. *Инновационная экономика: перспективы развития и совершенствования*. 2017. №7. с. 90-96.

2. Хома І. Б., Угринюк О. Г. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку похідних цінних паперів в Україні. *«Молодий вчений»*. *Економічні науки*. 2017. № 5 (45). с. 769-774.

3. Блохина Т. К. Рынок деривативов: мирове тренды и перспективы развития. *Вестник РУДН, серия Экономика, Финансовые проблемы*. 2015. №1. с. 94-102.

Науковий керівник: Н.Є. Скрипник, кандидат економічних наук, доцент.

Д. Перегуда

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

Валютне регулювання зовнішньоторговельних операцій — це діяльність з управління обігом валюти, що здійснює контроль за валютними операціями, а також часткове обмеження іноземних валют, впливу на валютний курс гривні яку здійснює відповідні державні органи (Національний банк України, Кабінет Міністрів України й Верховна рада України). Воно спрямоване на організацію міжнародних розрахунків, встановлення порядку реалізації операцій з іноземною валютою та іншими валютними цінностями.

Основними валютними цінностями України є грошові знаки у вигляді банкнот або білетів державної скарбниці — які є абсолютно законним засобом розрахунку, що знаходяться в обороті на території України та інших країн. Також — валюта іноземних держав, які можуть використовуватися для розрахунку на території іноземних держав. Цінні папери, такі як акції компаній, державні та корпоративні облигації, різні векселі, депозитні сертифікати, а також виробничі інструменти, такі як ф'ючерси, опціони та CDS (кредитний дефолтний своп), та інші документи фінансового та банківського типу, які виражені в гривнях, доларах, євро і валютах інших країн. Валютні операції регульовані державними органами України — це операції при яких переходить право власності на валютні цінності (продаж і купівля), з використанням валютних цінностей як засобу платежу з передачею заборгованості та інших зобов'язань. Валютні операції поділяються на "spot", "forward" і "option". Спот-операції — це

короткострокові угоди з постачання валюти протягом 2 днів. Відповідно до цього, курс спот — це курс, який був на момент укладення угоди. Форвард-операції — це строкові угоди, розрахунки за якими відбуваються не пізніше 2 днів. Форвардні курси валюти відрізняються на величину знижки або премії, пов'язаної з відстрочкою платежу. Опціон-операції — це також термінові угоди, відповідаючи правилам, суб'єкти ринку отримують право на покупку або продаж валюти через певний час за курсом, який фіксується в момент укладання угоди.

Валютний ринок — ринок міжбанківського обміну (продажу і покупки) валюти за вільними цінами (котирування формуються без обмежень або фіксованих значень). Основні валютні центри світу це Нью-Йорк, Лондон, Париж, Цюрих, Гонконг, Сінгапур і Сан-Франциско. Регіональні ринки Форекс діляться на Азіатський, Європейський, Американський і Тихоокеанський. Основні валютні зони світового ринку Форекс — доларова зона, в яку входять країни Америки на чолі з США, стерлінгова: Великобританія і її колишні колонії, нових: всі азіатські країни на чолі з Японією і зона євро: Країни Західної та Центральної Європи на чолі з Німеччиною.

Учасників ринку Форекс можна умовно поділити на 4 групи. Перша — це найбільші банки й банківські об'єднання світу (HSBC, SP Morgan) і центральні банки. Метою таких учасників ринку є регулювання курсів валюти для корекції економіки своєї країни. Друга група — це страхові, пенсійні та інвестиційні фонди, які здійснюють операції в інвестиційних цілях. Також фінансові компанії, які виконують роль посередників між приватними особами й ринком, і фізичні і юридичні особи.

Регулювання національної валюти України передбачає: регулювання курсу гривні, організацію розрахунків в доларах, євро та інших іноземних валютах, розрахунки по експортно-імпортних операціях, операції купівлі-продажу іноземної валюти готівкою, порядок переведення валюти інших країн через митну зону України та правила переказу іноземної валюти. Валютне регулювання представлене на міждержавному (МВФ, Світовий банк) і національному, яке здійснюється на основі правил МВФ і конституується дієвими законами України.

Суб'єктами контролю і регулювання валюти в Україні є:

- Національний Банк України, який є головним органом контролю валюти. Його завдання — контроль за виконанням всіх правил регулювання валютних операцій на території України практично з усіх питань.

- Уповноважені банки України здійснюють контроль за валютними операціями, які проводяться резидентами та нерезидентами через їх банки.

- Державна податкова інспекція також виконує контроль за валютними операціями.

- Міністерство зв'язку, яке контролює виконання правил поштових переказів за межі України.

- Державний митний комітет України контролює пересування валютних цінностей через митну зону України.

Інструменти, за допомогою яких виконується регулювання валюти нашої країни діляться на інструменти прямого та непрямого регулювання. Інструменти непрямого регулювання гривні — політика відкритого ринку — забезпечення продажу і покупки різних цінних паперів на відкритих, прозорих умовах. Основна мета — контроль над розміром грошового обороту і процентними ставками. Політика обов'язкових резервів — політика, яка контролює певну частку зобов'язань комерційних банків по залучених ним депозитів, яку банк повинен обов'язково тримати в резерві. Нормативи обов'язкового резервування складають - 6.5 відсотків по депозитах юридичних і фізичних осіб строком до запитання і коштах на поточних рахунках і 3 відсотки за строковими депозитами. Дисконтна політика — це політика корекції облікових ставок. Виконується з метою впливу на курс валюти. Підвищення ставки Національного банку сприяє підвищенню курсу, а скорочення — до зниження. Інструменти прямої регулювання національної валюти ділять на економічні та адміністративні інструменти. Економічні аналізують ринкові закономірності розвитку міжнародних зв'язків. Адміністративні — законодавчо закріплені нормативи, обов'язкові для виконання. Економічні інструменти ділять на валютну інтервенцію — вплив ЦБ країни на курс валюти шляхом продажу або закупівлі великих партій іноземної валюти. Диверсифікація валютних резервів — регулювання структури валютних резервів шляхом включення до складу резерву різних валют з метою захисту валютного резерву від можливих втрат. Девальвація валюти — штучне зниження обмінного курсу валют з метою стимулювання споживчого попиту на внутрішньому ринку і підвищення конкурентоспроможності на світовому ринку, а також ревальвація — протилежне значення. Адміністративні інструменти ділять на обмеження валюти, регулювання платіжного балансу (експортні субсидії, податкові пільги та митні тарифи).

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

PROBLEMS OF THE MODERN LABOUR MARKET IN UKRAINE

In the years of independent Ukraine one of the main tasks that must be solved is the problem of modern labor market. The most important problems include: high amounts of hidden unemployment, demographic crisis, ongoing depopulation and the aging population, which leads to a reduction in the number of labor potential of Ukraine. It should be noted that the problem of unemployment entails a number of derivative issues, such as loss of jobs and production volumes, the depreciation of the national currency. Unemployment, decreasing GDP, leads to a reduction of tax revenues to the state budget, in addition increased public expenditure on social protection of the unemployed population. This problem requires finding ways to reduce unemployment, which allows to increase the level of employment; optimizing the number of employees in enterprises and reduce personnel costs and the execution of individual business processes.

An equally important problem is that in Ukraine there is no unified system of forecasting demand in the labor market, resulting in a professional qualification imbalance. Both public and private schools continue on a paid basis to produce professionals based on the needs of the present, thus preparing the future unemployed residents.

Thus continues the trend of faster increase of the training of economists and lawyers, primarily due to the high prestige of teaching in the field, guaranteeing in the recent past, high and stable income. Increased supply on the national labour market economists and lawyers will inevitably impact on employment opportunities for specialists in these fields. At the same time, the need arose to provide the economy with highly qualified specialists in engineering, agricultural enterprises, aviation and space education and pedagogy.

The youth segment of the labor market is characterized by the fact that the level of youth unemployment more than 1.5 times higher than the average in the country. This means that a significant proportion of young people not able to adapt to market conditions, and therefore is not competitive on the labour market. Thus, the increased risk of failure relative to employment, reduces the overall probability of finding any work.

The difficulty of employment to encourage young people to engage in unregulated and illegal activities, which, as you know, leads to more negative consequences (Шолота, М., Криворучко, Н. 2010).

Also, an important concern is the spread of informal and shadow employment, at the moment it is almost half the total production in the country. On the one hand, the activities of the informal sector are an important part of the Ukrainians because it provides them with jobs. However, enterprises operating in the informal sector do not pay taxes, which increases the tax burden on the formal sector, reduces the efficiency of its functioning and, consequently, narrows the possibilities of its development, hampers the creation of jobs and higher wages. The reduction of the tax base due to the growth of the informal sector leads to an increase in the budget deficit, reduction of social spending and have a negative impact on the living standards of the population.

Based on modern realities, specific measures for the development of the labor market should be flexible, have an economic and social effect, therefore, the prospects for further development and improvement of the labor market of Ukraine must be associated with an increase in the level of employment and a decrease in the level of unemployment. To achieve the goal, it is necessary to formulate priority areas for reforming the labor market. We can include to them:

- Creation of new jobs by creating a favorable investment regime in the country for foreign enterprises and through the development of small and medium-sized businesses. State support for small and medium-sized businesses can be achieved through the provision of soft loans for Ukrainian producers or the introduction of the so-called "tax incentives" for a period of 3-5 years;

- an increase in demand for labor, both from the private and from the public sector of the economy. Implementation of mechanisms for employing graduates of Professional - educational Universities and institutions: the interaction of employers with universities, the participation of employees in the creation of a modern educational and production base, the creation of centers for retraining and professional training of workers

- creating conditions for the employment of young people and graduates of higher educational institutions and universities. This can be achieved both by creating new jobs, and by reducing the number of workers who have reached retirement age.

At the same time, the creation of job positions in the private sector will contribute to a gradual reduction in projected unemployment, enhance the professional, territorial and sectoral mobility of the labour and work force (Ксенова, Е.В, Колесник, М.А, 2017).

References

1. Шолота, М., Криворучко, Н. (2010). *Проблеми зайнятості та безробіття на національному ринку праці*. [online] Rusnauka.com.

Available at:
http://www.rusnauka.com/10_NPE_2010/Economics/62483.doc.htm
[Accessed 1 Nov. 2019].

2. Ксенова, Е.В., Колесник, М.А., (2017). *Основные проблемы современного рынка труда Украины*, Территория науки, №1, с. 121-128 [online]. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/v/osnovnyye-problemy-sovremennogo-rynka-truda-ukrainy> [Accessed 4 Nov. 2019].

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

A. Pilipenko
Alfred Nobel University, Dnipro

TOURISM IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECT

Ukraine attracts more and more tourists every year. However, significant achievements in this area can not yet boast. Despite the fact that Ukraine looks modest against the backdrop of world tourism, it has a natural and cultural potential in order to take a leading place among the countries visited. Now everyone says that Ukrainian tourism is moving forward significantly. This is true, but there is a "flip side to the coin". Definitely, this topic requires detailed consideration.

The good news is that Ukraine occupies 78th place in the list of competitiveness among 140 countries, now. Moreover, it has risen up to 10 positions over the past year, becoming one level with such well-known resorts as Sri Lanka, Dominican Republic. The "safety" indicator has improved a lot - by 20 points. Therefore, Ukraine has left a list of the most risky places to travel in the world. This has a very positive effect on the tourism industry.

The development of air travel has also a great success. The launch of new flights increased the number of transportations and the trip for foreigners to Ukraine became more affordable. By the way, Ukrainian airlines transported 7.5 million passengers in 2019. And this is 11% higher than last year (Nv.ua, 2019).

It is impossible to forget about the natural wealth of Ukraine, which develop green tourism. Tourists, including residents of large cities have a unique opportunity to get acquainted with the village culture, local traditions, crafts. Such a direction is actively forming in Poltava, Carpathians, Cherkassy, Kherson.

But there are a number of problems that slow down the development of the tourism industry in Ukraine. In 2017, Ukraine took one of the last places among countries with the smallest part of GDP in the tourism

industry - 1.4%. This regulation can be corrected by business regulation, simplification of obtaining visas for citizens of different countries, and an increase in the number of flights (Unian.net, 2019).

Apparently, Ukraine has infrastructure problems. Since the days of the USSR, large complexes with a low rate of comfort have remained. Also, in Ukraine there is no training of highly qualified personnel. Many workers do not have the required experience. As a result, tourist services are low.

In fact, the state has many architectural sights, but many of them need reconstruction, for which the government does not allocate funds. The main recreational areas are in the Carpathians, Odessa, Transcarpathia, Kiev. There are other cities where it is possible to organize different types of tourism, including wellness. It's just that their potential is not being used.

What will make tourism in Ukraine even better than now:

- more attention to the development of domestic tourism, but also not to forget about international tourism;
- improvement of tourism infrastructure;
- efficient and rational use of the necessary resources;
- licensing and certification of market participants;
- development of partnerships between the state and the tourism business.
- development of a tourist brand of Ukraine;
- foreign language training for service workers.

Finally, despite some shortcomings, Ukraine has great potential to take a leading position in international tourism. The state has already launched this process, having good success. Positive dynamics is already a positive signal. No doubt, the solution of the problems considered will affect both the improvement of the economic and social development of the country.

References

Nv.ua. (2019). В зоне особого притяжения. Количество иностранных туристов в Украине быстро растет. [online] Available at: <https://nv.ua/biz/markets/inostranny-turizm-ukraina-podnyalas-v-reytinge-turisticheskoy-privlekatelnosti-novosti-ukrainy-50047420.html> [Accessed 10 Nov. 2019].

Unian.net. (2019). Авиaperезовки в Украине: из каких аэропортов больше всего летают. [online] Available at: <https://www.unian.net/tourism/news/10650837-aviaperevozki-v-ukraine-iz-kakih-aeroportov-bolshe-vsego-letayut.html> [Accessed 10 Nov. 2019].

Scientific supervision by A. Mahdich, PhD in Economics, Professor.

ПОРІВНЯННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ БЕЗРОБІТНИХ У РІЗНИХ КРАЇНАХ

Головною метою соціального захисту безробітних є підтримання гарантованого заробітку та доходу у разі втрати постійної роботи або взагалі її відсутності. Такий механізм сприяє запобіганню бідності та покращує макроекономічні показники держави.

Існують різні типи соціального захисту від безробіття. Серед них система страхових виплат, соціальних виплат (які, як правило, частково фінансуються за рахунок податків) та системи гарантій зайнятості (найбільшою з таких програм є Програма гарантованої зайнятості сільського населення імені Магатми Ганді в Індії).

У країнах світу виплати отримують лише 21,8% безробітних, інші залишаються без доходу. Також, серед країн спостерігається високий рівень диференціації. Якщо в Європі та Центральній Азії кількість безробітних, які отримують виплати складає 42,5%, то, наприклад, в Африці цей показник не вище 5,6% (Рис. 1) [1].

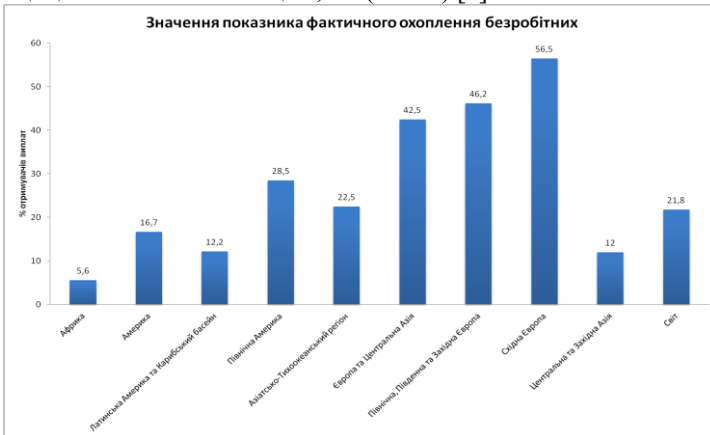

Рис.1. Значення показника фактичного охоплення безробітних.

На такі цифри безумовно впливає слабка система соціального захисту безробітних. Велика кількість безробітних немає право на виплати через незадоволення критерій їх отримання. Наприклад, частка тривало безробітних.

У багатьох країнах продовжується процес покращення реформ системи соціального захисту безробітних. Греція одна з перших зайнялась розповсюдженням системи захисту на самозайнятих. Грошова допомога у розмірі 360 € у місяць виплачується від 3 до 9 місяців тим, хто має 3-річний страховий стаж, індивідуальний дохід яких до втрати роботи складав до 20 000 €. [1]

У Франції захист від безробіття також має і молодь від 18 до 25 років. А в інших країнах (Великобританія, Данія, Ірландія, Швеція) реалізують програми, які допомагають у розв'язанні проблем безробіття серед молоді. Це професійна підготовка, поліпшення системи навчання, консультації, можливість отримання досвіду роботи (як приклад, Програма гарантій зайнятості молоді в ЄС).

Мінімальна сума допомоги в Україні становить 610 гривень, а рівень безробіття скоротився і слав 9% на 2018 р. [2]

За даними таблиці 1 можна побачити, що системи соціального захисту безробітних у різних країнах працюють доволі ефективно і позитивно впливають на рівень безробіття - він має тенденцію до зниження за прогнозами і на наступні роки.

Таблиця 1

Рівень безробіття у різних країнах, %.

Країни	2016	2017	2018	2019	2023
Великобританія	4,9	4,4	4,4	4,5	4,5
Греція	23,6	21,5	19,8	18	14,7
Ірландія	8,4	6,7	5,5	5,2	5
Україна	9,3	9,4	9	8,7	6,8
Франція	10	9,4	8,8	8,4	7,3
Швеція	7	6,7	6,3	6,3	6,6
Японія	3,1	2,9	2,9	2,9	2,9

На нашу думку, найбільш ефективним методом зниження рівня безробіття є не тільки розвиток системи соціального захисту безробітних, але й укріплення взаємозв'язків цієї системи з політикою сприяння зайнятості та з макроекономічною політикою, одним із завдань якої є стимулювання створення робочих місць.

Список використаних джерел

1. Доклад о социальной защите в мире в 2017–2019 годах. – Москва: МОТ, 2018. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/publication/wcms_646848.pdf - вільний.

2. World Economic Outlook (October 2019) [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.imf.org/external/datamapper/LUR@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOORLD/UKR> - вільний.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

К. Plyska
Alfred Nobel University, Dnipro

THE SPACE SOLUTIONS OF ECONOMIC PROBLEMS

Nowadays, humanity is faced with quite significant problems associated with the massive consumption of minerals, as well as the problem of overpopulation. Based on this, humanity needs to illuminate the solar system, where we can overcome each of the above problems. Since economy plays a big role in this, it is worth analyzing economic components of this problem.

According to experts, almost all major minerals will end in 2070. To be precise, energy reserves (oil, gas, uranium) legal supplies until 2080, other metals (zinc, silver, gold, etc.) until 2030. The second problem is the overpopulation of the Planet, which according to UN forecasts, by 2050, our population can reach 9.7 billion, and by 2100 it will exceed 11 billion.

Since the Earth is the only industrial center in the solar system we can use our resources for the design and development of colonies in space, but only if the colonies import useful resources to Earth (profit from investment).

Table 1
The contribution of the selected countries to the space economy

Country	Number of companies				Total
	Space exploration (military developments)	Satellites and new space solutions	New materials, production	Space insurance	
USA	11	6	10	2	38
France	4	1	0	2	9
U.K.	5	1	1	1	8
Japan	0	1	3	0	4
Germany	0	0	0	2	3

Sources :To Infinity and Beyond – Global Space Primer.Bank of America Merrill Lynch. 30 October 2017.

As space infrastructure grows we get rid of overpopulation problems. At increasing the volume of transportation of valuable resources to Earth, we will save our planet from the need for minerals. In addition we will increase the space economy, which in turn will give new jobs for their employees.

Many countries have been operating in the sphere of space economy for a long time, an example is seen on tab. 1. The most advanced country in this matter is the United States, which every year not only increases space flights but also engaged in the creation of new products and materials for the space industry.

In the United State private-state stations continue to grow. An increase in traffic flow between the Earth and space will stimulate a reduction in prices for it, further accelerating the development of colonies. Sooner or later, on the Moon (and then on Mars and other planets) there will appear enterprises capable of offering their goods to the Earth. Initially, they will use regular public transport to deliver their goods and resources, and as they grow, they will acquire their own spacecraft and launch vehicles.

Accordingly, as part of the median forecast of Morgan Stanley Bank Holding, by 2040, the combined average annual economic growth rate should exceed 1.1 trillion dollars. In addition, according to the investment bank *Bank of America, Merrill Lynch*, space exploration between the Earth and the Moon, including mining, export of resources from the moon, the deployment of a permanent colony of up to 1000 people up to 2.7 trillion dollars

To conclude, in addition to purely economic, global problems have a tremendous political impact on the life of modern civilization and being closely connected in their solution require the unity of efforts of all mankind. The development of the modern world economy, the transition to the post-industrial stage of development, makes adjustments to the priority of global problems. Because of this, they do not become less important, but humanity is limited in its financial capabilities, which it can devote to solving global problems. This limiting factor can well be overcome on the way to finding political solutions to the problem and manifesting the political will of individual states to establish effective international cooperation in solving global problems, space exploration remains one of the priority today.

References

Yanik A.A. To the concept of "space economy" // Trends and management. - 2018. - No.1. - P. 51 - 66. DOI: 10.7256/2454-0730.2018.1.25708
Medium. (2019). *Economic Space*. [online] Available at: <https://medium.com/economic-spacing/economic-space-c87f41eb3b59> [Accessed 19 Nov. 2019].

Scientific supervision by: A. Mahdich, PhD in Economics, Professor.

GLOBAL POVERTY AND WEALTH

Today, people are more and more interested in world economic problems (ecology, food, etc.) but yet one of the key is property. Now this topic is really very relevant. Despite the fact that now there are a huge number of different portals and sites on which we can find out all the necessary information, people still remain in ignorance or confusion. The main reason yet up-to-date news that often distort information. So, how much do we know really know about poverty in the world and how can we define it?

Almost 90% of the population is confident that the poverty level is increasing, but is this really the case or are they still feeding us false facts? Despite the marked reduction in poverty over the past few decades, many people are convinced that the number of absolutely poor people around the world has increased - not only in absolute terms, but also in relation to a growing population of the world.

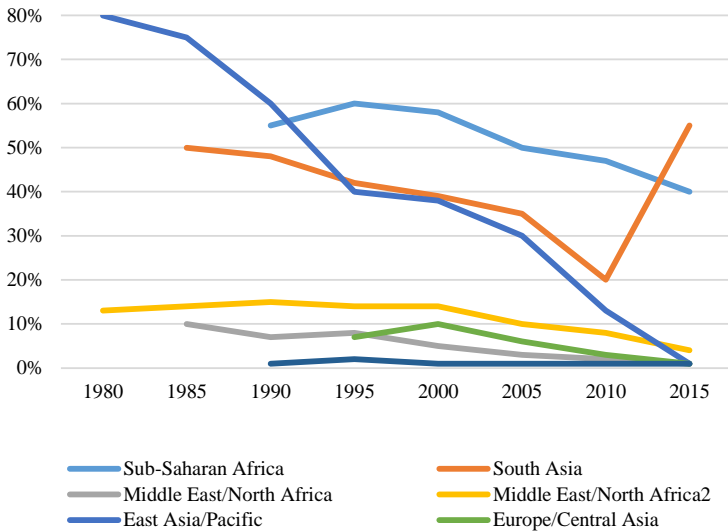

Fig. 1. Percentage of absolute poor by region of the world, 1981–2015

Source: (Fink and Kappner, 2019)

In 2016, a representative survey interviewed 26,000 people in 24 countries to estimate absolute poverty over the past 20 years using the 2015 definition of \$ 1.25 at purchasing power parity. Only 13% of respondents said that poverty levels have declined. 1% came to the correct assessment that it was half as much. 70% believe that poverty has increased. Misperception in industrialized countries was especially strong.

In Germany, for example, only 8% said that the world's share of the poor has declined. In developing and developing countries, the assessment was much more positive, for example, in China, where 50% of respondents said that poverty levels have declined. A study by Ipsos in 2017 came to similar conclusions. According to this, 11% of respondents in Germany believe that absolute poverty has declined globally, while in China 49% noted a decrease.

The World Bank predicts that the number of people living in absolute poverty will continue to decline and drop to a few million by 2030 outside sub-Saharan Africa, to a few million. Although this development should be optimistic, many are still convinced that poverty has increased and continues to grow worldwide in recent decades. Given the media and educational landscape that puts negative events in the forefront, this conclusion is not surprising. Since the beginning of the industrial revolution in the mid-18th century, absolute poverty has been declining throughout the world. If in 1820 about 80% of the world's population still lived in absolute poverty, today the global poverty rate is about 8.5%. In different regions of the world, the reduction in absolute poverty was different. Absolute poverty is almost unknown in Europe and America, and the poverty rate in sub-Saharan Africa is 40%.

Even in the poorest regions, progress is being made. In China, 61 percent of people were below the poverty line in 1990 and could barely afford hot meals a day. Meanwhile, this figure fell to a meager four percent - and the People's Republic has ascended due to political reforms and economic openness for the second largest economy in the world. India still has a lot of poverty, especially in rural areas, but even in the subcontinent, most people live better today than they did 25 years ago. In South Asia, more than one in two people still suffered from extreme poverty in 1990, and according to the United Nations, not one in five today. In the Caribbean and Latin America, absolute poverty has even almost disappeared.

Over the past 30 years, there has been a particularly sharp reduction in absolute poverty worldwide - from 35% in the mid-1980s to 8.5% today. The main driving force behind this process has been the expansion of market structures such as those in China and other Southeast Asian

countries. On the contrary, conventional development assistance did not play a major role (Fink and Kappner, 2019). These figures are not the result of any tricks of inventive statisticians, they specifically affect the lives and lives of millions of people (THE WORLD, 2019).

In conclusion, all this does not mean that the problem of poverty has been resolved. People are still starving, many newborns are dying, and more people are on the run than ever before, creating many new challenges. But the problem itself has decreased. And we should be more aware of this topic.

References

Fink, A. and Kappner, K. (2019). Global poverty: positive development, negative assessment. [online] IREF Europe. Available at: <https://de.irefeurope.org/Diskussionsbeiträge/Artikel/article/Globale-Armut-Positive-Entwicklung-negative-Einschätzung#doc1952> [Accessed 15 Nov. 2019].

THE WORLD. (2019). Poverty and Wealth: The German middle class - grinded between rich and poor - WORLD. [online] Available at: <https://www.welt.de/wirtschaft/article183291058/Armut-und-Reichtum-Die-deutsche-Mittelschicht-zerrieben-zwischen-Arm-und-Reich.html> [Accessed 15 Nov. 2019].

Scientific supervision by A. Mahdich, PhD in Economics, Professor.

Д. Понисько
НВК-лицей № 100, м. Дніпро

ПРОБЛЕМИ КІНЕМАТОГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

У вересні 2019 року було прийнято законопроект, який передбачає зміни в Бюджетному кодексі України відносно державної підтримки кінематографа. Цей законопроект спрямований на створення сприятливих умов для розвитку вітчизняного кінематографа, щоб той у свою чергу міг радувати нас створеними серіалами, кінофільмами, мультфільмами та іншими. Передбачається, що зміни приведуть до збільшення робочих місць у цій галузі, до збільшення кількості вироблених в Україні фільмів, до розвитку сучасної інфраструктури для створення кінопродукції, а також до залучення іноземних інвестицій.

Зараз маючи змогу для створення «продукту», необхідно звернути увагу на те, який же попит на нього. Грошей на фільми виділяють із державного бюджету не мало, українські режисери почали хвилю відродження вітчизняного кіно, здобуваючи на міжнародних

фестивалях велику кількість нагород, позитивні відгуки від критиків, але цього замало, тому що самі українці не дуже шанують ці кінострічки, обходячи їх стороною. Дивлячись на статистику легко помітити, що касові збори дуже різняться із тими сумами, які були вкладені в них, вони покривають не більше ніж десяту частину собівартості, а деякі не збирають навіть одного мільйона за прокат. Так фільм «Бобот» зібрав у 7, «Брама» – у 8, «Позивний Бандерас» – у 10, «Благородні бродяги» – у 21, «Таємний щоденник Симона Петлюри» – у 23, «Герой мого часу» – у 33, «Коли падають дерева» – у 37 разів менше ніж собівартість. Єдиний з фільмів «Скажене Весілля» покрила витрати та збрала у 4 рази більше ніж собівартість.

Існує декілька причин такого краху.

Перше – фільм, що транслюється лише на один ринок, будь це іноземний чи вітчизняний, ніколи не зможе себе окупити повністю та стовідсотково, тому що замало споживачів, у даному випадку глядачів. Судячи із нашої статистики, українські кінострічки приводять, у середньому, до півмільйона глядачів, що є дуже низьким показником, як раз для того, щоб не мати змогу навіть покрити собівартість. Насправді, навіть ті самі американські стрічки, мають змогу покривати усі витрати, саме тому що виходять в прокат по всьому світу, самі громадяни «відмивають» малу частину витрат. Наша країна, нажаль, поки не має змоги виробляти кінострічки достатнього рівня та якості, щоб пускати їх на світову арену, але це один з багатьох фінансових потенціалів та причин для фінансування цієї галузі.

Друге – реклама, маркетинг. Коли ми приходимо до кінозалу, нас завжди зустрічає реклама фільмів, котрі транслюються або ті які незабаром будуть, саме в такі моменти ми можемо зацікавитись продуктом та вирішити, що бажаємо його придбати. Проте, ви коли-небудь помічали, що українське кіно ми майже не бачимо там, воно затьмарюється на фоні голлівудських шедеврів, а інколи навіть і зовсім не рекламується. Частенько люди й не здогадуються про існування великої кількості стрічок, створених на їхній Батьківщині, саме тому що ніколи не бачили, навіть маленького постеру. А причина криється у тому, що фінансування розподіляється так, що на маркетинг та розповсюдження, у середньому, йде лише близько 200 – 250 тисяч гривень, цього вистачає лише на пару місяців, на двох чи трьох каналах, не більше. У той час, як експерти вважають, що із бюджету на рекламування та просування повинно йти не менше ніж одна третя усіх коштів. Через нестачу фінансування на рекламу, доводиться не обмежувати себе грішми держави та шукати спонсорів, а також вкладати свої особисті кошти. Стрічки доводиться рекламувати у

соціальних мережах, як, наприклад, це було із фільмом «Позивний Бандерас». Ситуацію може врятувати також залучення відомих та популярних зірок, як це було із «Скаженим Весіллям».

Третє – кінозали. Так, за ствердженням Робіна Горбича, директора компанії «Кіноманія», котра представляє Warner Bros. в Україні, декотрі іноземні фільми не доходять до нас саме через цю проблему.

Якщо дивитися на Західну Європу, то там є країни значно менші за Україну, зі значно меншою кількістю населення, але при цьому в них більше кінозалів. А саме від цього, безпосередньо залежать прибутки прокатників. Але, крім того, люди повинні витратити гроші на квитки. Зараз в Україні приблизно 170 кінозалів, на той час як в Європі, у таких країнах, як Польща із населенням 35 млн., існує у 4 – 5 разів більше кінозалів. Але зростання кількості екранів, повинно супроводжуватися поліпшенням економічної ситуації, зростанням прибутку людей. В середньому в Україні при населенні близько 40 млн. на одну людину припадає 0,6 відвідувань кінотеатрів на рік. У країнах Європи ця цифра може становити 3 – 5 відвідувань. І причини такого становища – мала кількість екранів та низькі прибутки населення. Якби країна була адекватно забезпечена екранами, вибір був би більше.”

А також, кінозали зараз приватизуються та закриваються, це також сприяє зменшенню потенціальних глядачів.

Четверте – спрямованість, іншими словами жанр. Взагалі можна сказати, що українська публіка дивиться такі фільми, в яких багато спецефектів, масштабних сцен, щось таке, що варто дивитися на великому екрані. Зараз в країні складна економічна ситуація, і вона була така останні роки, тому перед людьми стоїть такий вибір, чи варто витратити гроші на фільм, в якому нема спецефектів. Багато хто думає, що такий фільм, як «Три білборда...» він може переглянути вдома, для цього не потрібно йти в кіно. Тобто, у публіки стає питання вибору на що саме витратити кошти. Якщо розмова йде про Францію чи Великобританію, де більш зрілий ринок, де більше кінозалів та високий прибуток в населення, то там «Три білборди...» можуть мати такий самий успіх, як і блокбастер.

Люди у соціальних мережах обговорюють, те що в прокат виходять лише фільми, націлені на патріотизм, а вони бажали би бачити щось більш легке та веселе, щоб хоча б на ті декілька годин, поки йде стрічка, забувати про той хаос, який оточує їх за межами кінозали.

Як висновок можна відзначити, що люди бажають бачити більше «свого» виробництва на екранах, вони готові йти на нього, але міністерству час передивитись фінансування таких проєктів, щоб люди могли хоча б бачити реклами та вирішувати йти чи ні. З'явилося багато талановитих режисерів та сценаристів, але державі потрібно дуже ретельно пильнувати, як використовується фінансування та на які тематики воно йде. Важливо також «рятувати» кінозали. Головне в просуванні українського кіно, те що ми будемо мати наш особистий стиль, наш особистий “продукт”, незлизаний із Голівуда, тому що багатьом вже набридлі однотипажні та шаблонні кінострічки.

*Наукові керівники: Г.Ф. Біла, вчитель економіки,
Т.Г. Ніколаєв, вчитель інформатики.*

А. Примас
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ У МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКАХ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Сьогодні майже половина інтернет-користувачів перейшла на використання електронної валюти як засобу платежу. Особливість криптовалют в тому, що будь-яка електронна система передбачає користувачів і наявність головного сервера, як в банку, а в системі блокчейн такого сервера поки немає. Кожен користувач своїм ресурсом є елементом системи, яка адмініструється (один з одним) без наявності центрального адміністративного органу. На кожному комп'ютері зберігається інформація про всі транзакції, скоєні в системі. Найпопулярнішою криптовалютою є біткоїн.

За надання технічних потужностей користувач отримує своєрідну подяку: певний відсоток біткоїнів. Але для того, щоб конвертувати цей зарібок в реальну валюту, користувач повинен скористатися послугами обмінників — так званих біткоїн-бірж.

Вважається, що криптовалюта — це стабільний універсальний інструмент глобальних фінансових платежів з високою капіталізацією і виступає конкурентною формою міжнародного переливу капіталу. Тому його можна розглядати як стабілізаційний інструмент інвестування, джерело краудфандингу, що може пом'якшити наслідки можливих економічних потрясінь, використовувати для підтримки інноваційних стартапів.

Однак в цій сфері існують і негативні тенденції. По-перше, курс біткоїна має велику волатильність і може істотно змінюватися кілька разів на день. По-друге, останнім часом криптовалюта помітно втратила довіру своїх користувачів, оскільки почастишали випадки блокування роботи біткоїн-бірж хакерами. По-третє, анонімний характер криптовалюти призводить до неможливості повернення втраченої криптовалюти. Так, за даними «The Guardian», ще в 2013 році Джеймс Хауелс став героєм заголовків в ЗМІ, втративши свій жорсткий диск, на якому зберігалися дані про 7500 біткоїнів (на той час близько 4 млн. фунтів стерлінгів). Програміст так і не зміг довести, що саме він є власником втраченої криптовалюти. Втрата власного секретного ключа від електронного гаманця також унеможливило його відновлення, оскільки діє принцип анонімності власника крипто валюта [1].

Що стосовно переваг, криптовалюта дає можливість уникнути прив'язки до курсу валют, процентних ставок і комісії за транзакції. До того ж, операції з використанням цифрової валюти є миттєвими, незалежно від фізичного знаходження платника й одержувача.

Найбільшим плюсом криптовалюти є те, що її неможливо підробити, а транзакції не можуть бути оскаржені й відкликані платником. Крім того, транзакції з використанням криптовалюти є анонімними. Банківські операції побудовані за принципом стягнення: транзакція проходить ідентифікацію, і певна сума стягується з рахунку платника. Для криптовалюти, використовується принцип передачі, завдяки чому власник цифрової валюти може передати її одержувачу без надання будь-якої супровідної інформації.

Отже, використання криптовалюта в міжнародних розрахунках хоча і є досить привабливою, але дуже ризиковою операцією через велику мінливість курсу до основних світових валют. Крім того багато країн не визнають крипто валюту як засіб платежу. Тому на даний час цей інструмент має скоріше лише спекулятивні перспективи.

Список використаних джерел

1. The Guardian. Missing: hard drive containing Bitcoins worth £4m in Newport landfill site [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/technology/2013/nov/27/hard-drive-bitcoin-landfill-site> - вільний. Мова англ.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

BENEFITS AND COSTS OF FALLING DOLLAR IN UKRAINE

Dollar rate always was an integral part of Ukrainian economy. Some time ago it was stable, but now - absolutely not. It was devaluating very fast recently. Devaluation of "American" currency has both: advantages and disadvantages. Let's examine each of them for Ukrainian society, Ukrainian entrepreneurs, and foreign investors. Phenomenon of falling dollar is an issue to be solved as soon as possible to avoid economic decline.

That did not happen for years: the dollar again costs less than 25 UAH [3]. Even Ukrainians, that are far from the world of finance, heard about the reason for the unusual devaluation: foreign investors, that showed interest in Ukraine, invested almost \$3 billion in the Ukrainian public debt. At the first glance, everything is fine, but there is a downside – the Ukrainian currency is not strengthened by the economy, but by speculative capital, which came there for high rates. Therefore, right now, 25 UAH for 1 dollar is a local positive, but overall is not the best scenario for Ukraine. There are more reasons to concern than positive aspects. So what are the good ones?

1. Prices will go down.

The hryvnia exchange rate is one of the main factors of inflation in Ukraine, since the cost of imported goods and the inflationary expectations of Ukrainian producers depend on it. Due to massive investments of non-residents, usually the conservative NBU promised to lower the discount rate even faster than it was expected, with the help of which it seeks to reduce the price growth rate.

2. Reserves are growing.

The NBU takes the advantage of the situation and redeems surpluses of currency that foreigners sell in order to invest in hryvnia government funds more actively. In the spring, the regulator announced that it is planned to buy about \$20 million from the market. Now, daily purchases reach several hundred million dollars.

3. Purchasing power increases.

Strong hryvnia rate is not only a psychologically important factor for an ordinary Ukrainian. With the cheapening of the dollar, the average salary in dollar terms also increases.

Strengthening of the hryvnia is only the external effect of the investment of foreign money in Ukraine. In the longer term, that creates serious imbalances in the Ukrainian economy, which hasn't created the

conditions for its national currency to become stronger yet. What are the problems?

1. We contacted speculators.

In the situation with the rate, shouldn't be forgotten that: Ukraine deals with the speculative capital, which came here at high rate, - said the head of Idea Bank, Mikhail Vlasenko [1]. I think that this money doesn't create any additional value, doesn't stimulate production, employment, and, accordingly, export.

2. There is also no margin of safety.

Currency that came to Ukraine had been taken by NBU almost entirely, if it wouldn't happen, dollar rate could reach the mark of 20 UAH for 1 dollar, but National Bank could (should have) bought out the currency even more actively: reserves of \$20 billion during the period of large payments on the state debt are not enough to prevent hryvnia from falling, in case the trend reserves.

3. Exporters will not be greeted.

The Ministry of Finance criticized the regulator for allowing hryvnia to grow so strong: according to the head of department, Oksana Makarova, due to discordant actions, the country receives problems not only with filling the budget, but also with exporters [2]. National currency devaluation is one of the most common ways to support a domestic producer. Making money in foreign currency, Ukrainian exporters are interested in smooth devaluation – in that way they get more hryvnia, which means that they spend a smaller share of income on production (most of the costs are in hryvnia).

4. Import will win.

Importers are pleased with the fall of dollar: they increase supplies, trying not to lower prices as long as possible. Ukrainian producers will suffer from this – it will become more difficult for them to compete with foreigners, who are often more mobile and technological, but also cost more. Then, prices for imported products will drop down.

5. The foreign currency deficit in Ukraine will increase.

Ukraine receives less currency from exports than it spends on imports. The forecast of the current account deficit of the balance of payments for this year, according to the NBU is \$3,6 billion [4]. Strong hryvnia rate will worsen that figure. At the critical moments, when there is a shortage of currency in the market, there will be no additional sources (except for National Bank reserves) in the country.

Of course, strengthening of hryvnia has its advantages: politicians are pleased, it is cheaper to import for producers and cheaper for ordinary people to travel to Turkey, but it is in the short term. In the long term, there

may be another shock - when foreigners stop buying: after the hot time has passed, everyone will feel a cold blow. What is bad for economy always ends badly for ordinary people.

References

1. Mfa.gov.ua. (2018). Інвестиційний клімат в Україні - МЗС України. Available at: <https://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat>

2. Mfa.gov.ua. (2019). Інформація про використання МЗС України бюджетних коштів - МЗС України. Available at: <https://mfa.gov.ua/ua/public-info/fininfo>

3. Національний банк України. (2019). Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. Available at: <https://bank.gov.ua/markets/exchangerates/?date=10.11.2019&period=daily>

4. Національний банк України. (2019). Дані. Available at: <https://www.bank.gov.ua/statistic/sector-external/data-sector-external#6>

Scientific supervision by S. Kuzminov, Doctor of Economics, professor.

Е. Рогозян

Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ УКРАИНЫ

На сегодняшний день проблема экономической безопасности нашей страны набирает обороты. Политики постоянно напоминают о растущих угрозах и неприятностях в этой сфере. Так давайте теперь и мы попробуем разобраться в данной теме.

Итак, начнем с того, что экономическая безопасность представляет собой состояние в котором люди могут самостоятельно определить пути и формы экономического развития страны. Стоит заменить, что ее можно отнести к основополагающим потребностям, так как она гарантирует независимость и постоянство выбранной страны. В свою очередь экономическая безопасность делится на:

- 1) Внешнюю;
- 2) Внутреннюю;
- 3) Военную безопасность;
- 4) Духовную;
- 5) Социальную;
- 6) Личную безопасность.

Сейчас мы детальнее рассмотрим внешний аспект безопасности нашего государства.

На первое место выходит потеря конкурентных преимуществ. Это стало результатом застоя на сырьевом-индустриальном уровне. И в последствии может послужить катализатором более активной внешней политики наших соседей. То есть теперь можно сделать вывод, что нам придется в ускоренном режиме выводить страну на новый уровень выше, либо же просто уступить свое место.

Далее перед нами возникла проблема новых тенденций на мировом финансовом рынке. Огромное накопление долгов, не правильная работа инвестиций и банковских систем выступают индикаторами приближения очередного глобального экономического кризиса. Ситуации в Украине усугубляется коррупцией, несовершенством законодательной базы, отсутствием надлежащего контроля и реформ в финансовом секторе.

В результате этого мы теряем часть пенсионных фондов и рискуем остаться без достойных пенсий. Учетные ставки до сих пор остаются на достаточно низком уровне и просто «душат» частные накопления. Все это может привести к распаду финансовой системы.

Наша страна стоит на пороге нового кризиса. Высокая инфляция, сокращение рабочих мест – это только часть нашего будущего. Дабы избежать этого нам придется поработать в нескольких направлениях:

- создание улучшенной инфраструктуры торговли;
- обновить банковскую систему;
- улучшить механизмы государственного регулирования торговли;
- поддержка отечественных экспортеров.

С помощью улучшения внешней экономики мы сможем противостоять воздействию экзогенных негативных факторов и сможем занять устойчивое место в мировой экономике.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

Д. Родівілін
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ГІПЕРІНФЛЯЦІЯ У ВЕНЕСУЕЛІ: НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ

За даними бібліотеки ЦРУ, у 2017 році найбільший рівень інфляції спостерігався у Венесуелі, Південна Америка. Він склав

рекордні 1 087.5%. Цей рекорд Венесуела побила в 2018 році. На другому місці, з великим відривом, опинився Південний Судан в Африці з 187.9% [1].

З 2016 по 2017 рік рівень інфляції в Венесуелі збільшився з 254.4% до 1 087.5% і продовжив зростання в геометричній прогресії. Спробуємо прослідкувати, як змінилися інші макроекономічні показники Венесуели в 2017 році. З 2016 по 2017 рік реальний ВВП Венесуели зменшився з 443.7 млрд до 381.6 млрд доларів. У 2017 році темп приросту ВВП склав -14%. При цьому, номінальний ВВП збільшився з 3 036 млрд до 20 139.5 млрд доларів. Рівень безробіття збільшився з 20.6% до 27.1% [2].

Значний ріст номінального ВВП Венесуели забезпечила інфляція. Орієнтуючись на реальній ВВП, можна сказати, що виробництво й споживання товарів і послуг в Венесуелі зменшилося. Але номінальний ВВП сильно примножився завдяки величезному збільшенню цін. Саме тому, оцінюючи зміни в національній економіці, варто орієнтуватися на реальний ВВП. Він не залежить від інфляції і вказує на зміни у виробництві й споживанні товарів і послуг.

В цей період у Венесуелі відбувся значний ріст безробіття. Згідно з кривою Філіпса, у короткостроковому періоді між інфляцією і безробіттям спостерігається обернена залежність. Тобто зі збільшенням інфляції безробіття повинно зменшуватися. Але у Венесуелі із ростом інфляції росте й безробіття. Такий кризовий стан економіки називають стагфляцією. Вона викликана штучним порушенням внутрішньоекономічних закономірностей.

Отже, інфляція впливає на такі макроекономічні показники, як номінальний ВВП і рівень безробіття. Але у випадку з Венесуелою вплив інфляції на безробіття є не типовим для національних економік на фазі спаду та депресії.

Список використаних джерел

1. Central Intelligence Agency [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ve.html> - вільний.

2. CEIC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/venezuela/nominal-gdp> - вільний.

***Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.***

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Новая глобальная экономика XXI века изменила экономический, социальный, образовательный и политический ландшафты глубоким и неизгладимым образом. Никогда ранее в истории человечества темпы структурных изменений не были такими масштабными и быстрыми. Современная экономика состоит из трилогии интерактивных сил, которые включают глобализацию, либерализацию торговли и революцию в области информационных технологий и коммуникаций. Глобализация растопила национальные границы, свободная торговля усилила экономическую интеграцию, а информационная и коммуникационная революции сделали географию и время неуместными. Кроме того, сегодня мировая экономика построена на культуре инноваций и ее отличительной чертой являются новые идеи, технологии и инициативы.

Глобализация не является новой концепцией. Она развивалась и мутировала на протяжении веков, отражая приоритеты и амбиции разных поколений. Глобальный охват наций геополитическими, экономическими, военными и торговыми выгодами преодолел века и объел практически все страны мира.

Благодаря открытию и эксплуатации новых найденных земель, военному завоеванию и аннексии смежных территорий и подписанию современных многосторонних соглашений о свободной торговле процесс глобализации стал непрерывным континуумом в эволюционной истории человечества. Устойчивое развитие глобализации нашло свое выражение в геополитических и экономических амбициях военных, экономических и политических сверхдержав посредством войн, меркантилизма, колонизации, политического и экономического превосходства и, в последнее время, через международные экономические связи и многосторонние торговые соглашения.

Рабочим определением экономической глобализации является глобальная интеграция экономик посредством торговых и инвестиционных потоков, а также производства товаров и услуг в целях повышения международной конкурентоспособности. В частности, экономический профиль глобализации включает развитие глобальных корпораций и сетей; широко распространенную интернационализацию всех форм экономической деятельности в сфере

производства, маркетинга, потребления, капитала, стандартов и вкусов; миграцию высокообразованной и квалифицированной рабочей силы в страны передовых информационных технологий; успешную интеграцию многонациональной и многокультурной рабочей силы для стратегического использования экономических и социальных выгод; сокращение продуктовых циклов (уделение особого внимания инновациям, качеству продукции и нишевому маркетингу); интеграцию внешних финансовых и других услуг в производственный цикл; быстрый рост и распространение услуг и наукоемких видов деятельности (как продуктов, так и процессов), особенно в странах с развитой индустриальной экономикой.

Глобализация была вызвана технологическими изменениями и финансовой либерализацией и поддерживается пониманием среди политиков того, что открытая международная торговая и финансовая системы имеют важное значение для экономического прогресса. Современная экономика стала действительно глобальной по своим масштабам и содержанию. Свободный поток капитала, рабочей силы, товаров и услуг в регионах свободной торговли, разработка новых финансовых инструментов и институтов, а также мгновенный доступ к информации и коммуникации через новые цифровые сети создали полностью интегрированную глобальную экономическую систему огромного масштаба и достигли более высокого уровня международной экономической взаимозависимости и связей, чем когда-либо прежде.

Роль и функции предпринимательства в условиях глобализации в ХХI веке приобрели дополнительную значимость и столкнулись с серьезными проблемами. Сегодня мы живем в сложной обстановке быстро меняющихся экономических событий, когда частный сектор стал наиболее важным двигателем экономического роста, а государственный – уменьшился в значимости и влиянии. В этом контексте предприниматели должны играть главную роль в содействии национальному благосостоянию через предпринимательство частного сектора. Они должны уметь интегрировать интерактивные компоненты новой экономики, а именно глобализацию, либерализацию торговли и революцию в области информационных технологий и коммуникаций с целью повышения конкурентоспособности.

Глобализация растопила национальные границы и сделала географическое положение неактуальным. Предприниматели с глобальным видением имеют преимущество в использовании экономических возможностей во всем мире. Ведение бизнеса в

местной, региональной или национальной среде значительно отличается от ведения бизнеса на международном уровне.

Также современный предприниматель должен развивать знания и понимание культурных, социальных и экономических различий, влияющих на то, как люди привыкли взаимодействовать в своей среде, и как это отразится на их подходах к принятию решений. Развитие управленческих навыков важно для эффективного использования многокультурного профиля рабочей силы и обеспечения оптимального уровня производительности. Культурное разнообразие человеческого капитала является экономическим активом, который необходимо использовать для достижения стратегического делового преимущества. Под этим подразумевается способность общаться на языках разных стран, знакомство с их местными обычаями, традициями, бизнесом и финансовыми привычками. Неспособность принять во внимание местные предпочтения, упаковку, брэндинг, местные условия и экономическую инфраструктуру может привести к плохим стратегическим решениям. Предпринимателю необходим такой уровень знаний, который позволит использовать многокультурный, многорасовый, многоязычный и многоконфессиональный характер рабочей силы. Это серьезное экономическое преимущество в таких областях, как международная торговля, выявление экспортных рынков, зарубежные деловые контакты, открытие экономических возможностей, содействие прямым иностранным инвестициям и интеграция передовых технологий.

Современная горизонтальная структура новой глобальной корпорации обеспечивает процесс обмена идеями и новой информацией, которые являются катализаторами для создания новых возможностей. В условиях глобализации корпорациям потребуются навыки общения с различными группами людей. Для того чтобы сделать это эффективно, требуется многоязычное обучение и высокий уровень межкультурного понимания. Помимо положительного влияния хороших навыков общения среди коллег и с клиентами, эффективные коммуникации создают доверие и помогают развить сильную корпоративную культуру и системы общих ценностей.

Одним словом, международный бизнес сегодня предлагает больше возможностей, чем когда-либо прежде. Однако расширенные возможности также подразумевают сложные проблемы, которые сопровождаются повышенной неопределенностью и риском. Действительно, быть глобальным – это больше, чем просто география. Это требует целостного подхода к использованию синергии от

економического, человеческого и социального капитала на международном игровом поле.

Современная фаза глобализации показывает, что она имеет много измерений – экономическое, социальное, политическое, культурное, религиозное и экологическое. Экономический профиль новой глобальной экономики определяется технологиями, стимулируется инновациями и предпринимательской инициативой и основан на новых идеях, новых перспективах и новых бизнес-стратегиях. Это открыло двери для новых инвестиционных возможностей и послужило катализатором для создания рабочих мест.

Научний керівник: А.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

О. Роцин
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ВПЛИВ ПЕРЕОЦІНКИ ДОЛАРА В УКРАЇНІ НА МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

Багато хто говорить, що сьогодні долар в Україні значно переоцінений. І вони мають рацію, адже це визнають не тільки державні інститути України, а і дослідники із США. Ця інформація стала можливою завдяки теорії паритету купівельної спроможності Густава Касселя. Дані про економічні показники країн в доларах США за допомогою обмінного курсу виведеного із паритету купівельної спроможності публікують, наприклад, такі організації як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Євростат. А найбільш відомим неофіційним показником ПКС є «індекс БігМака».

За допомогою цих показників можна порівняти ринковий курс долара та курс за ПКС відносно гривні (Таб. 1).

Формули для розрахунку:

1. Ринковий курс долара за рік = ВВП ном. грн./ ВВП ном. дол.

2. Ринковий курс долара за рік (ПКС) = ВВП ном. грн. / ВВП за ПКС дол.

3. Різниця в курсах = $100\% - ((\text{Ринковий курс долара за рік (ПКС)} / \text{Ринковий курс долара за рік}) * 100\%)$.

Зважаючи на велику різницю обмінного курсу з тенденцією до збільшення, можна припустити деякі наслідки цих показників: збільшення прибутку експорту і привабливості експортування з України; збільшення золотовалютного запасу у наслідок переоцінки;

збільшення витратків на обслуговування державного боргу; зменшення зовнішніх інвестицій в країну; незначне збільшення інфляції.

У наведеній таблиці не приведені данні 2019 року, у зв'язку з тимчасовою відсутністю звітності за цей рік. Але слід зауважити, що близько з січня 2019 року курс долара почав падати. Найнижчі обмінні курси, за періодом з січня по листопад, можна було спостерігати з 20 по 30 вересня, вони були близькі до позначки у 24 гривні за долар. Після цього гривня перестала закріплюватись і зараз знаходиться на позначці близько 24,5.

Таблиця 1

Порівняння ринкового курсу долара та курсу за ПКС відносно гривні*

Рік аналізованої інформації	ВВП України за ПКС у млрд. дол.	Номинальний ВВП України у млрд. дол.	Номинальний ВВП України у млрд. грн.	Приблизний середній ринковий курс 1-го долара за рік	Приблизний середній Курс 1-го долара за ПКС	Різниця в курсах долара, %
2008	389.665	179.817	947.131	5.27	2.43	53.89
2009	334.688	117.113	912.454	7.79	2.73	64.95
2010	351.571	136.013	1079	7.93	3.07	61.29
2011	378.532	163.16	1300	7.97	3.43	56.96
2012	386.712	175.781	1405	7.99	3.63	54.57
2013	393.394	183.31	1465	7.99	3.72	53.44
2014	374.571	133.503	1587	11.89	4.24	64.34
2015	341.578	91.031	1989	21.85	5.82	73.36
2016	353.743	93.356	2385	25.55	6.74	73.62
2017	369.356	112.19	2984	26.59	8.08	69.61
2018	390.283	130.832	3559	27.2	9.12	66.47

*Розраховано за [1]

Зважаючи на цьогорічний фактор, наслідками можуть бути: скорочення державного боргу; зменшення прибутку з експорту товарів з України; зменшення ціни імпортованих товарів, як наслідок – невелика дефляція.

Загалом неможливо точно прорахувати наслідки недооцінки гривні, бо на деякі фактори може безпосередньо впливати держава, а деякі перебиваються рішенням міжнародних організацій.

Список використаних джерел

1. The World Bank Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/> - вільний. Мова англ.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

ПРОБЛЕМА КОРРУПЦИИ В УКРАИНЕ

Коррупция является одной из ключевых проблем, которая мешает расти и развиваться экономике Украины. Разработка и реализация программ по борьбе с преступностью в этой сфере является сложной задачей, которая предполагает проведение комплексных научно-практических исследований.

По мнению вице-президента Академии экономических наук Украины профессора Н. Г. Белопольского, склонность к воровству и коррупции превратились в основную идеологию украинского общества, которая охватывает все слои населения без исключения. Именно благодаря этому Украина уверенно занимает лидирующие позиции в мировых рейтингах по уровню коррумпированности, а ущерб государственному бюджету от этого исчисляется в десятках миллиардов гривен.

В 2015 г. индекс CPI (индекс потребительских цен) Украины составил 27 баллов из 100 возможных и это 130 место из 168 позиций (рис.1). В прошлом году наша страна была на 142-м месте из 175 позиций. Увеличить индекс Украине удалось благодаря увеличению общественного осуждения коррупционеров, созданию антикоррупционных органов и появлению движения разоблачителей коррупции [1].

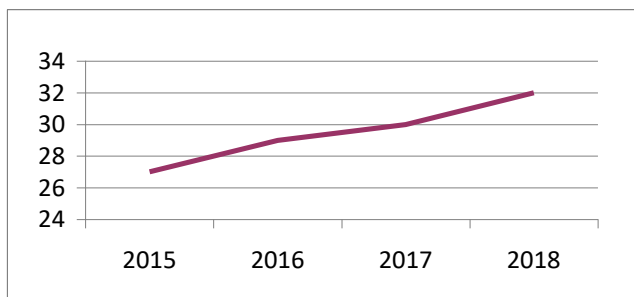

Рис.1. Индекс восприятия коррупции в Украине

В мировом Индексе восприятия коррупции (CPI) за 2016 год Украина получила 29 баллов из 100 возможных. Это на 2 балла больше, чем в 2015 году, но недостаточно для страны, власти которой назвала борьбу с коррупцией главным приоритетом. Улучшению нашей позиции в мировом рейтинге способствовало продвижению

антикоррупционной реформы, однако отсутствие действенной судебной системы и фактическая безнаказанность коррупционеров не дает Украине сделать мощный рывок вперед.]

Среди причин, которые позволили Украине переместиться на высшую ступеньку, следующие:

1. Антикоррупционные органы (САП / НАБУ) в 2017 развернули свою следственную работу и направили в суд первые дела по подозрению в топ-коррупции.

2. Реестр электронных деклараций продолжил свое функционирование.

3. Прошел первый год реформы государственных закупок и обязательного использования системы ProZorro.

4. Произошла реформа рынка газа. Украина осуществила некоторые позитивные шаги по дерегуляции [1].

В 2018 году Украина немного улучшила свои показатели. Ее результат: 32 балла, 120 место среди 180 стран. Таким образом, Украина получила еще 2 балла и поднялась на 10 мест (результат за 2017 - 30 баллов, 130 место) [1].

На основе проведенного исследования, мы можем сделать вывод, что в будущем, с ужесточением наказания за коррупцию и обеспечением льгот людям, которые будут сообщать о преступлении, Украине удастся попасть в список самых антикоррупционных стран мира.

Список использованных источников

1. Индекс восприятия коррупции [Электронный ресурс].-Режим доступа:<https://ti-ukraine.org/research/indeks-koruptsiyi-cpi/>, свободный. –Название с экрана, укр.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

А. Русина

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепр

СОЦИАЛЬНАЯ ЗАЩИТА БЕЗРАБОТНЫХ В РАЗВИТЫХ СТРАНАХ МИРА

На 2017 год в мире насчитывалось около 192 млн безработных по данным Международной организации труда [1]. Это 5,6 процентов населения планеты, но при всём желании побороть безработицу и достичь отметки 0 не удастся по множеству причин: текучесть кадров, миграция, демографические факторы и др.

Рассмотрим естественный уровень безработицы. Это такая ситуация, при которой число людей ищущих работу равно числу свободных рабочих мест при полной занятости. То есть все, кто желает и может трудиться обеспечены работой. Величина естественного уровня безработицы меняется с течением времени. Так, в начале 60-х годов она составляла 4% рабочей силы, а в настоящее время 6-7%.

В случае безработицы государство предоставляет своим гражданам социальную защиту, что включает в себя выплату пособия по безработице, помощь биржи труда в подборе подходящей вакансии, по окончании выплаты пособия безработному могут предоставить материальную помощь.

Сравним несколько стран предоставляющих безработным социальную защиту.

Германия. Социальную помощь в Германии, а также помощь в поиске работы можно получить в такой организации как Arbeitsagentur job centre. Эта система очень хорошо развита в Германии, многие ей пользуются, и пособие выплачивается при следующих условиях:

1. Пособие получают те люди, которые проработали 12 месяцев и более, ушли не по собственному желанию и остались без работы - 60% от потерянной зарплаты.
2. Пособие получают те люди, у которых совершенно нет средств к существованию - организация оплачивает им квартиру, медицинскую страховку и переводит на счёт 409 евро
3. Пособие получают те люди, которые работают, но им не хватает до прожиточного минимума.

Если гражданин заинтересован переехать в другой город и едет туда на собеседование, организация может оплатить проезд, гостиницу, если нужно будет ночевать. Также, если человек уже нашел работу в другом городе Arbeitsagentur оплачивает переезд.

Организация может также оплатить получение водительских прав, если это необходимо для будущей профессии гражданина.

Государство делает всё для того, чтобы помочь в поиске работы и трудоустройстве. По данным на август 2019 года уровень безработицы в Германии составляет 3,1%. [1].

Такая положительная статистика в области безработицы показывает, что, Германия имеет самый высокий рынок труда по показателям в евро.

США. Система социального обеспечения в США образуется из разного рода программ, регламентированных либо федеральным законодательством, либо законодательством штата, либо совместно

федеральными органами и органами власти штатов. Единой системы социальной защиты не существует. Законодательство штата обычно устанавливает минимально необходимый стаж, чтобы получить пособие по безработице (как правило, не менее полугода). Размер пособия - средний заработок за 12 месяцев. В каждом штате устанавливается минимальный и максимальный размер пособия, но есть также общие условия:

1. Пособие получают малоимущие (те, чей доход в месяц составляет меньше 1276 долларов на одного человека, на семью из 2-ух людей - меньше 1726 долларов)

2. Пособие получают те граждане, которые лишились работы и оказались в затруднительном финансовом положении, они могут рассчитывать на получение госгарантий и поддержки. Однако для этого необходимо выполнить целый ряд условий. Безработный может получать примерно половину от своей заработной платы.

3. Существует закон о том, что человек, которому диагностировали такое заболевание как депрессия, считается инвалидом. Тогда гражданин идёт в социальную службу, которая обязана ему оформить инвалидность по причине того, что человек из-за депрессии не может работать, и он тоже получает пособие.

Есть множество других социальных программ, которые помогают выживать людям с достаточно низким доходом или без него. Например, люди получают, так называемые, продовольственные талоны, (сейчас карточки) на которые переводится 194 доллара в месяц на человека для покупки еды. Ими можно расплачиваться в супермаркетах, но нельзя покупать на них сигареты и алкоголь. Также есть государственная программа медицинской помощи нуждающимся - Medicaid. Ею могут воспользоваться лица, имеющие доход ниже официальной черты бедности.

Существенную часть участников программы составляют дети из семей с низким уровнем доходов. Самые большие затраты идут на тех, кто длительно пребывает в домах престарелых, а также на медицинскую помощь инвалидам.

По данным на август 2019 уровень безработицы в США составляет 3,7% [1]. Со снижением уровня безработицы, выросла и экономика США на 3,2% в годовом исчислении [2].

Можем сделать выводы, что уровень безработицы в обеих рассматриваемых странах находятся ниже естественной безработицы, но Германия оказалась эффективнее в методах борьбы с этим явлением.

Список использованных источников

1. International Labour Organization [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> - свободный. Язык англ.
2. International Monetary Fund [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.imf.org/external/index.htm> - свободный. Язык англ.
Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

А. Русс

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

ПРИЧИНЫ СТАГФЛЯЦИИ В США В 70-х ГОДАХ XX СТОЛЕТИЯ

Прежде чем мы рассмотрим примеры стагфляции, определимся со значением этого термина. Стагфляция - ситуация, когда экономический спад и депрессивное состояние экономики сочетаются с инфляцией (ростом цен). Простыми словами стагфляция является показателем начала экономического кризиса.

Одним из первых периодов стагфляции в мире были 1971-1973 гг . в США. Все началось с резкой политики президента Никсона, который отказался от золотого стандарта, введения контроля зарплат и цен. Это привело весь мир к экономическому шоку. Следом последовало падение добычи анчоусов (корма для скота) в Перу началась паника на рынке мяса, что привело к поднятию цены на 40% на рынке в США. Последним этапом оказался нефтяной кризис в 1973 году, предложение на нефть ограничилось, а цена возросла в 4 раза. Результатом нефтяного кризиса стало то что предприятия по всему миру вынуждены были сокращать рабочие места или вообще сворачивать свою деятельность. Также повышение цены на нефть увеличило цену конечного продукта.

Существует две основные причины стагфляции.

Первая - это когда возникает так называемый «ценовой шок». Производство товара резко снижается из за резкого поднятия цен на основное сырье из которого производят товар. Примером служит вышеупомянутый нефтяной кризис США в 1973 году.

Вторая - это когда стагфляция может быть вызвана результатом нестабильной экономической политикой правительства. Например, банк страны может вызвать инфляцию из за выпуска в оборот большого количества денег, а в это время чрезмерное контролирование

государством рынка труда и производства может привести к замедлению деловой активности.

Именно эти две причины вызвали массовую стагфляцию в 70-ых годах 20 столетия. А первым толчком послужил резкий подъем цен на нефть странами ОПЕК. Далее стагфляция развивалась из за нервной реакции национальных банков, которые пытались стимулировать ситуацию путем выпуска в оборот большого количества денег, в конце концов это привело к бесконтрольному и замкнутому кругу роста цен и зарплат.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

A. Samaha
Alfred Nobel University, Dnipro

ISSUES OF UKRAINIAN EMERGING FREE MARKET

An emerging market is a country that has some characteristics of a developed market, but does not satisfy standards to be termed a developed market. The economy of Ukraine is an emerging free market, with a mixed economic system in which there is a limited priority freedom, combined with centralized economic planning and government regulation. Instead, it is seen that Ukraine, sometimes as a sick man of Europe, and perhaps even as a potentially failed state thanks to its geopolitical situation.

Emerging markets:

4. Achieving these outcomes will require Ukraine to maintain and deepen its reform efforts.
5. In addition to sorting out the pensions system.
6. The next frontier is land reform where the government hopes that liberalisation will bring higher investment and new dynamism to the agricultural sector.

As always, further steps need to be taken to root out corruption, which remains a greater impediment to Ukraine's progress. A lot of good work has already been done but perceptions of corruption remain stubbornly high. Changing that is still by far Ukraine's most important challenge. It is this dynamic, not the balance of military power, that offers Ukraine the best hope of restoring its territorial integrity. Reform is, and always has been, its most potent weapon.

Going forward, Ukraine must abandon its reliance on a disappearing foreign trade windfall. Prices must be set at a more realistic level, and Ukraine should rid itself of its dependence on outside funding. Rampant

corruption is standing in the way of Ukraine's transition to a true free market. If it truly wants to progress, the government must encourage competition and crack down on corrupt practices. Only then can Ukraine begin to expose its economy to more foreign competition and investment and truly live up to its potential.

Ukraine thus ended up in a vicious, difficult-to-break circle. Political instability hindered the building of functional administrative institutions like tax authorities, and escaping into the untaxed shadow economy was easy. Corruption also helped ease that transition. This again forced many citizens and companies into the shadow economy. In the process, any respect for law tended to evaporate. This was not a good environment for competition, investment, and growth of new industries.

Europe, the United States, and the Euro-Atlantic community will continue to engage with Ukraine. But wisdom starts with acknowledging the facts, and that Ukraine is a relative failure is a fact. Illusions have to be shed where they still exist. The future is in Ukrainian hands, not in those of outsiders, either Western or Eastern.

Scientific supervision by S.V. Kuzminov, Doctor of Science, Full Professor.

М. Самсоненко

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

ПРИМЕРЫ И ПРИЧИНЫ СТАГФЛЯЦИИ

Стагфляция — явление, в котором депрессивное состояние экономики и экономический спад комбинируются с инфляцией.

Признаками стагфляции выступают: депрессивное состояние экономики, рост уровня безработицы, инфляционные процессы в стране, девальвация (обесценивание) национальной валюты на международном рынке.

Выделяют следующие причины стагфляции:

1. Большая доля государственной собственности в экономике и неблагоприятные условия для бизнеса, ввод лицензий, сертификатов, проверок, ограничений, контролирующих органов и т.п.

2. Падение (рост) мировых цен на важное для экономики страны сырье (товар).

3. Структурные изменения в экономике страны, нарушение устоявшихся торговых связей.

4. Военные действия, кардинальное изменение вектора развития.

5. Неправильная экономическая политика государства в монетарной и фискальной сферах.

В качестве примера рассмотрим явление и причины стагфляции в некоторых государствах.

Россия. В 2013 году цены на нефть все еще превышали 100 долларов за баррель, но ВВП страны уже начало снижаться, так же сокращались инвестиции в основной капитал.

События в Украине поспособствовали ухудшению состояния экономики РФ. Референдумом от 16.03.2014 года Крым был присоединен к России. В 2014 был рекордный всплеск патриотизма народа и популярности Путина. Страны Евросоюза присоединились к экономическим санкциям. Так же их подержали страны Большой Семерки и стратегические партнеры Соединенных Штатов.

К этому прибавились продуктовые контрсанкции России, увеличивающие инфляцию и резкое повышение учетной ставки, ограничивающее денежную массу.

Соответственно, в 2015 году (разгар военных действий на востоке Украины) наблюдается падение ВВП РФ (стагнация), прогрессирует инфляция (15%) и растет уровень безработицы. Падение ВВП наблюдалось и в 2016 году [1].

Украина. Стагфляция в Украине начала проявляться в 2014 году. На это были объективные причины. В самом разгаре были социальные протесты на Майдане, позже АТО. В 2014 Украина потеряла части территории, началась война, разрыв долгосрочных экономических контактов с Россией. Также осталось наследие предыдущей власти, а именно истощенные золотовалютные резервы, бюджетный дефицит, большой внешний долг. В 2015 году ВВП Украины упал на 10%, а цены выросли более чем на 40% [1]. Наряду с этим стоит отметить неспособность государства провести необходимые реформы, а также фактор масштабной коррупции в нашей стране.

Венесуэла. В Венесуэле уже 2 года происходит экономический кризис. В последние годі расходы бюджета на социальную помощь, на неуправляемые производства и устаревшие фермы были излишними. Это и стало поводом для кризиса.

Сначала ситуация обострилась, когда в 2014 году начала сильно уменьшаться цена на нефть. В Венесуэле самые большие запасы нефти в мире. Нефть приносила больше 95% доходов от экспорта страны. В 2014 году цены на нефть были больше, чем 100 долларов за баррель. На данный момент они колеблются около 50 долларов за баррель, а в 2018 баррель стоил 26 долларов. Проблема в том, что Венесуэла

упустила можливість інвестувати гроші в нафтяні запаси, коли були сприятливі для цього умови.

В 2018 дефіцит на продукти харчування в Венесуелі став несподівано дуже важким. Людям довелося обходитися без продуктів щоденного використання. Незважаючи на обесцєнювання валюти і зменшення доходів від нафти, уряд не зупинявся і тримав ціни на тому ж рівні на товари, продавані в магазинах. В результаті імпортери продуктів харчування майже припинили ввозити імпортовані товари, тому що при продажі вони б втратили великі втрати. В Венесуелі в останні роки прогресує гіперінфляція, що дуже погано відбивається на економіці країни [1].

В висновку варто зазначити, що незважаючи на різні причини стагнації в кожному з випадків, інструменти, які дозволили б уникнути такого стану, зводяться до наступного: диверсифікація торгових міжнародних зв'язей, розвиток наукоємних галузей економіки і відхід від сировинної спрямованості, зважена монетарна і фінансова політика, неприйнятність популістських економічних рішень, збільшення інвестицій в основний капітал, підтримка і розвиток внутрішніх ринків збуту, міцні позиції на міжнародній політичній арені.

Список використаних джерел

1. International Monetary Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/02/weodata/weorept.aspx?s=y=1980&ey=2018&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=77&pr1.y=3&c=922%2C926%2C111%2C927%2C299%2C698&s=NGDP_RPCH%2CNGDPD%2CPCPI%2CPCPIPCN%2CLUR&grp=0&a= - вільний.

Науковий керівник: А.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

К. Сердюк
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРОТЕКЦІОНІЗМ І ФРИТРЕЙДЕРСТВО В МІЖНАРОДНІЙ ЕКОНОМІЦІ

На світових ринках існують різні способи захисту національних інтересів. Найвідоміші: політика протекціонізму (захисту) і фритрейдерства (абсолютної свободи торгівлі).

У 20 ст. посилювалася протекціоністська ідеологія і практика, і зараз вона грає важливу роль в міжнародних економічних відносинах. Протекціонізм- це політика держави, спрямована на стимулювання та захист національної економіки від іноземної конкуренції.

Така політика позитивно впливає на розвиток промисловості країни, і веде до її економічному зростанню і перетворює її в багату країну. На відміну від фритрейдерства, вільна торгівля сприяє руйнуванню промисловості країни, економічного занепаду, особливо, якщо країна з низьким рівнем промислового розвитку. Багато економістів стверджують, що країни Європи та Північної Америки змогли провести свою індустріалізацію за рахунок протекціонізму.

При проведенні протекціоністської політики йде дуже сильне скорочення рівня безробіття.

Переваги цієї політики в наступному:

1. Вона підтримує безпеку країни. Багато економістів вважають, що в цілях національної безпеки, необхідно самозабезпечення і обмеження імпорту.

2. Протекціонізм захищає нові галузі господарства країни.

3. Важливим джерелом доходу є митні платежі.

Протекціонізм вважається протилежним вільній торгівлі - фритрейдерству. Французькі фізіократи були першими економістами, які виступали за вільну торгівлю; так, як переваги фритрейдерства доводяться не тільки теорією, але і практикою:

1. За рахунок вільної торгівлі поліпшується добробут торгуючих націй

2. Відкриває можливості для розширення ринків.

3. Підтримує дух новаторства в стосунках з іншими країнами, та полегшує вдосконалення конкуренції, що в кінцевому підсумку призводить до поліпшення якості продукту

4. Підвищує ефективність використання виробничих ресурсів, розподіл їх між країнами.

Фритрейдерство найчастіше означає відсутність високих імпортних і експортних мит, квот на імпорт певних товарів і субсидій для місцевих виробників товарів.

Головною метою розвитку вільної торгівлі була потреба збуту надлишкового капіталу, який був імпортований в економіку розвиненими країнами, з метою не допустити знецінення грошей, інфляції.

Конкуренція іноземних фірм змушує вітчизняні фірми переходити до виробничих технологій з низькими витратами. Це підвищує якість виробництва продукції, а так само змушує

використовувати найновіші методи виробництва. Так само фритрейдерство пропонує можливість вибору серед величезної кількості різних товарів.

Порівнявши переваги таких двох політик, як протекціонізм та фритрейдерство, можна вважати, що з одного боку протекціонізм сприяє розвитку національного виробництва, але з іншого боку виникає загроза монополізації, саме з того багато держав йдуть гнучкою зовнішньоторговельною політикою, яка має елементи не тільки протекціонізму, але і фритрейдерства. Так, як фритрейдерство обґрунтовує глобальні вигоди від вільної торгівлі.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

Л. Середенко
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

МІСЦЕ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ ПРОЦЕСАХ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ

Найголовнішим фактором розвитку міжнародних економічних відносин сьогодні та минулих років є переміщення на велику відстань робочої сили.

Перш ніж аналізувати сучасні масштаби міжнародної трудової міграції розглянемо поняття. Міжнародна міграція досить давнє явище, яке залишило слід в людстві. З точки зору вчених вважається, що міграція – явище, коли працездатне населення переїжджає з однієї держави в іншу на строк більше ніж на 1 рік за такими обставинами: політичними, соціальними, релігійними, національними та расовими.

В Україні в найближчий час міграційний процес посилиться із-за попиту кваліфікованої робочої сили в країнах Східної Європи. Економіка держави буде в небезпеці через нестачу кваліфікованих кадрів. Саме тому вже йде конкуренція серед інших держав по залученню робочої сили. Українські працівники найбільше затребувані в таких країнах, як Польща, Словаччина, Литва та Хорватія. Для того, щоб економіка Польщі продовжувала динамічний розвиток в середньому необхідно 5 млн кваліфікованих робітників.

З 2013 року по 2016 рік економічно активне населення в Україні скоротилося з 21 млн до 18 млн. У той же час зменшується кількість штатних робітників до 2 млн та самозайнятих до 2,5 млн. [1]. Також ризиковим фактором для України є велика чисельність студентів, які навчаються за кордоном. На сьогоднішній день кількість економічно

активних громадян не досягає навіть 50% від загального населення країни. За статистикою близько 5 млн українців працюють та навчаються за кордоном [1].

На цей час в Україні також спостерігається великий кадровий дефіцит. Адже в попередні роки спеціалізовані кадри на підприємство було складніше знайти, чим сьогодні. Крім цього, підприємства також не можуть утримати своїх спеціалістів. За останній рік кожний п'ятий кваліфікований робітник звільняється і саме через це компанії повинні шукати багато нових спеціалістів. Активне залучення та переманювання спеціалістів з нашої держави в інші країни також погіршує ситуацію.

За статистичними даними, за останні роки в нашій державі росте кількість мігрантів. Слід зауважити, що за даними ООН Україна знаходиться в десятці країн з найбільшим показником еміграції, і цей показник дедалі збільшується [2].

Отже, дивлячись на такий стан трудової міграції, Україна розглядає кроки поліпшення ситуації нестачі кадрів. По-перше, одним з інструментів являється створення сприятливих умов для повернення людей, які виїхали з України в пошуках роботи. Для цього потрібно зробити перетворення економіки України, досягти динамічного зростання основних макроекономічних показників, збільшити соціальні гарантії. По-друге, необхідно розширити можливості для ведення малого та середнього бізнесу з метою поліпшення можливостей інвестування в український бізнес.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> – вільний.
2. United Nations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org> – вільний.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

А. Сидоренко
Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ВИДЫ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ ОПЕРАЦИЙ И СДЕЛОК И МЕСТО УКРАИНЫ В МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛЕ

Современные формы и методы внешнеэкономических операций являются одними из главных составляющих международных экономических отношений. Внешнеэкономические операции носят

характер операций и сделок. К ним относятся импортные, экспортные, реимпортные и реэкспортные операции.

Субъектов, которые участвуют в таких сделках, называют экспортерами и импортерами.

Первый вид - импортные операции. Они заключаются в закупке товара за рубежом и ввоз фирмой-покупателем в собственную страну. Для совершения таких операций покупателю необходимо зарегистрировать свою фирму как участника внешнеторговой деятельности в специальном реестре; получить импортную лицензию, сертификаты; оплатить все таможенные пошлины, сборы и налоги.

Примерами продукции импортных операций могут быть: средства наземного транспорта, товары химической промышленности и т.д.

Второй вид - экспортные операции. Они предполагают заключение сделки по продаже и вывозу продукции, произведенной в конкретной стране, для передачи покупателю. Также экспортом считается операция по вывозу товаров, ранее ввезенных в страну и подвергшихся там достаточной переработке. При заключении таких договоров может быть необходимо получение экспортных лицензий. Обязательно продавец на границе проходит процедуру экспортной таможенной очистки.

Примеры продукции экспортных операций: сельскохозяйственные продукты, металлы и изделия с них, минеральные продукты.

Для экономики страны важное значение имеет показатель сальдо внешнеторгового оборота.

Сальдо - разность между экспортом и импортом определенной страны. Лучший вариант - когда экспорт превышает импорт, тогда у страны сальдо положительное. Это позволяет утверждать, что входящий валютный поток от внешнеторговой деятельности превышает исходящий, что в свою очередь благоприятно сказывается на курсе национальной валюты.

Исходя из данных Государственной службы статистики Украины, в январе-июле 2019 года экспорт товаров из Украины составлял \$28,748 млрд, а импорт – \$33,684 млрд. [1]. То есть сальдо внешней торговли Украины негативное. Украина в связи с этим испытывает трудности с дефицитом платежного баланса, который вынуждена покрывать за счет золотовалютного резерва и внешних заимствований.

Реимпортные операции - ввоз в страну ранее вывезенного из нее товара. Такая продукция ввозится в страну экспортера без уплаты

таможенной пошлины. Чаще всего к такому виду операций относят: возврат забракованных товаров, возврат товаров, которые не были проданы на аукционе.

Резкспортные операции - вывоз из страны товаров, ранее привезенных из-за границы. В таких случаях товары не облагаются таможенным пошлинам, другим сборам и налогам.

Основные внешнеэкономические сделки – это купля-продажа, подряд, аренда.

Купля-продажа. Такая сделка предполагает заключение договора купли-продажи, в котором одна из сторон обязательно должна быть иностранной. Пример сделок: сделки производственно-технических услуг.

Подряд - это контракт одной стороны с иностранной организацией-подрядчиком. Обязанности заказчика заключаются в предоставлении строительной площадки, обеспечения объекта водой, электроэнергией и так далее. Примеры таких сделок: проектирование объектов, поставка оборудования.

Аренда. Такие сделки осуществляются на основе договора аренды. Основными участниками являются арендодатель, арендатор и поставщик. Предметом аренды во внешнеэкономической деятельности выступают машины и оборудование.

Экономические связи с иностранными фирмами и организациями реализуются проведением коммерческих операций (экспорт, импорт, резкспорт, реимпорт) и сделок (купля-продажа, подряд, аренда).

В современном мире с помощью инструментов внешнеэкономической деятельности все большее место занимают операции и сделки по предоставлению услуг и передаче технологий. Однако, Украина в такой деятельности представлена слабо, так как является аграрно-индустриальной страной с преимущественно сырьевым уклоном. Услуги и технологии преобладают в международной торговле стран с постиндустриальной отраслевой структурой: США, Южная Корея, Германия.

Список использованных источников

1. Державна служба статистики України [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - свободный.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

SHARING ECONOMY I JEJ ZNACZENIE W PRZEBIEGU PROCESÓW GOSPODARCZYCH

Wstęp

Gospodarki poszczególnych krajów, jak również cała współczesna gospodarka światowa, ulegają ciągłym przemianom, determinowanym różnorodnymi czynnikami. Wśród najważniejszych z nich wymienić należy zmiany technologiczne, wzmacniające efekty globalizacji. Pozwalają one na wprowadzanie w gospodarczą rzeczywistość nowych sposobów i płaszczyzn działania³⁷. Dla przedsiębiorstw mogą oznaczać konieczność dokonywania zmian dotychczasowego modelu biznesowego, a nawet ryzyko utraty rentowności ze względu na rosnącą konkurencję. Celem artykułu jest wskazanie istoty i roli ekonomii współdzielenia, jako zjawiska wpisującego się w przebieg procesów gospodarczych. Artykuł opracowano w oparciu o metodę *desk research* oraz dane pochodzące ze źródeł wtórnych.

Istota ekonomii współdzielenia

Pojęcie ekonomii współdzielenia (*sharing economy*) nie jest w pełni zdefiniowane. To stosunkowo nowe zjawisko w ekonomii, nazywane również ekonomią współpracy (*collaborative economy*), jest elementem gospodarki, w którym dochodzi do relacji i dzielenia się zasobami na najniższym poziomie. Dochodzi do niego pomiędzy pojedynczymi konsumentami, bez podmiotów pośredniczących (model *peer-to-peer*). Ze względu na jednostkowy charakter wymiany nie to jest wyłącznie zjawisko ekonomiczne, ale także społeczne. Warunkiem zawarcia transakcji jest wzajemne zaufanie między konsumentami, osobami zazwyczaj sobie nieznanymi³⁸.

W ramach ekonomii współpracy powstają nowe, dotychczas nieznanne modele biznesowe, oparte na połączeniu grupy posiadającej określoną potrzebę oraz grupy mającej zasoby, pozwalające na zaspokojenie tej potrzeby. Przykładem takich pożądanych zasobów są dobra materialne takie jak samochody, rowery, mieszkania, itd., jak również dobra niematerialne,

37 Czym jest sharing economy i jak zmienia biznesowy krajobraz?, Harvard Business Review, <https://www.hbrpl/b/czym-jest-sharing-economy-i-jak-zmienia-biznesowy-krajobraz/YKrUu6Qu>.

38 J. M. Skjelvik, A. M. Erlandsen, O. Haavardsholm, Environmental impacts and potential of the sharing economy, Nordic Council of Ministers, 2017, s.17.

w tym czas i doświadczenie praktyczne. *Sharing economy* można określić nową interpretacją istniejącego dotychczas w społeczeństwie procesu wymiany dóbr i usług odbywającego się na poziomie małych grup społecznych (sąsiedzkich, rodzinnych, grona znajomych), przeniesionego do skali regionalnej lub globalnej, z wykorzystaniem rozpowszechnionej nowoczesnej technologii łączności³⁹.

Punktem wyjścia dla powstania i rozwoju ekonomii współdzielenia był rozwój technologiczny. Upowszechnienie się urządzeń mobilnych, zwłaszcza smartphonów, umożliwiło wykorzystanie stałego dostępu do sieci Internet, lokalizacji GPS oraz bezpośredniego dostępu do elektronicznego pieniądza. Cyfryzacja współczesnego społeczeństwa doprowadziła do powstania zupełnie nowego środowiska dokonywania transakcji. Pozwoliło to na powstanie platform, które – w formie aplikacji na urządzenia mobilne – pozwalają przykładowo na rezerwację i opłacenie przejazdów różnymi środkami transportu, wynajmowanie miejsc noclegowych, wypożyczanie samochodów, hulajnóg, rowerów elektrycznych, dostęp do muzyki, pożyczanie pieniędzy, etc. Spadł koszt dotarcia producenta do konsumentów⁴⁰.

Dodatkowym czynnikiem warunkującym szybki rozwój *sharing economy* był kryzys finansowy, który wymusił poszukiwanie nowych rozwiązań prowadzących do poprawy efektywności oraz redukcji kosztów. Nie bez znaczenia jest również fakt zmian zachodzących w mentalności konsumentów. Wzrost świadomości dotyczącej ochrony środowiska oraz odpowiedzialnej konsumpcji spowodował, że alternatywne modele korzystania z dóbr stały się pożądane, a nawet modne. Potrzeba posiadania zostaje zastępowana przez potrzebę doświadczania⁴¹.

Pomimo altruistycznych założeń ekonomii współdzielenia jest to jednak działalność nastawiona na zysk, zaś dla korzystających z dzielonych zasobów – na osiągnięcie konkretnych oszczędności. W 2015 roku globalna wartość gospodarki dzielenia się wynosiła 15 miliardów USD. Według prognoz firmy doradczej PwC w 2025 roku będzie to 335 miliardów USD⁴².

Znaczenie *sharing economy* dla współczesnej gospodarki

Sharing economy posiada cechy, dzięki którym może być postrzegana jako swego rodzaju przeciwwaga dla dotychczasowych modeli

39 What's Mine Is Yours: How Collaborative Consumption is Changing the Way We Live, R. Botsman, R. Rogers, Collins, London, 2011, s. IX-XI.

40 (Współ)dziel i rządź! Twój nowy model biznesowy jeszcze nie istnieje, PwC Polska, 2016.

41 The Sharing Economy: Consumer Intelligence Series, PwC, 2015, s. 15.

42 The Sharing Economy: Consumer Intelligence Series, PwC, 2015, s. 14.

biznesowych i modeli konsumpcji. Tworzony przez nią schemat korzystania z zasobów jest przeciwstawny wobec klasycznego modelu, gdzie dobra konsumpcyjne kupowane są „na własność”, a wymiana następuje pomiędzy producentem, a konsumentem za pośrednictwem łańcucha pośredników (na etapie wytworzenia dobra, jego dostarczenia i finansowania).

Wśród zasobów, do wymiany których dochodzi najczęściej w gospodarce współdzielenia, wymienić można: akomodacja i żywienie, środki transportu i usługi transportowe, dobra materialne, media i rozrywka, wiedza, czas i doświadczenie, środki finansowe⁴³.

Rozwój idei *sharing economy* dał początek nowym modelom biznesowym. Przykładowo – dynamicznie rozwijającym się obszarem nowej gospodarki cyfrowej jest dystrybucja treści oparta na modelu subskrypcyjnym. Zdołał on największą popularność w dystrybucji filmów (w tym seriali) oraz muzyki, a także serwisów informacyjnych i gier. Powstałe w ten sposób platformy cieszą się bardzo dużą (i nieustannie rosnącą) popularnością, ponieważ umożliwiają wygodny i szybki dostęp, są stosunkowo tanie i łatwe w obsłudze. Jedną z najważniejszych zalet dla konsumentów jest fakt, że subskrypcję można anulować w dowolnym momencie i zakończyć korzystanie z produktu lub usługi. Model subskrypcyjny stanowi silną konkurencję dla mediów „starej gospodarki”: telewizji, radia, prasy, kin, a także dla fizycznej dystrybucji filmów, muzyki, gier, czy prasy. Wraz z mediami społecznościowymi przejmują coraz większy udział w rynku rozrywki.

Oferta firm dostarczających produkty i usługi w ramach subskrypcji jest bardzo szeroka. Obejmuje również inne sfery niż rynek rozrywki. Odnosi się przykładowo także do takich obszarów jak: długoterminowy wynajem samochodów, ubezpieczenia, profesjonalne programy i systemy komputerowe, usługi parkingowe, systemy wypożyczania rowerów i hulajnóg miejskich, usługi chmurowe oraz hostingowe. Dla przedsiębiorców podstawową zaletą modelu subskrypcyjnego jest łatwość w prognozowaniu przyszłych przychodów oraz stabilny strumień i brak dużych wahań przychodów. Z drugiej strony muszą się oni liczyć z konsekwencjami łatwej rezygnacji z subskrypcji⁴⁴.

„Dzielenie się” daje sieci konsumentów możliwość korzystania z dóbr, na które do tej pory nie było ich stać. Pozwala na wykorzystywanie dóbr przy znacząco mniejszych kosztach, w czasie preferowanym przez konsumenta, bez konieczności posiadania dóbr na własność. Z kolei

43 The Sharing Economy: Consumer Intelligence Series, PwC, 2015, s. 5.

44 Subskrypcja zamiast posiadania. Wchodzimy w erę „nowej ekonomii” <https://www.forbes.pl/biznes/subskrypcja-zamiast-posiadania-wchodzimy-w-ere-nowej-ekonomii/nxrq8vd>.

„posiadanie” oznacza możliwość osiągnięcia dodatkowych korzyści, np. wynajmowanie własnego samochodu, nie użytkowanego w danym momencie, w zamian za niewielką opłatę⁴⁵.

Nowe wyzwania

Rozwój ekonomii współpracy rodzi jednak pewne zagrożenia dla gospodarki w takiej formie, jaką obecnie znamy. Niektóre przedsiębiorstwa w branżach, w których nowe podmioty działające w modelu *sharing economy* są szczególnie aktywne (takie jak branża taksówkarska, hotelarska, czy finansowa), będą musiały podjąć działania mające na celu poprawę konkurencyjności. Jest to szczególnie trudne ze względu na fakt, że mają one do czynienia z konkurencją posiadającą przewagę szczególnego typu. Działalność takich firm jak: Uber, Airbnb, czy przedsiębiorstwa fintech (firmy technologiczne oferujące usługi finansowe) nie jest regulowana w pełnym zakresie. Deregulacja dotyczy zarówno podatków, jak i szczegółowych zasad obejmujących sposób i zakres działania takich podmiotów jak np. korporacje taksówkarskie czy banki. Brak odpowiednich przepisów jest spowodowana różnymi czynnikami, w tym faktem, że usługi te oferowane są stosunkowo krótko oraz że są to z reguły nowego rodzaju modele biznesowe⁴⁶.

Konsekwencje braku odpowiednich regulacji są już niejednokrotnie widoczne. Przedsiębiorstwa taksówkarskie podnoszą przykładowo argument braku odpowiednich uprawnień do przewozu osób przez kierowców Uber; krytyka obejmuje także niższy poziom świadczonych usług. Z kolei działalność Airbnb ma wpływ m. in. na wzrost cen mieszkań oraz koszty ich wynajmu w najpopularniejszych turystycznych miastach europejskich takich jak: Berlin, Paryż, Wiedeń, Barcelona (w Polsce Kraków). Władze wielu miast atrakcyjnych dla turystów domagają się regulacji lub całkowitego zakazu działania tej i innych platform działających, ich zdaniem, na niekorzyść lokalnych mieszkańców i firm⁴⁷. Osłabieniu ulega zatem często zaufanie wobec tej formy działania oraz platform umożliwiających współdzielenie. Wobec tego dużym wyzwaniem dla firm takich jak Airbnb czy Uber jest odbudowa zaufania i przekonanie

45 M. Starnawska, A. Brzozowska, Social Entrepreneurship and Social Enterprise Phenomenon: Antecedents, Processes, Impact across Cultures and Contexts, JEMI, 2018, s. 106.

46 (Współ)dziel i rządź! Twój nowy model biznesowyjeszcze nie istnieje, PwC Polska, 2016.

47 Busienss Insider Polska, <https://businessinsider.com.pl/firmy/europejskie-miastawalcza-z-najmem-krotkoterminowym-paryz-pozywa-airbnb/bvv8v8f>.

otoczenia o korzyściach wynikających z udostępniania zasobów i dzielenia się nimi⁴⁸.

Z kolei gospodarka cyfrowa to przyjazne środowisko dla nowopowstających podmiotów, które poszukują finansowania. Zamiast korzystania z najczęściej dotychczas wybieranych źródeł kapitału na założenie i rozwój przedsiębiorstwa takich jak: kredyty bankowe, emisja akcji, czy obligacji można korzystać z crowdfundingu (finansowania społecznościowego). Za pośrednictwem platform crowdfundingowych możliwe stało się prowadzenie zbiórek na konkretne cele biznesowe, np. na stworzenie nowego produktu. Zrzeszona w ramach platformy społeczność dokonuje oceny danego przedsięwzięcia i jeśli podziela entuzjazm organizatorów zbiórki, finansuje dany projekt. Obok wsparcia finansowego to także możliwość dzielenia się wiedzą inwestorów oraz przedsiębiorców. Może nawet dojść do sytuacji, że jeden ze wspierających staje się partnerem strategicznym i współtwórcą projektu, dzieląc się swoją specjalistyczną wiedzą i doświadczeniem. Motywem, jakim kierują się wspierający kampanie crowdfundingowe, jest jednak nie tylko bezinteresowne wspieranie danej inicjatywy. Część ze wspierających stanowią profesjonalni inwestorzy, którzy poszukują zyskowych inwestycji i innowacyjnych rozwiązań. Należy dodać, że inwestowanie w ramach finansowania społecznościowego jest jednak bardzo ryzykowne, bowiem tylko część projektów kończy się udanym wdrożeniem i odnosi sukces na rynku⁴⁹.

Warto podkreślić, że ekonomia współdzielenia może być sposobem na realizację postulatów paradygmatu zrównoważonego rozwoju. Dzielenie się posiadanymi aktywami umożliwia uzyskiwanie wyższego poziomu satysfakcji przy jednoczesnym ograniczeniu wielkości posiadanych zasobów. W społeczeństwie, w którym konieczność posiadania samochodu zostanie zrekompensowana dostępem do alternatywnych form korzystania z niego, poprawie ulegnie ogólny stan zaspokojenia potrzeb przy niezmiennym poziomie wykorzystania zasobów ekonomii klasycznej: ziemi, pracy i kapitału. Ogólna poprawa stopnia wykorzystania zasobów pozwoli też ograniczyć niektóre negatywne skutki konsumpcji⁵⁰.

48J. Lladós-Masllorens, *Sharing Economy and the Impact of Collaborative Consumption, Pricing Rental Tourist Accomodation: Airbnb in Barcelona, USA*, Hershey PE, IGI Global, s. 53.

49 Inwestowanie w crowdfunding udziałowy jest coraz popularniejsze. Sprawdzamy ile można na tym zarobić, <https://strefainwestorow.pl/artykuly/crowdfunding/20190218/inwestowanie-w-crowdfunding-udzialowy-jest-coraz-popularniejsze>.

50 H. Heinrichs, (2013). *Sharing Economy: A Potential New Pathway to Sustainability*, Gaia, 22(4), 228-231.

Podsumowanie

Ekonomia współdzielenia jest ideą łączącą najnowsze technologie z postulatami, jakie stawia się przed nowoczesną i efektywną gospodarką opartą na filozofii zrównoważonego rozwoju. Jej dynamiczny rozwój oznacza istotne zmiany dla globalnej gospodarki, jak również sposobu, w jaki społeczeństwo dysponuje zasobami. Z jej rozwojem wiąże się wiele szans, związanych głównie z poprawą efektywności wykorzystania zasobów w gospodarce. Jednak jak każda zmiana, również *sharing economy* wiąże się z określonymi problemami i potencjalnymi zagrożeniami. Najważniejsze z nich dotyczą legislacji nienadążającej za zmianami w realnej gospodarce. Wiele obszarów gospodarki dzielenia się nie jest uregulowanych przepisami prawa. Potrzebny jest pewien czas, w którym ujawnią się wszystkie ryzyka związane z przemianami wynikającymi z rozwoju technologii. Zmierzenie się z nimi zostanie jednak zrekompensovane korzyściami płynącymi z „technologicznie zrewolucjonizowanych” obszarów globalnej gospodarki.

Bibliografia

Botsman R., Rogers R., *What's Mine Is Yours: How Collaborative Consumption is Changing the Way We Live*, Collins, London, 2011.

Busienss Insider Polska,
<https://businessinsider.com.pl/firmy/europejskie-miasta-walcza-z-najmem-krotkoterminowym-paryz-pozywa-airbnb/bvv8v8f> (data dostępu: 15.11.2019).

Czym jest *sharing economy* i jak zmienia biznesowy krajobraz?, Harvard Business Review, <https://www.hbrp.pl/b/czym-jest-sharing-economy-i-jak-zmienia-biznesowy-krajobraz/YKrUu6Qu> (data dostępu: 14.11.2019).

Heinrichs, H. (2013). *Sharing Economy: A Potential New Pathway to Sustainability*, Gaia, 22(4).

Inwestowanie w crowdfunding udziałowy jest coraz popularniejsze. Sprawdzamy ile można na tym zarobić, <https://strefainwestorow.pl/artykuly/crowdfunding/20190218/inwestowanie-w-crowdfunding-udzialowy-jest-coraz-popularniejsze> (data dostępu: 12.11.2019).

Lladós-Masllorens J., *Sharing Economy and the Impact of Collaborative Consumption, Pricing Rental Tourist Accomodation: Airbng in Barcelona*, Hershey PE, IGI Global.

Nowalska-Kapuścik D. (red.), *Technologia jako inspiracja dla interdyscyplinarnych badań naukowych*, wydawnictwo internetowe e-bookowo, 2017.

Puls Biznesu, <https://www.pb.pl/berlin-walczy-z-airbnb-by-zahamowac-wzrost-cen-najmu-829553> (data dostępu: 15.11.2019).

Skjelvik J. M., Erlandsen A. M., Haavardsholm O., Environmental impacts and potential of the sharing economy, Nordic Council of Ministers, 2017.

Social Entrepreneurship and Social Enterprise Phenomenon: Antecedents, Processes, Impact across Cultures and Contexts, Starnawska M., Brzozowska A., JEMI, 2018.

Subskrypcja zamiast posiadania. Wchodzimy w erę „nowej ekonomii” <https://www.forbes.pl/biznes/subskrypcja-zamiast-posiadania-wchodzimy-w-ere-nowej-ekonomii/nxrq8vd> (data dostępu: 13.11.2019)

The Sharing Economy: Consumer Intelligence Series, PwC, 2015, pwc.com/CISsharing.

(Współ)dział i rządź! Twój nowy model biznesowyjeszcze nie istnieje, PwC Polska, 2016, https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjxtpa0xN_1AhUNqYsKHb8mBgoQFjABegQIABAI&url=https%3A%2F%2Fwww.pwc.pl%2Fpl%2Fpdf%2Fekonomia-wspoldzielenia-1-raport-pwc.pdf&usg=AOvVaw0Irn1AODABvJI0Qsn5T9I (data dostępu: 14.11.2019).

O. Simionenko

Alfred Nobel University, Dnipro

THE IMPACT OF MIGRATION PROCESSES ON ECONOMY OF GERMANY

In the present-day world, when the process of globalization is reaching its peak, Federal Republic of Germany is considered one of the most economically advanced countries not only in Europe, but also in the entire world. Its intensive development started in the second half of XX century, when the government introduced a number of economic and social innovations. But these innovations were not enough, because human resources were extremely exhausted after the World War II. Therefore, German government signed an agreement with Turkey suggesting unemployed Turkish people working in FRG. In XXI century Germany faced again the same problem of lacking for labor force, so this lack was decided to be replenished with thousands and later millions of immigrants. But such action brought less benefit than it was initially expected.

First and foremost, we should understand the scale of refugees' inflow since the borders were opened for them. German chancellor Angela Merkel started open-door policy in August 2015, so in that year the amount of newcomers was the highest. According to BAMF (Federal Office for Migration and Refugees), over 890.000 people applied for seeking an asylum in Germany. As the flow of immigrants was too intense and uncontrollable, many people were able to cross the border without even having an appropriate passport control or an official application for an asylum. Thus, the general amount of immigrants supposedly reached more than million people.

Since Germany furnished such a great amount of refugees with shelters, Bundestag had also to deal with their employment. The problem was that some able-bodied newcomers were either under-qualified or with no specialization at all due to low life standards or civil conflicts in their country of origin. According to the calculations of BAMF, 11,6% of asylum seekers in year 2018 had no qualification; 19,7% included pensioners, students and housekeepers, whose activity was not actually connected with income (Fig. 1).

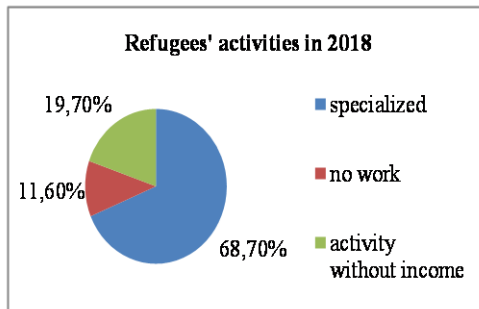

Fig. 1. Refugees' activities in 2018

The conclusion is that a great percentage of newcomers were not able to occupy any positions to provide entities with labor force. Thus, in the years of intense immigration the unemployment rate in Germany significantly increased. Basically, the immigrants lived on social support given by the government. In this case we can observe only expenses and no income. That creates some pressure on economy and social sphere, as there are a lot of pensioners in Germany, and government must maintain them. But if there is no income due to absence of labor force, there won't be enough money in state budget to distribute pensions. Additionally, a lot of resources and efforts are spent on immigrants' integration in society (mainly

on language training) and giving them a qualification. It takes approximately 5 years for immigrants with no specialization to join the labor force, somebody may require even more time. Until then these people are not officially counted as unemployed, but in fact they belong to this category. It's quite difficult to calculate exactly how much money is spent on refugees' maintenance, but the average amount varies between 12.000 and 20.000 euro per year for one person.

Another economic problem, which was brought by immigration, is connected with financial leakage. Those refugees who have an occupation frequently send earned money to their home, for instance, to support their family. In year 2016 Deutsche Bundesbank (Central Bank of Germany) officially published the amount of money transferred to other countries by immigrants, and it was 4.2 milliard euro. It's considered the biggest sum of transferred money in history of Germany since 1990 (when the country was reunited). Still the official data may only be the "tip of the iceberg", as there are many illegal ways to credit foreign money, for instance, using the Muslim financial system called "Hawala". In this case the money transmissions are performed by brokers without any identity documents or contracts, so the operation is based on complete trust. The authorities are simply incapable of monitoring and intercepting this money, so it's impossible to figure out how much financial resources leak from traditional bank systems. The conduct of "underground economy" always prevents state income and often stimulates activity of terrorist organizations, as the money can fall into their hands.

Nowadays refugee problem is quite acute in German society, and many politicians hold the debates about which laws towards immigration policy should be taken to smooth economic and social tension. In summary it's worth mentioning that accepting refugees from war-ridden countries isn't a completely wrong idea. Firstly, it's made out of concerns of morality and humanism. Secondly, it still does bring some benefits in terms of labor force. Taking into consideration the previous experience, Germany could implement some new ways of immigration control and money transmission monitoring.

References

Bundesamt für Migration und Flüchtlinge. (2019). Infothek. [online] Available at: http://www.bamf.de/DE/Infothek/infothek-node.html;jsessionid=334CA5836F8DF15AD2FB2A2C39A61940.1_cid286 [Accessed 3 Nov. 2019].

Bundesbank.de. (2019). Statistics. [online] Available at: <https://www.bundesbank.de/en/publications/statistics> [Accessed 3 Nov. 2019].

Scientific supervision by S. Kuzminov, Doctor of science, Full Professor.

СИСТЕМА СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ БЕЗРАБОТНЫХ В РАЗНЫХ СТРАНАХ

Система социальной защиты безработных являет собой набор организационных, экономических и правовых норм и действий. Право на социальную защиту имеет каждый гражданин страны. Рассмотрим эффективность данной системы в трех разных странах, а именно: в Украине, США, Узбекистане.

Основной социальной защитой безработных в Украине является пособие по безработице. Получить данную выплату могут только те граждане, которые получили официальный статус безработного, для этого нужно состоять на учете в центре занятости. Спустя 8 дней с момента регистрации в службе занятости денежная помощь поступит на счет безработного. Лица, которые покинули прошлое место работы, не имея уважительных причин, выплаты получают лишь на 91й день. Размер помощи определяется в процентном отношении к их средней заработной плате зависимо от рабочего стажа: до 2 лет – 50%; от 2 до 6 лет – 55%; от 6 до 10 лет – 60%; более 10 лет – 70%. Также помимо выплат государство помогает трудоустроится безработным гражданам. Лицам, состоящим на учете в центре занятости, будут предложены различные вакансии на выбор. Но после второго отказа от работы без уважительных причин гражданин теряет статус безработного. В 2019г уровень безработицы в Украине в 1 и 2 квартале составлял соответственно 9,6% и 8,8% [1].

В США на 2019 г. каждый человек, утративший прошлое место работы, может собрать необходимый набор документов и получать ежемесячные поступления около 50% от прошлого оклада[2, с. 63]. Пособие по безработице в США в среднем составляет 1050 долларов в месяц. Но цифры заметно отличаются в разных штатах. Оценить эффективность системы социальной защиты безработных в США поможет сравнение числа безработных в различный период времени. В 2008г уровень безработицы составлял 8%, а в современном 2019г всего 4%. В цифрах количество безработных в 2014г – 10 млн человек, удалось снизить до 6.5млн человек на конец 2018г [3].

В Республике Узбекистан официально безработными признаются лица, которые обратились в органы по труду для дальнейшей помощи в поиске работы. После чего государство гарантирует данному гражданину следующее: свободу выбора дальнейшего вида занятости;

помощь в подборе дальнейшего места работы; защиту от необоснованного отказа в приеме на работу; возможность участия в оплачиваемых общественных работах, а также регулярную выплату пособия по безработице. Размер пособия в среднем составляет около 50% от заработной платы с прошлого места работы, но не ниже минимальной заработной платы и не выше средней заработной платы за данный месяц. На 2019г уровень безработицы в Узбекистане составляет 9,1% [3].

Система социальной защиты безработных в разных странах имеет очень много общего, но несмотря на это уровень безработицы в Украине и Узбекистане более чем в 2 раза превышает уровень безработицы в США на 2019 год. Объясняет это то, что США имеет более мощную экономику, которая позволила стране намного быстрее восстановиться после экономического кризиса и занять лидерство в мире.

Список использованных источников

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - свободный.
2. Гобсон Д. Проблемы безработицы/Д. Гобсон – К. Либроком, 152с.
3. International Monetary Fund [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.imf.org/external/index.htm> - свободный.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

О. Синиця

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь

ІНФОРМАЦІЯ ЯК РЕСУРС ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ПРОЦЕСУ У ФІНАНСАХ

Сьогодні світ беззупинно рухається до того суспільства, у якому інформація і знання мають провідного важливе значення та є основою соціально-економічного розвитку. Глобальною тенденцією сучасного розвитку за останні десятиліття виступає зростання частки інформаційно-комунікаційних технологій, також створення глобального інформаційного простору, який забезпечує ефективну інформаційну комунікацію людей, і доступ до світових інформаційних ресурсів.

Розвиток інформаційних технологій, інформатизація наукової діяльності – потужний фактор інтенсифікації та поглиблення досліджень у економічній сфері. Науково-дослідна робота є невід’ємною складовою професійної діяльності соціальних працівників і передбачає знання сутності наукових та соціальних явищ і фактів, вміння виділяти ключову ідею, вибудовувати логіку дослідницької діяльності, здатність формувати концепції, аналізувати процеси, які відбуваються в суспільстві і здійснюють негативний вплив на становище та розвиток особистості [1].

Метою доповіді є дослідження інформації як важливого ресурсу у інформаційному забезпеченні науково-дослідного процесу.

Дослідження проведене на основі праць відомих вчених, які досліджували інформацію та інформаційне забезпечення процесу організації науково-дослідного процесу: Муравицька Г., Дорошенко В.М., Тітлов О.С., Сагала Т.А., Біленко Н.О., Князєв В. та інших.

Освітній процес спрямований на те, щоб підготувати фахівця з фінансів нової генерації, якому притаманні високий динамізм та пошукова активність. Крім того, для здійснення наукових досліджень фінансисти повинні володіти високим рівнем інформаційної культури, яка передбачає здатність сприймати та аналізувати нову інформацію, вільно орієнтуватися в сучасному інформаційному середовищі та готовність до застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій у процесі реалізації професійних функцій. Це знання та вміння, які передбачають обробку, аналіз, прогнозування та моделювання економічних явищ і процесів з використанням усього арсеналу комп’ютерної техніки та програмного забезпечення.

Згідно із Законом України “Про інформацію”, інформація – будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді; “джерелами інформації є передбачені та встановлені Законом носії інформації: документи та інші носії інформації, які являють собою матеріальні об’єкти, що зберігають інформацію, а також повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи”. З поняттям “джерело інформації” пов’язаний термін “носій інформації (даних)”, який визначається як матеріальний об’єкт, призначений для зберігання даних [2].

Досліджуючи фінансову сферу широко використовують сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Головною функцією такої

системи виступає нагромадження, а також швидкий пошук документальної інформації. На даний час достатньо важко оцінити хоча б приблизні обсяги інформації, яка потрапляє у безліч організацій, відомств. Тому стає очевидним, що розв'язання проблеми аналізу інформаційних даних можливо лише з допомогою процесу автоматизації [3].

Насьогодні відомо багато великих інформаційних систем, які пропонують доступ до реферативних, бібліографічних та повнотекстових баз даних:

- Fachinformationszentrum, FIZ Karlsruhe;
- STN International;
- Japan Information Center of Science and Technology, Японія;
- CrossRef. Об'єднує видавців наукових публікацій;
- EBSCOhost. Надає можливості для пошуку повнотекстових статей наукових журналів та інших публікацій з різних наукових дисциплін.
- Chemical Abstracts Service, США;
- RefSeek – система пошуку для студентів та дослідників, що проводить пошук по веб-сторінкам, книгам, енциклопедіях, журналах і газетах.

І цей список можна продовжувати. Ми живемо в той час, коли інформація сама знаходить нас, пошукових систем стає все більше і більше, їх автоматизація стає кращою. Знаходити інформацію стало легше і швидше.

Складний рівень організації в різних сферах діяльності суспільства сьогодні пов'язаний з кругообігом великих потоків різноманітної інформації. Масштаби інформації безупинно зростають, як і швидкість її розповсюдження. Це процес призвів до створення нових засобів, одним із яких є Інтернет [4].

Можливість вільно орієнтуватися в інформаційних потоках, вмюючи знаходити, обробляти, зберігати та використовувати інформацію, дає можливість та велику перевагу сучасному фахівцю-фінансисту швидко засвоювати найактуальнішу інформацію та правильно застосовувати її.

У висновку, можна зробити сказати, що сьогодні у світі сильніший той, у кого є інформація у розпорядженні, що грає безперечно важливу роль у всіх сферах людської діяльності, фінанси – не виняток. Фінансисти потребують постійно отримувати нову інформацію щодо тенденцій на ринку та у всіх сферах їх діяльності. Питання інформаційного забезпечення будуть завжди актуальними для суспільства.

Список використаних джерел

1. Муравицька Г. Інформація як стратегічний ресурс організації науково-дослідного процесу / г. Муравицька. // “демократичне врядування”. – 2015. – №15.

2. Про інформацію: Закон України № 2658-ХІІ від 02.10.1992 р. із змін. // Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — 1992. — № 48. — Ст. 650. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

3. Державне управління [Текст]: підручник: у 2 т. Т. 1 / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України; редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. — К.: НАДУ; Дніпропетровськ: [б. в.], 2012. — С. 399.

4. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Дорошенко В.М., Тітлов О.С., Сагала Т.А., Біленко Н.О. – Одеса: 2019 -156 с.

Науковий керівник: Ю.В. Шевчук, кандидат економічних наук, доцент.

А. Слауга

Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

УРОВЕНЬ БЕЗРАБОТИЦЫ И СИСТЕМА СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ В РАЗВИТЫХ СТРАНАХ

В XXI веке социальная защита населения является основным атрибутом социальной политики любого цивилизованного государства. В экономически развитых государствах социальная защита является важнейшей частью национальной экономики, затраты на которую составляют более четверти валового внутреннего продукта. Большинство моделей социальной защиты состоит в поддержании стабильности доходов людей, предоставлении равного доступа к медицинской помощи и оказании необходимых социальных услуг. Вместе с тем, модели социальной защиты отличаются друг от друга источниками финансирования, способами поддержки и защиты населения, масштабами применения.

Социальная защита - это система экономических, социальных и организационных способов, которые осуществляются государством для поддержки незащищенных слоев населения – пенсионеров, инвалидов, ветеранов войны, многодетных семей и других малообеспеченных граждан. Более простыми словами социальная защита помогает тем, кто не может обеспечить себя полноценно, то

есть инвалиды, пожилые люди, ветераны и т.д. В свою очередь безработные - это люди трудоспособного возраста не имеющие определенное время работы и заработка.

Для более понятного анализа сравним 3 страны такие как: Украина, США и Швейцария по показателю уровня безработицы на 2018 год (Табл.1) [1].

Таблица 1
Уровень безработицы в Украине, США, Швейцарии, 2018 г.

Страна	% безработных
Украина	8.6
США	4.4
Швейцария	4.9

Касательно Украины, после провозглашения независимости в Украине начала внедряться система социального страхования, финансируемая за счет обязательных страховых взносов. Благодаря этому в системе социальной защиты существенно повысилась роль работодателей и работников, государственные социальные фонды были отделены от государственного бюджета. В нашей стране функционируют четыре вида государственного социального страхования: 1) от несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний, 2) на случай безработицы; 3) по временной нетрудоспособности, 4) пенсионное страхование. Основными источниками поступлений в фонды обязательного социального страхования являются страховые взносы страхователей - работодателей и застрахованных лиц (за исключением Фонда социального страхования от несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний, где взносы уплачиваются только работодателями) и трансферты из государственного бюджета (для нестраховых выплат и в случае дефицита бюджета фондов).

Наибольшую часть расходов сводного бюджета Украины на социальную защиту составляют расходы на социальную защиту пенсионеров (более 50%) [2]. Это объясняется старением населения и низким пенсионным возрастом, а также наличием значительного количества льгот для пенсионеров (например, все пенсионеры имеют право на бесплатный проезд в общественном городском и пригородном транспорте). В общем из всей прочитанной информации, могу сказать, что плохо Украина защищает безработных. Да, есть

льготы, пенсии и т.д. но они даются лишь при определенных условиях и в определённых ситуациях.

США - страна с наименьшим процентом безработных в нашей тройке.

Если в Америке человек попал в беду или временно испытывает материальные трудности, он может рассчитывать на помощь государства. Правительство США создало и поддерживает множество социальных программ, которые помогают людям, находящимся за чертой бедности, покупать еду, оплачивать жилье, детский садик и другие важные расходы.

Программ много и все полезны, но что касательно безработных подойдут такие :

1. Временная финансовая помощь для малоимущих.

Программа регулируется государством и отдельными штатами и предоставляет финансовую помощь для малоимущих семей, пока они не найдут нормально оплачиваемую работу.

2. Налоговый возврат.

Программы EarnedIncomeTaxCredit (EITC) и ChildTaxCredit по возврату налогов от IRS — американской налоговой службы — для семей США с низким доходом. Допустим, жена безработная, а у мужа маленькая зарплата, тогда они имеют право принять участие в этой программе.

3. Дополнительный социальный доход.

Федеральная программа выплат лицам с низким уровнем дохода. В программе могут принимать участие пожилые люди старше 65 лет или инвалиды и слепые (включая детей).

4. Американская программа льготной покупки товаров.

Так называемая программа SNAP рассчитана на людей, которые имеют очень низкий доход или не работают вообще. Позволяет покупать продукты питания на определенную сумму, которая поступает на специальную дебетовую карту.

В Швейцарии система социальной защиты построена намного проще - нет льгот и разных программ для безработных, но есть пособие. Швейцария не теряет статус богатой страны, максимум ежемесячного пособия может достигать 6986 евро, а размер выплат будет составлять 80% от последней зарплаты. Продолжительность выплат может варьироваться от 200 дней и до 520 дней, в зависимости от возраста безработного и продолжительности социальных отчислений, который он делала ранее.

Следовательно, можем прийти к выводу, что каждая из тройки наших стран старается не забывать и поддерживать безработных. Но

по проценту безработицы за 2018 год, лучше всего это выходит у США.

В контексте вышесказанного, Украине следует использовать опыт успешных стран, однако при этом учитывать уровень развития собственной экономики. Необходимо помнить о негативных последствиях сильно высоких социальных стандартов, которые могут привести к демотивации населения к самореализации и поиску работы. Но реалии нашей страны пока позволяют не думать о таком развитии событий. В первую очередь необходимо проводить политику создания новых рабочих мест, повышать квалификацию трудовых кадров, проводить тренинги и оказывать консультационные услуги.

Список использованных источников

1.Рейтинг стран по уровню безработицы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://nonews.co/directory/lists/countries/unemployment> - свободный. 2.Социальная защита населения в случае безработицы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://studbooks.net/54016/ekonomika/sotsialnaya_zaschita_naseleniya_v_sluchae_bezrabotitsy - свободный.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

A. Slonchuk
Alfred Nobel University, Dnipro

IMPACT OF FOREIGN SECURITIES ON THE UKRAINIAN STOCK MARKET

To begin with, the stock market in our country was justified relatively recently, since Ukraine became independent only on July 16, 1991, and on October 29 of that year it was registered, therefore it is so poorly developed, for comparison, the London Stock Exchange was founded already in 1698, although officially it was in 1801. Another fact was influenced by the fact that Ukraine has a rather distrustful attitude to the stock markets after the crisis in 2008-2009, which had a very negative impact on the Ukrainian corporate bond market. It is also worth mentioning the fact that Ukraine has an extremely poorly developed economy, which is closely related to the development of the securities market. But recently, the National Commission for Securities and Stock Market has decided that it is now possible to freely trade foreign securities on the Ukrainian stock market. Since this was not possible before, it was illegal trading using the so-called “gray schemes” in which sales were made outside of exchanges, which

naturally badly affects the economy as a whole. But now, when the opportunity arises to buy shares of foreign companies, such as Microsoft, Samsung or Apple, this should attract many Ukrainian investors (*Фондовий ринок; Stock exchange*).

The Ukrainian market simply has minimal trading volumes; this is especially evident in comparison with the markets of other countries. Suppose you can compare the turnover per day of shares on the Warsaw stock market, which, incidentally, was also registered only in 1991, it will be about 200-250 million euros, while on the Ukrainian Exchange the turnover is only several tens of millions of hryvnias. There are 11 stock exchanges in Ukraine, they are located in the following cities: Kiev (PFTS Stock Exchange, Kiev International Stock Exchange (KMSE) and (UMSE), Ukrainian Stock Exchange (UFB), Ukrainian Interbank Currency Exchange (UICE), INEX Stock Exchange, East European Stock Exchange (SFEX), Ukrainian Exchange (UB)), Dnipro (Dnieper Stock Exchange (PFB), Trade and Information System "Perspective"), and a subsidiary of the Nikolaev Association South Ukrainian Trade and Information System "Pivden Server" (PTIS) (according to the Agency for Development of Stock Infrastructure Ukrainian market, 2019).

Fig.1 demonstrates the distribution of the number of issuers whose securities are included in the listing of bidders.

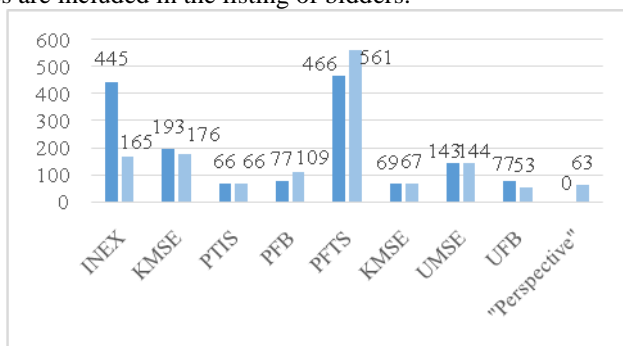

Fig. 1. Stock exchanges of Ukraine by the number of issuers
(*Українська фондова біржа*)

The answer to the question is why in Ukraine there is low interest and distrust in the stock market, the tap is obvious, firstly, Ukraine has big problems with corruption, and secondly, people just don't know and cannot make money on the securities market, and this is quite big problem. It also takes a lot of time and effort to obtain individual currency licenses, without which a purchase is impossible, and this, therefore, means that you can't do without a broker. The withdrawal of foreign investment also requires

change and further simplification. But it's worth clarifying that, nevertheless, the government is not very favorable about the appearance of the so-called "blue chips", since the budget is now well financed thanks to the stock market, and according to the National Securities and Stock Market Commission, 88% of the total number of transactions is just accounted for by government bonds, and only 2% is consequently left on stock trading. (*National Securities and Stock Market Commission*)

Firstly, in the future, one can also expect that the list of foreign securities that are available for purchase will be significantly increased, because earlier, it was possible to buy only those shares of foreign companies that have assets in Ukraine, and there are much fewer than potentially possible now. Well, since there are no such restrictions now, now any foreign company that potentially wants to put its shares on the Ukrainian market can do this without hindrance. Secondly, the conditions under which foreign companies can be admitted to the Ukrainian market have been greatly simplified.

The advantages of all this, first of all, will be made by all those Ukrainian companies that placed their shares outside the country. The shares of such companies now have the opportunity to freely trade on the Ukrainian stock market. People also may have a renewed interest in trading on the stock exchange, as many new foreign securities will appear. Also, one should expect that illegal transactions will be carried out by an order of magnitude less. The volume of trading on the exchange as a whole should increase. Large foreign companies and investors with a good reputation are still determined to invest in Ukraine. If you believe the National Depository of Ukraine, then, according to their calculation, the number of foreign investors can increase by an order of magnitude (by about 25-35%), thanks to the implementation of the nominee holder institution, and this can affect the attraction of a billionth contribution to the economy, which will consequently strengthen the hryvnia and will contribute to the development of the financial market as a whole.

References

1. Фондовый рынок [on line]. Available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/Фондовый_рынок (Accessed 25 October, 2019)
2. Stock Exchange [on line]. Available at: https://en.wikipedia.org/wiki/London_Stock_Exchange (Accessed 25 October, 2019)
3. Українська фондова біржа [on line]. Available at: <http://ukrse.com.ua/analitika> (Accessed 25 October, 2019)

4. *National Securities and Stock Market Commission* [on line]. Available at: <https://www.nssmc.gov.ua> (Accessed 25 October, 2019)
Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

M. Slutskovskaya
Alfred Nobel University, Dnipro

BARTER VERSUS MONEY

Barter is very popular in modern world. People use it all the time, for example, big cloth brands give their product to celebrities to wear it on an important event or to take photos in it for social media. But people are interested in what is better and more important: barter or paper money. We will discuss advantageous and disadvantages of each side.

A Barter System is an old method of exchange. This system has been used for centuries and long before money was invented. People exchanged services and goods for other services and goods in return. Nowadays bartering has made a comeback using techniques that are more sophisticated to aid in trading, for example, the internet. As compared with ancient times, this system involved people in the same area, however today bartering is global.

Barter for enterprises and organizations is a form of relationship where cash remains in circulation, but business processes do not suffer.

Lack of cash expenses is one of the advantages of barter. If you have surpluses of free cash in your circulation, then you can get them by barter, without spending money.

In many situations, a barter transaction is much more attractive than monetary relations. For example, packing stocks of a company forces you to get rid of surpluses at a lower price, but if you can exchange finished goods for raw materials, the company will greatly benefit.

There are three types of barter:

1. Closed barter.

- Only two companies can participate in a closed barter. The participants in the transaction agree among themselves on the time and are limited to exchanging a fixed volume of the transaction.

2. Open barter.

- In an open barter more than 2 sides can participate, the exchange is not connected to any special time or volume.

3. Electronic barter

- Electronic barter - the production of barter transactions using Internet services that automate the selection of barter offers that are mutually suitable for one or more parameters.

The disadvantages include the complexity of mutual evaluations of goods during the exchange, the goods are not valued at the most profitable cost.

The main advantage of money over barter is that money is always usable. Barter is very often impossible. This is due to the need for what is called a “coincidence of desires.” We have to trade something we have for something we want. The problem with that is that the other person also has to want the thing that we have. This is the coincidence of desires. Sometimes, it is hard to find this kind of match. Exchanges take less time in a money economy than in a barter economy because a double coincidence of wants is unnecessary: Everyone is willing to trade what he or she has for money. The movement from a barter to a money economy therefore frees up some of the transaction time, which people can use in other ways.

A few goods that have been used as money include gold, silver, copper, cattle, rocks, and shells.

Advantages of money:

1. Measure of value that is we can measure each and every good in terms of money but that was not possible in barter system of exchange

2. Store of value; it is very easy to store money with banking system in practice but it was not easy to store goods since it increase the maintenance cost.

3. Transfer of value; we can easily transfer money from one place to another which was not the case when barter system was in practice

4. Standard for deferred payment: we can purchase goods now and pay for it later in future but that was not a case in barter system of exchange because the exchange takes place at the same time

5. The bigger complication of barter system is to determine how trust worthy the person is with whom you are trading with. Whereas, there is no such complication has to be faced through medium of money.

6. In barter system, the goods and services you are exchanging may be exchanged for poor and defective items. Whereas, you pay money only when the good and services you are buying are in good quality and worth buying.

To sum up, money is more comfortable than barter, because, money can be exchanged for anything. Anyone will take the money, because they are always valuable to them. The things that we have to exchange may not be valuable to different people, and therefore it will be much more difficult to find chances to trade.

Scientific supervision by S. Kuzminov, Doctor of Science, Full Professor.

МІЖНАРОДНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ ПОТОКИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОГНОЗИ

Інвестиції – це найпривабливіша та доцільна форма грошових потоків у міжнародній економіці. За допомогою міжнародних інвестицій розвинуті країни можуть отримати неабиякий прибуток, а країни, що розвиваються додатковий поштовх для свого розвитку, часто необхідний як повітря. Інвестування та впровадження проектів не тільки має фінансову (економічну) перспективу, а й соціальну та інноваційну. Це можливість обміну досвідом та інформацією, розвиток глобалізації та інтернаціоналізації. За таких причин, міжнародні інвестиційні проекти як спосіб міжнародного інвестування є предметом досліджень багатьох організацій та вчених.

Спираючись на Доповідь про світове інвестування 2019 [1] від 12 червня 2019 р., представлену на конференції ООН, присвяченій міжнародній торгівлі та розвитку, та дослідивши дані інших джерел, підсумуємо тенденції міжнародних інвестицій та складемо прогноз їх розвитку.

Останні три роки спостерігається спад світових потоків прямих іноземних інвестицій (ПІІ), така тенденція продовжилася й у 2018 р., коли зниження відбулося на 13%, а потоки інвестицій склали 1,3 трлн. дол. (рис.1).

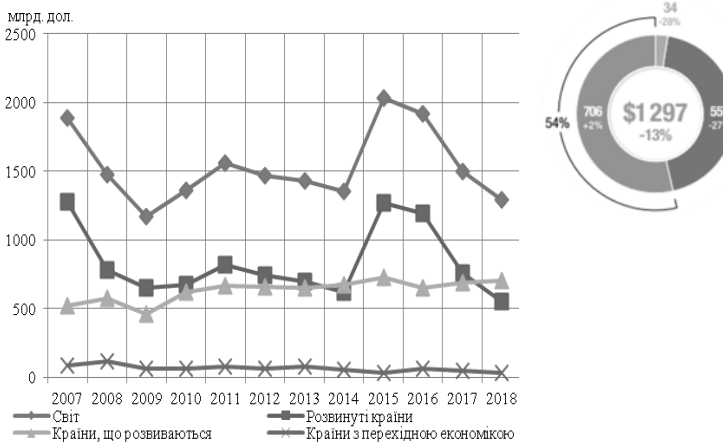

Рис.1 Надходження прямих іноземних інвестицій, глобальні та економічних груп, 2007–2018 рр. [1]

На думку фахівців, це обумовлено головним чином через масштабні репатріації накопичених іноземних надходжень транснаціональними компаніями США, що є наслідком запровадження реформ у 2017 р. За період з 2014 р. потоки ПІІ в розвинені країни у 2018 р. досягли найнижчого значення, знизившись на 27%. Потоки в країни, що розвиваються, навпаки залишаються стабільними, демонструючи зростання на 2%. В результаті чого кількість країн, що розвиваються в загальному обсязі країн-реципієнтів ПІІ становила рекордне значення 54%. ПІІ до країн з перехідною економікою продовжили динаміку зниження та знизилися на 28%, така ситуація обумовлена падінням об'єму інвестицій до Російської Федерації на 49%. У другій половині 2018 р. тенденція падіння глобальних ПІІ була трохи припинена посиленням транснаціональної діяльності, коли кількість транскордонних злиттів та поглинань зросли на 18% (табл. 1) [1].

Таблиця 1

Кількість транскордонних злиттів та поглинань в обраних галузях, 2017-2018 рр. [1]			
Галузь/промисловість	Кількість		Темп приросту %
	2017	2018	
Всього	6967	6821	-2
Виробництво	1690	1600	-5
Послуги	4727	4815	2
Хімічна галузь	198	211	7
Ділова діяльність	1817	1848	2
Фінансова та страхова діяльність	617	599	-3
Інформація та зв'язок	611	612	0,2
Продукти харчування, напої та тютюн	227	205	-10
Перевезення та зберігання	306	269	-12
Електричне та електронне обладнання	307	257	-16
Видобуток корисних копалин та нафти	466	329	-29
Електроенергія, газ та вода	171	191	12
Торгівля	486	501	3

Щодо регіонального структури ПІІ, слід зазначити, що потоки прямих іноземних інвестицій в країни Африки зросли на 11 % до 46 млрд. дол., незважаючи на тенденцію зниження у більшості країн-реципієнтів. Зростання було підтримано продовженням надходження ресурсів, деякими диверсифікованими інвестиціями та відновленням потоку у Південній Африці після кілька років низьких надходжень [2].

Азія – найбільший реципієнт ПІІ. Потік до економік цього регіону, що розвиваються, збільшився на 4%. В знак продовження

позитивної динаміки в регіоні вдвічі збільшилася кількість анонсованих проєктів під «зелені» інвестиції у порівнянні з 2017 р.

Прямі іноземні інвестиції в країни Латинської Америки та Карибського басейну знизилися на 6 %, не втримавши тенденцію відновлення, яка почалася в 2017 р. після довгого спаду. ПІІ в регіоні досі на 27% нижче, ніж під час піку товарного буму.

ПІІ до структурно слабких та вразливих економік продовжують складати менше 3% від загальної кількості світових потоків. У порівнянні з 2017 р. спостерігається відновлення потоку інвестицій до найменш розвинених країн до 24 млрд. дол., це середнє значення за минуле десятиліття.

Очікується, що у 2019 р. потоки ПІІ збільшаться в економіці розвинених країн, оскільки скорочується вплив податкових реформ. Тренд «зелених» інвестицій також має стимулювати потоки світових інвестицій, вже в 2018 р. ПІІ зросли на 41% в його межах. Незважаючи на позитивні перспективи для розвинутих країн, прогнози щодо глобальних прямих іноземних інвестицій демонструють незначне відновлення на 10% до 1.5 трлн. дол., що нижче середнього рівня за останні 10 років. За оцінками ООН, в цілому тенденція залишатиметься слабкою, оскільки торгові бар'єри створюють ризик зниження об'ємів інвестицій у 2019 р. та наступних роках (рис.2) [1].

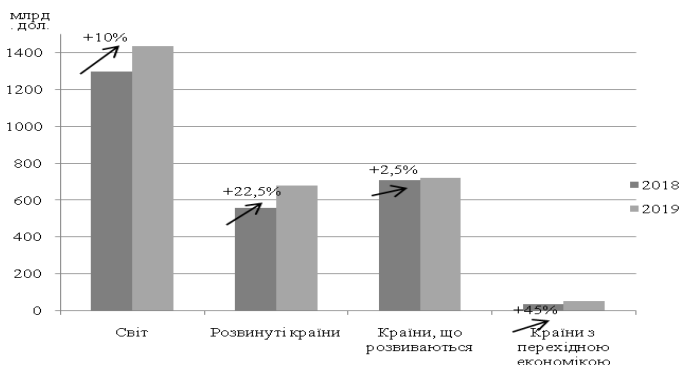

Рис. 2. Надходження прямих іноземних інвестицій, глобальні та економічних груп, прогноз на 2019 р. [1]

Темпи приросту довгострокових зелених інвестицій в галузі виробництва з урахуванням екологічного фактору та з метою

зменшення негативного впливу на планету значно сповільнилися у 2018 р., при цьому вартість оголошених проєктів зросла на 35% у порівнянні з 2017 р. Серед країн, що розвиваються – де інвестиції у виробництво є ключовими для розвитку промисловості – зростання було зосереджене в країнах Азії та стимулювалося високовартісними проєктами в галузі переробки природних ресурсів. Значна частина постійного розширення виробництва відбувається за рахунок нематеріальних активів. Об'єкти нематеріального капіталу міжнародного виробництва розвиваються швидше, ніж ростуть об'єми прямих іноземних інвестицій. Міжнародні інвестиції в галузі науково-дослідницьких розробок складають значну частину та постійно зростають. Згідно дослідження, більша частина інвестицій між країнами, що розвиваються, в тому числі й у нематеріальні активи, в кінцевому рахунку належать транснаціональним корпораціям розвинених країн. В таблиці 2 наведено вартість та кількість анонсованих «зелених» проєктів в різних галузях за 2017-2018 рр.

Таблиця 2

Вартість та кількість анонсованих «зелених» проєктів в обраних галузях, 2017-2018 рр. [1]						
Галузь/промисловість	Вартість, млрд. дол.		Темп приросту, %	Кількість		Темп приросту, %
	2017	2018		2017	2018	
Всього	689	961	41	16350	17567	7
Виробництво	345	466	35	7855	8049	2
Послуги	332	473	43	8412	9396	12
Будівництво	61	113	84	279	475	70
Електроенергія, газ, вода	90	111	23	302	429	42
Кокс та нафтопродукти	15	86	480	75	87	16
Послуги бізнесу	61	78	28	4419	4686	6
Автомобілі та інше транспортне обладнання	61	74	20	1123	1131	1
Хімічна галузь	54	66	21	588	569	-3
Електричне та електронне обладнання	60	58	-3	996	1046	5
Готелі та ресторани	17	49	189	163	422	159
Транспорт та комунікації	39	48	24	936	1018	9
Видобуток корисних копалин та нафти	20	41	102	79	118	49

Сьогодні інвестиційна діяльність підприємств здійснюється в умовах обмеженості інвестиційних ресурсів, тому під час інвестиційного проектування особливої уваги набувають проблеми вибору та економічного обґрунтування доцільності використання інвестиційних ресурсів з різних джерел фінансування.

Список використаних джерел

1. World Investment Report 2019. Special economic zones [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2019_en.pdf - вільний. Мова англ.

2. Global foreign direct investment is down, but not in Africa [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.aljazeera.com/ajimpact/global-foreign-direct-investment-africa-190612201818843.html> - вільний. Мова англ.

*Науковий керівник: І.С. Шкура, кандидат економічних наук,
доцент.*

Л. Слюсар

Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

БИЗНЕС В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Анализируя международный бизнес в контексте глобализации, следует отметить, что, с одной стороны, ведущие компании имеют высокую конкурентоспособность и постоянно стремятся получить преимущество над компаниями-оппонентами, но, с другой стороны, международное сотрудничество стало распространенным явлением, предприятия осознали, что стратегические альянсы с поставщиками, иностранными партнерами и конкурентами соответствуют их собственным интересам. Процесс глобализации заставил компании адаптироваться к различным возникшим бизнес-культурам. В связи с тем, что сотрудникам приходится часто выезжать за границу для встреч, изучения новых рынков или ведения проектов, для успешного ведения бизнеса необходимо понимание культуры и языка. В то же время международное бизнес-сообщество сближается – образ жизни, интересы, развлечения, привычки, мода формируют «мировую культуру», понятную каждому. Традиционные общества, которые отказались от этой тенденции, либо постепенно исчезли, либо перестали быть активными участниками мировой экономики.

Рассмотрим пример, чтобы изучить различные последствия ведения бизнеса в глобальном масштабе - McDonald's, который был

основан двумя братьями в Сан-Бернадино (Калифорния) шестьдесят восемь лет назад. В результате глобализации в этом ресторане каждый день едят около 69 миллионов человек в 118 разных странах. Первые филиалы McDonald's за пределами США и Канады были основаны в Коста-Рике в 1970 году, а с 1990-х годов большую часть прибыли компания получала из зарубежных стран. Процесс выхода на новые рынки и извлечения выгоды из растущего международного спроса на американские продукты быстрого приготовления позволил McDonald's стать глобальной корпорацией с более чем 37 000 представительств в более чем 100 странах [1]. Однако выход на новые рынки предполагает борьбу с усилением конкуренции на этих рынках, включая конкуренцию с другими глобально настроенными компаниями. В 2010 году Subway превзошла McDonald's, став крупнейшей монобрендовой сетью ресторанов и крупнейшим ресторанным оператором в мире (хотя с 2014 года продажи Subways отстали от McDonald's) [2]. Как McDonald's смог стать снова первым после неудачи в 2010 году? Компании потребовалось внести существенные изменения в предложения по меню и маркетинговую тактику. Это большой труд реализовать такую тактику в 118 разных странах на 188 различных рынках, где компания конкурирует не только с другими глобальными американскими компаниями быстрого питания, такими как Subway и KFC, но и с местными, такими как "МакКебаб".

Рассмотрим некоторые другие трудности, с которыми сталкивается американская компания быстрого питания McDonald's в глобальной бизнес-среде.

Экономическая среда. McDonald's – это корпорация, базирующаяся в США, где все деловые операции проводятся в долларах США, но в мире существует 164 официальные национальные валюты, каждая из которых имеет разную стоимость и покупательную способность. Представьте себе, что Вы пытаетесь сбалансировать корпоративную чековую книжку в McDonald's, когда ваши депозиты были сделаны в более чем сотне разных валют.

Правовая среда. В 2012 году в Греции был принят муниципальный указ, запрещающий употребление пищи в определенных исторических, художественных и культурно значимых местах, и штрафы могут достигать 650 долларов. Если Ваш ресторан возле Парфенона, следует ли вам исключить из своего меню мороженое и другие легко переносимые продукты, чтобы защитить своих клиентов от штрафов или нет?

Конкурентная среда. Ресторан быстрого питания в Словении "МакКебаб" использует имя и золотую букву "М" как у McDonald's. McKebab, ресторан быстрого питания в Словакии, чье имя и золотая буква «М» имеют поразительное сходство с McDonald's.

Технологическая среда. Впервые в Гонконге в 2017 году открылся ресторан с зарядкой мобильного телефона, бесплатным Wi-Fi и возможностью самостоятельного заказа. Следующее поколение McDonald's покоряет скоростью обслуживания, экономией и доступностью в странах с развитой и развивающейся экономикой, в основном благодаря растущему доступу потребителей к недорогим технологиям. ТНК следует применять технологии, чтобы перемещать продукты, людей и материалы по всему миру экономически эффективным способом.

Социальная среда. McDonald's пришлось приспособливаться бесчисленными способами, чтобы удовлетворить требования своих клиентов по всему миру. Несмотря на то, что компания гордится тем, что предлагает узнаваемое на международном уровне меню и бренд, им также пришлось учитывать местные предпочтения и обычаи. Например, в 1995 году в пригороде Иерусалима был открыт первый кошерный Макдональдс. В арабских странах сеть ресторанов предлагает «халяльные» меню, которые соответствуют исламским законам. В 1996 году McDonald's впервые вошел в Индию, где предложили Биг Мак, сделанный из баранины под названием Махараджа Мак, а затем представили Цыпленок Махараджа Мак.

В современных условиях глобализационные процессы не ослабевают, а, наоборот, все более усложняются и интенсифицируются, вовлекают новых участников и рожают качественно новые социально-экономические эффекты. Инновационная экономика как тип хозяйствования средни глобализации, все более проникает в национальные системы и распространяется на все большее число стран, как развитых, так и развивающихся. Исследованы факторы формирования инновационной экономики: изменение качества конкуренции между странами, непрерывное внедрение новшеств на всех уровнях производства, трансформация самой структуры социально-экономической системы.

Список использованных источников

1. "McDonald's Reports Fourth Quarter And Full Year 2018 Results And Quarterly Cash Dividend." McDonald's Corporation. January 30, 2019. Accessed May 13, 2019. <https://news.mcdonalds.com/news-releases/news-release-details/mcdonalds-reports-fourth-quarter-and-full-year-2018-results-and>

2. Shedd, Karin. "The Most Franchised Company in the World Isn't McDonald's or Starbucks." CNBC. August 15, 2018. Accessed May 13, 2019. <https://www.cnbc.com/2018/08/14/subway-franchises-mcdonalds-starbucks-fast-food.html>

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

Л. Слюсар
Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

ПРЕДЕЛЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО ВМЕШАТЕЛЬСТВА В РЫНОЧНЫЙ ПРОЦЕСС

Одним из основных вопросов в экономике является проблема вмешательства правительства в рыночные процессы. Экономисты свободного рынка утверждают, что вмешательство правительства должно быть строго ограничено, поскольку это приводит к неэффективному распределению ресурсов. Однако другие утверждают, что существует серьезное основание для вмешательства правительства в различных областях, таких как внешние факторы, общественные блага и монопольная власть.

Рассмотрим аргументы за и против вмешательства правительства в рыночный процесс. Для этого необходимо понимать, какие функции выполняет правительство в государстве. Схема функций правительства изображена на рис. 1.

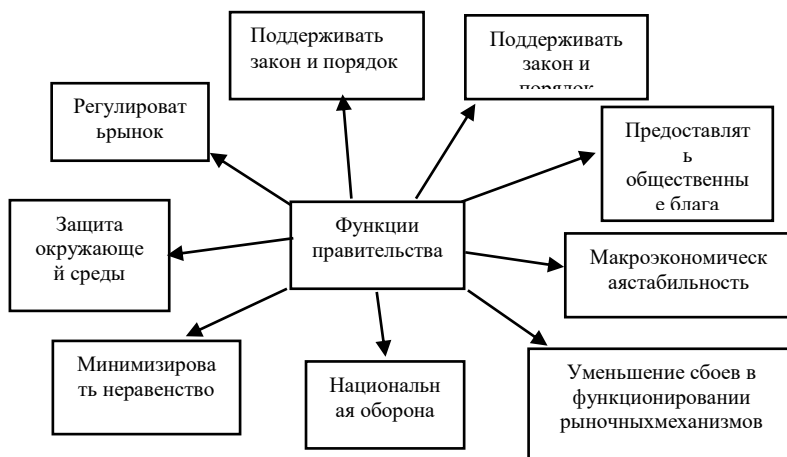

Рис.1 Функции, выполняемые правительством [1]
Аргументы за вмешательство правительства в экономику.

Большее равенство - перераспределить доход и богатство для улучшения равенства возможностей и равенства результатов. «Крах» рынка – рынки не учитывают внешние факторы и, вероятно, будут недооценивать общественные / мериторные блага. Например, правительство может субсидировать или поддерживать производство товаров с положительным внешним эффектом. Макроэкономическое вмешательство – вмешательство для преодоления затяжных спадов и сокращения безработицы.

Вмешательство правительства обеспечивает равные условия на рынке. В условиях свободного рынка наблюдается неравенство доходов, благ и возможностей. Государственное вмешательство необходимо для перераспределения доходов в обществе. Сокращение предельного дохода. Закон убывающей доходности гласит, что по мере увеличения дохода уменьшается предельная полезность. Если у вас доход 2 миллиона гривен в год, то увеличение дохода до 2,5 млн. гривен даст лишь незначительное увеличение счастья / полезности. Например, ваш третий спортивный автомобиль дает лишь небольшое увеличение общей полезности. Однако, для безработного, выживающего на 2000 гривен в месяц, увеличение дохода на 10% дает существенное повышение уровня и качества жизни. Следовательно, перераспределение доходов может привести к чистому росту благосостояния общества. Поэтому перераспределение доходов может быть оправдано с практической точки зрения. Обеспечение равных условий. На свободном рынке может быть создано неравенство не через умение и труд, а через привилегии и монопольную власть. Без вмешательства правительства фирмы могут использовать монопольную власть для выплаты низкой заработной платы работникам и установления высоких цен для потребителей. По мнению некоторых ученых, правительство также может вмешиваться в таких ситуациях, когда существует угроза краха рынка. Следствием этого мы можем увидеть рост монопольной власти. Государственное вмешательство может регулировать монополии и способствовать конкуренции. Поэтому государственное вмешательство может способствовать большему равенству доходов, что воспринимается как более справедливое.

Вмешательство государства в макроэкономическое функционирование. В периоды рецессии резко сокращаются расходы и инвестиции частного сектора, что ведет к снижению темпов экономического роста. Если правительство одновременно сократит расходы, это приведет к еще большему падению экономического роста и падению доверия. В условиях глубокой рецессии правительство

может брать кредиты у частного сектора и тратить деньги на использование безработных ресурсов. В случае обвала денежной массы центральный банк или правительство могут сыграть определенную роль в печатании денег. Точно так же правительству может понадобиться предотвратить экономический бум и взрыв кредита. Кейнсианские экономисты утверждают, что правительство может положительно влиять на экономику посредством финансовой политики. Монетаристы считают, что денежно-кредитная политика может способствовать экономической стабильности, хотя независимый Центральный банк не может рассматриваться как вмешательство правительства [2].

Доводы против вмешательства правительства в рыночный процесс

Политики могут принимать экономически неправильные решения под давлением политических групп. А также ограничивать личную свободу – правительство влияет на свободу принятия решений индивидами о том, как потратить деньги и на что. Наибольшей экономической эффективности можно добиться, когда рынок принимает сам решение, как и когда производить. В государственных предприятиях, как правило, отсутствуют какие-либо стимулы для получения прибыли, и поэтому они работают неэффективно. Приватизация государственных предприятий может привести к значительной экономии средств. Политики не придерживаются стратегии, которая стремится максимально использовать ограниченные ресурсы. Государственное вмешательство вызывает больше проблем, чем решает. Например, государственная поддержка отраслей может способствовать выживанию неэффективных фирм. Если правительство будет поддерживать банки, существует риск возникновения ситуации, когда банки будут надеяться на правительственную помощь и не будут в полной мере предусматривать риски. Ученые-теоретики реального делового цикла утверждают, что вмешательство правительства в лучшем случае не влияет на продолжительность рецессии, но также может создать дополнительные проблемы, такие как накопление задолженности государственного сектора.

Проанализировав все вышесказанное, можно прийти к выводу, что в нашей стране правительство не должно вмешиваться в рыночный процесс, потому что зачастую политики принимают экономически неправильные решения под давлением политических групп, влияет на свободу принятия решения, что не способствует активному росту экономики страны.

Список використаних джерел

1. Прожиточный минимум в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

<https://www.budgetnyk.com.ua/article/351-projitochnyy-minimum-2019> - свободный..

2. Cracking Economics by Tejvan Pettinger [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

<https://stjuetcvvp.firebaseio.com/cracking-economics-tejvan-pettinger-pdf-ca788de82.pdf> - свободный.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

Е. Солонська

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ ДЕРЖАВИ: УМОВИ ТА МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ Й РЕГУЛЮВАННЯ

Без розуміння теоретичної сутності інвестиційного клімату неможливо створити чітку систему орієнтирів для інвестора, на основі яких він приймає рішення про вкладання капіталу у ту чи іншу державу. Не зважаючи на наявність достатньо великої кількості наукових та практичних досліджень в розрізі даної тематики, на сьогоднішній день відсутня єдність у тлумаченні науковцями даної категорії, що підтверджується даними табл.1.

Можна відмітити, що поняття «інвестиційний клімат» використовується для опису середовища та умов, які впливають на рівень інвестиційної привабливості країни.

Це підтверджує аналіз, проведений Нечитайло О.П. [6]. У 44% визначень поняття «інвестиційний клімат» - це перелік умов для інвестування в даний регіон чи країну. У 19% визначень інвестиційний клімат трактується як підсистема в інституційній системі. Також його трактують, як фактори (15%) та інвестиційний потенціал, інвестиційна активність та ризик (15%), що складає 30% від усієї сукупності. Близько 7% визначень говорять про те, що інвестиційний клімат – це середовище.

Отже, інвестиційний клімат це фактори, які спонукають інвестора до прийняття рішення щодо доцільності вкладання капіталу з метою отримання прибутку, поширення впливу або іншими цілями.

Таблиця 1

Трактування поняття «інвестиційний клімат» сучасним вченими

Автор	Визначення поняття
Пересада А.А. [1]	Це комплексна характеристика соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних умов, які забезпечують та сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та зарубіжних інвесторів.
Бланк І.А. [2]	Це сукупність політичних, соціально-економічних, фінансових, соціально-культурних, організаційно-правових і географічних факторів, які притаманні певній країні і визначають привабливість її для іноземного інвестора
Пирог О.В. [3]	Це ситуація на внутрішньому інвестиційному ринку макrorівня та мезорівня, від стану якої залежить підтримання й розвиток інвестиційного інтересу, а згодом і прийнятне потенційним інвестором рішення про інвестування та обсяги залучених інвестицій.
Удалих О.О. [4]	Це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що визначають привабливість держави для інвестування
Барановський О.І. [5]	Це рівень досягнення потенційних інвестицій у формі коштів, цільових банківських вкладів, паїв, акцій, інших цінних паперів, рухомого і нерухомого майна, майнових прав, ноу-хау, досвіду й інших інтелектуальних цінностей, права користування землею й іншими природними ресурсами.

Такими факторами або ж умовами слід вважати:

1) Економічні: економічна динаміка країни, стан внутрішнього ринку, ринок праці, інвестиційна активність інвесторів, зовнішньоекономічні умови, рівень інфляція, наявність вільної конкуренції;

2) Політико-правові: податкова система, державна інвестиційна політика, інституційна система, стан нормативно-правового регулювання інвестиційної діяльності;

3) Фінансові: доходи та видатки бюджету, розмір відсоткової ставки за кредитами, сума банківських вкладів у розрахунку на душу населення.

4) Технологічні: наявний виробничий потенціал, розвиток інфраструктури, ступень зносу основних фондів;

5) Соціально-культурні: житлові умови населення, рівень охорони здоров'я і медичного обслуговування, рівень злочинності, соціальний захист населення, дотримання прав людини [7-8].

Позитивні та негативні фактори інвестиційного клімату країни оцінюються міжнародними рейтингами та індексами.

Індекс глобальної конкурентоспроможності оцінює здатність економіки країни досягати високої ефективності бізнесу та високих темпів економічного зростання. Так Україна в рейтингу за 2017—2018 рр. займає 81 місце з 137 держав, що були оцінені.

За індексом легкості ведення бізнесу оцінюється бізнес-клімат країни щодо простоти найважливіших для малого та середнього бізнесу адміністративних процедур, за двома типами показників: рівня міцності правових інститутів, що регулюють бізнес; складність і вартість процедур регулювання. Індекс розраховується Світовим Банком та має назву «Doing Business 2018». Україна у 2018 році за цим індексом посідає 76 місце з 190 оцінюваних країн[9-10].

За підрахунками експертів, кожен додатковий пункт у рейтингу Doing Business — це можливість залучення в економіку країни близько 600 млн дол. США, щ, є вагомим стимулом для активізації проведення реформ [10, с. 17].

Використовується також індекс інвестиційної привабливості країн. Для розрахунку враховуються обсяги валового національного боргу, питома вага ПІІ на душу населення, рівень інфляції, надходження інвестицій на душу населення, річні зміни споживчих цін, обсяг інвестиційних обмежень руху капіталу, рівень інвестиційної свободи, споживчі витрати приватних домогосподарств на одну особу у постійних цінах. У 2018 році Україна отримала 3,07 з 5 балів. Результати засвідчують вихід України з негативної зони індексу (< 3 балів). За всю історію аналізу економіки України, індекс не набував позитивних значень (> 4 балів), найвищі його значення були зафіксовано наприкінці у 2010 року - 3,4 бали[10, с. 17].

Також використовуються наступні показники: індекс інвестиційної довіри від Компанії А.Т. Kearney; Глобальний рейтинг країн і територій світу за рівнем прямих іноземних інвестицій у номінальному значенні, відображеному у доларах США у поточних цінах; індекс ділової активності, «Бері-Індекс»[9-10].

Важливими для сприятливого інвестиційного клімату є суверенні кредитні рейтинги: рейтинги Міжнародних рейтингових агентств Moody's Investors Service, Standard & Poor's Financial Service LLC, Fitch Rating Inc. У 2018 році у рейтингу агентства Moody's Investors Service Україна покращила свій кредитний рейтинг, що змінився з Саа3 до Саа2, що означає зміна прогнозу на «позитивний»[11].

Зрозуміло, що держава бажає сформувати сприятливий інвестиційний клімат. Отримання необхідного економіці об'єму інвестицій — головна умова, без якої неможливо досягти динамічного і стабільного зростання економіки.

Держава може впливати на інвестиційний клімат за допомогою прямих та непрямих важелів.

До прямих важелів можна віднести: прийняття законів та інших нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність та конкурентне законодавство; встановлення державних норм та стандартів; регулюванні участі інвестора в приватизації власності; визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами; — проведення обов'язкової державної експертизи програм та проектів будівництва; — забезпечення захисту інвестицій та ін.

До непрямих важелів можна віднести: бюджетно-податкову політику; грошово-кредитну політику; амортизаційну політику; регулювання фондового ринку; інноваційну політику; політику заохочення іноземних інвестицій та ін. [12, с. 74].

Отже, залучення інвестицій в економіку можливе лише за наявності системи заходів законодавчого, виконавчого, стимулюючого та контролюючого характеру як складової частини інвестиційного клімату, які відповідатимуть національним інтересам країни та інтегрують її у світову економічну систему.

Держава може безпосередньо вкладати свої бюджетні кошти (централізовані бюджетні інвестиції), стимулюючи інвестиційну діяльність, розвиваючи підприємства державного сектора економіки, а також опосередковано впливати на інвестиційний клімат, розвиваючи грошово-кредитну сферу, вдосконалюючи податкову систему, стимулюючи бюджетними витратами сукупний попит, розвиваючи і регулюючи банківську діяльність, а також діяльність інвестиційних посередників, фінансуючи і стимулюючи академічну науку тощо. Причому систему регулювання умов інвестиційної діяльності коригують залежно від економічної політики держави у кожний конкретний період та залежно від ступеня інвестиційної активності суб'єктів господарювання [12, с. 75].

Дієвість інвестиційної політики держави є визначальним чинником формування довіри інвесторів та позитивних інвестиційних очікувань щодо здатності вкладеного капіталу приносити стабільний дохід за мінімальних ризиків, що безпосередньо не пов'язані з ефективністю їх діяльності.

Список використаних джерел

1. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А. А. Пересада. — К.: Лібра, 2002. — 472 с.

2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И.А. Бланк. — К.: Ника-Центр, 2004.

3. Пирог О.В. Науково-методичні засади оцінки і регулювання інвестиційної діяльності в промисловому секторі регіону: дис. канд. екон. наук: 08.02.03 / О.В. Пирог; Дніпропетровський національний ун-т. - Д., 2005. - 217 с.

4. Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства: навч. посіб. / О. О. Удалих. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 292 с.

5. Барановський О.І. Залучення інвестицій: питання теорії та практики / О.І. Барановський, М.М. Туриянська. — Донецьк: Астро ПП, 1999. — 276 с.

6. Нечитайло, У. П. Інвестиційний потенціал та інвестиційний клімат: особливості формування та співвідношення / У. П. Нечитайло // Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. – 2011. – №34. – С. 97-103.

7. Мордань Є.Ю. Інвестиційний клімат України та шляхи його поліпшення / Є.Ю. Мордань, А.В. Гуца // Інвестиції: практика та досвід. - 2017. - № 17. - С. 33-38.

8. Голюк В.Я. Сучасний інвестиційний клімат України: аналіз та шляхи покращення / В.Я. Голюк, Ж.В. Манзик // Актуальні проблеми економіки та управління: збірник наукових праць молодих вчених. – 2017. – №11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/22545/1/2017-11_2-07.pdf

9. Кричківська Т.О., Давидюк Л.П. Сучасний стан закордонного інвестування в український бізнес / Т.О. Кричківська, Л.П. Давидюк // Економіка і суспільство. – 2017. - №13. – С. 96-101.

10. Ванькович Д.В. Діагностування стану інвестиційного клімату в Україні / Д.В. Ванькович // Інвестиції: практика та досвід. - 2018. - № 1. - С. 11-18.

11. Інвестиційна діяльність в Україні. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/ua/article/open/id/6349>

12. Слюсарчук О.П. Вплив держави на формування інвестиційного клімату України: стан та фактори / О.П. Слюсарчук // Інвестиції: практика та досвід. - 2015. - № 12. - С. 73-76.

***Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.***

ВТРАТИ ТА ВИГРАШІ ВІД БЕЗРОБІТТЯ

У кожній країні є якийсь відсоток населення безробітних. Держава усіма силами намагається, щоб цей відсоток був низький. Але чи можливо, щоб суспільство виграло від цього?

Одне з лих сучасної економіки - масове безробіття. У сучасних умовах безробіття стає звичним для нашого суспільства явищем, що набуло протягом останнього часу глобальних розмірів і потребує всебічного вивчення. Позитивні наслідки і сторони безробіття менш очевидні, так як суб'єктивно безробіття сприймається людьми як виключно негативний стан економіки. Разом з тим, дане явище складніше, тому розглядати його слід як природний механізм у функціонуванні ринкової економіки.

Безробіття може мати позитивні наслідки тільки за умови помірного рівня безробіття (2-5%). Помірний рівень безробіття становить 2-5% загальної кількості працездатного населення. При такому рівні безробіття її негативні сторони ще не починають проявлятися, тому можна отримувати вигоду з позитивних сторін безробіття. Як тільки рівень безробіття перевищує 5% -ий рубіж, то за цією межею все виразніше починають проявлятися негативні сторони безробіття. При цьому, коли рівень безробіття знаходиться в межах 2-5%, негативні сторони безробіття є лише потенційно можливими, а за верхнім порогом вони стають суворою реальністю. Існує дуже багато мінусів для суспільства, одні з найважливіших: високий рівень безробіття може призвести до соціально-політичних потрясінь, соціальних катаклізмів, політичної нестабільності суспільства. Чим вище рівень безробіття, тим більше це сприяє криміналізації суспільства. А так же фінансова нестабільність і потреба шукати роботу за кордоном країни. Якщо роздивлятися країну, то ми можемо побачити більше позитивних аспектів: з психологічної точки зору помірний рівень безробіття підвищує дисципліну праці, бо на людей діє негативний стимул у вигляді ризику втратити роботу. Помірний рівень безробіття змушує співробітників вчасно і в належному вигляді приходити на своє робоче місце, продуктивно працювати і видавати якісну продукцію, роботи, послуги [1].

Є основні види безробіття:

- Фрикційне, або добровільне, безробіття виникає унаслідок постійного переміщення людей з однієї роботи на іншу, з однієї

місцевості в іншу. Воно зв'язане з затратами часу на пошук нової роботи та всього триває до 1-3 місяців. Але таке безробіття не лякає людей, бо більше, воно нерідко стає навіть бажаним, добровільним.

- Структурне безробіття виникає внаслідок невідповідності між структурою пропозиції праці та структурою попиту на неї. Має пройти деякий час, щоб вивільнені внаслідок таких необхідних змін на підприємствах, перекваліфікувалися і знайшли собі нові робочі місця.

- Інституційне безробіття виникає внаслідок дій тих чи інших суспільних інститутів. Безробіття також збільшує, систему мінімальної заробітної плати, оскільки цей мінімум держава встановлює вище рівноважного рівня, який міг би бути за вільної гри попиту та пропозиції на ринку праці. Так само профспілки домагаються закріплення у колективних договорах високої заробітної плати, у відповідь на що роботодавці змушені скорочувати свій попит на нових працівників.

- Сезонне безробіття зумовлене сезонним характером виробництва у деяких галузях, наприклад, у сільському господарстві, у рибних промислах, у будівництві тощо. Таке безробіття є цілком прогнозованим для обох сторін.

- Циклічне безробіття пов'язане з циклічністю економічної активності. Воно виникає в період економічних криз і депресій. Таке безробіття є вимушеним і часто масовим (масштабним). Воно найбільше лякає людей [2].

Якщо підсумувати все вищесказане, то можна зробити висновок, що від перевищення фактичного рівня безробіття на природним не може бути вигришним для суспільства. Бо таке безробіття несе суспільству не лише економічні, а й соціальні та психологічні збитки. Але наявність фрикційного та структурного безробіття є не лише природним, а й бажаним тому, що дозволяє підвищити рівень кваліфікації працівників та служить кадровим резервом для ринку праці.

Список використаних джерел

1. Плюсы и минусы безработицы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://odiplom.ru/lab/plyusy-i-minusy-bezraboticy.html> - вільний.

2. Види безробіття, його показники та наслідки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1438031862922/politekonomiya/vidi_bezrobittya_ugo_pokazniki_naslidki - вільний.

*Науковий керівник: О.А.Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ В УКРАЇНІ: НОВІ ЦІЛІ - КРАЩЕ МАЙБУТНЄ

Україна на 2018 рік піднялася на 120 місце в глобальному рейтингу по сприйняттю корупції та набрала 32 бали, що на 2 бали більше ніж в 2017 році [1]. Такий результат за рік є позитивним, але незважаючи на поліпшення позицій, Україна має показник гірше ніж у країн сусідів (крім Росії). Так, Польща – 60 балів, Білорусь – 44 балів, Молдова – 33 балів. Такі зміни відбулися завдяки позитивним рішенням у ставленні держави на бізнес, що проявляються в автоматичному відшкодуванні ПДВ та розвитку інституту бізнес-омбудсмена. Але в Україні все ще є великі проблеми з корупцією в політиці, і це єдиний інститут, в якому корупція зростає (рис.1).

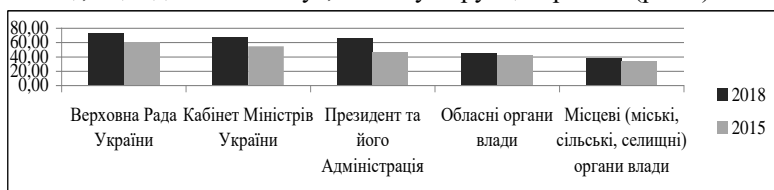

Рис.1. Рівень корупції в політичних інститутах

В неполітичних інститутах ситуація покращується, особливо в медицині, судовій системі та прокуратурі, через вплив влади (рис.2).

Рис.2. Рівень корупції в неполітичних інститутах

У 2019 році в Україні все ще складна ситуація з чесністю суду до бізнесу. Також почав працювати антикорупційний суд з 5 вересня 2019 року, але обіцяли розпочати роботу ще у 2018 році. Впродовж 2018 року влада так і не виконала деякі обіцянки, такі як: посилити національне антикорупційне бюро (НАБУ), запустити автоматичну перевірку електронних декларацій, перевести звіт політичних партій в електронний формат та перезапустити національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) [2]. НАЗК, на жаль, не виправдало себе, було занадто політизоване і не професійне. За умов виконання всіх цих обіцянок (рекомендацій), Україна звичайно ж отримала б набагато більше плюсів.

Щодо відповідальності за незаконне збагачення, Верховною Радою вже розглядається законопроект №1031, в якому говориться про громадянську конфіскацію корупційних активів осіб і відновлення кримінальної відповідальності за незаконне збагачення, а конфіскація буде здійснюватися при розмірах активів від 960 500 до 6 243 250 [3].

Список використаних джерел

1. Рейтинг TransparencyInternational 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.transparency.org/cpi2018/results/>, вільний. – Назва з екрану, англ.
2. Офіційний сайтTiUkraine 2018 [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <https://ti-ukraine.org/research/index-spryjnyattya-koruptsiyi-2018/>, вільний. – Назва з екрану, укр.
3. Офіційний сайтTiUkraine [Електронний ресурс]. –Режим доступу:<https://ti-ukraine.org/news/vidpovidalnist-za-nezakonne-zbagachennya-rovernulasya/>, вільний. – Назва з екрану, укр.

*Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук,
доцент.*

Д. Стадник
Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

АНАЛИЗ ПРИЧИН ИНФЛЯЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН ЗА 2017 ГОД

Инфляционный период характеризуется бесконтрольным движением цен: некоторые товары (услуги) быстро растут, а на другие цены падают.

В 30х годах безработица была главной проблемой в экономике почти всех стран, но сейчас главной проблемой стала инфляция. Казахстан не стал исключением, и в 2017 году инфляция в годовом исчислении составила 7,3%.

Различные факторы экономики влияют на уровень инфляции. А так же недостаточная глубина рынка товаров длительного пользования, наличие торговых наценок и посредников. В то же время в структуре непродовольственной инфляции наблюдается снижение цен на краткосрочные потребительские товары. Но при этом в условиях сокращения предложения на внутреннем рынке и увеличения спроса на импортную продукцию, цены на топливо (ГСМ) продолжали расти в октябре (рис. 1).

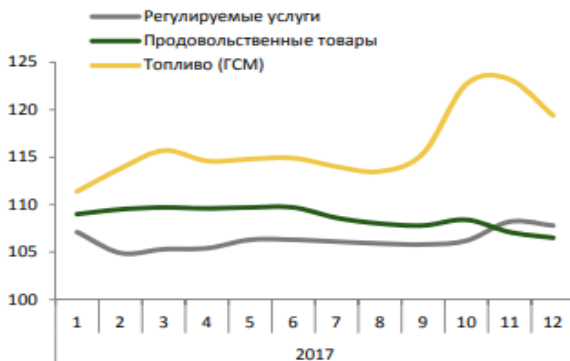

Рис. 1. Динамика отдельных компонентов ИПЦ, г/г [1]

Кроме того, все еще существует проблема инфляции импорта. Одной из причин роста внутренних цен является подъем цены на импорт.

Курс национальной валюты к иностранным, соответствовал основным факторам, даже когда происходили колебания цен на нефть (марки Brent). Не стоит забывать, что в тот момент цена возросла на 18% (рис. 2)

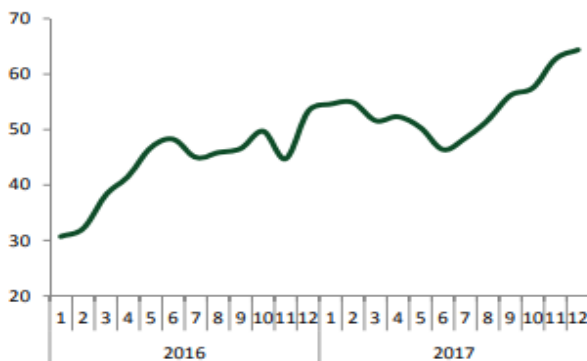

Рис. 2. Цена на нефть марки Brent, долларов США за баррель в среднем за месяц г/г [1]

Ситуация такова: нефть стоит около 75 и выше долларов за баррель. В то время как за этот же период курс тенге к доллару ослаб с 360 до 370, а курс тенге к рублю примерно колебался в диапазоне от 5,35 до 5,45 тенге [2].

Исходя из усредненных показателей, национальная валюта ослабла по отношению к доллару примерно на 14% и укрепилась по отношению к рублю где-то на 4,5%. Такое изменение в курсе тенге,

безусловно, приведет к увеличению стоимости импорта в Казахстан и ускорению инфляции к концу года. Это напрямую связано со структурой импорта в Казахстан.

Дефлятор ВВП, в первой половине 2017 года, достиг 6,7%. Это ниже индекса потребительских цен, которые включают в себя изменения цен на импортную продукцию [1].

Следовательно, основная причина роста цен - удорожание импорта. При этом, стране потребуется не мало времени для восстановления импортозамещения. Рост импорта товаров из РФ в этом году составил 32% [1].

В индексе потребительских цен, составленном на начало 2017 года, 32,2 % заняли платные услуги, 37,6% и 30,2% - припало на продукты питания и на непродовольственные товары, соответственно (Рис. 3).

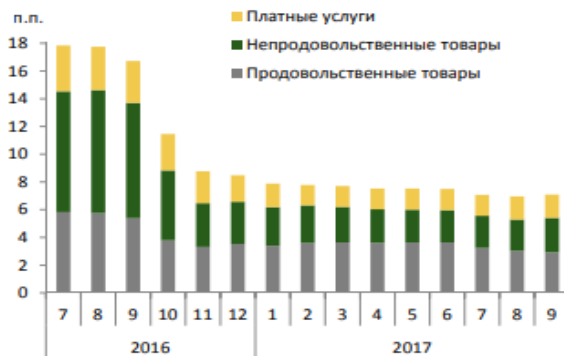

Рис. 3. Вклад компонентов в инфляцию, г/г [1]

В 2017 году цены на продовольственные товары в среднем повысились на 16,4%, непродовольственные товары поднялись в цене в среднем на 10,36%, а платные услуги приблизительно подорожали на 8,02% [4].

В заключении стоит отметить, что инфляция не исчезла, но это абсолютно нормальный процесс. Годовая инфляция составила 7,3%, то есть он находится в рамках национального банковского коридора - 6-8% [1].

Скачки цен, наблюдаемые в течение года для определенных групп продуктов, были в основном вызваны шоком предложения на определенных рынках товаров с высокой волатильностью, цены на которые Национальный банк не контролирует.

Однако, инфляция с большой вероятностью покинет целевой коридор, прогнозируемый правительством (от 6,9 до 7,5%) [3], если

текущий курс тенге к доллару сохранится до конца этого года, то с большой вероятностью это вынудит Национальный Банк Казахстана повысить базовую ставку, что вместе с ростом инфляции окажет негативное влияние на рост казахстанской экономики.

Список использованных источников

1. Национальный Банк Казахстана [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://nationalbank.kz/?docid=499&switch=russian> - свободный.
2. Forbes Kazakhstan [Электронный ресурс]. - Режим доступа: https://forbes.kz//finances/finance/v_chem_prichinyi_rosta_inflyatsii_v_kazahstane/ - свободный.
3. Dixinews [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://dixinews.kz/articles/ekonomika/29983/> - свободный.
4. Международное информационное агентство KazInform [Электронный ресурс]. - Режим доступа: https://www.inform.kz/ru/inflyaciya-v-kazahstane-v-2017-godu-sostavila-7-1_a3112269 - свободный.

*Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук,
доцент.*

Z. Starintsev
Alfred Nobel University, Dnipro

FOREIGN DIRECT INVESTMENTS IN UKRAINE

Foreign direct investment (FDI) is a form of participation of foreign capital in the implementation of investment projects in the country. FDI is the driver of economic development in any country, the most popular form of investment for developing economies, as it allows for the implementation of large and important projects, and in addition, the country receives the latest technologies (for example, when setting up production facilities), new corporate governance practices, etc. [1]. The main prerequisites for the injection of capital are transparent competitive relations in the market. For the development of the Ukrainian economy, foreign investments are of great importance. Ukraine is a very attractive country for foreign investment. Inexpensive labor resources, high efficiency and motivation result in high-quality projects and developments. By the number of consumers, Ukraine is a potentially large market in Europe. Ukraine has significant potential for foreign investors, which is

determined by the relatively large and growing market, the availability of production factors, the availability of human resources, infrastructure, a favorable geographical position, the country's attractiveness in terms of sales, growth potential and the country's openness to international trade.

Undoubtedly, Ukraine has a number of attractive investment factors that contribute to the expansion of investment ties. However, in terms of the volume of accumulated foreign investments - one of the key indicators of the degree of integration of the country into the world economy, the development of foreign economic relations, the desire to introduce an open and export-oriented economic model - Ukraine is significantly behind the majority of countries with economies in transition. And all due to the fact that foreign investors are afraid or do not trust Ukraine. The main criteria for reducing the level of foreign investment in Ukraine are the following indicators. 1. A high level of corruption in many areas of the state. According to the results of 2017, Ukraine took the 130th place in the rating of perception of corruption from the international organization Transparency International, which amounted to 30 points. In accordance with the corruption perception index, each country was assigned a score from 0 points (very high level of corruption) to 100 points (lowest level of corruption). However, according to the results of 2018, Ukraine took the 120th place in the rating of perception of corruption, which amounted to 32 points [2]. 2. Lack of a stable legislative framework. In Ukraine, very often by-laws contradict the basic law. This leads to risks to the protection of foreign investment by the state and the law. In Ukraine, there are no guarantees for the protection of property rights and a fair judicial system does not work. 3. There are also bureaucratic and administrative barriers when investing, which lead to additional costs and registration of various additional licenses and permits, which takes not only a lot of time, but also increases the terms of project implementation. Of great importance is government intervention in the activities of enterprises and changes in state policy in relation to their investments. Most investors suffer from government intervention — regulatory changes, contract failures, asset restrictions, or breaches of sovereign guarantees — and not as a result of hostilities.

For the first half of 2019, direct investments (equity) in the Ukrainian economy amounted to \$ 1,259.5 million. According to the statistics agency, the largest investments were made in financial and insurance activities (\$ 487.4 million, or 38.7%) and in industry (\$ 258.7 million, or 38.7%) (Table 1) [3].

Table 1**Direct investment (equity) in Ukraine by type of economic activity
(largest volumes) for January-June 2019 [3]**

Directions	Million USA dollars	In % of the total
Total, including :	1 259,5	100,0
Financial and insurance activities	487,4	38,7
Industry	258,7	20,5
Professional, scientific and technical activities	140,3	11,1
Real estate operations	121,9	9,7
Wholesale and retail trade	82,1	6,5
Repair of motor vehicles and motorcycles	59,6	4,7
Administrative and support activities	46,6	3,7
Other	62,9	5,0

The NBU noted that more than 60% of investments were directed to the real sector. The leaders in attracting investments were the mining industry, as well as the production of glass and glass products. In the rating table on the level of foreign direct investment according to the World Bank's World Development Indicators database for 2017, Ukraine ranked 59th and FDI amounted to \$ 2,827.00 million. [4]. In Ukraine, foreign direct investment is mainly the investment of companies registered in Cyprus, the so-called offshore zone. At the beginning of 2014, the percentage of investments was 32.7, and now about 24%. Also small investments from Germany and the Netherlands [5]. This fig. 1 clearly shows foreign direct investment.

In 2016-2017, the lion's share of foreign direct investment in Ukraine was accounted for by funds that were used to recapitalize banks. In 2018, the nature of investments is changing. 58% of the total amount of foreign direct investment was directed to the economic sector, these are new factories, new industries. Investments in the financial sector accounted for 42% of total FDI, almost half of which were banking sector operations to reissue debt into authorized capital [6]. Most investors are attracted by infrastructure, production, the agricultural sector, IT industry, and energy.

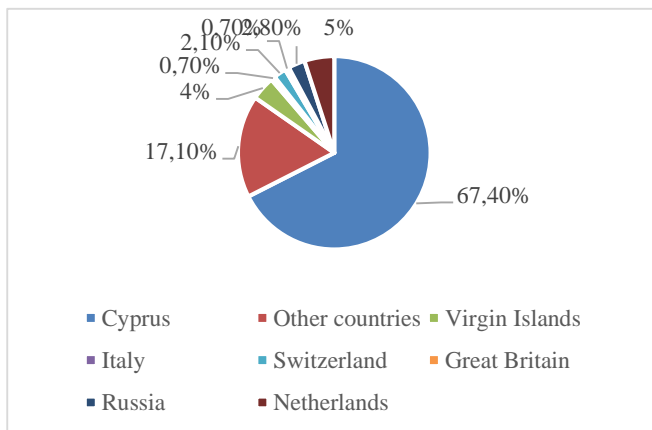

Fig. 1. Net FDI growth by country of origin [5]

The current economic situation in Ukraine significantly complicates investment activities. To do this, it is necessary to develop an investment mechanism that is consistent with market relations, an organic combination of public and private forms of investment, optimizing relations between various subjects of investment activity and developing appropriate legislative and executive acts. It is necessary to carry out framework and other measures regulating the investment process, for example, at the level of an individual enterprise or industry and at the level of the national economy as a whole. In order to make foreign investments more attractive, judicial and tax reform should be carried out, and the emphasis should rather be on improving the business environment in the whole spectrum of public policy areas. These measures will contribute to improving the investment climate in Ukraine.

References

1 Foreign direct investment (FDI) [on line]. Available at: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D1%8F%D0%BC%D1%8B%D0%B5_%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D0%B5_%D0%B8%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%B8 (Accessed 25 Oct. 2019).

2. Rating of countries of the world in terms of perception of corruption. Humanitarian Encyclopedia: Research // Center for Humanitarian Technologies, 2006–2019 (latest revision: 04/23/2019). [on line]- Available at :<https://gtmarket.ru/ratings/corruption-perceptions-index/info> (Accessed 31 Oct. 2019).

3. The most attractive industry for foreign investors [on line] - Economy 30.08.2019– Available at: / <https://www.rbc.ua/rus/news/gosstat-nazval-samuyu-privlekatelnuyu-otrasl-1567158069.html>(Accessed 30 Oct. 2019).

4. Rating of countries in terms of direct investment. Humanitarian Encyclopedia: Research // Center for Humanitarian Technologies, 2006–2019 (last revised: 04/23/2019) / [on line]-Available at: <https://gtmarket.ru/research/foreign-direct-investment-index/info>(Accessed 30 Oct. 2019).

5. Foreign direct investment in Ukraine: January 12, 2017: [on line]– Available at: <https://voxukraine.org/ru/investments-in-ukraine-ru/>(Accessed 30 Oct. 2019).

6. The structure and dynamics of FDI in Ukraine / [on line]- Available at: <https://www.ukrinform.ru/rubric-economy/2644629-v-2018-godu-ukraina-polucila-25-milliarda-pramyh-inostrannyh-investicij-mert.html>(Accessed 30 Oct. 2019).

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Sciences, Full Professor.

M. Stepanova

Alfred Nobel University, Dnipro

BIOECONOMICS: PROBLEMS OF THE DEVELOPMENT AND THEIR SOLUTIONS

In the modern world there are bunches of global problems that bioeconomics could solve. The concept of bioeconomics began to emerge actively in the mid-2000s, when the Organization of Economic Cooperation and Development and the European Commission decided to develop programs to promote bioeconomics in different countries aimed at realizing the potential of biological materials based on biotechnology for scientific progress, but chemical industry in Finland began the production of bio-products long before appearing the concept of this science. Bioeconomics is defined to solve many social problems, for example, changing of the climate, resource management, food security, workplaces creation. Science has already demonstrated some capabilities and benefits of production through the use of biological resources, promising new environmentally friendly products that will enter the markets. But no matter how good this science is, there are problems of its development.

It is important to be clear about the definition of bioeconomics. So, bioeconomics means the process of sustainable production and conversion of biomass for different products and energy, or the solution of economic

problems by biology. Using bioeconomics, the limit is determined at which natural resources can be used rationally, preventing them from being exhausted. With the help of this science, we could reduce the amount of emissions of various gases and reduce the waste from human activities. For example, we could produce biofuels, so it will reduce carbon emissions into the air by 80 percent and also dependence on oil imports, strengthen energy security and affect government funding.

The active development of this science requires the participation of the state, but the scientific work of bioeconomics must be provided with modern infrastructure, this requires the implementation of capital-intensive projects, and the government is not always ready to support and study this issue. This is one of the bioeconomics development problem.

Moreover, one more problem is the inconsistency of goals and the lack of a clear definition of such an economy, lack of public awareness and understanding of bioeconomics, especially in terms of benefits and risks. Therefore, society should define more clearly what specific purpose this science is intended.

Another problem is concerns about the overuse of natural resources, threats to food security and some facts that impede the development of bioeconomics in Europe, especially poor funding and policy coordination and also competition with the US and Asia.

Ukraine at this stage is a passive participant in the global biotechnology development process. State action is not being taken to develop their own bioeconomic studies and to implement effective import developments in the fields of energy saving and for environmental remediation.

The key to the development of bioeconomics may be an increase in investment in and sponsoring research. It is important to improve the interaction of business, science and the state. They are able to develop strategic concepts for the government, as well as assist in the management of funds formed for research and development.

It should be considered that biomass as a necessary element for these researches cannot be easily transported over long distances. In this regard, it is important to build a local infrastructure that would allow linking local enterprises and ensure the use and processing of waste and biological materials.

As you can see, there are a lot of problems with the development of bioeconomics. Main problems are government disinterest and inaction, mismatch of goals and lack of a clear definition of this economy. These problems can be solved by attracting the attention of the government, increasing investment and sponsoring various researches. The government

should make efforts to develop bioeconomics and improve the interaction of business, science and the state.

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

Ю. Супрун
*Східноукраїнський національний
університет імені В. Даля, м. Сєвєродонецьк*

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Забезпечення темпів зростання економіки залежить від механізмів вдосконалення залучення прямих іноземних інвестицій та від ефективності їх використання. Прямі іноземні інвестиції забезпечують додатковий приток капіталу в економіку країни, прискорюють темпи розвитку виробничих галузей, підприємницьку діяльність. Ефективне використання прямих іноземних інвестицій позитивно впливає на виробництво конкурентоспроможних товарів на міжнародному ринку. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) позитивно впливають на макроекономічні показники країни: ВВП, національні фінансові ресурси, курс національної валюти, процентні ставки. Прямі іноземні інвестиції є бажаними для країн з економікою, що розвивається, адже з їх допомогою реалізуються великі проекти. Тому необхідно приділяти особливу увагу залученню іноземних інвестицій в Україну і усувати проблеми на шляху їх надходження.

Під прямими іноземними інвестиціями розуміють форму безпосередньої участі іноземного капіталу в створенні і реалізації інвестиційних проектів на території України, що дозволяють реалізовувати значущі для суспільного життя плани розвитку окремих сфер економіки або досягнення соціального ефекту. Такі інвестиції реалізуються в основному в формі грошових інвестицій, а також у формі матеріально-технічних засобів та інтелектуальної власності.

До основних способів ПІІ відносяться:

- інвестування з нуля, представляє собою створення в Україні філіалу або підприємства, яке знаходиться у 100% власності інвестора;
- поглинання або купівля підприємства, що знаходиться на території України;
- фінансування роботи філіалів;
- придбання прав на користування землею, природними ресурсами тощо;
- придбання прав на користування ноу-хау, технологіями та інше;

– купівля акцій, паїв у статутному капіталі української компанії, які дають право контролювати діяльність підприємства.

На сьогодні Україна має потребу в іноземних інвестиціях, що викликано загостренням та поглибленням кризових явищ.

Так, прямі іноземні інвестиції в Україну станом на 2018 рік склали 2335 млн. дол. США, що на 133 млн. дол. США більше ніж в 2017 році [3]. Проте, якщо аналізувати ПІІ протягом останнього десятиліття, то можна побачити, що вони значно скоротилися (рис.1). Така ситуація викликана складним економічним становищем України в 2014-2015рр. В 2014 році надходження іноземних інвестицій скоротився більш ніж на 90% в порівнянні з 2013р. Це було викликано значним відтоком іноземних інвестицій та девальвацією гривні, що призвело до знецінення акціонерного капіталу. Найбільші надходження ПІІ в 2018 році було з таких країн інвесторів як Нідерланди – 33,2%, Російська Федерація –17,3%, Кіпр –16,6%, Австрія – 7,1%, Франція – 3,9%, Велика Британія – 3,4%, Польща – 3,2%.

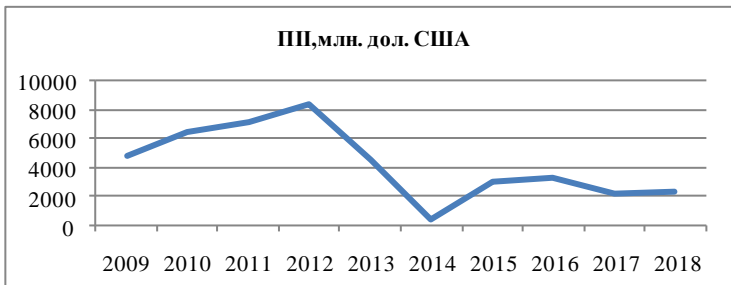

Рис. 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну

Слід зазначити, що якщо аналізувати ПІІ за видами діяльності, то видно, що основна їх частина спрямована на розвинені сфери економічної діяльності. Такими сферами в 2018 році є: фінансова і страхова діяльність – 42,3%, торгівля та ремонт автотранспортних засобів, мотоциклів – 20,9%, операції з нерухомим майном – 14,1%, промисловість – 10,5%, незначну частину в прямих іноземних інвестиціях займають: інформація та телекомунікації – 4,2%, професійна, наукова та технічна діяльність – 3,2% [1].

Фактори впливу на прямі іноземні інвестиції оцінюють за допомогою міжнародних індексів та рейтингів. Серед таких показників особливе місце належить індексу інвестиційної привабливості [4]. В першу чергу, на цей показник звертають увагу потенційні інвестори, бо він показує стан бізнес-клімату. Його оцінку здійснюють перші

особи компаній-членів Європейської Бізнес Асоціації. Вимірювання індексу інвестиційної привабливості здійснюється кожних півроку. Цей індекс включає в себе оцінку інвесторами попереднього періоду, здійснення прогнозів на найближчий період та оцінку поточного стану. За даними Європейської Бізнес Асоціації в Україні Індекс інвестиційної привабливості в 2018 році становив 3,07 за п'ятибальною шкалою [2]. Така позначка індексу оцінюється позитивно, адже протягом 2011-2016 рр. він не підіймався вище трьох (нейтральної позначки). Також слід зазначити, що Україна в рейтингу інвестиційної привабливості країн світу знаходиться на 131 місці.

Наступним показником, який чинить вплив на ПІ є Індекс сприяння корупції. Він показує рівень корупції. Рейтинг за цим показником складається організацією Transparency International. Україна в цьому рейтингу займає 120 місце (32 бала). Серед сусідніх країн Україна обійшла лише Російську Федерацію, індекс якої становить 28 балів. Слід зазначити, що Україна піднялась на десять місць в рейтингу порівняно з 2017 роком. Це вказує на зниження рівня корупції, яке виникає між бізнесом та державними структурами.

Благополуччя та процвітання країн визначається Індексом процвітання. Розраховуючи його, до уваги беруть такі параметри: економіка, бізнес, управління, освіта, охорона здоров'я, безпека, свобода особисті, соціальний капітал, екологія. Рейтинг складається британським аналітичним центром The Legatum Institute. Україна знаходиться на 111 місці зі значенням індексу 53,96. Так ПІІ залежить і від глобального індексу миру, адже в країнах, які мають високе значення цього показника, обсяг прямих іноземних інвестицій значно більший. Наймиролюбнішою країною за рейтингом виступає Ісландія, а Україна знаходиться майже в самому кінці і займає 152 місце. В останні роки Україна займає місця в останній десятці рейтингу глобального індексу миру.

Для надходження іноземних інвестицій в Україну необхідним є:

- формування ринку цінних паперів відповідно до світових стандартів та вдосконалення двосторонніх угод про захист інвестицій;
- стимулювання виробництва конкурентоспроможної продукції, що відповідає світовим стандартам;
- удосконалення економічної і законодавчої бази інвестиційної діяльності, механізмів залучення іноземних капіталів і створення спільних підприємств;
- зміцнення національної грошової одиниці, підвищення обсягів експорту та поступове збільшення міжнародних резервів;
- усунення корупцію в країні.

Таким чином, інвестиційні процеси в Україні характеризуються нестійкою тенденцією - значне зниження обсягу іноземних інвестицій в економіку країни в 2014 році було викликано військовими діями на сході країни. Міжнародні індекси свідчать про низьку інвестиційну привабливість України. Запропоновані заходи сприятимуть покращенню інвестиційного клімату та залученню прямих іноземних інвестицій в країну.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Європейської Бізнес Асоціації – Режим доступу : <https://eba.com.ua/>

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України – Режим доступу : <https://minfin.com.ua/ua/>

4. Штепенко К.П., Забураєва О.Ю. Аналіз прямих іноземних інвестицій в економіку України та передумови необхідності їх залучення. Ефективна економіка. Випуск 5. 2019. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/36.pdf

Науковий керівник: О.О. Середа, старший викладач.

І. Сьоміч

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНЕ ЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЧЕРЕЗ УЧАСТЬ У ЗОНАХ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ

В умовах сьогодення для кожної країни одним з найважливіших факторів є зовнішня торгівля. Задля покращення торговельних умов між країнами, полегшення питань визначення митної вартості товарів та більш довірчого зв'язку країн у зовнішньоторговельній політиці існує певний ряд економічних інтеграцій. Це зона вільної торгівлі, митний союз, економічний союз, валютний (валютно-економічний) союз, політичний союз та деякі інші об'єднання. Розглянемо такий приклад економічної інтеграції як зона вільної торгівлі.

Отже, зоною вільної торгівлі є такий різновид міжнародної інтеграції, в ході здійснення якого відбувається усунення митних бар'єрів між країнами, які є безпосередньо учасниками об'єднання такого роду, при цьому самостійність і незалежність країн у зовнішній політиці зберігається. Пости та митні кордони, що здійснюють контроль над походженням товарів, які надходять до держав з-за кордонів, також залишаються збереженими за країнами-учасницями.

Україна, як і велика кількість інших держав, використовує переваги зон вільної торгівлі. В цілому, нашою країною було укладено 17 угод стосовно вільної торгівлі з іншими країнами. З них 14 угод включають до свого складу торгівлю товарами, а 3 останні угоди стосуються здійснення торгівлі товарами та послугами.

Щодо укладених угод про вільну торгівлю, їх початок в Україні було покладено ще до вступу в СОТ, таким чином відбулося встановлення двосторонніх договорів з країнами, що входять до СНД, а саме з Білоруссю, Грузією, Казахстаном, Туркменістаном, Азербайджаном, Таджикистаном, Узбекистаном, Киргизстаном, Молдовою та Вірменією, а окрім цього — з Республікою Македонія. Але, саме ці угоди мали певні відмінності з угодами, які були укладені Україною після вступу до СОТ: по-перше, відсутність механізму врегулювання положень щодо суперечок; по-друге, примітивність у порівнянні з угодами після вступу до СОТ.

Після приєднання України до СОТ у 2008 році, були укладені нові договори про ЗВТ з деякими державами-учасниками СНД (з РФ, Таджикистаном, Узбекистаном, Киргизстаном, Вірменією, Казахстаном, Білоруссю та Молдовою). Домовленості увійшли в силу 20 вересню 2012 року. Більш того, вони містили посилання на ГАТТ 1944, які обумовлені відсутністю кількісних обмежень, обнуленням мит та мають власний механізм стосовно залагодження конфліктів між країнами-учасниками.

Надзвичайно важливою торговою угодою між Україною та ЄС є так звана «Угода про асоціацію між Україною і ЄС». Спочатку у цій домовленості передбачалася лише торгова частина із всеохоплюючою зоною вільної торгівлі товарами та послугами, але під час її укладання було прийнято рішення про долучення ще й політичної частини, вимогами якої є спільна праця в сферах економіки, свободи та безпеки, юстиції. Торговий розділ включає класичні положення стосовно вільної торгівлі, спроможність у застосуванні двосторонніх захисних заходів з імпортних операцій європейських автомобілів до України, окрему главу обов'язків про сталий розвиток.

Завдяки таким договорам як «Угода про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ» (Норвегія, Ліхтенштейн, Швейцарія, Ісландія) та «Угода про вільну торгівлю між урядом України та урядом Чорногорії» наша країна володіє перевагами у торгівлі товарами та послугами. До речі, перша з вказаних угод набула чинності 01.06.2012 року, а наступна – 01.01.2013 року.

Також, із нещодавніх існує «Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою», яка поширюється лише на торгівлю

товарами і була утворена 01.08.2017 року. Однією з останніх укладених угод є «Угода про вільну торгівлю між Кабінетом Міністрів України та Урядом Держави Ізраїль». У ході переговорів ще знаходяться угоди про вільну торгівлю України з Турецькою Республікою та з Республікою Сербія. Переговори мають бути закінчені, коли для обох із сторін буде знайдений компроміс із збалансованим результатом.

Таким чином, беручи до уваги вищевикладене, слід зазначити, що в період нашого часу регіональні торгові угоди стали не виключенням з правил, а стандартною практикою, спрямованою на доповнення універсального регулювання на рівні СОТ. Дивлячись на загострення кризи СОТ протягом останніх років, залишається очікувати, що регіональні торгові угоди і надалі сприятимуть розвитку вільної торгівлі між країнами без бар'єрів ззовні. Іншими словами, регіональна інтеграція повинна доповнювати багатосторонню торговельну систему, а не надавати їй загрози.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

В. Терещенко
Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ – ВАЖНЫЙ ФАКТОР В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ УКРАИНЫ

Управление внешнеэкономической деятельностью в современных экономических условиях страны, регулирование финансовых потоков на международном уровне, расширение масштабов и географии экспортных поставок товаров и услуг приобретают все большее значение в условиях растущей экономической взаимозависимости стран. Привлечение национальной экономики в систему мировых экономических процессов положительно сказывается на развитии экономики, способствует росту производства, рациональному использованию природного сырья, предотвращению дефицита некоторых товаров, но в первую очередь повышению уровня жизни. Проще говоря, внешнеэкономическая деятельность — это вид экономической деятельности, тесно связанный с другими отраслями экономической системы. ВЭД довольно разнообразна, эта деятельность имеет различные виды и формы и осуществляется на

нескольких уровнях. Основой экономической деятельности является внешняя торговля товарами, услугами, рабочей силой, информацией и результатами интеллектуальной деятельности.

В настоящее время, несмотря на изменения политической ситуации, экономической конъюнктуры и правовой среды страны, эта тема очень актуальна. В настоящее время в Украине процесс формирования внешнеэкономической деятельности еще не полностью завершен, его реструктуризация на рыночной основе. Многие подходы к организации управления ВЭД, которые сложились в ходе рыночных отношений, требуют корректировки с учетом изменений, сложившиеся в экономике нашей страны. Доступ на зарубежные рынки — это не только гарантия стабильного функционирования предприятия и расширение рынков сбыта, но и обеспечение достаточного уровня эффективности управления, который достигается только при наличии соответствующего уровня открытой системы внешнеэкономической деятельности.

В последние годы национальные предприятия обычно используют два способа организации внешней торговли:

1. Выход на внешние рынки через свою внешнеторговую компанию или отдел внешнеэкономических связей.

2. Выход на зарубежные рынки через посредников.

Создание собственных внешнеэкономических отделов на предприятии целесообразно обосновать, если: доля экспорта значительна в общем обороте; внешнеторговые операции являются регулярными; выпуск продукции с высоким уровнем конкурентоспособности или, возможно, производство уникальных по своим свойствам продуктов; низкая конкуренция на соответствующем сегменте мирового рынка; продукты не требуют изменений для иностранных условий использования.

На предприятии имеется необходимое количество специалистов по внешнеэкономической деятельности. Посредники могут помочь повысить эффективность внешнеторговых операций, используя:

- знание рынка, наличие постоянной клиентуры;
- снижение затрат на транспортировку и хранение продукции, в том числе расходов на операции со значительными количествами, принадлежащими разным производителям;
- сокращение сроков поставок и оформления документов;
- предоставление услуг до продажи и послепродажного обслуживания;
- производители предоставляют оперативную и подробную информацию об изменениях конкурентоспособности продукции и

ситуации на рынке в целом, информацию о реальных и потенциальных конкурентах.

Выявленные проблемы требуют от руководителей национальных предприятий совершенствования соответствующих действий внешнеэкономической деятельности. Среди основных возможных мер по улучшению организации ВЭД на предприятиях можно выделить следующие:

- создание отдельного бизнес-подразделения, которое будет отвечать за успешное управление ВЭД на предприятии;
- маркетинговые исследования новых рынков, выбор партнеров для осуществления внешнеэкономической деятельности путем сбора соответствующей информации о них;
- SWOT-анализ для разработки стратегий развития предприятий и совершенствования механизма внешнеэкономической деятельности на основе соответствующего законодательства.

Реализация всех вышеперечисленных мер в сфере международной деловой активности, несомненно, значительно повысит качество работы предприятия.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

А. Терещук

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

АНАЛИЗ ПОЛИТИКО-ПРАВОВОЙ СРЕДЫ УКРАИНЫ

В наше время каждая страна заинтересована в собственном экономическом росте, который достигается как силами непосредственно правительства государства, так и за счёт сотрудничества с другими странами. Не маловажным для последнего является политико-правовая среда страны, с которой планируется партнёрство.

Политико-правовая среда страны отражается индикаторами мирового управления, которые характеризуется следующими показателями: право голоса и подотчётность, политическая стабильность и отсутствие насилия, эффективность правительства, качество законодательства, верховенство закона и контроль уровня коррупции. Данные по Украине представлены ниже в обобщающей табл.1.

Таблица 1
Индикаторы мирового управления Украины, 2018 г. [1]

Worldwide Governance Indicators						
Indicator	Country	Year	?	?	?	?
			Number of Sources	Governance (-2.5 to +2.5)	Percentile Rank	Standard Error
Voice and Accountability	Ukraine	2018	13	-0,01	44,83	0,13
Political Stability and Absence of Violence/Terrorism	Ukraine	2018	9	-1,83	6,19	0,21
Government Effectiveness	Ukraine	2018	9	-0,42	38,46	0,20
Regulatory Quality	Ukraine	2018	10	-0,22	44,23	0,18
Rule of Law	Ukraine	2018	13	-0,72	24,04	0,13
Control of Corruption	Ukraine	2018	13	-0,87	18,27	0,13

Для того, чтобы проанализировать политико-правовую среду Украины, необходимо обратить внимание на столбцы с названиями Governance (показывает участие правительства по шкале от -2,5 до +2,5; лучший показатель стремится к положительному значению) и PercentileRank (показывает ранг государства среди всех стран, участвующих в оценке; распределяется от 0 до 100, лучший показатель стремится к 100).

Как можно увидеть по данным в таблице, ситуация в Украине по последним данным складывается не самая благоприятная. Из шести показателей лучший результат имеет право голоса (-0,01/44,83%), однако даже он приобретает отрицательное значение. Немного хуже обстоит ситуация с качеством законодательства (-0,22/44,23%) и эффективностью правительства (-0,42/38,46%), стоит так же учитывать, что данные категории тесно связаны друг с другом. Так же стремится к значению -1 и верховенство закона (-0,72/24,04%) с уровнем контроля коррупции (-0,87/18,27%). Однако наихудшее значение имеет оценка политической стабильности (-1,83/6,19%), и результат довольно очевиден в сложившихся условиях внутри страны.

Для большей эффективности анализа можно сравнить, как менялись данные показатели в течение последних лет. Для понимания ситуации можно отталкиваться от 2014 года – начала политических волнений в Украине. Сравнительные графики находятся ниже (Рис 1).

Worldwide Governance Indicators

Ukraine

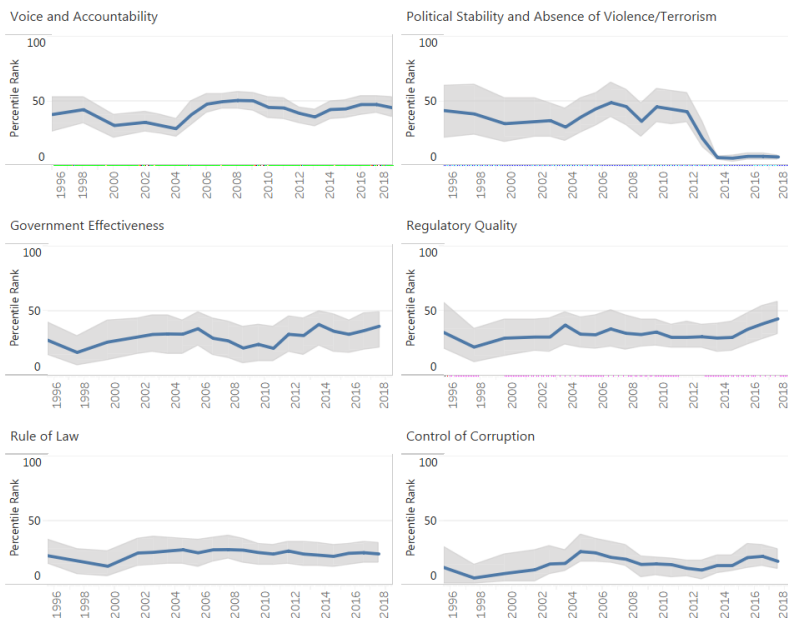

Рис. 1. Сравнительные графики индикаторов мирового управления Украины, 1996–2018 гг. [1]

По данным графикам так же заметно, что хуже всего ситуация обстоит с политической стабильностью, которая на данный момент находится на том же значении, что и в 2014 году, когда о стабильности внутри Украины не было и речи. Показатель по-прежнему упорно стремится к 0%. Совсем немного за последние несколько лет улучшается ситуация с эффективностью правительства и верховенством закона, что можно связать с евроинтеграцией Украины. Однако на остальные показатели это не оказывает положительного влияния, что особенно заметно по уровню коррупции.

Таким образом, можно сделать вывод, что в нашей стране не самый привлекательный климат для международных компаний и развития бизнеса. Украине необходимо повышать свои позиции на международной арене за счёт установления стабильного политического курса и эффективных реформ внутри страны, и особое внимание стоит уделить борьбе с коррупцией.

Список использованных источников

1. The World Bank. Worldwide Governance Indicator [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/worldwide-governance-indicators> - свободный. Язык англ.

Научный руководитель: А.А. Задоля, кандидат экономических наук, доцент.

А. Ткаченко
*Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ*

МАКРОЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ТА СТРУКТУРУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Перед макроекономічним аналізом постає завдання виявити передумови збалансування різнонаправлених впливів державних інститутів та підсилення їх стимулів у забезпеченні структурної збалансованості економіки.

В цьому контексті заслуговує на увагу позиція науковців стосовно того, що серед характеристик якості інституційної системи потрібно виокремити найважливіші: повноту, цілісність і несуперечливість формально-правового середовища, що регламентує економічну діяльність; відповідність формальних норм і правил реальним умовам економічної діяльності; ефективність державного й громадського контролю за виконанням формальних норм; узгодженість формальних і неформальних норм та правил; визнання населенням чинної моделі соціальної стратифікації та відповідність нормам права [1].

Слід зазначити, що взаємозв'язок та взаємодоповнення інститутів формують забезпечення структурування економіки під впливом таких чинників як: розвиток сфер суспільної життєдіяльності; цілі економічної політики; рівень соціально-економічного та культурного розвитку країни; розвиток громадських інституцій; участь країни в інтеграційних процесах; особливості розвитку культури українського суспільства.

Умовою ефективною структурної трансформації національної економіки є подолання наявних структурних диспропорцій. З огляду на це, на особливу увагу заслуговує ідентифікація чинників структурної трансформації.

Враховуючи складність структурних трансформацій національної економіки, а також різноспрямованість й агресивність впливу складових її макроекономічного середовища, важливим є здійснення ідентифікації й класифікації інституційних складових. Структурування національної економіки є синергетичною єдністю складових, яка забезпечує інтегративний вплив на структуру економічної системи, закріплення напрямів й тенденцій її трансформації, і може бути ґрунтовно вивчене з використанням індуктивно-дедуктивних методів дослідження.

Беручи до уваги специфіку економічних систем, важливим є представлення елементів структурної трансформації національної економіки в розрізі класифікаційних ознак, з виділенням державних, що дозволить системно діагностувати роль у формуванні інституційних умов окремих груп взаємопов'язаних складових.

Оскільки в основі різнонаправлених структурних трансформацій економіки лежать певні види інтересів: державні, підприємницькі, особистісні, корпоративні та інші, що реалізуються в процесі економічної активності, саме її рівень (кількісні характеристики) та спрямування (якісні характеристики) можуть розглядатися в якості критерію оцінки прояву впливу певної сукупності інститутів, а саме: державних, ринкових, громадських.

З метою підвищення якості макроекономічного аналізу структури економіки доцільно визначити певний окремий набір проміжних критеріїв оцінки. Для державно-владних інститутів такими критеріями можуть виступати: рівень закріплення цільових орієнтирів структурування економіки у відповідності до вимог суспільної системи; рівень розробленості та закріплення механізмів реалізації цілей структурного оновлення економіки; узгодження структурної політики з іншими видами державної економічної політики; узгодженість державних інститутів з ринковими та громадськими; рівень довіри між державними, бізнесовими та громадськими інституціями; спроможність інститутів до узгодженого реагування. Держава спрямовує розвиток всіх сфер життєдіяльності суспільства через вироблення та реалізацію взаємопов'язаних політичних, правових, економічних, соціальних, ідеологічних інститутів.

З огляду на довгостроковий характер та масштабність цілеспрямованих структурних перетворень одним із основних критеріїв оцінки інститутів, що їх визначають, має бути орієнтація останніх на забезпечення стратегічної спрямованості діяльності суб'єктів господарювання через формування стабільних, сприятливих умов їх розвитку. Це виводить на перший план значимість проведення

послідовної, виваженої, державної структурної політики, визначення спроможності трендів розвитку її макроекономічного забезпечення, спрямування траєкторії структурної трансформації у русло досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку країни. В цьому контексті заслуговують на увагу застереження науковців стосовно того, що нерозумна, неефективна економічна політика здатна підірвати поточну структуру й різко звужити потенційні можливості продуктивних змін [2].

Структурна розбалансованість економіки України, в першу чергу, є наслідком того, що інституційне забезпечення структурних перетворень впродовж всієї історії української незалежності формувалось без чіткої, послідовної структурної політики, без врахування в процесі вироблення механізмів структурного регулювання засад стратегічного управління, зорієнтованих на здійснення стратегічного прориву. За таких умов інституційне середовище структурних трансформацій національної економіки формується з порушенням логічної послідовності, яка охоплює цілеформування і цілереалізацію. При цьому спостерігається неузгодженість інститутів, їх слабка взаємодія та адаптація до умов функціонування національної економіки, що надає структурним змінам характеру стихійних структурних зрушень.

Стратегічні цілі, на досягнення яких мали б орієнтуватись структурні перетворення української економіки, в певній мірі окреслені у Стратегії сталого розвитку України до 2023 року, метою якої визначено впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід країни на провідні позиції у світі. Стратегія передбачає реалізацію реформ та програм розвитку держави, реалізація яких дозволить створити сприятливе середовище для структурних перетворень.

Слід зауважити, що з метою забезпечення більшої об'єктивізації та підсилення ефекту заходів, задекларованих Стратегією, в напрямі створення сприятливих передумов удосконалення структури національної економіки очевидною є необхідність доповнення переліку програм програмою структурної перебудови економіки України, яка б мала інтегруючу функцію. Без належного виконання цієї функції значно посилюються ризики поверховості і частковості, а відтак і низької ефективності структурного реформування.

Підсистему державних правових інститутів структурування економіки України складають законодавчо-нормативні акти, що формують правову основу макроекономічного забезпечення регулювання економічних відносин, розвитку підприємництва,

інвестиційної, інноваційної діяльності, відносини в окремих сферах, галузях економічної діяльності, стимулювання розвитку регіонів. Проведені дослідження показали, що незважаючи на загальну сформованість правової бази, яка регламентує різні аспекти структурування національної економіки, залишаються недостатньо відпрацьованими механізми реалізації законодавчих актів у відповідності до чіткої цільової орієнтації, неналежним є рівень їх узгодженості, наявні протиріччя між положеннями правових актів та реальними умовами їх реалізації, а це стає перепорою для формування ефективно структури економіки.

До базових інституційних умов розвитку і структурування національної економіки належить захист прав власності. За рейтингом Міжнародного індексу захисту прав власності (The International Property Right Index), який вимірює досягнення країн щодо захисту прав власності, Україна у 2016–2018 роках належала до групи країн, що мають наднизькі показники захищеності. Низький рівень захисту прав власності в Україні є одним з основних інституційних бар'єрів залучення і використання іноземних та вітчизняних інвестицій для структурного оновлення економіки.

Відправна роль держави у цілеспрямованні структурних трансформацій національної економіки через застосування важелів економічного стимулювання і формування умов реалізації інтересів агентів ринку обумовлює необхідність акцентування уваги на аналізі економічних інститутів. Економічні інститути виступають своєрідними інструментами реалізації економічних стимулів, які є одним із важливих елементів практичної організації взаємодії економічних суб'єктів, важливою ланкою формування рушійних сил функціонування економічних організацій та економічної системи в цілому.

В цьому зв'язку постає завдання щодо діагностики спроможності економічних інститутів активізувати діяльність і розвиток економічних агентів за напрямками, які б забезпечували передумови формування структури економіки постіндустріального суспільства. Середовище і виклики економіці постіндустріального суспільства зумовили модифікацію моделі економічного зростання, виштовхнувши на передній план такі його фактори як: 1) інститути; 2) інновації; 3) інформаційні технології; 4) інтелектуальний капітал. Така структура моделі економічного зростання задає напрями макроекономічного аналізу щодо діагностування ефективності державних економічних інститутів в контексті забезпечення структурної модернізації економіки через сприяння розвитку інновацій, інформаційних

технологій, інтелектуального капіталу. Економічні інститути, що задають такий вектор структурних трансформацій, підпадають під категорію інститутів розвитку.

До підсистеми економічних інститутів розвитку належать: інститути оподаткування, кредитування, власності, фінансового забезпечення, ціноутворення, страхування, державного замовлення, основу змістовної орієнтації яких складають важелі реалізації регулюючо-стимулюючої функції щодо: активізації інноваційної діяльності суб'єктів господарювання та конкурентного середовища її здійснення, інноваційних процесів у секторах і видах діяльності національної економіки, реалізації пріоритетів науково-технічного розвитку; забезпечення виробництва, поширення знань та стимулювання процесу їх засвоєння; формування передумов розвитку інтелектуального капіталу.

Узагальнення підходів до визначення теоретико-методологічних засад та практичного використання методичних основ макроекономічного аналізу структури національної економіки дозволяє зробити такі висновки: аналіз структурної трансформації економіки вимагає застосування системного підходу до його здійснення; функціонування державних інститутів структурування економіки характеризується низькою ефективністю, що зумовлено недотриманням методологічних засад формування їх архітекtonіки, коли порушується зв'язок складових елементів інституту, що унеможливує його сутнісний прояв.

Проблема недосконалості макроекономічного забезпечення цілеспрямованих структурних перетворень української економіки знаходиться в площині двох вимірів: 1) недосконалості макроекономічного середовища функціонування суб'єктів економічних відносин; 2) нерозробленості умов діяльності органів влади щодо вироблення й реалізації механізмів структурного реформування економіки України.

Список використаних джерел

1. Бортіс, Г. Інституції, поведінка та економічна теорія: Внесок до класико-кейнсіанської політекономії/ Г.Бортіс ; пер. з англ. Т. Бардадим. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 560с.

2. Інституційні засади формування економічної системи України: теорія і практика ; за ред. З. Ватаманюка. Львів : «Новий світ», 2015.

*Науковий керівник: З.Д. Калініченко, кандидат економічних наук,
доцент.*

АНАЛІЗ ФІСКАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

На сьогодні, зважаючи на складні політичні та економічні умови, питання наповнення Державного бюджету для України постає більш гостро. Саме податки є необхідною ланкою економічних відносин у суспільстві і є основною формою доходів держави, а також не менш важливим важелем економічного впливу держави на суспільне виробництво. Сьогодні наповнення державного бюджету непрямими податками суттєве, проте воно досить мінливе впродовж досліджуваного періоду. Саме тому основне завдання - дослідити фіскальну ефективність непрямих податків у наповненні Державного бюджету України і показати структуру та динаміку їх надходжень упродовж 2014-2018 років.

Відповідно до даних табл. 1 можна відмітити, що в структурі доходів Державного бюджету України найбільшу частину займають податкові надходження. Їх питома вага за роками складає: у 2014 році – 78,46%, у 2015 році – 76,57%, у 2016 році – 81,76%, у 2017 році – 79,04% та у 2018 році – 81,22%.

Таблиця 1
Структура доходів Державного бюджету України протягом 2014-2018 років*

Показники	2014		2015		2016		2017		2018	
	млрд. грн.	п.в., %	млрд. грн.	п.в., %	млрд. грн.	п.в., %	млрд. грн.	п.в., %	млрд. грн.	п.в., %
Податкові надходження	280,17	78,46	409,42	76,57	503,88	81,76	627,15	79,04	753,81	81,22
Неподаткові надходження	68,36	19,14	120,01	22,44	103,64	16,82	128,58	16,21	164,68	17,74
Доходи від операцій з капіталом	0,89	0,24	0,17	0,03	0,19	0,03	0,29	0,04	0,66	0,07
Цільові фонди	0,16	0,04	0,16	0,03	0,29	0,05	29,85	3,76	0,19	0,02
Від уряду зарубіжних країн та міжнародних організацій	5,38	1,51	1,8	0,34	4,1	0,66	1,6	0,20	1,46	0,16
Офіційні трансферти	2,12	0,59	3,14	0,59	4,18	0,68	5,97	0,75	7,31	0,79
Всього	357,08	100,00	534,70	100,00	616,28	100,00	793,44	100,00	928,11	100,00

*Складено автором за даними джерела [1,2].

Згідно даних табл. 1 можна зробити висновок, що найменшу частку в структурі доходів державного бюджету займають цільові фонди: у 2014 році – 0,04%, у 2015 році – 0,03%, у 2016 році – 0,05%, у 2017 році – 3,76% та у 2018 році – 0,02%. Всього у 2014 році надійшло до державного бюджету 357,08 млрд. грн., у 2015 році – 534,70 млрд. грн., у 2016 році – 616,28 млрд. грн., у 2017 році – 793,44 млрд. грн., та у 2018 році – 928,11 млрд. грн.

Перейдемо до розгляду статистичної інформації щодо доходів державного бюджету. Розглянемо табл.2, у якій будуть узагальнено відображені доходи бюджету за період 2014-2018 роки. Це дозволить нам визначити, яку частку у державному бюджеті становить кожне із наведених вище джерел і яке з них найбільше впливає на зміну розміру дохідної частини державного бюджету. Також за допомогою отриманих показників зробимо висновки щодо динаміки доходів та факторів, що впливають на ці зміни.

Згідно даних табл. 2 можна зробити наступні висновки, що за досліджуваній період постійно збільшувалась сума доходів державного бюджету. Загальна сума доходів зросла з 357,08 млрд. грн. до 928,11 млрд. грн., відносно 2014-2018 років. За досліджуваній проміжок часу спостерігається постійна позитивна тенденція.

У загальній сумі доходів державного бюджету найбільшу частку надходжень до бюджету надійшло від податкових надходжень, що за досліджуваній період коливається у межах 76,57-81,76% і означає значний вплив на зміну дохідної частини бюджету. Непрямі податки відіграють значну роль у формуванні доходів держави та податковому регулюванні. Історично основним видом непрямих податків був акциз, при якому об'єктом оподаткування, як правило, виступала вартість товарів, що мали певну специфічну особливість (тютюн, алкогольні напої, лекові автомобілі) або рівень споживання яких значно залежав від зміни цін.

Таблиця 2
Динаміка доходів Державного бюджету України
за період 2014-2018 років*

Показники	Роки, млрд. грн.					Темп приросту, %			
	2014	2015	2016	2017	2018	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017
Податкові надходження	280,17	409,42	503,88	627,15	753,81	+46,13	+23,07	+24,46	+20,20
Неподаткові надходження	68,36	120,01	103,64	128,58	164,68	+75,56	-13,64	+24,06	+28,08
Доходи від операцій з капіталом	0,89	0,17	0,19	0,29	0,66	-80,90	+11,76	+52,63	+127,6
Цільові фонди	0,16	0,16	0,29	29,85	0,19	0,00	+81,25	+10193	-99,36
Від уряду зарубіжних країн та	5,38	1,8	4,1	1,6	1,46	-66,54	+127,78	-60,98	-8,75

міжнародних організацій									
Офіційні трансферти	2,12	3,14	4,18	5,97	7,31	+48,11	+33,12	+42,82	+22,45
Всього	357,08	534,70	616,28	793,44	928,11	+49,74	+15,26	+28,75	+16,97

* Складено автором за даними джерела [1,2].

Розглянемо структуру прямих і непрямих податків в податкових надходженнях Державного бюджету України протягом 2014-2018 років (табл. 3).

Таблиця 3

Структура прямих і непрямих податків в податкових надходженнях Державного бюджету України за 2013-2017 роки*

Показники	2014		2015		2016		2017		2018	
	млрд. грн.	п.в., %	млрд. грн.	п.в., %	млрд. грн.	п.в., %	млрд. грн.	п.в., %	млрд. грн.	п.в., %
Прямі податки	83,59	29,84	127,56	31,16	157,88	31,33	180,34	28,76	233,38	30,96
Непрямі податки	196,58	70,16	281,86	68,84	346,00	68,67	446,81	71,24	520,44	69,04
Всього податкових надходжень	280,17	100,00	409,42	100,00	503,88	100,00	627,15	100,00	753,82	100,00

* Складено автором за даними джерела [1,2].

За даними табл. 3 можна побачити, що бюджетоутворюючими є саме непрямі податки, їх частка в надходженнях до Державного бюджету України, в середньому, за аналізований період часу знаходилася на рівні 68-72%. Із точки зору вирішення фіскальних завдань непрямі податки завжди ефективніші за прямі. Непрямі податки є стабільним джерелом доходів, зокрема в Україні за їх рахунок формується більша частина доходів державного бюджету.

Одним з головних завдань податкової реформи є підвищення фіскальної ефективності ПДВ. Для цього у Податковому кодексі уряд запровадив додаткові вимоги та обмеження для платників податків з метою перекриття схем мінімізації нарахування податку, а також розширив повноваження контролюючих органів.

Таким чином, серед розглянутих видів непрямих податків дійсної альтернативи ПДВ не існує. На практиці це означає, що основний напрям політики в даному відношенні має полягати не в розробці чергових пропозицій з введення ніде не використовуваних податків, а у вирішенні наявних проблем з ПДВ, до яких, зокрема, відносяться проблеми відшкодування ПДВ при експорті продукції. В останні роки через недоліки адміністрування і проблеми вчасного відшкодування ПДВ на адресу цього податку лунала колосальна кількість критичних зауважень. У рамках вирішення проблеми з відшкодування ПДВ держава має проводити політику симетрично жорстких заходів. Мають бути встановлені жорсткі обмеження, які, з одного боку, встановлять

низку вимог щодо права на податковий кредит, з іншого – зобов'язують уряд безумовно і оперативно відшкодувати підтверджений обсяг ПДВ. На нашу думку необхідно стимулювати реалізацію вироблених в Україні товарів на внутрішньому ринку. Таким чином, із збільшенням виробництва вітчизняних товарів, відшкодуватиметься менша частина зібраного внутрішнього ПДВ. Також необхідно вжити заходів щодо недопущення значних обсягів заборгованості бюджетного відшкодування перед платниками у майбутньому. Це дозволить стимулювати національне виробництво, оскільки менша частина коштів платників буде вилучатися з обороту. Важливим заходом у рамках оптимізації процесів відшкодування ПДВ при здійсненні експортних операцій має стати налагодження тісної комунікації з ключовими торговельними партнерами України. Це дасть змогу оперативно виявляти факти фіктивного експорту, оскільки дозволить порівнювати обсяги експорту, зафіксованого на українській митниці, та обсяги імпорту, задекларовані на іноземних митницях.

Список використаних джерел

1. Висновки щодо виконання Державного бюджету України за 2014-2018 роки [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Рахункової палати. – Режим доступу: <https://rp.gov.ua/FinControl/FinReports/>

2. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2014-2017 роки [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень. - Режим доступу: <https://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachnyu>

*Науковий керівник: Т.В. Чижова, кандидат економічних наук,
доцент.*

А. Туз

Національна металургійна академія України, м. Дніпро

ПРОЄКТ MANAGEMENT 4.0 ЯК СКЛАДОВА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СВІТУ

Запорука досягнення успіху практично в усіх сферах економіки будь-якої країни світу – застосування інноваційних технологій. Інтеграційні процеси потребують прискорення трансформації багатьох сфер української економіки, застосування інноваційної моделі розвитку для забезпечення конкурентоздатності нашої держави. Процеси глобалізації призводять до посилення конкуренції в усьому світі, що змушує більшість виробничих галузей і виробників послуг

(наприклад, телекомунікації, фармацевтики, IT та ITES, R&D, автомобілів, космічних, авіаційних, електроніки) докорінно змінити свої традиційні підходи в бізнесі.

Сучасні підприємства ведуть свою діяльність в умовах динамічних змін як зовнішніх умов господарювання, так і внутрішніх організаційних процесів. Це зумовлено швидкими темпами розвитку сучасних інформаційних технологій, перенасиченістю ринку товарами та послугами, швидкими змінами у потребах споживачів. В гострій боротьбі з конкурентами ключовим питанням функціонування системи управління підприємством стає максимально можливе пристосування її діяльності, стратегії, тактики до безперервних змін ситуації на ринку.

Четверта промислова революція дала світу нові технології, що поєднують фізичний, цифровий і біологічний світ. Інструменти: Blockchains, штучний інтелект (AI), Інтернет речей (IoT), 3-D друк, BigDataAnalytics – це частина четвертої промислової революції; світ руйнівних інновацій. Ці технології мають великий потенціал, щоб продовжувати підключати мільярди людей до Інтернету та різко підвищувати ефективність бізнесу, а також допомагати відновлювати природне середовище за рахунок кращого управління активами; знищувати шкоду, заподіяну попередніми промисловими революціями. Але в цілому існують і серйозні потенційні ризики, про які не слід забувати.

Ера цифрової революції збільшила обчислювальну потужність, а відтак, дозволяє генерувати та аналізувати масштабні обсяги даних, реорганізуючи та трансформуючи послуги й виробництво. Зміни, що внесла четверта промислова революція, неминучі в усіх галузях: автоматизація, мобільність, обчислювальна техніка та штучний інтелект – це вже не футуристичні концепції, а реальність. Цифрова ера дозволяє: проектувати суспільство, оцифровувати данні, проводити віртуалізацію, долати складності, забезпечувати транснаціоналізацію, виконувати всю роботу професійно – ці впливи специфічні для цифрової ери і четверта промислова революція призводять до нового етапу в проектуванні. Очевидно, що для ефективного управління підприємствами, будь-якими проектами в умовах сьогодення потрібне застосування сучасних напрямів менеджменту.

Одним із самих сучасних і революційних методів в управлінні проектами є проектний менеджмент 4.0. Сучасні рішення в області програмного забезпечення, великий обсяг даних, соціальні медіа і передові технології моделювання зробили реальним те, що раніше було неможливим. З допомогою Project Management 4.0, в даний час, ті, хто залучений в управління проектом, можуть в будь-який момент

максимально швидко прийняти в ньому участь за допомогою лише одного натискання кнопки миші. Зовнішні постачальники, партнери або спонсори можуть бути оперативно підключені до проекту за допомогою універсальних хмарних технологій. Соціальні мережі надають можливість взаємодіяти через блоги, вікі, месенджери або форуми з зацікавленими сторонами, з якими складно (якщо взагалі можливо) зв'язатися іншими способами.

Активно брати участь в формуванні проекту зацікавленим сторонам дозволяють засоби візуалізації проекту, що переважно використовуються в Project Management 4.0. і роблять проект більш прозорим (доступним, зрозумілим) і гнучким. На ранній стадії проекту, коли зміни ще можуть бути внесені легко і безболісно для всього процесу, менеджери можуть скористатися перевагою моделювання різних сценаріїв. В свою чергу, керівник ідеї може планувати, запускати та контролювати всі етапи проекту, беручи на себе роль відповідальної особи, що є суттєвим для підтримки та оптимізації інноваційного процесу компанії.

Project Management 4.0 визначається як управління проектами, характерним для четвертої промислової революції; як набір процесів, через які планується проект, організовується, координується і керується, з використанням технологій, характерних для 4-го етапу промисловості.

Одним із найважливіших напрямків Project Management 4.0 є транснаціоналізація управління проектами та віртуалізація.

Транснаціоналізація є наслідком прискорення процесів глобалізації в цифрову епоху. Оцифровування дозволить компаніям брати участь у проекті реалізації в різних географічних куточках, працювати з різними віртуальними командами, з членами з різних країн або континентах. Це створить культурний виклик для керівників проектів у цих сферах компаній. Доведеться узгоджувати місцеві інтереси з глобальними, аби бути учасником глобальної конкуренції. Це нелегко, оскільки на рівні проекту складно створити достатньо сильну таку культуру, щоб вирівняти культурні відмінності між членами команди проекту.

Віртуалізація управління проектами передбачає збільшення можливостей для запуску проектів практичного використання ICT tools. Віртуалізація управління проектами матиме ряд переваг:

- підвищення масштабованості процесів управління проектами;
- підвищення ефективності впровадження та експлуатації проекту;
- моделювання процесів управління проектами;

- більш швидке спілкування, що дозволяє розширювати роботу у віртуальних групах будь-якої географічної області;
- підвищення гнучкості команди проекту (графік роботи, відповідь клієнту) вимоги, здатність реагувати на зміни в середовищі проекту).

Процеси впровадження Project Management 4.0 повинні відбуватися досить активно, аби забезпечити державі гідне місце в світових процесах глобалізації. Фахівцями Українського інституту майбутнього було проведено оцінку макроекономічного ефекту для українського бізнесу через оцінку впливу інвестицій в цифрові технології та цифрові інфраструктури на ВВП, а також через оцінку зростання продуктивності за рахунок цифровізації:

- зростання промислового виробництва на 7–10% на рік;
- зростання високотехнологічних сегментів до 20% на рік;
- зростання пропускну здатності виробництв — до 60%;
- зростання кількості замовлень, виконаних вчасно, — до 95% та інше.

Безумовно, що процеси глобалізації та революційні зрушення, що пов'язані з впровадженням Project Management 4.0 призведуть до кардинальних змін на ринках праці, у сфері розподілу доходів, у сфері охорони здоров'я, демографії та інших сферах соціального розвитку суспільства, що лише підтверджує необхідність подальшого дослідження даного напрямку роботи.

Науковий керівник: Н.Г. Яковлева-Мельник, викладач.

А. Туребеков

базовый докторант (PhD),

*Каракалпакский научно-исследовательский институт
естественных наук Каракалпакского отделения Академии наук РУ,
г. Нукус, Узбекистан*

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЦЕПОЧКАМИ ПОСТАВОК ПРЕДПРИЯТИЙ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Применение результатов теоретических исследований в практической деятельности логистических подразделений коммерческих структур является одним из важных факторов успешного развития предприятий.

Вопросам повышения эффективности работы предприятий пищевой промышленности и их цепей поставок посвящено исследование многих ученых, однако в указанных исследованиях недостаточно глубоко

освещаются практические вопросы улучшения работы логистики пищевой промышленности [1]. В то же время, возникает необходимость рассмотрения данных вопросов более подробно.

Критерием экономической эффективности в логистике является достижение наилучших результатов при наименьших затратах ресурсов. Общие критерии эффективности логистики дополняются отдельными критериями оценки эффективности цепей поставок предприятий пищевой промышленности, определяют наилучшее качество обслуживания, наименьшие затраты и время выполнения заказа, сокращения оборотных активов, увеличение мощности, добавленной стоимости и сохранения качества были предложены исследователями.

В качестве первого шага нам следует выяснить основные особенности хозяйственной деятельности предприятий пищевой промышленности, заключаются в том, что:

- готовой продукцией предприятия являются продукты питания;
- необходимо поддержание высоких стандартов качества сырья и готовой продукции;
- входные материальные потоки состоят из сырья растительного и животного происхождения;
- существуют ограничения по срокам годности сырья и готовой продукции;
- существуют ограничения по режимам температуры и влажности при транспортировке и грузопереработке отдельных видов сырья и готовой продукции;
- сезонный характер заготовки некоторых видов сырья и относительная стабильность потребления продуктов требуют создания дополнительных складских запасов, предназначенных обеспечить непрерывное снабжение производства в течение года. Все это предполагает формирование высокоэффективных цепей поставок, дают возможность быстрой доставки и грузопереработки сырья и продуктов питания с оптимальными затратами.

Повышение эффективности цепей поставок предприятий пищевой промышленности следует рассматривать в контексте процедуры улучшения бизнес-процессов. При этом необходимо учитывать требования современного бизнеса, заключающиеся в:

- резком снижении затрат времени на выполнение функций;
- резком снижении числа работников и других затрат на выполнение функций;
- глобализации бизнеса: работе с клиентами и партнерами в любой точке мира;

- работе с клиентами в режиме 24*365;
- повышении роста мобильности персонала;
- работе на предсказания и удовлетворения будущих потребностей клиента;
- ускоренном продвижении новых технологий;
- движении в информационное общество.

Сокращение времени выполнения заказа предусматривает организацию непрерывного движения материального потока цепи поставок, иначе говоря, каждая остановка потока сразу предполагает возникновение дополнительных расходов.

Приведем несколько наиболее распространенных примеров использования фактора времени:

- повышение скорости реагирования на потребности клиентов;
- управление более разнообразным ассортиментом;
- более широкое использование инновационных решений для создания новой продукции;
- большая доходность новых продуктов;
- снижение степени риска благодаря меньшей зависимости от прогнозов.

Необходимо, чтобы движение материального потока цепью поставок проходил «под предлогом единого коммерческого подразделения», в нашем случае - логистического подразделения предприятия пищевой промышленности, непрерывно и при постоянном генерировании добавленной стоимости [2]. При прохождении каждого следующего звена цепи поставок ценность продукции имеет повышаться. При этом следует понимать, что некоторые виды деятельности в цепи поставок могут не повышать добавленную стоимость, но быть абсолютно необходимыми для функционирования цепи. Следует выяснять и максимально сокращать данные виды деятельности с одновременной минимизацией затрат на их выполнение.

Рассмотрены практические вопросы повышения эффективности цепей поставок пищевой промышленности, а именно: снижение общих логистических затрат и времени выполнения заказа.

Выводы:

1. Хозяйственная деятельность предприятий пищевой промышленности имеет свои особенности, которые следует учитывать при повышении эффективности соответствующих цепей поставок.
2. При рассмотрении практических вопросов повышения эффективности цепей поставок предприятий пищевой промышленности следует применять методику объектной декомпозиции.

3. Оптимизация общих логистических затрат необходимо начинать с определения единой единицы измерения расхода.

Список использованных источников

1. Логистика: учебник/под. ред. Б.А. Аникина. – 3-е изд. – М., 2010. – 368 с.

2. Remko van Hoek. Reconfiguring the supply chain to implement postponed manufacturing //International Journal of Logistics Management. – 1998. – Vol.9. – No.1, – P. 95–110.

А. Туребеков
доцент, кандидат экономических наук, докторант (DSc),
Каракалпакский научно-исследовательский институт
естественных наук Каракалпакского отделения Академии наук РУ,
г. Нукус, Узбекистан

МОТИВАЦИЯ РАБОТНИКОВ НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОМ ПРЕДПРИЯТИИ

В современных условиях село характеризуется ослаблением трудовой мотивации работников, деформацией трудовых ценностей, снижением трудовой дисциплины, заинтересованностью работников в повышении профессионального уровня. При таких условиях важное значение приобретает поиск факторов, которые способствовали бы увеличению численности занятого в аграрной сфере населения и побуждали бы тех, кто уже работает, продолжать работать на своем предприятии. Особенно важное значение приобрела проблема повышения конкурентоспособности персонала сельскохозяйственных предприятий [1].

Следует заметить, что на данном этапе главными причинами торможения такого развития, является неэффективная система мотивации труда: низкая заработная плата, несвоевременная ее выплата, слабая связь с результатами труда, отсутствие действующих нравственных и материальных стимулов к труду, социальных льгот и гарантий, а также значительные недостатки управления: несовершенная организация труда, слабый контроль за работой подчиненных, негибкая политика стимулирования. Низкий уровень мотивации работников на селе, непонимание значения кадрового потенциала со стороны работодателей, уменьшение численности занятых в молодом возрасте и с высшим образованием, вместе с неблагоприятным предпринимательской средой тормозит как положительные процессы развития существующих предпринимательских структур, так и становление новых.

Дальнейшее ослабление конкурентоспособности персонала сельскохозяйственных предприятий неизбежно приведет к обострению негативных экономических последствий для государства. Поэтому именно сейчас особую актуальность приобретает необходимость разработки научно обоснованного эффективного механизма повышения конкурентоспособности персонала, который бы смог с помощью действенных рычагов и стимулов повысить заинтересованность работников продуктивно и качественно работать, развить их конкурентоспособность, обеспечить качественное обновление трудового менталитета.

Значительное место в мотивировке персонала сельскохозяйственных предприятий по повышению результативности его функционирования занимает оценка эффективности деятельности работников. Такая оценка деятельности персонала позволяет ознакомить работников с оценкой выполненных ими функций со стороны руководства - возможное профессионального роста, продвижения по службе и в целом влияет на мотивацию дальнейшей деятельности рабочих. Оценка деятельности персонала сельскохозяйственных предприятий играет важную роль в формировании мотивации труда работников, повышение их самооценки, активности и производительности труда. А результаты оценки способны побудить руководство предусматривать и осуществлять мероприятия по повышению трудовой мотивации работников сельского хозяйства.

Оценка мотивации трудовой деятельности персонала позволяет более глубоко понять сущность мотивации труда, определить прошлые и будущие тенденции изменения ее уровня и содержания, а также она необходима и для практических целей: выработка научно обоснованных критериев общественной оценки мотивации труда той или иной социальной группы, коллектива, всех работников; определение средств воздействия на уровень мотивации; использование в практике экономического и социального планирования и прогнозирования. Она имеет целью сравнения определенных характеристик, среди которых, по нашему мнению, можно выделить: деловые качества, профессионально-квалификационный уровень работников, результаты труда, с соответствующими параметрами и требованиями. Стоит отметить, что без оценки названных параметров деятельности работников нельзя обеспечить эффективное функционирование предприятия.

Различают два вида оценки персонала: самооценка и комплексная (внешняя) оценка. Они выделяют в модели формирования системы комплексной мотивации персонала для достижения конечных результатов деятельности: профессиональные качества и деятельность

работника; деятельность руководителя; деятельность коллектива; взаимосвязи (потребителей, работников, руководителей) мотивацию поведения. Самооценка же осуществляется самим работником на основе собственного представления о целях жизни, трудовой деятельности, его ценности для предприятия.

Вместе с тем, для того, чтобы система оценки персонала сельскохозяйственных предприятий была эффективной, при ее осуществлении необходимо проводить оценку деловых качеств работников, сложность выполняемых ими функций и результаты труда и тому подобное.

Процесс управления мотивацией труда на предприятии должно осуществляться на основе совокупности показателей, качественно и количественно отражают ее уровень. Качественная сторона показателя отражает содержание явлений или процессов в конкретных условиях места и времени, количественная - размер, абсолютную и относительную величину. Таким образом, показатель - это качественная и количественная характеристика объекта, выраженная числом, которое указывает на его свойства.

Однако существуют определенные проблемы, связанные с измерением мотивации труда: необходимость применения различных показателей; наличие большого количества факторов, влияющих на трудовую мотивацию; многообразие форм и способов проявления мотивации труда. Следует отметить, что мотивация труда работников того или иного трудового коллектива, социальной группы, субъектов и объектов управления выражается в двух формах: в мыслях и суждениях (так называемая вербальная мотивация труда) и в реальном поведении людей. Соответственно выделяют два вида показателей оценки мотивации труда: субъективные и объективные. Оценка мотивации труда осуществляется с помощью перечня субъективных и объективных показателей, отбираются методами экспертных оценок и корреляционного анализа и характеризуют структурные компоненты мотивации труда, конечные результаты деятельности предприятия, трудовой и социальной деятельности персонала.

Основным условием отбора объективных показателей является их расчет на основе статистической отчетности сельскохозяйственных предприятий. Эти показатели получают методом анализа документов, с их помощью можно измерить и контролировать состояние трудовой мотивации. А так как заинтересованность работников в конечных результатах труда побуждает их к совершенствованию организации производства и труда, то мотивация труда реализуется через организационные и материально-технические факторы роста производительности труда. Поэтому в качестве объективного

показателя определение мотивации труда работников целесообразно выделить производительность труда. Вместе с тем, если в исследовании одновременно использовать субъективные и объективные показатели, то это позволит провести адекватную количественно-качественную оценку уровня мотивации труда [2].

На основе субъективных и объективных показателей можно применить методику проведения расчета бального показателя мотивации труда. С помощью этой методики можно оценить уровень мотивации труда в функциональных группах, а именно специалистов, служащих и рабочих ведь от степени их мотивации зависит достижение эффективных конечных результатов деятельности предприятия. На основе анализа взаимосвязи доминирующих мотивов трудовой деятельности работников можно разработать рекомендации по повышению уровня мотивации труда персонала.

Выводы. Применение методов оценки мотивации позволит усовершенствовать уровень мотивации труда персонала с помощью системы субъективных и объективных показателей и предложить такой инструментарий мотивационного механизма, с помощью которого можно было бы повысить конкурентоспособность работников сельскохозяйственных предприятий и развить их заинтересованность продуктивно и качественно работать.

Список использованных источников

1. Стадник А.Т. Повышение конкурентоспособности сельскохозяйственных предприятий. - Новосибирск, 2006. - 143 с.
2. Абрамов А.Д. Организация трудового процесса в сельскохозяйственном производстве. М., 1999. 356 с.

А. Туребеков
доцент, кандидат экономических наук, докторант (DSc),
*Каракалпакский научно-исследовательский институт
естественных наук Каракалпакского отделения Академии наук РУ,
г. Нукус, Узбекистан*

ФОРМИРОВАНИЕ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В современных условиях государства прокладывают путь к новому уровню развития аграрного сектора экономики. Одним из важнейших направлений, способствующих развитию аграрного сектора, является совершенствование финансового обеспечения сельскохозяйственных предприятий, целью которых является повышение конкурентоспособности на рынках сбыта. Поскольку

аграрный сектор является сферой, которая характеризуется длительностью производственного цикла и существенным периодом вращения средств, а выделение необходимых средств обеспечивает бесперебойный процесс сельского производства и реализации продукции, то проблема улучшения финансирования сельскохозяйственных предприятий является весьма актуальной.

Учитывая накопленный научный и практический мировой опыт развития финансовых отношений в аграрном секторе, преодоления кризисных явлений в сельском хозяйстве возможно при создании дееспособной системы обеспечения его финансовыми ресурсами. Дефицит бюджета, инфляция, повышение кредитных ставок негативно влияют на конкурентоспособность сельского хозяйства и предприятий, в частности. К тому же сельскохозяйственные товаропроизводители попали в жесткие ограничения ценового диспаритета, потеряв каналы сбыта своей продукции и приобретение материальных средств. На результатах их хозяйствования негативно сказалась низкая покупательная способность населения. В результате произошло нарушение оборота финансовых ресурсов сельского хозяйства по всем основным направлениям: получение выручки от реализации продукции, привлечения в отрасль кредитов и инвестиций на коммерческой основе, получение государственной финансовой поддержки [1].

Повышение финансового обеспечения сельскохозяйственных предприятий без обоснованной системы государственной поддержки, направленной на мобилизацию использования имеющегося производственного потенциала, невозможно.

В подавляющем большинстве развитых стран мира процессы государственного регулирования экономики сельского хозяйства осуществляется в различных направлениях, но всегда имеет общенациональный характер.

Наличие развитого финансово-кредитного механизма способствует совершенствованию воспроизводственного процесса в экономике путем оптимального формирования денежных фондов на различных стадиях и этапах производства, обмена, распределения и потребления аграрной продукции.

Для сельскохозяйственных предприятий целесообразно использовать и другие нетрадиционные методы кредитования, в том числе осуществлять факторинговые операции и финансовый лизинг. Среди них в мировой практике наиболее распространен факторинг. Основной причиной этому является распространенная предоплата за товары и услуги, предоставляемые товаропроизводителям сельскохозяйственной продукции.

Ведь сущность факторинга отражена в том, что факторинговая компания (чаще всего является дочерней фирмой крупного банка) приобретает у своих клиентов их платежные требования к покупателям на условиях оплаты 80-90% стоимости от поставок и уплаты остальной части за вычетом комиссионных и процентов за кредит. На современном этапе экономического развития сельского хозяйства введения факторинговых операций будет успешным в тех сельскохозяйственных предприятиях, занимающихся экспортом своей продукции.

Для финансового обеспечения деятельности сельскохозяйственных предприятий банки предлагают нетрадиционные методы банковского кредитования. Нетрадиционным инструментом банковского кредитования сельскохозяйственных предприятий является лизинг.

Лизинг в широком диапазоне определяется, как определенная предпринимательская организационная форма деятельности, отражает отношения собственности. Однако, как и любое экономическое явление, как отдельная экономическая категория, он имеет уникальное содержательное наполнение [2].

Лизинг отражает не только определенное взаимодействие производительных сил, но и производственные отношения. Кроме того, лизинг является одним из доступных и эффективных способов приобретения сельскохозяйственной техники и оборудования, который обеспечивает 100% финансирования и страхования от инфляции.

Сейчас следует говорить о том, что лизинг находит все большее применение во всем мире: 25-30% инвестиций в развитых странах приходится на лизинговые операции. И около 80% новых видов продукции производятся именно на оборудовании, взятом в лизинг, происходит создание международных лизинговых обществ. Современный мировой рынок лизинговых операций считается одним из самых динамичных. С этого можем сделать вывод, что сельскохозяйственные предприятия должны рассчитывать в основном лишь на свои силы.

Выводы. Следовательно, для эффективного развития сельскохозяйственных предприятий и повышения их конкурентоспособности необходимо привлекать значительные средства, что вызывает необходимость упорядочить процесс государственного финансирования сельского хозяйства, его значительный рост и эффективность использования. Кроме того, уровень развития сельскохозяйственного предприятия и повышения его конкурентоспособности напрямую зависит от различных форм

кредитного финансирования и ряда других мер, которые необходимо совершенствовать и развивать. Определение этих мероприятий составляет задачу дальнейших научных исследований в этом направлении.

Список использованных источников

1. Гудзь Е.Е. Финансовые ресурсы сельскохозяйственных предприятий. – М., 2007. – 578 с.
2. Прокопенко А.В. Лизинг как инструмент инновационного развития сельскохозяйственных предприятий. Маркетинг и менеджмент инноваций. – 2013. – № 2. – С. 150–157.

V. Turetska

Alfred Nobel University, Dnipro

THE IMPACT OF THE ECONOMY ON THE WORLD OCEANS ECOLOGY

The ocean plays a major role not only in the ecology of the world, but also in the economy. This is the most valuable resource that needs to be valued and rationally used. Fish, minerals, trade routes, water, oxygen, all this gives us world waters. At the moment, the ecological state of the ocean has reached a critical point, which harms the ecological balance of the Earth and its economy. People destroy the flora and fauna of the water surface, not thinking about the consequences, they are driven by economic benefits. There are many reasons for the pollution of the oceans. For example: water pollution by household and industrial waste, sewage, oil and other mining, mass fishing, toxic waste in water, agriculture.

Currently, the development of the economy directly depends on the amount of water. 40% of the world's population lacks water, if no decisions are made, the situation will worsen to 65%. But the solution is expensive and economically unprofitable. Since more than 60% of cities are located on the shores of the seas and oceans, coastal pollution is an acute environmental problem. Factories, plants and sewage pollute the water. Recently, heavy metals have begun to be found in world waters: lead, zinc, nickel, cadmium, chromium and copper. The next cause of contamination is plastic. At the moment, people cannot imagine their life without that, it is cheap and convenient in production such as throwing bottles, packaging, bags, etc. People do not think that then it appears in the ocean. Entire clusters of garbage spots are found in the Pacific, Atlantic and Indian oceans. The Pacific garbage spot was discovered back in 1988. The area varies from 700 thousand to 1.5 million km², 100 tons of garbage is located on this site. More than 100 thousand marine inhabitants and birds die from

plastic, confusing it with food. Even fertilizers and food waste harm global waters. Stockholm came up with a solution to these problems. They found a new way to recycle garbage, it helps to keep clean in Sweden, and it's also quite profitable. 99% of Swedish garbage is recycled in incinerators, it provides 20% of the country's energy, it is used as fuel for power plants. And they spend less money and energy on secondary paper production. Plants receive \$ 43 for 1 ton of garbage. Also in 2014, Sweden received 2.3 million tons of garbage from Norway, Ireland and Switzerland. This gave them an annual profit of about \$ 100 million. Air emissions from such processing are not more than 1%.

People mined minerals not only on land but also in water, oil and gas, are very valuable resources. Their production has increased several times over the past 30 years. At great depths, deuterium is a rare fossil that is used for nuclear power plants. Accidents at such stations are extremely dangerous. One of the largest happened in April 2010, an explosion on the Deepwater Horizon oil platform in the Gulf of Mexico, which led to the release of 4b9 million barrels of oil into the ocean. The damage is so huge that scientists can't calculate it completely; observations of the ocean should take more than a year. The company paid for cleaning more than \$ 3 billion. The world is developing and does not stand still, with it the international economy is developing. Sea ships deliver goods quickly and cheaply, and are also an integral part of world trade. Countries that have ports earn huge money on trade and transportation. For example, in Singapore, per capita GDP is \$ 94,100. Singapore takes 7th place in the ranking of GDP) All this is partly due to the Singapore port, it is one of the largest in the world. Its cargo turnover for 2019 is 51.93 million tons. But sea ships used to transport goods throw huge amounts of waste into the oceans. In addition, tributyltin chloride is harmful to marine inhabitants; this substance is used to paint ships. It prevents the surface from overgrowing with algae and shells. This is why this substance should be replaced with a less toxic one. Catch of fish has recently increased very much due to improved technology, as well as a large demand for seafood, as it is a great alternative to meat. Fishermen catch the most valuable fish for sale, and use cheap fish for bait. This threatens to reduce the fish population in world waters. After Lithuania entered the European Union, quotas were introduced for catching fish in connection with a decrease in the population and fish and its active catch. Although marine fishing is almost disappearing, and fishermen complain about the lack of work, this will help restore the fish balance in the Baltic waters (Habr.com, 2019)

Fortunately, the world's population is increasingly interested in the ecology of the planet. For example, Boyan Slat organized a project to

cleanse the ocean of garbage in 2018. Over the 5 years, the idea has changed many times and, finally, it has acquired the most profitable, U-shaped stations, which will feed on their own garbage. They have already managed to attract \$ 35 million from many investors for their construction. And the first station worth \$ 20 million has already begun work. And although the scale is still very small, Boyan Slat does not stop there. Fundraising through crowdfunding over the course of 100 days has already attracted \$2,154,282 from 38,000 people from 160 countries. (Habr.com, 2019) There are more organizations and foundations for protecting the environment. One of the largest is the Global Environment Facility. It appeared in Rio de Janeiro in 1992. Donor countries fund the fund. To date, the GEF is partnering with 183 countries, organizations, and enterprises involved in the environment. The GEF provides financing in four forms: full-scale projects, medium-sized projects, incentive measures, and program approaches. Project funding may exceed \$ 2 million.

If people learn to use resources rationally, this will provide long-term economic benefits. And the world's population will be able to use this powerful resource for many decades. "We are all dependent on the oceans, our well-being and future prosperity are completely dependent on the health of the seas. We must find the necessary balance between the use and protection of the living resources of the oceans. Oceans give us work, food, energy and opportunity. If we manage, the oceans will help us get rid of poverty, create wealth and build a healthy blue economy," said Erna Sulberg, Prime Minister of the Kingdom of Norway.

References

Habr.com. (2019). Стартовал самый большой проект по уборке мирового океана. [online] Available at: <https://habr.com/ru/company/pochtoy/blog/432692/> [Accessed 30 Oct. 2019].

Scientific supervision by A. Mahdich, PhD in Economics, Professor.

Х. Урядіна
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день однією з актуальних проблем є реформування в галузі вищої освіти і створення міжнародної привабливості європейської освіти. Перспективою інтеграції європейських систем вищої освіти є створення єдиного європейського навчального плану, а світоглядною основою європеїзації стала ідея формування єдиного міжнаціонального

співтовариства. В освіті, якій відводиться роль ведучого процесу інтернаціоналізації, дана концепція отримала розвиток в понятті європейський вимір, основним завданням введення якого в сферу освіти, є, перш за все, модернізація змісту освіти на всіх рівнях. Даний процес передбачає створення умов для мобільності студентів вузів і вчителів, розвиток партнерських відносин між різними учасниками освітнього процесу, підтримку спільних культурно-освітніх ініціатив і проєктів.

За роки, що минули з моменту підписання Болонської декларації, було проведено колосальну кількість загальноєвропейських і національних заходів на самих різних рівнях, кожне з яких сприяло розвитку і доповненню вихідних положень.

Аналіз української літератури і інтернет-джерел, присвячених різних проблем інтеграції, дозволяє нам констатувати досі недостатню обізнаність вузівської спільноти нашої країни про самі різні аспекти Болонського процесу. У зв'язку з цим в якості необхідної умови успішного входження вищих навчальних закладів України в європейський освітній простір є посилення інформаційної підтримки заходів, що проводяться в його рамках.

Безсумнівно, важливу роль в активізації участі українських вузів в європейських програмах відіграє подолання мовного бар'єру. Володіння іноземними мовами сьогодні додатково набуває ще і прагматичний характер, оскільки без знання хоча б однієї європейської мови неможливо розраховувати на участь в інтеграційних заходах. Це стосується і студентів, і викладачів, і наукових співробітників, і організаторів вищої освіти. Вивчення іноземних мов незалежно від спрямованості освіти має особливе значення і стає фактором особистісного розвитку. Завданням ЗВО в даному випадку є забезпечення можливості вивчення іноземної мови студентами та аспірантами в обсязі, достатньому для участі в програмах академічної мобільності.

У ряду обставин, які стримують участь вузів у Болонському процесі, не останнє місце займають і організаційні складності. Неодноразово відзначався тісний взаємозв'язок самих різних компонентів інтеграції, що вимагає здійснення координації між безліччю суб'єктів як в рамках одного вузу (кафедрами, факультетами, адміністративними структурами), так і забезпечення комунікації навчального закладу з органами управління освітою, іншими вузами, фондами та т.д. Одним з рішень організаційних проблем могло б стати створення єдиного інформаційно-методичного, координуючого і консультативного центру, який володіє банком даних про реалізацію рекомендацій Болонського процесу в різних вузах з метою здійснення підтримки і дисемінації досвіду в цій сфері.

Таким чином, серед факторів, що стримують активну участь українських вузів в процесі освітньої інтеграції, домінують обставини, змінити які окремих навчальний заклад практично не в стані. Тому доцільно вести мову про формування державної програми модернізації системи вищої освіти в цілому, з відповідним фінансуванням її з державного бюджету. У нових умовах освітніх реформ, які передбачають певні ризики, інтернаціоналізація української освіти потребує збалансованого поєднання зважених технологічних перетворень і збереження традиційної гуманітарної парадигми вітчизняної освітньої системи. В цьому випадку українська система підготовки кадрів має всі шанси для того, щоб внести свій внесок в удосконалення освіти в Європі.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

Е. Федоровская

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

ПРИЧИНЫ И ВОЗМОЖНЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ВЫХОДА ВЕЛИКОБРИТАНИИ ИЗ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

23 июня 2016 года был проведен референдум по вопросу выхода Великобритании из Европейского союза. Приблизительно половина британцев поддержали данное предложение, и такой результата был довольно неожиданным для правительства Великобритании. Социологические опросы на то время свидетельствовали об обратных настроениях в обществе Великобритании (рис. 1).

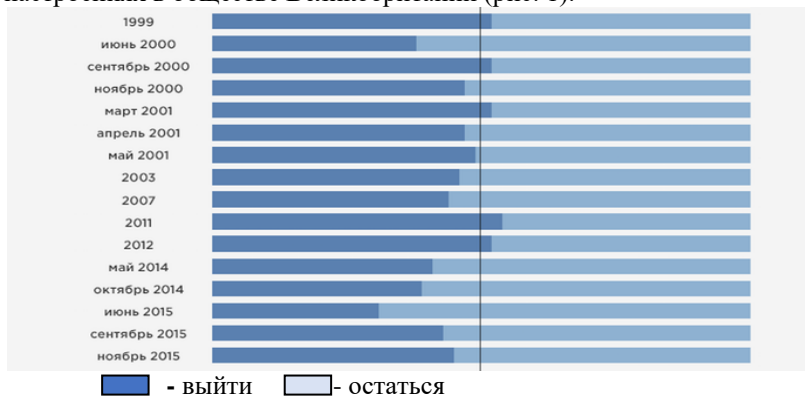

Рис. 1. Данные опросов среди жителей Великобритании [2]

Процесс реализации волеизъявления в дальнейшем начал носить название BREXIT - это союз слов Britain и Exit. Исторический экскурс нам подскажет, что для того чтобы успешно противостоять США в реализации своих торговых и экономических интересов, а также не допустить в будущем возможность раскола внутри Европы, который мог бы привести к новой мировой войне, было создано Европейское экономическое сообщество. На тот момент Великобритания пожелала остаться в стороне и не принимать в этом участие, несмотря на то, что идейным вдохновителем объединенной Европы был Уинстон Черчилль. В дальнейшем, после серьезных разногласий с Францией и двух безуспешных попыток Британии присоединиться, это все-таки случилось в 1973 году.

Почему Великобритания решила на такой шаг? По мнению правительства Британии, Евросоюз имеет низкий уровень развития и не дает ничего взамен. Так же большую роль сыграли мигранты, которые занимают рабочие места коренных жителей данной страны. Экономика Великобритании составляет около 16 % всего ВВП Евросоюза и тем самым ей приходится помогать нуждающимся странам, что не очень нравится правительству [1]. Сам «выход» может длиться 21 месяц, в это время должен быть подготовлено новое торговое соглашение между Великобританией и Евросоюзом. Мнение британцев неоднозначно и граждане разделились на несколько лагерей. Те жители, которые проголосовали за выход из Евросоюза тоже имеют разные мнения на этот счет. Часть хочет уйти мягко, то есть сохранить хорошие отношения с Евросоюзом в экономической и политических сферах. Другая же часть хочет полностью отстраниться от союза и не иметь ничего общего. Так же в соглашении было упомянуто о мигрантах, которые сейчас находятся в Великобритании. Указано, что условия их пребывания останутся как и прежде.

На сегодняшний день голосование в парламенте Великобритании не привело к единству мнений. Если же нужные 320 голосов наберутся, тогда соглашение простым большинством голосов должен одобрить Европарламент, а после – Совет ЕС. Для этого потребуется поддержка со стороны минимум 20 стран-членов, в которых проживает не менее 65% всех жителей Евросоюза. По последним опросам приблизительно 56% британцев против выхода потому, что они осознают какие могут быть риски в жизни вне союза [2]. Так же по прогнозам МВФ Великобритания может потерять около 7% ВВП [3].

Список использованных источников

1. РБК-Украина. Brexit – что нужно знать о выходе Великобритании из Евросоюза [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://daily.rbc.ua/rus/show/plan-brexit-nuzhno-znat-vyhode-velikobritanii-1542383215.html> - свободный. Язык рус.
2. Brexit – почему Британия хочет покинуть ЕС. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://birdinflight.com/ru/mir/20160617-brexit-2016.html> - свободный. Язык рус.
3. International Monetary Fund [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.imf.org/external/index.htm> - свободный. Язык англ.

Науčný руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

В. Фоменко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СЕРЕДНЯ СХИЛЬНІСТЬ ДО СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ: ФАКТОРИ ДИНАМІКИ

Споживання – є однією з фундаментальних частин у житті людей. Але без чого не може бути споживання у нашому сучасному світі? Без грошей. Тобто, якщо сказати точніше, споживання – це сукупність товарів та послуг, які купує домогосподарство та споживає протягом певного періоду. Розмір цього самого споживання може бути різним в залежності від розміру доходу, тієї суми грошей, яку ми готові витратити на задоволення наших потреб, вподобань споживача. Ми витрачаємо кошти на різні групи споживання: харчування, одяг, житло, технології, освіту, медицину і заощадження. Розподіл доходу домогосподарства на ці групи різний та залежить від розміру цього самого доходу. Ось на цьому моменті можна згадати закон Енгеля, який довів, що залежність доходу та споживання має непропорційний характер. З підвищенням розміру доходів, змінюються витрати на групи споживання. Наприклад, з підвищенням доходів, витрати на харчування зменшуються, але споживання таких груп, як освіта, юридичні, медичні послуги або відпочинок збільшується швидше, ніж сам дохід. Обсяг споживання залежить від «психологічної» схильності людей до споживання. Дж. Кейнс писав у своїх роботах про психологічний закон, у якому велося про те, що при рості доходу, розмір споживання теж росте, але не тією мірою, якою росте дохід. Іншими словами, людина починає більше заощаджувати, ніж витрачати на товари чи послуги зі зростанням доходу [1].

Схильність людей до споживання — значення, що відображає бажання людей витратити свої кошти на споживчі товари та послуги. Розрізняють середню і граничну схильність до споживання.

Середня схильність до споживання – допомагає побачити відношення споживання (частина доходу населення, що використовується для споживання) до національного доходу та вимірюється у відсотках.

$$\text{СССП} = \text{СП/Д} * 100\% \text{ (у відсотках)}$$

Перейдемо до розрахунку середньої схильності до споживання в Україні з 2013-2017 рр. (Таб.1) [2].

При умові стабільної економіки, споживання спадає, а заощадження росте, але наша економіка перебуває у стані інфляції, кризи, тому в нас споживання має тенденцію до зростання, а заощадження навпаки. Населення починає споживати товари чи послуги тривалого користування, а заощадження виражаються у купівлі нерухомості, коштовностей, автомобілів.

Фактори які впливають на середню схильність до споживання: дохід, який є центральним фактором, та недоходні фактори (багатство, податки, рівень цін, відрахування на соціальне страхування, очікування в економіці, споживча заборгованість, норма процента).

Недоходні фактори потрібно розглянути детальніше [3]:

1) Багатство. До багатства відносяться ті товари, які виражають заощадження у скрутні часи: нерухомість, автомобілі, ювелірні прикраси, усі предмети довгострокового користування або фінансові засоби (цінні папери, готівка, заощадження у банках). За інших різних умов, чим більше значення багатства, тим менше населення має бажання заощаджувати.

Таблиця 1
Середня схильність до споживання в Україні з 2013-2017 рр.
(у фактичних цінах, млн грн)

Рік	2013	2014 ¹	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹
Кінцеві споживчі витрати	1397512	1429959	1723629	2032328	2618126
Чистий наявний дохід	1349219	1417456	1829663	2202251	2788470
СССП (відсотки)	1,035793 (103,58)	1,008820 (100,88)	0,942047 (94,21)	0,922841 (92,28)	0,938911 (93,89)

¹ - Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

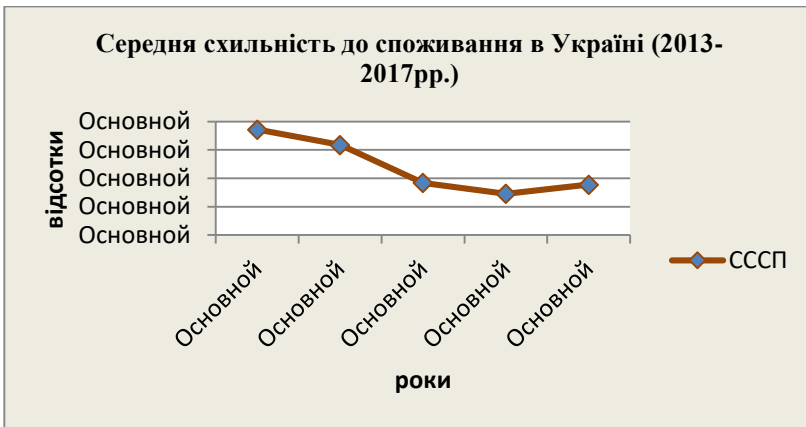

Рис. 1. Середня схильність до споживання в Україні з 2013-2017 рр. (%)

2) Податки. Збільшення податків веде до зростання тіньової економіки, безподатковий дохід зменшується і як наслідок, споживання і заощадження також зменшуються.

3) Рівень цін. У період 2013-2017рр. ціни дуже зросли, що веде за собою скорочення споживання і заощаджень. Цей фактор впливає також на багатства, бо змінює реальну вартість грошей.

4) Відрахування на соціальне страхування. Цей показник у період з 2013-2017рр. змінювався 3 рази. До 2015 р. розмір внеску коливався від 36,76% до 49,7%. З 2015 р. внесок досяг 41% або 16,4% за певними умовами, які було дуже важко виконати. З 2016 р. розмір внеску становить 22%. Галопуючий розмір внеску, погані умови соціального забезпечення призводять до повного скорочення як споживання, так і заощаджень.

5) Очікування. Очікування у період з 2013-2017рр змушували населення до більших витрат, тому що ніхто не був впевнений у «завтрашньому дні». Несподіваний ріст цін, зменшення доходів, виникнення дефіциту – сприяло росту споживання і зменшенню заощаджень.

6) Споживча заборгованість. Цей фактор не має сильного впливу на період наших розрахунків, тому що заборгованість зростала на протязі усього часу, разом зі споживанням у складній економічній кризі.

7) Відсоткова ставка. У здоровій економіці, зі зростанням відсоткової ставки споживання зменшується, а поточні заощадження зростають, щоб збільшити майбутнє споживання [3].

Показники, що ми розібрали, грають дуже важливу роль у характеристиці споживання та заощаджень. Але проблема в тому, що усі вони правильно діють в умовах стабільної економіки, а період 2013-2017рр. можна твердо назвати відновленням після «вбивства» економіки країни. Криза, шалена інфляція, недовіра інвестицій, жодного захисту підприємців та домашнього господарства – все ці фактори призвели до того, що показники середньої схильності до споживання, та й не тільки ці показники, мають такий негативний характер. Але дивлячись на розрахунки можна зробити висновки, що позитивна динаміка дає надію на відновлення ситуації та нормалізацію макроекономічних пропорцій.

Список використаних джерел

1. https://pidruchniki.com/1679042239844/politekonomiya/spozhivannya_zaoschadzheniya_funktsiyi
2. <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/14nebava_teoriya_makroekonomiki/5.htm

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент

К. Халілов

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

МІГРАЦІЯ З УКРАЇНИ З РОКУ В РІК: НАСКІЛЬКИ ПРОБЛЕМА МАСШТАБНА?

До 2031 року населення України зменшиться до 39 мільйонів осіб, а кількість працездатних осіб у віці від 20 до 64 років зменшиться на 3-5 мільйони людей, повідомляє Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії України. Це пов'язано не лише з високим рівнем смертності, а й з занадто високим рівнем міграції українців з країни. Самі мігранти-українці повідомляють, що вони покидають країну у зв'язку з пошуком “кращого життя”. Основні країни призначення трудових мігрантів з України відображені в Табл.1 [1].

Таблиця 1

Кількість трудових мігрантів за країнами призначення (чол.) 2018 р.

Основні країни призначення трудових мігрантів України	Кількість трудових мігрантів
Російська Федерація	205000
Польща	130000
Чеська Республіка	103000
Італія	76000

Міграційний тренд буз надто високим, ще до підписання безвізового режиму між Україною та Європейським Союзом (Безвізовий режим – це статус, який дозволяє громадянам України вільно перетинати кордони країн Європейського Союзу без звернення до посольства для отримання дозволу) 11-го червня 2017-го року. А скасування безвізового режиму ще більше підштовхнуло українців до міграції до країн Європейського Союзу. На показник міграції впливають три чинники. По-перше, це не дуже вдала економічна ситуація країни у порівнянні з країнами ЄС. По-друге, надто високий рівень корупції та відсутність економічних та політичних реформ у країні. По-третє, дуже серйозна боротьба за трудових мігрантів з України урядами країн-членів ЄС. Отже, ці чинники накралися та спричинила міграційний “вибух” [2].

Але ми не можемо казати, що люди, які поїхали з країни не повернуться. Велика кількість трудових мігрантів їдуть заробляти, а потім повертаються на Батьківщину і знову їдуть працювати в інші країни. Отже, міграція Українців є неминучим явищем.

Згідно зі статистикою Центру економічної статистики, міграція з України почалась у 2009-му році, потім почали вважати, що міграція припинилася, але у 2014-му році знову розпочався міграційний вибух. Це було пов’язано з Російською агресією, яка спричинила кризу в країні, девальвацію гривні зниження заробітних плат і багато чого іншого. Всі ці чинники вплинули на українців надто сильно у 2013-2014-му роках. Міграція – цілком нормальне явище для будь-якої країни, яка розвивається з великою швидкістю, кожна могутня держава пройшла через це [3].

Сьогодні потрібно зробити щоб частково припинити міграцію з країни та повернути людей на Батьківщину. По-перше, уряд повинен переглянути рівень заробітної плати України з рівнем країн Європейського союзу. По-друге, потрібно налагодити економічне та політичне життя України у світі.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Ukrstar.org [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publnasel_u.htm - вільний. Мова укр.
2. Денис Тимошенко (2019) сайт РадіоСвобода [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/donbas-realii-mihracija/29826553.html> - вільний. Мова укр.

3. Дмитро Яблонівський (2018) дослідження Центру економічної стратегії [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://uacrisis.org/ua/66428-research-on-labor-migration-ces> – вільний. Мова укр.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

А. Ханюкова

Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро

АНАЛИЗ ДИНАМИКИ ВВП УКРАИНЫ ЗА ПОСЛЕДНИЕ 10 ЛЕТ

В период с 2009 по 2019 год произошел ряд событий, которые в той или иной степени повлияли на состояние экономики Украины. Далее рассмотрим отдельно каждый год и выясним причины экономических колебаний.

2008-2009 год. Мировой кризис.

По оценкам МВФ ВВП Украины сократился на 35.6%. Этому поспособствовало резкое падение мирового спроса на металл более чем в 2 раза, что повлекло за собой понижение цены, уменьшение экспорта, и соответственно нестабильность доллара, курс которого изменялся с 5.6 грн до 10.0, и в конечном итоге остановился на 8.3 грн. Так же внутри страны резко начался отток денег из большинства банков (досрочное снятие депозитов), за неделю отток составил 6-7 млрд долларов США, в следствии чего нацбанк ограничил снятие депозитов и выдачу кредитов. Это привело к практически нулевому спросу на недвижимость, после чего началось падение цен.

2010. Смена власти.

После кризиса экономика начала понемногу оживать. Этому в большинстве своем поспособствовала смена власти. Украина вернула доверие международных партнеров, а так же подписала соглашения с Россией, в которых говорилось, о статусе и условиях пребывания ЧФ РФ на территории Украины с 28 мая 2017 года, а цена на российский газ для Украины снижена на 30%. Но несмотря на «скидку», правительство Украины принимает решение поднять цены на газ для потребителей на 50 %, говоря что за счет этих мер до конца текущего года «Нефтегаз Украины» дополнительно получит 1,2 млрд.грн. Уровень инфляции впервые, более чем за 5 лет, оказался ниже 10%.

2011-2012 год.

2011 год ознаменовался налоговой и пенсионной реформами, а так же ухудшением инвестиционного климата, который был вызван

нестабильной внешней политикой и плохими прогнозами на 2012 год. В 2011 году наблюдался рекордно низкий уровень инфляции-менее 5%. Замедление роста цен было вызвано рекордным количеством урожая за все годы независимости, и так же замедлением роста мировой экономики.

2012 оказался тяжелым для украинской экономики. Темп роста ВВП составил 1%, МВФ отказывается предоставлять кредиты, а госдолг достиг 500 млрд грн, что превышает 75% ВВП.

2013 год. Несбывшиеся прогнозы.

В этом году экономика так же продолжила своё падение, а макроэкономические прогнозы не сбылись. Самый большой спад наблюдался в химпроме, машиностроении, нефтеперерабатывающей отрасли, самый большой рост - в производстве фармацевтической продукции и добыче руды.

Реальный ВВП в этом году не изменился, экономический рост составил всего 0.2%. Эксперты считают, что развитию экономики мешала жесткая монетарная политика НБУ, а так же высокие цены на газ для предприятий.

2014 год. Начало войны.

Сокращение экспорта и импорта, уменьшение инвестиций и увеличение госдолга.

Война на Донбассе спровоцировала практически полный экономический паралич в одном из главных промышленных регионов страны. Разрыв торговых отношений с Россией, а так же ряд других событий повлекли за собой падение курса с 8 до 28 грн за доллар, сокращение ВВП и рост безработицы.

2015 год. Год экономического спада.

Более чем 40% негативного вклада в динамику ВВП связаны с войной на Донбассе. Но получение финансовой помощи от МВФ, начало реформирования экономики, и углубление сотрудничества с ЕС позволили немного стабилизировать ситуацию в стране.

2016 год. Этот год ознаменовался началом экономического восстановления. Изменение налогового законодательства, установление единой базовой ставки налога на доходы физлиц в размере 18%, а так же снижение инфляции до 12.4%, способствовали тому, что рост реального ВВП составил 2.2%

2017 год. В этом году рост реального ВВП составил 2.5%. Увеличение минимальной заработной платы в 2 раза, неожиданно для правительства, но ожидаемо для экспертов, ускорило инфляцию. Вместо заложенных в бюджете 8.1%, она составила 13.6%. Украина получила всего один транш от МВФ, хотя ожидала четыре. Доля

государства в банковском секторе выросла до 60%, а проблемные кредиты выросли до высокого уровня. Блокада с самопровозглашенной ЛДНР нанесла непоправимый урон большинству украинских ТЭС, а так же металлургическим компаниям. Государство и частные компании начали поиск нового импортера антрацита, который добывался на неподконтрольных Киеву территориях.

2018 год. Реальный ВВП в этом году вырос больше, чем ожидалось - на 3.3%. Установлен рекорд за все годы независимости по сбору урожая - 70 млн тонн зерновых (аграрный экспорт составляет около 40% всей валютной выручки). Инфляция оказалась ниже ожидаемого уровня, а инвестиции уменьшились. Внешний долг оставался стабильным, но с учетом получения первых траншей МВФ и ЕС к концу года он значительно вырос.

2019 год. Во втором квартале этого года наблюдался ранее невиданный скачок ВВП 4,6%. Одна из основных причин - смена власти. Курс доллара снизился до рекордно низких показателей с 2016 года, но цены для населения, при этом, не снижаются. Минимальная заработная плата установлена на уровне 4173 грн.

Исходя из вышеперечисленных факторов, которые повлияли на развитие экономики, можно сделать вывод: как только экономика Украины начинает подниматься со дна после очередного «стресса», происходят события, которые останавливают её развитие. Несмотря на то, что 2019 год еще не закончился, и делать выводы еще рано, вся страна замерла в ожидании мирового кризиса, который по прогнозам экспертов должен произойти в 2020 году.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

**А. Холодовська
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

БІТКОЙН: АРГУМЕНТИ «ЗА» ТА «ПРОТИ»

Кожного року популярність такої цифрової валюти як біткойн зростає. І її дійсно можна вважати експериментальною валютою у сучасному світі, яка ще не є офіційною. Частіш за все придбають біткойни як актив, бо їх цінність змінюється дуже часто і деякі люди хочуть заробити, якщо цінність зросте. Але це дуже ризиковано і непередбачувано, це є одним з мінусів використання цієї

криптовалюти. Тож треба детальніше переглянути усі аспекти, перед тим, як купляти біткойн.

Продовжуючи тему негативних наслідків зберігання своїх грошей в біткойнах або їх використання, також є те, що платежі такого типу неможливо скасувати. Якщо людина відправляє якусь суму іншій людині помилково, вона може її повернути тільки в тому випадку, якщо друга персона відправить її гроші назад. Тому користувачі радять робити платежі тільки надійним людям, щоб в випадку помилки, вони відправили суму на гаманець назад.

Інший мінус теж стосується переказів, а саме той факт, що кожен з них знаходиться в онлайн доступі. Кожен може подивитися хто, скільки та кому відправляв. Все ж таки, відображається біткойн-адреса, а не детальна інформація усіх сторін платежу, але радять використовувати адресу один раз і змінювати їх для своєї ж конфіденційності. Користуватися цим регулярно може бути не зручно.

Якщо розглядати позитивні риси цієї криптовалюти, можна зауважити, що переказ грошей здійснюється від однієї людині іншій, без втручання банку чи клірингових систем. Що означає, що комісія набагато нижча. Але багато юрисдикцій потребують платити податок на прибуток, тому потрібно ознайомитися з податковими правилами своєї країни.

Крім того, використовувати цю сучасну криптовалюту можна по всьому світі. А рахунок не може бути замороженим. До того ж, не має ніяких вимог та обмежень.

Знаючи усі ці плюси та мінуси володіння біткойнів, їх рекомендують використовувати людям, котрі не бояться втратити гроші. Бо це, все ж таки, експериментальна неофіційна валюта, цінність котрої може у будь який момент як впасти, так і піднятися. Крім того, деякі вважають, що біткойн спроможний загубити економіку. Бо якщо суспільство відмовиться від банків і почне зберігати накопичення на своєму гаманці – інвестиції в економіку значно знизяться, що призведе до кризи.

Можна зробити висновок, що біткойн дійсно є онлайн валютою зі своїми позитивними та негативними сторонами, але який ще потребує доробок, таких як: налаштування стабільності, отримання статусу офіційної валюти, налаштування точних відносин з банками та інші.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ФРАНЦИИ И ИХ ПРИЧИНЫ

Франция пережила множество бед, и успела заработать последствия от этих проблем, таких как: высокая безработица, большой внешний долг (\$6,273 трлн (2018)) [1], дефицит бюджета, значительный рост населения. Помимо перечисленных проблем есть и другие, но они не настолько существенные.

Одна из основных проблем в экономике Франции является высокий уровень безработицы. На данный момент уровень безработицы составляет 8.5% (рис. 1) [2]

Количество безработных постоянно менялось и из года в год, и их количество было неустойчиво (от 8% до 10,9%, это около 3 миллионов человек). Особенно трудно найти работу молодым людям (20-25 лет), зачастую им могут предложить только краткосрочную работу.

После вступления Франции в Еврозону, она начала терять свою конкурентоспособность из-за относительно дорогого, качества её продукции. Также значительный рост населения в несколько раз превышает темпы роста ВВП страны, что является серьезной проблемой.

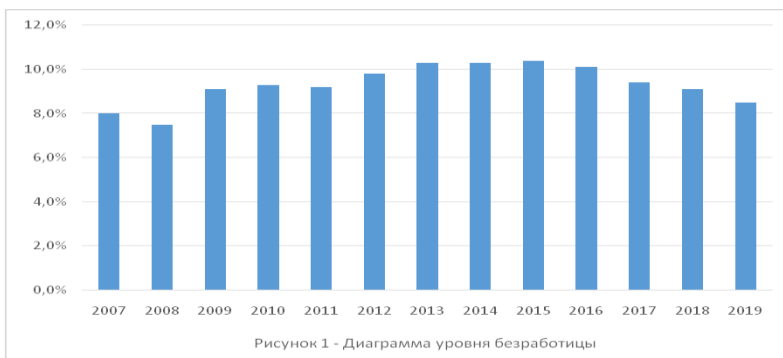

Рис.1. Диаграмма уровня безработицы Франции

Хоть в Франции и наблюдается рост ВВП, это не меняет того факта что в стране есть бюджетный дефицит. Причины дефицита [3]:

1) Рост госрасходов на плановые государственные цели, например, на модернизацию экономики, реализацию национальных программ и пр., так и на чрезвычайные: стихийные бедствия, войны и др.

2) Сокращение государственных доходов из-за экономического кризиса, рецессии, падения цен на экспортные товары.

3) Неэффективность государственной политики, финансовой системы. Низкие сборы налогов и подъем теневого рынка.

4) Высокие бюджетные расходы, которые связаны с чересчур большим заимствованием в прежние годы и в результате которых цена обслуживания долга становится чрезмерной.

5) Неэффективность налоговой политики.

Список использованных источников

1. Биржевой портал №1. Раз мер внешнего долга и государственного долга франции. - [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://take-profit.org/statistics/government-debt-to-gdp/france/> - свободный.

2. Укринформ. Уровень безработицы во Франции самый низкий за последние пять лет. - [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.ukrinform.ru/rubric-world/2760305-uroven-bezraboticy-vo-francii-samyj-nizkij-za-poslednie-pat-let.html> - свободный.

3. Бюджетный дефицит. - [Электронный ресурс] – Режим доступа: https://www.banki.ru/wikibank/byudjetnyiy_defitsit/ - свободный.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

Е. Чернышева

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

СУЩНОСТЬ И ОСНОВНЫЕ ВИДЫ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Внешнеэкономическая деятельность это совокупность функций предприятий, ориентированных на мировой рынок с учетом избранной внешнеэкономической стратегии, форм и методов работы на зарубежных рынках или же при которой происходит обмен товарами, услугами и информацией с другими участниками на международном рынке.

ВЭД - это так же целый спектр транспортных, логистических, таможенных, финансовых и юридических услуг. То есть по направлению товарного потока можно выделить основные виды ВЭД, которые охватывают большую часть экономических отношений по товарам и услугам: импорт – ввоз товаров из-за границы для реализации на внутреннем рынке; экспорт – продажа товара с вывозом

его за границу; транзит (газа) – перемещение товара через территорию государства.

Формы ВЭД по структурным критериям:

Внешнеторговая деятельность включает в себя: торговлю товарами, купля-продажа; продажа услуг (путешествия, страховые услуги, услуги связи, роялти и лицензии); продажа интеллектуальной собственности (ноу-хау, консалтинг, франчайзинг).

Финансовая деятельность: кредитование; страхование; банковские операции.

Производственная деятельность: лизинг; кооперация; совместное производство.

Инвестиционная деятельность: привлечение капитала в ценные бумаги; инвестирование капитала в недвижимость; вложение капитала в предпринимательскую деятельность.

Торговля – обмен продукции как для промышленного, так и для общественного пользования, продажа прав интеллектуальной собственности.

Совместное производство и сотрудничество – затрагивает все сферы жизнедеятельности общества (медицина, наука, производство фильмов и др.)

Оказание услуг на международном уровне принимает формы банкинга, страхования, лизинга.

Одним из основных составляющих ВЭД является использование экономического потенциала страны на внешнем рынке для удовлетворения собственных потребностей за счет товаров и услуг иностранного производства.

Деятельность субъектов хозяйствования на уровне ВЭД в Украине регулируется государственными органами разных уровней.: Национальный Банк, Верховный Совет, Кабинет Министров и др. Основная цель их деятельности – равномерное развитие и защита отечественного производителя.

Внешнеэкономическая деятельность является исторической и экономической категорией. Как историческая категория ВЭД является продуктом цивилизации. Она возникла с появлением государств и развивается вместе с ними. Как экономическая категория ВЭД представляет собой систему международных экономических отношений, которые охватывают все сферы экономической жизни государства, и прежде всего его производственную, торговую, инвестиционную и финансовую деятельность.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

ПРОДОВОЛЬЧА ПРОБЛЕМА КРАЇН АФРИКИ

Суть продовольчої проблеми полягає в дефіциті продуктів харчування, необхідних для нормального розвитку людства. Дефіцит продуктів супроводжував людство протягом усього його розвитку, змінюючи свої риси і масштаби, перетворившись у другій половині 20-го століття у світову, глобальну проблему. У зв'язку з розвитком світової торгівлі і транспорту ця проблема дещо ослабла, але не зникла. Іншими словами, продовольча проблема – це викликана різними причинами і поступово наростаюча проблема нестачі продуктів харчування, яка призводить до недоїдання і голоду серед найменш забезпечених груп населення планети. У той час, як багато людей в надлишку мають і грошима і продовольством, набагато більше число не має ні того, ні іншого.

Кількість людей в світі, які страждають від голоду і хронічного недоїдання зростає. У 2017 році таких налічувалося 821 мільйон, це означає що кожен дев'ятий житель Землі голодує. У країнах Африки таких більше 256млн. Це підтверджується глобальним дослідженням індексу цін (рис.1)

Рис. 1. Глобальний індекс голоду [1]

З точки зору відомого російського фахівця О. Ковальова, «Світова продовольча проблема має подвійну природу: соціально-економічну, пов'язану зі способом виробництва і розподілом продуктів харчування, який зумовлює диференціацію їх розподілу і споживання,

включаючи голод і недоїдання, і глобальну, яка буде показувати кінцівку природних ресурсів для виробництва продовольства» [2].

У харчуванні населення країн тропічної Африки, як правило, завжди домінує один продукт, що надає раціону одноманітний характер і негативно позначається на загальному стані здоров'я африканського населення. Для зони саван і Сахеля найбільш характерні просяні культури (в першу чергу сорго), що дають до 40-50% калорій. Однак загально визнано, що вони не здатні підтримувати продовольчий баланс, бо в неврожайні роки голод набуває масового характеру.

Свою роль зіграло безліч різних чинників, які дестимулювали виробництво продуктів харчування:

1. Проблема голоду найтіснішим чином взаємопов'язана з проблемою відсталості країн Тропічної Африки. Подібно іншим галузям матеріального виробництва, сільське господарство більшості країн, що розвиваються навіть близько не відповідає науковому і технічному рівню світової економіки кінця ХХ в. Воно ведеться без використання достатньої кількості машин, мінеральних добрив, застосування іригації і т. Д. Землеробство, особливо його продовольчий сектор, як і раніше слабо втягнуто в товарно-грошові відносини.

2. Значний вплив на масштаби голоду в сучасному світі надає неконтрольоване зростання населення в країнах, що розвиваються. В Африці, де виробництво продовольства переживає стагнацію, населення швидко зростає і період подвоєння його чисельності становить трохи більше 20 років.

3. Важливу роль відіграє і те обставина, що країни Тропічної Африки займають вкрай не вигідні позиції в рамках міжнародних економічних відносин і в рамках світової торгівлі.

4. Найбезпосереднішим чином на продовольчому становищі в країнах, що розвиваються позначаються високі темпи урбанізації, що призводять не тільки до простого росту потреб у товарному продовольстві, але і до якісної зміни раціону харчування населення, пред'являючи попит на багато продуктів, які раніше на місці не відбувались.

У 1994 році Фонд народонаселення ООН запропонував розглядати перспективу вирішення продовольчої проблеми на основі запобігання руйнуванню земельних ресурсів і стабілізації чисельності населення на Землі.

Періодично продовольча проблема розглядається на міжнародних самітах ФАО, на яких пропонуються напрямки дій світової спільноти.

Багато країн стурбовані станом навколишнього середовища, але в деяких із них є кваліфікований апарат вивчення екологічних проблем. На погляд Лестера Брауна, існує дві невідкладні проблеми. Перша - необхідність переходу від викопного палива до інших джерел енергії, щоб врятувати клімат. Друга - необхідність зупинити зростання народонаселення. Обидві вимагають термінового вирішення і обидві дуже складні, особливо друга.

Список використаних джерел

1. Глобальний індекс голоду [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.globalhungerindex.org/pdf/en/2019/posters.pdf> – вільний.
2. Ковальов Е. Світова продовольча проблема: нові аспекти // МЕ і МО, 2009 - №9. – С. 53-59.
3. Продовольча проблема людства / Економічні проблеми та шляхи їх вирішення / <https://obrazovaka.ru/geografiya/globalnaya-prodovolstvennaya-problema-chelovechestva.html> - вільний.

*Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук,
доцент.*

Dr. O. Chorna, M. Al Saadi, A. Al Subhi
Modern College of Business and Science, Muscat, Oman

ECONOMIC SOURCES OF PREFERENCES FOR GLOBALIZATION IN EGYPT

Egypt is a typical developing country. According to World Bank classification it is a lower middle income one, with a GDP per capita of about \$3457 in 2015. Its population structure, weighted heavily toward the young, is similar to many other developing countries. Egypt is the largest Arab country in the MENA region with a population close to 85 million people. Egypt also has the largest economy in the region after Saudi Arabia and UAE, oil-rich states. Egypt is comparatively much less open in terms of trade than the average Lower Middle-Income Country. Income-wise, Egypt is slightly richer than the average LMI country. Unemployment data isn't available for all the years, but Egypt's overall unemployment rate has been close to double the amount of the average LMI country. In terms of income inequality, the average lower middle-income country seems to be more unequal than Egypt, but recent data weren't available. Egypt is also perceived to be slightly less corrupt, and less dependent on ODA than the average LMI country. Finally, using data from the KOF Index for

2013, Egypt's overall level of globalization, which includes more than just economic factors, is somewhat higher than the average LMI country. [1] Although with its own specificities, Egypt is roughly comparable to many other developing nations, like Morocco, Bangladesh and Sri Lanka. [2]

Current account is a measure of standing between the exports and imports of a particular country that takes into consideration the goods, services, net factor income and net transfer payments. The figure above illustrates the percentage breakdown of each major contributor of the current account hence we can observe Egypt suffers from a deficit in Goods and primary income and a surplus in services and secondary income.

Primary income actually refers to the income made from Labor, Direct Investment, Portfolio Investment and many others. While, secondary income refers to the net money formed from transfers.

The deficit in goods increased by 2% from \$-25,516 million in 2012 to \$-29,065 million in 2017. While there was a considerable increase in services that changed from being 35% to 40%.

Primary income decreased this could be attributed to the public not having disposable income to invest in securities.

Fig. 1. Structure of current account in Egypt in 2012 and 2017 [6]

The comparison between imports and exports is minimal in terms of actual structure there not really that much differences in percentage. We can observe that Egypt relies heavily to importing goods from abroad hence it is the biggest percentage totaling around \$52,404,000,000 in 2017.

Capital accounts refers to the change in assets and liabilities in a given period.

By looking at the charts below we can see that the portfolio investment pie chart had a surplus in 2012 but was soon overshadowed by a huge deficit in 2017. After closely examining the data provided by the IMF, we have concluded that the instance with what had happened in 2012 was an outlier to previous trends in the market. \$1.9 billion in 2012 and \$-23.9 billion in 2017.

Egypt's deficit in direct investment increased from \$-2.6 billion in 2012 to \$-7.2 billion in 2017. Although this is a negative impact on capital

account it doesn't reach the sudden impact that was faced with the portfolio investment.

Some of the short-term consequences of having a deficit in direct foreign investment is that the ownership of those underlying assets and resources is mostly under the influence of foreigners which can then be leveraged against Egypt if so desired. The long-term effects are minimal since the currency will always find its way back into the country.

Pressures started with a limited outflow of portfolio investments in 2009, coupled with a decline in tourism income, and intensified by the deterioration of international oil prices. This has negatively affected the country's overall balance of payments position.

The graph below shows the fluctuation in the net current account for past 10 years. It was in surplus prior to 2009 and it had been in deficit ever since with spike in 2016 that reached a deficit 19 billion US dollars. And looking at the current trends it seems that Egypt is going to recover hence the surge in reduction of its deficit.

The capital account and its changes remain mostly constant over the years floating around -80 to -150 million dollars. These data closely resemble the current trends with other nations around the world like the United Kingdom with a huge drop in current account and a stable capital account near the zero.

Although Egypt's capital and financial account has always compensated the structural deficit of the Egyptian current account, its balance of payments deterioration started in 2010. While FDI continued to contribute positively to the balance of the capital and financial account during the period 2008-2015.

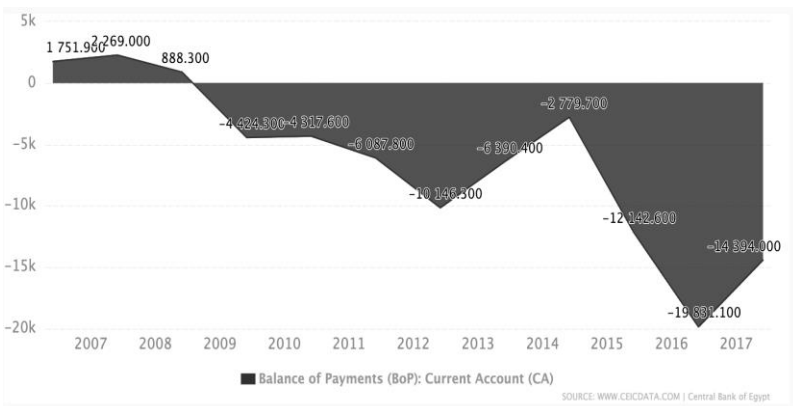

Fig. 2. Egypt Balance of Payment, 2006–2017

During last ten years, the accumulated overall deficit of the balance of payments reached almost US\$20 billion. This deficit was financed either by official international reserves, which declined by US\$5.3 billion (or 51 per cent of the accumulated deficit) and reduced net international reserves (NIR) to US\$ 15.13 billion by the end of June 2000, or by the decline of the net foreign assets (NFA) of the banks by about US\$ 5.1 billion (or about 49 per cent of the accumulated deficit).

This decline in the banks' NFA raised concerns regarding the future of the exchange rate while the deterioration of the NIR raised other concerns and expectations. This refers to the assets and foreign currencies that are held by the central bank of Egypt includes gold reserves and special drawing rights.

This can give Egypt leverage to keep their currency below the dollar and sustain their rates in the foreign exchange market. This is also useful if the country faces military protocols that may freeze their account offshore since having for example the euro-dollar in Egypt can be useful to withdraw when needed.

When a country faces a continuous deficit for long period of time it can inflict major problems to economic growth and stability. The major parts that are affected are employment, currency value and other fields too. If goods and services demanded from imported products this will most likely mean that the public won't be able to produce and manufacture products since the civilians are more interested in consuming imported stuff which leads to a reduction in employment.

The value of the currency is also affected due to high deficit since demand for exports is low same this can be attributed to interest rates since the constant deficit devalues the currency which then could lead to an inflation due to making the price of goods more expensive for customers.

References

1. Dreher 2006, updated in Dreher, Gaston and Martens 2008. This version March 1, 2013.
2. Economic and Cultural Sources of Preferences for Globalization in Egypt // Amaney A. Jamal and Helen V. Milner https://scholar.princeton.edu/sites/default/files/hvmilner/files/jamalmilner_apsa_2013.pdf
3. "Egypt- Trade Balance 2017 | Statista." *Statista*, Statista, www.statista.com/statistics/377970/trade-balance-of-egypt/.
4. "Egypt Liquid Assets Ratio | Economic Indicators | CEIC." *Global Economic Data, Indicators, Charts & Forecasts*, www.ceicdata.com/en/indicator/egypt/liquid-assets-ratio.

5. Hayes, Adam. "The Pros & Cons of a Trade Deficit." *Investopedia*, Investopedia, 8 Feb. 2019, www.investopedia.com/articles/investing/051515/pros-cons-trade-deficit.asp.

6. *IMF Data*, data.imf.org/regular.aspx?key=61468207.

Н. Чурпита

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

ОРГАНИЗАЦИЯ МЕНЕДЖМЕНТА ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Управление внешнеэкономической деятельностью в текущих экономических условиях страны, регулирование финансовых потоков на международном уровне, расширение объемов экспортных поставок товаров и услуг становятся все более и более важными в растущей экономической взаимозависимости стран. Привлечение народного хозяйства в систему мировой экономики положительно влияет на развитие экономики, способствует росту производства, рациональному использованию натурального сырья, но в первую очередь повышение уровня жизни. ВЭД довольно разнообразна потому, что эта деятельность имеет различные типы и формы и реализована на нескольких уровнях. Основа экономической деятельности - внешняя торговля товарами, услугами, рабочей силой и информацией.

В настоящее время, несмотря на изменения в политической ситуации, экономическая конъюнктура и правовая среда страны очень актуальна. В Украине, процесс заграничного формирования экономической активности не был полностью завершен, вот почему много подходов к организации управления ВЭД, которые развивались во время рыночных отношений, требуют корректировки с учетом изменений, которые развиты в экономике нашей страны. Доступ к зарубежным рынкам - это не только гарантия стабильного функционирования предприятия и расширение рынков продаж, но и обеспечение достаточного уровня эффективности управления, которая достигается только при наличии соответствующего уровня открытой системы внешнеэкономической деятельности компании в соответствии с изменениями во внешней среде.

В последние годы национальные предприятия в основном используют два способа организации внешней торговли:

1. Выход на зарубежные рынки через свои внешнеторговые компании.

2. Выход на зарубежные рынки через посредников.

Создание собственных внешнеэкономических отделов на предприятии целесообразно если: доля экспорта значительна в общем обороте; внешнеторговые операции являются регулярными; выпуск продукции с высоким уровнем конкурентоспособности; низкая конкуренция в соответствующем сегменте мирового рынка; продукты не требуют изменений для иностранных условий использования; компания имеет необходимое количество специалистов во внешнеэкономической деятельности.

В противном случае целесообразно использовать посредников.

Посредники могут помочь повысить эффективность внешнеторговых операций с помощью: лучшего знания рынка, наличия постоянной клиентуры; сниженных затрат на транспортировку и хранение продукции; сокращенных сроков на поставку и оформления документов; предоставления услуг до продажи и послепродажного обслуживания; оперативно и детально расставлять информацию об изменениях в конкурентоспособности продукции и ситуации на рынке в целом, информацию о реальных и потенциальных конкурентах.

В настоящее время многие украинские компании активно участвуют во внешней торговле. Однако эффективность внешнеэкономической деятельности наших предприятий все еще низкая.

Выявленные проблемы требуют от руководителей национальных предприятий улучшать соответствующие действия внешнеэкономической деятельности. Среди основных возможных мер по улучшению организации ВЭД на предприятиях можно выделить следующее:

- создание отдельной бизнес-единицы, которая была бы ответственной за успешное управление ВЭД на предприятии;
- маркетинговые исследования новых рынков, выбор партнеров по ведению внешнеэкономической деятельности, сбор соответствующей информации о них, SWOT-анализ для развития стратегии предприятия и улучшение механизмов иностранной хозяйственной деятельности.

Реализация всех вышеперечисленных предлагаемых мер в сфере международной деловой активности, несомненно, будет значительно улучшать качество работы предприятий.

*Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук,
доцент.*

ПРОБЛЕМА «СЕВЕР – ЮГ»

Деление Север – Юг зависит от экономического и политического уровня развития отдельного государства. Как правило, определение «Глобального Севера» включает страны G8, Соединенные Штаты, Канаду, все государства-члены Европейского Союза, Израиль, Японию, Сингапур, Южную Корею, а также Австралию и Новую Зеландию и четырех из пяти постоянных членов Совета Безопасности ООН, исключая Китай. «Глобальный Юг» состоит из Африки, Латинской Америки, а также развивающаяся Азия, включая Ближний Восток, и страны БРИК, исключая Россию (Бразилия, Индия, Китай, Индонезия (Рис.1.) [1].

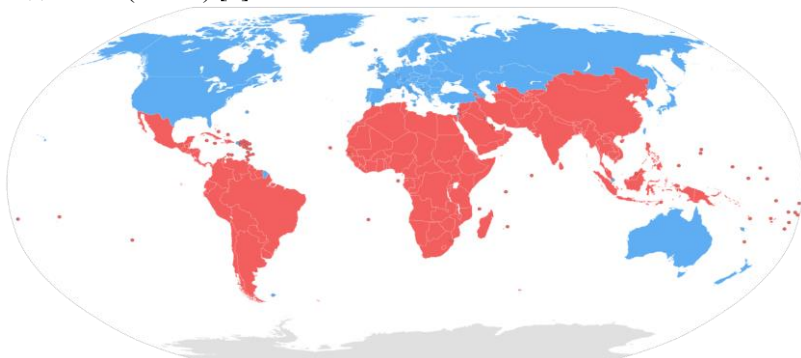

Рис 1. Деление на Юг и Север

Низкий уровень экономики стран Юга потенциально опасен для мировой экономики, так как экономические, политические и социальные проблемы неизбежно будут выходить за их пределы. Это и является причиной первостепенности проблемы Север-Юг для мировой экономики в наше время.

Проблема заключается в том, что между государствами Севера (развитыми) и Юга (развивающимися) существует огромный разрыв в развитии экономической и социальной сфер. Развивающиеся страны для поддержания необходимого уровня жизни нуждаются в определенных преференциях, списаниях долгов, расширении доступа своих товаров на рынки развитых стран, усилении притоков знаний и инвестиций и т.д.

На сегодняшний день существует три варианта решения данной проблемы:

- **Либералистический**

Либералисты считают, что государства должны следовать условиям Вашингтонского консенсуса. Они считают, что чтобы повысить уровень национальной экономики, развивающимся странам нужно запустить современный рыночный механизм и занять достойное место в международном разделении труда.

- **Антиглобалистический**

Антиглобалисты считают, что система международных экономических отношений неравноправна, а мировая экономика зависит от международных монополий, которые осознанно блокируют развитие Юга и эксплуатируют его.

- **Структуралистический**

Структуралисты согласны, что уже существующая система МЭО (международных экономических отношений), создаёт определенные трудности для стран Юга, поэтому они требуют её реформирования так, чтобы внесенные изменения способствовали проведению реформ в развивающихся странах.

Список использованных источников

1. Официальный сайт Grandars [Электронный ресурс].- Режим доступа:<http://www.grandars.ru/student/mirovaya-ekonomika/problema-sever-yug.html> - свободный, название с экрана, рус.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

С. Швець

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Для ефективного розвитку економіки України важливе значення має необхідність підвищення ролі і значення страхування, щоб забезпечити соціальний захист населення та механізм гарантії підприємницької діяльності.

Страховання є одним з найважливіших елементів ринкових відносин, це той напрямок економіки, який акумулює великі кошти і інвестує їх в економіку держави. Це важлива складова макроекономіки країни.

Страховання – вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових

фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) [1].

Страховання є міцною фінансовою системою, яка по важливості не поступається банківській сфері, але, на жаль, Україна знаходиться тільки на початку інтеграції страхового ринку у світовий.

Страховий ринок України являє собою певною мірою структуроване економічне середовище, метою розвитку якого є підвищення рівня страхового захисту майнових інтересів фізичних і юридичних осіб, формування ефективних ринкових механізмів залучення інвестиційних ресурсів у національну економіку за рахунок забезпечення ефективного функціонування ринку страхових послуг з урахуванням міжнародного досвіду, застосування сучасної ринкової інфраструктури та фінансових інструментів.

Незважаючи на значні темпи приросту основних показників діяльності страховиків та страхових посередників, страховий ринок України має ряд об'єктивних причин свого недостатнього розвитку і невирішених проблем.

Для страхових компаній та загалом для страхового ринку сучасні умови є складним періодом функціонування. Внаслідок зниження рівня платоспроможності населення й довіри страховикам зменшився попит на страхові послуги. Тому для страховиків ускладнюється завдання створення достатньо якісних страхових послуг, підвищувати рівень капіталізації та фінансову надійність страхових компаній.

У системі страхування накопичились проблеми для всього українського бізнесу, зокрема, відсутність стратегій обслуговування, нерозвиненість експертизи, коливання валютного курсу, бюрократія, що поширена всюди, і корупція [2].

Страхові компанії мають низький рівень капіталізації страховиків. Через це немає можливості відповідати за великі застраховані ризики, що призводить до перестраховання їхньої частини за кордоном. В цьому відображається проблема витоку грошових коштів з України [3].

Треба наголосити, що є ще ціла низка першочергових актуальних проблем, які стримують розвиток цієї сфери:

- політична нестабільність в країні;
- нерозвиненість зовнішньоекономічних зв'язків України у сфері страхування з іншими країнами;
- слабка національна страхова інфраструктура;
- недостатній рівень і потенціал розвитку страхування за межами країни;

– низькі показники конкурентоспроможності українських страхових компаній [2].

Для подолання кризи на страховому ринку та для покращення фінансового стану страхових компаній, можна застосувати такі заходи:

– внесення змін в порядок надання звітності страховиками, що дасть можливість посилити нагляд за якістю і структурою активів;

– стимулювання страховиків до отримання міжнародних рейтингів фінансової стійкості, сприяння інформаційній відкритості страхового бізнесу шляхом постійного моніторингу якості страхових послуг різних компаній у засобах масової інформації;

– формування системи саморегулювання, удосконалення податкового, антимонопольного, кримінального та цивільного законодавства, що регулюють сферу страхування [4, с. 341];

– приділення більшої уваги вдосконаленню механізму страхування виробників сільськогосподарської продукції, яке в перспективі зможе позитивно вплинути на економічні показники країни;

– приділення уваги мінімізації можливості зловживання державною владою при контролі над діяльністю страховиків, посилення контролю за операціями вихідного перестраховання та впровадження змін щодо порядку оподаткування страховиків з метою мінімізації фінансових схем [5, с. 176].

Таким чином, аналізуючи ринок страхових послуг, можна зробити висновок, що він не отримав бажаного розвитку. Цій сфері до останнього часу приділялася недостатня увага. У механізмі страхування зросте суспільна довіра, якщо підвищиться рівень розвитку страхового ринку.

Список використаних джерел

1. Закон України про страхування [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96%D0%B2%D1%80http://sophu.s.at.ua/publ/2>

014_05_22_23_kampodilsk/sekcija_4_2014_05_22_23/osnovni_problemi_strakhovogorinku_ukrajini/62-1-0-987, вільний. — Назва з екрану, укр.

2. Проблеми та перспективи розвитку галузі страхування в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу:http://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/21797/, вільний. — Назва з екрану, укр.

3. Островський А. Е. Основні проблеми розвитку страхового ринку в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/65999.doc.htm, вільний. — Назва з екрану, укр

4. Шуляк О. В. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України / О. В. Шуляк, О. В. Марценюк-Розарьонова // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 1(3). – С. 337-344. 220

5. Дьячкова Ю. М. Страховий ринок в умовах нестабільної економіки / Ю. М. Дьячкова // Вісник ДДМА :зб. наук. пр. – Краматорськ : ДДМА, 2014. – № 2 (33). – С. 172-176.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

А. Шевельок

*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»,
м. Дніпро*

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Міжнародна торгівля пов'язує національні економіки в єдину систему світового ринку. Суб'єктами міжнародної торгівлі виступають всі держави світу. Крім того, в сучасних умовах посилення інтернаціоналізації виробничої сфери світової економіки висуває в якості одного з найважливіших суб'єктів міжнародної торгівлі транснаціональні і багатонаціональні компанії (ТНК і МНК). Істотні зрушення відбулися в структурі світової торгівлі: збільшилася частка готових виробів і скоротилася питома вага продовольства і сировини, окрім палива. На графіку 1 зображена динаміка світового товарообігу за 20 років. Можна зробити висновок, що за останні 20 років світовий товарообіг зростає, але при цьому були як підвищення, так і зниження показника. У даній роботі буде розглянуто причини проблем міжнародної торгівлі, які впливають на побудову графіка (Рис.1).

Міжнародна торгівля являє собою обмін товарами і послугами через державні кордони. В основі такого обміну лежить принцип порівняльних переваг, запропонований Д. Рікардо. Відповідно до цього принципу держава має виробляти і продавати іншим країнам ті товари, які вона здатна виробляти з найбільшою продуктивністю і ефективністю, тобто з відносно меншими витратами, ніж інші блага в цій же країні, купуючи при цьому у інших країн ті товари, які вона не здатна виробляти з аналогічними параметрами. Процесом купівлі і продажу, який здійснюється між покупцями, продавцями і посередниками в різних країнах, пов'язаний з безліччю практичних і фінансових труднощів для фірм, що беруть участь в ньому[1]. Поряд зі

звичайними проблемами торгівлі та комерції, які виникають в будь-яких типах бізнесу, в міжнародній торгівлі існують додаткові проблеми: час і відстань - кредитний ризик і час виконання контракту; зміна курсів іноземних валют - валютний ризик; відмінності в законах і правилах; урядові постанови - валютний контроль, а також суверенний ризик і ризик країни.

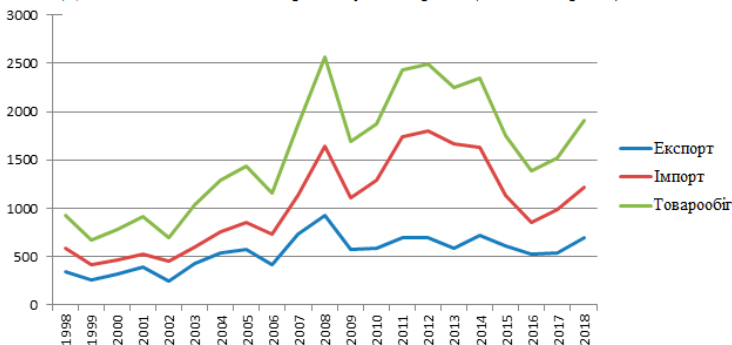

Рис. 1. Динаміка світового товарообігу за 20 років (1998-2018роки), млн доларів США

У міжнародній торгівлі експортер повинен виставити рахунок покупцю в іноземній валюті (наприклад, у валюті країни покупця), або Покупець повинен оплатити товари в іноземній валюті (наприклад, у валюті країни експортера). Можливо також, щоб валюта платежу була валютою третьої країни. Тому однією з проблем імпортера є необхідність одержання іноземної валюти для виконання платежу, а в експортера може виникнути проблема обміну отриманої іноземної валюти на валюту своєї країни. Вартість імпортованих товарів для покупця або вартість експортних товарів для продавця може бути збільшена або зменшена з-за зміни валютних курсів. Тому фірма, що здійснює платежі або яка отримує дохід в іноземній валюті, має потенційний «валютний ризик» через несприятливі зміни в обмінних курсах[2]. Часовий фактор полягає в тому, що може пройти дуже багато часу між подачею заявки іноземному постачальнику і отриманням товару. Коли відбувається доставка товару на великі відстані, основна частина часу очікування припадає на перевезення. Затримки можуть бути викликані також необхідністю підготовки відповідної документації для перевезення. Час і відстань створюють кредитний ризик для експортерів. При наявності великої кількості іноземних дебіторів виникає необхідність отримання додаткового оборотного капіталу для їх фінансування. Не виключені випадки, коли

товар вже доставлений за кордон, після чого виникає проблема безнадійного боргу. Експортер повинен вирішити, що робити з товаром, який знаходиться в іншій країні. Якщо покупець вступив у володіння товаром, а потім відмовився його оплачувати, то неоплачений борг повинен бути затребуваний з боржника в судовому порядку в країні покупця. При цьому слід враховувати труднощі і витрати, пов'язані із здійсненням юридичних процедур в іноземному суді. Якщо покупець відмовився оплачувати товар після того, як він був доставлений в його країну, експортер може піти декількома шляхами, але всі вони пов'язані зі збитками. Навіть в тому випадку, коли рішенням є пошук іншого покупця (якщо можливо), то виручена сума виявиться недостатньою для покриття розумної частки понесених витрат. У будь-якому випадку, якщо компанія займається торгівлею на світовому ринку, вона повинна враховувати, що для перевезення необхідний час.

Основним наслідком коливання валютних курсів для міжнародної торгівлі є ризик для експортера або імпортера, що полягає в тому, що вартість іноземної валюти, яку вони застосовують у своїх торгових оборотах, буде відрізняться від тієї, на яку вони сподівалися і розраховували. Експозиція до іноземної валюти і валютний ризик можуть принести додаткові прибутки, а не тільки збитки. Підприємства відшукують способи зведення до мінімуму або повного усунення експозиції до іноземної валюти, щоб планувати ділові операції і більш вірогідно прогнозувати прибуток. Імпортери прагнуть мінімізувати експозицію до іноземної валюти з тих же причин. Але, як і у випадку з експортером, імпортери вважають за краще точно знати, скільки їм доведеться заплатити у своїй валюті. Існують різні способи усунення експозиції до іноземної валюти, що здійснюються за допомогою банків.

Іноземна валюта та зарубіжне законодавство теж можуть внести неабияку плутанину в роботу компанії, що працює на світовому ринку. У міжнародній торгівлі експортер повинен надати рахунок покупцеві в іноземній валюті, наприклад, у валюті країни-покупця, або покупець повинен оплатити товари в іноземній валюті (в валюті країни-експортера). Можливо також, щоб валютою платежу була вказана валюта третьої країни (наприклад, компанія з Великобританії може продати товар покупцеві в Україні і попросити оплатити його в доларах США). Однією з проблем імпортера є необхідність одержання іноземної валюти для здійснення платежу і експортером може виникнути проблеми обміну отриманої іноземної валюти на валюту своєї країни. Вартість імпортованих товарів для покупця або вартість

експортних товарів для продавця може змінюватися в залежності від коливань курсу валют. Тому компанія, що здійснює платежі або яка отримує дохід в іноземній валюті, має потенційний валютний ризик через несприятливі зміни в обмінних курсах. Завжди є шанс отримати прибуток від сприятливих змін обмінних курсів, але також існує ризик зазнати збитків. Постійні коливання валютних курсів, що відбуваються на зовнішніх валютних ринках, породжують серйозний елемент ризику, який може відштовхнути компанію від участі в міжнародних угодах з купівлі або продажу товарів.

Таким чином, якщо надходження і платежі відбуваються узгоджено, обмінний курс між іноземною і вітчизняною валютою для компанії не буде істотним, і валютного ризику можна уникнути. Ціни на товари компанії повинні бути конкурентоспроможними, однак при встановленні остаточних цін необхідно пам'ятати про комісійні виплати для агентів або про торговельні знижки для дистриб'юторів. Ці суми потрібно обов'язково закладати у вартість товарів. Відмінності в іноземних правилах й законах теж мають великий вплив. Недостатнє знання і розуміння правил, звичаїв і законів країни експортера або імпортера призводить до невизначеності або недовіри між продавцем і покупцем. Ці складності можна подолати тільки після тривалих і успішних ділових взаємин[3]. Серйозною перешкодою при веденні міжнародної торгівлі можуть бути урядові постанови, які стосуються регулювання імпорту та експорту. Наприклад, може бути заборонений експорт деяких видів товарів. Однак більш ймовірна заборона імпорту деяких товарів, щоб ввезені в країну товари не склали конкуренцію вітчизняним виробникам. Імпорт товарів з деяких країн може бути обмеженим або забороненим також з політичних причин. Країна може накласти обмеження на сумарну кількість деяких товарів, які можуть бути імпортовані протягом певного часу.

Урядові постанови також можуть стосуватися:

- Законодавчих стандартів безпеки, якості або специфікацій на всі товари, які продаються у країні. Всі імпортовані товари повинні відповідати цим законам, тому в одних країнах до виробничих специфікаціям можуть пред'являтися більш жорсткі вимоги, ніж в інших.

- Законодавчих стандартів з охорони здоров'я та гігієни, особливо харчові продукти.

- Упаковки товарів і обсягу інформації, наведеної на упаковках (наприклад, споживча інформація про склад або небезпеки для здоров'я на деяких упакованих або консервованих продуктах чи напоях).

Отже, учасники міжнародної торгівлі, крім переваг мають проблеми, які були розглянуті в даній роботі. До таких проблем відносяться: кредитний ризик і час виконання контракту; валютний ризик; відмінності в законах і правилах; валютний контроль, а також суверенний ризик і ризик країни. Всі ці проблеми впливають по різному на такі показники як експорт, імпорт та товарообіг. Щоб учасник міжнародної торгівлі мав прибуткові показники своєї участі, він повинен бути обізнаний щодо поданих проблемах і враховувати їх.

Список використаних джерел

1. Довгополов А. А. Глобальні проблеми світової економіки / А. А. Довгополов // Євразійський юридичний журнал. - 2010.
2. Основні теорії міжнародної торгівлі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ekon.in.ua/osnovni-teoriyi-mijnarodnoyi-torgivli-3.html>
3. Гражевська Н. І. Інституційна зміна світової економіки за умов фінансової глобалізації / Н. І. Гражевська, В. І. Трохименко // Фінанси України. – 2013.

*Науковий керівник: Т.М. Черкавська, кандидат економічних наук,
доцент.*

А. ШEVERЄВА

Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ПРЕИМУЩЕСТВА МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРОВОЛИ

Международная торговля — система международных товарно-денежных отношений, складывающаяся из внешней торговли всех стран мира. Она возникла в процессе зарождения мирового рынка в XVI—XVIII веках. Развитие международной торговли — один из важных факторов развития мировой экономики Нового времени [1]. Стоит обозначить, что международная торговля имеет несколько форм: торговля готовой продукцией, торговля изделиями в разобранном виде, торговля комплектным оборудованием, торговля сырьевыми товарами и торговля услугами, которая может включать в себя международный лизинг, лицензионную торговлю, инжиниринг (услуги по содействию в освоении техники).

Международная торговля является тем фактором, который преимущественно влияет на экономический рост различных государств, укрепляет отношения и связи стран, а также создает крепких союзников. Однако, несмотря на все преимущества данной торговли, существуют и ее недостатки, которые мы сможем

рассмотреть. Одна из основных возможностей в международной торговле – это создание новых технологий. Для производства некоторых товаров требуется кооперирование, что является совместной деятельностью различных стран. Без него не было бы многих технологий, которые мы имеем и пользуемся в наше время. Также происходит укрепление национальной валюты, так как такой вид торговли положительно влияет на инвестиционную привлекательность страны, а также создает имидж делового партнера. Таким образом в страну могут приходить иностранные деньги, которые можно вкладывать во многие проекты, а также давать государству толчок в дальнейшем развитии. Международная торговля имеет такое преимущество, как совершенствование предприятий. Выход на мировой рынок, позволяет конкурировать компаниям не только в пределах собственной страны, а и с заграничными компаниями, что увеличивает конкурентоспособность и дает стимул для улучшения продукции и услуг. Также стоит отметить, что с выходом на мировой рынок, увеличивается потребительский выбор, так как происходит расширение ассортимента товаров более высокого качества или же меньшего ценового диапазона для покупателей. И в таком случае увеличивается количество налогов, уплачиваемых покупателями при приобретении импортных товаров, а также с ростом дохода предприятий, государство получит большие налоги, что увеличит доходную часть национального бюджета, которая может быть направлена на улучшение макроэкономических показателей внутри страны.

Также существует множество показателей развития международной торговли, к примеру показатель объема включает в себя данные об экспорте, импорте, внешнеторговом обороте и физическом объеме торговли, в то время как показатель результативности может быть определен коэффициентом импортозависимости. Естественно, экспорт и импорт показывают насколько страна задействована в мировой торговле. К примеру, удачной ситуацией считается, когда сальдо торгового баланса имеет положительный знак, то есть когда страна экспортирует товаров больше, чем импортирует. Однако проблемы с экспортом и импортом могут иметь прямое влияние на политическую деятельность, тем более если страны имеют совместную экономику.

Ярким преимуществом международной торговли является повышение занятости, так как начинает экспортироваться продукция, которая находится в избытке и для ее производства в больших

количествах, естественно, следует увеличить рабочую силу, что ведет к прямому повышению занятости в стране.

Подводя итог, можно с уверенностью констатировать, что выход страны на мировой рынок – это большой плюс, так как это открывает множество преимуществ, которые только стимулирует рост экономики. При интеграции в систему мирового рынка можно наблюдать укрепление национальной валюты, создание новых технологий, совершенствование предприятий, увеличение занятости населения и др. Вместе с тем международная торговля несет выгоду не только для государства в качестве налогов и инвестиций, а также и для населения, так как растет потребительский выбор с приходом импортных товаров и услуг. Однако не надо забывать, что не бывает ничего идеального, и международная торговля не исключение. Существует факторы, которые играют отрицательную роль, к примеру политические отношения не дают возможность некоторым странам вести совместную торговлю, или же могут возникать конфликты между странами, так как не всегда бывают полностью выгодные сделки для каждой стороны. Поэтому в ведении торговли на международном рынке следует вести себя аккуратно и грамотно, правильно распоряжаться ресурсами, капиталом и рабочей силой.

Список использованных источников

1. Wikipedia [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Международная_торговля – свободный. Язык рус.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

А. Шугайло
*Дніпровський національний університет імені
Олеся Гончара, м. Дніпро*

ОСНОВНІ НЕДОЛІКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СВІТІ

Немає сумнівів в тому, що глобалізація була корисною для багатьох країн, що розвиваються, які тепер мають доступ до наших ринків і можуть експортувати дешеві товари. Глобалізація також була корисна для багатонаціональних корпорацій і Уолл-стріт.

Загальна скарга на глобалізацію полягає в тому, що вона зробила багатих ще багатшими, а небагатих - ще біднішими. Основні недоліки глобалізаційних процесів наведені нижче.

Глобалізація передбачає вільну торгівлю, в якій усунуті всі бар'єри, але бар'єрів все ще багато.

Наприклад, 161 країна має податки на додану вартість (ПДВ) на імпорт, які в Європі досягають 21,6%.

Робочі в розвинених країнах, таких як США, стикаються з вимогами скорочення заробітної плати від роботодавців, які загрожують експортувати робочі місця. Це створило культуру страху для багатьох працівників середнього класу, які мають мало важелів в цій глобальній грі.

Великі багатонаціональні корпорації мають можливість використовувати податкові притулки в інших країнах, щоб уникнути сплати податків. Багатонаціональні корпорації звинувачуються в соціальній несправедливості, несправедливих умовах праці (включаючи заробітну плату, умови життя і праці), а також у відсутності турботи про навколишнє середовище, невмілому управлінні природними ресурсами і екологічному збитку.

Багатонаціональні корпорації, які раніше були обмежені комерційною діяльністю, все більше впливають на політичні рішення. Багато хто вважає, що існує загроза того, що корпорації правлять світом, тому що вони забирають владу завдяки глобалізації.

Створення продукції за кордоном в таких країнах, як Китай, ставить під загрозу копіювання або крадіжку технологій, що насправді відбувається швидко. Антиглобалісти також стверджують, що глобалізація не працює для більшості країн світу. В останній період швидкого зростання світової торгівлі і інвестицій нерівність зросла як на міжнародному рівні, так і всередині країн. Програма розвитку ООН повідомляє, що найбагатші 20 відсотків населення світу споживають 86 відсотків світових ресурсів, а найбідніші 80 відсотків споживають всього 14 відсотків.

Деякі експерти вважають, що глобалізація також веде до поширення інфекційних захворювань. Смертельні захворювання, такі як ВІЛ / СНІД, поширюються мандрівниками в найвіддаленіші куточки земної кулі.

Глобалізація призвела до експлуатації праці. Ув'язнені і дитячі працівники звикли працювати в нелюдських умовах. Стандарти безпеки ігноруються для виробництва дешевих товарів. Спостерігається також зростання торгівлі людьми.

Схеми соціального забезпечення або «системи соціального захисту» знаходяться під великим тиском в розвинених країнах через дефіцит, втрати робочих місць і інших економічних наслідків глобалізації.

Глобалізація - це економічне цунамі, яке охоплює планету. Ми не можемо зупинити це, але є багато речей, які ми можемо зробити, щоб уповільнити це і зробити його більш справедливим. Глобалізація схожа на снігову лавину. Ви не можете це зупинити - ви можете тільки плавати в снігу і сподіватися залишатися на вершині. Ми не можемо зупинити глобалізацію, але є багато політик і стратегій, які ми можемо використовувати, щоб зробити її більш справедливою. Ми можемо забезпечити дотримання законів про торгівлю, змусити конкурентів грати за тими ж правилами і припинити надавати конкурентам інструменти (технології, дослідження та розробки), щоб в кінцевому підсумку виграти глобальну війну.

*Науковий керівник: Н.О. Краснікова, кандидат економічних наук,
доцент.*

Наукове видання

XXVII Міжнародна науково-практична конференція
молодих вчених і студентів

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ
ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ**

Тези доповідей

5 грудня 2019 р.

(українською, російською, польською та англійською мовами)

ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».
49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.
Тел. (056) 720-71-54, e-mail: rio@duan.edu.ua
Свідоцтво ДК № 5309 від 20.03.2017 р.